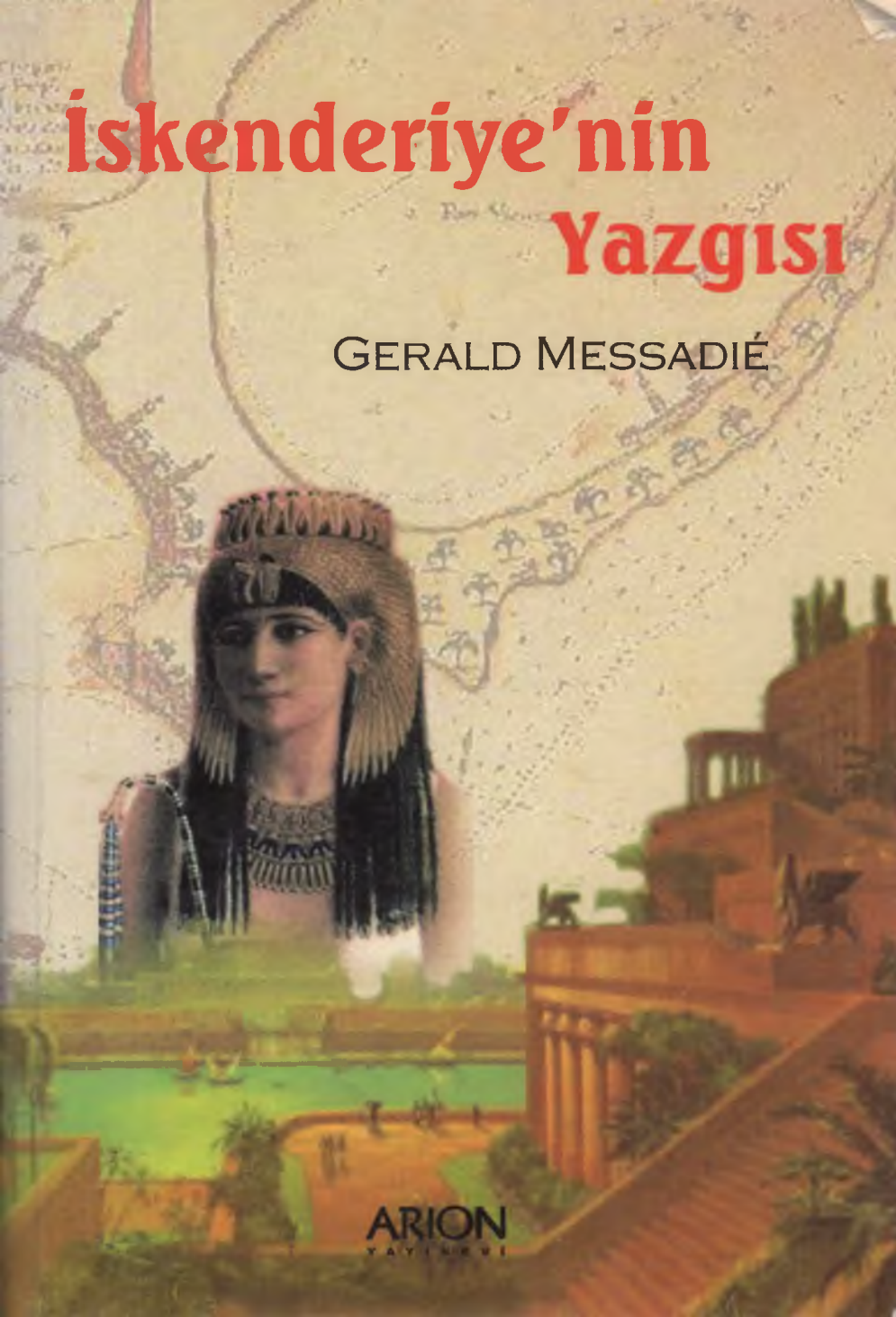
İskenderiye'nin Yazgısı

Gerald Messadié

ARION
YAYINEVİ

Gerald Messadié

İskenderiye'nin Yazgısı

Gerald Messadié

İskenderiye'nin Yazgısı

Çeviren
Sonat Nayman

ARION
YAYINEVİ

Roman Dizisi: 022

ARION YAYINEVİ

Mayıs 2006 (2. Basım – İstanbul)

© Edition Jean Claude Lattès
*"Bu çevirinin tüm yayın hakları **ARION Yayınevi** Ltd. Şti.'ye aittir."*

Kitabın Orijinal Adı:
La Fortuna d'Alexandrie
Kitabın Türkçe Adı:
İskenderiye'nin Yazgısı
Yazarı:
Gerald Messadié
Çeviren
Sonat Nayman
Yayına Hazırlayan
Haluk Şenay
Bu kitabın tüm teknik çalışmaları ARION Ajans Ltd. Şti. tarafından yapılmıştır.

Baskı ve cilt:
Bayrak Matbaası
Küçük Ayasofya Cad. Yabacı sok. Birlik Han No: 2/1
Sultanahmet – İstanbul Tel: 0212 638 42 02
Dağıtım Adresi:
Kazım İsmail Gürkan cad. No: 12 Kat 4
Cağaloğlu / İSTANBUL

Yazışma Adresi:
PK 395 34433
Sirkeci / İSTANBUL

Faks:
(0 212) 526 15 91
e-posta:
arion@arionyay.com.tr

http://www.arionyay.com.tr

ISBN – 975-571-089-2

I

KAÇAKTA BİR KADIN

BİRİNCİ BÖLÜM

Bir Akşam, Rhakotis Cennetinde Bir Karşılaşma

Her mevsimde her akşam olduğu gibi, İskenderiye'den gene kızartma kokuları yükseliyor ve bu şehir gene bir görkem tablosu sergiliyordu. Güneş son gümüşi pırıltılarını Pharos Adası'nın ucundaki Neptün Tapınağı'nın üzerine serpiştirerek, batı limanı Eunostos'un (bugünkü İskenderiye limanı Eunostos'un yerinde kurulmuştur) gerisinde, tatlı bir hayhuy içinde ve dalgalar arasında kaybolup giderken, Akdeniz'in dülgerbalıklan, barbunyalan ve sardalyalan da kızgın yağda kaybolup gidiyordu, hem de sessiz sedasız.

Önce, İskender'in kral naibi Cléomène tarafından, sonra bizzat Makedonyalı kahramanın seçtiği, Rhakotis adında küçücük bir kasabanın bulunduğu yerde, kahramanın generallerinden biri olan Ptolémée tarafından inşa edilmiş son derece parlak bir metropol söz konusu olduğunda, kızartmadan söz edilmesi bir yabancıya pek bayağı, pek yakışıksız görünebilir. Fakat sıradan, alelade görünen günlük şeylerin büyüklüğünü ve ne kadar önemli olduğunu bilen bir İskenderiyeli bundan hiç gocunmaz: Kızartma, onun şehrinin denizden çekip çıkardığı servetinin kanıtıdır; bu zenginliğin başında

da balık gelir. Zira balık, dalgalarla boğuşan deniz çiftçilerinin her gün kendisine sunduğu hasattır. Daha nadir olan diğer ürünlerle, Doğu'nun değerli keresteleri, Sur'un lal rengi boyası (eskilerin bir deniz kavkısından çıkardıklan boya, ki Sur'unki çok makbuldü), Yunanistan ve İtalya'nın şarapları, Çin'in ipeği, Taprobane'ın mercanları, değerli taşları ve baharatı, Hindistan'ın hastalıkları iyileştirmede kullanılan iksir ve şifalı otlarıyla da iskeleleri dolup taşmaktadır. Nil kanalıyla da kara Afrika'dan, genç insanlardan, kölelerden, dansözlerden, jonglörlerden tutun da, abanoz ve fildişine kadar her türlü gereksinim maddeleri gelmektedir. Fakat bir İskenderiyelinin gündelik hayatının esasını balık oluşturur. Rıhtım boyunca dizim dizim dizilmiş ve Diabathra'nın kör kayalıklarına kadar uzanmış, ucunda paslı bir çiviyle bir sicim parçası bağladıkları bir kamışı ellerinde sallayıp duran külahlı çıplak yumurcaklar bile, ne yaptıkları kendilerine sorulduğunda, gururla, "Balık avlıyorum," diye yanıt verirler. Gerçekten de balık avlıyorlardır, diğerleri bahçelerden kayısı ve elma aşırırlarken, onlar yunusları hayal ederler ve havuzlara, ırmaklara balık yetişsin diye yavru balık atarlar.

İster koyu derili, dar kalçalı, kökenleri itibariyle Mısırlı olsun, ister Yunanlı olsun, –hoş, şu olmuş bu olmuş, konuştuğu dilden başka bir şey fark etmez; zira İskenderiye'de Lidyalılar, Trakyalılar, Makedonyalılar, Arkhaialılar (Yunanistan'da Peloponez'in kuzeyinde bir bölgedir Arkhaia), Kıbrıslılar gibi, ne bileyim kimileri iriyarı, uzun boylu, sarışın, kimileri tıknaz, kara yağız olan çeşitli insanlar yaşar– isterse Yahudi, Romalı, Arap ya da Levanten olsun, İskenderiyeli bilir ki, deniz onun anasıdır, her şeyidir. Kızartma da onun için altın değerindedir; sadece durumun farkında olmayan basiretsiz birtakım insanlar bundan rahatsız olur; tıpkı, aşçıların beyaz etli kocaman derya kuzularının biraz yavan olan

etlerine lezzet kattıkları, esası güneşte kurutulmuş balık bağırsağı olan bir sostan, 'galum'un ağır kokusuna da yüzlerini buruşturdukları gibi.

Şarapsız bir kızartma düşünülemezdi; böyle olunca da, akşam yemekleri olan ya küçük dükkânların şarap fıçılarının musluğundan ve kadehlerinden genellikle kötü bir şarabı, yahut da asil evler için büyük paralar ödenerek küpler içinde Avrupa'dan ithal edilmiş, mesela özel bir işleme tabi tutularak sertleştirilmiş şarap gibi, Lombardiya'nın kuzeyindeki Rhétie bölgesinin nefis bir şekilde islendirilmiş Verona şarabı gibi veya kabuklu deniz hayvanlarıyla fevkalade yakışan sarı 'falerne' şarabından ithal edilmiş şarap eşliğinde yenilirdi. Deniz kenarında bir meyhanede ise, Nicopolis'in oralarda aylak gezip duran, doğru dürüst tıraş olmamış ufak tefek bir paralı asker, general olmayı, general ise şöyle adamakıllı bir savaşı hayal ederdi. Zahire satıcısı da, sattığı zahirenin fiyatını iki katına çıkaracak olan bir savaşın hayalini kurardı; sırtında, kenarı lal renkli kumaşın sahtesiyle çevrilmiş -çiçek boyasıyla boyanmış, ışık maviye döndürdüğü için, sadece geceleri göstermek gereken bir kumaştı bu- bir elbise bulunan, deniz kıyısında aylak aylak sürtüp duran kadın, hafifmeşrep kadın olmayı düşlerdi. Hafifmeşrep kadın da şair olmayı... Filozoflar ve Zeus, Ra, Yahova ve diğer bazı tanrılar İskenderiye'nin sahip olduğunu bildikleri anahtarı bulmayı hayal ederlerdi. Ve bu anahtarla da zafere ulaşmayı.

Doğu'dan gelmiş, zira Doğu'dan başka nereden gelmiş olabilirdi ki, bir doğaüstü güce binmiş olan ve İskenderiye'nin üstünde uçan, şehri havadan keşfetmek isteyen bir yabancı, sahil boyunca gidecek olursa, önce Serapis'e ithaf edilmiş bir Mısır Tapınağı'nı -eskisi yıkılmış, harabe haline gelmiştir- sonra Roma lejyonunun ordugâhını belirleyen, güvenlik için parsellere ayrılmış, Sezar Ordugâhı denilen geniş

arazileri bulacaktır sadece. Daha sonra, güneyde, küçücük Nicopolis ve Juliopolis kasabacıklarını, sonra da, heykelleri, sfenksleri ve Kanope kanalının ve Hadra gölünün ışıl ışıl yansımalarını fark edecektir. Görünürde, dikkat çekecek olağanüstü bir şey yoktur; ama, doğaüstü güç bu yabancıya, yeraltında, hemen Stratonice'in mezarının yanında, paralı askerlerin yeraltı gömütlüklerinin, Romalı lejyonların Yenilmez Güneş diye muhteşem bir isim takılmış olan tanrısı Mithra'ya gizli ibadetlerin yapıldığı o yeraltı gömütlüklerinin bulunduğunu şüphesiz haber verecektir!

"Dikkatli ol," diyecektir bu olağanüstü güç, "Şu anda, Yunan, Roma, Mısır tapınakları ve birçok da sinagog görüyorsun; fakat gözünün göremediği yerler tanrı Mithra'ya inananların ibadet ettikleri tapınaklardır. Zira bu güneş kral Mithra'ya tapanlar, ayinlerini, kendi inançlarıyla ilgisi olmayan yabancılara asla göstermezler; onlar ibadetlerini, deniz kenarında, yeraltı gömütlüklerinde yaparlar, kestikleri bir boğanın kanını dine yeni girenlerin üstünden akıtmak suretiyle mezarlığın tepesinde yaptıkları açılışla başlarlar ibadetlerine. Onlarınki, son derece esrarengiz ve dünyada da en çok uygulanan bir dindir. Ve bir kahramanlık dini olduğu için de, bütün Roma ordusu, alnında, bu dine girmiş olduğunu kanıtlayan, kızgın demirle dövme yapılmış küçük bir M işareti taşır. Mithra diğer tanrılardan hiçbir şekilde rahatsız olmaz; zira, evet, o da tanrılardandır, ama o tek başına bir tek güneştir."

Bu olağanüstü güç, "Bak!" diyecektir, "d'Éleusis-sur Mer'in bahçelerinin güneyinde ezilmiş büyük halkaya bak; bu, şans oyunlarının oynandığı hipodromdur. Zira İskenderiyeliler koşulara bayılırlar. Solda, büyük bir kent gömütlüğü, deniz kenarına yakın bir yerde de bir başka mezarlık. Orada, diğerlerinden tecrit edilmiş gibi görünen, bu kalabalık

mahalle, adını telaffuz etmedikleri bir tek Tanrı'ya inandıklarına ant içen Yahudilerin mahallesidir. Bunlar, imparatorluğun en büyük Yahudi kolonisini teşkil ederler. Esas büyük İskenderiye'ye gelince, bak daha ilerde kendini senin gözlerine sunmakta. İşte şurada, dalgaların kıyısında ileri doğru çıkmış, hemen göze çarpan, Ptolémée (Ptolemaios) Hanedanı'nın sarayını ve hemen onun yanı başında da, İskenderiye Jüpiteri Tapınağı'nı görüyorsun. İki dikilitaşın selamladığı şu büyük limanı görüyor musun? Onun adı da Büyük Liman zaten; katmerli zakkumlardan bir korunun hakim olduğu küçük koy ise Krallar limanıdır. İşte, Ptolémée Hanedanı'na ait bir saray daha; bu, babasının Sezar mı, Antonius mu (Antuan mı) olduğu belli olmayan bahtsız Sezarion'un, Kleopatra'nın oğlunun büyüdüğü saraydır."

"Sezar mı, Antuan mı? Sen, her şeyi bilen olağanüstü güç olarak, mutlaka biliyorsundur."

"Bana sorarsan, Sezar'ın oğlu olmak için fazla şişman. Jüles zayıf bir ırktan geliyordu; Antuan'ın ise şişman bir yapısı vardı. Neyse, bırakalım şimdi bunu, benim sana göstereceğim, bir tek, İskender'in ilk ayak bastığı ada olan Pharos Adası'nda yapılmış ve dünyanın harikalarından biri olan İskenderiye feneri kaldı. Ondan sonra seni yere bırakacağım. Artık gerisini sen kendi kendine keşfet; zira göz ve ayak bir araya geldiği zaman, bundan daha iyi bir rehber olamaz. Kraliyet mahallesi olan Regia'da seni bırakıyorum; onun ötesi, tiyatrosu, ünlü kütüphanesi ile Neapolis'tir; ve daha ilerde, tepenin üstünde, Eunostos limanının karşısında, eşsiz kahraman İskender'in cam lahtinin içinde uyuduğu Rhakotis tepesi bulunmaktadır! Burası zenginlerin mahallesidir. İskenderiye'nin zengini pek bol olduğundan, bunlara has bir mahalleye gereksinim vardır. Gerçekten de, bu şehirde her şeyle, Poseidon tarafından verilmiş olan balıkla,

balıkları muhafaza etmekte kullanılan salamura için denizin tuzuyla, balık kokusunu gidermek için kullanılan parfümlerle, bir parayı bir başkasıyla değiştirmek için gerekli olan kambiyoyla, çirkin vücutlan gizlemek ve güzel vücutları gözler önüne sermek için satılan elbiselerle servet yapılır. İnsanlan hamamlarda terleterek para kazanılır; ve hayale dalarak da zengin olmak mümkündür; zira, deniz kıyısında yaşayan bütün insanlar gibi, İskenderiyeliler de hayal kurmayı severler; ve bunun için de şehirde pek çok şair, iğneleyici kısa koşuk yazan pek çok ozan ve kahramanlık hikâyeleri anlatan yığınla insan vardır."

Balıkçıların sepetlerinden dökülen balıklarla kendilerine ziyafet çeken martılar çığlıklarıyla havayı doldurdular ve bu arada her şeyi bölen olağanüstü güç de sözlerine şunları ekledi:

"Senden ayrılmadan önce, sana bir şey daha söylememe izin ver. İskenderiye öyle her şeye boyun eğmeyen, asi, tanrılara, inanca falan pek önem vermeyen bir şehirdir. Ne imparatorluğa, ne de onun tanrılarına saygı göstermez; zira güç olarak, firavunlann gücünü tanımıştır; Tanrı olarak da, uzun zamandan beri inandığı kendi tanrıları vardır. Deniz kıyısında yaşayanlann hepsi, insan kökenli olan hiçbir şeyin ebedi olmadığını bilirler; İskenderiyeliler de, yaşadıkları pek çok deneyimden dolayı, imparatorlukların gücüne güvenmemekte haklıdırlar. Sadaka vermediğin bir dilenci sana küstahça bir söz söylerse ve dalgakıran boyunca, seni bakışlarıyla tavlamaya çalışan sürtük, senin kollann veya bacaklannla ilgili olarak kaba saba, yakışıksız benzetmeler yapmaya kalkarsa sakın şaşırma. Yalınayak balıkçı sana Homeros'tan ve berber de sana Ovidius'tan şiirler okursa gene şaşırayım deme sakın. Çünkü bu şehir bilgin bir şehirdir. Şimdi haydi git ve şunu unutma: İskenderiye bütün tanrıların şehridir."

Belki de yolcu, ayağını yere bastığı zaman ve eğer gözleri çok keskinse, nadir rastlanabilecek çok güzel bir manzarada bakışlarını durduracaktır. Gerçekten de, Rhakotis tepesine hakim villasının terasında, Delia Hyperhynnia, seçkin müşterileri için sadece Delia, korkuluğun üzerinden ve yaseminlerin ve rezeda çiçeklerinin arasından, çivit mavisi akşamda, fenerin ilk yanıp sönüşlerindeki o canım pırıltıları hayranlıkla seyretmek için hafifçe eğilmişti. O, kadın güzelliğinin en mükemmel şekillerinden biriydi.

Fenerin oluşturduğu bu yalancı yıldız Delia'yı düşündürdü. Evet, sahte yıldızdı, fakat gerçeklerinden çok daha parlaktı. Kendi kişiliği de böyle değil miydi? Hafifmeşrep (orospu değil, fahişe değil, ey yolcu! O kötü tebessümü sil dudaklarından! Kibar fahişe hiç değil! Fakat yüksek sınıfa mensup serbest bir kadın, yanına ancak komplimanlar yaparak ve fevkalade dolu bir cüzdanla yanaşılabilecek serbest bir kadın), çok iyi karşılanıp ağırlanan faziletli kadınlann pek çoğuna yapılandan çok daha fazla övgü duyan hafifmeşrep kadın, yıllardan beri ilk defa, durum muhasebesi yapıyordu ve bundan hiç de memnun kalmadı. Zira, kat ettiği yolu seyretmek için geri dönen yolcu, bir arpa boyu bile yol almadığını, dahası olduğu yerde saydığını gördü; iyi de, kendisinin de bilmediği hangi sebeple olduğu yerde duruyordu? Sütunlara sabitlenmiş demir halkalara perdeleri geçiren, sonra da perdeleri toplayan kordonları yeni yeni süslerle bezeyen kölelere donuk, ifadesiz gözlerle baktı. Bütün bu lüks onu hiç ilgilendirmiyordu.

Delia, uzakta duran sırdaşı İsis'e döndü ve dörtte üç suyla hafifletilmiş bir kadeh falerne şarabı istedi. "Isıtılmış ve soğutulmuş, kulpsuz testide!" diye de özellikle belirtti. Terasa açılan büyük mermer salonda at nalı şeklinde hazırlanmış üç masanın düzenini gözleriyle kontrol etti. Yataklar, damasko

çiçekli kumaşlarla, renkli yastıklarla, hayvan derileriyle örtülmüştü; masalar ise gümüş tabak ve kaşıklarla ve yanındakiyle karışmasın diye, her biri değişik renkte bir değerli taşla bezeli kadehlerle süslenmişti. Yirmi kişi, bu yirmi erkekten sadece ikisini tanıyordu. İçini çekti. Lübnan'ın sedir ağacı, Keltlerin mazı ağacı, Kilikya'nın veya Bithinya'nın (Küçük Asya'nın kuzey batısındaki bölge) ceviz ağacını İskenderiye'nin değerli kerestelerini alıp satan en zengin tüccarı olan, o andaki koruyucusu Caius Alexianus Retator istemişti bu akşamki ziyafeti. Elli yaşına rağmen hoş bir fiziği olan, şaşılacak şey ama erotik alfabenin ancak birkaç harfini bilebilen ve fırsat buldukça şiirle ilgilenen, ondan tat alan bir adamdı. Mücevher, mobilya, kuyumculuk, nakit para konusunda çok cömertti. Sofra takımı dolabının üstünde pırıl pırıl parlayan altından işlenmiş büyük kupa, mazıdan yapılmış geridonlar, fildişi ve gümüşten iskemleler, bütün bunlar Alexianus'un armağanıydı. Her halükârda bu adam, ustaca yapılmış birkaç iltifatla süratle başından savdığı önceki koruyucusundan, o esmer yağ tulumu Suriyeli Galantas'tan kat kat iyiydi. Ama aslına bakarsanız, villayı ve servetini de bu Galantas'a borçluydu. Delia'nın rakipleri onu deli gibi kıskanıyorlardı. Alexianus'a, Delia'da kendilerinden üstün ne bulduklarını sorma cesaretini bile göstermişlerdi.

"O uysal, tatlı, yumuşacık bir kadın," diye yanıtlamıştı Alexianus.

Onların öfkeleri ona anlatıldığı zaman, o gülmüştü. Fakat bu akşam, Alexianus'un imajı gizemli bir şekilde silinmeye, yavaş yavaş kaybolmaya başlamıştı; ne güneş, ne ay onun üzerine doğmuyor, onu aydınlatmıyordu; gecenin karanlığında bir heykeldi sanki. Ama, ondan başka da zihnini işgal

eden bir şey yoktu. Artık kendinde değildi; bir büyüden şüphelendi. Lirden çıkan birkaç anlamsız melodi kulağına geldi; müzisyenler enstrümanlarını akort ediyorlardı. "O uysal, tatlı, yumuşacık bir kadın," diye kendi kendine tekrarladı ve ham ipekten giysisinin altına kayan parmaklarıyla göğüslerini okşadı. Alexianus'un düşündüğü tatlılık, yumuşaklık neydi acaba? Bahçeye inen basamaklarda, terasın ucunda, içten olmayan, yapmacıklı bir ses yükseldi; yemek sırasında şiir okuyacak olan şair sesini açıyordu. "Bir filozofu, Philon'u getireceğim;" deyivermişti Alexianus hiç önem vermez bir havada. Philon, Delia'nın, ne iş yaptığı konusunda pek bir şey bilmediği ve başlangıçta, bir banker olduğuna yemin edebileceği, ünlü bir Yahudiydi. Diğerleri kimdi acaba? Aslında, merak ettiği, kulak astığı da yoktu. Bütün erkekler birbirlerine benzerlerdi; onları meşgul eden, sadece iktidar, zafer ve zevku sefa idi. Ve kısaca söylemek gerekirse, istediklerini alırlar, zevklerini tatmin ederlerdi.

"Tütsü yakın, günlük yakın, kızartma kokusu istemiyorum!" diye, üzerine canlı mavi renkte bir kumaş geçirmiş, hizmetçilerin başı olan Nubyalıya emir verdi. Ve gözü boynunda altın bir zincirin ucunda asılı olan altın bir nazarlığa ilişti. Bunun ne olduğunu iyice anlamak için gözlerini kıstı ve cinsel organı kalkmış kısa boylu çıplak bir adamın başının üzerinden görünen manda boynuzlarını fark etti.

"Bu kim?" diye sordu.

"Tutgar," diye gururla cevap verdi şair. "Gök ve Verimlilik Tanrısı."

Tutgar! Bundan söz edildiğini hiç duymamıştı. İskenderiye'de, şüphesiz, oturanlar kadar da tanrı vardı. Vücudunda hafif bir irkilmeye engel olamadı. Verimlilik! Gerçekte bu onun sonu olurdu! Kollarına ve ellerine zambak yağı sürmek için odasına giderken, kendini doğurganlığa vermiş olsaydı,

hayatının nasıl bir şey olacağını, belki hayatında ilk kez, bir an için düşündü. Bir sürü velet! Kahkahalarla güldü buna.

"Hanımım, bu akşam pek mutlu ve keyifliler," dedi İsis, serin ve sulandırılmış bir kadeh falerne şarabını sunarken.

"Tiyatrodaki seyircinin ruh hali gibi şu anda hissettiklerim benim. Ama oyunun bir komedi mi yoksa bir trajedi mi olduğunu henüz ben de bilmiyorum."

Bahçede, sesler ve döşeme taşlan üzerinde ayakkabıların çıkardığı gürültüler duyuldu; Alexianus ve davetlileri geliyordu. Delia, âdet olduğu üzere, elbisesini başının üstüne kaldırarak, onu girişte, merdivenin başında karşılamak için adımlarını sıklaştırdı. Merdivenlerin başında, rüzgârda titreşen meşalelerin arasında, mağrur bir figür olarak durduğunu çok iyi biliyordu. Merdiveni ilk önce Alexianus çıktı. Delia onun pırıl pırıl parlayan omzundaki ışığa hayran oldu. Adam Delia'nın elini eline aldı ve avcunu öptü. Hemen ardından da oraya ipeğe sarılmış küçük bir paket bıraktı.

"Senin yüzün kadar aydınlık değil, ama gene de çok güzel!" dedi yüzünde bir tebessümle.

Delia, başparmağı ve işaretparmağıyla eline bırakılan şeyi yokladı ve büyük bir inci olduğunu hemen anladı. Gülümsedi. Dövülmüş sardunya yapraklarıyla daha yeni ovulmuş olan dişleri parladı. Alexianus misafirlerini tanıştırmak için geri döndü. Aman Tanrım, ne çeşitli insanlar vardı! Daha şimdiden kafası kel ve alaycı bakışlı kısa boylu bir adamdan sonra, anlaşılmaz bir iltifata başlayan -kim bilir bu, belki de bir iltifat değil de küstahça söylenmiş iğneleyici bir sözdü- ünlü Philon; sonra, muhteşem bıyıklarıyla Hint kökenli, yuvarlak yüzü üzerinde çekik gözleri olan bakır renkli bir adam; sonra da elinde gümüş bir tasmayla zaptetmeye çalıştığı bir çita olan ve Alexianus gibi eğilip Delia'nın elini öpen ve tasmanın ucunu Delia'nın eline bırakan, abanozdan daha

siyah bir prens, o şahane haline tavrına bakılırsa, belki de bir kral.

Şöyle böyle, ama gene de anlaşılabilen bir Yunancayla, "Sana bir hizmetkâr daha veriyorum. Hazineleri korumakta son derece uyanık olmakla birlikte, çok da uysaldır, yumuşak başlıdır," dedi gözleri kızarmış, dudakları kıpkırmızı olan bu prens. Adı Wadabou idi.

Delia bir kahkaha attı. Göğüsleri titredi. Gözlerinde Afrikalının hayranlığını ve kendisine karşı duyduğu büyük isteği okudu. Hayvanın başını okşamak için eğildi; tüyleri sertti ve doğal olarak sürmeli gözleri Delia'nın çok hoşuna gitti. Ama sonunda, hayvanın tasmasını sırdaşı İsis'e verdi; o da hayvanı sofracıbaşına teslim etti. Diğer davetlilerin renkleri, soluk bakır rengiyle bronz rengi arasında; saçları ise sarı, kararmış kereste ve gümüş rengi arasında değişiyordu. Boyuyla, görkemli görünümüyle, gözlerinin rengiyle vahşi saçlarıyla, duruşuyla ve ifadesiyle bir an Delia'nın dikkatini çeken bir adam vardı. Delia onun bakışında, bir küçümseme, belki bir meydan okuma sezdi ve bu adamın ismini aklında tuttu: Alexandre Sacrovir. "Kutsal adam," ne isim ama!

Delia'nın, bir kısmı Asya'dan gelme, diğerleri Afrika'dan gelme birçok köle genç kızı da aralarına kattığı hizmetkârları şarap servisi yaptılar; daha sonra masaya oturma zamanı geldi. Davetliler kölelerin ellerine bırakıldılar; köleler onları üzerlerindeki cüppelerden, ihramlardan kurtardılar ve 'cenatoria' denilen daha geniş bir giysi olan hafif bir tunik giydirdiler. Delia'nın bakışları ikide birde, neden olduğunu bilmeden, Sacrovir'e yöneliyordu. Giydiği cenatoriadan şaşırmış gibi gördü onu; şüphesiz daha önce hiç böyle bir şey giymemişti, ama bu geniş gömlek onun atletik yapılı vücudunu daha da güzelleştiriyordu. Toplumdaki düzeylerine veya zenginliklerine rağmen, bu adamların hiçbirinin, yemek odasına

yerleştirilmiş sedirlere uzanmış bir vaziyette bir dirsekleri yastıklarda olduğu halde çorba içmek gibi bir alışkanlıkları olmadığı hemen meydana çıkmıştı. Tuniklerinin içine gömülüp kaldıkları, ne yapacaklarını bilemedikleri ve bacaklarını kıvırıp altlarına alabilmek için sıpa denilen dört ayaklı desteklere acemice tekmeler attıkları ve bir kısmının da, kölelerin, usule uyarak, sandallarını ayaklarından çıkarmak istemelerine şiddetle karşı koydukları da görüldü. Sacrovir de bu sonunculardandı; debelenince, üzerine uzandığı sediri tehlikeli bir şekilde sarstı; Delia ona yardıma Nubyalıyı gönderdi de ancak bu şekilde sakinleşebildi.

Alexianus'un isteğine uyarak, Delia onun sağına oturdu; fakat geri planda kaldı, bu da bir masa ekleme hilesiyle sağlandı. Alexianus, bu şekilde, bir kadının erkeklerle birlikte gece yemeğini yememesi şeklindeki Roma âdetine uymadığını göstermeye çalışıyordu. Bu durumda Delia tam anlamıyla orada olmasa da gene de oradaydı. Ayrıca, bu durumun ona sağladığı avantaj da vardı: İstediği zaman bu yemekten çekilebilir veya sırdaşı aracılığıyla, davetliler duymadan emirler verebilirdi.

Yemek muhteşem oldu. İştah açıcı leziz ön tabaktan sonra sunulan beyaz şarapla ve kokulu bitkilerle pişirilmiş uskumruların üzerine yarım yarım konmuş katı yumurtalar, ateşin üzerine yerleştirilmiş dallar üzerinde ızgara edilmiş bıldırcınlar, marul ezmeli, domuzlu börekler, özgün adı 'cena' olan, kişnişle ve başka birtakım şeylerle doldurulmuş ufak patlıcan dolmaları davetlilerin hayranlık dolu çığlıklarıyla karşılandı. Gerçekten de, büyük bir gümüş tepside, hizmetkârlar, kuyruğu bir tonbalığından, gövdesi balık ezmesinden şekillendirilmiş, bir kolu sanatkârane bir şekilde kıvrılıp başının altına konmuş bir denizkızını davetlilere sundular. Denizkızının büyük bir hayranlık uyandıracak şekilde biçimlendirilmiş

yüzü, pembe pirinç tanelerinden oluşmuş bir bantın içine sıkıştırılmış deniz yosunlanyla taçlandırılmıştı. Bu, uzun uzun çılgınca alkışlandı. Afrikalı prens elini sallayarak hayranlığını dile getirdi. Sacrovir ise gözlerinin beyazını ve sedef dişlerini gösterdi. Alexianus, Delia'ya minnettarlığını belirten bir bakış atfetti ve kadehini bu evin sahibesinin inceliğine, zarafetine ve güzelliğine kaldırdı. Herkes de hemen onu taklit etti; bu esnada hizmetkârlar da denizkızını kesiyorlardı.

"Tannlara içelim!" diye bağırdı Alexianus.

"Kaç tanrımız olacak?" diye sordu Philon.

"Kaç davetli varsa."

"Her seferinde de bu hep aynı değil midir?" diye yanıtladı Philon.

"Yo, birbirinin aynı gibi görünse de, her durum kendine hastır!" diye bağırdı bir başka davetli. "Örneğin bir İsis, Horus değildir."[1]

"Aman canım, bir et parçası değil mi İsis de noksan olan," dedi kendi ince esprisine bir tek kendi gülen bir üçüncü davetli.

Philon yüzünü buruşturdu. "Tanrıların mutlaka cinsiyeti olması şart mı yani?" diye mırıldandı Delia'ya dönerek.

Delia, Philon'daki ateşliliği profesyonel bir gözle tartarak: "Tanrılann aşksız yaşamalarını mı isterdin?" diye yanıtladı.

Alexianus kadehini Sezar'a kaldırdığı zaman, Philon'un dudaklannda hâlâ tebessüm vardı.

"Evet, Tiberius'a içelim!" diye bağırdı İskenderiyeli bir davetli.

---

1 İsis, Horus'un annesidir.

"Yaşasın," sesleri yükseldi. Sacrovir kadehindeki içkiyle dudaklarını hafifçe ıslattı.

"İskenderiye'ye içelim," dedi nihayet nasıl davranılması gerektiğini kavrayan Wadabou.

"Anamız İskenderiye'ye içelim!" diye coşkuyla bağırdı Alexianus.

"Ben de Kybele'ye içiyorum," dedi, bakışları Delia'ya dönük olarak, ilk defa konuşan Sacrovir. Delia ürperdi, neden olduğunu bilmiyordu. Benliğindeki bu altüst oluşu gizlemek için, o da kadehini kaldırdı.

Denizkızı dişler arasında eriyip gidiyordu. Yüzünün, göğüslerinin ve karnının o güzel ve beyaz hamuru, kılçıkları özenle ayıklanmış ve limon suyuna yatırılmış karideslerle karıştırılmış levrek filetolarını örtüyordu. Rezene kremasından yapılmış bir sos onun kayganlığını gideriyordu.

"Nümidya'dan[2] geliyorum," dedi, Alexianus'un çok yakın dostu olan, Khrysanthas isimli Yunanlı bir davetli. "Orada kraliçeyi ziyaret ettim."

"Biz onu unutmuştuk!" dedi Alexianus. "Césarion'un anne bir baba ayrı kız kardeşi nasıl?"

"Kleopatra Séléné (Kleopatra ile Antonius'un kızı) bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Bu mutlu olay dolayısıyla ona altın bir bardak gönderdim. Annesi çocuğa Ptolémée (Ptolemaios) adını verdi."

"İşte, yeni bir Ptolémée daha," dedi Philon. "Dünyanın kaderi onunla değişecek mi acaba?"

Alexianus dile getirilen bu düşünceyi duymazdan gelmeyi tercih etti.

---

2 Nümidya: Afrika'da Kartaca ile Moritanya arasında bulunan ülke. Bugünkü Cezayir topraklarının olduğu yer.

"Juba'nın,[3] onunla, Berenice ile olduğundan daha çok şansı vardı."

"Şans kelimesi büyüleyici," diye fikrini söyledi Khrysanthas. "Evlilikler konusunda başarılarımın şans olduğunu bilmiyordum, hiç düşünmemiştim."

Bu lafa herkes, Delia bile güldü. Alexianus elini onun bileğine koyduğu sırada o, Sacrovir'in bu konudaki 'şansı'nın ne olduğunu düşünüyordu.

"Bu sarı saçlı, hiç konuşmayan davetli kim?" diye sormaya cesaret etti, kendini huzursuz eden kişiye hitap ederek. Sırtına geçirilmiş olan, cenatoria, denilen geniş tunik yabancının omzundan kaymıştı. Yarı çıplak kalan gövdesini eliyle kapatmaya çalıştı.

"Hanımefendi, o bir Arverneli (Galyalı)," diye yanıtladı, masmavi gözleriyle.

"Saçlarında da kuzeyden esinti var," dedi Delia. "Bana kuzeyden söz et."

"Meşeler orada yüzlerce yıllıktır ve orada kadınlar, çıplak olarak ve vücutları maviye boyanmış bir vaziyette erkeklerle birlikte savaşa giderler," diye yanıtladı, kırık dökük bir Yunanca ile fakat hep o apaydınlık tebessümüyle. Önemsiz bir şey söylüyormuş gibiydi, bu haliyle tahrik ediciydi.

"İskenderiye'de ne yapıyorsun?" diye sordu Delia; tam o anda, tıpkı onun söylediği gibi, çıplak ve maviye boyanmış olarak, rüzgârın yıkıp harap ettiği bir yalıyarda yalnız ikisinin buluşmuş olmasını ne kadar isterdi. Delia kendini bu lüksten, gümüş tabak çanaklardan, denizkızlarından ve dev incilerden bıkmış usanmış hissetti. Kendi de farkına varmadan onu beklemişti galiba.

---

3 Juba II: Moritanya Kralı; I. Juba'nın oğlu. Kleopatra ile Antonius'un kızı Kleopatra Séléné ile evlendirilmiş.

"Buradan değerli taşlar alıyorum. Benim halkım bu ışıklı çakıl taşlarını çok sever."

"O zaman Taprobane'a gitmek lazım," dedi koyu esmer tenli yağız bir davetli.

"Taprobane burada benim ayağıma geldiğine göre, ben Taprobane'a ne diye gideyim?" diye karşılık verdi Sacrovir.

"İşte akıl, mantık bu," dedi Alexianus gülerek. Fakat Delia'nın Sacrovir'e bakışındaki ateşliliği de fark etmişti.

Salata servisi yapıldı, şarap ve kadehler değiştirildi. Çilek tadında hafif Veletri şarabı, içi doldurulmuş zeytinli taze havuçlarla, marulla, gül yapraklı karahindiba ile ve naneli salatalıkla birlikte sunuldu. Kıvırcık ve parlak saçlarıyla şair geldi, erimiş domuz yağı sesiyle, Merkür'ü memnun eden konukseverliğe, Apollon'un kalbine hitap eden güzelliğe, Dionisos'u büyüleyen o güzelim içkiye iltifatlar yağdırdı. Delia gerisini yarı dinledi, yarı dinlemedi. Can sıkıntısı! diye düşündü onu heyecanlandıran bir ateşlilikle. Mide bulandırıcı, insanın bağırsaklarını parçalayan bir iç sıkıntısı! Derin derin içini çekti.

"İyi misin?" diye endişeli bir şekilde sordu Alexianus.

"Tanrılar için bir gece bu," diye yanıtladı Delia; terasın ötesinde, yaseminleri, portakal ağaçlarını ve bunların dışındaki her şeyi, parmaklıkları, heykelleri, ışık taşıyıcıları, denizi görmeye çalışıyordu. O anda, avaz avaz bağırarak kendini çırılçıplak denize atmak ve tükenip yok oluncaya kadar yüzmek isterdi.

Kadın ve erkek dansçılar geldiler; davetlilerden birinin veya diğerinin en çok neyin hoşuna gideceği asla bilinmezdi; öngörülü bir ev sahibesinin yapabileceği en uygun şey, her türden örnekler sergilemekti. Müzisyenler, kitaranın keskin seslerini flüt gibi aletlerin tatlı, yumuşak nağmeleriyle

birleştiren ahenkli nağmeler döktürmeye başladılar. Erkekler ve kızlar, daha yeni olgunlaşmış körpe denizkestanelerine ve istiridyelere benzer cinsel organlarını sergileyecek şekilde bacaklarını kaldırdılar. Taze, körpecik göğüsler, ayva tüylü kıçlar, fakat daha o yaşta olgunlaşmış dudaklar ve sarılmak için bir yer arayan, asmaların sülük dallarına (helezon gibi bükülen dallar) benzer bakışlar! Bütün bu adamlar, tıpkı onların baktığı gibi bakıyorlardı. Delia, Sacrovir'in gözlerini aradı, onları bulamadı ve odasına gitmek üzere kimseye fark ettirmeden sıvışıverdi, durumdan endişelenen İsis de hemen onu izledi.

"Bir şey mi oldu efendim?"

"Rüya gibi bir gece, İsis, ama bana biraz ateş bastı."

Gecenin serin rüzgârı tepeyi yalıyordu. İsis, bir bardak suya portakal çiçeği esansı damlatmak için koştu. Delia onu bir yudumda içti.

"Falerne şarabı şüphesiz," dedi sırdaşı.

"Basit bir meyhanede ekşi peynirle zeytin yesem..." diye mırıldandı Delia.

Kitaraların ve trianglların (üçgen, vurmalı çalgı) gürültüsü kapının dışına taştığı sırada, Delia'nın bir fakir yemeğini hangi adamla birlikte yemekten zevk alacağını diğerinin bildiğini bilen iki kadın sessizce bakıştı, kirpikleri arasında karşılıklı elektrik akımı örüldü.

"O çok güzel bir adam," dedi sonunda İsis. "Altın ve fildişinden yapılmış gibi."

Bu, Delia üzerinde başından aşağıya soğuk su dökülmüş etkisi yaptı. Demek ki bu sadece güzellikten ibaretti! Ama gerçekten de sadece bundan mı ibaretti? Delia gülmeye başladı. Sonra, Delia'nın aklına, İsis'in belki de, Alexianus

hesabına çalışan bir casus olabileceği fikri geldi. Yemek salonuna doğru döndü. Orada her şey yolundaydı, davetliler kadın ve erkek dansçılarla al takke ver külahtılar, dansçılar neredeyse davetlilerin kucağındaydı; davetliler, onları görünce, yemek sonunda ikram edilen tükenmeye yüz tutmuş; balla mayalandırılmış hurmaları, zencefilli kocayemişleri, eşek sütlü muzları unutmuşlardı. Kalçalarının üzerine konan kıllı ellere hiç aldırış etmeyen, bedelleri önceden ödenmiş ve daha fazlasını bekleyen çapkın, hafifmeşrep kadınlar ise davetliler tatlılarının tadını çıkarırlarken, onlara göğüslerini ve pembe dudaklarını göstererek kendilerini sunuyorlardı. Delia bakışlarını bir ok gibi Sacrovir'e fırlattı. O hiç kimseyle ilgilenmiyor; düşünceli düşünceli içkisini yudumlayıp duruyordu. Gözlerini kaldırdı, Delia'yı gördü; Delia gözlerini kaçırdı, bıraksalar avaz avaz bağıracaktı. Alexianus, Wadabou ile konuşmak üzere oradan ayrılmıştı. Onlar mutlaka abanozdan, maundan, mazıdan, ne bileyim, işte öyle bir şeylerden konuşmaya dalmış olmalıydılar! Philon'un sesini fark etti.

"Açıklarda esen rüzgâr senin kalbini dolduruyor."

Delia, onun hakkındaki düşüncelerini iyi bir şekilde tahlil edebilmek için onu uzun uzun inceledi; o neşesiz, ufacık bir adamdı. "Bütün rüzgârlar İskenderiye'den geçer," diye yanıtladı Delia; "Ve er ya da geç, bir gün mutlaka, bunlardan birini yakalamayan var mıdır?"

Davetliler, yanlarındaki delikanlılar ve genç kızlarla beraber meşalelerden uzak, her zaman olduğu gibi, korunun kuytu bir yerinde, gözlerden uzak, başka tür bir akşam yemeği daha yemeyi umarak, terasa doğru gidiyorlardı. Bu adamlar son derece basit insanlardı ve Delia onlara hiç gıpta etmiyordu.

Veletri şarabı kadehi elinde, "Ben bu tatlı, ılık rüzgârın tadını çıkaracağım," dedi yan gözle Philon'a bakarak.

Bu hemen hemen bir davetti; Philon ona itaat etmeyi görev saydı; fakat bu görevi, çok hevesli görünmeden, ölçülü bir şekilde yerine getirdi. Ne de olsa, Alabarque[4] Caius Lysimaque'nun erkek kardeşi ve kraliyet sarayına çok yakın, İskenderiyeli Yahudilerin, Romalılar tarafından tanınmış avukatı, Büyük Philon idi. Onun bir yosmaya ihtiyacı yoktu; bunlar ciddi işler değildi. Ama, ne olursa olsun, İskenderiye Valisi ile çok yakın olan Banker Alexianus'un da, onun bulunduğu şartlarda böyle bir daveti kabul edebileceğini düşünmüştü. Delia ile meşalelerin sarı ışığında buluştular, bronz sabolarla süslenmiş, dişi geyik ayağı şeklindeki, mazıdan, üç ayaklı bir geridonun önünde oturdular. Bu geridonun fiyatı, bir köleninkinin yarısı kadardı. Canlı bir varlığın fiyatının yani!

Delia'nın sözlerini alıp, "İskenderiye üzerinde esen rüzgârların sadece bir tek babası vardır; o da Tanrı'dır," dedi filozof son derece ciddi bir havada.

"Ne demek istiyorsun?" Delia, ihtirasların kızgın güneşinde olgunlaşmamış, fakat sıkıntıların, tedirginliklerin, güven mektuplarının, borç incelemelerinin gölgesinde yavaş yavaş içi geçmiş olan bu yüzü; sanki gerçeği görmeyi reddediyorlarmış gibi, yarı kapalı bu gözleri; sadece çok güzel kurulmuş cümleleri söylemek için canlanan bu ağzı inceliyordu. Ondan bir sevgili olabilir miydi? Gerçekten de ünü Akdeniz'in sınırlarını aşmış bu kadar büyük bir filozof muydu? Kendinden bir şey ortaya koymuş, var olan düşünce

4 Alabarque: Muhasebeden ve vergi tahsilatından sorumlu yüksek görevli.

sistemlerine kendinden bir şey katmış mıydı? Gözlerinde şehvetten hiçbir iz okuyamadığı için ona çok kızdı.

"Bunun evrensel bir tek sebebi vardır; bu da Tanrı'dır; esen, Tanrı'nın rüzgârıdır. Bunun dışında, geçici rüzgârları izleyenler, sadece zevkinin peşinde koşan biri gibi, suyun üstünde yalpalayan başıboş sandallardır. İskenderiye'de açık deniz, zevk peşinde koşanları yutar."

"Zevk ile arzuyu karıştırmıyor musun?" diye yanıtladı Delia.

"Biri ya da öteki ne fark eder ki? Her ikisi de hayvansal dürtüdür."

"Bundan başka bir şey değil mi acaba?"

"Kraliçe sensin, senin bilmen gerekir."

"Kraliçe ha!" diye tekrarladı Delia acı acı alay eder bir tonda. Hemen ardından da, "Büyük Philon, sen nasıl tahammül ediyorsun?" diye sordu Delia, sorusunda samimiydi.

Kadının küstahlığı onu güldürdüyse de; ondan etkilemişti, "Onu nasıl anlamalıyım?"

"Her şeye hayır diyorsun."

"Ben filozofum."

"Yani desene, intihar etmiş de intiharını ertelemiş bir kişi." Onuru kırılmıştı. "Hekate,"[5] diye yanıtladı küçümser bir tavırla.

Kadın hakarete uğramıştı. Hekate, siyah Artemis, gece avcısı kadın, asla tatmin olmamış kadın. Adem'in ilk kadını olan ve bu ilk erkeğin gücünün kendisini döllemeye yetmediği, kısır bıraktığı ve fırtınalı gecelerde çığlıklar atarak

5 Hekate: Üç şekilli, ay, cehennem ve deniz tanrıçası. Bir yandan, denizcileri koruduğuna inanılırken, öte yandan geceleri kâbusları ve hayaletleri yaratan tanrıça olduğuna da inanılırdı.

dünyayı dolaşan Yahudi kadın Lilith'i de andıran Hekate. Delia, kendisinin de, gerçekten, Lilith'e benzetilebileceğinin farkına vararak ürperdi. "Hekate'nin köpekleri var; senin ise kendinden başka kimse yok kamçılayabileceğin, Philon. Senin bütün felsefen ne fildişinin fiyatını değiştirecek, ne de dörtnala giden bir atlıyı durduracaktır."

"Sen bir hiçsin," dedi Philon yumuşak bir sesle. "Harikulade bir vücut, uğrunda her mihnete katlanılacak bir yüz, bir isim, birtakım arzular, şimdi sen insan denmeye layık bir varlık mısın?"

"Ya sen, senin adama benzer bir halin var mı?" diye yanıtladı Delia kadehini dudaklarına götürürken. Kendi kendine, bir erkeğin cinselliği olmasa hoşuna gider miydi acaba diye de sordu; yanıt pek hoş olmasa da, itiraf etmeliydi ki, bunu kestirmek pek kolay değildi. Bu arada, Philon'un sekreteri ile Delia'nın sırdaşı hanım buğulu gözlerle birbirlerine bakıyorlardı.

Philon başını çevirdi, Delia da onu taklit etti. Sacrovir görünmüştü, gölgesi geridona düşüyordu. Philon ayağa kalktı. "Ne zaman istersen emrindeyim," dedi veda sözcükleri olarak. Delia bayılacağını sandı. Gözlerini kaldırdı, onun altın yelelerinin altında gülen ve iştahla bakan gözleriyle karşılaştı. Bir an sessiz kaldı, konuşamadı, ondan bu kadar etkilenmiş olmasına çok şaşırmıştı; sonra kendini toparladı.

"Yarın. Burada. Bu saatte," diye mırıldandı buyurgan ve kısık bir sesle. Gizliliğe uymakta fayda vardı; Alexianus bazen kıskançlık ediyordu. Delia hiç kimseyi görmemiş gibi ayağa kalktı; oynadığı çılgınca bir bahsin tedirginliği içindeydi.

Çita terasta gümüş tasmasını sürüklüyordu. Bir hizmetkâr koştu, onu alıp avluya götürdü.

İKİNCİ BÖLÜM

Büyücü Anaxo'ya Bir Ziyaret

Su damlaları, gurup vaktinden şafağa kadar terastaki güneş saati kadranının yerine geçen, iç avludaki büyük, bronz su saatine damla damla döküldüler. Saatler geçti. Yıldızlar, fenerin ışığıyla daha şiddetli yarışır oldular. O gelmedi.

İsis buna üzüldü, sonra endişeye kapıldı, ürktü. Delia'nın yüzü önce sabırsızlıktan renklenmişti, ama sonra yüzündeki ifade büyük bir yeise, sessiz bir yıkılmışlığa dönüşmüştü; yüzü bir maske haline gelmişti. İki kişi için hazırlanmış masa toplandı; bir şeyden mahrum olmanın acısını onlar da hissetsinler diye, hazırladıkları yemeklerden hiç tattırılmayan hizmetkârlar kendi kaldıklan bölümlerine gönderildi.

Ölmüş müydü? Onu nerede aramalıydı? Bu sorular o kadar boştu ki, soruldukları anda unutuldular. Faydasız bekleyişle yorulmuş ve coşkusu kursağında kalmış olan Delia uzandı; beklediği bir sevgilinin gelmemiş olmasından dolayı uzun süredir ilk defa hüsrana uğramış olması da onu üzmüştü. Gözkapakları ağırlaştı. Anılarına gömüldü. Çömelmiş küçük bir kız çocuğu, denizden esen rüzgârın yolunu şaşırıp uğradığı bir avlunun büyük döşeme taşları üzerinde, komşunun kızıyla aşık oynuyordu. Rüzgâr da küçük kızın sarı

saçlarıyla oynuyordu. Çenesi düşük kadınların laklakları açık pencerelerden bölük pörçük duyuluyordu. Kokudan başka bir şey yoktu; akşam yemeğinde balık çorbası olduğu bilinen bir şeydi. İçine ekmek doğranır, dövülmüş kişniş konurdu. Pencereden güzelliğini hâlâ yitirmemiş olan bir kadın seslendi: "Delia, gel, yardımına ihtiyacım var!"

Bu eskidendi, d'Éleusis-sur-Mer'de. Bu kadın da annesiydi. Bir baba vardı bir zamanlar, diye ona anlatılıyordu, ama sırra kadem basmıştı birden; bu, bir efsane yaratacak kadar ilginç bir hikâyeydi, ama önemsiz; sıradan bir şey gibi konuyordu ortaya; denizciler hiçbir zaman doğru dürüst bir baba olmazlar. Eşref saatinde nakış işleyen ve Sezar'ın Ordugâhı'ndan lejyonerlerden bir yüzbaşının rastlantısal sevgilisi olan annesinin hikâyesi de sıradan, önemsiz bir hikâye idi. d'Éleusis-sur-Mer gibi fakir banliyölerde bu tür olaylara çok sık rastlanırdı. Küçük kızın hikâyesine gelince o, biraz daha ilgi çekici, biraz daha değişik idi. Bütün bir yıl boyunca balık çorbasına ödemeye yetecek kadar para getirecek nakış işleme siparişi veren zengin bir hanımefendinin dikkatini çekmişti.

Kadın, "Bu küçük kız çok güzel," demişti. Ve verdiği siparişleri, ipekle işlenmiş keten tuniklerini, incilerle işlenmiş 'castula'sını (kaftana benzeyen bir üst giysisi), erguvan üstüne aynı renk ipekle işlenmiş erguvan bantlarla çevrilmiş beyaz elbisesini nedimeleriyle birlikte teslim almaya geldiğinde, yastıklarla dolu bir tahtırevanda, Delia'yı da beraber alıp götürmüştü.

"Benim adım Fausta," demişti sadece.

Evi bir tapınak gibi büyüktü. Kadınlar, daha ilk günden itibaren, Delia'yı hayranlık çığlıklarına boğmuşlardı.

Bebekleriyle oynar gibi onu yıkamışlar, ona kokular sürmüşler, saçlarına şekil vermişlerdi. Göğüslerini iç gıcıklayıcı bir şekilde saran, ipekle karışık dokunmuş keten bir tunik giydirdikten sonra, alnına altın bir bant takmışlar, ayaklarına da yaldızlı kuzu derisinden sandaletler geçirmişlerdi. Bu evin kadınlar bölümü, aylarca sadece Delia için ve Fausta'nın o hüzünlü coşkusu için yaşadı: Nakış işlemelerini satın alan bu kadının hiç çocuğu olmamıştı; kısırdı.

"Bu ne demek?" diye sordu Delia.

Bir kadının işinin çocuk yapmak ve erkekleri büyülemek olduğunu böyle öğrendi. Bir kadının işi ya da kaderi, ikisi de bir kapıya çıkıyordu.

Burada bir başkasının ellerinin verebileceği zevki keşfetti, zira bu kadınlar aralarında sevişiyorlardı ve onu da bu işe başlattılar. Fakat Delia için bu zevkler, şairlerin gerçek hakkında yaptıkları tasvirlere, tariflere benziyordu: Nesnenin bizzat kendisiyle imajı birbirine karıştırılamazdı. On altı yaşına geldiğinde, adet gördükten sonra, evin genç erkeklerinden biri, iç avluda, yaldızlı sazan balıklarının yüzdüğü havuzdan fışkıran yüksek papirüslerin arasında onu fark etti. İlk kez olarak Delia, bir erkeğin gözlerinde bir arzuyu okudu; işte nesnenin bizzat kendisini ancak şimdi keşfediyordu. Kadınlar tarafından hazırlanmıştı, bu baş döndürücü hisse kendini bıraktı. Çıplak vücudunun karşısında, aynen onun gibi çıplak bir erkek vücudunu ilk gördüğünde ve güzel kokular, nadir yemekler, süslü ve narin giysiler, nefis şarapların sarhoşluğu gibi daha önce ona bol bol sunulmuş olan şeylerin verdiği zevklerin listesine yeni bir zevk eklendiği zaman, bir erkeğin teninin verdiği zevki öğrendiği zaman, bununla

birlikte daha sonra gelen hissi de tanıdı. Fakat genç adam kayboldu.

"Roma'ya gitmek zorundayım."

Bir mektup, bir mektup daha, sonra bir üçüncüsünü aldı, fakat mektuplar gittikçe seyrekleşti. Kadınlar, sonunda, Delia'ya, deneyimlerinden ileri gelen üzüntülü bir sesle, erkeklere hiç aldırmamasını ve şüphesiz her şeyin doğasında var olan hüsranı kabul etmeyi de öğrenmesini bir sır olarak verdiler; lafın sonunda özet olarak, ilk sevgilinin Roma'da, -Roma neresi, İskenderiye neresi, sen ona de ki, ayda- bir aile kurduğunu açıkladılar. Delia bu sefer de, aşkın hintkirazı ağacının çiçeklerine benzediğini öğrendi: Arıları sarhoş edecek kadar bir süre devam ediyor ve sonra meyveye duruyordu. Tanrı'nın yardımıyla ve şüphesiz kadınların korunma yolları ile ilgili olarak verdikleri öğütler sayesinde, -sirkeli suyla ıslatılmış küçük bir sünger- hamile kalmamıştı.

Fausta ölümcül hastalığa yakalanmıştı; o ıstırap çekerken, Delia gözleri yaşlı, günün ve gecenin her saatinde onun yanındaydı. Maalesef o, ıstıraplar içinde öldü. Delia on yedi yaşında, annesiz, koruyucusuz, sevgilisiz kalmıştı, yüz bin sestercelik[6] bir mirasa sahipti. İskenderiye bir gemiye benziyordu: Rüzgâr orada her zaman asla aynı yönde esmiyordu.

Bir ev ve iki hizmetçi aldı... Erkekler müşteriden daha fazla bir şey olmadılar. Hatta müşteriden başka hiçbir şey.

6 Sesterce: Eski Roma'da gümüş kuruş. (Ç.N.)

Delia gözlerini açtı ve nasıl olup da bir Arvernelinin[7] erkeklere karşı duyduğu o önemsememe hissini birden yok ediverdiğini düşündü; nasıl bir güçtü bu! İsis'e mutfağa gidip zeytin, peynir ve bir sürahi şarap getirmesini söyledi; akşam yemeğini baş başa yiyeceklerdi. Delia yüksek sesle düşündü; düşüncelerinin gidişatının etkisini, İsis'in verdiği tepkiye göre ölçüyordu. Adamın onu küçümsediğini fark ettiğini sanmış olduğunu söyledi. Fakat o zaman terasta niye onun yanına gelip Philon ile olan konuşmasını kesmişti? Bu, en sonunda onun cazibesine yenik düşmüş olmasından değil miydi? Veya sadece ayrılmak üzere ondan izin istemek için gelmiş olamaz mıydı? Bir engel çıkmıştı belki de? Ama özür dilemek için bir haberci niye göndermemişti? Veya Delia'ya karşı hiçbir arzu duymuyordu demek ki!..

"Bu imkânsız, efendim!" diye bağırdı İsis; kendisi söz konusu olsa bu kadar kendini hakarete uğramış hissetmezdi.

"Alexianus sana ne kadar ödüyor?" diye sordu Delia soğuk bir şekilde.

Allak bullak olmuş olan İsis önce ne cevap vereceğini bilemedi. "Bana niye para ödeyecekmiş?" diye kekeledi sonunda, Delia'nın sorgulayan bakışları altında. "Benim paramı sen veriyorsun..."

"Benim aleyhime casusluk yapman için, İsis!" dedi Delia, gözlerini sırdaşından ayırmadan. "Arverneliye, giderken, o bu randevuya gelmesin diye, benim onu küçümsediğimi söyledin..."

İsis kendini geriye attı, bir maske geçirilmiş gibi olan yüzü dehşetle allak bullak olmuştu; büyük bir ustalıkla ve yüzüne

7 Arverne: Galya'da bir şehir. Bugünkü Auvergne. (Ç.N.)

sürdüğü fondöten sayesinde kırk yıldır saklayabildiği yaşı birden ortaya çıkıvermişti.

"Efendim..." diye geveledi boğuk bir sesle.

"Ya da onu Alexianus'un emriyle zehirledin!"

İsis bir çığlık attı ve dehşete kapılmış bir şekilde ayağa kalktı.

"Nasıl?... Bu tür alçaklıkları yapabileceğimden nasıl şüphe edersiniz!" diye bağırdı. "Size büyü yapmışlar!"

Bu kelimeler Delia'nın öfkesini dondurdu. Sıkıntılı gözlerle İsis'e baktı. Evet, herhalde ona büyü yapmışlardı! Bir gün önce, kendi kendine, içinin çok sıkıldığını söylemiyor muydu; bu, tam da, Arverneliyi görmeden önceydi. Vücudu çöktü, gözleri salonun döşeme taşlarına dikildi ve orada, sanki bir sırrı çözmeye çalışıyorlarmış gibi, sabitleşti kaldı.

"Efendim!" diye bağırdı İsis. "Şüphelerinizden biri doğru olsa, gözlerinizin önünde kafamı kestirmenizi isterdim!"

Delia başını kaldırdı, yüzü allak bullaktı. "Deliriyorum!" diye mırıldandı. Ellerini yüzünde gezdirdi ve dağınık sarı saçlarını düzeltti. Geçirmek zorunda kaldığı bu deneyim, ne tür bir deneyimdi? Dün gece, Alexianus'un sarıp sarmalamalarından kurtulduğu zaman, artık bundan sonra bunlara birçok kez daha katlanmak zorunda kalmayacağını düşünmüştü kendi kendine. Neden? Sevgilisine ve koruyucusuna ne kusur bulabilirdi? O, bir erkekte bulunabilecek bir iyiliğin, delikanlı hassasiyetinin ve inceliğinin timsali değil miydi?

"Otur," dedi İsis'e. "Aklım başımda değil. Beni affet." Sırdaşının bardağına şarap koydu. "Sarıl bana." İsis, gözleri yaşlı, ona doğru eğildi, birkaç damla gözyaşı Delia'nın

göğsüne aktı. "Evet, benim bu kötü ruhlardan kurtulmam gerek." Ve İsis'e, doldurduğu kadehi uzattı. "Al, iç bak."

"Size yapılmış büyüyü bozmak gerek, efendim," dedi İsis yerine oturarak.

"Nasıl yapılıyor bu?" diye sordu Delia üzerine beyaz peynir konmuş bir dilim ekmeği yavaş yavaş ısırırken.

"İskenderiye'de büyücüler var."

"Onları getirt buraya. "

"Şaka mı ediyorsunuz?" diye bağırdı İsis. "Bizim onlara gitmemiz lazım."

"En iyisi hangisi?"

"Ben hiçbir zaman onlardan hiçbirine gitmiş değilim. Ama Anaxo diye birinin büyü bozmakta uzman olduğu söyleniyor. Senin hizmetçin Threptè'ye yapılan büyüyü bozmuş. Serapis Tapınağı' yakınlarında mesleğini icra eden başka bir büyücüden, zenci bir kadından söz edildiğini duydum."

"Anaxo nerede bulunuyor?"

"d'Éleusis-sur-Mer'de, Yahudi mahallesinin ötesinde."

"Oraya gidelim."

"Bu saatte mi?" diye bağırdı İsis. "İyi de, bu saatte oraya nasıl gideceğiz?"

"Tamam, o zaman yarın sabah erkenden gideriz!" diye bağırdı Delia yerinden kalkarak. Terasa doğru yürüdü; sanki bahçede bir hareket olmuştu, iki adamın sesleri işitiliyordu... O muydu? Ama hayır, iki adam acele ediyordu, onlardan, merdivenleri tırmanan birincisi Delia Hyperhiynia ile konuşmak istedi. Delia onu tanımıyordu; korktu, İsis'i çağırdı.

"Bir mesaj," dedi adam. "Alexianus Retator'dan. Ev sahibesi sen değil misin?" O, başını sallayıp onaylayınca, adam sözüne devam etti: "O, bir kaza geçirdi. Attan düştü ve bacağını kırdı. Telaşa düşmemeni söyledi. Kendisi en iyi kemik doktorlarının elinde, fakat birkaç gün seni görmeye

gelemeyecek." Adam eğilerek saygıyla selamladı. Delia bir çığlık attı ve ellerini göğe kaldırdı. İsis, haberi getirene biraz para verdi.

"Bir büyü! İki büyü!" diye bağırdı Delia.

Gecenin yarısını ancak, o da yarım yamalak uyuyarak geçirdi, uykusunda kâbuslar gördü. Şafakla ayağa kalktı, uyumakta olan İsis'i de uyandırdı. Hazırlanmaları kısa sürdü; ellerini yüzlerini yıkayıp bir bardak meyve suyu içtiler, malum yeri de ziyaret ettikten sonra, bir tahtırevana bindiler, perdelerini de itinayla kapattılar. Yol onlara çok uzun geldi, zira Delia, danışmak için, hemen tepenin eteğinde bulunan diğer büyücüyü değil de, Anaxo'yu seçmişti. Bu durumda, tahtırevan Bruchion tepesini, sonra Cesarium'u geçti; sonra Menderes Mahallesi'ne, daha sonra da Regia Mahallesi'ne vardı ve nihayet deniz kenarındaki caddede ilerlemeye başladı. Yol boyunca satıcıların sesleri geliyordu; günün ilk saatlerinden itibaren, yağlı kümes hayvanlarını, Delta'nın bıldırcınlarını, kütür kütür taze salatalarını, kuru sebzelerini, sarı, kırmızı, siyah hurmalarını övmeye başlıyorlardı; bir ara balkondan çağırıldıkları zaman susuyorlardı; ve bu tünek şeklindeki balkonlardan seslenen ev hanımları, satıcılardan, bir ipin ucunda salladıkları sepete sattıkları mallardan numuneler koymalarını istiyorlardı, hıyarların, havuçların, radikaların kütür kütür olup olmadıklarına bakıyorlardı; kümes hayvanlarını kokluyorlardı; sonra da pazarlık ediyorlardı. Yalvarmalar, yakarmalar ve iyi niyetle edilen yeminler (valla billa kurtarmaz abla gibisinden), zaman zaman da hakaretler birbirine karışıyordu. Saat ona doğru, taze deniz ürünlerini, düz yayvan sepetlere yerleştirilmiş dilbalıklarını, ahtapotları, dülgerbalıklarını, barbunyaları, midyeleri öven balıkçılar gelecekti.

Sonunda, geniş Yahudi mahallesini geçtikten sonra, kraliçe Stratonice'nin mezarına geldiler; burası d'Éleusis-sur-Mer idi. Tahtırevanı taşıyan ekibin başı, gidilecek olan evin hangisi olduğunu sormak için durulmasını emretti ve İsis ona Anaxo'nun evini sorması gerektiğini söyledi. Yarı açık kapıdan, Delia, kıyısında ılgın ağaçlarının ve güzel kırmızı çiçekler açmış ağaçların[8] sıralandığı sahili ve hafif hafif, ufacık dalgacıklarla kıpırdayan denizi gördü. Kendini denizin mavi sularına bırakma, gemiyle bir yolculuk yapma, dudaklarında ve göğüslerinde buz gibi suyu hissetme arzusu duydu birden. Birkaç dakika sonra, iki kadın varacakları yere gelmişlerdi. İsis, hanımının inmesine yardımcı olmak için, önden indi. Tahtırevan bekleyecekti. Eski, büyük ve viran bir giriş kapısından geçtiler ve tavukların civcivlerini azarladıkları bir avluda buldular kendilerini. Artık kullanılmayan bir meşale taşıyıcının zıvana diline bağlanmış olan bir at önündeki kuru otları yiyordu. Bir kapıdan, gözlerinin etrafında halkalar oluşmuş küçük bir kız, merakla bu ziyaretçileri izlemek için çıktı. Ona, Anaxo'nun çalıştığı yerin neresi olduğunu sordular. "Öbür avluda," dedi çocuk. Daha alçak olan ikinci bir giriş kapısı onları oraya götürdü; burası bir avludan ziyade bir bahçeydi. Orada nar ağaçları doluydu; nar, cehennemler hakimi Proserpina'nın meyvesi değil miydi? İsis ellerini çırptı, alçak bir pencerenin kanadı açıldı, bir kadın göründü; ve ikisi de onu daha önce hiç görmemiş oldukları halde, Anaxo'yu tanıdılar. Onu tanıtan gözleri, beyaz bir maske içinde iki siyah alev oldu. Bir kapı açıldı, hemen arkasından ziyaretçi kadınların içeri girmesiyle kapandı. Kadınlar başlarını açmadılar. Anaxo onları inceledi. Cami yıkılsa da

8 'Flamboyant' denilen, Antillerden gelen, güzel kırmızı çiçekler açan bir ağaç.

mihrap yerindeydi, besbelli Anaxo vakti zamanında çok güzel bir kadındı.

"Delia Hyperhynnia," dedi ziyaretçisine hitap ederek.

"Beni tanıyorsun demek?" diye sordu Delia, şaşırmıştı.

"Seni çok güzel tarif etmişler." Onlara küçük bir banko gösterdi; iki kadın oturdular, nereye bakacaklarını bilemiyorlardı. Belki de eskiden bir depo olan kubbeli bir salondaydılar. Büyük bir ocakta ateş yanıyordu, salonun dibinde, uçsuz bucaksız arazilere açılan bir çıkışa yerleştirilmiş üç ayaklı bir masa hayal meyal seçiliyordu. Bir kafeste üç semender, yavaş çekimde hareket ediyordu. Raflarda, içlerinde boğulmuş minyatür insanlara benzeyen, ne olduklan belirsiz birtakım şeylerin yüzdüğü şüpheli bir yığın şişe vardı. Anaxo bir parça kımıldamıştı.

"Bana, benim yaptığımı bozdurmaya geldin, değil mi?" dedi.

"Sen mi?" diye bağırdı Delia, vücudu öne doğru eğilmiş, gözleri yuvalarından fırlamıştı. "Sen mi yaptın?"

"Evet," dedi Anaxo korkusuz ve telaşsız bir şekilde.

"Nasıl yapabildin? Bu zalimlik niye?" İsis hanımının kolunu sıktı.

"Ben bir hizmetkârım, efendi değilim," diye esrarlı bir şekilde yanıt verdi büyücü.

"Hiçbir şey anlamıyorum..."

"Ben ahlak kurallarını koyup onlara uymakla yükümlü biri değilim, Delia. Bana bu konuda sitem edebilecek son kişi sensin. Ben ulu güçlerin hizmetkârıyım. Ben onlardan istiyorum; onlar da, yapmaları gerektiğine inanırlarsa ve hüküm verirlerse, isteğimi yerine getirirler ya da getirmezler."

"Fakat ben ne yaptım?" dedi Delia, neredeyse ağlayacaktı.

"Bunu onlara sor."

"Fakat bunun için sana kim para verdi?"

Anaxo omuzlarını silkti, yüzünde gülmeye benzer bir şey belirmişti. "Müşterilerimin isimlerini vermem tuhaf olur!"

"Seni konuşturmasını bilirim!" diye azarladı Delia. İsis gene onun kolunu sıktı.

"Benim yaptığım şeyi bozacak olan, tehditler değil, Delia. Bunun için geldinse boşuna zaman kaybediyorsun. Tanrıların işleri, ölümlülerinki gibi yürümüyor. Beni öldürmek için bana bir kiralık katil tut ve gönder; senin hayatın ebediyen lanetlenir." Bir tabureye oturdu, sulandırılmış şarap dolu bir sürahiyi aldı ve bir bardak doldurduktan sonra içkisini bir dikişte içti. "Siz de bir bardak ister misiniz?" diye sordu ziyaretçilerine. Rhetia[9] şarabı." Delia yatışmıştı. İsis çantasından gümüş bir bardak çıkardı, doldurulması için uzattı; onu tattı, sonra Delia'ya uzattı.

"Bir kısım ölümlülerin, benim gibi masum diğer ölümlülere sıkıntı vermek için tanrıları kullanmaları doğru mu?" diye sordu Delia şarabını içtikten sonra.

"Kimse tanrıları kullanmıyor. Onlar istedikleri gibi karar veriyorlar. İşitmemeye karar verdikleri zaman, hiçbir dünyevi müziğin onlara ulaşmadığını hepimiz biliyoruz."

"Peki, ölümlüler niçin benim kötülüğümü istiyorlardı?" diye karşılık verdi Delia, heyecanlı bir tonda.

"Senin ışıltın onların pek çoğunu rahatsız ediyor. Sana sahip olamayan fakir erkekler bunlardan mesela; halbuki onların karakterlerinin de, aşktaki ateşliliklerinin de zenginlerinkinden bir farkı yok. Servetini kıskanan, bu nedenle

9 Rhetia: Helvetia, Lombardiya'nın kuzeyindeki bölge. (Ç.N.)

aşağılık duygusuna kapılan rakiplerin de var; halbuki onların güzellikleri ve aşk konularındaki yetenekleri de şüphesiz seninkiler gibi, senden aşağı kalır bir yanları yok. Birinin şansı, Delia, diğerlerinin ıstırabıyla ödeniyor. Benden bu kadar; İskenderiye'de senin soruna cevap verecek yığınla filozof var. Sen buraya, beni tanrıların niyetleri hakkında sorguya çekmek için değil, yaptığımı bozmam için geldin."

"Kaç para?" diye sordu Delia, soğuk bir ses tonuyla.

Anaxo yanıt vermeden, uzun bir süre bakışlarını ondan ayırmadı. Delia sabırsızlanarak bacaklarını oynattı, o sırada büyücü geniş bir kürekle ocaktan korları alarak üç ayaklı masanın üzerindeki derin kaba atıyordu.

"Sana kaç para diye sordum!" diye bağırdı Delia, emredici bir ifadeyle.

Anaxo, "Bana ödeyecek kadar paran yok senin, Delia; zira, geleceği satın alacak altın yoktur," dedi kaygı verici bir sesle. "Koruyucularından hiçbirinin, Sezar bile olsa, bunu ödemeye paraları yetmeyecektir; hepsi birleşseler bile, bunu ödemeye yetecek paranın yüzde birini dahi toparlayamayacaklardır. Sen bir şey vermeyi hiç öğrenmemişsin, Delia; sadece almayı öğrenmişsin! Satın alanlardan da, satanlardan da hep almayı! Satın alıyorsun ve satıyorsun, sen gerçek bir İskenderiye kadınısın! Sattığın, ringa balığı fıçısı değil, kıçın!" Delia aşağılanmış olduğunu ifade eden bir çığlığı ve söylemek istediklerini güç bastırdı. "Elimden geleni yapacağım ve serbest kaldığın zaman, bana ödetebileceğini sandığın şeyi sen bana ödeyeceksin. Ve o zaman vermeyi ve ödememeyi bilmek konusunda epeyi tedbirli olmayı öğrenmiş olacağını sanıyorum!"

Delia'nın yüzü yüz olmaktan çıktı. Ders! Ders! Ona! O! Ona bir ders veriliyordu! Küstahça bir çıkışı önlemek için dudaklarını ısırdı. Tedbirli davranması gerektiğini biliyordu;

zira bu kadına bağlıydı. Ona hakaret etse, onu pençesine almış olan büyü, ömrünün sonuna kadar bozulamayacaktı.

Anaxo korların üzerine kül serpti, korlar önce kızardılar, sonra öfkelendiler; kıvılcımlar saçıldı. "Ah! Yüce güçler bu sabah uyanıklar," dedi, "Konuşmak için acele ediyorlar! Sabırsızlar!" Bir masanın üstünde duran, içinde ne olduğu belli olmayan bir yığın şeyi karıştırdı, oradan bir bağcık çekti çıkardı; onu bir süre inceledi, düğümledi ve Delia'ya attı. "Bu bağcığı çöz!" diye ona emretti. Delia da onu çözdü. "Onu bana getir." Delia itaat etti ve sonra yerine oturmaya giderken, diğeri ona, üç ayaklı masanın başında ayakta kalmasını emretti. Bağcığı ateşe attı; bağcık ateşte, canlı bir yılan gibi kıvrım kıvrım hareket etmeye başladı ve ancak tamamen yanıp kömürleştiği zaman hareketsiz kaldı.

"Thoth Phokenseipseu Erectathou Misonctaik, yeraltındaki Hermès ve sen Anubis, güçlü Pseriphtah, sizin önünüzde düğümlediğim bu sihri size tevdi ediyorum! Yeraltının hakim ruhları, gizli adaletin ve görünmez düzenin güçleri, kaderini elinizde tuttuğunuz Delia Hyperhynnia'nın önünde, kararınızı tekrar gözden geçirmenizi diliyorum. Değersiz hizmetkârınız ben, Anaxo, onun cehaleti adına, gazabınızdan vazgeçmenizi diliyorum! Cezalandırmanız, bütün ağırlığıyla hissedilmiştir; Delia Hyperhynnia buraya, yüce yürekliliğinize sığınmaya, bağışlayıcılığınızı dilemeye gelmiştir."

Büyücü kadın korların üzerine bir avuç daha kül attı ve beyaz bir duman dalgası yükseldi. Delia, bir eli yüzünde, geriledi. Kaynar gibi görünen bulutun tam orta yerinde, bir spiral gibi bükülmüş küçük bir kılıcın keski kısmına benzer, siyah bir helezon yükseliyordu. Anaxo makası aldı ve artık hiçbir tepki vermeyen Delia'nın saçından bir tutam kesti ve onu ateşe attı. "Hermès, Thoth, Anubis, bu, sadece, Delia'nın sizden istediği kurtuluştur." Korlar birden kıvılcım

püskürttüler; İsis, hanımını geri çekmek için koştu. "Tanrılar memnun değil, Delia," dedi Anaxo. "Onlar buradalar. Cehennem ruhları, Zebani adına, sizden onun yakarışını kabul etmenizi diliyorum! Barbaratham Şelumbra Baruh Adonaï (Yahudilerde Tanrı), Abraxas, Ioa Pakepthoth, Sabarbarei, Marmarouoth, Marmaraştha Mamagazar!"

Duman arttı ve genişledi, Delia sendeledi, İsis onu tuttu. Bu dumanların tam orta yerinde seçilen, bir yüz müydü? Alaylı bir ifadeyle, bir kulaktan öbürüne kadar uzanan bir dudak... Fakat bu yabancı şeytanlar da neydi? Bir Yunan kadını olan o, ne saygı duyduğu, ne korktuğu, hatta ne de tanıdığı, bildiği güçlerin etkisinde nasıl kalıyordu? Onu mahvetmek için onları kim çağırmıştı? Ve gelecek, bu kadar yıkıcı başka hangi sırları barındırıyordu içinde acaba? O zamana kadar, ahenkli, güler yüzlü, güzel kokulu, zevklerle ve güzel şeylerle yoğurulmuş olan dünya un ufak oldu, dağıldı gitti. Kendini, cehennemde öylece başıboş, serseri serseri dolaşan ve hortlamış hayaleti, iğrenç beraberliklerin yaşandığı bir dünyada ayaklara sürtünüp geçen bir gölge gibi gördü. Bunu nasıl olup da daha önce anlamamıştı; mersin kümelerinin içlerinde engerek yılanı barındırdığını, zehrin çiçeklerde daima zehirlemeye hazır beklediğini, öpücüklerin ısırmaya hazır sivri dişler sakladıklarını... Anaxo büyülerine devam ediyordu; fakat Delia, bütün bunlardan artık, ruhun sarhoşluğuna benzer, tutarsız bir mırıltıdan başka bir şey algılamıyordu. Neredeyse yere yığılıverecekti. İsis onu yakalayarak güçlükle oturduğu bankoya kadar götürdü. Ateşten yükselen alevler birden gözleri kör edecek dereceye ulaştı ve ıslık çalmaya başladı. Bu ne nefret! Bu ne nefret! Delia gözyaşlarına boğuldu. Anaxo kısık bir çığlık attı, hemen hemen bir hırıltıydı bu. Sonra, miyavlayan bir kedi gibi sesi en pes perdeden, isterik durumlardaki en tiz perdeye geçti: "Buradasınız,

beni işittiniz!" İsis, olduğu yere yığılmaması için Delia'yı tutuyordu, bu sırada Delia ise belirsiz, anlaşılmaz sesler, iniltiler çıkanyor, ne olduğu belli olmayan kelimeler söylüyordu. "Sen bir adamı öldürdün, Delia! Onu öldürdün! Onun yüzünü görüyorum!"

Gözleri kapalı olan Delia nefes nefeseydi. Terden sırılsıklamdı. Evet, Galantas'ı öldürmüştü. Hançer ve zehir kullanmadan, hatasını onun aleyhine kullanarak.

"Senden intikamlarını alma peşinde koşanlar sadece ölümlüler değil, aynı zamanda ölülerin ruhları da intikam peşinde!" diye azarladı Anaxo.

Ateş çıtırdadı. Delia ölümü bekledi. Ama ölüm de gelmedi. Anaxo'nun karmakarışık, ne olduğu anlaşılmayan sözleri zayıfladı, duyulmaz oldu. Zaman geçti. Fırtına gücünü yitirdi ve dindi. Sessizlik hüküm sürüyordu. Delia, şaşkın, gözlerini kaldırdı. Anaxo iskemlesinde uzanmış yatıyordu, bacakları gerilmiş, yüzü tavana dönük, kolları iskemlenin kol konacak yerlerinin üstünden ölü dallar gibi aşağıya sarkıyordu.

"Gidelim," diye fısıldadı Delia.

"Anaxo, biz gidiyoruz," dedi İsis. Ayağa kalkmıştı.

Hiçbir tepki almadılar. Dehşete kapılmış olan ziyaretçiler kaçtılar, kendilerini tahtırevanın yastıklarına attılar; o sırada Delia bağırıyordu: "Eve! Mümkün olduğu kadar çabuk! Eve! Size iki misli para ödeyeceğim!"

İsis hanımına afyon vermek zorunda kaldı. Delia ancak saat sekize doğru, yani öğleden sonra üçe doğru,[10]

10 Yaza girilirken, gün dönümünde, saat 2'yi 31 geçeden 3'ü 46 geçeye kadar.

sakinleşebildi; bir yandan da, sırdaşının şaşkınlıkla düşünüp söylediği şu garip sözleri tekrarlamaktan geri durmuyordu: "Demek ki ben yabancı tanrıların tutsağıydım!"

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Dehaların Dehasıyla Can Sıkıcı Bir Görüşme

"Eğlenceli bir oyuncak bulduğunu söylediler bana," dedi Philon, gözleri dudaklarından önce gülen, kır tanrısına pek benzeyen yaşlı bir adama. Kar yağmış sakalının içine gömülmüş güzel bir ağzı vardı. Yaşlı Héron, bütünüyle beyaz ve pembeyle yoğrulmuş gibiydi. İnsan onu birden, ilk bakışta, benzerleri kadar esaslı bulmayabilir, hafife alabilirdi.

"Sana onu bir oyuncak olarak mı anlattılar?" diye sordu ihtiyar, biraz üzgün ve hayal kırıklığına uğramış bir tonda.

"Başka ne olabilirdi ki?" diye sordu Philon.

İhtiyar küsmüş, kırılmış göründü. "Bu, dâhice bir buluş," dedi, bir yandan da, Kibotos'taki evinin penceresinden, büyük meydanın ötesinde kendini gözler önüne seren, gök mavisi, altın sansı ve üstübeç rengiyle boyanmış nefis manzarayı, Neptün Tapınağı'nı, denizi ve gökten düşen tüy gibi hafif altın tozunu, bütün İskenderiyelileri tanrılara gark olmuş Danaé'ler haline getiren bu güzel manzarayı hayranlıkla seyrederek. Philon'un sekreteri, Caius Alabaster yarı kapalı gözlerini, küçümseyen bir tavırla, Héron'un atölyesinde bir baştan bir başa gezdiriyordu. Efendisi, bu garip adamı ziyaret etmek istemişti; ve işte, geçim sıkıntısı içindeki düşünce adamlarının, aydın kişilerin arasında kendilerini bulmuşlardı.

"Hadi, Héron, bu seninle ilk konuşmam, kendini beğenmiş!" diye yüksek sesle düşüncesini ifade etti Philon.

"Ne dedim ki ben?" diye sordu Héron safmış, anlamamış gibi davranarak.

"Bir deha olduğunu."

"Söyleneni iyi dinle, Philon; Bu dâhice bir buluştu dedim. Ben dâhiyim dedim mi? Onu bulan bir dâhidir, işte bunu böyle anlamak gerekir, filozof!" diye yüksek sesle konuştu ihtiyar hınzır, alaylı bir ses tonuyla.

"Fakat.... şey yapan sen değil misin?.." diye başladı Philon. Cümlesini tamamlamadı.

Héron bir gömme dolap açtı, oradan yanan üç başı olan bir lamba, sonra gene üç başı, ama bu sefer dirsek şeklinde kıvrık üç başı olan ve bakırdan çok iri bir armuda benzeyen tuhaf bir cisim ve bir de godeli bir tür fırıldak çıkardı; ve bunu armudun tepesine sapladı. Héron ocaktan, süpürge sapıyla ateş aldı, bununla lambanın gazla ıslanmış üç fitilini yaktı, armudu suyla doldurdu, onu lambanın üstüne koydu ve yüzünde her zamankinden daha hınzır bir ifadeyle, yerine oturdu. Armuttaki su kaynayıncaya kadar sessiz oturdular. Armuttaki üç başlıktan buhar çıktı ve fırıldağın godelerine doğru gitti. Bunlar dönmeye başladılar; su buharının sıcaklığı arttıkça daha da hızlı dönüyorlardı. Philon gülmeye başladı; sekreteri de aceleyle hemen onu taklit etti.

"Bu şey gerçekten olağanüstü. Oyuncaktan fazla bir şey. Ne isim vereceksin buna?"

"Ocakçı körüğü."

"İsim çok uygun. Evet, sevgili Héron, senin bir dâhi olduğunu kabul ediyorum."

Héron kabul etmezlikten geldi. "Hayır, kesinlikle değil, kesinlikle değil! Yanılgıya düşmeyelim! Sadece ocakçı körüğünü harekete getiren bir dehadır, hepsi bundan ibaret."

"Bir deha?"

"Buhar, suyun en yüce dehası, onun ateş gücünün etkisiyle maddi varlığından sıyrıldığı andaki temel faziletidir."

Philon, bu postülayı (bir tanıtlamadaki doğruluğu kabul edilen ön gerçeği) düşünmek için, şüphe eder, doğruluğundan kuşkulanır bir tarzda, burnunu havaya kaldırdı.

"Deha manevi bir güçtür," dedi sonunda. "Bu makinede manevi şeyden eser yok."

Héron bir eşek anırır gibi gülecekti, zor tuttu kendini. Gidip suyla hafifletilmiş şaraptan, daha doğrusu hafifçe şarapla renklendirilmiş sudan üç bardağa doldurdu; ikisini misafirlerine uzattı.

"Dâhilerin maddi dünya üzerinde hiçbir etkileri olmadığına mı inanıyorsun?" diye sordu.

"Dâhiden ne anlayacağımızı bilemiyorum, ama farz edelim ki bu, bir melekse, tam tersine onun maddi dünya üzerinde mutlaka bir etkisi olacağını düşünüyorum.

"Maddi olmayan bir şey maddi bir şey üzerinde bir güce, bir etkiye nasıl sahip olabilir, Philon? Şimdi ben düşüncemin gücüyle senin iskemleni kıçının altından çekmek istesem, bunu yapamam. O halde, meleklerin ve dâhilerin mevcut olmaması gerekiyor; ya da, bunların bu buhara benzer bir şey olmaları gerekiyor."

Sekreter, efendisinin kıçından söz edilmesinden rahatsız olmuş göründü. Neydi bu laubalilik!

"Senin düşüncen, bir meleğin düşüncesi değil, azizim Héron!" diye Philon itiraz etti.

"Nereden biliyorsun? Kafası, beyni olmadan nasıl düşünülebileceğini bana açıklayabilir misin?"

"Ne demek istiyorsun?"

"Benim düşüncemin bir meleğin düşüncesi olmadığını söylüyorsun bana," diye yanıtladı Héron bardağını boşalttıktan sonra. "O halde, demek ki, meleklerin bir düşüncesi var. Bu durumda, demek oluyor ki, onlann bir kafaları, bir beyinleri var. Bir kafaları varsa, o vakit onlar maddi varlıklar."

"Belki de maddi olmayan kafalar vardır," diye yanıtladı Philon son derece acemice.

"Bak şimdi! Ve hemen senin varsayımına devam edecek olursak, şüphesiz, maddi olmayan şeyleri yemek için, aynı şekilde maddi olmayan dişlerle onları çiğneyip maddi olmayan dışkılarını çıkaracak, maddi olmayan bağırsaklarını göreceğiz!" Gülmeye başladı ve bardakları doldurmak için yerinden kalktı. "Belki de etrafımızdaki havada maddi olmayan pislikler uçuşup duruyordur!"

"Sinirleniyorsun, Héron," dedi. Philon. "Ben bir hipotez ortaya attım. Her şeye bir yanıtım olduğu, her şeyi açıklayabileceğim iddiasında değilim. Fakat senin ocakçı körüğünü harekete geçirenin manevi bir güç olduğundan şüpheliyim."

"Manevi bir güç nesinden tanınır?" diye sordu Héron.

"Maddesi olmamasından, görünmez oluşundan, kokusuz oluşundan, tadının olmamasından tanınır."

"Bu tarif, benim makinemin başlıklarından çıkan buhara tıpatıp uyuyor. O halde bunun bir deha eseri olduğunu düşünmemden daha doğal ne olabilir ki! Böyle bir deha eseri ateş tarafından suda yaratılmış olmakta ve başlıklardan çıkmaktadır."

"Yani şimdi sen bir dehayı istediğin gibi kullanmış oluyorsun," dedi Philon alaylı bir şekilde.

"Tanrıları kullanan, onlardan istediklerini elde etmeye çalışan insanlar var, Philon. Örneğin, bir erkek çocuk istiyorlar;

o zaman, arzularını yerine getirecek gücü şu veya bu tanrıya kurban adıyorlar."

"Tanrılara küfrediyorsun, Héron."

"İskenderiye'de o kadar çok çeşitli inanç var ki, Philon, her saat mutlaka bir küfreden oluyor (değişik açılardan şu ya da bu tanrıya)! Ve dâhice buluşları kullanan adam, belki de bütün bunlar içinde tanrılara en çok küfredenidir." Gene güldü. "Ama buna rağmen gene de, Serapis Tapınağı'nın rahipleri gelip benden, Tanrı'nın, istedikleri zaman bir kolunu kaldırmasını sağlayacak bir düzenek yapmamı istemişlerdir." Philon fena halde bozuldu. "Bu istenen çok kolaylıkla yapılabiliyor. Adakların konduğu mihraba kapalı bir kap içinde yerleştirilmiş sudan çıkan buhar, bir boruyla, heykelin kolunun altında derinde bir yere gizlenmiş bir pistona doğru gönderilir. Suyun kaynaması için gerekli olan zaman bilindiği takdirde, bu tanrıya yapılan dua, tam bu süre kadar sürdürülür. Duanın, yani gerekli sürenin sonunda, tanrı kolunu kaldırır."

"Bu, inançların sonu demek!" diye bağırdı Philon.

"Tam tersine, aziz Philon, inançların başlangıcı! Belki de böylelikle, buhann dehası, bu şehirde süregelen şüpheciliğe bir son verecektir!" Ve Héron keyifle kıkırdadı. "Görüyorsun ya, bu dâhiyane buluş, semavi güçlerin gerçek bir hizmetkârıdır!"

Héron, su tamamen buharlaşmış olduğu için, armudu ateşten çekerken, "Bu buluşlarını satıyorsun öyleyse?" diye sordu Philon. Gereksiz bir soruydu bu; zira Héron, İskenderiye büyük şehrindeki vergilerin toplanmasından sorumlu alabarque milyoner Caius'un kardeşi zengin Philon'dan bir miktar para koparmayı umuyordu.

"Bu dâhice buluşlarla insanların geçimlerini sağlamaları âdil bir şey değil mi? Fakat bu şarap da biraz fazla sulandırılmış

canım." Karafaya biraz saf şarap ekleyerek onu biraz koyulaştırdı ve tekrar şarap koydu kadehlere. "Daha kuvvetli ateşlerle, daha fazla buhar elde edilir; böyle olunca da, çıkan buharın gücü çok daha büyük olur. Liman yöneticilerinin şefine, bu prensip üzerine kurulmuş bir kaldırma makinesi (bir tür vinç) yapmayı önerdim. Şef bana, kölelerin bunu büyü sandıklan için avaz avaz bağırarak kaçışacaklarını söyledi! Zavallı ahmaklar! Buharın akılcı kullanımına rağmen kendileri yüklenip kaldırmayı yeğliyorlar!"

"Belki de onlar haklı," dedi Philon ayağa kalkarak, çünkü bu makine uzmanının alaylarından, iğnelemelerinden bunalmıştı. Nihayet, şunun şurasında, İskenderiye'nin en ünlü ve en zengin vatandaşlarından biriydi yani; onun gibi bir adama böyle küstahça hitap edilmezdi.

"Sebep?" diye sordu Héron. "Ne bakımdan haklı olabilirler."

"Sence hangi bakımdan olabilir?"

"Eğer onlar, insanların çoğu gibi, özgürlüğün, zihinsel kapasitelerinin kaldırabileceğinin çok üstünde bir yük olduğunu düşünüyorlar, özgürlüğü böyle değerlendiriyorlarsa, o zaman haklıdırlar. Kendilerini özgürlükten mahrum ettikleri için de haksızdırlar."

"Peki, özgürlük nedir?" diye sordu Philon düşünceli, çok önemli bir şey söylemiş birinin edasıyla ve tabi sonuçta iddialı bir havada.

"Bunu azat edilmiş kölelere sor," diye karşılık verdi Héron, alaylı bir bakışla. "Onlar bunu çok iyi bilirler!"

Philon bu konuşmadan sıkılmıştı artık. Yunanlıların, diye düşündü, düşünceyi çarpıtıp safsataya, mugalataya vardırma konusunda üstlerine yokmuş meğer. Hatta bu saçmalığı, safsatayı durup dururken, hiç yoktan kendileri yaratıyorlar. Madem ki inanmıyorlar, tanrılara bu kadar Tapınağı' ve heykeli

yapmak için niye bu kadar zahmete girdiklerini insan merak ediyor, doğrusu akıl erdiremiyor.

Héron, yan gözle ona ve sekreterine alaycı bir bakış fırlatarak onları kapıya kadar geçirdi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çok Can Sıkıcı Bir İş

O mevsim için biraz şiddetli bir rüzgârın süpürdüğü büyük meydana gelince, Philon, arkasında sekreteri, kararsız ve memnuniyetsizliğini ifade eden zoraki adımlarla orada gayesiz bir şekilde dolaşmaya başladı. Héron'un onu fikirleriyle hırpalaması, tabiri caizse bunaltıp serseme çevirmesi, hoşuna gitmemiş, rahatsız etmişti. Héron gerçekten de büyük bir makine ustasıydı, doğada olup bitenleri çok iyi tanıyan seçkin bir bilgindi, bir kaldırma makinesinde onu harekete geçirecek dişlilerin her birinin çaplarının ne olması gerektiğine karar verebilecek; eşi benzeri olmayan bir adamdı; tamam ama, bu konuşmada boyundan büyük konulara girmiş, haddini aşmıştı. "Ruh hakkında ne biliyordu ki bu adam?" diye kendi kendine sordu Philon, bir yandan da sanki bir davada savunma yapıyormuş gibi bir elini havada hareket ettiriyordu. Bir hanım onun yaptığı el hareketini görünce, onun kabalık, küstahlık ettiğini sandı.

"Saçların o münasebetsiz kafanı terk etmekle iyi etmişler, terbiyesiz, hırbo seni!" Bu sözler sekreterini fena halde öfkelendirdi, fakat Philon'u güldürdü; ama bir yandan da memnuniyetsizliğini daha da arttırdı; bu sabah ikinci kez anlaşılmamıştı. Birbirlerini aşağılayarak dalaşan sekreterin ve

hanımın sert sözlerini kesti ve doğuya doğru, Horapollonia yoluna, mücevheratçılara doğru yürümeye başladı. İlk torununun doğumu vesilesiyle vaat ettiği bir hediyeyi gelinine alması gerektiği aklına gelmişti. Değerli taşlar yontucusu butiğinin önünden geçti; dükkânın iç kısmında, geride, rezilce bir manzara gördü; kolun üst kısmı büyüklüğünde, çıplak, tamamen çıplak, göğüslerini sıkıştıran bir kadını betimleyen gümüşten bir heykel. Gözlerini biraz kısarak bakınca, karnının alt kısmındaki yarık da görülüyordu. "Gerçekte," diye homurdandı Philon. "Böyle bir şeyi sergilemek!" Bu tür yakışıksız şeylerle şüphesiz ilk defa karşılaşmıyordu, ama inanmış bir Yahudi olarak ve Helen uygarlığıyla ne kadar halli hamur olmuş, yoğrulmuş olursa olsun, -ki o öyleydi- bundan hep rahatsız oluyor, irkiliyordu. Ah bu paganların cinsel organ betimleme saplantıları! Kıllarıyla, çarşıda pazarda! Gariptir, bu arada oradan geçerken bir şeyin farkına vardı; onu en çok rahatsız eden heykellerdi; zira bütün yol boyunca çıplak yıkanan kızlar da erkekler de onu bu kadar tahrik etmiyordu. Bu arada, o homurdanıp dururken, dükkânın içinden ona seslenip çağırdılar. Yeniden gözlerini kısıp bakınca, Delia'nın akşam yemeğindeki davetlilerden birini, Khrysanthas'ı tanıdı.

"Philon," diye seslendi öbürü. "Haberi duydun mu?"

"İskenderiye'de haber çok, saatte on tane, bu da herhalde saat üç haberi." Philon bıkkın göründü, ilgilenmiyormuş gibiydi. Onun niteliklerine sahip bir adam haberlerle ilgilenmezdi; olağan, önemsiz bir şeyden başka ne olabilirdi bu haber dedikleri? Gerçek bir haber olsa, ilk öğrenen o olurdu. Khrysanthas kapıya doğru yöneldi; elinde, grenadan (Süleyman taşından) üzüm salkımlarıyla süslü, yapraklarıyla birlikte asma dallarını betimleyen, değerli taşlardan yapılma

bir göğüslük[11] vardı, bu göğüslük mücevheratçının alarmının çalmasına sebep oldu.

"Delia kayboldu!"

Philon'un bakışları efsanevi göğüslüğe takıldı, sonra bakışlarını Khrysanthas'ın gözkapakları iltihaplı gözlerine kaldırdı, sonra da gözleri, mücevheratçının ve oğlunun endişeli olduklarını açıkça belli olan gözleriyle karşılaştı ve bu haber kafasına süzüldü.

"Kayboldu mu?"

"Kayboldu! Olağanüstü bir hikâye! Sırdaşı hanım, iki gün önce, sabahleyin ölü bulunmuş. Delia'dan hiçbir iz yok! Ama hiç! Bacağını kırdığı için hareket edemeyen Alexianus, Delia'nın aranması için, Vali Flaccus'a haber göndermiş. Vergi tahsildarı olan kardeşinin sana hiçbir şey söylememiş olmasına şaşırdım doğrusu."

Philon'un canı sıkılmıştı. "Bir alabarque bir yosmanın kaybolmasıyla meşgul olmaz," diye yanıtladı küçümser bir tavırla. Sekreteri de, hemen onu taklit ederek, karşısındakini küçümser bir havaya girdi. Khrysanthas onların her ikisini de anlayışla karşıladı.

"Pekâlâ," dedi, "Seni hiç ilgilendirmeyen dedikodularla rahatsız ettiğim için özür dilerim."

Philon merakıyla bu tür şeylerle ilgilenmeyen yüce kişiliği arasında kararsız, sıkışıp kaldı. "Kızma, bu olayın seni çok etkilediğini anlıyorum." Bir paganın, bir yosmanın kaybolmasından endişe duymasının çok doğal olduğunu söylemenin bir başka şekliydi bu.

Khrysanthas onlara iyi günler diledikten sonra dükkâna geri döndü.

---

11 Göğüslük: Rahip, firavun gibi önemli kişilerin taktığı, değerli taşlardan yapılmış göğse takılan bir tür üst giysi. (Ç.N.)

"Nedir bu hikâye?" dedi Philon sekreterine. Ve işte şu anda Flaccus bu durumdan haberdar olmuş vaziyette!

"Alexianus zengin bir adam ve bir Roma vatandaşı."

"Önce kardeşime git, bak bakalım onun haberi var mı? Yoksa eğer, Flaccus'a git ve ondan bilgi almaya çalış. Fakat oraya bir başka şey için, örneğin, Rhakotis'in kadastrosunun yeniden gözden geçirilmesi için gittiğini bahane et. Ve Delia'nın akşam yemeğinde bulunduğum hakkında da tek kelime etme. Hoş..." diye homurdandı Philon, "O boşboğaz Khrysanthas bunu her yerde yayacaktır ya..."

Philon, yalnız kalınca, çevresini gözden geçirdi. Sivri diliyle tanınan Mısırlı bir rahip acele adımlarla sağa doğru gidiyordu; Asya'dan gelmiş şu garip keşişlerden biri de, safran elbisesi ve kazınmış kafasıyla, sola doğru gidiyordu. Gerçekten bu kadar dine gerek var mıydı! Beş ayrı ibadet şekli, başarılı ya da başarısız, İskenderiye sokaklarında çekişip taraftarlarını paylaşmaya, kapışmaya çalışıyordu: İşte biri, tapınakları ve iktidar gücüyle parlayan Roma dini; milyonu bulan inananına bakarsanız uzaktan en canlısı gibi görünen Yahudi dini; kendi içinde de, İsis[12] kültü, Budizm denilen Asya kökenli bir kült gibi, sadece iki veya üç yüz kişiyi kendine çekebilmiş farklı ibadet şekillerine (tarikata) bölünen Mısır dini; ve hemen hemen bütün askerlerle liman işçilerini cezbeden Mithra[13] kültü. Bir de felsefede aynı okula bağlı olanlar açısından oluşan ayrımı hesaba katmak gerekiyordu: Orfistler (mitolojik şarkıcı Orfeus'a bağlı olanlar), Pisagorcular

12 Mısır'ın baştanrıçası. Önceleri Mısırda yaygın olan bu kült sonraları yayılmış, Roma Yunan tanrıları mertebesine ulaşmış; İsis bir Zeus kadar itibar gören bir tanrıça düzeyine yükselmiştir.(Ç.N.)

13 Perslerin baştanrısıdır. Sonradan yayılmış, Roma İmparatorluğu'nda da itibar edilen tanrılar arasına girmiştir. (Ç.N.)

ve acı göllerin yakınında yerleşmiş olan ayrılıkçı (kimseyle temas etmeyen) Yahudiler, Hemerobatistler[14] veya Essenciler[15] gibi...

Philon yüzünü buruşturdu ve canı fevkalade sıkkın, keyifsiz bir vaziyette evine döndü. Onu terasa çıkaran makaraların ve çıkrıkların gıcırtısı içinde iki kölenin çektiği asansörde, kendisine karşı olan öfkesi depreşti. Alexianus'un davetini kabul ettiği gün nasıl bir lanet olası zaafa kapılmıştı! Bu yarıktan ne gibi korkunç buharlar çıkacağını ancak Tanrı bilirdi! Ve Yahudi olmanın, aynı zamanda da Romalılarla belli ilişkileri sürdürmenin zorluklarını düşünerek, Alabaster'in dönüşünü büyük sabırsızlıkla bekledi. Şurası bir gerçek ki, Alexander ailesinin fertleri bu güçlüğü çok iyi tanıyorlardı; zira onlar, Neapolis ile Nekropol arasında, Delta Mahallesi'nde yerleşmiş olan Yahudilerin büyük bir kısmı gibi, kendilerini çevrelerindeki dünyadan soyutlamayı her zaman reddetmişlerdi. L'alabarque Caius Lysimaque idi ve Kudüs'teki Tapınağı'n kapılarını kaplayan altın ve gümüşü sağlayabilecek kadar zengindi; hafife alınacak bir vatandaş değildi, ona daima gereksinim duyuluyordu ve Yahudiler de bunu çok iyi bildiklerinden onu sürekli istekleriyle bunaltıyorlardı; zira sözlerinin, onun gibi, Roma'daki imparatorluk ailesiyle sıkı fıkı bağları olan birinin vali üzerinde de, imparatorluk yönetimi üzerinde de büyük etkisi oluyordu. Philon'un iki yeğenine,

14 Gündüz Vaftizcileri: Belli bir vaftiz yöntemini benimsemiş, belli bir dünya görüşüne sahip bir Yahudi tarikatı . (Ç.N.)

15 Essenliler: M.Ö. II. asırda ortaya çıkıp M.S. I. yüzyılda kaybolan bir Yahudi cemaatinin üyeleri. Ölü Deniz yakınlarında, Engaddi bölgesinde esas itibariyle toplanmışlardı. Başlıca özellikleri, malları ortak kullanmaları, bekârlıkları ve kurban kesme âdetlerinin olmamasıydı. Çevrelerinden kopuk yaşıyorlardı. (Ç.N.)

Marcus ve Tiberius'a, fevkalade güzel işler için söz verilmişti. Yani kısacası, İskender ailesi kalburüstüydü ve hiç kimse de, ne resmi işlerinde ne de özel hayatlarında onları karalayabilecek bir şey bulup söyleyememişti. Ve işte şimdi bu iğrenç yosma hikâyesi çıkıyordu başına dert!

Alabaster nihayet gelip de karşısına oturduğu sırada, Philon, terasta, bir parça beyaz peynirle susamlı galeta atıştırıyor, birkaç yudum da şarapla ağzını ıslatıyordu; Alabaster'in haline tavrına bakılırsa, söyleyeceği pek çok şey vardı. Philon ona bir bardak şarap doldurdu ve galetalarla peynir tabaklarını ona doğru itti.

"Gerçekten, garip bir iş," dedi Alabaster. "Valinin kafası iyice karışık ve Caius da olayı öğrenmiş. Evvelki akşam, Delia ve sırdaşı İsis, Rhakotis Villası'nda, yalnız başlarına, baş başa bir akşam yemeği yemeye karar vermişler. Mutfaktakilere bir gece yemeği hazırlattırmışlar. Ne yedikleri belli; şaşılacak şey, ama basit, sade bir sofra: Konserve hamsi, iki çeşit peynir, zeytin, bir marul ve bir karafa bol suyla hafifletilmiş 'falerne' şarabı. Akşam yemeklerini terasın bir köşesinde yemişler, daha doğrusu yemeğe orada başlamışlar. Zira, onlar yemeğe başladıktan az sonra, evin tam terasın altındaki şarap mahzenlerinde uyuyan baba oğul iki bahçıvan, korkunç çığlıklar işitmişler. Uyanan bahçıvanlar, çığlıkların sebebini anlamak için hemen yukarı çıkmışlar ve Delia'yı olağanüstü bir heyecanın pençesinde, diğer çılgınlık alametleri arasında saçını başını da yolarken ve İsis'i ise yere uzanmış olarak bulmuşlar. Delia avaz avaz bağırarak, onu zehirlemeye çalıştıklarını söylüyormuş ve gidip valiye, idare amirine ve Alexianus'a haber vermelerini istiyormuş; fakat, sonunda uyanan hizmetçiler ona pek kulak asmamışlar; ve bahçıvanlarla birlikte İsis'i bir yatağa taşıyıp, kusturmaya veya ona

bir şeyler içirmeye çalışmışlar. Fakat Delia'nın sırdaşı ruhunu teslim etmiş."

Alabaster bir ara ağzına bir lokma bir şey attı ve biraz da şarap içti, zira susamıştı. Philon, kaygılı bir şekilde hikâyenin sonunu bekliyordu.

"Kadınlar ve köleler, Neapolis'te, jimnastik salonunun yakınındaki idare amirliğine gitmek için sokağa çıkmak istemiyorlarmış. Bu durumda, dördüncü saate doğru[16] oraya giden bahçıvanlar olmuş; oradan, yanlarında, İsis'in ölümünü tespit eden ve yemeği kimin hazırladığını soran dört polisle bir polis müdürü olduğu halde ancak beşinci saate doğru dönmüşler. Ona servis yapmış olan aşçıyla yardımcısı evlerine yatmaya gitmişlermiş; kimse de onların adreslerini bilmiyormuş. Bu durumda, polisler geri dönmüşler." Alabaster kendine şarap koydu ve yarısını bir dikişte yuvarladı. "O sabah, her sabah olduğu gibi Delia'nın saç tuvaletini yapmaya gelen berber, Delia'nın kapısını kapalı bulmuş. Birçok kez çaldıktan sonra, hizmetçileri çağırmış; tehlikeli, anormal bir durum sezen hizmetçiler içeri girmişler. Delia'dan hiçbir iz yokmuş. Yatağı da toplanmışmış; demek ki gece orada yatmamış. Her zamankinden biraz daha geç uyanan bahçıvanlar, onun üçüncü saat[17] içinde gitmiş olması gerektiğini, zira, eğer öyle olmasa, bahçeden büyük kapıya giden ağaçlıklı yola çıkabilmek için ineceği merdivenlerde onu görmüş olacaklarını söylemişler."

"Başka kapı yok muymuş?" diye sordu Philon.

16 Yazın, sabahın yaklaşık 1 15 i ile 2 30 u arasında.
17 6: 58 den 8: 13 e kadar olan zaman arasında.

"Onu bilmiyorum. Alexianus bütün bu olayı, Delia'nın evine gönderdiği kölelerden biri vasıtasıyla öğrenmiş. Olaydan valiyi haberdar etmiş ve ondan Delia'yı bulmasını ve bu garip hikâyenin aydınlatılmasını istemiş."

"Kimse masayı incelemeyi düşünmemiş mi?"

"Evet, Delia'nın tabağının tertemiz ve bardağının da yarı yarıya dolu olduğuna, halbuki İsis'in tabağında bir hamsi kaldığına dikkat eden, -ki bu, Delia'nın zehirli yiyeceğe 'zira bir zehirlenme söz konusu gibi görünüyor' el sürmediğini gösteriyor- polis müdürü düşünmüş. O halde zehirli olan hamsilermiş, zehirin tadı da tuzla örtülmüş."

"Aşçılar bulunmuş mu?"

"Evet, hapisteler. Fakat doğal olarak, suçsuz olduklarını iddia ediyorlarmış."

"Peki, Delia'nın beraberinde para götürüp götürmediği biliniyor mu?"

"Alexianus kendisini Delia'nın evine götürmelerini istemiş. Sonuçta, Delia'nın bütün mücevherlerini ve yüz elli bin sestercelik bir meblağı da beraberinde götürdüğü anlaşılmış," diye gülümseyerek yanıtladı Alabaster. Gidip yemek salonundaki dolabın üstünden taze incir tabağını alıp geldi ve bir tanesini yararak Philon'a ikram etti. "Fakat bu arada, bir şey daha öğrenilmiş oldu. Hizmetçiler polise, iki kadının, bir gün önce, tahtırevanla, bilinmeyen bir yöne doğru gittiklerini ve ancak birkaç saat sonra geri döndüklerini açıklamışlar. Tahtırevanın taşıyıcıları bulunmuş ve Delia ile İsis'in Anaxo adında bir büyücüye gitmiş oldukları da meydana çıkmış..." Philon gözlerini hayretle açtı. "Bu kadın daha önce Delia'ya büyü yapmış. Onun kendisine geldiğini ve dahası, kendi yaptığı büyüyü çözmesini istediğini görünce çok şaşırmış."

"Peki, bunu yapmış mı?"

"Yaptığını, fakat, Delia'nın onu memnun edeceğine güvenerek hiç para talep etmediğini söylemiş. Büyülere inanıyor musun?"

"Ben duaya inanırım, o halde, duanın bir başka, farklı bir şekli olan, değişik tarzda bir dua olan büyüye de inanmam gerek; ama bu, bana ters geliyor; zira bu bir batıl inanç."

"Bu olay hakkında ne düşünüyorsun? Delia'nın İsis'i zehirlemiş olduğuna inanıyor musun?"

"Hayır. Bu kadar hesaplı bir şekilde hareket edecek bir kadın değil o; çok heyecanlı, birden feveran eden bir kadın Delia."

"Kaçmasının nedeni sence ne olabilir?"

"Korkmuştur," diye yanıtladı Philon. "Sonuç olarak, ona acıyorum. Anaxo'ya yaptığı ziyaret şüphesiz onu dehşete düşürmüş olacak. Fakat esas, hangi garip ve ilginç tesadüfle, tam da kendisine büyü yapmış olan büyücüye gitmiş olduğunu bilmek gerekir. İskenderiye'de büyücülerin bini bir para; niye gidip de tam bu büyücüyü bulup seçti?"

Kendine bir bardak şarap doldurdu ve düşünceli düşünceli içti onu. "Bu Anaxo'nun hangi şeytanlara veya hangi tanrılara yakardığı, hangi tanrılardan ya da şeytanlardan yardım istediği biliniyor mu?"

"Onu gidip hapishanede sorgulamak gerekir; zira Flaccus onu da hapsettirmiş."

Bir yosma kaybolmuştu, bir büyücü hapisteydi, bir sırdaş zehirlenmişti: Bu, kesinlikle, sevgili İskenderiye şehrinden kötü kokular geldiğine alamet idi.

"Arverneliden söz edildi mi?" diye sordu Philon, önem vermez bir tavırla, öylesine sormuş gibi.

"O uzun boylu, sarışın adam mı?" diye sordu Alabaster, şaşırmış bir halde. "Bu işin içinde onun ne işi var?"

"Ona tutulmuş gibiydi de."

Bu gizemli, bilmece gibi konular Philon'un içindeki sıkıntıyı, huzursuzluğu dağıtmıştı; Delia'nın gece yemeğine katıldığı öğrenilirse, bunun yaratabileceği skandalı artık düşünmüyordu; şimdi o kendi kendine, İsis'i kimin zehirlemiş olduğunu ve kimin suçlu olabileceğini soruyordu. Müşterileriyle konuşmaya Alabaster'i gönderdi ve küçük bir şekerleme yapmaya karar verdi. Sedir ağacı ve bronzdan bir yatak, asmalarla salkımların süslediği çardağın altında, içlerinden gül fidanlarının fışkırdığı tahta fıçılar arasında, onu bekliyordu. Oradan, gerçekten de hareketli olan bu şehrin gürültüleri duyulmuyordu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kambur Kadının Üzüntüsü

Hancı, yapılan kızartmadaki yağı on kere kullandırtmıştı; yağ artık yağlıktan çıkmış, yanmış balık artıklarından bir çamura bulanmış ve bir baca gibi tüten içyağına dönmüştü. Üzerinde, ısrarla yüzüne indirdiği, tozlu bir manto olan ve hemen kapının yanındaki masada oturan yaşlı bir kadın, sonunda ona seslendi. Hancı isteksizce kadının yanına geldi.

"Kızartmanın yağının parasını, hesabın dışında sana ayrıca ödüyorum. Ama kızartmada hiç kullanılmamış yağ istiyorum, anladın mı?" dedi otoriter bir sesle.

"Hiç kullanılmamış yağ için bir sesterce ödeyecek misin?" diye sordu alaycı bir ifadeyle. "Belki onu alıp götürmek istersin, ha?"

"Sana hediyem olsun!" diye yanıtladı kırık, dargın, fakat küçümseme dolu bir sesle.

"Topal, ama titiz, güç beğenir bir kadın," diye homurdanarak ocağa doğru yöneldi. Zeminde, taşlan sökülmüş bir köşeye tavanın içindekini döktü ve üstünü kumla örttü.

Kadın bardağını şarapla doldurdu ve gözleri gemilerin direklerinin göründüğü limanda, barbunyalarının gelmesini beklerken birkaç zeytin attı ağzına. Bütün bu gemiler bir güvenlikti. Syrtes'e veya Kilikya'ya gitmek üzere bunlara

binilebilirdi ve işte bütün endişelere elveda demekti bu! Dört tayfa içeri girdi ve ona uzak olmayan bir masaya oturup şarapla gece yemeği istedi. Kadın kendini biraz daha kamburlaştırdı, görünümüne titrek bir hava verdi. Tayfalar onu gene de fark ettiler, onunla alay ederek, müstehcen laflar attılar. O duymazdan geldi.

"Şimdi ateşli küçük bir oğlan olsa, isterdin, değil mi ihtiyar?"

Bu küstahlığa hiç sesini çıkarmadı ve arkasını döndü; sonra, külhanbeyi ağzıyla; "Ananla yatardın, değil mi, Oidipüs!" diye karşılık verdi.

Tayfalar kahkahayı bastılar.

"Bunun nasıl olduğunu, unutmuştur mutlaka!" dedi bir başkası.

Hancı kızartmayı getirdi. Tayfalar, "İşte nihayet güzel kokan bir kızartma," diye bağırdılar. Hancı onları bundan yararlanmaya davet etti, zira yağ gerçekten yeni konmuştu tavaya. Bunun üzerine onlar da kızarmış balık ve sebze kızartması istediler; ve sonra işlerine döndüler. Kadın, liman polisi adına çalışan oğullarını beklediğini söyleyerek yanıtladı onların sözlerini; bu onların üstünde soğuk duş etkisi yaptı.

Kadın lafı döndürüp dolaştırıp zaman kazanmayı öğrenmişti. Çok kötü bir aksanla ve gerektiğinde kaba, açık saçık konuştuğundan, onu aşağı tabakadan, ağzı bozuk bir kadın, eski bir muhabbet tellalı, ya da azat edilmiş bir köle sanıyorlardı. Bir oyundaymış gibi, çizdiği kişilikleri değiştiriyor, farklı tipler çiziyordu. Oradan iki adım ötede, Büyük Liman'da, Heptastade yakınında, bir oda bulmuştu; onun kazaya uğramış ve tabi artık işe yaramaz bir orospu olduğunu düşündüklerinden, odayı çok pahalıya kiralamışlardı ona. Orada, her şarta uyabilme yeteneğine hayran olarak geçirdiği son beş

günün en parlağını geçirmişti. Şimdi, intikamını gerçekleştirmenin en iyi yolu üzerinde kafa yoruyordu. Bu arada, mantosunun altında, deri kılıfı içinde taşıdığı bir de hançer almıştı.

Bu, gerçekten de, Delia idi.

Fakat yalnızdı ve bu erkekler dünyasında, bir işbirlikçiye gereksinimi vardı. Sokağa yalnız çıkmak, topal da olsa kambur da, bir maceraydı. Alaylardan, takılmalardan çok, içmiş zilzurna sarhoş ve ahlaksız, namussuz hayvanlardan korkmak gerekiyordu. Bu durumda, bir erkeğe ihtiyacı vardı. İşe buradan başlamak gerekiyordu. Daha sonra da, aşçının adresini araştırmak gerekiyordu. Buradaki tayfalardan hiçbiri ona suç ortağı olabilecek durumda değildi. Bunlar zamanlarının dörtte üçünü sarhoş geçirirlerdi ve hele bunlar yarım kum saati kadar masadaydılar ve oturur oturmaz da car car konuşmaya başlamışlardı. Delia nasıl bir adam istediğini bilmiyordu, ama istediği herhalde bunlar değildi. Gerektiği kadar bekleyecek, fakat aradığını bulacaktı; bundan emindi. Balıkların kuyruklarını çıtır çıtır yedi, gürültülü bir şekilde geğirdi, bir bardak şarap içti ve hesabı ödemek için hancıya seslendi. Yağ için fazladan ödeyeceğini vaat ettiği meblağın üstüne ayrıca iki sesterce ödedi ve mümkün olduğu kadar ağır bir şekilde masadan kalktı, yastıklarla kalınlaştırdığı bir vücudun etrafına mantosunu sardı ve topallayarak sokağa çıktı. Bu yürüyüşü odasında deneyerek kendini alıştırmaya kalkmıştı; fakat en emin yöntemi sonunda bulmuştu: Diğerinden beş kere daha yüksek bir ayakkabı topuğu. İstediği etkiyi elde etmişti. Tayfalar eğlenerek ona sıcak bir gece dilediler, o da onlara, serinletici, ferahlatıcı bir gece diledi. Tayfalar gene kahkahayı bastılar, o hanı terk ettikten sonra da onlar hâlâ gülüyorlardı.

Oda boş bir küp gibiydi, eşya olarak bir ot minder ve bir masa vardı. Ot minderin altında bir ayna ve masanın üzerinde, bir düzgün kutusu, bir şarap testisi, bir bardak, bir kuru incir torbası, bir kâse siyah zeytin ve bir peçeteye sarılmış peksimetler vardı. Kilidi itti, daha sonra büyük bir lamba yaktı, doğrudan doğruya yere konmuş gece lambasının ışığında ayakkabısını çıkardı. Oh! Rahatlamıştı. Ot minderin altından aynayı çekti. Bu gümüş kaplanmış tunçta, başarıyla yarattığı o yapay yaşlanma şaheserini seyretti: Gri farla, yaşına yirmi yaş daha ekleyen kırışıklıklar yaratmıştı. Gözlerinin altında torbalar, gözünün ucundan şakağa doğru uzanan sarkıklıklar, kırışıklıklar. Gün boyunca, ağzının her iki tarafında da, avurtlarında, yüzünün oval şeklini bozan iki büyük bakla tutuyordu; onları çıkararak masanın üzerine koydu. Sonra, onu bir kambur haline getiren sırtındaki yastıkların kayışlarını çözdü ve düşüncelerini yeniden gözden geçirmek için uzandı. İsis'in onu, kötü, uğursuz büyüleri yapan Anaxo'ya götürmesi basit bir tesadüf olamazdı. Ultima Thulé'den[18] Pount ülkesine[19] (herhalde dünyanın güneyindeki en son uç olarak kabul edilse gerek) ve Herkül'ün Sütunlarından Pontüs'e kadar, bütün dünyaya büyü yapmaya yetecek kadar büyücü İskenderiye'de faaliyetteydiler. Demek ki, ona büyü yapanın Anaxo olduğunu İsis biliyordu. Hanımını niye ona götürmüştü? Şüphesiz, pişmanlıktan. Delia bütün hipotezleri boşuna gözden geçirip tek tek üzerlerinde düşünmüştü; dönüp dolaşıp sonunda şuraya geliyordu: İsis, Delia'ya büyü yapılmış olduğunu biliyordu, bunu saklayabileceğini

18 Avrupa'nın kuzeyinde, bilinen dünyanın kuzeydeki en uç noktası olan adaya Romalıların verdikleri ad. (Ç.N.)

19 Pount ülkesi: Eski Mısır'da, Somali sahili anlamına gelir. Guardafui burnunun ötesinde. (Ç.N.)

sanmıştı; fakat Delia bunun farkına vardığı zaman, İsis pişmanlık duymuştu. Aslında bunun farkına varan Delia değildi. Delia tarafından ağır sözlerle aşağılandığı bir anda, kendinde olmadığı bir sırada, hanımına büyü yapılmış olduğunu İsis'in kendisi söylemişti. Düşünce zinciri, çok sarhoş olan kadınlarla erkeklerin yukarı kattan gelen bağırmalarıyla kesildi; sonra, kıkırdamalar ve manidar itişip kakışmalar duyuldu. Bir kadın sesi bağırdı: "Kambur kadını çağır, gelsin, beni tutsun!" Delia omuzlarını silkti.

İsis yapılan büyüden nasıl haberdar olmuştu? Acaba kendisine ihanet mi etmişti? Eğer öyleyse, yaptıkları işe karıştığı kişiler tarafından öldürülmüş olacaktı. Anaxo'ya yapılan ziyaret, zehirleyenleri pirelendirmişti muhakkak, bu ziyareti onlara Anaxo kendisi haber vermiş olacaktı: Büyüyü yaptıranlar kendilerinin tehlikede olduklarına karar vermişlerdi. Ayrıca eğer Anaxo yaptırdıkları büyüyü bozmuşsa, onları da ele vermişti mutlaka. O halde, Delia'dan ve çok şey bilen sırdaşından süratle kurtulmaya karar vermişlerdi. Delia, o uğursuz akşam yemeğini, hatırlamaya çalıştı. Yarım bardak kadar falerne şarabı içmişti; o halde, zehir şaraba konmamıştı, zaten şaraba koymaları tedbirsizlik olurdu, zehir şarabın tadını bozardı. Delia aç değildi, İsis önce kendine servis yapmıştı; yemeğe hamsiden başlamıştı. Elbette zehirin bu tabakta olduğunu bilmiyordu. Eğer birinci komployа, büyü yaptırma komplosuna karışmış idiyse bile, ikincisinden haberi yoktu. Komşular yeniden gürültü yaptılar, bunun üzerine Delia bastonuyla tavana üç kere vurdu, sonra bir kuru inciri atıştırmaya başladı ve kendine bir bardak şarap koydu.

Zehirleyenler, muhakkak ki, İsis'in güvenlerine ihanet etmeye cesaret edemeyeceği kadar güçlü kişilerdi. Bu, Delia'nın rakiplerini, Clotho'yu, Defne'yi, Atena'yı şüpheliler

listesinin tamamen dışında bırakıyordu. İsis onları skandalın çamuruna sürüklemekten büyük zevk duyardı mutlaka. Fakat o halde kim? Alexianus mu? Sevgilisi ve koruyucusunun onu zehirlemeyi düşünmüş olması fikri bile, sadece bu bile, Delia'nın kalbinin telaş ve korkuyla atmasına neden oldu. Akşam yemeğini izleyen gece, onun sarıp okşamalarını hatırladı. Böyle bir adamın birini zehirleyebileceği düşünülemezdi. Ya da, bir kadının içgüdüsü diye bir şeye itibar etmemek gerekti, boş şeydi bu içgüdü denen şey. "Kim o halde?" diye avazı çıktığı kadar bağıracaktı neredeyse Delia. Ot minderinin üzerine oturdu; aniden büyük bir sıkıntının pençesine düşmüştü. Peki, İsis'i kim bu kadar korkutmuştu?

Anaxo'ya gelince... Delia'yı gene büyük bir sıkıntı ve gerilim sardı. Büyük meydanda dolaşan dedikodulardan, d'Éleusis-sur-Mer büyücüsünün hapiste olduğunu öğrenmişti. Onu konuşturmak güç olacaktı. Müşterilerini kaybetmişti, elinde hayatından başka bir şeyi kalmamıştı. Delia bir öğüde gereksinim duydu. Philon belki, ama o da onu öyle küçük görüyordu ki!

Delia yeniden uzandı. Bütün kaybettiklerini, evini, zenginliğini, Alexianus'u düşündü ve Arverneliye kadar gitti düşüncesi. Arverneli! Zevkler devrinin bir arzusu! Bir an için, onun, yanında yattığını hayal etti; yaşlar kapalı gözlerini ıslattı. Melankoli gücünü kuruttu ve onu yatıştırdı, hafiften bir uykuya geçti. Odasını havalandırıyor diye kabul ettiği camsız pencereden hafif ılık bir rüzgâr geliyordu. Yavaş yavaş ağır bir uykuya daldı, o kadar ağır bir uyku ki, gece yarısından sonra, sarhoş komşuları tarafından kapısının vurulduğunu bile işitmedi.

ALTINCI BÖLÜM

Açıklık

Fikir, kadının kafasından şöyle bir geçmişti, ama şimdi bu, artık ne düşüncede olan bir şeydi, ne de kafasından gelip geçiveren bir şey: Göğüslerinden birini bir el sıkı sıkı kavramıştı, atik, çevik bir başka el de göbeğinin altını kavramıştı. Uykusundan uyanan kadın, önce, adamın zevkinin içine limon sıkmamak için iyi niyetini gösterdi; hayatını bu adama borçluydu. Sonra da, çok çabuk doyuma ulaşmayıp işi mümkün olduğu kadar uzatma yolunda da adama iyi niyetini göstermek zorunda kaldı. Mandoulis hem bu konuda hiç yontulmamış, son derece acemiydi, hem de uzun süredir bu işten mahrum kalmış olmasının da acısını çıkarıyordu. Aman dilemek zorunda kalan kadın oldu.

Birbirlerine söyledikleri sözler, sadece tenlerinin ne kadar yumuşak olduğunu övmekten ibaretti; sonra kadın, şafak vaktine doğru birdenbire uykuya daldı. Uyandığında, ölümle seksin ebedi bir çift teşkil ettiklerini keşfetti. Hayatını bedeniyle ödemişti.

Denizi seyretmek için kalktı ve içinde Arverneliye karşı büyük bir arzu hissetti. Gözleri yaşardı.

Bu özlem ona hiç kaçma arzusu vermiyordu. Sabahleyin, düşündüğü zaman, onun kendisine karşı büyük bir ısrar ve sebatla, defalarca duyduğu o cinsi iştahtan dolayı, kısacası ona sadece cinsel bir beden muamelesi yaptığı için Mandoulis'e hiç kızgınlık duymadığını kendi kendine itiraf ediyordu. Aslında, adam onun kendini tanımasına yardımcı oluyordu. Hiçbir iltifat ve hiçbir ihtiras gösterisi olmaksızın sürüp giden, tekrarlanan bu orgazmlara nereye kadar dayanacaktı? Oysa ki, bunlara, en hafif tabiriyle, hiç yüksünmeden, hiç gocunmadan katlanıyordu. Sadeliğin cazibesine kapılmış, parlak bir yüzle ve neredeyse gülen gözleri açık olduğu halde, atına atlamış bir süvari gibi, aşk yapıyordu. Tumturaklı sözlerin, yapmacıklı davranışların olmaması sonuçta huzur vericiydi.

Oradan en az bir mil uzakta, Sezar'ın Ordugâhı'nda, lejyonun kahvesinde, uzun boylu, sarışın bir adam, hep aynı düşünceleri kemirerek, her akşam bir ya da iki bira içiyordu. Kahramanlığı olmayan bir varlığın arkadaşlığından insanlar çarçabuk bıkıyorlardı. Oysa, bu fazileti o sadece erkeklerde buluyordu ve insanların arkadaşlığından sadece kahramanlıklarından dolayı zevk alıyorduysa eğer, onların et alışverişlerinden zevk almıyordu demek ki. Şimdi bu durumda, bir akşam, Rhakotis'te tanıdığı bir yosmayı ve onun kendisine buyurduğu bir ziyareti yapmaktan alıkonulduğunu hatırlıyordu. Ama nihayet bu, bir yosmaydı canım, üstelik de Yunanlı. İskenderiye'nin Yunanlı kadınlarının ise o güne kadar hiçbir önemli olayla, hiçbir kahramanlıkla adlarını duyurdukları görülmemişti. Olsun, ne vardı bunda; Suriyeli bir teğmenin dediği gibi, lokma bir kere ağızdan düşmeye görsün, onu asla geri getiremezsin.

YEDİNCİ BÖLÜM

Şaraptaki Mesaj

"O halde, hepimizin sindirim bozukluğu veya gut hastalığından mı ölmemiz gerekecek!" dedi Philon öfkeyle homurdanarak, sekreteri Alabaster'e. Onu kimsenin işitme tehlikesi yoktu; zira vali Flaccus'un bahçesinin iki ucuna yerleştirdiği iki orkestrion'un[20] gürültüsü ve elli kadar davetlinin konuşmalarının yarattığı uğultu, ne kadar yüksek sesle söylenmiş olursa olsun insanların birbirlerine söyledikleri sırlarını gayet güzel saklıyordu. Üstelik, müzisyenler, ikide birde, Philon'un sinirlerini bozan moda bir parçayı, Bacchus est un joyeux convive (Bacchus neşeli bir davetlidir)'i kabak tadı verircesine çalıp duruyorlardı ve oldukça sarhoş olan kalabalık bir davetli grubu da bu eşek anırmasına koro halinde katılıyor, şarkıya eşlik etmek değil de zırlıyorlardı adeta. Bazıları, başlarında peruklan çarpılmış, bir yana kaymış, üstlerine giydikleri ihramlan lekelenmiş, gövdeye indirdikleri, topraktan sökülüp çıkarılmış yiyecekleri gene asıl sahibine iade etmiş olarak, sendeleye sendeleye vomitoryum'dan[21] çıkıyorlar

---

20 Büyük boyda bir akordeona benzer bir müzik aleti. (Ç.N.)

21 Vomitoryum: Eski Roma'da, ziyafetlerde, davetliler devamlı yiyip içebilmek için, zaman zaman lavabolara gidip kendilerini kustururlarmış. İşte bu işlem için ayrılmış özel yerlere "vomitoryum," yani bir tür, tabir caizse "kusmalık." denirmiş. Vomir=kusmak'tan geliyor. (Ç.N.)

ve tekrar tıkınmaya ve içmeye devam ediyorlardı; bir yandan da şarkının anlamsız sözlerini anırmayı sürdürüyorlardı:

"Yaşayan bir tek can,
değerli bir tek kan yoktur
mutluluktan bağırmayan.
Bacchus meclise geldiği zaman!"

Philon yüzünü buruşturdu. Konsül sarayındaki kocaman masanın öbür ucundaki kardeşi alabarque Lysimaque'a baktı, yüksek rütbeli komutan ile bir sohbete dalmıştı; görünüşe bakılırsa ikisi de gürültüden etkilenmiyordu. Yemek salonunun ortasındaki su saati, izin isteyip yemekten ayrılmak için daha çok erken olduğunu gösteriyordu, bu saatte ayrılmak ev sahibine hakaret sayılırdı. Her şey bir yana, İskender'lerin Yahudi olduğunu ve valinin onlara karşı gösterdiği olumlu tutumun kıymetini bilmek gerektiğini unutmamak lazımdı. Romalılar Yahudilere karşı olumlu bir tutum sergiliyorlardı; ama bu tutum hiç değişmeyecek diye bir garanti yoktu; en ufak bir şey, Romalıların, aralarında "hayvan soyu" diye niteledikleri bu insanlara karşı duymuş olduklan tiksintinin yeniden canlanmasına yetebilirdi. Aslında, İskender bankasının refahı da büyük ölçüde bu olumlu tutuma bağlıydı. Philon, Alabaşter onu dirseğiyle hafifçe dürttüğü zaman, duyduğu sıkıntıya sabırla tahammül etme kararını almıştı. Başını çevirdi, sekreter, gözüyle, ona doğru gelmekte olan bir davetliyi gösterdi; bu, koltuk değneğine dayanarak yürüyen Alexianus Retator idi. Philon ile Alabaster, yatağın üzerinde ona bir yer açtılar.

"Ah, azizim!" diye bağırdı Alexianus iki adamın arasına güçlükle yerleşirken. "Bugün, kalbimin beni getireceği yer, hiç şüphe yok ki, böyle bir eğlence değildir!" Derinden bir

ah çekti, bu ahın etkisiyle güçlü gövdesi şişti, kabardı. "Delia kaybolduğundan beri, hayatım durmuş gibi hissediyorum kendimi!"

Philon ve Alabaster sessiz kaldılar.

"Vali ne diyor?" diye sordu sonunda Philon.

"İki gün öncesine kadar, Delia'nın hayatta olduğu konusunda bana kesin güvence verdi. Bilmem her nasıl yapmışsa, yaşlı bir kadın kılığına girmiş, ama epeyi insanı kandırmayı da başarmış. Heptastade yakınında bir oda kiralamış; ve polisin casusları nihayet onu bulmuşlar. Tam yakalayıp bana getirmeyi planladıkları sırada, birden tekrar ortadan kaybolmuş. Acaba hâlâ İskenderiye'de mi? Oğlan kılığına girip, bir gemiye mi binip gitti? Doğu'ya mı, Batı'ya mı, Kuzey'e mi gitti? Hakkında hiçbir şey bilinmiyor. Ah, sevgili Philon!" diye gene içini çekti Alexianus. Sonra, Philon'u kolundan yakalayarak, son derece trajik bir yüzle, ona, boğuk ama ateşli, heyecanlı bir sesle; "Bir komplo var bu işte! Korkunç bir komplo!"

"Sana bunu düşündüren ne?" diye sordu Philon, bardağını doldurmaya gelen bir hizmetçiyi bir hareketiyle istemediğini belirtip geri göndererek.

"Valinin emri üzerine, o uğursuz yemeği hazırlayan aşçı tutuklanıp hapse atıldı. Halbuki o da, hapishanede zehirlendi! O, Delia için hazırlanmış hamsilere zehiri koydurtanların ismini açıklayabilecek tek kişiydi. Artık katilinin ismini ancak Pluton'a açıklayabilir!"

Philon kaşlarını çattı.

"Kardeşin bunu sana söylemedi mi?" diye sordu Alexianus.

"Onunla henüz bu konuda konuşmadım."

"Philon, onu bulmak lazım ve canileri de!" dedi Alexianus şiddetle. "Yardımına ihtiyacım var! Bütün dostlarımın yardımına ihtiyacım var!"

"Vali yardım ediyor."

"Sadece valininki değil, sizin hepinizin yardımı!" diye bağırdı Alexianus. Gözlerinde yaş vardı.

"Sen alabarque'tan yardım alabilirsin," dedi Alabaster.

"Evet o, limanı ve gemilere binenleri gece gündüz kontrol ettiriyor. Ve benim hizmetimde onun casusları da var. Fakat bu zehirletenler bulunmadıkça, bana rahat yüzü yok!"

Ve Alexianus kadehini masaya öyle şiddetli koydu ki, kadehin içindekinin yarısı etrafa saçıldı. Bir hizmetçi hemen koşup onu yeniden doldurdu.

"Fakat Delia'yı zehirlemekte kimin menfaati olabilir?" diye sordu Philon.

Alexianus tam ona cevap verecekti ki, dansözler ortalığı kapladı ve masaların arasına yayıldı. Orkestrion'lar da yaklaştı. Artık hiçbir şey duyulmaz oldu. Philon bir kere daha ya sabırla içini çekti, fakat Alexianus konuşmaya devam ediyordu, masanın önünde bir itişip kakışma oldu. Kabul etmek gerekir ki çok hoş üç genç köle, gene temcit pilavı gibi devamlı söylenen bir başka moda şarkıyı, Proserpina'ya ithaf edilmiş olan bir şarkıyı söyleyerek gelip davetlilere sarılmaya başladılar. Sonra, kızaracak balık gibi yağlanmış ve pek giyimli olmayan delikanlılar geldi; onlar da, asma kütüklerinin salyangozları gibi kollarıyla davetlileri sanp sarmalıyordu. Üç adam, delikanlıları ve genç kızları, kibarlık kurallarını bir parça hiçe sayarak, hadi kaba bir şekilde demeyelim, kararlılıkla sertçe geri çevirdiler. Fakat orkestrionlar'dan biri masalarına hemen birkaç adım öteye yerleşmiş olduğundan, konuşmaları mecburen kısa kesildi. Üç adam terasa

çıkmak üzere yerlerinden kalktılar, kadehlerini de beraberlerinde aldılar.

"Bir büyü hikâyesi!" dedi Alexianus, Akdeniz'e hakim bir korkuluğa dayanarak.

"Bundan bana bahsettiler," diye yanıtladı Philon. "Sen büyüye inanıyor musun?"

"Şimdi ona inanmak zorundayım. Anaxo diye bir büyücü, Flaccus'un özel koruması altında, hapiste şu anda."

"Mantık yürütelim," dedi bu birbirini tutmaz, karmakarışık ve ucunda cinayet olan hikâyelerden fevkalade rahatsız olan Philon. "Senin fikrine göre, Delia'yı zehirletmekten kim bir menfaat sağlamış olabilir? Meselenin düğümü burada yatıyor. Sebebi bulursak, suçluları da bulmuş oluruz."

"Vali ve ben, önce, daha az güzel ve Tanrı'nın daha az sevgili kulları olan, Delia'nın rakibelerini düşündük. Fakat bu akşam, bizim şüphelendiğimiz bu kadınlardan birinin de zehirlenmiş olduğunu öğrendik!"

Philon kadehini dudaklarına götürerek dudaklarını ıslattı ve bir şaşkınlık çığlığı attı. Gerçekten de, dudaklarının arasında, şaraba atılmış küçük bir papirüs rulosu tutuyordu. Kadehini korkuluğun üzerine koyup ruloyu açtı. "Philon, namuslu aile ocaklarıyla alay ederek bu işin ticaretini yapan bir kadının pis bir macerası etrafında pek çok gürültü koparıldı. Bu sahte bilmeceyi çözme işinde yardımcı olma, karışma bu işe. Sen ve ailen bundan zarar görebilir." Bu not son derece düzgün bir Yunanca ile kaleme alınmıştı. Philon'un beti benzi attı. Ruloyu, öfkeli Alexianus'a uzattı; Alexianus notu okuyunca kükredi adeta. Alabaster de bu garip kâğıdı alıp okudu ve endişeli bir sesle:

"Bu durumda, Alexianus haklı, bu gerçekten de bir komplo!"

"Fakat kim? Kim?" diye bağırdı Alexianus. "Yani şimdi İskenderiye karanlık güçlerin avı mı oldu birdenbire?" Sonra kâğıdı yakaladı ve sekerek valiyi bulmaya koştu. Philon ve Alabaster onu gözleriyle izlediler; aşkı elinden alınmış Romalının ihtiraslı hareketlerini gözlediler; Flaccus'un aniden kararan yüzündeki endişeyi okudular; Alexianus'un onları gösteren parmağını, ardından; valinin gönülsüzce kalkarak onlara doğru geldiğini gördüler. Sahneyi kaçırmamış olan alabarque'ın da kalktığını da. Philon karanlık bir şeylerin olacağı önsezisine kapıldı. Hiçbir şey bilmiyordu, fakat anlamaya başladığını sanıyordu.

Vali, Alexianus, alabarque ve Philon, olay hakkında fikir teatisinde bulunmak için, bir odada toplandılar. Vali, hizmetçilerin şefini, ruloyu Philon'un kadehine kimin atmış olabileceğini araştırmakla görevlendirdi. Hizmetçilerin başı efendisine, bunun boşuna bir çaba olduğunu söyledi, zira dansözlerin salona girişinin hemen akabinde hakim olan kargaşa, buna davetliler de dahil olmak üzere, birçok kişiye hiç fark edilmeden mesajı kadehe atma fırsatı sağlamış olabilirdi. Kaldı ki, sorumlu olan erkek dansçı, kadın dansçı veya köle bulunsa bile, bu, asıl yaptırana ulaşılabildiği anlamına gelmez; hele hele zehirleyenlere ulaşılabildiği anlamına hiç gelmezdi. Bu kadar süratle bu mesajı kadehe bırakıvermiş olan parmaklar şüphesiz masumdular. Bir kümeste bütün yumurtaların arasından falanca yumurtayı yumurtlamış olan tavuğu aramak gibi bir şey bu! Öfkeli dört adam, bu köylü sağduyusuna teslim olmak zorunda kaldılar.

"Korkutulmak istenen, benim," diye gözlemini belirtti Philon, kaşlarını çatarak. "Neden ben?"

"Gerçekten de, niye sen?" diye sordu erkek kardeşi.

"Belki de zehirleyenler, araştırmaları cesaretlendirenin, teşvik edenin sen olduğunu düşünüyorlardır," diye vali fikrini söyledi.

"Bana, bunu daha ziyade Alexianus'un yapacağını düşünmeleri gerekir gibi geliyor," diye itiraz etti alabarque.

"Her ne hal ise, madem ki bana meydan okunuyor, hodri meydan öyleyse, hadi bakalım," diye sert ve hırçın bir tonda bağırdı. "Delia'yı ve onu zehirleyenleri bulmak için harcanan çabalara katılmıyordum; bundan sonra sizinleyim." Valiye dönerek, "Bu durumda senin korumana güveniyorum," dedi.

"Korumam altında olduğundan emin ol ve bu koruma, hiç şüphen olmasın, son derece uyanık, her yerde hazır ve nazır olacaktır," diye yanıt verdi vali; ama sesinin tonu söylediğinin tam aksini ifade ediyordu. "Hem İskenderiye'nin prestijine, hem de bir imparatorluk vilayetinin kamu düzenine gölge düşüren bir sırrın aydınlatılmasını istiyorum. Suçluları bulacağız ve onlar bunu hayatlarıyla ödeyecekler. Sonu cinayete varan bir komplo var karşımızda ve zehirleyenlere vereceğim ceza bir ibret teşkil edecek."

Philon, yüksek mevki sahibi bu adama şüpheci bir bakışla baktı. Vali büyük bir olasılıkla, bu işi hiç umursamıyordu bile.

Dört adam, bu cinayetten kimin çıkarının olduğunu bilmenin ana nokta olduğu konusunda mutabık kaldılar; ama bu konuda hiç kimsenin en ufak bir fikri olmadığından, hiçbir sonuç elde edemeden birbirlerinden ayrıldılar.

Philon, Alabaster ile birlikte tahtırevana bindiği zaman, tamamen düşüncelerine gömülmüş görünüyordu. Zihninde bir fikir oluşmuştu, kafasında konuyu olgunlaştırmıştı.

Arabanın aralık kapısından, donuk gözlerle sokaklardaki manzaraları gözlüyordu; küçük kahveler vardı orada, işleticileri yapayalnız ayyaşların bardaklarına şarap koyuyordu, yan karanlığın kendilerine güzellik bahşedeceğini umarak sokakların köşelerinde, kuytular da müşteri bekleyen orospular vardı, birbiriyle kavgaya tutuşmuş gemi tayfaları... Gecenin ebedi manzarası! Fakat İskenderiye'de daha da endişe verici olan, Doğu ve Batı düşleri, kırgınlıklar, kinler, zafer ve para kazanma hırsları idi; daha da fenası, bütün evrenin tanrıları orada birbirleriyle çatışıyorlardı. Bu şehir, ani kabarmalar, heyecanlar şehriydi.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Delta Mahallesi'nde Gece Konuşması

Delta Mahallesi dünyanın merkezlerinden biriydi. Batıda Sezareum, Menderes ve Palestre (jimnastik salonu), doğuda d'Éleusis-sur-Mer ile hipodrom arasında, nüfusu normal zamanlarda Kudüs'ünkinin üç misli olduğuna göre, dünyanın en büyük Yahudi şehriydi. Tiberius'tan beri Roma, orada imparatorluğun koruyucu tanrılarının varlığının meydana çıktığının iddia edildiği her an ateş alan bu barut fıçısından hiç gözünü ayırmıyor, bu mahalleyi devamlı kontrolü altında tutmaya gayret ediyordu.

"Sinagoglar bunların ibadet yerleri değil, kışla!" diye yakınmıştı Flaccus, bu şehre vardığında.

Zira, gerçekten de, bu Delta Mahallesi'nde birçok sinagog vardı: Yüz seksen üç tane. Bu ibadet yerlerinden, her an vilayeti ateşe verebilecek bir isyan çığlığı yükselebiliyordu ve bu ibadethanelerden, cemaatin savunmasını yapmaya hazır silahlı alaylar çıkabilirdi. Zira bunlar öyle yumuşak başlı insanlar değildi. Bu durumda, imparatorluk da, en azından İskenderiye'de, Yahudileri kabul etmek zorunda kalmıştı; Yahudilerin, şehrin refahının sağlanmasında çok büyük payları vardı. İskender bankerlerinin, şehrin en zenginleri değilse bile,

en ünlüleri olduğu muhakkaktı, ama bunlar tek örnek değildi. Kızıl Deniz vasıtasıyla ve Suriye'den, Arabistan'dan, Doğu Afrika krallıklarından, Pontüs ve Horasan krallıklarından gelen karavanlarla kara Afrika'dan ve Asya'dan ulaşan çeşitli paraları, eşyaları kendi paralarına çevirmekten başka bir iş yapmadan, insanlar üç yılda servet yapmışlardı. Limana basit masalar yerleştiriyorlardı, bunların üzerine terazilerini ve tartım için ağırlıklarını koyuyorlardı ve bunu gören armatörler, tüccarlar ve pek tabi, gemi tayfaları hemen etraflarını sarıyordu. İmparatorluk "As"ları,[22] altın paralar (aureus), dinarlar, sesterceler ve ayrıca, bir de, yılan şeklinde, külçeler; Asya'nın tanrılarının profilleri İmparatorluğun, Mısır'ın, Arabistan'ın tanrılarının profillerine karışıyordu, paraların üzerine basılmış bronzdan, gümüşten ve altından hayvanlar, canavarlar ve harikalar, denizkızları, başı kartal gövdesi at olan mitolojik yaratıklar, santorlar (yarı insan yarı at olan yaratıklar), dünyanın dört bir yönünden gelmiş bütün bu şeyler, masanın üzerinde karmakarışık bir vaziyette yığılmış, birbirlerine karışıyordu; bir yandan da, terazinin kefelerinde tartı ağırlıkları şıkırdayıp duruyordu. Sarraflar, sabahın köründen akşamın geç saatlerine kadar, gözlerini kısmış, devamlı hesap yapıyorlardı; sonra da, keseleri para dolu, evlerine dönüyorlardı. Delta Mahallesi'nin, bir krallığın diyetini ödeyebileceği apaçıktı; fakat hiç kimse böyle bir parayı ödemekte öncülük etmemişti.

Akşam olunca Delta Mahallesi görünmez surlarla çevriliyordu. Daha gün içinde, onu kuşatan evler, şehrin geri kalanına sırtını dönmüş görünüyordu. Bu evlerin, orasında burasında mazgal delikleri kadar dar delikler açılmış olan kör

22 As Eski Romalılarda para birimi. (Ç.N.)

duvarları, on ila on beş arış (orta parmağın ucundan dirseğe kadar olan uzunluğa tekabül eder) yüksekliğinde potansiyel bir sur teşkil etmek üzere birbiriyle birleşiyordu. Bu duvarların ayaklarında, kalın, güçlü kapılar, mahallenin içine girilen daracık sokaklara tamamen hakimdi. Fakat, güneşin batmasıyla, bu kapıların hemen hemen hepsi kapatılırdı. Artık, çok iyi tahkim edilmiş bu kaleye, ancak, muhafızlara tel örgü geçirilmiş dikiz deliğinden kimliğini bildirerek girilebiliyordu. Damlarda, pek seçilemeyen siluetler dolaşıyordu, turlarını atan gönüllü gözcülerdi bunlar. Herhangi bir kuşatılma hali öngörülerek, Yahudilerin, bir tanesi kuzeyde yeraltı gömütlüğüne ve denize, öbürü güneydoğuda Thesmophorion'a çıkan ve şüphesiz nereye çıktığı bilinmeyen bir üçüncüsü de olmak üzere, denize açılan yeraltı kulvarları kazdıklarını, haberciler polise bildirmişlerdi. Polis, yeraltı gömütlüğünde bir iki mezarı gizlice kazıp bakmıştı; fakat araştırmalarını daha ileri götürmekten vazgeçmişti. Yahudiler kaçmak istedikleri takdirde, buyursunlar kaçsınlardı! Sonsuza kadar kemiklerin içinde, kazıp araştırma yapacak değillerdi!

Üzerinde hafif bir manto olan bir adam, Sept Sagesses Sokağı'ndaki bir evin kapısının tokmağını kaldırıp altındaki bronza üç kısa darbeyle vurduğu zaman, deniz feneri gecenin içinde parlıyordu. Kapı biraz sonra açıldı. Onu, göbeği beyaz elbisesini kabartan, düşünceli düşünceli sakalını sıvazlayan, beyaz külahının altında gözleri üzgün bakan, eski ayakkabılan içinde ayakları çıplak olan bir başka adam kabul etti. Kucaklaştılar, kapı kapandı ve sürgülendi. Bir merdiven onları, geniş bir odanın bulunduğu kata götürdü; bu oda üç lambayla aydınlatılmıştı ve mobilya olarak da üç masa vardı, bunların üstüne de gerektiği şekilde mürekkep hokkaları, hiç kullanılmamış papirüs ve yontulup yazmaya

hazırlanmış kamışlar konmuştu. Duvardaki etajerler kitap rulolarını taşıyordu, kutsal kitaplardı bunlar, çok kullanılmaktan, tutulan kısımları parlamıştı. Ev sahibi, pencerenin içinden iki bardak, üstü boncuk boncuk terlemiş kulpsuz bir testi ve küçük bir testi aldı; bardaklara şarap doldurdu ve birini misafirine uzattı. Şaraba bol miktarda su kattılar ve oturdular.

"Ne haberler var?" diye sordu ev sahibi.

"Haber şu, haham. Aşçı zehirlenmiş."

Haham bir elini alnına götürdü, sonra onu birden oyluğuna indirdi ve derin derin içini çekti. "Çılgınlık bu! Çılgınlık!" diye bağırdı. "Ya büyücü?"

"Konsülün yüz kişilik takımının devamlı ve sıkı gözetimi altında, özel bir hücreye nakledilmiş. Önceden bir tadıcının kontrolünden geçmiş gıdalan ancak yemesine izin veriliyor. İçtiği su bile önceden başkası tarafından içilip kontrol ediliyor."

"Konuşmuş mu?"

"Hayır."

Her ikisi de şaraplarından birer yudum aldılar. Haham gidip kuru üzüm dolu bir kap aldı geldi ve bunu misafirinin önüne koydu.

"Valinin bu işe bu kadar önem vermesi, titizlikle üzerinde durması hiç iyiye alamet değil. Bu olaya duyduğu ilginin kanıtı bu. Sonunda gerçeği bulacaklar. Bu da, bir kere daha kanı bizim üzerimize sıçratarak, bizi mahvedecektir. Başka haber var mı?"

"Bir başka yosmanın da zehirlenmiş olduğu söyleniyor, fakat arkadaşı onu hemen kusturmak suretiyle ölümden kurtarmış. Vali bütün ev halkını kilit altına almış."

"Johannân'ın kullanabileceği kaç adam var ki?"

"Ancak bir avuç, ama görünmedikleri, bilinmedikleri için, daha çokmuş hissini veriyorlar. Bana, sinagog polisinin, onlardan üçünü teşhis ettiğini söylemiştin?"

"Dört," diye yanıtladı haham elini bir kere daha yüzünde gezdirerek. "Onları casuslarla sıkı takibe aldık. Başka haber?"

"Johannân'ın densizliği. Bu sabah, korumalarla alay eder gibi bir ifade takınarak ve onlara içecek ikram ederek, onları sorgulayarak bir saat valiliğin önünde dolaştı durdu."

"Deli!" diye bağırdı haham.

"Öğleyin rastladığım Abraham ben Reham onu öldürtmeyi öneriyor."

Haham şaşırmış gibi görünerek sıçradı. "Avram'ı anlıyorum. Ama bu, sadece işi daha da karmaşıklaştırmaktan başka bir şeye yaramayacak. Neyse, her halükârda, bu konuyu tartışmak için yarın toplanacağız. Toplantıda senin de bulunman gerekecek.

"Bulunacağım."

"Başka bir haber var mı?"

"Philon ve kardeşi de soruşturmaya katılıyorlar. Alabarque, yosmayı zehirleyenleri bulmasına yardım edecek şahsa yirmi bin sestercelik bir ödül vaat ettiğini ilan etti."

"Yirmi bin sesterce! Zehirleyenleri bulmanın beraberinde neler getireceğini bir bilse!" Şarabını boşalttı, iki bardağı doldurdu ve kaygılı bir sesle: "Johannân kudurmuş bir köpek!"

"Doğrudan doğruya Philon'a meydan okudu. Konsülün evinde verilen bir gece yemeğinde, kadehine bir tehdit mesajı göndertti."

Haham hiç de neşeli olmayan düşüncelere daldı, şarabının yarısını içti ve sonunda elleriyle baldırlarını dövmeye başladı. "Yarınki toplantıya seni bekliyorum," dedi. Ziyaretçi kalktı. Haham merdivenin sonuna kadar ona eşlik etti ve

Ulu Tann'nın onu kutsaması için dua etti. Kapı açıldı, ziyaretçinin arkasından kapandı ve yeniden sürgülendi.

Nöbetçiler, ay altında isteksiz adımlarla uyuşuk uyuşuk yürüyorlardı. Yukardan, sağda Sezar'ın Ordugâhı''nın küçük kahvelerini fark edebiliyorlardı ve orada kırıtkan, hafifmeşrep kadınların lejyonerlerle aşna fişne yaptıklarını da tahayyül edebiliyorlardı. Fakat gözlerini kısarak baksalar bile, solda, Regia ve Krallar limanı tarafında, sokaklarda sürten kadınları ve homoseksüellerin kullandığı genç oğlanları göremeyeceklerdi. Şeffaf elbiseler içinde çıplak Habeş kadınlarına, lal renginde boyanmış dudakları sadece çirkin şeyler, küfürler söylemeye yarayan sarışın Kilikyalı kadınlara, ellerinde bir kadeh ve dudaklarında ona buna attıkları iğneleyici sözler, sokaklarda aylak aylak dolaşan, hırpani ve boyalı oğlanlara ilişkin hikâyeler anlatılıp duruyordu. Kalplerinde Adonaï'nin, varlığı, onların hayallerine devam etmelerini engelliyordu. Bir gün Adonaï bütün dünyada hakim olacaktı ve bozulmuş, kokuşmuş paganlar, yaptıkları bayağılıkların altında ezilecek, pişmanlık duyacaklardı. Bir gün!

DOKUZUNCU BÖLÜM

Bambu, Firavunfaresi, Kaplan

İşte, sonunda vardığım nokta kölelik oldu, dedi kendi kendine; kumsala açılan kapının eşiğine oturmuştu. Martılar dalgaları yalayıp geçiyor, denk gelirse, su yüzüne çok yakın gelmiş bir balığı kapıp gidiyordu. Asya rüzgârı bulutları gerip uzattı, sonra da onları yırtıp dağıttı. Kadın içini çekti. Öğleden sonraları şu ya da bu şekilde nasıl olsa geçiyordu; yemeğe benzer bir şeyler hazırlıyordu, biraz şekerleme yapıyor, sonra da tuvaletiyle meşgul oluyordu; ama sabahları işsizlik ve yalnızlık saatleriydi. Yaşadığına kendini inandırmak için, kendi kendine konuştuğu oluyordu. Daha ne kadar zaman Mandoulis'in avı olacaktı? Şüphesiz Mandoulis bir gardiyan değildi; kadın, d'Éleusis-sur-Mer'deki evi istediği zaman terk etmekte serbestti. Ama evden çıktığı an, ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktı. Bu da, gerçekte, İsis rahibinin kölesi olması anlamına geliyordu.

Mısırlı adam sevgili olarak güzeldi ve hiç şüphe yok, yatakta diri ve zindeydi. Hatta, Delia bu işin bu kadar uzun sürdürülmesine daha önce hiç tanık olmamıştı. Mandoulis'in kendine göre incelikleri, ustalıkları da vardı, göğüslerini, Alexianus'un neden sonra ulaştığı bir tarzda diliyle yalayıp tahrik ediyordu. Ve ne parayı, ne kalbi bu işe karıştırmadan,

sadece haz duymak için vücudunu verme konusunda ise Alexianus ile eşit değerdeydi. Kendi kendisiyle alay etti: Yosma, vücudundan başka bir şey verir miydi? O, bu vücudu altına dönüştürmüştü. Her okşama sesterce olarak değerini bulmuştu!

Bir yandan kuru üzümleri atıştırırken, Doğu'ya giden bir gemiye binerek pekâlâ kaçabileceğini düşündü. Korent veya Antakya ile tekrar ilişki kurabilirdi! Fakat bu proje onu tatmin etmiyordu: Böylelikle zaferi düşmanlarına bırakmış olacaktı. Bu da, onun kabul edeceği bir şey değildi!

Hemen konsüle gidebilir ve ona; "İşte ben geldim, hadi bakalım, beni düşmanlarımdan koru!" diyebilirdi. Yeni bir hapis başlardı o zaman. Konsül onu Alexianus'ta teslim ederdi; Alexianus da onu yeniden evine yerleştirirdi. Yeni tehlike şuydu: Her yiyeceğe şüpheci gözlerle bakacaktı. Yiyecekleri kontrol etmek kökten bir çözüm değildi; zira, yavaş yavaş etki eden zehirler vardı; onu da yiyecekleri tadarak kontrol edeni de ertesi gün ölü bulacaklardı. Hayır, zehirleyenlerin bulunmasını beklemek gerekiyordu! Onların canlı ele geçmesini istiyordu! Onların gözlerini bir bıçakla kafalarının dibine kadar oyacaktı ve dillerini uçsuz bucaksız bir iğneyle delecekti! Hayalinde, sadece, onu ölüme göndermeye çalışmış olan talihsiz rakibelerini görüyordu. Hayallerini de, onlara işkence etmeden önce saçlarını yolmak gibi, birtakım zalim süslerle dolu intikamlar süslüyordu!

Fakat öfke, derdine çare olamadan onu tüketiyordu. Kafasının içinde hiç de hoş olmayan birtakım sorular oluşuyor, zihnini meşgul ediyordu. Niçin yaşıyordu? Onun işi

erkeklere zevk vermek miydi? Şimdi artık bunu yapamadığına göre, şimdi ne isteyebilirdi? Bu gibi durumlarda aklı selim ne önerebilirdi? Bu tür soruların onun aklına hayatında ilk kez gelmiş olması da, canını sıktı. Peki, ona kim cevap verebilirdi? Bir kere daha Philon'u düşündü ve ondan yardım istemeyi planladı, sonra bundan hemen vazgeçti; çünkü o, tanınmış, şüphesiz ki geveze ve üstelik de ondan nefret eden bir adamdı. Kendini meşgul edecek bir şey aradı; bir ara, geçerken uğramış olduğu Budist manastırının oraya çok yakın olduğunu anımsadı. Orayı bir ziyaret etmesi ona iyi gelecekti. Yeniden de çay içme keyfini yaşayacaktı. O saatte yollar boştu; kendini pek tehlikeye atmış olmayacaktı. Bir mantoya büründü, bıçağını kemerine taktı, sanki kamburmuş gibi öne eğik bir vaziyet aldı ve gayet muntazam atmaya çalıştığı adımlarla yabancı bir dünyaya çıktı.

Yolunun oradan geçtiği zaman hep gördüğü keşişi avluda bulacağını düşünmüştü, fakat manastırın avlusunda kimse yoktu. Hintkirazı ağacı, bilgenin heykelinin üstünde, denizden esen rüzgârla hafif hafif sallanıyordu. Hep sakat gibi yürümeyi sürdürerek, içeri girdi ve bir iç bahçeye doğru ilerledi. Elleri baldırlarında, diz çökmüş, yalnız bir genç keşiş ona gözlerini kaldırıp bakmadı bile. Manastır, düşündüğünden daha büyüktü ve tahmininden çok daha fazla keşiş vardı. Bunların hepsi Asyalı değildi; aralarında genç bir zenci oğlan bile gördü; bu insanlar bu dinin inananlarıydılar herhalde. Nihayet, bir bahçenin sonundaki bir salonda, aradığı kişiyi buldu, bir ocağın üstündeki geniş bir kapta pirinç

pişiriyordu. Salonda uzun masalar ve sıralar vardı; burası şüphesiz bu insanlann yemekhanesiydi. Pirincin dışında ne yiyorlardı? Keşiş başını ona çevirdi, gülümsedi ve başını salladı.

"Sulh ve sükûn seninle olsun," dedi gözlerini kısarak ona baktıktan sonra.

Bu formül Delia'nın hoşuna gitti. Kararsız, eşikte oturuyordu. Nihayet, kesesinden bir sesterce çıkardı, onu ocağın yanındaki tezgâhın üzerine koydu ve; "Bir tas çay alabilir mi acaba?" diye sordu. Keşiş paraya baktı ve orada bu içecekten bir değil pek çok tas almaya yetecek kadar para olduğunu; fakat, bu cemaatin bağışlarla ayakta kalabildiğini, bu durumda bu parayı kardeşlerinin günlük ihtiyaçlarına katkı olarak ancak kabul edebileceğini söyledi. O zaman Delia kesesinden dört sesterce daha çıkardı ve onları da ilkinin yanına koydu.

"Bu da çay için mi?" diye sordu hafifçe şaşırmış olan keşiş.

"Hayır, bu, cemaat için."

Keşiş başını sallayarak ona teşekkür etti ve altında üç başlı bir lamba yanan küçük bronz bir fıçının musluğundan bir tası doldurdu ve onu misafire uzattı.

"Buraya çay için mi geldin?"

Kadın tereddüt etti; bu insanlar onun gibi bir kadından ne anlayabilirlerdi? Asya'da yosma var mıydı acaba? Ve kendini ele vermeden ona sıkıntısını nasıl anlatacaktı? Çayından bir yudum aldı ve zaman kazanmak için şöyle yanıt verdi: "Gerçeği söylemek gerekirse, çaydan başka bir şey için gelmiştim."

"Benim öğüdüme mi ihtiyacın var?"

"Niye bana öğüt veresin ki? Senin için kimim ben, hiç kimse."

"Eğer öğüdümü istiyorsan, bana bilgelik atfediyorsun demektir. Peki, biriyle paylaşılmazsa, nerde kaldı bu bilgelik? Bu insanların başka türlü, kendilerine has bir bakışları, kavrayışları var, diye düşündü Delia; ama bu keşişinki çok farklı, o çok zeki ve nüfuzu nazar sahibi.

Keşiş birini çağırmak üzere dışarı çıktı; bir başka keşiş göründü ve pirincin pişmesine göz kulak olma işini o üzerine aldı. Birinci keşiş kendine de bir tas doldurdu ve Delia'nın önüne düşerek onu, ilk defa karşılaştıkları avluya götürdü. Orada gene aynı yerlere oturdular.

"İnsan niçin yaşıyor?" diye sordu kadın pat diye, hiç düşünmeden.

"Kendini mükemmelleştirmek için," diye cevap verdi adam bir süre sonra.

"Bu ne işe yarayacak ki?"

"Daha az ıstırap çekmek ve tekrar dünyaya gelişlerinin sayısını azaltmak için."

"Tekrar dünyaya gelişler," diye tekrarladı kadın. Adam ona geçen sefer bunu izah etmişti. Fikir kadını rahatsız ediyordu, ama adam bundan, çok emin olunan bir şeyden bahseder gibi söz sediyordu. "Bu hayatta insanın tabiatı değişebilir mi?"

"Görünüşte değişilebilir," diye yanıtladı adam yüzünde kocaman bir gülümsemeyle. "Ama kişilik değiştirilemez, çünkü bu kişilik denen şey, diğerlerinin nazarında yaratılmış bir illüzyondur."

"O halde sana göre her şey bir yanılsama?" diye sordu kadın biraz canı sıkılmış bir halde.

"Yanılsama olmayan bir şey var mı?"

"Katillerden kaçma zorunluluğu."

Keşişin gözleri parladı. "Kamburun düzelmiş," diye keşiş henüz fark ettiği şeyi dile getirdi, ziyaretçiye daha dikkatli, içini okumak isteyen bir gözle bakarak. "Ve bacağın da iyileşmiş. Yaşamanın neye yaradığı konusunda beni sorgulamaya gelmedin herhalde, korkunu yenmende benim sana yardımcı olmamı istemeye gelmiş olmalısın."

"Bunu yapabilir misin?"

"Sana sadece şunu söyleyebilirim: Tedbir hiçbir zaman korkuya dönüşmemeli, cesaret de tedbirsizliğe dönüşmemeli." Bir parça çay içti. "Bambu, firavunfaresi ve kaplan."

Kadın bir açıklama bekledi.

"Bambu fırtına karşısında eğilir, fakat kırılmaz. Firavunfaresi yılanı en zayıf, en müdafaasız yerinden ısırır. Kaplan, saklandığı bambuların gölgesini gövdesine nakşeder." Tasını boşalttı. "Delia," dedi keşiş.

Kadın birden sıçradı. "Demek ki herkes beni tanıyor!" diye bağırdı.

"Ben bir mezar kadar sessizimdir," diye güvence verdi keşiş. "Hikâyen şehirde biliniyor; bilmeyenler de, polisin sorgusuyla öğrendiler. Senin düşmanların, düşündüğün kişiler değil."

"Fakat kim? Kim?"

"Diğerlerinin sırları için de aynı şekilde sessizliğimi korurum. İstediğin zaman buraya gelip sığınabilirsin. Ama benden, İskenderiye'de polis rolü oynamamı istemeyeceksin herhalde." Tasını elinden bıraktı. Konuşma bitmişti. Kadın kalktı. "Bambu, firavunfaresi, kaplan," diye tekrarladı adam. "Bakmasını bilen gözlemciyi kandıramazsın, ama kendini açıkça herkesin gözleri önüne sergilemenin zamanı da gelmedi daha," dedi adam kapıya doğru Delia'yı götürürken. Güneş altında bembeyaz görünen, hafif rüzgârın yaladığı yolda kimsecikler yoktu.

Sırtı kamburlaşmış bir şekilde yola çıktı, fakat bu sefer numara değildi, doğaldı bu kamburluk, çünkü düşünceliydi. Mandoulis gibi keşiş de ona sığınma ve koruma sunmuştu, ama işte o kadar. Yenilenlere sunulduğu gibi, sığınma ve koruma! Bambu, firavunfaresi, kaplan, şüphesiz. Fakat burada söz konusu olan, erkekler için bir formüldü. Bu Asyalılar bazen aşkı da düşünürler miydi? Onu hissediyorlar mıydı hiç? Keşiş, onun, yokluğundan dolayı ıstırap duyduğu şeyin ne olduğunu anlayacak mıydı; bu, ne lüksün yokluğuydu, ne de güvenliğin; hayır, hayır, bu sadece Arvernelinin yokluğuydu. Randevuya niye gelmemişti? Delia, Mandoulis'in evinden içeri girerken, içinde buruk bir acıyla. "Acaba bunu bir zaman gelip de öğrenebilecek miyim? Yoksa hiç öğrenemeyecek miyim?" diye kendi kendine sordu.

Genç Ramose okulundan yeni dönmüştü. İlk defa olarak kadına tebessümle baktı, bu, hiç şüphe yok, çekingen bir tebessümdü, ama sonuçta bir tebessümdü. Kadın daha istemeden, su almaya gitti. Döndüğünde, ağaç kovayı yere bıraktıktan sonra, kadının karşısına dikildi.

"Seni yıkanırken görmek istiyorum," dedi. Kadın şaşkınlıktan ne cevap vereceğini bilemedi. Uzun süre karşı karşıya kaldılar, Ramose gözlerini hiç kırpmadan ona bakıyordu. "Mandoulis, bana bu işi öğretmen gerektiğini söyledi."

"O bunu söyledi mi?" diye tekrarladı kadın, inanmaz bir tavır içinde boynu gerilmiş olduğu halde. Sonra da gülmeye başladı.

"Mandoulis senin bir Afrodit papazı (kadın papazı) olduğunu söylüyor. Gerçekten de öyle misin?"

İşte, buyrun, Mısırlı adam onu nasıl görüyordu! Demek ki gece oynaşmaları papazlar arasındaki kutsal alışverişten başka

bir şey değildi! Halbuki o ne sanmıştı? Mandoulis'in kendisine sırılsıklam âşık olduğunu mu sanmıştı? O, onun için, Artemis ve Afrodit tapınaklarının merdivenlerinde daima oturanlar gibi, kutsal bir fahişeydi.

"Bana bu işi öğretmek istemiyor musun?" diye sordu çocuk.

"Kaç yaşındasın?"

"On dört."

Kadının eli mahkûmdu. Reddettiği takdirde, Mandoulis'in kadına olan ilgisinin, gösterdiği ihtimamının bundan olumsuz etkilenme tehlikesi vardı. Sığınağını kaybetmiş olacaktı belki de. Gerçekten de, bambu, firavunfaresi, kaplan formülü işliyordu.

"Soyun," dedi kadın sonunda.

"Ben mi?" diye sordu şaşırmış olan çocuk.

"Bu işe başlamak için çıplak olmak gerekir."

Önce bu, hoşuna gitmedi. Sonra, üzerindeki kısa olan tek elbiseyi çıkardı. Kadın, yeniyetmeliğin zayıflığından, çelimsizliğinden yetişkinliğin adaleli yapısına geçmekte olan bu vücudu inceledi. Mavimsi akisler veren kaburgaları seçiliyordu. Yeni sünnet olmuştu; pipisinin ucunda, yeni kapanmış bir yara izi, biraz canlı pembe renkte bir halka vardı. Kadın da yavaş yavaş elbisesini çıkardı. Ramose'nin ağzı yarı açıldı. Heyecandan hatları gerildi ve cinsel organı kalktı. Nefes alışverişi işitiliyordu. Kadın ilerledi ve çocuğun cinsel organını eliyle okşadı. Çocuk bir çığlık attı sonra, ayakta, kadına yapıştı, acıtırcasına kadının kollarını sıkıştırdı. Karşı konulmaz bir şiddetle, vücudunu kadınınkine sürttü; ve biraz sonra, gözleri kaymış, kendinden geçmiş bir halde orgazma ulaştı. Delia şaşırmıştı.

"Daha hiçbir şey yapmadık," dedi kadın tatlılıkla. Çocuğu yatağa çekti, çocuk oraya sırtüstü yığıldı. Kadın yanına

uzanınca, onu tekrar kollarına aldı, taşkınlıkla göğüslerini öptü. Kadın kendi cinsel organının yolunu göstermek üzere, çocuğun elini aldı. Çocuk buna o kadar şaşırdı ki, aradıkları şeyi incelemek için bir süre durdu. Kadın gene güldü. Ona cinsel ilişkiyi, bir kadına sahip olmayı öğretti. Tam dersini bitirmişti ki, çocuk, vücudunu kadınınkine sürttüğü zamankinden daha büyük bir coşku ve ateşle, kadına sahip oluyordu bile. Heyecanın doruğunda olduğunu gösteren keskin çığlıklar attı, kadın, çocuğun zevkten çarpılmış yüzünü ilgi ve şaşkınlıkla izledi. Ne bu ateşliliği, ne de yüzdeki bu gergin çakal maskesini hiçbir sevgilisinde görmemişti. Çocuk uzun bir inilti çıkardı ve ikinci kez orgazma ulaştı. Sonra da, nefes nefese ve terden sucuk gibi olmuş bir vaziyette, kadının üzerine yığıldı kaldı.

"Ders bitmedi," dedi kadın ona.

Çocuk, şaşkın gözlerini araladı. Kadın, cinsel organından başlayıp yavaş yavaş karnını, baldırlarını, göğüslerini, ayak parmaklarını, kollarını, dudaklarını, başını kaplayan ve oradan, başından da bütün dünyaya yayılan bu büyük coşku, bu his yoğunluğu içinde, üçüncü sefere, zirveye ulaştı. Tanık olduğu bu hayvani deprem, kadının karnındaki spazmlar, dimdik olmuş göğüsleri, heyecandan nefes nefese kalmış olması çocuğu dehşete düşürdü. Fiziksel bir sarhoşluk içinde olmasına rağmen, kadın bunu fark etti. Demek ki, hiç kimse çocuğa, dişi hayvanın da zevk alacağını, böyle bir şeyin söz konusu olabileceğini söylememişti; buna kahkahayı basmak geldi içinden ama gülmedi. Çocuk, kendine bu işi öğreteni, -ağabeyinin yattığı kadını- kaybetmek fikrinden ve hatın sayılır bir cezaya çarptırılmaktan şüphesiz çok korktuğu halde, elleriyle kadının göğüslerini sıkıştırıp ona yeniden sahip

olduğu zaman, kadın hâlâ titriyordu. Ama gene de yaptığı birkaç mütevazı hareket, çocuğu fışkırma noktasına getirdi. Önce Delia'nın karnına eğildi, sonra zayıf gövdesini kaldırıp sahip oldu kadına ve birincisinden daha uzun ve daha yumuşak bir inilti koyverdi; bu, bir ağıtçı kadının ağıtını bitirirken en sonunda çıkardığı o uzun sese benzeyen bir tür çığlıktı, ıstırap çeken bir köpeğin inlemesi gibi bir şeydi bu.

Kadın çocuğu odasına uyumaya gönderdi ve kendi tuvaletine başladı; bunu ağır ağır yaptı, düşünceliydi. Köpekleri, geceleyin, sokaklarda evine dönmeye gecikmiş yeniyetmelere, bir avı sıkıştırmış gibi zafer çığlıkları atan ve avcı kadın Artemis'in tıpatıp benzeri olan gece tanrıçası Hecate'nin efsanesini düşünüyordu; ve tatmin edilemeyen arzusunu gidermeye çalışıyordu. Mandoulis eve döndüğünde, Ramose'nin nerede olduğunu sordu. Delia, uyuduğunu söyledi. "Öğrenmek istediği şey kendisine öğretildi," dedi Mısırlının gözlerinin içine bakarak. Mandoulis bu işten hoşlanmamış gibi geldi kadına. O akşam, adam, tek kelime bile konuşmadan, kumsaldaki ocakta balık pişirdi.

ONUNCU BÖLÜM

Roma'nın İradesi

"Nahoş bir olay," dedi Vali Flaccus, "Belki de sen haklısın."

"Tekrar ediyorum," dedi Philon, kardeşi Caius'a söylüyormuş gibi, ona dönerek, "Bu zehirleme olayı bir kadının intikamına çok benziyor. Bu durumda, Alexianus'un karısından başka hangi kadının bu yosmayı zehirlemekte çıkarı olabilir?"

"Delia'nın rakibelerinden biri de zehirlendi, fakat onun hayatı bir mucize eseri kurtuldu," diye vali itiraz etti.

"O kadın Alexianus'un metresi de değildi."

"Onun zehirlenmiş olduğu da belli değil, böyle masallar anlatarak önemini arttırmak istediği rivayet ediliyor. Ayrıca da o, bir başkası tarafından zehirlenmiş de olabilir."

"Senin şüphelerin doğru çıkarsa, tekrar ediyorum," dedi vali, biraz düşündükten sonra, "Çok can sıkıcı bir durumla karşı karşıya kalmış oluruz. Alexianus'un karısı senatörün kızıdır; skandal Roma'ya kadar uzanır."

"Gizli bir soruşturma yapılamaz mı? Onun sırdaşı, hizmetçileri, ya da ne bileyim işte böyle birileri sorgulanır örneğin?"

"Onun da yardımını alabilmek için, Alexianus Retator'un kendisi de durumdan haberdar edilir," dedi Caius.

"Kafanıza estiği gibi konuşuyorsunuz," dedi vali, şarap almak için ayağa kalkarken. Ve düşünceli bir şekilde odada bir aşağı bir yukarı dolaştı durdu. "Bir an için şüphelerinizin gerçekleştiğini düşünelim. Alexianus ne yapacaktır? Karısını boşayacaktır. Böyle bir karar Roma'ya da yansıyacak ve aynı skandal orada da patlayacaktır. Bir senatörün şerefi lekelenmiş olacaktır. Onun düşmanları bu işe karışacaklardır, aynı şekilde benim düşmanlarım da tabi. Birtakım entrikalar döndürülecektir; ve ben, bir imparatorluk eyaletinde asayişi koruyamamakla suçlanacağım. Şüphelerinizden Alexianus'u haberdar etmeyi öneriyorsunuz. Onun bu şüpheleri paylaştığını ve gerçeğin araştırılmasına koyulduğunu farz edelim. Karısının sırdaşını, bir hizmetçiyi, bir köleyi sorgulayacağı andan itibaren, dedikodular çorap söküğü gibi ortaya dökülecektir. Hiçbir şey kanıtlanmasa bile, fısıltılar, köleden köleye, hizmetçiden hizmetçiye, evden eve, bütün İskenderiye'yi dolaşacaktır. Alexianus Retator'un karısının, İmparatorun danışmanı ve senatör Julius Paterculus'un kızı, Cornelia'nın, kocasının metresi olan bir yosmayı zehirlemeye teşebbüs ettiğinden kocasının şüphelendiği söylentileri yayılacaktır. Bir kere daha, bu söylenti, ilk tüccar Ostia limanına inip de bu dedikoduyu telaffuz ettiği anda, Roma'ya ulaşacaktır. Kendi ailesinin onuruyla ilgili hakaret niteliğinde şüpheler taşıdığı için, Alexianus'un itibarı zedelenecektir. Unutmayın ki, Alexianus, işlerini karısının serveti sayesinde döndürmektedir. Üstüne üstlük, bir de, karısının ailesinin sağladığı parasal destekten de mahrum olma ve bu maceranın içinde mahvolma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır." Şarap kadehi elinde, konuklarına döndü: "Bir yosmanın sırdaşının ölümünün bu kadar tehlikeyi göze almaya değeceğini düşünüyoruz?"

"O halde sen, bir masumun cesedi ve Delia'nın kaybolu-şu üzerine devletin böyle bir mantıkla bir tül çekmesi gerektiğini düşünüyorsun," diye alabarque durumu saptadı.

"Olayları ve bunların sonuçlarını bir teraziye koyarsam eğer," dedi konsül, "Bir yosmanın sırdaşının vakitsiz ölümünün, İskenderiye'nin huzuru ile kumar oynamaya değmeyecek bir hadise olduğu kanaatine varırım. Yosmanın kaybolmasına gelince, çok az insanın bunu bildiğini ve ilgilendiğini itiraf edelim. Dostumuz Alexianus'a değer veriyoruz ve ona karşı dostluk duyuyoruz; fakat saydığım olumsuz sonuçlar yanında, onun hisleri pek önemsiz kalır; onları tatmin etmek pahasına büyük riskler göze alınamaz. Delia'nın güzel ve zarif bir kadın olduğu aşikâr; ama gene de etiyle kemiğiyle, ne bileyim, bir insan sonuçta. Ve yaşıyor hâlâ. Başka yerlerde başka koruyucular bulacaktır."

Bardağını bıraktı ve çenesi yorulmuş bir vaziyette, kendisini dinleyenleri süzdü.

"Peki, ya adalet?" diye sordu Philon. "O, imparatorluğun bir yansıması değil mi?"

Vali hayır anlamında başını salladı. "Adalet, gerçeğe bağlı olarak, onun fonksiyonu olarak tesis edilebilir. Bu olayda gerçeği biliyor muyuz? Sen biliyor musun?" Odayı bir baştan bir başa arşınladı. "Senin hipotezine tekrar dönersem, Philon ve bir kadının intikamı söz konusuysa eğer, bu kadın bir de Alexianus'un kansıysa, o zaman, Alexianus'un, aile servetinin büyük bir kısmını, mesleği erkeklere zevk vermek olan bir kadın uğruna harcadığını da farz edemez miyiz? Bu durumda da, kadının, adaleti kendisinin, bizzat sağlamış olduğunu kabul edemez miyiz?" Tekrar yerine oturdu ve bardağını üç ayaklı bir sehpaya koydu. "Öte yandan, ben Cornelia'yı tanıyorum. Dengeli, ağırbaşlı bir hanımdır. Bu olaydaki kadar karmaşık bir zehirleme teşebbüsüne girişecek kadar

bir intikam alma enerjisine sahip olması beni şaşırtırdı doğrusu. Zira, zehiri Delia'nın yiyeceği yemeğe kadar ulaştırabilmek için, birçok kişinin bu olaya karışması gerekmiştir mutlaka." Aradan bir süre geçtikten sonra sözlerine ekledi: "Sonra, şu büyücü hikâyesi var. Cornelia gerçek bir Romalıdır. Batıl inançları yoktur. Cornelia'nın, karşısında bulunduğumuz böyle bir komployu, büyüler taciri bir kadına gidip de Delia'ya büyü yapmasını isteyerek taçlandıracağına inanmayı reddediyorum. Bunlar "Doğululara has âdetler," dedi vali, dolaylı olarak İskenderleri kastederek, küçümser bir tonda.

"Ama, gene de, bir kadın intikamı olduğu hipotezimi kabul ettin," dedi Philon.

"Bu hipotez gerçekten inandırıcı. Ama bu, bu intikamın Cornelia tarafından alınmak istendiğine delalet etmiyor. Birçok başka kadın da Delia'yı kıskanıyor olabilir pekâlâ. Kadınların birbirleriyle didişmeleriyle uğraşmak bizim liyakatimize, asaletimize gerçekten yakışıyor mu?"

"O halde sen, İskenderiye vatandaşı bir kadının adaleti kendi ellerine alıp onu, kendince uğramış olduğunu düşündüğü haksızlıklara göre tecelli ettirmesini, adaleti, kendi kafasına göre kurbanı olduğunu düşündüğü haksızlıklara bağlı kılmasını kabul ediyorsun demek ki," diye Philon itiraz etti. "Birtakım kötü niyetli insanların, Flaccus'un suçluları takip edip meydana çıkarmaya çalışmadığını Roma'da ayyuka çıkarmaları da bir başka skandal değil mi ve sen böyle bir skandaldan korkmuyor musun?"

"Bunun da çaresi bulunmuştur, sevgili Philon," diye yanıtladı vali soğuk bir şekilde. "Araştırmalar sonucunda, zehirleyenler bulunamamıştır, işte bu. Flaccus'un, ukalaca bir hipoteze dayanarak birini tutuklaması ve aile şereflerini lekelemesi şart mı efendim?"

Philon ve alabarque acele birbirlerine baktılar. Tehdit açıktı. Philon teorisinde ısrar ederse, valilik çıkarlarıyla ters düşmüş olacaktı. Philon kendi kendine, doğrudan doğruya valinin evinde, şarap bardağına atılmış küçük papirüs rulosundaki tehdidin de, acaba Flaccus'un savunduğu aynı çıkarların etkisiyle mi yapılmış olduğunu sordu.

"Büyücü kadın sonunda konuşacaktır," dedi Philon.

Vali yüzünü buruşturdu. "İşte, sekiz gündür ona, ballandıra ballandıra, dayanılmaz vaatler yapılıyor ve yararlı bilgileri ağzından alabilmek için tehditlerde de bulunuluyor. Ama o, ağzını hiç açmadı. Hayatının tehlikeye girmesinden korkuyor. Aşçı örneği ona ders oldu."

"Bir insanı hapishanede bile ölüme gönderebilecek ve bir büyücü kadının böylesine bir dehşete kapılmasına sebep olacak kadar büyük güçlerin varlığının Roma yasasına gölge düşüreceğini düşünmüyor musun?" diye sordu bu sefer de Philon.

"Eğer bu güç, alt katmanlarda etkili olmakla sınırlı kalırsa, kanunumuza gölge düşürmesi mümkün değildir," diye yanıtladı Flaccus, belli bir öfke vardı sesinde. "Şunu da hemen belirteyim, aşçıların ve büyücülerin hikâyeleri ile uğraşacak halim yok benim!"

"Sonuç olarak..." diye alabarque mırıldandı; ama cümlesini tamamlamaya fırsat bulamadı.

"Sonuç olarak, bana öyle geliyor ki, bu işi unutmak kamunun yararınadır," diye kestirip attı vali.

"İskenderiye bununla çalkalanıp duracaktır," diye Philon kesin kanaatini belirtti.

"Burası bir söylentiler, dedikodular şehridir. Bundan sonraki dedikodu bunu silip unutturacaktır," diye cevap verdi vali kesin bir ifadeyle. "Sevgili Philon, insanların yarın öbürgün, Philon ve kardeşi alabarque'in bir yosmanın savunmasını üstlendiklerini anlatmaya başlamaları da hiç hoş bir şey olmayacaktır gibi geliyor bana."

Ayağa kalktı. Görüşme bitmişti. Ziyaretçiler de kalktılar, sonra imparatorluğun temsilcisiyle kucaklaşıp iyi dileklerini belirterek vedalaştılar.

İskender kardeşler sokağa çıktıklarında yüzleri asık, üzüntülü ve keyifsizdiler, hiç konuşmuyorlardı. Herbiri kendi tahtırevanına bindi. Alabarque, devamlı olarak bulunduğu gümrüklere doğru giderken, Ptolemaios II Philadelphos'un[23] dikilitaşından geçti ve kendi kendine, krallıklar ve imparatorluklar buna benzemeyen kim bilir daha ne olayları gömüp örtbas etmişlerdir, diye düşündü. N'aparsın, elden ne gelir gibisinden içini çekti. Şüphesiz Yahudiler, İskenderiye'nin efendileri değildiler, valiliğin iradesi karşısında eğilmekten başka bir şey gelmezdi ellerinden. Philon ise, şehrin kurucusu olan kahramanın, şatafatlı üniforması içinde, iki tarafı keskin altın kılıcı yanında, gözleri yıldızlara dikilmiş bir vaziyette, altın armalı tamamen camdan bir tabutun içinde uyuduğu anıtkabirin, İskender'in anıtkabirinin yakınından geçti. Delia'nın anısı aklına geldi ve durumdaki çelişkiyi gülümseyerek düşündü; onu gördüğü o tek seferde, ona yukardan bakmış, onu küçümser bir hal takınmıştı; ve işte şimdi de onun savunmasını yapıyordu.

Küçük papirüs rulosundaki tehdidin özsaygısını rencide ettiğini, bu arada, ihmal ediyor, unutmuş görünüyordu. Ona meydan okumuşlardı. Üstelik de, adaletsizlikten nefret ediyordu. Bu vaziyette, beyni savunma durumuna geçmişti.

23 Mısır Kralı olan Ptolemaios II Philadelphos lakabıyla anılır. Philadelphos İstanköy (Kos) olduğuna göre, Ptolemaios II'ye İstanköylü olduğu için bu lakap verilmiş olmalı. (Ç.N.)

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Hekate'nin İntikamı

Anaxo'nun hapishanesi ayrıcalıklıydı; normalde, valinin önemli konuklarına, sözün gelişi tabi, "tahsis edilmişti. Sonradan işe yarayabilecekleri ortaya çıkan yüksek düzeyde rüşvetçiler, yiyiciler; Roma kanunlarını ihlal eden, ama kendilerine yardım eden işbirlikçilerine, ne olursa olsun, kötü muamele edilmemesi gereken yabancılar; birtakım sırlan bilip de ancak tatlılıkla ağızlarından laf alınabilecek olanlar vardı mesela. Bunlar, haydutlarla, it kopuklarla, en adî hırsızlarla birlikte, karanlık, izbe ve bit, tahtakurusu gibi her türlü haşere dolu hücrelere atılmıyorlardı; bunlar, aydınlık, hiç şüphesiz parmaklıklı, fakat limana bakan, tepede olmayan, normal yükseklikte bir pencereyle havalandırılmış bu odaya konuluyorlardı. Buradan, eğer zahmet ederse, ki böyle bir zahmete katlanmak her zaman pek hoşuna gitmiyordu, Anaxo, gün doğarken sağ tarafı pembe, gün batarken sol tarafı yaldız rengi olan feneri görebiliyordu. İki limanın birinde ve diğerinde salınan, gidip gelen gemileri ve pembe granitten sfenksin burnunun dibinde turp ve marul yiyerek, dalgakıranın üstünde rahat rahat gezip dolaşan insanları görebiliyordu.

Anaxo günlerinin büyük bir bölümünü mutsuzluktan başka hiçbir ifade olmayan yüzü kapıya dönük, bir köşeye oturmuş olarak geçiriyordu. Bir insan olduğu ancak dışarı taşan ellerinden anlaşılan siyah bir paketti. Muhafızlar yatağını değiştirmeye geldiklerinde, ona yemeğini, şarabını ve suyunu getirdiklerinde veya onun oturağını dökmek için almaya geldiklerinde, o hiçbir şey açıklamıyor, hiçbir şey söylemiyordu. Oturağı hemen hemen her zaman boştu; bu durum muhafızları çok şaşırtıyordu. Sanki Anaxo'nun bağırsakları ve idrar yolları çalışmalarını durdurmuşlardı.

"Hey, cehennemler hakimi bayan, yiyebilirsin rahatlıkla! Yiyeceklerin bizzat valinin tayin ettiği bir kontrol edici tarafından tadılmıştır!" demişti ona, büyücünün üçüncü gün de orucunu bozmamakta ısrar ettiğini gören muhafızlardan biri.

Bu, kadının vermek zorunda kaldığı tek yanıt, söylediği tek sözdü: "Etkisini geç gösteren zehirler var. Tadıp kontrol eden, belki yarın ölecek."

Muhafız düşünüp kalmış, sonra da çekip gitmişti. Ertesi gün tadıp kontrol edenin ölmediğini söylemeye geldiği zaman, o, hiç işitmemiş gibi davranmıştı. Anaxo, sadece marul ve elma yemeye tenezzül ediyordu; bu nedenle, ona artık sadece bunları getiriyorlardı. Büyücü bunları olağanüstü bir yavaşlıkla yiyordu, her lokmayı defalarca çiğniyor, marulun bir zehire batırılmış ya da elmaya zehirli bir madde zerk edilmiş olduğunu belirtecek garip bir tat olup olmadığını anlamaya çalışıyordu.

Cehennemler hakimi! Gerçekten de, bu kendini beğenmiş Yunanlılar hiçbir şeye inanmıyorlar, hiçbir şey de bilmiyorlardı! O küçücük kafalarıyla, o sınırlı düşünme yetenekleriyle evrenin sırlarını açıklayabileceklerini ve pek iyi

tanınmayan tanrıların gücünü başarısızlığa uğratabileceklerini hayal edebiliyorlardı! Büyücü kadın, mesleğini bizzat, Prosopis'teki ve Crocodilopolis'teki Mısırlı rahiplerden öğrenmiş olan büyücü kadın, omuzlarını silkti! Ölüleri diriltmeyi ve hayvanların bile karşı koyamadığı son derece güçlü aşk büyüleri yapmayı öğrenmiş olan büyücü kadın! Ama işte şimdi burada, cehennemi bir ağın tutsağı idi! Ve bir muammanın.

Bu muammanın anahtarını bulmak için, bu uğursuz macerasının nasıl gelişip bu noktaya vardığını şöyle bir yeniden kafasından geçirdi. Bu cehennem makinesini harekete geçirmiş olan müşteriyi, o adamı tekrar gözünün önüne getirdi. Onu yaptığı ilk hareketten, işaretparmağıyla orta parmağını birleştirerek selam vermesinden tanımıştı; o da bir büyücüydü! Dokuz ay[24] hiçbir büyü yapmamaya ant içmiş olduğunu söylüyordu; bu tür ant içmeleri Anaxo da biliyordu; din adamlığı yüksek mertebesine ulaşmak isteyen büyücüler, güçlerini etrafa dağıtarak zayıf düşmemek için, dokuz ay boyunca, büyü yaparak, her türlü Tanrısal yardım almaktan kendilerini men etmek zorundaydılar. Adam, bir Yahudi büyücü olduğunu söylüyordu; Anaxo bu noktaya dikkat etmemişti. Bu yüzden, adamın isteğini kabul etmiş ve Delia'ya büyü yapmaya razı olmuştu. Fakat bu, kaçınılmaz bir kader değildi. Anaxo, adama, büyü yapılacak kadınla karşı karşıya gelip gelmediğini sormuştu. Adam olumlu yanıt vermişti. Anaxo, o zaman, adama, Delia'nın şarabına her seferinde az miktarlarda ve asla günde bir kereden fazla olmamak

24 Buradaki ay, gökteki ayın ilk hilal şeklinde görünüp dolunay olup tekrar hilale dönüp kaybolması arasında geçen süreyi kapsayan zaman dilimidir. (Ç.N.)

şartıyla, atılmak üzere bir Afrika tozu vermişti. Bir haftada, ya da on günde belki, Delia mantığını kaybedecek ve sonunda bir cinayet işleyecekti. Bunun arkasından da süratle gözden düşecek, tüm itibarını yitirecekti. Fakat Anaxo hiçbir şekilde Delia'nın ölmesini sağlayacak bir girişimde bulunmamıştı. Hayır, o, hiç ölüme götürecek iş yapmıyordu. Charon'un elinden buna benzer birçok iş geçmişti; özellikle, ölümcül büyüler tehlikeliydi ve sonuçları büyücü kadının aleyhine dönebiliyordu.

"Aşk intikamı," demişti adam. Bu tür kadınlar mı.. Anaxo onlara karşı işbirliği yapmaya hazırdı. İlk anda kadının adına dikkat etmemişti. Fakat düşününce, adam gittikten sonra, söylediği bir cümleyi hatırladı: "Bir kraliçe gibi muamele görüyor." İskenderiye'de ise, Delia adında sadece bir kraliçe vardı; o meşhur yosma. Anaxo onu bir kere, heykel gibi Afrikalı delikanlı muhafızlarıyla, tahtırevanında görmüştü. O zaman kadere lanet etmişti Anaxo. Delia çok güzeldi. Güzellik tahrip edilmez, fakat çirkinlik tahrip edilebilirdi. Ama neyse ki, bu sadece bir delilik büyüsü, ölüm büyüsü değil, diye tekrarladı kendi kendine, etrafına endişeli bir bakış atarak. O halde, Delia'yı zehirlemeye kim teşebbüs etmişti? O adamdan başka kim olabilirdi? Ve niçin?

Anaxo, olağanüstü bir çaba sarf ederek, adamın hayalini sanki canlıymış gibi, karşısına getirip hafızasında bir kez daha canlandırdı. Ona güvenmemeliydi: Güzeldi, hem de gereğinden fazla. Gençliğinden gelen cazibenin üstüne bir de, o iri gözlerine dayanılmaz bir çekicilik veren bir iç ateşi vardı. Çok muntazam oval bir yüzü, mükemmel bir burnu, koyu pembe renklerle şekillendirilmiş bir ağzı, bir parfüm neşreder gibi mis kokan amber kokulu teni, koyu renkli ve

ipeksi bir yelesi... Çok güzeldi! Anaxo erkekleri yeterince tanıyordu; en kötüleri gençleriydi, hele bir de baştan çıkarıcıysalar. Ateşliydiler, ona hiç şüphe yoktu, ama aynı zamanda ölçüsüz, sabırsız ve çoğunlukla da duyarsız idiler. Bu adam da, kendini beğenmişliği ve sabırsızlığı içinde, büyüleri, büyük bir olasılıkla, yeterince güçlü ve çabuk etkileyici bulmamıştı. O zaman da, öfkesi iyice kudurmuştu ve arzularının objesini öldürmek istemişti. Mutlaka güçlü bir tanrı, şüphesiz Afrodit tarafından veya bu kadar güzel olduğuna göre, neden olmasın, belki de doğrudan doğruya Zeus tarafından korunmuş olan Delia, onun öldürme niyetinin kurbanı olmaktan kurtulmuştu; ve yapılan büyüyü bozmasını istemek üzere Anaxo'ya gelmek gibi inanılmaz bir cesaret göstermişti. Anaxo'yu en çok endişelendiren de buydu. Delia, aklını oynatmasından sorumlu olan büyücüyü şıp diye nasıl bulabilmişti? Kim ona ihanet etmişti? "Kim o halde?" diye homurdandı Anaxo.

Delia'nın, hanımının yerine ölüme gönderilen, özel hizmetkârını hatırladı. O muydu acaba? İyi de, Anaxo'nun ismini nasıl öğrenmişti? Hangi komploya bulaştırılmıştı acaba? Zira bir komplo vardı; içgüdü birden kesinliğe dönüşmüştü. Talihsiz İsis'in ardından, bunun bedelini o ödeyecekti. Güzelliğine mağrur, alçak adam kurnazca bir entrika hazırlamıştı ve hizmetkâr da buna katılıyordu şüphesiz. Anaxo öfkeli bir çığlık attı. Zihnini toparlayıp durumu iyice kavrayabilmek için derin bir soluk aldı.

Kendi yaptığı büyüyü bozmak gibi bir tedbirsizliği niçin yapmıştı? Bunu gayet iyi biliyordu; bu sefer de Delia'nın güzelliği onu baştan çıkarmıştı; genç ve güzel olan bu kadını mahvedecek kaderin ne kadar zalim olduğunu düşünmüş ve

ona acımıştı. Bu büyü için ona para ödemiş olan adamın melunluğunu anlamıştı. Saatlerce, ıstırabını kafasında evirdi çevirdi ve kendi kendine, hangi tanrıyı incitip de şu içinde bulunduğu duruma düştüğünü sorup durdu. Zira, bir cehennem tanrısının intikamının kurbanı olan bir büyücü, kendi üzerindeki bu laneti atıp etkisiz hale getirmeyi başaramadığı sürece, gücünden yoksun kalıyordu. İşte Anaxo da, kendi de büyü kurbanı olan büyücü, muhafızları büyüleyip kapıları açacak olan mucizelerden hiçbirini gösteremiyordu!

"Hekate!" diye mırıldandı. Yılan saçlı, kızıl yakut gözlü, elinde meşale, felaket habercisi olarak geceleri dolaşan tanrıça. Delia'nın ziyareti sırasında, lanetini etkisiz hale getirmesi için başvurduğu, çağırdığı Hekate! O zaman büyüyü bozma çabasının tatmin edici sonuç vermediğini gayet iyi görmüştü; cehennem güçleri şüpheli bir yanıt vermişlerdi ve işte bunun için, bu şüpheye takılmış olduğundan, Delia'nın para ödemesini de reddetmişti. Büyü de Anaxo'nun kendi üzerine dönmüştü! Büyücü kadın başını salladı. Evet, durum tamamen buydu! Peki şimdi tanrıçanın bağışlayıcılığına nasıl nail olmalıydı? Sadece, ona sunabilecek bir şeyi olsaydı ah! Ama elinde hiçbir şey yoktu ki, bu boş hapishanede hiçbir şeyi yoktu. Bir cebini karıştırdı, içine bir iki 'seterce' sıkıştırılmış bir siyah, diğeri kırmızı iki mendil çıkardı. Diğer cebinde ne olduğunu biliyordu, büyülü tozlar vardı. Ama gene de, oraya elini daldırdı; dibinde, ne olduğunu çıkaramadığı, sert ve soğuk bir cisim buldu. Onu oradan çekip çıkardı ve kızarmış gözleriyle onu inceledi. Tabi bir kristalden kesilmiş dışbükey bir mercekti. Ah, evet, filozof Héron'un hediyesi. Anaxo ona öyle diyordu, bir filozof diyordu. Ona bir projeyi sonuçlandırmanın yolunu öğrenmek için gelmişti. Çılgınca bir projeydi bu: Hizmetine amade kılabilmek için, ateşin ve suyun olağanüstü gücüne hakim olmak. Yunanlılar en

sonunda cehennem güçlerini tanımayı kabul ettikleri zaman, iyice mantıksız oluyorlardı! Ateş ve su tanrılarına hakim olmak, onları kontrolü altına almak, gerçekten olacak şey miydi bu! Bu insanlar deliydiler! Bu adam ondan, para, çok para kazanmasını sağlamasını istemişti. Kazanmış mıydı? Büyücü bu konuda hiçbir şey öğrenememişti. Adam ona, ateşin doğaüstü gücünün her yerde, örneğin şu mercekte bile olduğunu söyleyerek, ona bu hediyeyi vermişti. Adam ona, bunu kanıtlayacak bir gösteri de yapmıştı: Merceği bir güneş ışınına maruz bırakarak, bu ışının bir noktada yoğunlaşması sağlanıyordu ve bir noktada toplanan ışınların odak noktasında bulunan ateş alabilen herhangi bir cismi yakmak mümkün oluyordu.

"Ateş!" Anaxo titredi. Hekate'nin lanetini kırmanın tek yolu bu idi!" İlk defa yeniden güvenini kazanarak, doğruldu! Sonra kalktı, pencereye gitti ve gökyüzünü inceledi. Dokuzuncu saatte, güneş hücresine giriyordu. Ve o zaman, o serbest kalacaktı! Sabırla bekledi, sonra, ilk güneş ışığı yere vurunca, merceği cebinden çıkardı, yatağından birkaç saman parçası çıkardı ve bunları merceğin odağına yerleştirdi. Samanlar biraz nemliydi ama gene de alev aldılar ve pek çok duman çıkararak yandılar. Hiç zaman kaybetmeden ve alev alan saman tutamını ot minderin üzerine attı. Kısa bir süre sonra, hücresinde büyük bir hırsla alev alev bir ocak yanıyordu, kıpkırmızı kor haline gelmiş ateşten kesif bir duman yükseliyordu. Anaxo mantosunun üstüne su serpti ve onunla yüzünü örttü. Duman artık bütün hücreyi dolduruyordu, dikiz deliğinden ve kapının altından geçti. Muhafızlar bağırdılar, kapı açıldığı sırada Anaxo kapının arkasına saklandı. Aceleyle, mucizevi tozlarından birini ateşe attı, siyahtan daha yoğun, göz gözü görmez beyaz bir duman, dehşet verici

çıtırtılar içinde yayıldı; zira onun sürüklediği parçacıklar her tarafa korkunç kıvılcımlar yayıyordu. Bu büyülerle dehşete kapılmış olan iki muhafız, sövüp saydılar, öksürdüler, bağırdılar, geriye kaçtılar ve yardım aramak için koşuştular. Anaxo hücrenin dışına süzüldü ve dumanın yayıldığı merdivene geldi. Aşağıda hüküm süren kargaşada, kimse onun farkına bile varmadı. O, gerçekte, içine kapalı bir mahkûm olmuştu, suçun yüzüne damgasını vurduğu o it kopuklardan biri değildi, hayır, o bir kadındı. Sokağa çıktı, halk toplanmıştı, vilayet sarayının bir penceresinden, Flaccus'un çalışma odalarının üstünden, şiddetle fışkıran dumana bakıyorlardı. Mantosunu yüzüne örttü. Özgür! Özgürdü! Muammaları çözecekti! İntikamını alacaktı!

ON İKİNCİ BÖLÜM

Bir Tavernada Bir Konuşma

Gün çok sıcak geçmişti, gece ise bir şerbet kadar serin oldu. Yüzleri güleç, keyifleri yerinde üç adam, büyük limanın rıhtımı üzerinde, kaliteli insanların gittiği bir taverna olan Aristopompos'un yerinde bir pencerenin kenarında, akşam yemeğinden sonra yedikleri meyveli dondurmanın tadını çıkarıyordu. Serin bir rüzgâr, piyasaya çıkmış kadınların elbiselerini ve şehirde bu işlerden sorumlu olanlar tarafından, Sezar Caddesi denilen cadde boyunca boydan boya konmuş, meşaleleri taşıyan direklerin üstündeki, zarif bir şekilde parmaklıklarla bezenmiş kafeslere yerleştirilmiş meşalelerin alevlerini okşuyordu.

İskenderiye'nin en lezzetli şerbetleri olan Aristopompos'un şerbetleri, çok basit bir şekilde hazırlanıyorlardı; şekerli meyve suları kapalı bronz silindirler içinde balla karıştırılıyordu; sonra bu karışım suya batırılmış tuz torbalarına konuyordu ve güneşe bırakılıyordu. Silindirlerin etrafındaki suyun buharlaşması sıcaklığını öyle bir noktaya düşürüyordu ki, meyve suları küçük birer buz parçasına dönüşüyordu. Portakal, hintkirazı, kayısı dondurmaları, İskenderiyelilerin deli olduklan dondurmalardı; bunları en çok da çocuklar seviyordu. Aristopompos, bu meyveli dondurmaları seçkin,

kibar kişilerin evlerine kadar götürerek küçük bir servet yapmıştı.

Démétrios, Charicleios ve Khrysokhoas, herhangi bir ziyafete davetli olmadıkları zaman, yatmadan önce yedikleri gece yemeklerini genellikle dışarda yerlerdi. İskenderlerin rakibi başlıca firma olan Hekamede bankasının bu üç büyük memuru, evin hanımını ve veletleri evde bırakarak, şöyle bir hava almaya çıkarlar, bu arada yazılanlar çizilenler, dolaşan söylentiler hakkında yorum yaparlar, bilgi alışverişinde bulunur, izlenimlerini, düşüncelerini birbirlerine aktarırlardı. Bu, birtakım gizli kulakların da zaman zaman uzanabildiği hamamdan daha rahat ve emin idi. Gece yemeğinde genel olarak az bir şey yenirdi; salata, kızartma, peynir ve mutlaka bir şerbet. Üçünün en genci olan Charicleios, her zaman yaptığı gibi bir yudum Kampanya şarabı ve bir yudum şerbet alarak şarabını bitiriyordu.

"Bu, bir deliler şehri!" diye fikrini söyledi tatsız, neşesiz bir ifadeyle. "Yüksek düzeyde bir orospu zehirlenmekten kıl payı kurtuluyor, dış mahalle büyücüsü bir kadın üzerinde toplanan şüphelerden dolayı tıkıldığı hapishaneden kaçıyor ve imparatorluğun temsilcisi soğukkanlılığını kaybediyor, kavşaklara aranıyor ilanları yapıştırıyor! Bu can sıkıcı durum zihinleri öylesine işgal etmiş ki, borç para almaya gelmiş bir müşteri, daha esas konuya girmeden, bana büyücülük hakkındaki fikrimi soruyor. Ben ona, bunun bankayla hiçbir ilgisi olmadığını söylüyorum. O, paranın büyülü olabileceğini ve ortalıktan yok olabileceğini söyleyerek itiraz ediyor!"

"Fakat, bak bu doğru, para gerçekten de büyülü olabilir ve ortalıktan kaybolabilir!" diye bağırdı Démétrios gülerek. "Bu konuda bayağı deneyimimiz var!" Üçü de güldü. "Ben

sadece, Alexianus'un karısı Cornelia'nın parasından örnek vereceğim. Bir yılda yarı yarıya eridi."

"Hanımın bizde bir hesabı var mı?" diye sordu Charicleios. Kocası Alexianus'un İskenderler'de hesabı olduğunu, onlarla çalıştığını sanıyordum?"

"Şüphesiz öyle. Fakat Cornelia bizde gizli bir hesap açtırdı. Hem öyle az buz da değil. Ama gel gör ki, altı aydan beri, hesap yarı yarıya eridi. Onu uyarmak gereğini duydum. Cornelia bana, babasının, hesaptan çekilenleri hemen tekrar yerine koyacağını söyledi."

"Kesinlikle, bir jigolosu var," dedi Khrysokhoas, "Kocasına aynı şekilde davranmak için herhalde."

"Cornelia ve bir jigolo?" diye bağırdı Démétrios, gözlerini fal taşı gibi açarak. "Zavallı, İskenderiye'nin en talihsiz adamı!"

Gene güldüler. Bu sırada, şüphesiz çok güzel, fakat çok abartılı süslenmiş ve giyinmiş, saçları gereğinden fazla pırıl pırıl, lal rengine boyanmış dudakları, sırtında yaşına göre çok kısa, arada ipek dokumaları olan yün bir manto ile genç bir adam geçti; yanında da pinpon biri vardı. İki adam içeri girdi ve bir hayli uzak olan bir masaya oturdu.

"Krysorrapis!"[25] diye mırıldandı Démétrios. Üçü de kahkahayı bastı. "İşte çapkınlıkla partiyi vurmuş biri. Hadrianus Sarayı'nın yanındaki bütün bir mahalleye sahiptir!"

"Belki de Cornelia'nın sevgilisi," dedi Charicleios.

"Ben bunun daha ziyade, Cornelius'un sevgilisi olduğunu sanıyorum!" diye yanıtı yapıştırdı Démétrios.

Charicleios'un gülmekten lokma boğazına kaçtı. Üçü de fevkalade neşeli olduklarından, bir karafa daha Kampanya şarabı istediler.

---

25 "Altın çocuk," genellikle Hermes'i belirtmekte kullanılan bir ifade.

"Bunu geçelim de, benim asıl öğrenmek istediğim, meseleye gelelim. Delia nerelerde. Onun da bizde bir hesabı var," diye söze girdi Charicleios.

"Alexianus, kendisine işe yarar bir bilgi verecek olana yirmi bin sestercelik bir ödül vaat ettiğini ilan etti."

"Deliler şehri!" diye yineledi Charicleios.

"Senin de çok kınayıcı, suçlayıcı bir karakterin var canım!" diye düşüncesini belirtti Khrysokhoas. "Hayatını, büyük ölçüde insanların deliliğini istismar ederek kazanıyorsun ve gene de durumdan memnun değilsin!"

"Bütün bunlar insanın aklını karıştırıyor," diye yanıtladı Charicleios.

"Karıştırmayıp da n'apıcak, aklı karıştırmayan şey mi var?" dedi Démétrios. Tam bu sırada gelen bir içki dağıtıcı da getirdiği şarabı boşaltıyordu.

"İskenderiye sanki bir nehrin çeşitli yerlerden getirip yığdığı çeşitli kültürler mozaiği. Orada Mısırlılar var, Yunanlılar, Yahudiler, Romalılar, Asyalılar, Afrikalılar var. Aynı saatte, aynı sokakta, altın gibi sarışın Germenlere ve Trakyalılara, Dalmaçyalılara, Galiçyalılara, Arvernelilere ve abanoz gibi siyah Pountlu insanlara rastlanır! Ve bütün bu insanlar buraya, damak tatları, örf ve âdetleri ve tanrılarıyla birlikte gelirler! İki kuruşun sahibi oldular mı, hemen bir ev alırlar ve üç kişi bir araya geldiler mi, hemen bir tapınak dikerler! Koca kanınlı bir tanrıya tapan, Hint kökenli insanların bir manastırından bana söz ettiler ve öyle görünüyor ki, şehre sızmış olan, Yahudilerin yeni bir mezhebi söz konusu... Hiç şüphesiz, bu da zihinleri allak bullak ediyor!"

Alabaster içeri girdi, yorgun ve öfkeliydi, üç konuğu gördü, onları uzaktan selamladı ve bir masaya yalnız oturdu. Keyfi yerinde olmayan ve özellikle Flaccus ile konuşmasından

rahatsız olan Philon, erkenden odasına çekilmişti; bu da sekreterine başıboş bir gece bırakmıştı.

"Bakın, hele, Philon bu gece erken yatmış," diye Démétrios gözlemini dile getirdi.

"Görünüşe bakılırsa, dün vali tarafından kabul edilmiş. Bu buluşmanın Delia'nın kaybolması konusuyla ilgili olmamasına şaşardım," dedi Khrysokhoas.

"Delia'yı tanıyor muydu?" diye sordu Démétrios.

"Alexianus onun müşterisi; masrafları üstüne aldığına göre, en azından, böyle bir kadının varlığını biliyordu herhalde. Müşterimiz Khrysanthas, Delia'nın kaybolmasından birkaç gün önce, kadının evindeki bir gece yemeğinde onu gördüğünü de bana söyledi ayrıca.

"Ama ben gene de, Philon'un bu Delia işiyle ilgilenmeyi kabul etmesine şaşarım doğrusu. Adına gölge düşmemesi konusunda son derece titiz davranan bir banker ve bir filozof o," dedi Démétrios.

"Banker olduğu su götürmez de, ama filozofluğu..." diye Charicleios itiraz etti.

Arkadaşları bakışlarıyla onu sorguladılar. Charicleios okuyan, aydın biri olarak biliniyordu, ama şimdi burada, Philon'un şöhretini reddetmek söz konusu olduğuna göre, durum çok farklıydı.

"Şanı şöhreti Roma'ya ulaşmıştır," diye yeniden söz aldı Démétrios.

"Roma'ya ulaşmış pek çok şöhret var, ama bunların hepsi bu şöhreti hak etmiyor. Size burada felsefe dersi verecek değilim, ama bana kalırsa, Philon'un fikirleri çok açık değil. Aslında, söylediği nedir? Tanıdığımız dünyanın objelerden oluştuğu ve bu objelerin de, onun Tanrı dediği şey tarafından oluşturulmuş (Tanrı'nın kimliğini vurduğu) fikirlerden

başka bir şey olmadığı. Öte yandan, bu fikirlerin, bu Tanrı'dan tamamen farklı olan şeytanlar veya melekler tarafından temsil edildiklerini söylüyor. Bu, bana çelişkili görünüyor. Eğer fikirlerin kimliği Tanrı'nın kimliğiyle karışmışsa, iç içeyse, bu fikirlerde Tanrı'nın kimliği varsa; bu kimlik Tanrı'dan farklı olamaz."

Démétrios ve Khrysokhoas bu çelişki üzerinde bir süre düşündüler.

"Gerçekten de pek açık değil," diyerek kabul etti Démétrios.

"Philon, bu Tanrı'nın dünyayı sözle yarattığını, fakat dünya ile ilişkisi olmadığını da söylüyor," diyerek Charicleios fikrini daha da kuvvetlendirdi. "Bu da çelişkili."

"Aman, ben, bazen hayatımızı, hiç olmazsa, paylaşan tanrıların uzakta kalmalarını yeğlerim!" diye bağırdı neşeli bir tonda Démétrios.

"Sen de filozof ol, bari, sevgili Charicleios," dedi Khrysokhoas. "Bütün bu düşünceler yavaş yavaş benim başımı ağrıtmaya başlıyor."

"Ah! Ah!" diye bağırdı Charicleios, "İşte buyurun, dostumuz fazla düşünceden mustarip!"

Hesabı ödediler, piyasa yapan bir kadına veya bir diğerine rastladıkları, Sezar Caddesi'nde beraberce yürüdüler. Fakat vakit geç oluyordu ve hafta sonu da değildi. Birbirlerine iyi geceler dileyerek ayrıldılar, her biri evine gitti.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Canı Sıkkın Bir Vali, Keyfi Yerinde Bir Yüksek Rahip

İzleyen günlerde, valiliğin idarî personeli arasında büyük bir kargaşa hüküm sürdü, şehrin zengin çevrelerindeyse belli bir şaşkınlık; halka da, heyecanla anlatılacak bir malzeme olmuştu. Büyücü bir kadın, Flaccus'un çalışma odasının iki adım ötesinde bir dumana dönüşmüştü! Yıldızlarla dolu beyaz bir duman görünüşünü aldığı ve havada kaybolmuş olduğu anlatıldı; artık bu allandı pullandı; büyücü kadının Flaccus'un çalışma odasında da göründüğü ve başka hikâyeler de anlatıldı durdu. Büyülerin mucizeleri bir ürpermeyle hatırlanmadığı zamanlarda ise berberlerde, müşterilerin bardaklarına şarap doldurup satanlarda, hamamlarda bu hikâyelere çok gülündü. Herkes başından geçen bir büyücülük hikâyesi anlatıyordu. İskenderiye'de hiç bu kadar büyücülük hikâyesi yayılmamıştı. Büyücülerin işleri fevkalade açıldı: Anaxo'nun hikayesi onlann prestijlerini arttırmıştı. Bir şey kesindi: Anaxo alevlerde yanıp kül olmamıştı. Yangın söndürüldüğü zaman, kömürleşmiş kalıntılar dikkatle araştırıldı, sonuçta en ufak bir insan kalıntısına rastlanmadı. Hiçbir şey, ne bir diş, ne bir küçücük parmak kemiği bile bulunmadı. Bu, şaşırtıcıydı.

Bu durum Flaccus'un canını sıktı. Öncelikle, bu esrarengiz kaçış, onu kendi personeli karşısında komik duruma düşürmüştü. Muhafızların anlattıkları da hiçbir şeyi açıklığa kavuşturmuyordu. Dumandaki mavi kıvılcımlar, işte bunlar da aptalca şeylerden biriydi! Sonra, büyücü kadın, o zavallı fakat tehlikeli sırlarını her yere yayacaktı. Fikrini sormak için alabarque'ı davet etti.

"Sevgili Lysimaque, Doğu'yu tanıyan sen, şu olup bitenler hakkında bana bir açıklama yapabilir misin?" diye, sanki bütün bu dumanlı fanteziyi alabarque düzenlemiş gibi, çatık kaşlı bir yüzle sordu.

"Büyücülerle bir yakınlığım, bir ilişkim yok," diye yanıtladı Caius Lysimaque İskender, ilgisiz bir tonla. Her şey bir yana, vali, bir gün önce, bu olaydaki gizin Roma adaletini ilgilendirmediğini, ortaya çıkacak yeni gelişmeler can sıkıcı bir durum yaratırsa, bundan sadece kendisini suçlaması gerektiğini iddia etmişti.

"Bir kere, bu kadının, halkın iddia ettiği gibi, dumana dönüşmediğinde mutabık mıyız?"

"Bu, bana en mantıklı çözüm gibi görünüyor."

"O halde," dedi vali. "Kadın kaçabilmek için dumandan yararlanmış olacak."

"Bu, bana da akla yakın geliyor," diye yanıtladı şarabını tazelerken Lysimaque İskender. "Geriye, bu dumanın nasıl ortaya çıktığını çözmek kalıyor."

Valiye sakin gözlerle baktı.

"Anaxo'nun odasının, bir lambanın mevcut olabileceği kadar lüks bir oda olup olmadığını bilemiyorum, eğer öyleyse bu lamba sayesinde yangını çıkarmış olabilir."

Vali huzursuz olmuş gibiydi. Sekreterini aradı ve ona, büyücü kadının hücresini nasıl ateşe vermiş olabileceği

konusunda bilgisi olup olmadığını sordu. Sekreter, kadına bir lamba verilmemiş olduğuna göre, yangının nasıl çıkarıldığı hakkında henüz hiçbir şey bilinmediği şeklinde yanıt verdi.

"Kadın durup dururken birden ateş almadı herhalde!" diye bağırdı Flaccus, öfkeli.

Sekreter üzgün bir şekilde boynunu büktü.

"Sizin büyücüleriniz istedikleri zaman alev alabilirler mi?" diye sordu vali, alabarque'a dönerek.

Bu yüzündeki sonuncu tebessümü korudu, ama "sizin büyücüleriniz" ifadesindeki küçümseyici tonu da hiç beğenmedi. "Roma veya Antakyalı büyücülerinkinden çok İskenderiyeli büyücülerin güçlerini tanımıyorum," dedi sevimli bir şekilde. "Ancak, işittiğim kadarıyla, meydana getirdikleri bazı olaylar açıklanamıyormuş. Bunlar, çok etkili görünen büyüler yapıyorlarmış."

"Saçma!" diye homurdandı Flaccus. "Bunlar, bu lanet olası hücrede yangının nasıl çıktığını açıklamıyor." Fakat vali daha da endişelenmiş görünüyordu ve alabarque, bu mevki sahibi kişinin kafasına ektiği endişe tohumundan çok hoşnuttu.

"Bu kadının yangın çıkarabilecek herhangi bir özel yönteme başvurmuş olabileceği ve sonra da, kaçmak için karışıklıktan yararlanmış olduğu bana olası görünüyor. Bu, benim fikrimce, sadece bir ayrıntı. Bu işte esas en önemli olan, onun şu anda serbest olduğu ve intikam için, hiç akla gelmeyecek işlere başvurabileceğidir."

"Örneğin?" diye sordu, yüzü gittikçe asılan vali.

"Örneğin, Delia Hyperhynnia'ya büyü yaptıran kadın veya erkeğin veya büyü yaptıranların ismini açıklamak gibi. Bu, onun adaleti, alenen, kendi elleriyle sağlayacağı anlamına

gelir. Kaçışı ile son derece popüler olduğu için de, bu açıklama o oranda büyük yankı uyandıracaktır."

"Her türlü vasıtayı kullanarak onu tutuklamaları emrini verdim!" diye bağırdı vali.

Milyoner cevap vermedi, ama karşısındakine: "Hep laf!" demek istediğini açıkça ifade eden bir bakışla baktı. Bardağını boşalttı, saygıyla eğildi ve imparatorluğun temsilcisinden izin istedi. Şu Flaccus'ta, tam bir hıyardı.

Aynı saatte, Anaxo, İskenderiye'nin kuzeyinde, Prosopis şehrinde, eski ustaları Amon rahiplerinin yanında, gücünü kuvvetini tazeliyordu. Bu insanlar ona, tanrıların adlarını ve güçlerini, gerçek büyüleri ve alevlerin üzerinde kıvılcımlar yaratan odun talaşı, ateşi coşturan neft hülasası, ıslık çalarak ve hışırdayarak yanan sarılıcı bağ çubuğu gibi hileleri, oyunları, her şeyi öğretmişlerdi. Ona, Hipokrat'a göre değişik yaradılış ve değişik mizaçları, örneğin soğuk mizaçları yaratan ağırkanlıları, kötü nazarları çeken koleralıları, mizaçları sert, çetin olduğu için büyü yapılması güç olan hırçın tabiatlıları tanımayı da öğretmişlerdi. Bir salata arabasında sağa sola sallanarak, sığınağına doğru giderken, başına gelen bütün o kötü şeyleri düşünmüştü. Bizzat kendisi tarafından yapılmış bir büyüyü bozmanın tehlikelerine dair rahiplerin yaptıkları uyarıları dikkate almalıymış demek ki. Tanrılar kullanılmalarından hoşlanmıyorlar! Neyse ki, sonunda, Hekate'nin pençelerinden kendini kurtarmayı başarmıştı ve işte şu anda bir hurma bahçesinde, Tapınağı'n hazine sorumlusu bir kadınla birlikte hurma şarabı içiyordu.

Göbekli kısa boylu bir adam olan başrahip Setir, dumanlar arasından kaçma hikâyesini babacan bir tebessümle dinledi. Şu Romalılar çok yüzeysel insanlar. Rahip, Anaxo'yu,

Delia'ya büyü yaptırtanlar hakkında sorgulayamamasına hayıflandı, keşke sorgulayabilseydi. Büyücülere, müşterilerinin kimliğini sır olarak saklamalarını öğreten bizzat kendisiydi. Bir zamanlar, Anaxo'nun sevgilisi olmuştu; ilişkilerinin bazı anlarında, attığı vahşi çığlıkları ve yağlı sırtını paraladığı pençelerini hâlâ hatırlıyordu. Birlikte olunduğunda rahat edilen bir kadın değildi. Onun suyuna göre gitmek gerekiyordu. Bunu yaptığı takdirde, Romalıların kadınlarına öfkelenenlerin, onlara bu kadar diş bileyenlerin kim olduğunu ona açıklatmayı başarabilecekti.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Delta Mahallesi'nde Bir Büyük Toplantı

Atasözleri sinagogu denilen sinagoga bitişik büyük toplantı salonunun basamaklarına oturmuş üç yüze yakın kişiydiler. Uygulamanın içinde yüz seksen beş haham, bir tane sinagog tarafından gönderilmiş haham, çoğunluğu da hukuk doktorları, ünlü tüccarlardı. Ve Philon. Bu, cemaatin normal işlerini gözden geçirmek, gözcülük hizmetleri, yol bakım hizmetleri, evlerin yangına karşı güvenliği, dul ve yetimler için yapılan yardım fonlan vergi usullerinin şu veya bu noktası ile ilgili olarak valiyle yapılacak temaslar hakkında görüşmek üzere yapılan olağan bir toplantıydı. Fakat Philon'un bulunması nedeniyle, olağanüstü bir karaktere bürünüyordu.

Philon bu toplantılarda hiç şüphesiz, çok iyi karşılanıyordu, ama, geçen on yıl içinde, sadece bir kere ismen bu toplantıya çağırılmıştı: Bu da, onu öğrenim durumu hakkında sorgulamak içindi. Birisi, Philon'un, Yunan filozofu Platon'u (Eflatun'u) peygamberlerden biri olarak gösterdiğini anladığını sanmıştı; böyle bir şey vardıysa şayet, bu, din sapkınlığı kokan bir önermeydi. Bu toplantı çok meşhur olmuştu, zira Philon orada her zamankinden daha parlaktı; bu toplantı, uzun zaman sonra bile, İskenderiye tarihinin büyük anlarından

biri olarak hatırlandı. Büyük Gamaliel II'nin öğrencisi olan filozof, düşüncesine olduğu kadar yazılarına da yabancı olan bu sözleri hiçbir şekilde söylemiş olmasının mümkün olmadığını kesin olarak belirtmekle konuşmasına başladı. Saygıdeğer dinleyicilerden bazılarında bunun yanlış bir izlenim bırakması, Yunan dilini hakkıyla bilmemelerinden başka bir şekilde açıklanamazdı. Hayır, Platon peygamberlerden biri değildi; ama onun öğretisi o kadar çok noktada Pentateukhos[26] ile örtüşmektedir ki, onun söyledikleri de peygamberlerin sözleri kadar hürmete şayan görülebilir. "Hürmete şayan," diye tekrarladı Philon, zayıf parmağını havaya kaldırarak. Fikirlerin hepsinin tanrılardan kaynaklandığı, tanrıların bir tezahürü olduğu yolundaki görüşü, burada hazır bulunanların yabancısı olmadığı görüşlere de tıpatıp uymaktadır: Mesela, logos, Tanrı kelamı da bizatihi Tann'nın bir meydana çıkışı, kendini belli edişi değil midir? Fevkalade kuvvetli ve zengin bir hafızası olduğunu kanıtlayan atıflarla, alıntılarla da ördüğü cevabi konuşmasını bitirdiği zaman, ustaca ve bilgince sorulmuş sorular patladı; bunlara şıp diye verilen bilgince yanıtlar da açıklıkları ve zarafetleriyle pırıl pırıl parlıyordu. Toplantının çıkışında, yazıcılar tarafından tutulan notlann, ilahiyatçıların ve amatörlerin faydalanabilmesi için, başlı başına bir eser halinde toplanıp bir araya getirilmesine karar verildi. Kitap büyük bir başarı kazandı; zira kitabın tirajı altı yüz dolaylarına ulaştı. Yunan felsefesinin Yahudi ilahiyatıyla buluşması, birbirleriyle örtüşmesi, şüphesiz herkes tarafından, hiç itirazsız kabul görmedi. Fakat Philon'u herkes tanıyordu, o, daima Helenizm ile Yahudiliği bir potada eritmeyi hayal etmişti ve artık hiç kimse, bu saatte, yetmiş

26 Eski Ahit'in ilk beş kitabı: tekvin, Göç, Levi kabilesi, Kutsal sayılar ve Yahudi fıkıhının tekrarı olan Deuteronomion'dur. (Ç.N.)

yaşında, ondan bütün hayatını işgal etmiş olan bu teşebbüsten vazgeçmesini isteyecek değildi.

Fakat burada, bu toplantıda, Philon tamamen başka bir şeyin söz konusu olduğunu hissetti. Onu büyük bir saygıyla selamlayarak karşıladılar, İskenderiye hahamları toplantısının başkanının sağında kendisine ayrılmış yere kadar ona eşlik ettiler, ona içecek ikram ettiler, fakat bu sefer, esas davetli o değildi; bakışlar ona doğru çevrilmiyordu. Solda, sanki şeffafmış hissini verecek kadar zayıf, fakat keskin zekâlı genç adamı, şehrin en genç hahamı olan, öğrencisi Jose ben Boëthos'u, sağda, Talanton, Yani terazinin kefesi diye anılan, kelle kulak yerinde bir ilahiyatçı olan, şüphesiz Helenizm'den, yanın yamalak da olsa, bir parça çakan, fakat eşsiz bir Talmud[27] uzmanı olan Asher ben Theopompos'u tanıdı; her ikisi de, ona saygılarını sunmak üzere yanına geldiler, ama konferansın konusundan söz eden yoktu. Bazı olaylardan veya düşünce akımlarından mutlaka haberdar olduğuna hükmedildiği için ve onun fikrine ihtiyaçları olduğundan, buraya nezaketen çağırılmış olduğunu tahmin etmişti. Philon, gerçekten de, Roma makamları nezdinde Delta Mahallesi'nin resmî elçisi ve bu mahallenin makamları nezdinde de Romalıların elçisi görevini görüyordu. Bir yandan da, -kardeşi Caius bunu ona haber vermişti- şu zehirleyiciler meselesi, artık böyle anılıyordu, Delta Mahallesi'ne ulaşmıştı. Ancak nasılını ve niçinini öğrenmek kalıyordu geriye; Yahudi cemaatinin aklı selim sahibi insanları da, Yunanlı bir yosmanın kaybolmasından ve akla mantığa sığmayan bir büyücü hikâyesinden dolayı endişeliydiler.

27 Talmud: Öğreti demektir. Yahudi örf ve âdetlerini ve Musa'nın yasasını özetleyen ve yorumlayan, iki bölümden oluşan bir eserdir. (Ç.N.)

Toplantıya dualarla başlandı ve kadiri mutlak Tanrı'nın bu toplantıya ışık tutması için yakarıldı. Mahallenin hazineden sorumlu başgörevlisi, biten ayda cemaatte yapılanlara ilişkin hesaplan sundu; sonra da, gelecek ay için, yapılacakların hesaplarını takdim etti ve kendileriyle ilgili gözlemleri dinlemek istedi; bu konuyla ilgili olarak konuşan olmadı. Sonra, iki uçlu sakalı gümüş pırıltılarıyla ışıl ışıl parlayan, çok güzel bir adam olan başkan Abraham ben Saltiel ayağa kalktı ve sakin, ağırbaşlı ve pürüzsüz bir ses tonuyla konuşmaya başladı.

"Ucunda cinayet olan ve esrarengiz bir mesele birkaç gündür İskenderiye'nin kibar kesimini sarsmıştır," dedi. "İlk bakışta hemen göze çarpan olaylar, doğal olarak bizim nefretimizi çeken türdendir. Bir yosma, zehirlenmeye çalışıldıktan sonra kaybolmuştur. Zengin bir Romalı olan koruyucusu, bundan büyük bir heyecana kapılmıştır. Vali, bilmediğimiz sebeplerle, bu meselenin unutulmasını istemektedir.

"Birtakım yakışıksız, istenmeyen olaylar, onun bu arzusunun yerine gelmesini engellemektedir. Valiliğin hapishanesine attırdığı büyücü bir kadın, nasıl çıktığı açıklanamayan bir yangın sayesinde oradan kaçmıştır. Halkın bütün dedikoduları bu hikâyeler üzerine yoğunlaşmıştır; çünkü halk böyle karanlık ve açık saçık şeylere bayılır; ayrıca, hem bir ibret olsun diye ve hem de kamu asayişi için tehlikeli olan bu tür masallara bir son vermek amacıyla, polisin süratle ve ne pahasına olursa olsun bir suçlu bulmaya kararlı olduğunu da bu arada öğrenmiş bulunuyoruz."

Abraham ben Saltiel bir an sustu ve içine çok az şarap katılmış renkli sudan bir yudum aldı. "Bu hiç beklenmedik, karmakarışık işler bizi ilgilendirmiyor. Ama ne olursa olsun, gene de, benim, kardeşlerime yaptıkları işlerde hiçbir şekilde bu dedikodulara, -ki bizi asıl yakından ilgilendiren

bunlardır,- karıştırılmayacaklarını, rahatça hareket edebilecek lerini haber vermem gerekir. Bu dedikodular, bu söylentiler, valiliğe yakın çevrelerden kaynaklanmaktadır ve iki söylenti vardır ortalıkta dolaşan. Birinci söylenti, vali tarafından hapse attırılan büyücü kadının Yahudi olduğunu ve kaçtıktan sonra bizim mahallemizde sığınak bulduğunu yaymaktadır. İkinci söylenti ise, büyücü kadının, yosma Delia'yı ve koruyucusunu mahvetmeye kararlı olan Yahudilerin maşası olduğunu yaymaktadır." Saltiel konuşmasına biraz ara verdi. "Biz kendi hesabımıza bir araştırma yaptırdık: Şurada, ön tarafımızda, d'Éleusis-sur-Mer'de oturan, esas tam adıyla Anaxo Palaiophronos olan büyücü kadın Anaxo, Yahudi değilmiş. Helyopolis doğumlu, annesi Mısırlı, babası sebze satıcısı Yunanlı. Helyopolis Tapınağı"nın Amon Ra rahipleri tarafından eğitilmiş; büyücülük mesleğini, bu, ne kadar meslek sayılabilirse artık, icra etmeyi bunların yanında öğrenmiş. Süratli haberciler göndererek, bu şehrin bağlı olduğu idari bölümün (sancağın) ilgili mercilerinden bu noktanın yazılı olarak teyit edilmesini istettik. Böylelikle, bu ilk söylenti temelden çürütülmüş oldu; ve ben bu büyücü kadının bizimkiler arasında sığınak bulabileceğini de katiyen düşünmüyorum. İkinci söylenti, maalesef, esasta, bir gerçeklik payı taşıyabilir."

Yeniden sustu. Bazı sesler duyuldu, amfiteatrın basamakları üzerinde dolaşan sandaletlerin sesi geldi. "Kendi polisimizle yaptırttığımız sorgulamada, Anaxo isimli kadının komşuları, üç erkekten oluşan bir grubun büyücü kadının evine birçok kez gittiğini açıkladılar. Bu üç adamdan birini bizim polis tanıyor. Bilebildiğimiz kadanyla, adamın adı Johannân; ve Maréotis gölü kıyısında yerleşik tarikatın bir üyesi. Bu insanlar, kendilerini bazen, tıp mesleğini icra ettikleri için,

tedavi edici, bazen de, her akşam ayin amacıyla hamama gittikleri için, gündüz vaftizcileri olarak adlandırmaktadırlar. Gerçekte bunlar, Essenliler tarikatından idiler." Orada hazır bulunanlardan gizli bir fısıltı yükseldi. "Bu Johannân ile beraber olan öbür iki adamın da aynı tarikata mensup olmaları çok büyük bir olasılık. Hemen şunu söyleyeyim ki, valilik polisinin bizim elde ettiğimiz bu bilgilere sahip olduğuna ve bunları değerlendirdiğine delalet edecek hiçbir şey yok ortada. Tam tersine, ben, bu dedikoduların, bu söylentilerin, İskenderiye'deki Roma polisinin, başarısızlıklarından ve yosma Delia'nın zehirlenmesi girişimine bağlı olarak doğan skandallardan, bunları Yahudilerin üzerine atarak sıyrılma amacına yönelik olarak çıkarılmış olmalarından korkuyorum ve bunun için de sebeplerim var. Valilik makamlarının bu tür kaba saba ayak oyunlarına başvurup şamar oğlanı olarak vur abalıya bize yüklenmeleri ilk defa olmuyor."

Bazı bakışlar, bitkin bir vaziyette yerinde donmuş kalmış, kıpırdamadan oturan ve yüzünde üzgün bir ifade bulunan Philon'a çevrildi. Saltiel konuşmanın burasında sözüne yeniden ara verdi. Gene o renkli sudan bir yudum içti, sakalını sıvazlayıp düzeltti ve sözüne devam etti: "Eğer bu işte, tedavi edicilerin, gündüz vaftizcilerinin veya Essencilerin, adına ne derseniz deyin, yani Maréotis gölü tarikatı mensuplarının sorumlulukları varsa, ki bu hareketli dönemlerde her şey olabilir, biz de dolaylı olarak bu işe bulaşmış olacağız. Bu adamlar, gerçekten de, Yahudi; ve her ne kadar İskenderiye cemaatine mensup değilseler de, onlarla bizim aramızda hemen bir ilişki kurulacaktır ve biz onlarla aynı kefeye konulacağız. Bu durumdan sizleri haberdar etmeyi gerekli gördüm ve bu konuda tartışabilmemiz için, değerli arkadaşımız Philon İskender'in bu toplantıda bulunmasını rica etmek gereğini

duydum. Ben, Essenliler'den süratle ve çok açık bir şekilde, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde ayrılmamız gerektiğini düşünüyorum. Toplantıya katıldığınız için hepinize teşekkür ederim. Tann'nın size ilham edeceği bütün fikirleri bekliyoruz." Ve Saltiel yerine oturdu. Bir hizmetçi ona kokulu bir peçete sundu; başkan ona ellerini ve yüzünü sildi.

Bir el kalktı. Haham Alexis Philoseslaphoros'un eliydi. Saltiel ona bir el hareketiyle söz verdi. "Maréotis gölünün Essenlileri büyü yapıyorlar mı?"

Ona yanıt vermek için ayağa kalkan genç Boëthos oldu.

"Onların bunu çok uzun süredir yaptıklarını biliyoruz. Her ne kadar büyücü olarak nitelendirilmeyi reddediyorlarsa da, kendilerini mucize göstericisi, örneğin yağmur yağdırmak gibi, olarak tanıtırlar."

"Peki, büyü yapabiliyorlarsa," diye devam etti Philoseslaphoros, "Kendilerinden olmayan bir büyücü kadının büyüsüne niçin başvurmuş olabilirler acaba?"

"Bunu bilmiyoruz," diye yanıtladı Boëthos, "Çünkü söz konusu büyücüyle konuştuklarında biz orada değildik. Ama düşünüp buna bir açıklama bulabiliriz. Bunların, örneğin, ölülerin ruhlarını çağırmak, yağmur yağdırmak gibi belli bazı büyücülük işlemlerinde deneyimleri var herhalde; ama, örneğin, büyücü kadın Anaxo'nun uzman olduğu konulardan biri olan büyü yapmak gibi diğer alanlarda bu sanata yeterince hakim değiller."

Philon kendi üzerine yığılıyor gibiydi. Saltiel ona endişeli gözlerle baktı, sonra bir bardak şarap isteyip istemediğini sordu. Philon başını sallayarak istediğini belirtti, hemen arkasında oturan sekreteri Alabaster koşup bir bardak şarap aldı geldi.

"Kendini iyi hissediyor musun?" diye sordu Saltiel ilgili ve endişeli olarak.

"Fizik olarak evet, ama zihinsel olarak hayır," diye yanıtladı Philon. "Şu büyücü hikâyeleri tahammül edilmez aptalca şeyler!"

"Şüphesiz," diyerek kabul etti haham. "Onlardan ben de senin kadar zevk almıyorum, fakat bu olayları biz yaratmadık ve onlar bizim haksızlığa uğramamıza sebep olacaklar. İşte bunun için tartışıyoruz."

Bir başka rahip elini kaldırdı ve Saltiel ona söz verdi. "Meydana gelen olayların Romalılar tarafından ortaya atılan şeklini yanlış anlamadımsa eğer, büyücü kadın, yosma Delia'ya, Maréotis gölü Essenlilerinin isteği üzerine bir büyü yapmış. Ama kimse bize, bu Essenlilerin yosmaya niçin düşmanlık beslemiş olabileceklerini açıklamıyor."

Saltiel rahibin düşüncesine katıldığını belli etmek için başını salladı ve yanıtlamak üzere ayağa kalktı. "Meslektaşımız Samuel ben Douritis'in sorusu son derece akıllıca sorulmuş, mantıklı bir soru. Onlarla da ve gayet tabidir ki, diğer Yahudilerle de hiçbir alıp veremediği olmayan, Rhakotis Mahallesi'nden bir yosmanın, bu konulardan çok uzak olan bir cemaatin mensuplarına ne şekilde gölge etmiş olabileceğine, onların nelerine, ne münasebetle kış demiş olabileceğine kimse akıl erdiremiyor. İşte, Roma'nın yüksek mercilerine kadar ulaşması sağlanacak itiraz budur. Bu yapılırsa, bizim Romalıların savlarını çürüterek onları mat etmemize imkân sağlayacaktır. Ama, öte yandan, gerçekleşmiş olaylar var ortada; Johannân üç kez büyücü kadın Anaxo'yu ziyaret etmiş ve benim düşünceme göre, yosma Delia'yı zehirleme girişimiyle bu ziyaretler arasında bir sebep sonuç ilişkisi var." Birden konuyla ilgilenen Philon başını kaldırdı. "Bunun için, şu

Essenlilerle biraz daha fazla ilgilenmemiz gerekecek. Bizim, Kudüs Tapınağı' olarak, Ölü Deniz kıyısında Kumrân'da yerleşik esas tarikatla ilişkilerimiz var; ve bizim aynı zamanda Maréotis gölü kıyısında yerleşik olan tarikat mensuplarıyla da birtakım ilişkilerimiz var. Bunların hepsinin de inançları aynı. Nefretleri aynı desem daha iyi olur. Onlar, Yuda kardeşlerinin Kudüs rahiplerine ve özellikle de başrahibe duydukları o aynı büyük, o kudurmuş tiksintiyi bize karşı da duyuyorlar. Dokuz yıl önce Kudüs'te, iki zelot[28] haydutla aynı zamanda çarmıha gerilmiş olan elebaşı İsa'nın olayında bunun bir örneğini görüyoruz. Bu İsa, yıllarca, Kudüs'ün saygın din adamlarına açıkça sövüp saymaktan geri durmamıştır..."

"Peki bu nefretin gerçekte sebebi nedir?" diye sordu hatibin sözünü dalgınlığına gelerek kesen bir rahip.

"Bizim, Yunanlıların ve Romalıların etkisine kendimizi kaptırarak bozulmamıza, özelliklerimizi kaybetmemize müsaade ettiğimizi düşünüyorlar. Bu insanlar, Yahudiler de dahil olmak üzere, bütün dünyanın bir çürüme odağı olduğunu ve gelecek bir mesihin bütün bunları süpürüp temizleyeceğini düşünüyorlar, buna inanıyorlar. Bu mesih gelip de bu gerçekleştiği zaman, dünyanın da sonu gelmiş olacak; ve bundan sadece onlar paçayı kurtarabilecekler. Tabi bu, bizim sözümüz ve düşüncemiz değil. Bu tarikatın mensupları olan bu insanlar, evlilik bağları içinde olsun veya başka bir şekilde olsun, her türlü cinselliğe, eşine az rastlanır bir tiksintiyle, nefretle bakmaktadırlar. Kendilerini bekarlığa adamışlardır. Bu durumda, büyücü kadın Anaxo kadar esrarengiz bir

28 Zelotizm: İsa'dan sonra, Yahudi yurtseverliğinin temsilcisi olan bir Kudüs Yahudiliği tarikatı. Roma imparatoru Titus zamanında görülmüş. Mensuplarına zelot teniyor. (Ç.N.)

biçimde kaybolmuş olan, İskenderiye'nin bu en ünlü yosması olan Delia'dan nefret etmeleri son derece makul ve mantıklıdır."

Toplantı ilerledikçe, Philon'u iliklerine kadar karamsar bir memnuniyetsizlik sarıyordu. Bu his kendiliğinden büyüyordu; zira, nereden kaynaklandığı belli olmadığından, buna bir çare de bulunamıyordu, önüne geçmek mümkün değildi. Philon, bir mahalle dedikodusuna dönen bu polis tartışmasında hazır bulunmayı keşke kabul etmeseydim, diye düşündü. Essenlilerin Saltiel tarafından yapılan tarifi, onu özellikle rahatsız ediyordu, zira bu tarif, tehlikeli bir şekilde Eflatun'culann (Platon'cuların) bazı fikirlerini hatırlatıyordu. Gerçekten, Platon'cular da, dünyanın, Tanrı kelamında sözü edilen temizlikle, saflıkla karşılaştırıldığı zaman, sadece bir illüzyondan ve pislikten ibaret olduğunu açıkça ifade ederler; bu ise, açıkça görüldüğü gibi Essenlilerin teorisidir. Eğer Essenliler yanlış düşünüyorlarsa, -ki her şey buna işaret ediyordu- o zaman Platoncuların düşüncelerine ne demeliydi? Ama her ne olursa olsun, bir polis işine Essenlileri sürükleyip sokmak hiç hoş değildi. Üstelik, Philon, Delia ilk kaybolduğundan beri, bunu hep, mesela Alexianus'un karısı Cornelia'nın kıskançlığı gibi, basit bir kadın kıskançlığına dayanan en basit şekilde açıklamaktan yana olmuştu. Şimdi bu durumda, eğer Saltiel haklıysa, o zaman Philon haksızdı demek ki ve bu da Philon'un canını sıkıyordu. Elini kaldırdı, Saltiel ona söz verdi.

"Şimdiye kadar işittiğimiz sözler," diye söze girdi, ses tonunun heyecansız, pürüzsüz olabilmesi, canının sıkkınlığını belli etmemesi için gayret sarf ederek, "Bana mantıksal anlamda ve önsezi olarak parlak sözler gibi göründü. Ancak,

Abraham ben Saltiel, Delia'nın zehirlenmesinin, Maréotis gölü kıyısında yerleşik Essenlilerin amaçlarına ne bakımdan hizmet edeceğini bana açıklayabilirse, kendisine çok minnettar kalacağım. Gerçekleştirilebilir nitelikte olabilmek için, insanın giriştiği her işin, iki şartı yerine getirmesi gerekir. Birincisi, bu işi yapmak üzere harekete geçen kişinin fikirlerine uygun düşmesi gerekir; ikincisi, yakın bir süre içinde o kişinin çıkarlarına hizmet etmesi gerekir. Essenlilere mal edilen komplonun onların fikirlerine uygun düşmesi hususu varsayalım ki olasıdır, tamam, fakat bunun onlara nasıl yararlı olacağını bilmek isterdim doğrusu." Yerine oturdu ve Alabaster'in hemen kendisine sunduğu bir bardak şarabı sonuna kadar içti.

"Bizim ünlü Philon'umuzun neşesine, her şeye keyifle bakışına hayatımın sonuna kadar hayran olacağım," dedi Saltiel ve yapılan iltifatın fazlalığı Philon'u huzursuz etti, bu, bir iltifat mıydı, alay mı acaba... "Kısa ve açık, her zaman olduğu gibi. Benim yanıtım basit. İskenderiye'deki Roma kolonisinin ünlü bir kişisine saldırarak, Essenliler çok geniş çaplı bir skandal patlatacaklarından emindiler. Bu skandalın kökenindeki cinayet, Roma kolonisinden hiç kimseye yarar sağlayamazdı. O zaman, bu durum Romalılan, yosmaları olmayan ve onları mahkûm eden Yahudilerden şüphelenmeye sevk edecekti, bu, çok açık." Ve Saltiel yerine oturdu. Bir an sessizlik oldu. Herkes düşünüyordu.

"Bu durumda, ne yapabiliriz?" diye sordu bir haham.

"Problemlerin bilincine varmak çözüme doğru atılmış ilk adımdır," diye yanıtladı Talanton.

Philon suratını astı. Herkes, Talanton'un, Philon'a beslediği saygıya rağmen, özel konuşmalarında onun bütün fikirlerini reddettiğini biliyordu.

"Şüpheleri Romalılardan Essenlilere doğru çevirmenin yararlı olacağını düşünüyorum," dedi Boëtos, fakat bunu söylemeden önce de, bu adamların bizden nefret ettiklerini belirtmeyi de ihmal etmedi.

Bu açıklamayı bir sessizlik izledi.

"Ben Theopompos'un ve Boëthos'un görüşünü paylaşıyorum," dedi sessizliğin sonunda Saltiel. "Tanrısal ilhama zaman tanımamızı, bu esinin zihinlerimize dolması için yakarmamızı öneriyorum. O zamana kadar da, oturumu başka bir güne bırakmamızı öneriyorum. Bu toplantı için belirlenen amaca ulaşılmıştır."

Bir dua okudu. Toplantı dağıldı. Philon, Alabaster ile birlikte tahtırevanına bindi.

"Aman Tanrım, bir yosmanın hikâyesi bütün bir Yahudi cemaatini ve bütün bir Roma cemaatini harekete geçirsin, olacak iş değil!" dedi dönüş yolunu tuttuklarında. Hatta lafının sonuna bir de Alabaster'i güldüren galiz bir küfür de ekledi.

Sezar Caddesi dans eden ateşlerle pırıl pırıldı. Orada piyasa yapanlar, kükürtlenmiş gölgeler görünümündeydiler ve kötü niyetli biri, insanların, şu ünlü İskenderiye'de biraz hava almaya çıktıklarında, Styx nehri[29] kıyısında dolaşan üzgün bir ruha benzedikleri yolunda kötü bir espri bile yapılabilirdi. Fakat bu espriyi yapıp işi alaya alanların da ne Styx nehrini, ne de 'Champs Élysées'yi hiçbir zaman görmemiş oldukları da bir gerçektir. Fakat her şey bir yana, önlerinde muhafızlar ve meşale taşıyıcılar olduğu halde, Philon'un villasına giden yolda tahtırevanı taşıyanlar tarafından sarsılıp

29 Cehennemin etrafında, onu yedi kere kuşatan, içine batırılanlara yaralanmama özelliği bahşeden nehir. (Ç.N.)

[illegible]an bu iki adam, Alexianus tarafından yapıştırılmış olan [illegible]e Delia'yı bulmasını sağlayacak bilgiyi sunacak olana yirmi [illegible]in sesterce vaat eden duvar ilanlarından birini sökmeye ça-[illegible]şan bir Arverneliye hiç dikkat etmediler. Etselerdi de, Rha-[illegible]otis'teki o akşam yemeği davetinde pek dikkat etmedikleri [illegible]u adamı davetli olarak tanıyacaklar mıydı?

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Üç Kuralı

Nihayet Kızgınlık Delia'ya hakim oldu.

Yatağına uzanmış -uzun tahtalar üzerine yerleştirilmiş bu samanlara ne kadar yatak denebilirse- yüzünü, bir zamanlar en küçük, en önemsiz yelpazesi bile fildişinden ve tavuskuşu tüyünden olan o, şimdi son derece kötü yontulmuş kaba saba bir tutacağa tutturulmuş güvercin tüylerinden alelade bir yelpazeyle serinleterek, bir önceki geceyi düşünüyordu! Kendisine verilen önbilgilerin anısı bile onu nefes nefese bırakıyordu. Mandoulis, bir heykel kadar çıplak ve gene bir heykel kadar katı bir şekilde, saygılarını sunmak için odasına geldiğinde, arkasında da, gene aynı vaziyette, genç Ramose'nin belirdiğini görmüştü.

"O, ne yapıyor orada?" diye sormuştu Delia. "Ders bitti."

"Evleninceye kadar ateşini muhafaza etmesi, hep istim üstünde kalması gerek," diye yanıtlamıştı Mandoulis, kesin bir ifadeyle. "Sen aşk rahibesisin, bizde böyle olduğunu bilmen gerekir."

Şaşırmış olan Delia sessiz kalmıştı. Önce, ona yakıştırılan bu aşk rahibesi nitelendirmesi, bu gülünç sıfat, ona küçültücü ve alaylı görünmüştü; sonra, kendinde mantıklı olarak bir tek delik olduğunu düşünüyordu; ve nihayet, kendini kader

tarafından kuşatılmış görüyordu: Ya bu adamların arzularını yerine getirecekti ya da kaçıp gidecekti. Düşünme zamanı onun için çok kötü sonuçlandı: İki adam yatağa doğru ilerlediler, kararlı bir biçimde, fakat şiddet kullanmadan ona sahip oldular; ve adamların şüphesiz memnuniyet çığlıkları olarak kabul ettikleri bağırmalarına rağmen, hiç itiraz kabul etmez bir tarzda, ya da daha doğrusu tarzlarda, işlerine devam ettiler. Seans üç saate yakın sürdü ve bu esnada, onun başı bazen aşağıda, bazen ters bir şekilde çevrilmiş, bacakları mimar gönyesi gibi dik açı yapacak şekilde açılmış veya havada idi. Birden oluşuveren, hiç öngörülmemiş bu şartlarda, birden kendinde üç delik olduğunu fark etti.

İşin acı yanı, Delia'nın öfkesi, bütün bu deneyimi, ruhuyla ve bilinciyle, iğrenç bulmamış olmasından ileri geliyordu. Anatomisinin bazı kısımları dışında, özellikle izzeti nefsi rencide olmuştu. Şüphesiz ona, hiçbir tatlı, okşayıcı söz söylemeden, zarif bir giriş, bir hazırlık safhasından geçmeye falan gerek duymadan, doğrudan yumulunan bir et parçası, bir fuhuş aleti muamelesi yapmışlardı; ama gene de, biri kuzeyden, biri güneyden, biri batıdan biri doğudan hücuma geçen, bu kararlı, direngen iki erkekli ilişki, sadece yıkanmak için işlerine ara veren bu adamlarla giriştiği bu ilişki, her şeye rağmen, gene de onu daha önce hiç tatmadığı fiziksel bir sarhoşluğa sürüklemişti. Sürekli iki erkekli bu eksen, önce onu şaşkınlığa, sonra da zevke boğmuştu. Delia, marifetlerini zavallı İsis'in, seçtiği kelimelerle üstü kapalı olarak anlattığı, Sezar Caddesi'ndeki o aşağılık, o adi, o alçak, o rezil sürtüklerin seviyesine düşmüştü. Son derece buruşuk olan dudakları kırmızı boyaya ihtiyaç duymayan ve aşkın rüzgârgülünü tamamen unutmuş olduklan için niçin hep elden ele dolaşmadıkları merak edilen, kendilerine hep o gözle

bakılan bu yaratıkların seviyesine! O, kahramanlar kahramanı parlak İskender'in, doğrudan doğruya İskender'in şehri eski Naucratis'in en zarif erkekleri tarafından onurlandırılmış, İskenderiye'nin zaferi Delia, o ha!

Zihni, genç Ramose'nin anısına takıldı kaldı; onu, bildiği üç girişten de sırayla, hiç gücünü kaybetmeden, kurcalamış, deliklerin hepsini kullanmış olan ve mümkün olsa bir dördüncüyü de açacak olan dehşetli bir düzenekti o. İşin garibi, dehşet yaratan bu değildi de, Delia'nın işin sonunda o kötü muamelelere maruz kalmış olmasıydı, zira genç Ramose en sonunda, Alexianus'un aşkının bile pek nadir olarak yakalayabildiği o tatlı okşamaları hatırlamış, yeniden keşfetmiş ve uygulamaya başlamıştı. O açgözlü, doymak bilmez okşamaları! Ve bu keşif, beraberinde çok tedirgin edici, hiç de hoş olmayan ahlakdışı bir durumu da getirmişti. Biri bir yandan onu okşarken tam o anda bir diğeri ona sahip oluyordu... Cehennemdi bu! Bağırmış olduğunu can sıkıntısıyla hatırladı. Huzursuz bir şekilde kımıldadı. Duyulmamış bir şekilde zevk almış olan, evet, oydu; ama artık bu, o değildi. Hayır, artık Delia bu olmayacaktı.

Ve bu, bu akşam gene olacaktı! Böyle giderse, o, bir mahalle velet değil, Mısır'ın yarısını doğuracaktı! Hiçbir koruyucu sünger buna bana mısın demezdi; kaçınılmazı önlemek için, ona Pontüs ülkesindeki bütün sedefotlarının yaprakları gerekirdi. Büyük bir öfkeyle aldığı derin solukla göğsü şişti.

Bir kere daha bir çözüm bulmak için düşündü ve bulamadı. Bir kere daha, ama çok zayıf bir şekilde, Arvernelinin anısı zihninde canlandı, ağladı ve sonra uyudu. Okuldan gelen Ramose'nin çıkardığı gürültüyle uyandı. Aynen ilk

karşılaştıkları günkü saygıyı göstererek, delikanlı onun odasına girdi, bir gerdel su getirmişti; ona gülümsedi.

Delia, ruhen altüst durumda olduğu halde, tuvaletini yaptı.

Akşam, hiç şüphe yok, olay aynen tekrar yaşandı. Acaba aklımı kaçırdım mı? diye kendi kendine sordu. Ama kaçırmadı, ancak ümitsizlik gibi bir hal geldi üzerine.

ON ALTINCI BÖLÜM

Başkaları İçin Yalancıktan Ağlayıveren Kadının Gerçek Acısı

Önceden olduğu gibi, gene mezarlıkta karşılaştılar. Kadın, bir mezarın başında dua okuyup saygı sunacak ağlayıcı kadınlar gibi, mantosunu yüzüne örtmüştü ve mersin dalları tutuyordu. Adamın elinde bir şarap testisi vardı, fakat kadın onun boş olduğunu biliyordu. Kimse onlara dikkat etmedi. Onlar, üzüntü içinde dolaşıyorlar ve sanki tesadüfen birbirleriyle karşılaşıyorlardı.

Adam güzeldi, güzeldi ne demek, çıldırtırcasına güzeldi aslında, kadın ona deli oluyordu. Kuyumcuların en büyüğü tarafından ustalıkla oyulmuş bir burnun altındaki dudaklar, pembe etli şeftalidendi; ince, narin ve amber kokulu yüzü şafak vakti olgun bir kayısıyı hatırlatıyordu. Siyah ve parlak saçları geniş ve sert bukleler halinde ışık içindeki alnına dökülüyordu. Mezarlar arasında esen deniz rüzgârı elbisesinin kıvrımlarına doluyor, içinde kadife gibi bir vücut olduğunun fark edilmesine izin verecek şekilde, onu şişiriyordu. Kadın onu gördüğü zaman, tir tir titriyordu. En kötüsü de gözleriydi; etrafı doğal antimon hatlarıyla çevrilmiş, bal rengi yaldızlı gözleri, bir devenin siyah ve uzun âşık olunası o güzelim kirpikleri... Kadın onlara bakmaya cesaret edemiyordu; baksa

bayılacaktı. Kadın çakıllar üzerinde doğru dürüst yürüyemiyor, sendeleyip duruyordu, zira ne artık o kadar gençti, ne de çok iyi görebiliyordu. Aynı deniz rüzgârı, tuzun daha şimdiden aşındırdığı mermer anıtlar arasında fısıldadıkları kelimelerin yarısını alıp götürüyordu.

"....Seni bekledim, dün... ıstırap, ah, ıstırap...
"... Tedbir... Delta Mahallesi'nin casusları..."
"... Dikkatli ol! Dikkatli ol, yalvarırım!"
"... Mesih'in zaferine kadar ıstırap çekeceğiz! Istıraplarımız..."
"... Anaxo ... büyü ... kaybolmuş! İnanılmaz! Nasıl yapabildi?.."
"... Korku. Biz de..."
"... Flaccus çok öfkeli. İskenderiye polisi...'
"Bizi göremezler..."
"... Seni seviyorum, ölüyorum..."
"... düşüncede, gece gündüz, ümit... ışıklar içinde birleşeceğiz..."
"Beni seviyor musun?"
"... Mesih'in aydınlığı içinde vaat edilmiş kız kardeş... sonsuz aşk..."
"... Bana söylemiştin, onlan bana tekrar söyle..."
"... Zulmedilmiş bir erkeğin aşkı..."
"Bana elini ver... kalbim..."
"... Tedbir... takip ediliyoruz. Parayı getirdin mi?"

Kadın, artroz bu hareketi yapmasını güçleştirdiği için, zorlukla eğildi ve bir mezarın altlığına şıngırtılı bir çanta bıraktı. Adam çantayı hemen kaptı. Kadın genç adamın ayaklarına kapandı ve kahverengi ve pembe renkli ayak parmaklarını bu kadar yakınında görünce, deriden tozlu sandaletlerin

üzerinden, onları ihtirasla öptü. Adam çantayı mantosuna sokuşturmaya çalışıyordu.

"... Tedbirsizlik... Biri geliyor..."
"... Johannân... Seni seviyorum!"

Adam kadına kalkması için yardım etti. Güç bir işti bu. Adam, sanki buharlaşmış gibi, bir an sonra yok olmuştu. Kadın bu tür kaybolmalara alışıktı; fakat gene de, hafif, duyulmayacak bir sesle: "Johannân? Johannân?" diye bağırarak etrafına bakındı. Yaşlı bir kadın, denizin üzerinde çalkantıya kapılmış çok yüklü bir ticaret gemisi gibi, yıkıntıların üstünde hantal bir şekilde yalpalayarak ilerliyordu. Yaklaştı ilk gördüğü, gözyaşlarıyla ıslanmış bir yüzdü ve elinde mersinler vardı. Neyse ki bu meçhul kadının gözleri de, çok iyi görmüyordu, yoksa genç adamın beklenmeyen baygınlığına şaşıracaktı.

"Ah, kardeşim, senin acını anlıyorum. Bereket versin ki, zaman geçiyor ve bu acıyı hafifletiyor." Elini, ağlayıcı kadının koluna koydu. "Genç miydi?" Bir acı, bir seyirci bulduğu zaman daima olduğu gibi, ağlayıcı kadın, başını sallayarak, daha da kuvvetle hıçkırdı. "Ah, kader acımasız! Benimki yirmi yaşındaydı! Bereket, iki erkek kardeşi bana kaldı!"

Sonunda, ağlayıcı kadın, durumu tehlikeli görerek bir punduna getirdi ve izin isteyip deniz tarafındaki yoldan gitti. Aynı anda, kapısında randevular için kullanılan bir mezar bulunan kayalıklı bir yeraltı geçidine girmiş olan Johannân, çıkışa doğru ilerliyordu. Zira, polise de rapor edilmiş olduğu gibi, gerçekten de, mezarlıktan çıkan birçok yeraltı geçidi vardı; fakat bu geçitlerin hepsi Delta Mahallesi'ne çıkmıyordu.

Bir tanesi vardı ki, Yahudiler bunun bir yer göçmesi sonunda oluştuğuna inanmışlardı ve bu geçit Rozet kapısına doğru gidiyordu. Genç adam, yıkıntı halindeki bir 'senotaf'tan (önemli kişilerin anılması için yapılmış boş mezar) eski bir bahçeye çıkıyordu, gayet rahat hareket ediyordu, orada kimse ona dikkat etmiyordu. Burası, İskenderiye'nin sebze pazarına iki adım mesafedeydi.

Orada, Johannân, acı Yahudi baklası yemekle meşgul görünen genç bir adamı buldu.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu genç adam.

"Her şey yolunda," diye yanıtladı Johannân gözleri ışıl ışıl.

Johannân'ın mahallesine doğru beraberce yola koyuldular. Çevik adımları onları hemen Serapeum Kütüphanesi'ne götürdü; tepelerinde alınlıklar bulunan çifte sütunlarla ve nişlerine yerleştirilmiş heykellerle süslü, yaldızlı taştan, beş katlı olan bu bina gölgesini doğrudan doğruya geniş Serapeum meydanına düşürüyordu. Binanın çevresinde, ölçülü tavırları, düşünceli yürüyüşleri ve özellikle sürekli düşünmenin damgasını vurduğu türden yüzleriyle -düşünceli olma durumu, heyecan kaslarını kastığından ve ciltteki kıvrımları derinleştirdiğinden, kırışık içindeki yüzleriyle ve insanın içine dönüp bakışı ister istemez ölümü çağrıştırdığından dolayı da, üzgün, kaygılı yüzleriyle- diğerlerinden hemen ayırt edilen bir insan kalabalığı kaynıyordu. Tarihçi, astrolog, seyyah, filozof, doğa bilimci, bütün bu insanlar Kudüs'ten veya DouraEuropos'tan, Palmira'dan, Efes'ten, Antakya'dan, Ptoleme Soter'in bu binada topladığı, bilinen bütün dillerde yazılmış, yüz milyonlarca eser, rulo ve cahierlere başvurmak, bunlardan bir şeyler öğrenebilmek için özellikle

geliyordu. Hiç kullanılmamış papirüsleri, mürekkepleri ve kamış kalemleri yanlarında, bu insanlar, seyahat hikâyelerini, dünyanın çapı hesaplarını, dört elemanın yapısının ne olduğunu, eşyanın erekliğini, yaşayan ve artık tarih sahnesinden çekilmiş olan ulusların tarihini, tıp konusunda yazılmış kitapları ve at yetiştirme sanatını kopya etmek için burada günlerini harcıyorlardı.

"Burada, bu binanın içinde, dünyanın bütün bilgilerinin olduğu söyleniyor," dedi genç adam.

Johannân onu alaycı bir ifadeyle tepeden tırnağa şöyle bir süzdü: "Bilginin kitaplarda olduğuna inanıyor musun? Sadece Yunanlılar bu konuda oldukça saf!"

"Peki, bilgi nerede o halde?" diye öbürü sordu canı sıkılmış, kafası karışmış bir halde.

"Önce, şunu söyleyeyim, bilgi diye bir şey yok; sonra, bilgi denilen şey, insanın kendi özündedir, kendi niteliği gereği olan bir şeydir," dedi kendinden çok emin olarak. Ama sonra da, ne olur ne olmaz diye de hemen ekledi: "Tann'nın yardımıyla, elbette."

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Sanki Gökten İnmiş Bir Sıçan Deliği

Rastlantı, Delia'nın, öğleye doğru bir parça kenar ekmekle peynir atıştırdıktan sonra, saat tam birde bir sıçan deliğiyle ilgilenmesini istedi. Farenin yarı karanlıkta dolaştığını ve odasının kapısının arkasında kaybolduğunu görmüştü. Bir fare, Rhakotis'teki evinden getirdiği azıcık eşya için tehlike teşkil ediyordu. Bu durumda Delia, nasıl kapatabileceğini kestirebilmek üzere, gidip deliği inceledi. Alçı yoktu. Belki sahilden alacağı büyük bir taş işini görebilirdi. Zihni bunlarla meşgulken, evin önünde ayak sesleri işitti. Rüzgârın her yerden üfleyip getirdiği kum, gerçekten, eşik taşlarını örtüyordu, yerler kumdan gıcır gıcırdı. Şaşırmış bir vaziyette kulak kabarttı, daha önce oralarda birilerinin dolaştığı hiç görülmemiş; ne Mandoulis'in, ne de Ramose'nin dönüş saati de değildi. Mırıltılardan kuşkulandı. Alçak sesle konuşan adamlar, saklanmak istiyor gibiydiler. Acaba hırsız mıydılar? Fakat bu civardaki hiçbir evde çalınacak bir şey olmadığı çok açıktı. O halde, yanlış bilgi almış hırsızdı bunlar? Bir saldırı ihtimaline karşı, masanın üzerinde bıraktığı bıçağı aldı; sonra da, kapının arkasında dinleme durumuna geçti tekrar. Kapıyı söve pervazından ayıran aralıktan, zıvanaların yanından, bir adamın, sonra bir ikincisinin geçtiğini gördü. Onların fısıltı halinde konuştuklarını net bir şekilde duydu: "O mutlaka

burada. Evden hiç çıkmıyor." Kalbi fırlayacakmış gibi atıyordu. Bu adamlar ona kötülük yapmayı düşünüyorlardı. Kendi odasının karşısındaki, Mandoulis'in odasını; sonra kumsalın önündeki, Ramose'nin odasını ziyaret ettiler; en sonunda da dışarıya şöyle bir göz attıktan, sonra geri gelip onun odasına girdiler.

Odaya ilk girenin sırtına ümitsizliğin verdiği bir kuvvetle bıçağı sapladı, sonra, kendisinden beklenmeyen bir gayret pahasına -zira bıçak kaslara çok derin saplanmıştı- kaburga kemikleri arasında gıcırdayan bıçağı çekip çıkardı. Şaşkınlık içinde kalmış olan ikinci adam döndü ve yüzü öfkeyle kasılmış olan kadının üzerine atıldı. Adam, sadece kolundan yaralanarak, ilk darbeyi atlattı. Ve kadının, elinde bıçak olan kolunu yakaladı. Bunun üzerine kadın adamın hayalarına diziyle bir darbe indirdi. Adamın ıstırabı Delia'ya toparlanması için kısa bir süre tanıdı. Bu süre içinde kadın, kalan bütün gücünü toplayarak, bıçağı vahşice adamın tam kalbine sapladı. Adam ağzını açtı, yaradan kan akıyordu ve birincinin yanına yığıldı. Kadın, silahı güçlükle çekip çıkardı. Eli kan içindeydi. Nefes nefeseydi. Dehşetten donup kalmış bir ifadeyle, cam gibi gözlerle, sanki bir sanın görüyormuş gibi, uzun süre iki cesedi seyretti. Sonra gidip silahın, elinin ve ayaklarının kanını yıkadı.

Acele etmeliydi. Buraları mümkün olduğu kadar çabuk terk etmesi gerekiyordu. Ama nereye gidecekti? Kim ona bir sığınak sunabilirdi? Budist rahipler mi? Onlar çok kalabalıktı; hakkında ileri geri konuşacaklardı. Eşyalarını, özellikle parasını, mücevherlerini ve aynasını topladı ve onları, Mandoulis'in, Heptastade'deki odasından toplayıp getirdiğinde içine doldurduğu aynı çıkına koydu. Mandoulis! Ona

İhanet eden o muydu? Yoksa Ramose mi? Ama niye bunu yapmış olsunlardı? Onların zevk hayvanı olmamış mıydı? Ondan böylece kurtulmuş mu olacaklardı? Yoksa, para için mi? Neredeyse sinir krizine yakın, engel olamadığı bir titremedir aldı onu. İçinde eşyalarının bulunduğu çıkını aldı ve Budist Manastır'na doğru koştu. Ancak manastırın bahçesinin dibine geldiği zaman durdu.

Orada, meyve yüklü bir elma ağacının altına yığılıp kaldı; soluk almaya ve zihnini toparlamaya çalıştı. Yaşlı keşiş onu orada buldu. Hasta bir çocuğa bakar gibi, tek kelime söylemeden, ona doğru eğildi. Kadının elbisesini kenar işlemesine bakıyordu; kadın onun bakışını izledi; baktığı yerde bir kan lekesi vardı.

"Çay ister misin?" diye sordu tatlılıkla.

Kadın hüngür hüngür ağlamaya başladı. Adam ona üzgün bir ifadeyle baktı. "Nihayet bu noktaya geldik," dedi adam. "Büyük ihtiraslardan kendini arındırman gerek!" Sonra, ağır adımlarla uzaklaştı ve biraz sonra, parmakları arasında tüten bir kâseyle döndü. Kadın bunu kaptı ve çok sıcak olmasına aldırmadan, büyük bir iştahla çılgınlar gibi içti. Tadı farklıydı, birazcık acılık vardı. Gözlerini kaldırıp keşişe baktı.

"Biraz afyon ekledim," dedi adam gülerek. "Heyecanlara iyi gelir. Çok kuvvetli duygular kalbi tehdit eder."

Gerçekten de, yarım saat içinde, daha önce hiç hissetmediği bir rahatlık, bir gevşeklik duydu. Meraklı, ama hiçbir şey sormayan diğer keşişler ona uzaktan bakıyorlardı.

"Sana bir oda verebilirim," dedi keşiş.

"Senin... senin öğrencilerin... dedikodu etmeyecekler mi?"

"Onlar bu dünya ile ilgili hiçbir şey görmezler. Gelişin öyle alelade bir geliş değil. Bir odada dinlenmek ister misin?"

Kadın uzun süre düşündü. Hayır, buraları terk etmesi gerekiyordu.

"Bir başkası olmam gerek," diye mırıldandı.

Keşiş gene gülümsedi. "Bu, bizim burada mümkün. Eğer rahibe olmaya karar verirsen, bizim manastırın sığınağı seni herkesten koruyacaktır. Fakat bu ülkedeki yasalar farklı."

"Başka biri...." diye tekrarladı. Bir yandan da kendi kendine, bunun üstünde niye bu kadar ısrarla durduğunu soruyordu.

"Bir oğlan çocuğu," dedi keşiş sonunda.

Kadın, anlamadan gözlerini ona doğru kaldırdı.

"Bir oğlan çocuğu," diye tekrarladı adam ve kadın adamın gözlerinde okuduğu o melunca ışıktan rahatsız oldu. "Beni izle." Kadın, çok yorgun, bitkin bir halde yerinden güçlükle kalktı ve onu izledi. Adam içinde sadece ot bir yatak bulunan bir hücrenin kapısını açtı. Onu oraya hapis mi edecekti? Kadın eşikte tereddüt etti. "Bir oğlan," diye tekrar etti adam. "Güzel oğlan!" Kadın birden anladı ve gülmeye başladı.

"Ben?" diye sordu, inanılmaz bir şeyden söz eder gibi.

Keşiş hemen başını salladı. Kadın odaya girdi. "Beni bekle" Keşiş uzun bir süre sonra kolunda elbiselerle geri döndü, onları ot yatağın üstüne attı. Kadın onları bir bir inceledi. Temiz, keten bir peştamal, bir tunik veya şiton (eski Yunanlıların giydikleri tunik), gene ketenden, daha yeni yıkanmış, hafif bir yünün içinde, Yunanlıların giydiği kolsuz palto, sandalet olarak da, topuksuz, düz, deri bağcıklı ayakkabılar. Bunlar, şüphesiz, bu mesleğe yeni başlamış olan birinin,

safran rengi elbiseyi giyince, artık giymediği elbiselerdi. "Hadi, giy bunları;" dedi keşiş. Ve odadan çıktı, kapıyı da arkasından kapattı. Kadın tereddüt etti. Saldırının anısı, karar vermesine sebep oldu. Bacaklarına bakmak için eğildi, onların çıplak olmalarından rahatsız oldu. Tekrar kapıyı açtı; keşiş elinde makas ve küçük bir kapla bekliyordu. Hücrede oturacak bir şey yoktu; Delia mecburen diz çöküp oturdu. Makas saçlarının altında kaydığı zaman, bir çığlık atmamak için kendini zor tuttu; makas şakırdadığı ve koyu sarı uzun bukleler yere düştüğü zaman, kalbi küt küt atıyordu. Kulakları meydana çıktı ve alnının üzerine birkaç meç düştü. Basılmış toprağın üzerinde yerde biçilmiş otlar gibi duran ölü saçlarını seyretti. Sonra eşyalarını sardığı çıkına eğildi, oradan aynayı çıkardı. Hohlayarak aynayı temizledi ve orada kendini seyretti. Bir oğlan çocuğu olduğuna yemin edilebilirdi. Başı döndü. Keşiş yaptığı işten memnun bir halde başını sallıyordu.

"Bekle!" dedi keşiş neşeli neşeli. Ve işaretparmağını kaba batırdı; çıkardığında parmağı kahverengiye bulanmıştı. Hafif dokunuşlarla, üst dudağa ve çeneye, yeni terlemiş bir bıyık konduruverdi. Kadın tekrar aynaya baktı. Delia. Adam kabı kapağıyla kapattı ve onu kadına uzattı. "Yanmış zencefil. Bu, bir süre işe yarayacak." Kadın kendine yeniden baktı. Güzel bir oğlan olmuştu. Hem de çok güzel. Aynayı ve kabı çıkınına tıkıştırdı. "Gidebilirsin," dedi adam, kadının yatağın üzerine bıraktığı elbiseleri toparlayarak. Kadın, çekingen, hatta biraz ürkek dışarı çıktı. "Bir oğlan gibi yürü," dedi adam. "Daha kendine güvenli." Kadın ilerledi, allak bullak olmuş bir durumdaydı. Eşiğe geldiği zaman, keşişe teşekkür etmek için geriye döndü. Keşiş orada değildi. Cinsiyetine varıncaya kadar, her şeyini kaybetmiş çıkını sırtında, yapayalnızdı artık.

Nereye gidecekti? Önce Anaxo'ya rastladığı, sonra da iki adamı öldürmek zorunda kaldığı bu uğursuz mahallelerden güneş doğmadan önce uzaklaşmak için, hiç şüphe yok, batıya doğru gidecekti. Canlı adımlarla hızlı hızlı yürüdü, Delta Mahallesi'ni güneyden dolaştı ve Héron de Pompée'ye ve Rozet kapısına vardı. Gece bastırmadan bir oda bulması gerekiyordu ve bir handa uyumaktan da nefret ediyordu; Bruchion'da bir oda bulabilirdi şüphesiz. Sağa döndü, kanal boyunca yürüdü ve jimnastik salonuna, sonra da Menderes'e ve nihayet Bruchion'a vardı. Orada, Antonius ile Kleopatra sayesinde yeniden inşa edilmiş olan ve Bergama Kütüphanesi'nden alınmış iki yüz bin cilt kitabı bulunan yeni kütüphaneye ulaştı.

Deniz havası onu serinletti ve yürürken, daha doğrusu kaçarken gösterdiği telaşın onda sebep olduğu teri kuruttu. Çıkınını, bir korent sütununun dibine, gölge bir yere bıraktı, sonra alnındaki teri koluyla sildi. Keşişin zencefil ile boyadığı bıyık, sakal hâlâ yerinde duruyor mu acaba diye düşündü. Çıkını eliyle kanştırdı ve aynayı bulup çıkardı; Tanrı'ya çok şükür, zencefil cildini çok güzel boyamıştı ve ter üstünden akıp gitmişti. Sonra sesinden endişe etti. Sesi onu ele vermeyecek miydi Yere oturdu ve sadece alt oktavları kullanmak ve Rhakotis'in bahçıvanlarının sesi gibi, nezleli bir ses tonu çıkarmak için çalışmaya başladı. İşte tam o sırada, koltuğunun altında iki ruloyu güçlükle tutan ihtiyar bir adam gözlerini kısarak ona doğru seslendi. Kadın müthiş bir heyecan ve korkuya kapıldı.

"Genç adam," dedi ihtiyar, "Bir süredir seni izliyorum. Çıkınından ayna çıkardığını gördüm, Bu, senin sahip olabileceğin en gereksiz şey, zira mükemmel bir güzellik kendini

seyretmez." Adamın kendisine "genç adam" diye hitap etmesinden bir parça rahatlamış olan Delia adama sıkıntıyla gülümsedi, fakat sesini denemeye cesaret edemedi. "Senin sadece bir tek aynan olmalı; o da diğerlerinin bakışları. Bu binanın yakınlarında biraz daha oyalanırsan, mezarlığı boylarsın! Zira çilekeşlerin en katıları bile senin güzelliğin karşısında kayıtsız kalamayacaklar, onları bile baştan çıkaracaksın sen."

Birçok adamın belli bir mesafeden sahneyi izlediği ve Delia'nın güzelliği hakkında erotik yorumların çoğaldığı da bir gerçekti.

"Beni daha fazla mahcup etme, ne olur," diye mırıldandı Delia çıkarabildiği en kalın sesle.

"Tevazu ve güzellikle birleşmiş fazilet! Apollon! Afrodit! Ben size ne yaptım ki bana böyle işkence ediyorsunuz!" diye bağırdı ihtiyar çın çın çınlayan bir sesle, kemikli göğsünü yumruklayarak.

"Sen çok ihtiyarsın!" diye bağırdı yaklaşmakta olan üç adamdan biri. "Bırak da onu ben halledeyim!" Adamla aralarında ancak üç adım kalmıştı. Delia paniğe kapıldı. Çıkınını aldığı gibi hızla oradan uzaklaştı. "Genç adam! Seninle bir gece için yüz sesterce! Dudakların için bir yüz daha!" Kütüphaneden iyice uzaklaşmıştı, ama çağırışlan ve vaatleri hâlâ duyuyordu. Oradan geçenler de, onlan duyunca, onu bakışlarıyla izlemek için duruyorlardı. O, önüne gelen ilk kavşaktan döndü, davetler işitilmez olmuştu, rahat bir nefes aldı. Fakat allak bullak olmuştu; zira genç bir adamın güzelliğinin kendisininkiyle rekabet edebileceğini hiç düşünmemişti. Şurası bir gerçekti ki, uzun zamandır ilk defa, şehrin sokaklarında bir macera ile yüz yüze geliyordu.

Posidium yakınlarında, bardakla şarap satanların arasına girmiş ringa balığı ve kızartma satanların tezgâhlarının önünden geçip giderken, olağanüstü bir hayvan bacaklarına atıldığı zaman, o hâlâ koşuyordu. Bu, çok kıllı, cüce bir şeydi, ancak kalçasına kadar geliyordu ve yüzü de korkunç şekilde eciş bücüştü, acayipti. Delia'nın sesi o derece kayboldu ki, bir çığlık bile atamadı. Bu cehennem yaratığının başından kırmızı bir bone çıkarıp onu törensel bir şekilde selamladığını dehşet içinde seyretti. Ve yeni bir büyünün kurbanı olduğunu sandı. Fakat bir grup insan toplanmıştı ve bu insanlar gülüyorlardı. Hemen hemen çıplak bir zenci küçük bir çanı çaldı. Bu kıllı cüce yaratık bir takla attı ve sahibine döndü.

"Hayvanlar bile güzelliği biliyor, ey güzeller güzeli, parlak genç adam!" dedi zenci.

Delia kendini toparladı. "Bu nedir?" diye sordu.

"Sana hizmet etmesi için, Pount ülkesinden bir maymun!"

"Bir maymun," diye tekrarladı, bu hayvan hakkında yapılmış tarifleri hatırlayarak.

"O, sadece çocuklara jimnastik öğretmeni değildir, fakat aynı zamanda, aralarından birçoklarına da benzer," dedi zenci. "Parayı sever!"

Kalabalık gülmeye başladı. Delia cebinden bronz bozuk para çıkardı ve maymuna attı. Maymun bunu havada kaptı ve Delia'yı gene aynı törensel havayla selamladı. Kalabalık alkışladı. Delia bir kere daha tabanları yağlayıp oradan sıvıştı. Daha ilerde, buralarda kiralık bir oda olup olmadığını sorma cesaretini gösterdi; görebildiği kadarıyla sesi şüphe uyandırmıyordu; Posidium'dan iki sokak ötede bir hancı onu iyice süzdükten sonra ona çatı katında bir oda verdi.

"Fakat çatıya bakıyor ve hava orada serindir," diye de ekledi hancı. "Senin gibi sağlıklı genç bir adam için bunun bir önemi olmayacağı bir gerçek." Delia, hemen kabul etti ve bir aylığı peşin ödedi. Şüphesiz merdiven çürük çarıktı, oda küçücüktü, mobilya son derece eskiydi, ama terasın serin olduğu da bir gerçekti; terastan Büyük Liman, Kraliyet Sarayı, Jüpiter Tapınağı' ve aşağıda da, bilinmeyenin kıyısında sadık gözcü, fener görünüyordu. Batıya doğru dönünce, Rhakotis evlerinin çatılarını seçebildi, fakat kendisininkini bulamadı. Anahtarı elinde sıkıştırdı ve korkuluklardan eğilerek, onu göklere çıkaran ve bundan böyle de sürgün kaderine mahkûm eden bu şehri seyrederken dudaklarını ısırdı.

Çıkınını bıraktı ve kelimenin tam anlamıyla ot yatağa yıkıldı. Uyandığı zaman gece olmuştu. Lambası olmadığını, banyo yapmadığını ve açlığın midesini kemirdiğini fark etti. Terastan, portakal rengi ışıktan dikdörtgenlerle kesilmiş bir sokak ve oradan geçip giden kaygısız insanlar görülüyordu. Delia birden bir hüzün hissetti. Onlar normal bir hayatın tadını çıkarıyorlardı, halbuki onu ölüm izliyordu. Zayıf bir kedi çatının kenarından ona doğru atladı. Bunun, bir hayvanın sevgisinin, kaderin onun elinden almadığı tek şey olduğunu düşünerek, hayvanı okşadı. Sonra, karanlık merdivenlerden el yoradamıyla indi. Kızartma dumanlarından, yiyecek bir şeyin hemen yakında olduğunu anladı, zira hancı zemin katında yemek hazırlıyordu. Loş bir köşede bir masaya oturdu, kararlı bir tavır ve hatta sevimsiz bir hal takınmaya gayret ediyordu. Bu görünüm, çeneyi biraz öne çıkarmakla gayet iyi elde edilebiliyordu. Fakat sonunda, zehirlenmekten ve bıçaklanmaktan korkmadan dışarı çıkabilme cesaretini gösterme sarhoşluğuna kendini kapıp koyveriyordu. Şehri görmeyeli günler olmuştu.

Biraz kötü şarap içip birkaç zeytin atıştırırken, bir yandan da düşünüyordu. Mandoulis iki cesedi ne yapacaktı? Şüphesiz denize atacaktı. Anlayacak mıydı acaba durumu? Şüphesiz anlayacaktı; onun izlendiğini biliyordu. Kötülük yapmak üzere gelen bu insanların suç ortağı mıydı acaba? Bu, olası görünmüyordu. Bu iki adamı oraya kim göndermişti? Onlarda silah görmemişti; o halde onu kaçırmaya gelmişlerdi. Ama nereye götürmeye? Acaba onu öldürmeyecekler miydi? Bu şüpheliydi ve onları öldürmesi için bir sebep vardı yani. Fakat kimdi onlar? Önce büyü yaptırmakla işe başlayan, sonra zehirle işlerine devam eden ve en sonunda da zor ve şiddet yoluna başvuran bu kadar kararlı olan bu düşmanlar kimdi? Bu kadar çeşitli yola başvurabilen bu güç neydi? Kimin nesine zarar vermişti? Kısa bir süredir, kıskanç rakibeler hipotezinden vazgeçmişti. Hayır, onu ortadan kaldırmaya çalışan, öyle az buz değil, çok büyük menfaatlerdi. Belki de Alexianus'un düşmanları!

Hancıdan iki fitilli bir lamba istedi, gazyağı aldı ve merdivenlerden daha bir güvenle çıktı. Odasının ve terasın kapısını kilitledikten sonra, vücudunu bir adamın da değil iki adamın iştahına birden sunmak mecburiyeti olmadığı için mutlu, uyudu. Teras kapısındaki aralıklardan giren hafif serin rüzgâr, lambanın alevini dans ettiriyor, duvara canlı gölgeler yansıtıyordu. Delia, iki kere, bir karabasanın pençesinde uyandı. Hafif serin rüzgârı iliklerine kadar sindirmek için terasa çıktı ve uykudaki şehri gözleriyle kucakladı. O saatte, İskenderiye, iktidar düşleriyle, aşk ateşleriyle, zehirli kinlerle kemirilmekteydi. Belki de Antonius ile Kleopatra'nın ruhları, yaşayanları kaderin cilveleri hakkında uyarmaktan âciz, orada dolaşıyordu. Nihayet, tekrar uykusu geldi, Delia odasına döndü, lambayı uyduruk, derme çatma bir ekranın arkasına sakladı ve Arverneliyi düşleyerek uykuya daldı.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Karanlık Bir Para Meselesi

Delia'nın kayboluşunun ertesi gününden itibaren, Alexianus Rhakotis'teki evi tahta kanatlar çaktırarak kapattırmış ve orada bulunan değerli eşyaları da taşıttırmıştı. Hizmetçilerin en kıymetlilerini alıkoyup kölelere belirsiz bir tarihe kadar izin verdiğinden, yapacak bir işi yoktu, sıkılıp duruyordu.

Elinden oyuncağı alınmış bir çocuk gibi kalakalmış, kafayı hafif üşütmüş olan Alexianus, polisin yetersizliğinden ve üstelik bir de Vali Flaccus'un bu işteki garip ilgisizliğinden yakınıyordu; zira bu, onun işiydi, ondan başka kimin işi olabilirdi? Ziyaretine gittiği alabarque'a açıldığında, ondan garip bir şekilde gayet sudan, üstünkörü yanıtlar almıştı.

"Çok sıkılmış olduğunu anlıyorum, sevgili Alexianus," diye yanıtlamıştı Lysimaque, "Fakat sen de bilirsin ki, bu konuda soruşturma açtırmak benim yetkim dahilinde değil."

"Fakat, peki, neden Flaccus daha duyarlı, daha önemli ve süratli davranmıyor?"

"Belki de bu hikâyenin kendinin değil de onun emri altındaki daha aşağı düzeylerdeki görevlilerin işi olduğunu, ilgilenecek olanın kendisi olmadığını düşünüyordur. Neresinden baksan, bir yosma nihayet."

Alexianus bu görüşü beğenmedi.

"Her şey bir yana, Lysimaque, burada bir zehirlenme olayının söz konusu olduğuna dikkatini çekerim."

"Olayın kurbanı, yosmadan daha da önemsiz olan yosmanın sırdaşı; bunu sana açıkça söylediğim için beni bağışla."

"Ama ne olursa olsun, bu kadın benim korumam altındaydı!"

"Anlıyorum. Fakat bu skandalın, Roma'da etkili bir senatörün kızı olan karın Cornelia'ya kadar uzanma tehlikesi var."

"Şimdi sen, soruşturmanın özellikle, bilinçli olarak yavaş yürütüldüğünü ve bu ağırdan almanın, Flaccus'un kayınpederimi rahatsız etme endişesinden kaynaklandığını mı söylemek istiyorsun?"

"Açık konuşmak gerekirse, evet, işin vechelerinden biri de bu. Şu anda, işin öbür yanlarından haberim yok. Ama sana dostça bir şey söyleyeyim, ben, bu işi aydınlatmanın, işin üzerine gitmenin pek de akıllıca bir şey olduğundan emin değilim."

Alexianus gözlerini iri iri açtı. Lysimaque, satır aralarında söylemek istediklerini ve söylemediklerini öyle bir incelik, öyle bir ustalıkla ortaya seriyordu ki, daha fazla bir şeyler bildiğini hissettiriyordu.

"Tam olarak ne demek istiyorsun?" diye sordu Alexianus, "Açıkça söyle."

"Sözlerimin gerisinde hiçbir art niyet yok, Alexianus. Onların, bir dosta ve bankamızın en iyi müşterilerinden birine karşı duyduğum ilgi ve bağlılıkla söylenmiş olduklarına inan rica ederim ve altlarında başka bir şey arama."

Alexianus bir an sessiz kaldı. İyi, hoş da, ama Lysimaque bankadan niye söz ediyordu o halde? O, kelimeleri, en az

kardeşi Philon kadar büyük bir incelik, titizlik ve ustalıkla kullanan bir adamdı. Eğer işin içinde malî bir oyun olmasaydı, İskender Bankası'nın müşterisi olma niteliğini ağzına alamazdı. Ama nasıl bir mali oyun? Alexianus'un işleri fevkalade idi; o kadar iyi gidiyordu ki, kayınpederine olan bütün borcunu en ufak bir sıkıntı çekmeden ödeyebiliyordu. Görünüşe bakılırsa, Lysimaque'un kafasında bir sır vardı. Ve gene görünüşe bakılırsa, bu sırrı Flaccus ve şüphesiz, Philon ile paylaşıyordu. Ve işte bu noktada, Alexianus'un zihninde, daha önce zihninden şöyle bir gelip geçmiş olan bir şüphe karşı konulamaz bir kuvvetle ortaya çıktı.

"Hepiniz, Delia'yı zehirletme teşebbüsünde bulunanın Cornelia olduğunu düşünüyorsunuz, değil mi?"

Lysimaque muhatabına hiç yanıt vermeden baktı. Bu susuş itiraf anlamına geliyordu. Pencereden, martıların ayaklarıyla dövdükleri havada altın ve gümüş kıvılcımların uçuştuğu görülüyordu. İnsanlar kim bilir ne korkunç hikâyeler anlatıyorlardı!

"Komplonun failinin Cornelia olduğunu bulup ortaya çıkardığım takdirde, bunu izleyecek skandalın, kayınpederimi, benden mali desteğini çekmeye götürecek kadar rahatsız edeceğini ve sonunda da benim mahvolacağımı düşünüyorsunuz, değil mi?"

Lysimaque hep aynı sessizliği korumaya devam etti. Sessizliği ara ara bozan artık martıların çığlıkları değildi, kıyıya yanaşmak veya kıyıdan ayrılmak için yelkenleri istinga etme işini tamamlayan gemilerin makaralarının gıcırtılarıydı.

"Lysimaque, bana cevap ver. İşlerimin çok iyi gittiğini, kayınpederime olan borçlarımı hiç güçlük çekmeden ödeyebildiğimi biliyorsun. O halde, hiç olmazsa bu noktadaki düşüncelerini bana söyle!"

"Senatörün memnuniyetsizliğinin Flaccus'a kadar ulaşacağını düşünüyorum. Ve valinin gözden düşmesine, yerinden olmasına sebep olacak şekilde davranmanın da akıllıca bir iş olmadığına inanıyorum," dedi nihayet.

"İşte, asıl gerçek komplo bu!" diye bağırdı büyük bir öfkeye kapılmış olan Alexianus. "Cornelia, babası ve Flaccus arasındaki komplo!"

"Benim bu işte hiçbir payım olmadığına inanmanı rica ediyorum, Alexianus. Seni çok önemsiyorum ve senin için kaygılanıyorum. Sen hemen parlayıveren öfkeli bir adamsın, ama aynı zamanda yüce yüreklisin de. Senin muhtemelen bir öfkeye kapılmandan endişe ettiğimi söylememe ve sadece senin iyiliğin için, kendini kontrol etmeni rica etmeme izin ver."

"Ve Delia'yı güçlükler içinde ve bir cinayeti de cezasız bırakmamı rica etmene de!" dedi Alexianus acı acı. Ayağa kalktı. Lysimaque da kalktı ve elini Alexianus'un omzuna koydu. Bir martı pencereye kondu.

"Benim dostluğuma da Philon'un dostluğuna da güvenmen için sana yalvanyorum. Ne olur bizi kardeşlerin olarak gör."

Birbirlerini kucakladılar. Alexianus tahtırevanına doğru, koltuk değneklerinin üstünde sekerek uzaklaştı. Tahtırevanıyla da limandaki işyerlerine gitti. Donuk, anlamsız gözlerle demir alan gemilere baktı; değerli kereste antrepoları, abanoz, pelesenk, mazı, fildişi ve sedef depolan boyunca tahtırevanla geçti, artık onun hiçbir işine yaramayan bir servetin sembolleri olan bütün bu depolann önünden bir baştan bir başa geçip gitti. Sekreteri, muhasebeciler, komiler, ayağını yere basmasına yardım etmek için hemen seğirttiler. Hafif bir yemek getirmelerini istedi ve düşünceye daldı. Cornelia komplosunu tek başına mı hazırlayıp düzenlemişti? Bu

noktayı Lysimaque ile görüşmesinden önce düşünmemişti ve bunun için, ilk şüphelerinin üzerine ısrarla gitmemişti. Cornelia, hiç şüphe yok, büyücü Anaxo'ya yalnız gidebilirdi; onun, ebediyen üzgün bir ifadenin maske gibi yapışıp kaldığı yüzünden çıkan o kısık ve keskin sesiyle, bir yosmanın lanetlenmesini istediğini gayet iyi tahayyül edebiliyordu; zira, Cornelia, bu konuda tıpkı babası gibi, yapılan hakareti unutmayan, kinci bir kadındı. Ancak, o, Delia için hazırlanmış o uğursuz hamsi balıklarına zehir koymaları için aşçıları tek başına baştan çıkarmış olamazdı. Mutlaka suç ortakları olmalıydı; eğer bu komployu düzenleyen o idiyse, birçok suç ortağı olmalıydı. Parayla her şey mümkündü; fakat bu hipotez Alexianus'u tam olarak tatmin etmiyordu.

Gerçekte, komploya katiyen inanılır bir sebep bulamıyordu. Cornelia ile onun arasında yıllardır evlilik ilişkileri mevcut değildi. Cornelia bu durumdan üzüntü duymak şöyle dursun, üstelik bayram ediyordu. O, aşk için yaratılmış bir kadın değildi; erkeğin cinsel organı ona iğrenç bir fazlalık gibi görünüyordu; ve Alexianus'unkini ilk defa gördüğü zaman, düğün gecelerinde, ondan korkmuştu. Hele, bir de, onun kendi içine girmesinden! Başka türlü çocuk yapılamayacağına onu ikna etmek için, otorite kullanmak zorunda kalmıştı. Kızlığın bozulması, kahramanca bir kendini feda ediş değilse eğer, cinayete çok yakın, büyük günahtı ve doğum da, Gorgon tarafından icat edilmiş bir olaydı! Başka erkek olsa, mesela Khrysanthas örneğinde olduğu gibi, karısının vahşi davranışları üzerine, kadınlardan soğurdu; fakat Alexianus, cinsellikten elini eteğini çekeceğine daha çok cinsellik peşinde koşar oldu. Kadınların daha az itici, daha az ürkütücü olan örnekleriyle düşüp kalkmaya başladı. Daha sonraki yıllarda, bir metresi olduğunu gizlemek için tedbir bile almaz olmuştu ve Cornelia da bundan hiç gocunmamıştı. Sonra

bir akşam, kendisinden önceki ihtiyarın dostları olan tüccarlar tarafından o kadının evine götürüldüğü zaman Delia ile karşılaşmıştı. Delia! Acısı depreşti.

Istırabına hakim olunca, Alexianus, Cornelia'nın kıskançlığının söz konusu olamayacağı sonucuna vardı. Lysimaque'un şüphelerini bir yana itti ve düşüncelerine dalmış bir vaziyetteyken, sekreterini yerinden sıçratan öfkeli bir çığlık attı. Bu işin içinde bir sır vardı ve komplonun karanlık niyetini çözememesi, Alexianus'u öfkelendiriyordu. Suratı beş karış, gelen mektuplara şöyle bir göz attı; sekreteri, önüne konulan rulonun, bir saat önce, bir kurye tarafından Roma'dan getirilmiş olduğuna dikkatini çekmeseydi, onlara hiç dokunmayacaktı bile. Büyük bir şaşkınlıkla, kayınpederinin mührünü tanıdı ve senatörün sekreteri tarafından gayet zarif bir yazıyla yazılmış şu satırları okudu:

"Julius Ludius Paterculus'tan sevgili damadı Caius Alexianus Retator'a.

Endişem, beni sana bağlayan ilgi ve sevgiden ileri geliyor. İşlerinin bayağı kötü olduğunu, on dört aydan beri sana bir kere daha, beni rahatlatmaktan uzak, bunu söylemek zorundayım, sırtıma bir yük olan, yüz bin sestercelik bir meblayı daha gönderdiğimi tespit etmekten üzüntü duyuyorum. Bu kelimeler, sana sitem etmek için değil, seni daha iyi kazanç sağlayacak bir ticarete yönelmeye teşvik içindir. Dostum Felicianus Minucianus Clemens, Suriye'nin yumuşak derileri ile yaptığı ticaretten süratle bir servet yaptı. Altı haftaya kadar İskenderiye'den geçeceğinden, sana yararlı olacak her türlü konuyu, bütün çözümleri konuşmak üzere seni ziyaret etmesini rica ettim ondan.

Sağlıklar esenlikler dilerim, hoşça kal."

Alexianus, dudaklarından, bir domuzun çıkardığı homurtuya benzer bir gürültü çıkardı ve mektubu sekreterine uzattı. Sekreterin gözleri fal taşı gibi açıldı.

Roma'dan gelen para da, bütün diğer yerlerden gelenler gibi, iki kanalla gelebiliyordu; ya, eğer gönderilen para nakitse, doğrudan doğruya liman gümrüklerinden geliyordu veya İskender Bankası nezdinde açılmış akreditif kanalıyla geliyordu. Birinci durumda, alabarque'ın gece bekçileri tarafından çıkarılmış bir kurye tarafından ona ödenmişti; ikinci durumda, ona bir kurye ile ödenmişti. Halbuki, şimdi burada, mektubu alıyordu, ama mektupta belirtilen meblağı almıyordu.

"Yapılacak bir tek şey var," dedi sekreter Sylvestrus ve bir memuru çağırmak için kapıyı açtı. Hemen bir görevliyi gümrüklere gönderip paranın nereye teslim edildiğini öğrenmek.

"Hayır, üstelik, ben kayınpederimden asla para istemiş de değilim!" diye bağırdı Alexianus.

"Bu, yalnız senin aydınlatabileceğin bir nokta," dedi sekreter; sonra dönüp memura talimat verdi ve ona bir saat içinde dönmesini bekleyeceğini söyledi.

"İşte buyrun, bir yığın esrar," diye mırıldandı Alexianus. "Gerçekten de bir sürü esrar," dedi Sylvestrus'a dönerek.

Tıknaz, güçlü kuvvetli, koyu renk sakallı biri olan sekreter gözlerini efendisine doğru çevirdi. "Başka sırlar da mı var?" diye sordu.

"Evet, valinin ve dostlarımın, Delia'nın zehirlenmesi teşebbüsüyle ve kaybolmasıyla ilgili soruşturmaları hızlandırmaktaki akıl erdirilemez isteksizlikleri."

Sylvestrus bir an cevap vermedi. Sonra konuşmaya karar verdi:

"Komployu düzenleyenin karın olduğunu düşündükleri açık, bunu sana söylediğim için beni bağışla."

"Biliyorum," dedi Alexianus. "Ama bunun için bir sebep görmüyorum."

"Ben de," dedi Sylvestrus efendisinin gözlerinin içine bakarak. "Fakat belki de biz her şeyi bilmiyoruz."

Sylvestrus aslında çok şey biliyordu ve efendisinin giriştiği sınırlı birkaç faaliyetten haberi yoktu. "Onlan nasıl bulup çıkaracağız?" diye sordu Alexianus bir elmayı ikiye, sonra dörde bölerek. Bir parçayı kendine alıkoydu ve gözleriyle sekreterini sorguladı.

"Bronz paralar içinde gümüş bir parayı ararsan, bronz paralan görmezsin," diye yanıtladı Sylvestrus. "Bundan sonra gözümüzü açmamız gerek." Ve kendine bir dörtte bir elma daha aldı.

Pencerelerden limandaki faaliyeti seyrederek, kuryenin dönüşünü beklediler. Gönderilen adam, bir saat sonra, batan güneş, rıhtımları altın rengine boyarken, nefes nefese geri geldi.

"Para, gerçekten de, bu sabah, efendimin karısının adına, Hekamede Bankası'na teslim edilmiş. On dört ayda bu, ikinci teslimatmış; kayıt defterlerinde görünüyor."

Alexianus koltuğunda geriye kaykıldı. Sylvestrus şaşkınlıktan donmuş kalmış bir haldeydi; sonra ulağa teşekkür etti ve dilini tutmasını rica etti. Ulağın arkasından kapıyı kapattıktan sonra, iki adam şaşkın bir halde, tek kelime etmeden birbirlerine baktılar.

"Demek, karımın Hekamede Bankası'nda bir hesabı var!" diye bağırdı sonunda Alexianus.

"Ve yüz bin sesterce harcamış," diye ekledi Sylvestrus.

Ardından yeni bir sessizlik oldu.

"Demek ki komplo yüz bin sesterce mal olmuş!" dedi yıkılmış bir halde Alexianus.

Sylvestrus, senatör adımıyla, büroyu arşınlıyordu; evet söylemenin tam zamanıydı.

"İnanmıyorum," dedi. "Meblağ çok büyük. Bu işe birkaç bin sesterce yeterdi."

"Bu işi açıklığa kavuşturmak üzere hemen eve gidiyorum!" dedi Alexianus ayağa kalkarak.

"Dur biraz!" diye bağırdı Sylvestrus. "Mesele bundan daha karmaşık görünüyor! Acele etme! Sadece bir komplo olsaydı, hem bu kadar pahalıya mal olmazdı, hem de karının böyle bir meblağa ihtiyacı olmazdı!"

"Belki de bir başka komplo hazırlıyor!" diye bağırdı Alexianus. "Belki de, bu sefer zehirletmek isteyeceği benim!"

"Hayır!" diye itiraz etti Sylvestrus. "Başka bir şey var ve her şeyi berbat etmek istiyorsan, skandalın düğmesine basıp onu başlatman yeterli; o zaman da daha fazla bir şey öğrenemeyeceksin demektir."

"Bu kadın, benim karım," diye bağırdı Alexianus öfkeden boğulmuş bir halde, "Sevdiğim kadını zehirletmeye teşebbüs etmiş ve bunca parayı cani girişimlerle pencerelerden fırlatıp sokağa atmış iken, benim hiçbir şey yapmadan eli kolu bağlı bir halde oturmamı mı istiyorsun?"

"Sakin ol," dedi Sylvestrus. "Her şey, paranın suç ortaklarına gittiğini ve sadece bir zehirlenme işinin söz konusu olmadığını gösteriyor."

"Bunu nasıl bilebilirsin?" diye sordu Alexianus. "Sen de benden bir şey saklıyorsun?"

"Senden hiçbir şey saklamıyorum. Sana sadece, iki yüz bin sestercenin bir kadının intikamı için çok yüklü bir meblağ olduğunu söylüyorum. Kaldı ki, Cornelia seni zehirlemek isteseydi, bunu çoktan yapardı. Şu anda bizim öğrenmemiz gereken, suç ortaklarının kim oldukları!"

"Bunu nasıl öğreneceksin?"

"Casuslar vasıtasıyla."

Alexianus sessiz kaldı. Sonunda, "Pekâlâ," dedi

"Cornelia'nın ve herkesin önünde, hiçbir şeyden haberin yokmuş gibi davranmaya devam et."

Alexianus kabul ettiğini belirtir şekilde başını salladı. "Hadi hamama gidelim," dedi. "Buna daha önce hiç bu kadar ihtiyaç hissetmemiştim."

Kendini, büyük bir zevkle, masajcıların usta ellerine bıraktı. Fakat düşünceli hali devam ediyordu; sesinden sıkıntısını belli etmemeye çalışarak, hamamın ılık bölümünde, sonra da soğuk bölümünde rastladığı arkadaşlarının sorularını yanıtlamaya gayret etti. Eve dönüş zamanı geldi. Fakat o gün, eve giden en kestirme yol olduğu için her zaman gittikleri Ptolèmèeler Sokağı'nın şosesi çökmüştü. Tahtırevanı taşıyanlar, eve gitmek için, cemaatlerin yaşadığı yerlerden geçen başka bir yola sapmak zorunda kaldılar. Buralar, Alexianus'un evine bağlı olan, onun hiç tanımadığı ve Cornelia'nın kontrolüne bırakılmış olan arazi idi. Biraz ötede, gizli bir kapıdan birçok insan çıkıyormuş gibi geldi ona. "Bu nedir?" diye mırıldandı.

"Cemaat toplantısından çıkanlar," dedi Sylvestrus. "Geriye dönün," diye emir verdi tahtırevanı taşıyanlara.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Alexianus.

"Bu adamlar ne köle ne de hizmetçi; onların sandaletlerini*[30] gördüm. Onların yakınından geçeceğiz; ve ben onların yüzlerini biraz daha iyi görebileceğim. Ondan sonra başka bir yerde gece yemeğine gidebiliriz."

Bir kere daha şaşkına dönmüş olan Alexianus koltuğuna uzandı. "Artık hiçbir şey anlamıyorum!" dedi. "Bütün bu dumanlar neyin nesi?"

Bu süre zarfında, Sylvestrus, bir süre yol boyunca ilerleyen grubu seyretti. Başını salladı ve sonunda bunun tam düşündüğü gibi olduğunu mırıldandı. Alexianus'un, ona, düşündüğünün ne olduğunu soracak gücü bile yoktu. Talihin kendini terk ettiğini düşünüyordu.

30 Roma'da kölelerin hür yurttaşlarla aynı sandaletleri giymeye hakları yoktu.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

Casusun Raporu

Üzerinde çok kısa ve rengi belirsiz bir tunik, ellerini kavuşturmuş, gözlerinde kölelere özgü korku dolu bir ifade, kapının önünde duruyordu. Gerçekten bir erkek miydi? İnsan olarak bir varlık mıydı? Yoksa, söylendiğine göre, duvarlardan geçebilen o cehennem yaratıklarından biri, bir hayalet miydi? Sylvestrus da böyle bir yaratığı nereden bulmuştu? Biraz uzaktan bakılınca, bir yeniyetme sanılabilirdi, o kadar ince ve narindi. Yakından bakıldığında, solgun yüzü ilk izlenimi tamamen siliyordu. Teni gri renkteydi, gözleri bulanıktı; yaşının kaç olduğunu kestiremiyordunuz. Kırk yaşında da olabilirdi, yirmi de... Ve bunun bir önemi de yoktu. Sesi öyle pek tam oturmuş bir ses değildi, cinsiyeti henüz belirginleşmeye başlamış birinin sesi gibiydi; mezarların konuşabilme yeteneği olsaydı eğer, boş bir mezardan gelen bir ses duyduğunuzu sanırdınız. Yani kısacası, bu yaratığın özel hayatını hayal edememeniz için ne mümkünse vardı; bu hayat, gerçekten de, her şeyden yoksun bir hayat olmalıydı. Ya da yoksun idi bir zamanlar? Sarhoş bir yaratıcı tarafından, bir duvar kenarında, çırpıştırılıvermiş olan bu insan taslağı, her ne kadar içine bir ruh, bir incelik konmuş olsa da, belki de hiç bilmediğimiz, adı konmamış birtakım hataları işliyordu. Alexianus, bu yaratığa, güçlükle gizlemeye çalıştığı büyük bir

üzüntüyle baktı. Buraya, böyle bir kişinin hizmetine girip ona yardım etmek üzere gelmişti demek ki, tesadüf. "İskenderiye'nin en iyi casusu," demişti Sylvestrus, tumturaklı ifadeye kaçmadan. Bu varlığın ismi Albus idi.

"Konuş," diye emretti Sylvestrus.

"Haftada bir kere, şabat günü toplanıyorlar," dedi yaratık. "Efendim Alexianus'un evinde toplanıyorlar. Evin müştemilatının bir salonunda. O günler, efendimin karısı, hizmetçilere erken izin veriyor; hizmetçilere, kölelerin hamam paralarını da ödüyor. O zaman, yeraltı bölümleri boşalıyor ve onların emirlerine amade kalıyor.

"O halde, bunlar Yahudiler?" diye sordu Alexianus

"Hayır, yani şunu söylemek istiyorum, bu konularda bilgim yok, ama bunlar Yahudilerin tasvip etmedikleri bir tarikatın üyelerini oluşturuyorlar. Delta Mahallesi'nden bir hahamla bu konuda konuştum; o bana bunların dince sapkın olduklarını söyledi."

"Kaç kişi bunlar?" diye sordu Alexianus.

"Efendim Alexianus'un evinde toplananlar on bir kişi; sekizi erkek, üçü kadın; kadınlardan biri de efendimin karısı. Diğerlerinin kaç kişi olduğunu söyleyecek durumda değilim, bilemiyorum."

"Bu toplantılarda ne yapıyorlar?"

"Bir ışık deliğinden gözetledim. Fakat bu delik kapalı olduğunda, söylediklerini işitemedim. Konuşuyorlar. Ekmek ve şarabı paylaşıyorlar. Bir ekmeği koparıyorlar, bu ekmeğin üzerinde, aralarından biri, en yaşlı olanı, bir hareket yapıyor, sonra bu ekmek parçasını bir kadeh şaraba batırıp ıslatıyorlar ve onu yiyorlar."

"Bu, bir deliler hikâyesi!" diye bağırdı Alexianus.

"Bildiğimi söylüyorum!" diye casus ahlayıp oflayan bir tonda itiraz etti.

Sylvestrus, Alexianus'u sakinleştirmek için bir hareket yaptı.

"Her zaman, efendim Alexianus'un kansının yanında bulunan biri var. Onun adını biliyorum. Johannân."

"Nasıl biri bu?"

"Genç. Yirmi, yirmi bir yaşlarında. Güzel. Çok güzel."

Alexianus koltuğuna yaslandı. "Buyrun bakalım, Cornelia delikanlılara düştü demek ki!" diye mırıldandı.

"Efendim Alexianus'un karısı Johannân ile haftanın diğer günleri de buluştu. Mezarlıkta buluştular. Buluşmalar, ben üç tanesini gözetledim, kısa idi. Hanım her seferinde ona dolu bir kese verdi."

"Bu, sevgilisi mi?" diye sordu Alexianus, öfkeliydi ve bu karakoncolosun karısını gözetlemiş olmasından da hafifçe rahatsız olmuş gibiydi sanki. Bakışları pencereden dışarı, gökyüzüne hücuma kalkışan, unutulmuş firavunların fişeklerini taşıyan, pembe renkli dikili taşların perspektifine doğru kaydı.

"Onları sadece giyinik olarak gördüm, gördüğümü söylüyorum," diye öbürü itiraz etti. "Fakat hanım, ne olursa olsun, ona büyük bir dostluk besliyor, zira birçok kere onun ellerini yakaladı. Hatta hanımın onun ayaklarını öptüğünü bile gördüm."

"Ayaklarını!" diye bağırdı Alexianus ellerini birbirine çarparak O kadar şiddetle bağırmıştı ki, casus bundan ürktü. "Ayaklarını!!"

Alexianus bir bardak şarap içip de sakinleşip kendini toparlayıncaya kadar, sessizlik oldu. Sylvestrus'un kafasından ise pek de neşeli olmayan fikirler geçiyordu. "Konuş, devamını anlat!" diye emretti Albus'a.

"Johannân'ın arkadaşlarını izledim. Maréotis gölü kıyısında, çok basit evlerde oturuyorlar ve toprağı ekip biçiyorlar. Buğday, mısır, meyve ağaçları yetiştiriyorlar. Kadınsız yaşıyorlar. Onlara gündüz vaftizcileri deniyor."

"Onlar sadece gece yıkanıyorlar, değil mi?"

"Küçücük köylerinin ana binasında bulunan bir havuzda, hep bir arada, her akşam yıkanıyorlar. Onların akşam banyoları bir tür dini ayin oluşturuyor."

"Johannân orada mı oturuyor?" diye sordu Alexianus.

"Hayır, o, şehirde, Delta Mahallesi'nin ötesinde, bir... arkadaşıyla birlikte oturuyor."

Albus'un bu, "arkadaşı" kelimesini telaffuz etmedeki tereddüdü Sylvestrus'un dikkatini çekti. "Bu, arkadaş dediğin nedir?" diye sordu sekreter.

Albus hafifçe huzursuz oldu. "Bu da onun yaşında genç bir adam, belki biraz daha genç, ona karşı Johannân çok kuvvetli bir dostluk besliyor gibi."

"Yani, bu, onun sevgilisi demek istiyorsun."

"Öyle deniyorsa, öyle..." diye yanıtladı Albus, gözlerini yere indirerek. "Her halükârda, bu bir büyücü," diye de ekledi sanki arada bir sebep sonuç ilişkisi varmış gibi.

"Bir büyücü mü?" diye sordu durumdan gıcık kapmış olan Alexianus; zira o, bu durumda, adı geçen Johannân'ın döndürdüğü dolaplarla zehirlenme olayı arasında muhtemel bir sebep sonuç ilişkisi görüyordu.

"Gündüz vaftizcilerinin hepsi büyücüdür. Cinlilerin, şeytan çarpmış olanların şeytanlarını kovarlar, tedavi edilemeyen hastalıkları, yılan sokmalarını, deliliği iyileştirirler."

"Yapacak çok şeyleri olmalı," diye fikrini belirtti Alexianus. "Önce kendilerini tedavi etmekle işe başlasalar iyi ederler. Peki, bunlar büyü de yapıyorlar mı?"

"Hayır. Sadece şeytanları kovuyorlar. Büyü yapmayı bilmiyorlar. Sihirli sözlerle, okuyup üfleyerek yağmur yağdırıyorlar." Alexianus şaşkınlık içinde gözlerini iri iri açtı. "Evet," diye sözüne devam etti Albus, "Açık havada toplanıyorlar ve yağmuru çekmek için dualar okuyorlar."

"Peki yağmur yağıyor mu?" diye sordu Alexianus.

"Ben sadece bir töreni uzaktan gördüm. Çalılıklara saklanmıştım. Hayır, yağmur yağmadı."

Rapor bitmişti. Sylvestrus casusun parasını ödedi, görevine devam etmesi ve ağzını sıkı tutması emrini verdi, sonra da çekilmesine izin vererek gönderdi adamı. Alexianus ve sekreteri yalnız kaldılar.

"Bir deliler hikâyesi!" diye bağırdı Alexianus. "Evim bir çirkef kuyusu olmuş! Karım deli! Kayınpederimi uyarmam gerekir!"

"Henüz değil," dedi Sylvestrus. "Araştırmamızın sonuna kadar gitmemiz daha iyi olur."

"Bu şekilde, uygun zamanı bekleyerek oyalanmak doğru mu acaba, iyi mi ediyoruz, diye düşünüyorum kendi kendime. Herkesin bu kadar korktuğu skandal, ne olursa olsun, sonunda patlak verecek ve biz de suç ortakları gibi görüneceğiz!"

"Eğer skandal hemen patlak verseydi, biz hiçbir şey bilmiyor olacaktık. Ayrıca, Delia'yı bulmak istiyorsun, bu, onu bulmanın en iyi yolu değil."

"Karım demek ki yüz bin sesterceyi bu genç herife verdi! Ve babasına da benim işlerimin kötü gittiğini bildirdi! Şu Johannân'ı ele geçirip sorgulamak gerekir."

"Tekrar ediyorum, hemen değil. Bu iş bana sandığımızdan çok daha fazla dallı budaklı gibi görünüyor."

"Fakat bu arada karım adama bir yüz bin sesterce daha verecek!"

"Bu, gerçekten de bir risk. Fakat, tekrar ediyorum, göründüğünden çok daha geniş, dallı budaklı olan bu işin aslını, esasını anlama şansımızı kaybedeceğiz."

"Neden?"

"Birçok sebepten; bunlardan hiç olmazsa bir tanesi, doğrudan senin evini ilgilendiriyor. Ptoléméler Sokağı'nın şosesinin çökmüş olduğundan haberdar edilen, senin mahallenin belediye başkanlık divanı üyesi, yolun tamiri için derhal yol yapım bakım işçilerini göndermiş. Ve işçiler orada ne bulmuşlar? Çöküntünün, yolun altında kazılan bir tünelden kaynaklandığını. Bu tünel yeni kazılmış bir tünel; ve görünen o ki, senin evinden Bruchion'a çıkıyor."

Alexianus altüst olmuştu.

"Benim kendi evimde bir tünel kazan şu hamamcılar, akşamları yıkananlar olacak herhalde? Fakat ne maksatla, Tanrı aşkına?"

"Bu, sorulabilecek bir soru," diye yanıtladı Sylvestrus. "Halbuki, bir tünel sadece askeri maksatlarla ya da bozguncu, yıkıcı olmamak şartıyla, gizli birtakım maksatlarla kazılabilir."

"Fakat bu adamlar kim oluyor!" diye bağırdı Alexianus. "Süratle valiyi haberdar etmek gerek!"

"Bırak vali kendi karar versin. Biz, bu adamların, tünellerinin tamamlanmış olduğuna karar verdikleri zaman ne yapacaklarını göreceğiz. Gündüz vaftizcileri denen insanlara gelince, bu tarikat hakkında bilgi edinmek için Philon'a danışmamızı öneriyorum. Bu tarikatın hahamlara da karşı olduğunu işittim."

"Hahamlar!" diye homurdandı Alexianus. "Hahamlarla ne işimiz var! Onlar şehrin vatandaşı bile değiller! Roma eyaleti olan İskenderiye'deyiz! Adaleti sağlamak Romalılara düşer."

"Romalılar bunu yapmayı reddediyorlarsa, o zaman kurnazca davranıp bir hileye başvurmak gerekir."

İleri sürebilecekleri argümanlar bitmişti. Sylvestrus hamama gitmeyi önerdi. Zira orada Philon ile karşılaşma şansları vardı. Gerçekten de, onu orada buldular. Alexianus, gündüz vaftizcileri ile ilgili olarak onu sorgulamak için, fevkalade keyfi yerindeymiş gibi davrandı. Fakat sadece bu kelimeyi telaffuz etmesi bile, Philon'un yüzünü karartmaya yetti; bu, Alexianus'u şaşırttı. Philon'un gözlerinde bir güvensizlik pırıltısı peyda olmuştu, sonra da gözlerini kapadı. "Son zamanlarda bu adamlardan çok söz ediliyor," diye mırıldandı. "Fakat bu konuda ben senden fazla bir şey bilmiyorum." Sonra, diğer sorulardan kurtulmak için, bir randevuyu bahane etti. Alexianus, normalde rahat ve güzel konuşan Philon'un birdenbire lafı kısa kestirip atmasına şaşırdı. Sanki yalan söylüyordu. Bu; zehirleme olayını bir sır daha kaplıyordu.

Hamamdan çıktıkları zaman, Alexianus bu konuda sekreteriyle uzun uzadıya konuşup tartıştı. Pek çok insan birçok şey biliyordu; fakat, bir kısmı İmparatorluğun selameti bakımından, bir kısmı da kendi selametleri açısından, bunları gizliyorlardı. Sonunda, sekreterinin onu yatıştırmasıyla ve ikna etmesiyle, Alexianus sabırlı davranmaya karar verdi. Bu üzgün, incinmiş ve öç almak isteyen ruh durumunda, Aristopompos'un yerinde bir gece yemeği yemeye karar verdi. Gece ona iyi geldi. Üstü çiçek dolu yaseminler çevrede mis gibi kokuyordu. Hancı, genellikle çok şiddetli esen rüzgârdan müşterileri koruyan tenteleri kaldırmıştı. Duru bir gökyüzünde fener yanıp sönüyordu. Sezar Caddesi'nde sıralanmış meşaleler, beş dikilitaşın o şekilde sıralanmış olmasının değerini sanki daha iyi belirtiyorlardı bu akşam.

"Gökyüzü, kesinlikle ölümlülerin ruh hallerini yansıtmıyor, diye mırıldandı Alexianus. "Bu şehir bir bataklığı hatırlatıyor. Mısırlıların dininin, Tanrı'lar Tapınağı''nda timsahlar, yılanlar, su aygırları kadar korkunç hayvanları barındırmasına ben artık şaşırmıyorum..."

"Bataklık toprağı kurumaya bırakıldığında, en verimli topraktır," dedi Sylvestrus. "İskenderiye, Nil'in balçığı üzerine kurulmuştur. Bu, onun için bir şans, bir talihtir. İskender, ismini taşıyan şehirlerden en ünlüsünü kurmak için, görünüşte nankör, berbat bir siteyi, Rhakotis'i seçtiği zaman, o kadar da haksız ve ileri görüşsüz davranmış değildir."

II

AYAKLANMA

BİRİNCİ BÖLÜM

Delta Mahallesi'nde Endişe

Proverbes (Atasözleri) sinagogunun yakınındaki salonda yapılan olağanüstü bir toplantıydı. Daha sonra yeni bir çağın 38. yılında yapıldığı söylenecekti, fakat aslında, İmparator Caius Caligula'nın saltanatının 2. yılındaydı. Yüzler asıktı, bu toplantıya davet edilmiş olan Philon bunun sebebini biliyordu. Duadan sonra gündeme geçildiğinde, toplantının başkanı Abraham ben Saltiel'in ne söyleyeceğini de şimdiden biliyordu. Tahmininde yanılmamıştı. İskenderiye Yahudileri haftalardır Yunanlıların ve Romalıların saldırılarına maruz kalıyorlardı. Düşmanca davranışlar gittikçe daha cesurlaşıyor ve şiddet kazanıyordu. Daha dün, bir serseriler çetesi, Delta Mahallesi'nin giriş kapılarından birini ve buna yakın bir evi, kıtıkla doldurduklan çalı çırpıyı ateşe vermek suretiyle yakmaya çalışmışlardı. Nöbetçi gece bekçileri derhal harekete geçirilmiş ve yangınlar çarçabuk kontrol altına alınmıştı. Fakat birçok Yahudi mağazası, Delta Mahallesi'nde güpegündüz, diğer mahalleler de geceleri, soyulmuş veya talan edilmişti. Sarraflar da limanda saldırıya uğramış ve soyulmuşlardı; ancak diğer sarraflann ve yardımcılarının müdahalesiyle canlarını kurtarabilmişlerdi. Bunlar Büyük İskenderiye'de cirit atmaya başladıklarından beri, Yahudiler

sövgülere maruz kalma ve dayak yeme, yumruklanma korkusu içinde yaşıyorlardı.

"Mahallenin giriş kapılarının, koçbaşlarıyla yapılacak bir saldırıya en iyi şekilde dayanabilmeleri için, sağlam ana direklerle ve bronz kalıplarla, mukavemet yüzeyleriyle kuvvetlendirilmesini emrettim. Ayrıca da, kapıların açık olduğu saatlerde, saldırganların gözünü korkutmak üzere, devamlı kol gezecek resmi bir milis kuvveti oluşturulmasının zorunlu olduğunu düşünüyorum. Şimdi, bu iki önleme itirazı olan varsa, burada hemen el kaldırarak bunu belirtmelerini istiyorum." Hiçbir el kalkmadı. "Aynı şekilde, böyle bir milisin limandaki sarrafların güvenliğini de korumasını ve kontrol altında tutulup korunmaları daha kolay olacağı için, bu sarrafların bir binada toplanmalarını da oylamak istiyorum." Philon elini kaldırdı. "Sözü Philon Alexander'a veriyorum."

"Korkarım ki, sarrafların bir yerde toplanmalarına vali pek sıcak bakmıyor; ve ayrıca da, bu şekilde, toplu halde bulundukları zaman, iyi bir hedef tahtası teşkil ederler ve saldırıya adeta davetiye çıkarmış, saldırıyı teşvik etmiş olurlar."

"Bu bir araya toplanma alabarque'ın yetkisinde değil mi?" diye sordu bir haham.

"Hayır, aslında bu, idare amirliğine bağlı, zira özellikle mali bir iş değil," diye yanıtladı Yahudilere düşmanlığı bilinen valinin nezdinde sarrafların savunuculuğunu yapmak gibi zor bir işten kardeşini kurtarmaya çalışan Philon. "Bana öyle geliyor ki, şöyle güçlü kuvvetli birkaç adam, varlıklarıyla, saldırganları caydırabileceklerdir.

"Zabıt kâtibi, Philon Alexander'ın fikrini tutanaklara geçir;" dedi Saltiel. "Söylediğini uygun buluyorum."

"Bugün Yahudilere karşı olan düşmanlık periyodiktir. Geçmişte de bunun örneklerini gördük. Birkaç ay devam ediyor, sonra kendiliğinden duruluyor."

"Sence bu, neden böyle oluyor?" diye sordu başka bir haham.

"Heykel meselesinden beri Caligula'nın yürüttüğü kovuşturmadan dolayı" diye yanıtladı Philon.

"Ne isterse olsun! Kudüs Tapınağı'na onun büstünü koydurtmasına izin veremedik!" diye fikrini belirtti aynı haham öfke ve tiksintiyle.

"O, bir Tann olduğunu, böyle olunca da, ibadethanelerinde yer alabileceğini düşünüyor."

Salona bir uğultu yayıldı, "Dine hakaret!" mırıltıları duyuldu.

"Bu konuda İskenderiye'nin Roma makamlarıyla tartışmaya, sürtüşmeye girmenin akıllıca bir davranış olduğunu sanmıyorum, bu, işi daha da kötüye götürecektir. Flaccus'un kendisi de Yahudilere kalbinin derinliklerinden düşmandır. Bırakalım, fırtına geçsin."

Bir başka rahip elini kaldırdı ve söz ona verildi. "Sezar'ın gözdelerinden biri Hérode Agrippa'dır. Caligula, Hérode Antipas'dan yönetim yetkisini alıp Agrippa'ya vermiştir ve Agrippa'ya sunmak için, Büyük Hérode Krallığı'nı hemen hemen yeniden yaratmıştır. Agrippa bizim davamızı savunamaz mı?"

"Hérode Agrippa'nın yerine cevap veremem," diye yanıtladı Philon. "Ve bu arada, Hérode'lerin Yahudi olmadıklarını, fakat Nabati'lerden[1] ve Edom'lulardan[2] geldiklerini de

1 Arabistan Yarımadası'nın kuzeybatısında yaşayan bir Arap kavmi. (Ç.N.)

2 Filistin'de Lut gölünün güneybatısında yaşayan kavim. Bu topraklara İdumea da denirdi, bu kavme de İdume'liler. (Ç.N.)

unutmayalım. Hemen şunu da söyleyeyim, haber aldığıma göre, Agrippa kısa bir süre sonra İskenderiye'ye uğrayacak. Düşüncelerimizi, sıkıntılarımızı ona anlatabiliriz."

"Ona kim anlatacak bütün bunlan?" diye sordu aynı haham hırçın bir ses tonuyla.

"Bu, başkanımız Saltiel'e bağlı sanıyorum ve sizlere," diye yanıtladı Philon.

"Kardeşin Lysimacos'un ona, borçlarını ödeyebilmesi için üç yüz bin sesterce borç vermeyi bir zamanlar reddetmiş olduğunu da unutmamak gerekir," dedi haham.

Görüldüğü gibi, açıkça inançsızlıkla değilse de, Helenizme fazlaca düşkün olmakla suçlanan İskender kardeşlere karşı pek de hoşgörülü duygular beslemeyen hahamlar da vardı. Philon bu küstahlığa yanıt vermedi. Sessizce toplantının sonunu bekledi zira Saltiel ile konuşmak istiyordu. Nihayet yalnız yakalayınca, ona: "Geçen toplantıda, Maréotis gölü kıyısında yerleşik Essenlilere ilişkin, bana oldukça tehlikeli görünen sözler işittim. Bunlar rastgele söylenmiş sözler miydi, yoksa kasten mi söylenmişlerdi, bilmek isterim," dedi.

Saltiel uzun uzun sakalını sıvazladı ve dengeli tutmaya çalıştığı bir ses tonuyla yanıtladı: "Senin de bildiğin gibi, Essenlilere, onların bize baktıklarından daha olumlu bir gözle bakmıyoruz. Üstelik, Maréotis gölü kıyısında yerleşmiş olan, gündüz vaftizcilerinin veya bir başka deyişle tedavi edicilerin, esas Essenliler olduklarından da emin değilim. Onlardan türemiş bir grup oluşturduklarını düşünüyorum.

"Essenliler dindar adamlar," diye fikrini belirtti Philon. "Belki de, geçen günkü konuşmaların bıraktığı izlenimden biraz daha dikkatlice, hatta belki saygıyla ilgilenilmeyi hak ediyorlardır."

"Dindarlık bir garanti değildir, dindardır diye birine gözün kapalı güvenemezsin," diye söze başladı Saltiel. "Pek çok dindar pagan vardır. Ama gelin görün ki, onlann bizim hakkımızda söylediklerinin yanında, bizim onlar için söylediklerimiz hiç kalır. İskenderiye'de olduğu gibi, Kudüs'te de, bizim hakkımızda hakaret olarak nitelendireceğimiz sözler söylemeleriyle tanınırlar. Orada, başrahibin bir yalancı; düzenbaz olduğunu söylerler, burda, bizim yalan yayan sahte Yahudiler olduğumuzu... Belki, onlara karşı hoşgörü göstermek gerçek Yahudilerin ayırıcı özelliğidir, kim bilir," dedi Saltiel, Philon'a satır aralarında çok şey ima eden bir bakış fırlatarak.

"Her şey bir yana, onlar da bizim gibi Yahudi ve biz burada yabancı topraklardayız. Onlarla dayanışmamız hoş olmaz mı?"

"Korkarım, onlarla dayanışmadan çok büyük şeyler bekliyorsun; zira onlar Helenizm'le her yakınlaşma çabasını nefretle karşılıyorlar." Ve Saltiel, salondaki pencerenin içine konulmuş iki kadehi de şarapla doldurdu. Birini Philon'a uzattı, fakat hareketin törensel ağırlığı, bunun sadece resmi bir seremoniden ibaret olduğunu, gönülden yapılmadığını açıkça belli ediyordu. "Bu adamlann adaletine kendinizi bıraktığınız takdirde, ne size ne kardeşiniz Lysimacos'a fazla bir şans tanımazdım ben. Üstelik," diye devam etti Saltiel, "Gündüz vaftizcilerinin, siz isterseniz tedaviciler deyin, asıl Essenliler olmayıp bunlardan türemiş bir grup olduklarını da tekrarlamak isterim. Bu civarlarda, bunlarla ilgili Antakya veya Sur gibi, pek çok şehir bulunmaktadır. Bunlar, Mesih'in gelmesini bekleyerek ve bu çağlann sonunun gelmesini umarak, kendilerini şüpheli birtakım batıl inançlara kaptırarak, ayinleriyle bir saflığa ulaşmaya kafalarını takmış, dar kafalı yobazlardan farksızdırlar."

"Şüpheli batıl inançlar mı?"

"Büyücü uygulamaları," diye yanıtladı Saltiel. Aldığı bilgi Philon'un düşünmesine neden oldu.

"Onların bunları nerede ve kimlerin yanında öğrendiklerini kim bilir; şüphesiz, bellibaşlı şarlatanlar olan Mezopotamya müneccimlerinin, Mezopotamya rahiplerinin yanında. Ya da kim bilir, ne bileyim, belki de Mısırlı rahiplerin yanında. Her halükârda, bunların, geçen gün sözünü ettiğimiz, şu inanılmaz zehirler hikâyesine karışmış olduklarına ve polisin söz ettiği Yahudilerin de bunlar olduğuna iyice inanmaya başlıyorum. En azından polis Yahudilerin bu işe karışmış olduklarını keşfetmiş bulunuyor. Bu durumda, bu insanlar bizim başımıza ancak dert açabilirler."

"Kavgayı yatıştırmak için, onlardan fikir alınamaz mı?" diye sordu Philon.

"Uzlaşma fikri bana uygun görünmüyor," diye yanıtladı Saltiel kesin ve kararlı bir ifadeyle. "Biz kesinlikle onlarla iyi ilişkiler içinde olmak istemiyoruz. Bu, Romalıların onlarla bizi aynı kefeye koyma düşüncelerini kuvvetlendirir. Ayrıca, benim kulağıma kadar gelen söylentiler de var; bunlara göre, İsa diye biri yobazlar, zelotlar, bu gündüz vaftizcilerinin, arasına karışmış bulunuyor. Bu da, onların niçin tahrik edici olduklarını açıklıyor. İsrail'de bu zelotlar Romalılara karşı her türlü zulmü yapmaktadırlar, sokak ortasında cinayetler işlerler, fakat aynı zamanda, kendilerine para vermeyi reddeden zengin Yahudilere de karşıdırlar. Maréotis gölü çevresinde yerleşik bu adamlar kendileri haydut değillerse, haydutların suç ortaklandır mutlaka!"

"Senin bahsetiğin İsa, şu, birkaç yıl önce, Pilat'ın çarmıha gerdirdiği Galileli[3] olmasın?"

---

3 Galile: Filistin'in kuzeyinde bir bölge.

"Ta kendisi. Onun din adamlarına karşı baş kaldırma mesajı, Yuda[4] ülkesinde dini ayaklanmayı yayan zelot öğretisini benimsemiş olanlar tarafından alınmıştır. Bu, bitmez tükenmez sıkıntılar yarattığından, Roma'da dünyanın bütün Yahudilerine karşı büyük bir kin ve öfke doğmasına ve büyümesine yol açmıştır." Bardağını boşalttı. "Bana inan, Philon, Yahudi cemaatini korumamız şart; ancak bunu yaparken ufak ayrıntılara dikkat etmek, çok dikkatli davranmak gerekir. Adeta sıkıyönetim altında gibiyiz, bir yandan Yunanlıların, öte yandan bu meczuplar tarikatının baskısına maruzuz."

Konuşma sona ermişti. İki adam kucaklaştı, birbirlerine sağlık ve esenlik dileyerek hayır duası ettiler. Daha sonra Philon bekleme odasında sekreterini buldu. Oradan, onları beklemekte olan tahtırevana gittiler.

"Delia'nın kaybolması," diye mırıldandı Philon düşünceli ve sıkkın bir tonda, "Çok daha geniş çaplı bir komplonun içinde sadece bir tek öykü oluşturuyor..."

Philon'un tahtırevanı Delta Mahallesi'nin üç batı kapısından birine çıkmak üzere geldiğinde, üç muhafız, kapıların ana direklerinin vurulmasından ve kapı kollarının halkaları içinde gıcırdamasından oluşan madeni çatırtılar çıkararak, yaklaştı. Bu gürültüler, silah şakırtısıymış gibi çınladı, hoş bir izlenim bırakmadı. Çevre, pek dost sayılmazdı ve dolayısıyla, Delta Mahallesi'ni terk eden her grup saldırıya uğrama riskiyle karşı karşıyaydı. Philon, meşale taşıyıcıların ötesine, üçü merdiveni açmak, diğer üçü de merdiveni kapamak için silahlı bir muhafız takımını harekete geçirmiş olduğu için

4 Yuda: Filistin topraklarında Ölü Deniz'le Akdeniz arasında kalan bölge; bütün Filistin'e de bu ad verilir.

kendini kutladı. Fakat dönüş yolunda, İskender'in kentinde endişe yaratabilecek hiçbir şey hissedilmiyordu. Sezar Caddesi'nde piyasa edenler her zamanki rehavetleri içindeydiler, yaseminleri dizip satanlar hep aynı telaşın ve sürtükler de gene hep aynı yüzsüzlüğün ve yırtıklığın içindeydiler. Philon, ilk defa olarak, bu sonuncular arasında bir Afrikalı kadının varlığını fark etti. Bir kere daha, insanların faaliyetlerinde aşkın önemini, seksin değil ama, kendi kendine sorguladı. Bu soru yeni değildi şüphesiz, fakat filozofa öyle geldi ki, bu soru yıllar geçtikçe, artan bir etki kazanıyor, her gün insanı biraz daha fazla tedirgin ediyordu. Birden kendini Delia'yı düşünürken yakaladı. Acaba gerçekten kaybolmuş muydu? Yoksa öldürülmüş müydü? Kaderlerinin ince fakat dayanıklı bir iplikle birbirine bağlı olduğunu düşündüğü zaman, benliğini bir şaşkınlık kapladı. Genç kadını belki de ölüme götürmüş olan bir komployla kendisinin de işin içine katılmış olması pekâlâ mümkündü. Dindar bir Yahudiyi, insanların seks duygularını tatmin etmek için yaratılmış bir varlıkla bağlamak, bunların kaderlerini birbirine bağlamak, gerçekten de Tanrı'nın iradesi miydi? Bu düşünce ona ters geliyor, onu rahatsız ediyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

Sezar Caddesi'nde Hoş Bir Yanlış Anlama.

Akşam, büyük bir hava akımı halinde, denizin üstünden koşarak doğudan geliyordu. Şehvet ve karabasanlar ortamında, akşamın kıvrımlarından nefis kokular dökülüyordu. Denizden esen hafif rüzgâr, şehirde barınabileceği sakin bir duvar bulur bulmaz, nerede olursa orada hemen bitiveren yaseminlerin beyaz yıldızlarını, gerçekten de canlandırıyordu, muhabbet çiçeklerinin (rezedelerin) ve salkım çiçeklerinin şekerli salkımlarını ve yazın da, hintkirazlarının sarı ve ballı çiçeklerini diriltip coşturuyordu. Bunlar et yemekleriyle birlikte sunulmuş nefis üstlük tatlılar gibiydi sanki; çünkü akşamleyin, bir yandan da kızartma dumanları yükseliyordu.

Delia'nın terasının altında, Rhakotis'in hatırasını canlandıran muhabbet çiçekleri ve eskiden şarap gibi bol keseden harcanan zeytinyağı şişeleri vardı. Delia, ibrikten suya birkaç damla sardunya yağı damlatıyor ve bununla, taban tahtaları aşağıya su geçirdiği için, etrafa taşan suyu tahta bir kovanın içine akıtmaya dikkat ederek, akşam tuvaletini yapıyor, böylece kaybolmuş zevkleri yad ediyordu. Sonra, Budist keşişin ona verdiği yanmış zencefil tozuyla erkek makyajını yapıyordu.

Yüzüne sürdüğü bu hiç beklenmedik düzgün, Delia'nın hayatında büyük bir yer tututyordu: Koruyucusuydu onun. Son derece ince olan bu toz, bütün gözeneklere nüfuz ediyor ve hiç fark edilmeyecek şekilde cildini boyuyordu; hatta öyle bir boyuyordu ki, hem yeni çıkan kılların köklerini belirtiyor, hem de çıkmış kılların gölgesini veriyordu. Üstelik, normal düzgünler gibi, terle akıp gitmiyordu. Üst dudağa, çeneye ve avurtlara sadece ufak bir darbeyle dokunmak yetiyordu. Tebdili kıyafet etmiş olarak ilk sokağa çıkışının ertesi gününden itibaren, Delia, yeniyetmelerin tüylülüğünü taklit etmek için ve baldırlarının gereğinden fazla beyazlığını örtmek için, bu tozdan bacaklarına da sürdü. Geriye, genç İskenderiyelilerin biraz fiyakalı, şıklık budalası; kendinden emin hallerini taklit etmeyi öğrenmek ve eskiden kalan kalçalarını kıvırtma alışkanlığından vazgeçmek kalıyordu. Kıçının yaradılıştan küçük olması onun için büyük bir şanstı; bu kılık değiştirme serüveninde ona büyük kolaylık sağlıyordu. Tabi bir de göğüsler meselesi vardı; onlara erkek göğsü havası verebilmek için yapabileceği en iyi şey, onları bez bantlarla sıkmaktı. Böylelikle, sıcak akşamlarda, üzerine kolsuz bir palto almadan dışarı çıkabiliyordu.

Delia, Mandulis'in evinden kaçtığından beri, yeni mahallesinden uzaklara gitme macerasını kesinlikle göze alamamıştı. Tanıdık herhangi birine veya onu öldürmek isteyen ve izlemekte olan, tanımadığı müstakbel katillerine rastlamaktan ödü kopuyordu. Mandulis eve dönüp de iki cesetle karşılaştığı zaman neler olup bittiğini öğrenmek için yanıp tutuşuyordu; fakat, oğlan çocuğu kılığında bile olsa, mahallede oturanlardan birini veya diğerini soruşturmak için gidip çevrede görünmeye cesaret edemezdi. Üstelik, Mandulis tarafından tanınmaktan korkuyordu; korkması, yalnız Mandulis onu tekrar yakalamaya çalışacağı ve onu zorla tutsak ettiği

cinsel köleliğin onun zevk aldığı bir şey olmadığı için değildi, aynı zamanda onların, ne onun ne de kardeşi Ramose'nin dürüstlüğünden de emin olamadığı içindi. Birinin veya öbürünün, esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolan kadının kendi evlerinde oturduğunu söylemedikleri ne malumdu? Onu izleyen katiller tarafından satın alınmamış oldukları da belli miydi? Nihayet, işlek sokaklarda göründüğü takdirde, bir zamanlar evinde kabul ettiği adamlardan biriyle karşılaşması tehlikesi de her an mevcuttu. Şüphesiz, Alexianus ve onun düzeyindeki zengin adamlar, gidecekleri yerlere çoğu zaman tahtırevanla gidip gelirlerdi, ama bakarsın, şuraya buraya gitmek için ayaklarını bazen yere bastıkları da olurdu. Güven vermeyen bir bakışı göz kırpmadan kaldırabileceğinden emin değildi, kendini bunun için hazır hissetmiyordu.

O akşam, hancının yerinde yediği hafif yemekten sonra, her zamanki tedbirli davranışının dışına çıkmaya karar verdi. Psikolojik hapishanesinin onu boğmasına, bir de merak ekleniyordu. Bruchion'dan inerek, Posidium'un dalgakıranı olan Timon'un önünde, Sezar Caddesi'nin başına ulaştı; oradan, Faros Adası'nın doğu kıyısı boyunca, Büyük Liman'da, caddenin daire şeklindeki kemerinin üzerine yerleştirilmiş meşalelerin oluşturduğu ışıktan kolyeyi hayranlıkla keşfetti. Su durgundu, oraya düşen akisler hafifçe oynuyor, suyun yüzeyinde hafifçe kırışıyordu. Bu mücevherlerin en görkemlisi, fenerin ta kendisiydi; o zamana kadar, Delia onu bu perspektiften pek nadir görmüştü.

Hem gözlerine sunulan bu güzelliği seyretmek, hem de içinde maceralar yaşayıp yuvarlanıp gittiği şu insanlık tablosuna akıl erdirmek, onu içine sindirmek için, bir an durdu. Bu toplum, halktan insanlardan, Mısırlı, Romalı, Yunanlı,

Kıbrıslı, Anadolulu, İtalyalı ve hatta Galyalı küçük tüccarlardan, her renkten denizcilerden ve zavallı İsis'in bir zamanlar kınıcı, hakaretvari ifadelerle anlatmaya çalıştığı, ondan dinlediği meşhur sürtüklerden oluşuyordu; caddeleri dolduran bu insanlar, ya biraz hava almak için çıkmışlardı, yahut da, macera arıyorlardı; uzaktan, küçük kahvelerin gaz lambaları nemli havada göz kırpıp duruyorlardı. Şurada, şarap içiliyordu veya ballı galetalar, dilim dilim salamlar, veya salatalık turşuları satılıyordu; müşteriler satıcıların etrafına üşüşüyor, şakalaşıyor, birbirlerine açık saçık şakalar yapıyor ve dedikodu ediyorlardı. Bu gezip dolaşanların arasına katılmak üzere, caddeyi karşıdan karşıya geçmeye hazırlanırken, Delia, bir antreponun duvarına yapıştırılmış bir ilanı farketti. Papirüs yapraklarındandı; rüzgâr, güneş ve rutubetin etkisiyle sertleşip kurumuş olmasından ne kadar yeni olduğu anlaşılıyordu. Delia, yandaki meşalenin dans eden ışığında kâğıtta büyük harflerle yazılı olanı çözdü. *Felicia Augusta*'nın kaptanı uzun süreli bir yolculuk için bir muhasebeci arıyordu; batı limanında, Kibotos Kaptanlığı'na müracaat edilmeli; Sérapis Sokağı'nda, kanatlı Messagers kunduracısının üstünde oturan Flavius Octavius Balix, kıvırcık tüylü bir Asya köpeği kaybetmişti, bu köpeği ona getirene yüklü bir ödül vaat ediyordu. Bir aşçı, tanrıları hayran bırakacak soslar vaat ederek, iş arıyordu; bir büyücü yaptığı aşk iksirlerinin en sert kalpleri bile fethedeceğini garanti ediyordu. Ve böyle devam edip gidiyordu. Sonra Delia'nın kalbi yerinden fırlayacakmış gibi atmaya başladı. "... eskien Rhakotis'te oturan Delia Hyperhynnia hakkında bilgi verecek olana yirmi bin sesterce. Müracaat, batı limanında, Kibotos antrepolarında, Retator firmasının yazıhanesine." Yirmi bin sesterce! Mandulis'in evinde kendisine saldıranların umdukları bu ödül müydü? Ama gene aynı şeyi soruyordu kendi kendine, onu

nasıl bulmuşlardı? Belki Mandulis'e ödül cazip gelmişti ve parayla tuttuğu insanlara onu kaçırtıp teslim ettirmek istemişti? Yok, hayır, bu ihtimal çok karmaşıktı. Delia kendini toparladı ve caddenin karşı tarafına geçti; kendi kendine, burada gezinirken bu konuyu düşünmeye karar verdi. Yolu karşıdan karşıya geçerken, karşı yönden gelmekte olan *Mandulis'i gördü*. Bayılacağını sandı ve kaçmamak için bütün cesaretini topladı. Büyük bir tedbirsizlik eseri olarak, adamın görev yaptığı İsis Tapınağı'nın tam da Faros Adası'nda bulunduğunu unutmuştu! Fakat Mandulis başını bile çevirmedi ve yoluna devam etti. Deniz kenarına vardığında, Delia onu izlemek için, bir dikilitaşın arkasına saklandı; adam durmamıştı. Delia soluklanmak için biraz bekledi. Sonra bir kere daha kendini toparladı ve bir bardak şarap ile bir ballı galeta almak için ilk dükkânın önünde durdu. Şarabı iki yudumda içti bitirdi ve ballı çöreği de deniz kıyısında ağır ağır yemek üzere eline aldı.

Yolda gezinenlerin, yoldaki kadın ve hatta erkek sürtüklerin, zira bunlardan da bol bol vardı, işvelerine cilvelerine küstahça, hatta kaba sözlerle şakalaşmalarına daldı. Erkek sürtükler, çok elastik baldırlarıyla ve yaptıkları göz işaretleriyle komik, eğlenceli bir hal almış yüzleriyle tanınıyorlardı. Onlar ve kadın sürtükler, genellikle ikişer ikişer, güya çiftmiş gibi, ama kadın kadına ya da erkek erkeğe, muhtemel bir müşteriye duyurmak istercesine çok yüksek sesle; "Bunun için (erkeği göstererek) yarı fiyat!" ya da tam tersine; "Böyle bir moruk, iki misli paraya!" diyerek geziyorlardı. Delia bu şakaya sahte sakalı içinde gülüyordu, ama bu arada, örneğin; bir Britinyalı denizci bir Afrikalı sürtüğün kıçını mıncıklama cesaretini bulduğunda sürtük de aynı hareketle, ama küstahlık edenin yanağından bir makas alarak buna yanıt

verdiği zaman, inen yumruktan son anda geriye çekilip, kendini tesadüfen kurtarıyordu. Kendi kimliğinden yoksun, başkalarının kimliği içinde eriyordu. Bir bakıştan başka bir şey değildi artık ve kendi kendine mahzun bir şekilde, komplocuların ondan kendisini, özünü, arzusunu çalmış olduklarını söylüyordu. Artık baştan çıkarmayı umamazdı, zira bir başkasının arzusunun tam zıddı ise insan, nasıl baştan çıkarırdı ki karşısındaki bu bir başkasını?

Bu karamsar düşüncelere dalıp gitmişken, bir sürtük yanına yanaştı. Bu, on yedi on sekiz yaşlarında, kendi hatları kadar kaba bir şekilde fondötene bulanmış, herhalde bakanı göstermeyen donuk bir aynada şüphesiz makyaj yapmış bir kızdı, bir hiçti. Elbisesi buruşuktu, saçları herhangi bir şekil verilmesine isyan etmişti, tek mücevheri de, altınmış gibi taktığı, parlak bronz bir kolye idi. Fakat Delia, kızın hatalarından doğan cazibeye hayret etti ve dahası, kendi şaşırmasına şaşırdı.

"Senin için iki drahmi. Ben ondan aşağı çalışmam ama, sen çok güzelsin!" diye bağırdı pespaye kadın.

Delia güldü, fakat canı sıkıldı ve kolsuz paltosu kolunda, dudakları çatlamış Mısır inciri gibi koyu pembe, iç kısımları, hem şeytanca hem de aptalca bir ifade taşıyan küçük burnun karşısında gözlerinde şefkatli bir ifade belirmiş olduğu halde, durdu.

"Her şeyi ben yaparım," dedi sürtük; Delia, kendini aynı zamanda hem ana; hem mahremiyle zina yapan bir kadın, hem de lezbiyen gibi hissetmekten dolayı daha da altüst oldu.

"Şaşırırsın," diye yanıtladı Delia dudaklarında bir tebessümle.

"Yaradılışında mı hata var? Onları görmem ben, görmezlikten gelirim. Birtakım çılgınlıkların, tutkuların mı var, olsun, onlar benim de çılgınlıklarım olur!"

Bu saçma sapan tezgâhtar ağızları, Delia'yı hafifçe güldürdü. Geçenler, gözlerini bu garip, bir arada düşünülemez çifte çeviriyorlardı. "O, senin için çok güzel, Defne!" diye bağırdı küstah bir rakibesi. "Ona sen üstüne para ödemelisin!" Etrafta kahkahalar patladı. Bu durumda, sürtük Defne'nin bakışlarını hüzün kapladı.

"Beni reddediyorsun?" dedi, dokunsan ağlayacakmış gibi bir halde. "Evet, sen güzelsin, ben bir hiçim."

"Nerede oturuyorsun?" diye sordu Delia.

"Beta Mahallesi'nde bir odam var." Burası fahişelerin mahallesiydi.

Delia gözlerini sürtüğün gerilmiş yüzünden çevirdi, rüyalarda görülen kalabalığa benzer bu kalabalığı şöyle bir süzdü, sonra da, gözlerini limanın sularına düşen yaldızlı ışıktan payetlere çevirdi. Onun kimliğini çalarak, bu kimlik aynı zamanda serbest bırakılmış da oluyordu. "Hadi gidelim;" dedi Delia.

Mahalle iki adım ötedeydi ve sürtüğün odası da hemen hemen yeraltında, şarap depolarına bitişik yarı mağara gibi bir yerdi. Delia'nın başı dönerek keşfettiği bir evrendi bu, pislikle değil, onun hiç tanımadığı bir sefaletle kirlenmiş bir dünya. Yerde, rutubetin çıkmasını engellemeyen, ciyak ciyak bağıran renklerde bir halı, küf kokusunu örtemeyen berbat bir parfüm kalıntısı, üzerinde pek çok defa yatılıp oynaşılmış bozuk bir yatak, dört meteliklik, pişmiş topraktan bir Halk Afroditi heykeli, kendi evinde de olduğu gibi, tahta bir

kovanın içinde bir su ibriği, sarsak bir geridonun üzerine konmuş, pişmiş topraktan iğrenç, kocaman, korkunç bir yarak. Kapı kapanır kapanmaz Defne, Delia'nın üzerine atladı ve annesinin memesine yapışan bir çocuğun açlığıyla ona sımsıkı sarıldı. Şarabın etkisiyle veya sadece neşesinden, kendi etrafında topaç gibi şöyle bir döndü ve bağırdı: "Ah! sen ne kadar güzelsin!" Ve çocukça bir kahkaha attı. "Ben bir kadın olduğum halde senden daha az güzelim," dedi, bir taraftan da ateşli bir telaş içinde soyunuyordu. Ve bir çırpıda ince, neredeyse bir oğlan çocuğu vücudu gibi bir vücut ortaya çıktı, bu vücudun kehribar renginde oluşu Delia'yı şaşırttı. Beyaz olan sadece yüzüydü, sürdüğü fondötenin sayesindeydi bu. Nasıl oyuna getirilmişti? Küçük, yuvarlak ve dik göğüslerinde, yanık odun renginde hareler vardı. "Ben Arabistanlıyım," dedi, sanki müşterisinin gözlerinden okumuş gibi. Ve onu soymak için Delia'ya doğru yürüdü. Delia ona durmasını işaret etti. Kadın tüniğini kaldırdı ve fahişenin hayret dolu bakışlan altında, göğüslerini sıkıştıran bantı açtı. Sonra peştemalını çözdü ve baştan çıkardığı kadının karşısında ayakta durdu.

Defne uzun bir süre hiçbir şey söyleyemedi, bakışları bir erkek sandığı kadının kasık kemiğinin ön kısmı üzerine saplanıp kalmıştı.

"Bir erkek olarak güzel olduğundan, bir kadın olarak daha da güzelsin," diye mırıldandı. "Böyle bir şeyi hayal bile edemezdim!" Delia'ya doğru ilerledi. Sonra yatağa uzandılar. Gece de uzadı gitti. Defne'nin aşktaki şiddeti, Delia'nın korkularını, öfkelerini ve melankolilerini yıkadı götürdü. Çok adi bir pazarlığa girişileceğinden korktu, fakat Defne bu konuda bir tek kelime etmemek gibi içgüdüsel bir yetenek gösterdi. Ona daha iyi hizmet verebilmek için Delia'nın böğrünü

kaldırmasındaki, başını tutmasındaki ve ödülünü beklemek için ona karnını sunmasındaki çevikliğine, canlılığına, zevk vermedeki ateşliliğine, büyük tutkusuna diyecek yoktu. Bu esmer tenli ve vahşi yeniyetme kadın, hiçbir koruyucu erkeğin yapamadığını ve daha iyisini beceremediği şeyi başardı. Ürkek derinliklere sığınmış hayatı, olduğu yerden söküp çıkardı ve sevgilisinin tenine kavuşturdu. Şimdi artık Delia'nın zorunda olduğu şey, kendini bir kadın olarak göstermek değil, sadece kadın olmaktı. Birçok gereksiz şeylerden arınmış ve ışıl ışıl, etrafına ışık saçan biri olarak, Delia kendi vücudunu sanki altına değişmiş gibi hissetti; kendi kendine, pohpohlansa da, göklere de çıkarılsa, artık bir hizmetkâr olmadığını, fakat herkesle eşit biri olduğunu tekrarladı, söyledi durdu. O, vermeyi hiçbir zaman aklının ucundan bile geçirmediği şeyi verdi ve hiçbir zaman alacağını sanmadığı bir şeyi aldı. Bir ok bir savaşçıya nasıl gelip bir anda saplanırsa, uyku da onu öyle yakaladı.

Şafak, hava deliğinden kirli bir su gibi içeriye aktı, o karikatür gibi ve muhteşem dekoru aydınlattı. Defne ölüler gibi uyuyordu. Delia, üzerinde o kocaman yarağın durduğu geridona yirmi 'sesterce' bıraktı, uyandırmamaya çalışarak giyindi ve hiç gürültü etmeden kapıya ulaştı.

Fırınlardan gelen ten kokularını geçti, pencerelerden boşaltılmaya başlanan oturakları atladı ve İskenderiye'nin hâlâ tenha olan sokaklarından geçerek, uzun bir bayram kutlamasının ardından uyumaya gidiyormuş gibi, odasına vardı sonunda.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tövbe ve Sesterceler

"... Sadece zevk ve sefaya, erkekleri sefih insanlara ve kadınlan da ahlaksızlıkta kullanılan ete dönüştüren bu zevk ve sefaya adanmış bu maddi dünyanın sefilliklerini ve mutsuzluklarını kapsayan bu hayattan umulacak bir kurtuluş yoktur!"

Eli, ateş etmeye hazır bir el gibi, öylece havaya kalkmış vaziyette kalakaldı. Bakışları ateşliydi, siyah sakalının altında dudakları kor gibiydi, ışıl ışıl yanan saçları da sanki, duvardaki halkalara geçirilmiş ve adamı her yanından saran meşaleler gibi, tutuşmaya hazırdı. Üzerine tünemiş olduğu, derme çatma kuruluvermiş yüksekçe bir yerde, hatip, çukurda kalan bir salonda oturan, dördü kadın olmak üzere bir düzine kadar kişinin oluşturduğu dinleyicileri, sanki ruhlarını okuyormuş gibi, dikkatle inceledi. Kimse gözlerini ondan ayırmıyordu.

"Romalılar taştan Tanrı'lara, kendi kafalarında, zina yapan, hırsız ve adaletsiz olarak canlandırdıkları Tanrı'lara tapıyorlar; geçen akşam bunu size gösterdim. Bu durumda, onların uygunsuz imajları önünde saygıyla eğilmeye devam edecek misiniz? Üzerinize ölü toprağı serpilmiş gibi, bu

durum karşısında kör ve sağır mı kalacaksınız; tek ve kadir-i mutlak Tanrı'nın kelamına hissiz mi kalacak, söylediklerine kulak asmayacak mısınız? O, yasasını herkes için dikte ettirmiştir; ama hiç kimse onun yasasını sadece benimdir diye tekeline alamaz! Kudüs rahiplerini ve İskenderiye hahamlarını, onları dinlemeyin! Onlar hilekâr, düzenbazdırlar, söyledikleri karmakarışık şeylerle kafa karıştırırlar, ağızları kalabalıktır! Tanrı'nın sözünü kullanarak dolap çevirirler ve bundan dolayı, bu kelamı hiç olmazsa asla işitmemiş olan Romalılardan daha suçludurlar! İsrail'de bir adam, çıkıp da, yasa olarak sadece Tanrı'nın yasasının olduğunu ve bu yasanın savsaklanamayacak, titizlikle üzerinde durulması gereken bir yasa olduğunu ve bu Yasanın ruha ulaşmak için teni görünmez bir şekilde kesen, ateşten bir kılıç gibi olduğunu hatırlatmaya kalktığı zaman, ona ne yaptıklarını biliyor musunuz?" Hatip bir an sustu; elinin keskin kısmı, bir dinsizin üzerine inmeye hazır bir bıçak sırtı gibi, gene havaya kalkmıştı. "Çarmıha gerdiler! Sanki uzun yollarda soygun yapan bir haydutmuş gibi! İki azılı haydutun arasında! Bu adam bizim için feda edilmiştir! Bu adam bizim için kendini feda etmiştir!" Dinleyicilerden bir hıçkırık sesi yükseldi. Hiç kimse başını kıpırdatmadı. Herkes kendini kolayca heyecana kapıp koyuvermekten korkuyordu. "Fakat, cellatlarına ilham verip onları harekete geçirilmiş olan şeytan, bu partiyi kazanamadı! Kazanamaz, çünkü en kudretli olan Tanrı'dır ve onun elçisi olan İsa'nın, efendimiz olan İsa'nın kanı boşuna akmamıştır! Eğer, burada size zikrettiğim, öldürmenizi, çalmanızı, Tanrı'nın adını ağzınıza alarak sövüp saymanızı, hayvanlar gibi zina yapmanızı yasaklayan, Tanrı kelamı, Tanrı'nın bu sözleri sizi etkiliyor, size nüfuz ediyorsa, boşuna da akmamış olacaktır! Bu sözler size nüfuz ediyor, sizde bir iz bırakıyor mu?" Dinleyiciler hep bir ağızdan yanıtladı: "Bize nüfuz

ediyor!" Ve hatip sözüne devam etti: "Bu kelamın sizde hayatınızın pisliğini yaktığını hissediyor musunuz? İlahi ateşle kemirildiğinizi duyumsuyor musunuz?" Dinleyicilerden gene onay geldi. "Tann'ya ait olmayan bütün arzulardan vazgeçiyor musunuz?" Burada sesi boğuklaşmıştı. Bir saate yakın bir süredir, büyük bir heyecan ve büyük güç sarf ederek konuşuyordu. "Ruhlarınızı ağırlaştıran, dünya mallarınızdan vazgeçiyor musunuz? Altınlarınızdan, mücevherlerinizden, giysilerinizden vazgeçiyor musunuz? İlahi aydınlığın, ilahi parlaklığın hüküm sürdüğü o korkunç öbür dünyaya nasıl intikal edeceğinizi sanıyorsunuz? Kefenlerinizde çınlçıplak! Öbür tarafa bir tek sesterce götüreceğinizi mi sanıyorsunuz? Hayır! Bir bronz kuruş bile götüremeyeceksiniz! Hiç ama hiçbir şey! Ama siz bu arada, bu dünyada, sarhoş oluyorsunuz, yiyip içip zevku sefa ediyorsunuz, altınlarınızı sayıyorsunuz, onları fakirlere vermeyi reddediyorsunuz, arkadaşlarınızı soyuyorsunuz, kurtlara adanmış pis kokan bedenlerinizle bir başkasını baştan çıkarmak için orospular gibi süsleniyorsunuz! Bir başkasını yatağınıza çekmek için parfümler sürünüyorsunuz! Başkasının sahip olduğu, sizde olmayan şeylere göz dikiyorsunuz! Sanki kendiniz her gün pis bir herifle düşüp kalkmazmışsınız gibi, büyük bir açgözlülükle, başkalarının erkeğini de elinden almak istersiniz! Aman Tanrım! Tann size acısın!" Ve konuşmacı kolunu havaya kaldırdı.

"Tann bize acısın!" diye tekrarladı, gittikçe sesleri eski heyecanını kaybeden dinleyiciler.

"Sizi, gırtlağınıza kadar batmış olduğunuz bu pislikten arındırabilmek için, bugünden ölümünüze kadar kırbaçlamak gerekir; ve bu sizi temizlemeye yetmez bile! Teninizin cinsel isteklerini siz kendiniz kırmazsanız, bunu kimin yapacağını biliyor musunuz? Ruhlarınızı, asırlarca yakıp kavurmak için ele geçirecek olan, size çengelini atacak şeytanlar!

Fakat artık o zaman hiçbir ümit kalmamış olacak! O zaman edebi cehennem azabı! İşte, bu dünyadan beklenecek biraz huzur, biraz zevk ve bir ödül olduğuna inanmanın size bedeli bu olacak! Sizin ıstırap içinde ulumalarınız, edebi gecede, ilahinaye çınlayacak; halbuki mutlular, Tanrı'nın edebi ışığından ve uçsuz bucaksız lütuflarından yararlanacaklar." Hatip gene bir az ara verdi. "Sizi, durumunuz ve sahip olduğunuz tek kurtuluş ümidi üzerinde düşünmeniz için, bir süre kendinizle baş başa bırakacağım. Sonra hep birlikte dua edeceğiz." Yerine oturdu; yüzünün allak bullak, karmakarışık olmasından, attığı nutuk kadar korkunç olduğu anlaşılan düşüncelere dalmış olduğu belli oluyordu. Dinleyiciler içlerine döndüler, yaşadıkları hayattan büyük keder duyarak, içlerine kapandılar. Bir keten ağda nasıl gayrı muntazam yayılmışlarsa ipliklerin düğümleri, hıçkırıklar da sessizliğin içine öyle yerleşiyordu. Nihayet hatip başını kaldırdı ve dinleyicileri buyurgan bir bakışla baştan başa süzdü.

"Şimdi, kadın, erkek, tüm kardeşlerim, size Tanrı'nın emrettiği şekilde, tamamen gerçeğe uygun olarak, hatalarınızı herkesin önünde itiraf edeceksiniz!" Buyurgan bir hareketle, önünde oturan ilk tövbekârı davet etti; bu, kırk yaşlarında bir kunduracıydı. "Diz çök!" diye emretti. "Elini göğsüne koy! Ve itiraf et!"

"Hoşuma gitmeyen bir müşteri karşısında iyi olmayan düşünceler besledim. Onun hasta olmasını temenni ettim," dedi kunduracı.

"Başka?" diye sordu hiç şakası olmayan bir tonda hatip.

"Ayakkabısının tabanını tamir ettirmeye gelmiş olan bir kadın müşterimin baldırını okşadım."

"Baldırını? Yalnız baldırını mı?"

"Evet."

"Kendini beş kez kamçılayacaksın! Sonraki!"

Bundan sonraki, öfkesine yenilip kölesini dövdüğünü itiraf eden, aynı kunduracının kansıydı. Hatibin yardımcısı gibi görünen Johannân hariç, hepsi itiraftan geçtiler. Bittiği zaman, hatip açıkladı: "Şimdi itiraflarınızla hafiflediğinize göre, artık dua edebiliriz. Efendimiz Tanrı, evrenin tek Tanrısı, bize kulak ver. Yaratıklarının içinde bulunduğu şartlardan dolayı onlara merhamet et; zira onlar sensiz hayatlarının bir sefalet olacağının bilincine vardılar." Dinleyiciler bu sözleri aynen tekrarladılar. "Ey sen, geçmiş, gelecek ve bugünkü kaderlerin hepsine hâkim olan sen, bizim geçmiş günahlarımızı affet, çünkü biz onlan bir daha işlememeyi vaat ediyoruz. Fakat, tenimize işlemiş, orada ve maddi dünyada bizi hemen ele geçirmek üzere hazır bekleyen kötülüğe direnebilme gücünü de ver bize." Dinleyiciler büyük bir uysallıkla tekrarladılar. "Bütün zamanların sonunda, kıyamet günü, senin dünyaya inişini tunçtan bir yürekle beklememizi sağlayacak yürekliliği ver bize; zira biz, senin gelişinin bekleyişi içinde yaşıyoruz. Kötülüğe son verecek olan senin. Efendimiz, bizi ölümden kurtar!" Hatip bunların kendisinden sonra tekrarlanmasını bekledi, sonra dinleyicilerin hepsine teker teker öfkeli gözlerle baktı. "Şimdi, çarmıha gerilerek feda edilmiş İsa'nın etinin anısına ekmeği paylaşacağız, bizim için dökülmüş bu kanın anısına, şarabı paylaşacağız." Beyaz bir örtüyle örtülü masanın üzerinde ekmeği küçük parçalara böldü. Orada hazır bulunanlar ayağa kalktı, onun önüne gittiler ve her biri dillerinin üstüne bir parça ekmek aldı ve onu çiğnedi; sonra onun kendilerine uzattığı şarap dolu kadehi aldılar ve birer yudum içtiler. Bu Alexianus'un şarabıydı. Sonra yerlerine dönüp oturdular.

"Cornelia," dedi hatip, masanın üzerine konmuş kum saatine bir göz atarak, "Senin ağlamalarını duydum ve derin

üzüntünü hissettim." Cornelia burnunu çekti. "Burada bulunanların hepsine ve umarım, onları izleyecek olan sayısız günahkârların da hepsine sen inşallah örnek olursun. Zira bir şeyden pişman olmak, kurtuluşa giden yolda atılmış ilk adımdır. Sana gayretlerinde direnme gücünü vermek için seni takdis ediyorum. Hepinizi de takdis ediyorum. Efendimizin sükûnu sizinle olsun." Dinleyicilerin hepsi Cornelia'nın etrafında toplandılar. Onunla kucaklaştılar ve ıslak yanaklarına masum öpücükler kondurdular.

"Şimdi gitmek gerekiyor," dedi Cornelia, "Zira saat ilerliyor."

Johannân acele acele ekmekten geri kalanları ve sürahi ile kadehi toplayıp kaldırdı; sonra masa örtüsünü kaldırıp devşirdi ve bir dolaba tıktı. Masa ve sıralar eski yerlerine getirildiler. Johannân, Cornelia'ya yaklaştı.

"Tanrı seni kutsadı, için rahat olsun," dedi adam. Kadın ona bir kese uzattı, adam onu süratle cebine indirdi. Kısa bir süre sonra, salonda kimse kalmamıştı. Cornelia da çıkmıştı ve kendi dairesine giden geçidi güçlükle tırmanıyordu.

Kaçamak bir hareket, sokakta dağılan tövbekârların gözünden kaçmıştı. Bir gölge, salona bakan hava deliğinden koşarak uzaklaşmış ve bitişikteki çalılıklara sığınmıştı. Orada büzülüp bekleyen kadın, etrafı dinledi, ne olduğu belli değildi, karakurbağalarının vıraklamaları mıydı yoksa gece kuşlarının ötüşleri mi, ayın mırıltıları mı ya da ağaçların hışırtıları mıydı? "Tanrı," diye tekrarladı düşünceli düşünceli. "Kötülük! Kötülük!" Ürperip titreyinceye kadar orada kaldı. Sonra, sokağa ulaşıncaya kadar, yumuşak bir kumaş hışırtısı ve

dalların hışırtısı içinde kaçarcasına koştu. Biri bu yarı hayalete dikkat etmiş olsaydı, yanaklarının sel gibi akan gözyaşlarıyla ıslandığını görürdü.

Oradan epeyi uzakta, hatip ve Johannân, sönmekte olan bir meşalenin yarı aydınlığında bir sokak köşesinde buluşmuşlardı.

"Théophile'den ve Yuda'dan bir haber yok hâlâ; değil mi?" diye hatip sordu.

"Hayır, hiç. Endişelenmeye başlıyorum."

"Anlamıyorum... Dün sabah yola çıktılar. En geç öğleden sonra o orospuyla dönmeleri gerekirdi. İnşallah bir kazaya uğramamışlardır," dedi hatip karanlık, endişeli bir sesle.

"Başlarına ne gelmiş olabilir? Bir kadına karşı iki adam, bu iş çantada keklikti. Belki de, doğrudan doğruya Maréotis gölüne gitmişlerdir.

"Kesinlikle hayır! Bana gelip şehirde, görevin yerine getirilmiş olduğunu haber vermeleri emrini almışlardı. Buradan, bu orospuyu bir deveye bindirip sıkı koruma altında, Maréotis gölüne gidecektik. Onlar, emirlerin ne demek olduğunu bilen adamlardır."

Bir süre geçti. "Umarım kadını öldürmemişlerdir," dedi Johannân.

"Bunun için bir sebep göremiyorum. Bunlar soğukkanlı adamlardır ve onlardan onu öldürmelerini istememiştim; sadece onu tutsak etmelerini istemiştim! Bu iş büyük bir skandal yaratacak!"

"Belki Mandulis'e rastlamışlardır ve bu, onların girişimini geciktirmiştir."

"İmkânsız. Adamlarımız İsis Tapınağı'nı gözetliyorlardı, bunu gayet iyi biliyorsun. Mandulis oraya şafak vakti gitti.

Ne olup bittiğini anlamak için gidip Mandulis'in evini görmek gerekecek."

"Ben de toplantıya gelmeden önce bunu yaptım. Haber vermeye değer özel bir şey yoktu. Evde ışık vardı ve Mandulis'in kardeşi genç Ramose bir su kovasıyla eve dönüyordu."

"Bu, bir deliler hikâyesi!" diye bağırdı hatip. "Peki orospuyu gördün mü?

"Hayır. Pencerelere mümkün olduğu kadar yanaştım, fakat onu görmedim. Sesini de hiç işitmedim. O da kaybolmuş görünüyor."

"Bu daha da garip," dedi hatip. "Bu durumda üç kişi kaybolmuş oluyor, Théophile, Yuda ve orospu; ve onların nerede oldukları hakkında kimsenin en ufak bir fikri yok!"

"Mandulis'i ve kardeşi Rasome'yi kaçırmayı deneyebiliriz pekâlâ," dedi Johannân.

"Delilik bu!" diye bağırdı hatip sert bir hareketle. Ve öfkeli bir ses tonuyla da, ekledi: "Bir olay olacak olsaydı, Maréotis gölündeki binamızda olurdu. Yıllardır Romalılar peşimize düşerdi!"

"Peki, madem ki hiçbir şey yapamıyoruz, şu anda yapabileceğimiz tek şey beklemek," dedi Johannân sabırsızlıkla. "Ben evime gidiyorum."

"Keseyi bana ver."

"Sayıyorum," dedi Johannân, kesenin kordonlarını çözmüş ve elini keseye sokmuştu.

"Bu keseyi bana ver!" dedi hatip torbanın kenarına yapışarak.

"Kendi hissemi ayırıyorum," diye karşılık verdi Johannân, bir taraftan da ötekinin torbaya yapışan elini itiyordu.

"İçinden hiçbir şey almıyorsun, hepsi kardeşlerimiz için."

"Bu paraya benim sayemde sahip oldunuz. Kendi payımı alıyorum."

"Ne kadar alıyorsun?

"Beş yüz sesterce."

"Beşyüz sesterce mi!"

"Yaşamak zorundayım. Şehir hayatı pahalı."

"Yaşamak mı! Bir oğlanla yaşamak, öyle mi?"

"Sen benim yatağımı paylaşırken bir oğlan mıydın, Joachim? Şimdiki de kardeşlerimizden biri."

"Benim, Sezar Caddesi'nde sürtüklük yapan bir kardeşim yok."

"Çok sertsin, Joachim. Daha para istiyorsan, sözlerini biraz tatlılaştır, böyle sertlikle bir yere varamazsın."

"Rüşvet yiyici seni."

"Hakaret, havaya atılmış bir tükürüktür."

Johannân kesenin kordonlarını yeniden bağladı ve onu öbürüne uzattı; öbürü de onu adeta kaptı. "Yarın görüşmek üzere," dedi uzaklaşırken.

"Yarın görüşmek üzere," dedi öbürü de, sanki esef ediyormuş gibi bir havada. Her şeyden önce bir yarının olması lazımdı. Birbirlerine ebediyen bağlanmışlardı. Kıyamet günü gelinceye kadar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bir Büyücü Kadın Asla Ölmez

Olması Gereken Oldu.

Anaxo, Prosopis'in iyi davranışlarıyla ve Setir'in gösterdiği ihtimam güneşiyle sadece eski güçlerini yeniden kazanmış değildi, aynı zamanda eski dinçliğini de bir parçacık da olsa yeniden yakalamıştı. Setir'in ve diğer rahiplerin ihtimamlarıyla, ızgara güvercinlerle, içi üzüm doldurulmuş bıldırcınlarla, kızarmış balıkla, hurmalarla, marullarla beslenen ve doyasıya uyuyarak, canının istediği kadar içerek ve esas, dumanlarda ve buharlarda ona işkence eden cehennemi gölgeler tarafından rahatsız edilmeden rahat rahat yaşayan Anaxo'nun koyu esmer, adeta barut rengi olan teni, İskenderiye Hapishanesi'nde, üstünü bir küf tabakası gibi kaplamış olan bu rengini kaybetti; balımsı bir görünüş eklendi cildine.

Bir gün onu, tapınağa bitişik hurma bahçesinde, dindarların aptes aldığı havuzda aptes alırken gizlice seyrettiği zaman, Setir, yılların henüz yıpratamadığı bu güçlü kuvvetli çakı gibi vücuda hayran oldu.

"Daima güzelsin, görüyorum," diye ona uzaktan laf attı, "Hekate'nin sık sık gelmesi seni solduramamış!"

"Ve daima da obur," diye karşılık verdi Anaxo yapmacık bir tevazu ile.

Setir hafif bir gülümsemeyle karşılık verdi. Fakat, akşam olduğunda, anahtarı elinde, Anaxo'nun odasının kapısını ittiği ve niyetinin ne olduğunu apaçık belli eden bir tavırla karşısında arzı endam ettiği zaman, rahip gülmüyordu. İki fitilli lamba Anaxo'nun göğsüne bronz yansımalar düşürüyordu. Setir, kapıyı arkasından kapattı.

"Daima uyanık," dedi gözleriyle başrahibin cinsel organını adeta soyarak. Anaxo, Sezar Ordugâhı'ndan bir askerle yaşadığı birkaç kaba saba ilişkiden sonra, cinsel bakımdan aylardır oruçtaydı adeta. Zira bu asker, son derece keyfi, canının istediği gibi davranıyor ve bol bol içiyordu. Bu arada, Setir yatağın yanına gelmişti bile ve Anaxo, başrahibin erkekliğini sınamaya girişti. Fakat Anaxo ona saygılarını sunmaya ancak vakit bulabilmişti ki, sabırsızlıkla yanıp tutuşan Setir, onu sırtüstü yere yıktı. Fakat ona hemen sahip ol mak yerine, esas olayın girişinde yapılan oyunlarla, oynaşmalarla hem kendini, hem Anaxo'yu esas işe hazırlamaya girişti. Sevgilisinin iki eliyle sırtüstü vaziyette tutulan Anaxo, bu işi sonunda isteye dileye yapmak zorunda kaldı. Nefesi heyecandan hızlandığı zaman, Setir de muhteşem bir şekilde ona yavaş yavaş giriyordu. Rahip sonuna geldiği ve bedenlerinin hiç tüysüz olan alt kısımları tamamen birbirine yapıştığı zaman, insiyatifi Anaxo aldı. Karnını fırıldak gibi döndürmeye başladı; adam eskiden buna çok düşkündü. Setir'in yüzü kendinden geçmiş bir haldeydi, parmakları Anaxo'nun etine iyice batmıştı, omuzları, göğsü, kalçaları ateşini açıkça ifade ediyordu. Kadın, sevgililerinin onu ilahi inek Hathor'a benzettiği zamanki eski aşk mırıltılarını hatırladı! Anaxo'ya

sahip olmak, dünyaya hakim olmaktı! Kadın, vahşi çığlıklarından, Setir'in bir kere daha başrahip olma liyakatini ortaya koyduğunu anladı! Dünyayı döllemişti! O, kraldı! Kadının bu düşüncelerle kaybedecek pek vakti olmadı; zira onu hemen büyük bir haz dalgası kapladı. Yarı doğruldu, Setir'in omuzlarını yakaladı ve sanki onu boğmak istermiş gibi büyük bir ihtirasla kendine çekti. Bacaklarının üstüne dikilen Setir, bu saldırıyı bir heykel gibi karşıladı, bunun akabinde kadın düştü.

"Daima bana layık Anaxo," dedi adam. Kadın gözlerini açtı ve kendinden emin bir maskeye bürünmüş o yüzü gördü karşısında.

"Daima başrahip, Setir," diye mırıldandı kadın. "Hep aynı saban!"

Adam küçük bir gülücükle karşılık verdi. Eski alışkanlıkla, kadından ayrılmamıştı daha. Kadın yeni bir coşkuyla yeniden tahrik oldu; adam kadına hakim olduğunu sanıyordu, halbuki ona sahip olan kadındı aslında ve bu zevk diğerini eşi benzeri görülmemiş bir şekilde tahrik ediyordu. Gecenin yarısında, yıldızlar kendi aralarında yalnız kaldıklarında, adam gittiği zaman, Anaxo, yüzünde bir zafer tebessümüyle uykuya daldı.

"Ben intikamımın alınmasını istiyorum, Setir," dedi ertesi gün ona kadın, hiçbir yanıta meydan vermeyecek bir tonda.

Adam evinin terasında, çaylak tüylerinden yelpazesiyle serinliyordu. Başrahibin diğer kadınları, karıları ve nikâhsız karıları, etrafta gidip geliyorlar; Anaxo ile dostça konuşuyorlardı; gruplarına yeni bir gözde katılıyordu ve bu yeni gözde çocuk doğurma yaşını geçmiş olduğundan, onlara hiç gölge

etmeyecekti. Üstelik, bu, bir büyücüydü de. Bu yüzden onunla iyi geçinmeleri menfaatlerineydi. Aralarından iki tanesi taze palmiye şarabı testisi ile iki bardak getirdi. Setir bunları doldurdu ve birini Anaxo'ya uzattı.

"Olayları görmezlikten geliyorum."

"Basit: Bir ihanet! Bir Yahudi delikanlı, İskenderiyeli bir kadına, Delia adında bir yosmaya büyü yapmamı istedi; kadının aklını kaçırmasını sağlamak gerekiyordu. 'Bu, bir intikam,' dedi genç adam. Çok para ödüyor. Ben de ona Afrika otunu verdim"

"Hangi otu?"

"Bofafunga," diye yanıtladı kadın. "Şarabına konmak üzere. İki gün sonra, garip bir şekilde, kadın sırdaşıyla birlikte beni ziyarete geliyor ve benden, ona yaptığım büyüyü bozmamı istiyor. Ben onu tanıyorum, fakat o, bu büyüyü yapmış olanın ben olduğumu nereden biliyordu? İskenderiye'de birçok büyücü var, o, bana kadar gelmişse, hayatımda ilk defa bana ihanet ediliyor demektir, başka bir şey olamaz. Bu büyüyü, ona da söyledim, Hekate ile yapmıştım. Ertesi gün, iki kadın için hazırlanmış bir tabak hamsi balığını ilk defa o tattığı için, sırdaşı zehirlenmeden dolayı ölüyor. Bir skandal patlak veriyor. Yosmanın koruyucusu zengin bir Romalı. Vali işin içine karışıyor, mutfakta görevli olanlar tutuklanıyor. Tabi bende tutuklanıyorum. Aşçılar hapiste zehirleniyorlar. Bana gelince ben, sana anlattığım şekilde hapisten kurtuluyorum. Kimse benim yardımıma gelmedi. Bu Yahudiyi bulmam gerek." Kadın bir yudum şarap aldı ve tekrarladı: "Setir, intikamımın alınmasını istiyorum!"

"Neye benziyor? Nasıl biri? Adı ne?" diye sordu Setir üst dudağında gümüşi iz bırakan şarabın köpüğünü yalayarak.

"Genç, çok güzel. Büyücü."

"Büyücü mü?" diye bağırdı Setir. "Büyüyü niye kendisi yapmamış?"

"Söylediğine göre, üst kademeye gelmeye çalışıyormuş ve bunun için de cehennem güçlerinden yardım istememesi gerekiyormuş."

"Hangi üst kademeye? Büyücülerin dereceleri Partlardaki bir uygulamadır, bir de bizde vardır; Yahudilerde böyle bir şey yok. Yahudilerde büyücü yok, Anaxo," diye cevap verdi Setir, kaşlarını çatarak.

"Nasıl?" dedi Anaxo altüst olmuş bir durumda. Peki, ya o adam neydi öyleyse?

"Eğer Yahudi ise ve büyü yapıyorsa, bir din sapkınıdır ya da şu bana bahsedilmiş olan garip tarikatlardan birinin üyesidir."

"Tarikat ya da değil," diye sözünü kesti Anaxo. "Yaptıkları ve ihaneti hakkında gerçeği bilmek istiyorum. Ondan intikamımı almak istiyorum."

"Nasıl?" diye sordu Setir.

"Onu iğdiş ederek!"

Setir yalancıktan güldü. "Ait olduğu tarikatı bilmek lazım. Onu bulmanın tek yolu bu."

"Onu nasıl bulacaksın?"

"Rahiplerimiz vasıtasıyla. Onu biraz daha iyi tarif edebilir misin? Adını biliyor musun?"

"Hayır, bana adını söylemedi, ama zaten söylemiş olsaydı da, uydurma bir isim verirdi herhalde. Senden biraz daha uzun boylu, ince, hemen fark edilen karanlık gözleri ve çok gür, kıvırcık, siyah saçları vardı. Güzel bir gençti, bunu sana daha önce de söyledim."

Setir bir an düşündü. "Gerçekten, içlerinde birçok büyücü olan ve fiziki güzellikleriyle tanınan, garip Yahudileri içinde toplayan bir tarikat var. Bunlara gündüz vaftizcileri veya

tedaviciler deniyor; ve bana verilen bilgiye göre, Maréotis gölünün kuzey kıyısında buna benzer bir cemaat mevcutmuş."

"Evet, bu olmalı!" diye bağırdı Anaxo. "Mutlaka bu olmalı!"

"Dur, sabırlı ol, güzel olan yalnız bunlar değil. Yarın İskenderiye'ye gidecek bir ulağımız var. Onu, bu şehirdeki tapınaklardan bilgi toplamakla görevlendiririm."

Anaxo bardağını yeniden doldurdu; yüzüne, vahşi bir kararlılık, damgasını vurmuştu.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İmparatorun Öfkesi, Senatörün Şaşkınlığı

Dışarı doğru çıkık bir karnı, şaşı gözleri ve kocaman, üstelik düztaban ayaklan, sivri ve çarpık burnu ile ordulann eski gözdesi, Roma imparatoru Tiberius'un vârisi Caius Caligula, gece yemeğinden önce, günlük olayları tartışmak üzere, birkaç samimi dostu ve diğerleriyle beraber çekildiği salonu arşınlıyordu. Hiç memnun görünmüyordu ve orada bulunan üç kişi, gözdesi Valerius Catullus, komedyen Mnester ve Cornelia'nın öz babası senatör Julius Ludius Paterculus, imparatorluk haydutunun, gangsterinin en ufak bir hareketini, her an elinde bıçak, bir kiralık katilin çıkabileceği kapı perdesinin duyulmayacak kadar hafif hışırtısını, çok ama çok küçük bir gürültüyü bile büyük bir dikkatle izliyor, kulak kabartıyorlardı. Şu hükümdarla olan buluşmalar tehlikeliydi; onu birdenbire bir isteksizlik ve şiddetli bir şüphe sarmıştı, aksırmaya bile fırsat bulamadan yaşamdan ölüme her an geçebilirlerdi.

"Ben ilahi değil miyim?" diye bağırdı sonunda.

"Kimse bunu yadsıyamaz," diye yanıtladı Paterculus boğuk bir sesle.

"Peki, o halde, Yahudiler bana bu ilahilik şerefini vermeyi niçin reddediyorlar? İskenderiye'de yaşadığına göre, kızın ne diyor bu konuda?"

"Bunlar kafaları ve bilgileri olmayan insanlar," diye yanıtladı Paterculus. "Kafaları batıl inançlarla dolu, pis olduğunu söyledikleri için, domuz eti yemeyi reddediyorlar ve kendilerine has Tanrı'ları olduğunu söylüyorlar ve bu Tanrı'ya, çılgınlıkları içinde, penislerinin ucundaki deri parçasını kurban ediyorlar."

"Gerçekten de penislerinin ucundaki deriyi kurban ediyorlar! Ben onların organlarından geriye kalanını da kestireceğim! Roma'da yaşayanlardan, Filistin ve İskenderiye'deki ve imparatorluğun başka yerlerindeki casuslarımdan öğrendiğime göre, isimsiz bir Tanrı bu. İsimsiz bir Tanrı düşünülebilir mi?"

"Şüphesiz düşünülemez," diye yanıt verdi Valerius. "Sanıyorum, bu Tanrı'nın bir adı var, ama onlar bunu telaffuz etmeyi reddediyorlar, bu da onların garabetlerinden bir başkası."

"Delilik bu! Adını telaffuz etmediğiniz bir Tanrı'ya nasıl yakarabilirsiniz ki? Kudüs'te tapınaklarına benim heykelimi koymayı reddetmelerini havsalanız alıyor mu? Benden elde edebilecekleri şeylerin hepsini gayet iyi biliyorlar ve buna rağmen bana hakaret ediyorlar ha?" diye son derece keskin ve tiz çıkan bir sesle bağırdı.

"Bunlar, inkâr edilemeyecek şekilde ayıplanacak, kınanacak insanlar. Bunlar deli; bunların bütün önemleri sayılarında; zira çok kalabalıklar. Fakat onların saygısını kazanmak istiyorsan, istedikleri lütfu onlara bahşedeceksin. Böylelikle imparatorlukta seni uğraştıracak bir çıban başı eksilmiş olacak."

"Onlara bir lütufta bulunmak mı? Onlara mı? Ne lütfu?" diye sordu öfkelenmiş olan Caligula.

"İmparatorluğun vatandaşı düzeyine çıkmak istiyorlar. Benim bildiğim kadarıyla, en azından İskenderiye'de istedikleri bu."

"Böyle bir şey söz konusu olamaz! Bunlar köledir! Oraya Kral Ptolémée tarafından sürgün edilmişlerdir; kölelerin oğulları ve torunları da köle olarak kalır!" Elleri arkasında, her zamankinden daha korkunç bir ifadeyle karşısındaki üç kişiye döndü. "Tiberius'un projesini yeniden ele alacağım: Onlan sürgün edeceğim!"

Bu tehditi herkesi üzüntüye boğan bir sessizlik izledi. "Efendim, onlara karşı duyduğun öfkeyi ben de aynen paylaşıyorum. Fakat bunların İskenderiye'de çok kalabalık oldukları olgusuna dikkatini çekmek isterim," diye Paterculus görüşünü belirtti.

"Sayılan ne kadar?"

"Bir milyondan fazla."

"Bir milyondan fazla mı!" diye bağırdı Caligula.

"Bayağı kalabalıklar demek," diye çok önemli bir şey söylüyormuş gibi ciddi bir şekilde fikrini belirtti Mnester.

"Senin siyasi bilgeliğin, imparator, onları yola getirmek için, sürgünden veya köklerini kazıyıp yok etmekten başka daha iyi bir yol bulabilir. İşte mesela, onların eyaletlerinden üçüne Hérode Agrippa'yı kral olarak atadın."

"Doğru," dedi yatışmış olan Caligula. "Peki, ne öneriyorsun?"

"Lütufta bulunan, âlicenaplık şeklinde küçümseme. Büyüklük taslama, yüksekten bakma, iktidarın, güçlü olmanın en açık ifadesidir. İmparator, hiçbir değeri olmayanlarla dalaşmaz. Bir hiç olan bunlar seni, Pontin bataklıklarının sivrisineklerinden daha fazla rahatsız edemezler."

Bir tebessüm, eğer Caligula'nın yüzündeki sırıtmaya tebessüm denilebilirse, senatörün bir puan kazanmış olduğunu gösterdi. "Senin fikrini tuttum, Ludius," dedi imparator, altın bir altlığa oturtulmuş bir bardağa şarap doldurarak. "Ama bunların bu kadar kalabalık olmaları da iyi bir şey değil. İskenderiye, bana kesinlikle söylendiğine göre, büyüleyici bir şehirmiş." Hepsi onaylama babında, başını salladı; her biri kafasından bu şehrin başka bir cazibesini geçiriyordu, birisi erkek orospuluğuna müsamaha edilmesini düşünüyordu şüphesiz, bir diğeri atletlerin istisnai bolluğunu, ki bu, tiranın hiçbir şekilde canını sıkacak bir şey değildi. "Ne yazık ki, büyük kısmı Yahudi olan nüfusuyla, öğrendiğime göte, imparatorluğun ikinci şehri imiş. Bazen imparatorluğun merkezini oraya nakletsek iyi olacak diye düşünüyorum." Üç adamın şaşkınlıktan ağzı beş karış açık kaldı. "Kiminle konuştumsa, herkes bana iklimin, Roma'nın ikliminden farklı olarak, yumuşak ve sağlığa uygun olduğunu kesinlikle ifade etti!" Bardağını boşalttı. "Paterculus, eğer bu projeyi uygulamaya koyarsam, benim birinci danışmanım sen olacaksın. Şimdi git, öğle yemeğini ye."

Bu şekilde kendisine izin verilmiş olan senatör, imparatorun ellerini öpmek üzere koştu ve sonra da, geri geri odadan çıktı; şeref merdiveninin sonuna geldiği zaman, bu sefer de hayatta kalabilmiş olduğu için haline şükretti. İmparatorluğun merkezini İskenderiye'ye taşımak, diye düşündü tahtırevanına yerleşirken! Gerçekten mi! Şüphesiz yedi tepeyi de birlikte! O, kızı Cornelia'nın mektupları sayesinde, İskenderiye'nin nasıl bir yer olduğunu biliyordu. En temel faziletlerin adım başında ve her saat hiçe sayıldığı, ayaklar altında çiğnendiği bir ahlaksızlık ve çılgınlık şehriydi! Damadı bir yosmayı prensesler gibi yaşatıyor ve karısının ihtiyaçlarını

karşılamıyordu! İnşallah bu, bir yosmaydı, bu koçaman genelevde bol bol bulunan erkek orospulardan değildi!

Kafasının içinde bu pislikleri evirip çevirirken, senatör, kendisi yokken bırakılmış bir mektubu açınca bin kat beterine uğradı.

İskenderiye'de, Caius Alexianus Retator'dan kayınpederi, çok kıymetli, senatör Julius Ludius Paterculus'a.

Çok sevgili kayınpederim, size, İskender Bankası'nın Roma'daki muhabirleri olan Carus ve Livius Odonius kardeşler emrine üç yüz bin sestercelik bir meblâğ göndermekten zevk duyuyorum. Ticari işimi kurmak için bana büyük bir incelik göstererek on yıl önce vermiş olduğun meblağın ilk üçte biridir. Diğer iki üçte birinin ödemesi de, üç aylık bir süre içinde bu birinciyi izleyecektir; faizler de aynı kanalla, bunlardan biraz sonra süratle sana ödenecektir. İşlerim, bu aile borcunu öngörülen tarihten önce sana ödeyebilecek kadar iyidir. Sana bir oğlun çok derin minnettarlığını ifade etmeme izin ver. Sana sağlık ve bolluk dilerim."

Kâğıdın içinden ödeme emri düştü. Senatör şaşkın bir vaziyette en yakın iskemleye oturdu. Bir önceki hafta, Cornelia, söylediğine göre, evin masraflarını görebilmek için, kendisinden yüz bin sesterce istemişti. Sekreteri, yarım saat sonra, senatörü, aynı durumda, çenesi hafifçe sarkmış bir halde, bulmuştu.

"Anlamıyorum," diye mırıldandı, sekreteri onun kalkmasına yardım ederken, "Hiç anlamıyorum! Cornelia

delirmiş miydi? Ya da İskenderiye'nin o garip yapısı onu da ağza alınamayacak sapkınlıklara mı sürüklemişti?

ALTINCI BÖLÜM

Sinirli Geçen Bir Gün, Felsefi Bir Akşam

38 yılının Temmuz ayı ortasına rastlayan o pazartesi, İskenderiye'de hemen hemen herkesin süratle belleğinden silmeye çalıştığı o günlerden biri oldu.

Sabahleyin, valilikte, Flaccus, üç kürekli imparatorluk kadırgasıyla aynı sabah gelen iki imparatorluk görevlisinin getirdiği özel çıkarılmış kuryeyle, Caligula'nın bir mektubunu aldı; mektup ona, Galile, Batane ve Traşonitid'in yeni tetrark'ı,[5] sevgili Hérode Agrippa'sının, imparatorluk lütfuyla kendisine bahşedilen krallığa doğru yola çıkmış ve ziyaretinin çok yakın olduğunu haber veriyordu. İmparator, himayesi altındaki kişinin hem imparatorluğun şerefine uygun düşecek, hem de bulunduğu mevkinin şerefiyle yaraşır bir şekilde, son derece görkemli karşılanmasını istiyordu. Agrippa'ya yapılmış lütuf apaçıktı, zira Caligula, Agrippa'nın kuzeni Hérode Antipas'ın elinden bütün eyaletlerini almış, bunları Agrippa'ya vermişti.

---

5 Tetrark: Eski Roma İmparatorluğu'nda dört krallığın kendisine bağlandığı tetrarşi valisi.

Flaccus, ilahi hükümdarlarının parlaklığına en ufak bir gölge düşürüldüğünden ufacık bir kuşku duydukları zaman, bunu hemen Roma'ya yetiştirmekten hiç geri kalmayacak, felaket bir şekilde mutlaka dedikodu yapacak olan bu iki görevlinin huzurunda telaşla ve büyük bir titizlik göstererek eğildi; onları şehrin konuklan olarak Ptoléméelerin sarayına, daha aşağı kurtarmazdı yerleştirdi ve ertesi gün şereflerine bir şölen vereceğini onlara bildirdi. Ama, yalnız kaldığı zaman, arkalarından verip veriştirdi, sövüp saydı... Kendisine verilen yepyeni krallığına giderken bu Hérode garabetinin İskenderiye'ye uğramasına da ne gerek vardı sanki? Yunanlıların Yahudilere karşı düşmanlığı şu son zamanlarda gene alevlenmişti ve bir Yahudi kral şerefine düzenlenen şenliklerin tam da sırasıydı ya şimdi! Gün geçmiyordu ki, bir çatışma, Sezar'ın Ordugâhı'ndan Büyük Batı Mezarlığı'na kadar, orada burada, Yunanlılarla Yahudileri karşı karşıya getirmesin. Bu durumda, kralın gelip de Canope Caddesi'nde geçit resmi yapması, zaten patlamaya hazır Yunanlılara fitili verecekti.

Oradan üç sokak ötede, gümrük vergilerinin ve liman harçlarının alındığı görkemli binalarda alabarque Lysimacos İskender haberi boşboğaz bir valilik memurundan öğrendi ve buna tepkisi yüzünü uzun uzun ekşitmek oldu. Üç yıl önce, bu, soyları çok kalabalık olan cakacı, kasıntı prenslerden, sanki kral Midas'mışlar gibi parayı saçıp savuran, bol para harcayan düzenbazlardan biri olan aynı Hérode Agrippa'ya üç yüz bin sesterce borç vermeyi reddetmişti. Ve işte, bir zamanlar borcundan dolayı zincire vurulmuş olan bu prens şimdi Caligula'nın lütufları içinde yüzüyordu artık! İskenderiye'ye gelirse, ondan umulacak en iyi şey,

Lysimacos'u küçümsemesi olacaktı; en kötü şey ise gene karşılıksız başka bir borç istemesi olacaktı.

Kibotos'daki bürosunda, Alexianus Retator tam bir saat, casus Albus'un gelip haftada iki kere verdiği raporunu vermesini bekledi. Albus gelmedi. Sekreter Sylvestrus haber almak için adam saldı; Albus üç günden beri kayıptı.

"Onu öldürmüş olmalılar," dedi Alexianus.

"İşler her zaman yolunda gitmeyebilir," canı sıkkın bir şekilde fikrini söyledi Sylvestrus.

Alexianus, hemen bir başka casusa başvurmaya karar verdi. Sylvestrus nihayet, küstah bakışlı, genç bir melez, azat edilmiş Maltalı bir köle üzerinde karar kıldı. Albus'u tanıyordu. Sonuçta, bu casuslar, bir sürüdeki domuzlar gibi büyük bir dayanışma içindeydi.

"Biliyorum," dedi bilmece gibi.

"Neyi biliyorsun?" diye sordu Sylvestrus.

"Biliyorum," diye ısrar etti casus.

"Neyi biliyorsun?" diye bağırdı Sylvestrus.

"Ödeyeceğin paraya bağlı."

On iki sestercede anlaştılar.

"Albus sizin hesabınıza izlediği adamlara katıldı."

"Ne?" diye bağırdı Alexianus.

"Mareotis gölü Yahudilerin tarikatına."

Alexianus ellerini havaya kaldırdı. "Bu ahırları temizlemek için Herkül gerekecek!" diye bağırdı. Fakat bu isyanla dolu sesi, Alexianus'taki büyük çöküntüyü tam anlamıyla ifade etmekten uzaktı: Eğer casus, kansının tarafına katılmışsa, yeni suç ortaklarına mutlaka, kendi gayretleriyle onlar hakkında karşı tarafa bilgi aktarıldığını açıklamış olacaktı!

"Eğer sen bize ihanet edersen, ant içiyorum, eşek sudan gelinceye kadar dövdürürüm seni!" diye Sylvestrus casusu tehdit etti.

"Bu, ödediğin paraya bağlı," dedi öbürü.

Fakat bu adam o kadar para düşkünüydü ki, öyle dini tarikata falan girecek göz yoktu onda. Sylvestrus, Albus'un görevini ona verdi ve adam gittiği zaman, ikisi baş başa kaldı; keyifleri hiç yerinde değildi.

Liman başkanlığında, öfke hiç de azalmıyordu. Afrikalı hamallarla Fenikeli hamallar arasındaki rekabet, gelen giden ticaret gemilerinin yüklerinin boşaltılmasını durdurmuştu. Tayfalar da işin içine karıştılar, kaptanları da; nihtımlar büyük bir yumruklaşma alanlarına dönüştü; polis geldi; kimse kime karşı ve ne için dövüştüğünü bilmiyordu. Sonunda, valilik harekete geçti, lejyonerlerini gönderdi; suratlar epeyi tartaklandıktan, belkemiklerine kargılarla epeyi vurulduktan sonra, sonunda silah gücüyle Afrikalı hamallara batı limanı, diğeri de Fenikelilere verildi.

Bu iş tam bir düzene sokulmuştu ki, doğu limanındaki yağ depolarından birinde bir yangın çıktı. Komşu depolardaki mallar da, keten ve pamuk iplikler, keresteler, sepet işleri de kolay tutuşan maddeler olduklarından, yangını ilk çıktığı yerde söndürmek için büyük çaba harcandı. Hatta lejyonerleri bile yardım etsinler diye göndermek gerekti ve akşama kadar, rüzgâra rağmen, bir yanık yağ kokusu kızartma kokusuna karıştı.

Sezar'ın Ordugâhı'nda, doğuda, muhafızlar kumsalda, Amon Ra'ya tahsis edilmiş Mısır Tapınağı'nın yakınında, akıntıyla gelmiş, bıçaklanmış iki erkek cesedi buldular.

Ordugâhın en yüksek, en yetkili subayının başı dertteydi; bunları ne yapacağını bilemiyordu; hiç kimseye bir şey söylemeden gömmeli miydi, yoksa İskenderiye polisini haberdar mı etmeliydi. Nihayet, polis şefine bir görevli göndermeye karar vermişti; bu görevli bir polis müdürü ile iki de polis istemişti. İki saat sonra gelen polis müdürü cesetleri incelemişti ve cinsel organlarını görünce bunların Yahudi olduklarını açıklamıştı, çokta güç bir iş yapmamıştı, zira bunu bir çocuk bile anlayabilirdi. Sonra her biri, görünüşe göre, yakında işlenmiş bu çifte cinayet üzerinde tahminler yapmaya çalıştılar ve işin içinden bir türlü çıkamadılar. Kadavralar gömüldü, polis şefi dönerken kendi kendine şöyle homurdanıyordu: Eğer Yunanlılar Yahudileri gizlice gebertmeye başlıyorlarsa, şehre bir ordu göndermek gerekecekti.

Philon'a gelince, o da olanlar hakkında herkesten daha farklı bir şeyler biliyor değildi. Bir Yahudi müşteri, bir patavatsız, ona, zehirlenme olayıyla ilgili yeni bilgilerin tartışılacağı ve Yahudilerin yeni kralı Hérode Agrippa'nın İskenderiye'ye gelişinin konuşulacağını ve sonuçta alınacak tedbirlerin görüşüleceğini, ertesi günkü hahamlar toplantısına varlığıyla şeref verip vermeyeceğini sormuştu. Halbuki Philon davet edilmemişti. Önce buna bozuldu; sonra hahamların onu niçin bu toplantının dışında tuttuklarını sordu kendi kendine. Bu dışarıda bırakılma onun zihnini bütün gün meşgul etti ve sonunda bunu hazmedemedi, bu, ona çok ağır geldi. Kırk yıl boyunca, Helenizm'in özel izleme tabi tutulmuş, inceltilmiş likörleriyle Yahudiliğin hiçbir muamele görmemiş doğal şaraplarını uzlaştırmaya gayret etmişti; fakat sonunda vardığı nokta şuydu: Yunanlılar onu hiç önemsememişler, hiç kulak bile asmamışlardı ona Yahudilerse,

onun bu, her şeyi her şeyle karıştırma tarzına güvenmiyorlardı.

Nikopolis Tapınağı'nda, Sezar'ın Ordugâhı'nın beş yüz 'coudée' ilerisinde, yani Amon Ra Tapınağı'nda, başrahip Nebseni ve onun sadık yardımcısı Ankhêsèr ise, sıkıntılı düşüncelere dalmışlardı. Nebseni hiç beklenmedik bir istekle karşı karşıya kalmıştı. Mısır yazısının en zarif kaligrafisi ile yazılmış mektubu tekrar tekrar okudu.

'Prosopis Tapınağı başrahibi Setir'den Nikopolis Tapınağı başrahibi coşkulu meslektaşı Nebseni'ye, selam ve saygılar. Yarı resmi olarak Maréotis gölü kıyısında yaşayan cemaatin sapkın Yahudilerinin cinayete varan entrikalara karıştıklarını öğrenmiş bulunuyorum. Zehirleme ve adam kaçırma olayları düzenlemektedirler ve bununla ilgili olarak da, çok güzel yüzlü ve şüpheli bir gencin bulunması gerekmektedir. Cemaatimizin rahiplerinin, Romalıların masum insanları suçlamalarına yol açabilecek bu türden, başkaldırıcı nitelikteki dümenler, dolaplar konusunda uyanık olmalarında yarar vardır. Senin katkıların çok değerli olacaktır. Ra'nın bilgeliği yolumuzu aydınlatsın.'

"Zehirlemeler ve adam kaçırmalar..." dedi başrahip. Kısa boylu, ince yüzlü bir adamdı, yüzünde muzip bir ifade seziliyordu. "Şehrimizi sarsan olayı ne kadar da hatırlatıyor. Fakat hangi dağda kurt öldü de, Sayın Setir bundan haberdar oldu ve nasıl büyük bir mucize gerçekleşti de, bu konuda bizim yardımımızı istiyor?" Görünüşe bakılırsa, Setir'in isteği çok zamansızdı, zira Nebseni kendini tamamen, soylulardan genç bir kadının cenaze törenine vakfetmek istiyordu. Bu törenden maddi ve manevi yararlar umuyordu; tapınağa gönderilmiş malların gümrükten muaf olması örneğin, bunlardan biriydi. Ama Setir'in işaret ettiği olayın da üzerinde dikkatle durulması gereken, uyanık olmak isteyen bir konu

olduğu da bir gerçekti. Prosopis başrahibinin öyle gelişigüzel konuşmadığı, bilinçli olduğu açıkça görülüyordu.

"Setir her zaman aklı başında bir adam olmuştur, verdiği öğütler kulak arkası edilemez," diye fikrini belirtti Ankhêser; pürüzsüz yüzlü, saban demiri gibi burnu olan garip, kendine özgü bir adamdı bu Ankhêser. Kendine özgülüğü yüzündeki tezattan ileri geliyordu: Yüzü gülerken burnu kılıç sallıyordu. Aslında, Ankhêser'in hiç de yabana atılamayacak bir adam olduğu Mısır dini cemaatinde gayet iyi biliniyordu. "Bilgi edinmenin yolları bazen çok mihnetlidir ve şu anda onu alarma geçiren, elde ettiği birkaç bilgi kırıntısı olacak herhalde."

Nebseni gözlerini kıstı sonra dudaklarını büktü ve yelpazesine konan inatçı bir sineği kovdu. "Flaccus'un özel hapishanesinden kaçan büyücü kadın, Setir'in öğrencisi değil miydi? dedi sakin bir ses tonuyla. "Senin sözünü ettiğin, bilgi edinmenin çetrefil yolu, zahmetli yolu bu işte. Demek ki, durumu öğrenen Setir, Romalıların, yosma Delia'nın zehirlenmesi komplosunu Mısırlı rahiplere yüklemesinden korkuyor."

"Ama daha çok Yahudilerin şüphelenmesi gerekmez mi?" diye sordu Ankhêser.

"Onlar Romalı olmayan her kim olursa olsun ondan şüphe ediyorlar," diye yanıtladı Nebseni; "Ve bu da demektir ki şüphe edilecek pek çok insan var."

Yerinden kalktı ve pencereden dışarı baktı; fakat orada her zaman görmeye alışık olduğu şeyden, yani Tann Ra tarafından alevlenmiş ve kilise önündeki alanın ve muhafız sfenkslerin ötesinde kıvılcım kıvılcım yanıp tutuşan bir Akdeniz'den başka bir şey görmedi. İnsana sonsuzluk hissi veren görkemli bir manzaraydı bu; ama ne yazık ki, Amon Ra

rahibinden çok Romalıların polisinin yaptıkları berbat etmişti onu.

"Demek ki, bu durumda, Setir'e göre, bu dalaverelerden, döndürülen bu dolaplardan sorumlu olan güzel yüzlü ve yakışıklı genç bir Yahudi bulmak gerekiyor. İyi, hoş da, nasıl bulacağız onu? Casuslarımızla. Casuslarımızın da bu konuyla ilgilenmeleri gerek."

"Güzel yüzlü, çok güzel yüzlü genç bir adam diye belirliyor Setir, bu, dikkat çekiyor."

"Püf!" diye bağırdı Nebseni. "İskenderiye'de bunlardan binlerce sürüsü kadar var. Sezar Caddesi'nde turplarını ve kavunlarını satmak için salatalarını bırakıp gelen biraz tombulca bir sebzeci yok artık Delta'da!"

Ankhêser gülümsemekten kendini alamadı. "Ama gene de onlara bir soralım;" dedi. Her şeyi hissettirmeden öğrenebilmek için, Mısır tapınaklarının casuslarının kulakları bir firavunsıçanınınki kadar hassas ve gözleri de bir karidesinki kadar keskin idi. Bir kaçakçılığı veya şüpheli bir ilişkiyi o kadar iyi biliyorlardı ki, Romalıların, Yunanlıların ve Yahudilerin polisleri birleşip bunlara epeyi bir para ödeyerek bu bilgileri öğrenmeye hazırdılar.

"Ben, İsis Tapınağı başrahibine ve yeni Serapis Tapınağı başrahibine danışarak işe başlamanın daha akıllıca olacağına inanıyorum," dedi Nebseni. "Yapacak daha iyi işim vardı, ama Setir endişesinde şüphesiz haklı."

Her biri bu uğursuz günün, üzerindeki etkilerini kendince sergiledi; kimisi hamamların tepidarium'unda[6] uzunca bir süre bekleyerek, diğer bir kısmı aynı hamamlarda Asya tipi

6 Eski Roma hamamlarında soğuk sulu bölümle sıcak sulu bölüm arasındaki ılık bölüm, ılıklık. (Ç.N.)

Wen Fou masajları yaptırarak (esas itibariyle kolların iğrenç bir şekilde bükülmesi ve topuklarla omurgaya vurulmasına dayanan, huysuz atları şiddetle yola getirmede uygulanan muameledir bu.), bazıları da çay demlenirken içine afyon katmaya kalkışarak, diğer bir kısmı da denenmiş, güvenilir bir sürtüğün hizmetine müracaat ederek. Uzun bir hamam seansından yeni çıkmış olan Demetrios, Khrysokhoas ve Charicleios'un günleri de daha iyi geçmemişti. Gerçekten de, Hekamede Bankası, aslında bu felakette bir tek küp bile zararları olmadığı halde, yağ depolarında çıkan yangınla mahvolduklarını söyleyen tüccarların istilasına uğramıştı; sonra Rotator'un karısı, Bayan Cornelia'nın hesabını onun haberi olmadan bloke etmeye çalışan Rotator firmasından gönderilmiş birinin ve daha sonra da elinde Korent Bankası muhabirlerinin ahte akreditifi olan ve bankayı elli bin drahmi dolandırmaya kalkan bir sahtekânn hücumuna uğramıştı; bu sahtekâr için polise haber salınarak, adamı hemen anında yakalayıp kodese tıkması için süratle birini göndermesini istemek zorunda kalınmıştı. Üçü de, her zaman olduğu gibi, Aristopompos'un yerinde buluştular.

"Ah!" diye bağırdı Khrysokhoas, yuvarlak susamlı ekmek ve bir testi falerne şarabı ile birlikte küçük balık kızartması önüne getirildiğinde, "Ah, diyorum, benim kalitemde bir adamın, bu derece alçalıp, size tanrılar için hazırlanmış bir ziyafet diye sunulan, iki ipsizle birlikte, berbat bir koltuk meyhanesinin kızartmalarına kadar düşmesini düşünün!"

Diğer iki adam kahkahayı bastı. "Aslında doğru," diye kabul etti Demetrios, içinde zeytinle beyaz peynirin de bulunduğu domuz etinden yiyecekleri, tek tek sayarak, "Bu berbat günün üstüne, şu köylü yemeği benim için en mükellef ziyafetten daha lezzetli."

"Keşke Diyojen sağ olsaydı da bizi duysaydı, pek hoşuna giderdi," dedi Charicleios. "Bir Yunanlı nedir, esas itibarıyla, kinizm felsefesine bağlı biri değilse nedir?" Peki kinizme bağlı biri nedir, hayal kırıklığına uğramış bir idealist değilse nedir?" Bardakları doldurdu, falerni tattı, bu köylü yemeklerindeki kötü şaraptan çok daha iyiydi; ve sözüne devam etti: "Biz şan, şeref ve beyaz peynir için doğmuşuz. Bu peynirin acılaşmasından korkarak, onlardan edebi mermerler yaptık."

Hepsi gülmeye başladı, nihayet gevşemişlerdi.

"Peyniri gayet iyi görüyorum, Charicleios, ama şanı, şöhreti görmüyorum," dedi Khrysokhoas.

"Artık ona inanmadığımız için! Hemen şurda, elimizin altında, ama defne dallarının ağırlığı bizi ezecek, erguvan rengi gözlerimizi iltihaplandıracak; ve biz o derece bıkkınız ki, dalkavukları kırbaçlattıracağız, çünkü onların iltifat ederken, pohpohlarken söyledikleri aptalca şeyler kulaklarımızı tırmalayacaktır! Karar vermeye gelince, bu, borçluya borçlarının, sağduyu sınırlarını hiçe saydığını bildirme gücünü kendimizde bulmamız gibidir ancak!"

"Sonuç olarak," dedi ağzına bir dilim jambon atan Demetrios, "Ne demek istediğini doğru dürüst açıkla bize. Diyorsun ki, şan, şöhret elimizin altında, her an erişebileceğimiz bir yerdedir, gözlerimi fal taşı gibi açıyorum, orospulardan ve geçim sıkıntısı içinde bir sürü insandan başka bir şey görmüyorum."

"Kör müsünüz?" diye bağırdı Charicleios. "İskenderiye'de komplo kaynıyor! Yahudiler komplo düzenliyorlar, Mısırlılar komplo düzenliyorlar, Asyalılar komplo düzenliyorlar ve pembe ayak parmakları, abanoz üzerine nakşedilmiş kırmızı gözleriyle Pount ülkesi Afrikalılarına kadar, komplo düzenlemeyen kimse yok! Sezar'ın Ordugâhı'nda, rütbesine

bir şerit ekleyebilmek için ayaklanma beklemeyen bir tek teğmen yok! Ya Yunanlılar, onlar ne yapıyor? Başlıca faaliyetleri, beyaz peynir ticaretinden kazandıkları parayı saydıktan sonra, şarap içerek beyaz peynir yemekten ibaret!"

"Beyaz peynirinle canımızı sıkıyorsun," dedi Khrysokhoas. "Başka bir şey söyle bize."

"Örneğin yosma Delia konusunda Flaccus'u gözden düşürmek için bir komplo düzenleyebilirdik. Bu ayaklanmamızı desteklemeleri için, Sezar'ın Ordugâhı'nın lejyonerlerini kandırabilirdik, bir Yunanlı tarafından kurulmuş olan İskenderiye'yi geri alıp onu Yunanlıya iade edebilirdik. O zaman, o kahramana, içinde çürüyüp gittiği bu camdan gülünç gömüt yerine, bu isme layık bir anıt dikebilirdik."

Bir an sessiz kaldılar.

"Vay canına!" dedi sonunda Demetrios. "Her şeyden önce, İskender Yunanlı değil, Makedonya'lıdır."

"Onun Atinalı olduğunu söylemedim, Demetrios, Yunanlıydı dedim; bu, farklı bir şey. Yunanlı olmak bir kafa yapısı meselesidir."

"Nasıl bir kafa yapısı yani?" diye sordu Khrysokhoas son küçük balığını kuyruğundan yutarken.

"Söylediğimi tekrar edeceğim," diye sözü aldı Charicleos. "Aşil ne yiyordu? Priamos ne yemiyordu?"

"Beyaz peynir," diye yanıtladı Demetrios.

Bir kahkaha attılar. Sonra da bir testi daha şarap ve limonlu şerbet ısmarladılar.

"Yiyecekte ifratın, adamı semirttiği için değil, fakat ümitsizliği yansıttığı için, ölüme bir davetiye olduğunu hiç düşündünüz mü? Yalnız ümitsiz insanlar tıkınır dururlar. Biz Yunanlılar hiçbir zaman Romalıların verdiği gibi ziyafetler vermedik. Bu, onlar için kötü bir işaret."

"Dikkat, bize gene beyaz peynirden bahsedecek," dedi Khrysokhoas. Demetrios kıkırdadı, kıs kıs güldü.

"Biz tanrılarımızı ve şan, şöhret tutkularımızı diğerlerine verdik," diye devam etti Charicleios, "Ama sandallarımızı ayağımızdan çıkarıp bol bol işeyip yatağımıza girmenin tadına varıyoruz. Biz şanı şöhreti Romalılara bırakıyoruz, zira bu yükü ümit edebilmek için çok saf olmak gerekir."

"Charicleios bu akşam kinik bir havada, toplumdaki değerlere aldırdığı yok," diye durumu saptadı Khrysokhoas.

"Yo, hayır, kinik değilim," dedi Charicleios düş kurar gibi bir ses tonuyla. "Amaca ulaştık. Tanrılarımıza bizlerle eşitmiş muamelesi yapıyoruz. Geri kalan her şey bize gülünç görünüyor; bunları ciddiye almıyoruz. Yahudiler tek olan Tanrı'larından büyük korku duyuyorlar, onlara her şey önemli görünüyor."

"İşte İskenderiye bunun için kinizm ile şiddet arasında paylaşılmış bir şehir," diye fikrini belirtti Demetrios. "İnançlarıyla dolu ve mutlak üstünlüklerine inanmış olan ve buna bağlı olarak da hiç mizaha, bir parça dalga geçmeye yer vermeyen son derecede tutkulu Romalılarla Yahudilerin şiddeti ve hayat hakkında onlardan daha çok şey bilen biz diğerlerinin, Yunanlıların kinizmi. Bunun kanıtı da, hiç Romalı filozof olmaması!" Ve eğlenceli, neşeli bir ses tonuyla, Demetrios, duyduğu hayranlığı bir başkasından bahseder gibi dile getirerek sözünü bitirdi: "Ama genç Charicleios da zeki bir oğlan doğrusu!"

Şerbetlerinden bir parça tattılar, bu arada düşüncelerini de sürdürüyorlardı.

"Eğer Zeus buna benzer şerbetleri tatmıyorsa, Olimpos ucuz bir koltuk meyhanesidir," dedi Charicleios.

"Dostumuz Charicleios'a inanacak olursam, beyaz peynir orada da ünlü olmalı!"

Bir kere daha, hepsi içten kahkahalar attı.

"Delia hâlâ bulunmadı," dedi sokaktan Alexianus'un sekreterinin gittiğini gören Khrysokhoas.

"Çok güzeldi," dedi Charicleios. "Mutlaka kaybolacaktı, zira kötü nazarları üzerine çekmişti. Tanrıçalar uzun süre görünürlüklerini muhafaza etmezler."

"Pekâlâ," dedi Khrysokhoas, "Ben, Sezar Caddesi'nde kendime bir tanrıça bulmaya gidiyorum. Onlar, ancak bu kendilerine söylendiği zaman kayboluyorlar!"

"Şanı, şöhreti bulmamaya dikkat et!" diye seslendi ona Charicleios.

Gün boyu karşılaştıkları terslikler onlardaki aşk tanrısını zayıflattığından, o ve Demetrios hesabı ödeyip, gecenin daha erken saatleri olduğu halde, evlerine döndüler. Ve tabi, onlardan biraz sonra gelen ve bir masaya oturup ciddi bir sesle bir şerbet isteyen güzel, çekici genç adamı da kaçırmış oldular. Bu, Delia'dan başkası değildi. Zira sonunda, cesaretlenmişti. Güneş yüzünü, kollarını, bacaklarını yakmıştı; artık onu tanımak mümkün değildi.

YEDİNCİ BÖLÜM

Johannân'ın Üzüntülü Düşünceleri, Aynı Pazartesi

O ünlü pazartesi günü Johannân için hiç de uğurlu bir gün olmamıştı. Normal olarak faal biri olan o, günün en büyük bölümünü tek peştemalına sarınmış bir halde yatağına uzanmış bir vaziyette geçirmişti. Heptastade'daki odasında, kendini, bölük pörçük bir hayale kapıp koyuvermişti. Odanın yegâne penceresinden gördüğü gökyüzü ona hiç ilham vermiyordu, tam tersine, bulutlann değişen doğası, düşten uzaklaşmasına sebep oluyordu. Doğu rüzgârı bir türlü dinmek bilmiyor, kapının altından esiyordu; bu onun sinirlerini törpülüyordu.

Bu şaşkınlığın esas sebebi, büyücü Anaxo'nun kaybolmasının teşkil ettiği büyük tehlikenin, bir gün önce, birden bilincine varmış olmasıydı. Hücresinde yangın çıkarmak için kullandığı kurnazca yöntemler, tamamen fiziksel de olsa, şüphesiz esrarengiz idi; kendi de bir büyücü olarak, Johannân bundan hiç şüphe etmiyordu; fakat bu kadının maddi varlığının serbest olması gerçeğinin ise hiçbir esrarengiz yanı yoktu. Ve bu varlık ciddi bir tehlike idi. Hapse atıldığı için onuru kırılmış olan Anaxo, teatral bir şekilde ve teatral olduğu

kadar da intikam hırsıyla dolu olarak tekrar ortaya çıkabilir ve onu ele verebilirdi. Bu açıklamayı kime yapabilirdi? Yapabileceği pek çok insan vardı, Alexianus'a, doğrudan Flaccus'a, Delta Mahallesi Yahudilerinin bu gündüz vaftizcileri tarikatına duydukları nefret hakkında en ufak bir bilgisi varsa eğer, hahamlara da yapabilirdi. O takdirde, takip edilecekti ve tabi kardeşleri de aynı duruma düşecekti. Sonra da, üçlü intikam ağıyla karşı karşıya kalacaktı: Alexianus ve Romalıların, Yahudilerin ve onun hatası yüzünden güç duruma düşen kendi kardeşlerinin intikamıyla. Maréotis gölü cemaati, böylece, Romalıların ve Yahudilerin birleşmiş öfkeleriyle birkaç saat içinde kırıp geçirilebilecekti.

Johannân, konsülün ve yargıçların önünde Anaxo ile yüz yüze gelişini tahayyül ettiği zaman içine fenalık geliyordu. Büyücü kadın, Roma adaletine gelip her şeyi içtenlikle açıkladığı için, büyük olasılıkla ceza görmeyecekti. "Anaxo sadece bir büyü yaptı, fakat o sana zehri vermedi! Zehirleme olayının faili sensin." Ölüm cezası muhakkaktı. Johannân üzerine çöken büyük sıkıntının baskısını hafifletmek için derin derin nefes aldı.

Anaxo'nun serbest kalışı, bugün karşılaştıklarının hepsinden daha büyük bir tehlikeydi; ve buna nasıl göğüs gerdiğini yüce Tanrı biliyordu! Fakat Johannân'ın büyücü kadının nerede saklandığı hakkında en ufak bir fikri yoktu. Bilse, kadını ta kalbinden bıçaklamak, ya da kafasına ağır bir şeyle vurup öldürmek için, oraya hemen koşardı!

İşin bir başka kötü yanı daha vardı; hiç şüphesiz, bu tehlikenin bilincinde olan yalnız kendi değildi. Bir gün önce, Alexianus Retator'un evindeki mahzenlerde yapılan şabat

toplantılarına başkanlık eden hatip Betilius'un görünüşte gayet masum, suya sabuna dokunmayan bir cümlesi ve cam gibi bakışı ona bunu gayet güzel anlatmıştı. "Anaxo bulunmadı. Bu basit açıklama aslında çok şey söylüyordu. Betilius da büyücü kadının kaybolmasının doğuracağı tehlikeleri pekâlâ değerlendirebiliyordu. Bunun Johannân için doğuracağı sonuçları da ölçüp biçmiş miydi acaba? Bunu söylemek mümkün değildi, fakat Johannân'ı yok etmek için elinden geleni yapacağına kesin gözüyle bakılabilirdi; onu idama bile gönderebilirdi. Bugüne kadar, Johannân, İskenderiye'deki gündüz vaftizcileri nezdindeki üstünlüğünü, en büyük fon sağlayıcısı olmasına borçluydu. Retator'un kansı olan Cornelia'dan altı ayda yüz elli bin sesterce sızdırmıştı; Maréotis gölü cemaatinin yaşaması için önemli bir meblağdı bu; ve ondan bir yüz bin daha koparmayı umuyordu.

Johannân bir bardak şarap koymak ve iki kayısı almak için kalktı ve bunlan yatağının yanındaki alçak masaya koydu. Bu üstünlük, sadece, Johannân'ın kardeşleri için yaptığı fedakârlıktan ileri gelmiyordu ve Betilius da bunun farkında olmayacak kadar aptal değildi. Yirmi bir yaşına rağmen, Johannân cemaatin hakimiyetini ele geçirecek durumdaydı. On yedi yaşından beri bu, onun hayali olmuştu; bundan böyle amacıydı. Bunun için, hep mücadeleden mücadeleye koşmuş, her seferinde de cesaretini ikiye katlamış, daha zor işlere soyunmuştu. Kayısıyı ısırdı, çocukluğundan beri ilham verici bulduğu, meyveyi bölen yarığı diliyle izledi.

Amacına ulaşmak için, güzelliğini kullanmıştı. Zaten onu çocukluğundan beri hep kullanıyordu. Önceleri bunu masumane, yani, güzelliğinin diğerleri üzerindeki etkisini görünce, içgüdüsel olarak, bilinçsizce yapmıştı; sonra bu işi

gittikçe geliştirmiş, bilinçli bir tarzda belli bir amaçla yapar olmuştu. Para canlısı oğlanlar para karşılığında kendilerini başkalarına veriyorlardı; fakat o, kendini verecekmiş gibi davranıp ama vermeden, aynı menfaati sağlayacak kadar hilekârdı. Oyunu tersine döndürerek, bir gün gelip kendini onlara vereceği ümidini onlarda hep canlı tutarak, kendisi vermiyor, baştan çıkardığı oğlanlardan o alıyordu. Harikulade bir belleği olduğundan, çok acil ödemesi gereken avanslarda da, örneğin; Ezekiel'[7]den bir pasaj ("İşte ateş iki ucunu yiyor ve alev alev yanan orta kısmıdır") veya atasözlerinden bir şey ("Yumuşak, tatlı bir cevap insanı çok istediği şeyden bile vazgeçirir") okumak suretiyle insanları şaşkına çevirmekte, ne diyeceğini şaşırtmakta ustaydı. Karşısındaki, yaşlı adam veya yaşlı hanım veya öfkeli herhangi biri, bu kadar bilgili ve bunu tam yerinde ve zamanında kullanmasını bilen bir yeniyetmeye saygı duymak zorunda kalıyordu.

Başkaları bir kılıcı nasıl taşırsa, Johannân da güzelliğini öyle taşıyordu. Gündüz vaftizcilerinin arasına katılmaya kabul edilmesi de bunun sayesinde değil miydi? Kehribar rengi bir mermerden fışkırmış bir vücut, muntazam, sanki çizilmiş gibi iki diz çukuruyla birlikte kuvvetli ve pürüzsüz bacaklar, dolgun ve henüz tüylenmemiş bir gövde, dümdüz bir karın, ince bilekler, makasla kesilmiş kadar muntazam eller ve ayaklar ve ayrıca tam anlamıyla melek gibi bir yüz; kısacası, Essenlilerin gündüz vaftizcileri denilen bu İskenderiye kolu için yeni üye olarak biçilmiş kaftandı. On dört yaşındayken onlara katılmak üzere geldiği zaman, onu da herkesi tabi tuttukları sınava tabi tutmuşlardı. Çömezlik adayları cemaatin

7 Ezekiel: En büyük dört İbrani peygamberinden biri. M.Ö. IV. yüzyıl. (Ç.N.)

konseyi önüne çıplak çıkıyorlardı. Onunla birlikte beklemeyi paylaşan bazı yeniyetmeleri, onu görünce bir endişe kemirmeye başlamıştı. Bazıları çok kısa boyluydu, diğerleri çok zayıf, bir kısmının da bilekleri düğüm düğümdü veya çok kıllıydılar; fakat o hiç aldırmamasıyla ve rahatlığıyla dikkat çekti; kalitesinin farkındaydı. On iki yüce kişinin önünden geçtiği zaman, onların gözlerinde arzu dolu bir beğeni okumuştu, tuniğini üstüne geçirdiği anda penisi dikleşmişti, zira on iki kişinin gözlerini orasında hissediyordu. Ölü Deniz'de Kumran'dakiler gibi, Maréotis gölü kıyısında yerleşmiş olanlar da, gerçekten, seçkin bir ruhun mükemmel bir vücutla birlikte olabileceğine inanmışlardı. Adaylar arasından seçilen biri ne dizleri bitişik, ayakları birbirinden ayrı, çarpık bacaklı, ne de kirpi gibi kıllı bacaklı biri olabilirdi. İlk günden itibaren ona tayin edilen öğretmen Eli, çömezliğin ilk yılı boyunca ona cemaatin kurallarını öğretirken onu sadece gözüyle okşamıştı. Bir yılın sonunda, cemaat için kamış toplamaya gittikleri zaman (bazıları kalemleri açıyor, diğerleri çatı aktarıyordu) Eli'nin bir bakışı, ondaki arzunun en mükemmel olgunluğa eriştiğini kanıtlamaya yetti; nihayet bomba çok sıcak bir yaz günü patladı. Johannân'ın omzundaki bir el onları birbirlerinin kollarına atmaya yetmişti. Birdenbire oluşuvermiş tesadüfi bir istekle renklenmiş bu arzunun yoğunluğu aslında bu ilk buluşmayı kısaltmıştı. Johannân, Eli'yi sevmişti. Ölüm onu ondan almıştı. Çok güneşli bir günde, ani ve muhakkak ki çok mutlu bir ölüm.

Betilius, Eli'nin yerini almayı ummuştu. Johannân'ın bakışı onu çok şaşırtmıştı. Onu ehli bir hayvan olarak mı görüyorlardı? Betilius sinirli, sert bir adamdı, bu, hareketlerinden belli oluyordu; halbuki Eli tatlı, yumuşak aynı zamanda canlı, hayat dolu idi. Eli kendini vermişti, Betilius almak istiyordu. Johannân onu kendinden uzak tutmuştu; cemaatin

kurallarının gerektirdiği kardeşçe nezaketi aşmamak üzere arada hep belli bir mesafe bırakmıştı. Betilius'un arzusu azalmamış, fakat merakla yürütülen bir soruşturmaya dönüşmüştü. Kendi kendine Johannân'ın, Eli'nin yerine kimi koyduğunu soruyordu. Bunu kabul ederek açıkça söyleme zaafını bile göstermişti: "Senin nereye gittiğini öğreneceğim." Gözleri, Johannân'ın yalnız gözleri, meydan okumayla dolu olarak gülmüştü. Bütün üyelerin çıplak olarak banyo ettikleri akşam hamamında, vücuduna değer kazandıran ağır hareketlerle Betilius'a meydan okuyordu; zira artık on dört yaşında değildi.

Sonra Kumran mektubu gelmişti: Kudüs'e bağlı Yahudilere karşı bir destek sağlamak için, İskenderiyelilerin dinini değiştirmek uygun olacaktı. Bunun için de para gerekliydi. O zaman, Johannân gidip kibar insanlardan bunu toplamayı teklif etti. Üstat, onay vermeden önce uzun uzun düşündü. Johannân onun şöyle mırıldandığını sanmıştı sanki: "Kurtuluşla birlikte doğru yoldan uzaklaşma." Evet, üstat ileri görüşlüydü, o kadar ileri görüşlüydü ki, Johannân'a Betilius'la eşleşmesini empoze etmişti. Kardeşler ikişer ikişer yaşamak zorundaydılar. Fakat Johannân, Betilius'un gözetiminde yaşamaktan rahatlıkla kaçıp kurtulmuştu. İkişer ikişer yaşadıkları takdirde, belli mi olurdu canım, casusların, Yahudilerin, Romalıların dikkatlerini çekeceklerini ileri sürmüştü. Bu suretle, bir odaya tek başına yerleşmişti; bu odayı rastladığı oğlanlarla paylaşıyordu. Aşk konusundaki bu serseri yaşam ona pek yaramıştı. Bu rastladığı oğlanlardan biri Alexianus'un bir hizmetçisiydi. Romalının ev halkının içine onu sokan oydu. Johannân bu şekilde Cornelia'nın gözüne çarpmıştı; onun aklını çelip sapkın Yahudiliğe döndürmüştü; sonra da ondan, ellisi kendi hesabından, öbür yüz bini de

babasının emriyle çekilmiş olmak üzere, yüz elli bin sesterce sızdırmıştı.

Kadın ona deliler gibi âşıktı.

Romalı kadının itiraflara, daha doğrusu sonsuz ağlayıp sızlanmalara hevesli olduğu bir akşam, baş başa oturdukları sırada Johannân; "Ya Alexianus?" diye sormuştu. Kocanın, ona yüzbinlerce sesterceye mal olan yosma Delia ile ilişkisi vardı. Bu değerlendirme Johannân'ı düş kurmaya sevk etmişti. Kendisi de bu kadar yüksek fiyatlı bir erkek orospu olamaz mıydı? Fakat fantezilerinin akışına hemen hakim olmuştu. Demek ki kocası Cornelia'nın nazannda skandal ve saygısızlığın timsali olmuştu. Bir yosma! Herkesin gözü önünde, alenen! Bu böyle devam edemezdi! Hayır, kadın da kabul etmişti, bu artık böyle süremezdi. Johannân, Delia'ya büyü yaptıracaktı! Cornelia ürkmüş, dehşete kapılmış, hayran olmuş ve şaşkın bir şekilde gözlerini açmıştı. Büyü yaptırmak mı? Onun işsiz güçsüz bir hanımefendi olarak muhayyilesi birden alevlenmiş, heyecanla çalışmaya başlamıştı. Büyü yaptırmak mı, ah evet, evet! Hemen o anda, ona on bin sesterce vermişti.

İşte Anaxo'ya gidip ondan yardım istemesi böyle olmuştu. Bunun için, önce nedime İsis'i halletmek gerekmişti. Zira İsis de Johannân'a âşık olmuştu. Fakat büyünün etkileri çok yavaş görülüyordu, o kadar yavaş, o kadar belli belirsizdi ki, Cornelia'yı harikulade Johannân'ın gücüne inandırmaya yetmiyordu. Günler geçiyordu, Alexianus, Delia ile olan cinsel ilişkisini hep sürdürüyordu; ve Delia eğer aklını kaybediyorduysa, çok yavaş kaybediyordu, ki bunun hiçbir belirtisi görülmüyordu. Sonunda iş gelmiş, zehire dayanmıştı.

Şimdi de bu tehlikeli durumda bulunuyordu işte. Albus isimli şu karakoncolos kılıklı adamın garip bir şekilde onlann tarikatına geçişi üzerinde düşünerek, öbür kayısıyı da yedi; bu nokta üzerinde derinleşmek gerekirdi, zira Albus'un, bu tarikattan söz edildiğini duyduğu yolundaki açıklamaları pek açık değildi.

Kapı çalındı. Daldığı düşünce yanda kaldı. Johannân titredi, yalınayak yatağından kalktı ve gelenin kim olduğunu anlamak için kapının deliğinden baktı. On beş gün önce tanıdığı âşıklarından biriydi. Kayısıyı ve şarabı paylaştılar. Bütün kayısıları.

Ama bu, hiçbir şeyi halletmiyordu.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hérode Hanedanı'ndan Bir Küçük Kralın Ziyareti Münasebetiyle Sağa Sola Koşuşturmalar

Seksen kürekçisinin bütün gücüyle Mısır sahillerine yaklaşmakta olan dört çifte kürekli imparatorluk gemisi Sezar'ın Talihi'ndeki kısa boylu şişman adamın durumu iyi değildi. Muhteşem kadırganın yaldızlı mahmuzu, bir balık görmüş pelikan gibi, suyun dalgalanmalarına dalıyor, bir süre sonra, yumurtlamış bir tavuk gibi, gururla sudan çıkıyor, göğe doğru yükseliyordu. Yalpalamanın tasviri, okuyucunun rahatını kaçırmamak açısından buraya konmayacaktır; son derece mide bulantısı vericidir. Denizdeki dalgalanma aslında pek öyle aşırı derecede şiddetli değildi ama zayıf ruhlar için kuvvetli sayılırdı; zira aslında bu yolda her zaman rastlanan, ama bu sefer sekiz gündür Cyrénaïque'ten[8] habersizce gelen bir doğu rüzgârının sürekli saldırısına uğrayan kuzeybatı rüzgârı Mesina'dan itibaren intikamını almaya başlamıştı. Bu, intikamın da ötesinde, galibin şiddetle, deli gibi vurması; kaptanı büyük yelkeni toplamaya ve artık sadece kol gücüyle ilerlemeye mecbur etmişti. İki muhafız kadırgası da aynı şeyi yapmıştı.

---

8 Cyrénaïque: Afrika'da, bugünkü Libya'nın yerinde olan bir ülke. (Ç.N.)

Geniş, çok geniş kıpkırmızı bir bant ile çevrilmiş tuniğinin içinde, bu özel yolculuk elbisesiydi, tolgası geride, dalgalardan sıçrayan sularla ıslanmış olarak paket içinde arkasında duruyordu vardamanaya (geminin korkuluğuna) eğilmiş olan kısa boylu şişman adamın mavi denize sarkıttığı yüzü solgun yeşil bir maske gibiydi. Kelliğini gizlemek için sanatkârane düzenlenmiş saç tutamları alnına yapışmıştı ve saçının bu kesiminde boya diye bir şey kalmamıştı; boyalar, terle deniz suyu serpintilerinin birbirine karıştığı kanalları izliyor ve gözlerine kadar akıyordu, bu haliyle, zevku sefa âleminde başından aşağı bir testi boşaltılmış birine benziyordu. Zaman zaman bir spazm onu sarsıyordu; içinde kalan son şeyleri de kusuyor, bunlar, gemiyi tokatlayan su kitlelerinden parçalanıp saçılan yeşilimsi damlacıklar halinde kaybolup gidiyordu. Kısa boylu adam şu durumuyla, acele çiziktirilip boyanmış bir müsveddeye benziyordu. Kısa boylu adamın daha çok yeni olan sarayının birinci mabeyncisi koştu, bir peçeteyle alnını kuruladı ve onu üst köprünün altında kurulmuş olan yatağına uzanmaya götürdü; orada, hem yeterince hava vardı ve su serpintileri de daha azdı. Sonra da herkesi yardıma çağırmak için koştu. Kadırga komutanı ve geminin doktoru ve onlarla birlikte, saraya mensup gene yiğit dört kişi de hemen koştu. Doktor, ünlü yolcuya yarım bardak şarapla birlikte afyon hapları verdi; sonra alnına sirkeli bez koydu ve ayaklarını kürkten bir örtüyle sardı. "Hayatı bitecek, bu yolculuk hiç bitmeyecek!" diye ağlaşıp sızlandıktan, inledikten sonra, Hérode Agrippa, "zira bu oydu," birden uyudu. Horladı bile...

Sezar'ın talihi bir perşembe günü, öğleden sonra geldi; Neptün Tapınağı'nı görkemli bir şekilde geçti, fenerin muhteşem bakışı altında, batı limanına, Eunostos limanına girdi.

Konsül ve liman otoriteleri, kadırgaya çekilmiş olan kırmızı imparatorluk bayrağıyla durumdan haberdar oldular. Üç çifte kürekli iki muhafız gemisi, uzaktan izliyorlardı. İmparatorluk filotillası Kibotos'ta demir attığı için, içlerinde Alexianus ile Sylvestrus'un ve bu limanın birçok tüccarının ve armatörünün de bulunduğu bir grup oluşuverdi hemen. Fakat, gemide, Hérode Agrippa hâlâ horul horul uyuyordu.

Onu uyandırmaya çalıştılar, ama sadece, anlaşılabilir sözlerden çok homurtulara benzer, ne olduğu belirsiz gürültülerle ve dudaklarının kenarındaki salyalarla karşılaştılar. Afyon etkisini göstermişti. Flaccus, aralarında, işyerinden çağrılmış olan Lysimakos Alexander'ın da bulunduğu, birçok valilik yüksek memuruyla birlikte limanda bekliyordu. Çıkış köprüsü atılıp yerleştirilir yerleştirilmez, birinci mabeynci acele yere atladı ve Flaccus'a koştu ve ona, Galile, Batanée ve Trachonitide Prensi (üç ülkeye tayin edilmiş kral) tetrark Hérode Agrippa'nın yol boyunca çok rahatsız olduğunu açıkladı ve iyi dileklerini kabul edemeyeceği için onu mazur görmesini rica etti. Flaccus üzüntüyle başını salladı, bu yolculukların ne demek olduğunu bilirdi, monarkın emrine amade olarak onun için uygun zamanı bekleyeceğini bildirdi ve buna benzer birtakım laflar etti. Önceleri dostu olan, fakat sonra, hırsların, boş gururların, aile kavgalarının, politikanın ve paranın işin içine karıştığı o entrikalardan birinde bozuşmuş olduğu tetrark ile bir an önce buluşmak için can atmıyordu. Lysimakos da daha az memnun değildi, zira o gün olacağın yarına ertelenmesini tercih ederdi; ve asil ziyaretçinin geceleyin ruhunu şeytana teslim etmesi ümidini bile besledi bir an; birazcık şansla, olabilecek şeylerdi bunlar pekâlâ. Hérode Agrippa'yı kabul komitesi de, bu durumda, geri döndü, kutlama törenlerini de daha sonraya erteledi.

Aralannda, özellikle Delta Mahallesi'nden gönderilmiş epeyi casusun da bulunduğu, sadece birkaç meraklı olayın devamını gördü. Küçük kralın sarayından birkaç görevli ve birkaç tayfa, perdeleri kapalı bir yatakta hâlâ horul horul uyumakta olan şahane yolcunun yanına yaklaştılar ve onu aceleyle, yeni ikametgâhı olan, Ptoléméeler Sarayı'na götürdüler. Kral, şaşkın bir vaziyette, acıkmış, susamış bir halde orada uyandı, üstü başı kusmuk artıklarına bulanmış bir vaziyetteydi, terden sırılsıklamdı. Onu hamama götürdüler, orada yeniden uykuya daldı; onu uyandırdılar ve yemek yedirdiler, ısrarla durmadan, hep yolculuktan yakındı ve nihayet yatağında tekrar uykuya daldı. Mabeynciler de uyumaya gittiler, yorgunluktan mahvolmuşlardı.

Ptoléméeler Sarayı'nda herkes uyanıp, saksıda gül ağaçları ve yaprak ve çiçeklerden taçlarla süslü terasta, meyve kompostosu ve sıcak sütten ibaret hafif bir şeyler yemek için toplandığı zaman, İskenderiyeliler iki kampa bölünmüşlerdi, iki taraf da birbirinden heyecanlı ve coşkuluydu. Birinci kesim, en sonunda şehirlerinde, aralarının ezeli edebi hep açık olduğu Yahudilerin insandan bir amblemini, bir tür temsilcisini bulan Yunanlılardı. İkinci kesim bizzat Yahudilerin kendileriydi; bunların yüz seksen dokuz hahamlarının tamamı, Delta Mahallesi'nde acele bir toplantı yaptılar.

Yunanlılar hiçbir toplantı yapmadılar, onların ne yurttaşlar konseyi vardı, ne de buna benzer bir şeyleri. Onların toplantıları, valiliğin şehrin her tarafına yapıştırdığı, Filistin'in üç eyaletine atanmış yeni bir tetrark'ın, Hérode Agrippa'nın şeref konuğu olarak İskenderiye'de bulunduğunu bildiren ilanlarını okuyunca, huysuzlaşmak suretiyle kendini gösteren davranıştan ibaretti. "Ne? Neden söz ediyordu bunlar?" Alaylar ve hoşnutsuzluklarını belirten protestolar, mahalleden mahalleye, koltuk meyhanecisinden kumaş

boyacısına, ayakkabıcıdan işletmeciye kadar herkese sirayet eden memnuniyetsizliği ifade etti ve besledi; sonunda, gerçek bir başkaldırma oluştu. Gelen bu Yahudi kral kimdi? Hérode'lardan biri, yani kâh teyzeleriyle, kâh yeğenleriyle evlenen ve kiminle olursa olsun yatan bu adamlardan biri; Nabat[9] soyundan biri, yani, gökten düşmüş olduğu bahanesiyle, –şüphesiz öfkeli Tanrı'lar tarafından gönderilmiş– taşlara tapan bu adamlardan biri; Caligula'nın bir gözdesi, ki hepsinden kötü olanı da buydu, zira hiç kimse bu makyajlı tirandan, bu şaşı palyaçodan, ne de onun yakınındakilerden iyi bir şey kral olacağına inanmıyordu! Hérode Agrippa'nın biyografisi hiçbir şeyi çözümlemiyordu, zira herkes, babası Aristobül'ün, kendi öz babası Büyük Hérode'un emri ile idam edilmiş olduğunu biliyordu. Ah, gerçekten de, ne soy ama! Ve üstüne üstlük, bu zayıf, otoritesiz kral, tiksindikleri Yahudilerin kralıydı! Ve İskenderiyelilerin ona geçitler ve törenler hazırlayarak iyi yüz göstermeleri istenmişti! Ve Yunanlıların böyle bir prens konusunda olumlu davranmaları ve İmparatorluğun vatandaşı olma onurunu elde etmeleri isteniyordu! Düşünün bir kere! Fakat Yunanlılar bile, bu imparatorluğu, artık dört ayak üzerinde yürümemeyi onlara öğretmiş olan insanlar, kısaca söylemek gerekirse Yunanlılar üzerinde hüküm sürmeye layık olmayan tiranların maskaraca bir oyunu olarak gördüklerini pek düşünmediler.

Tuhaftır, Delta Mahallesi'ni reaksiyonu hiç de daha heyecanlı olmadı. Saltiel tarafından acele olarak çağırılan hahamlar, onlara sadece büyük üzüntü veren büyük bir çalkantı, büyük bir kargaşalık içinde toplandılar. İskenderiye Yahudileri, şüphesiz, iki yıldır, yani Tiberius'un yerine tahta çıkmasından beri, Caligula'nın Agrippa'yı lütuflara gark ektiğini

9 Nabat: İsmail'in oğlu olduğuna inanılırdı.

ve onu Batanée ve Trachonitide tetrark'ı, daha sonra da kuzeni Hérode Antipas'ın gözden düşmesiyle, ayrıca da Galile tetrark'ı olarak atamış olduğunu biliyorlardı. Filistin eyaletlerine bir kralın, sefih bir hükümdarın keyfine bağlı olarak, resmen atanmış olması Yahudilere Roma'nın ve onun tiranlarının kaprislerine tabi olduklarını, zalimce hatırlatıyordu. İzleyen aylarda, Hérode Agrippa'ya sağlanan yeni lûtfun doğurduğu büyük üzüntü yavaş yavaş hafiflemişti; bütün bunlar Roma'da geçiyordu, yani bu, bunların yarı yarıya doğru olduğu ve bir saray entrikasının bu küçük kralın talihini onu elde ettiği kadar çabuk tersine döndürebileceği anlamına geliyordu. Fakat, işte, kınlabilecek izzetinefisler, Yunanlılarla skandallar, hatta Yahudilerin bile rütbelerinde düşülebilecek anlaşmazlıklar gibi bir sürü akla hayale gelmez tehlikeleri, pürüzleri de beraberinde taşıyarak, işin gerçeği, canlı canlı, etiyle kemiğiyle İskenderiye'ye çıkıyordu. Şimdi bu durumda, İskenderiye Yahudileri Hérode Agrippa'ya nasıl bir karşılama yapmalıydılar?

"Onu bir Yahudi Prensi gibi karşılamak güç görünüyor," dedi Talanton. "Bizim için ancak Davud'un soyundan gelenler prenstir. Halbuki, biz bu adamı tanımıyoruz. Babası tarafından Nabat soyundan, eğitimiyle Romalı. Yahudiler hakkında ne biliyor? Şüphesiz, eliyle bir kâğıt rulosuna asla dokunmamıştır, kimse ona kutsal kitapları asla okumamıştır, daha Romalı bir havası olsun diye, Hérode ismini Marcus Julis'a değiştirmiştir ve muhtemelen Yahova'yı Zeus ile karıştırmaktadır!" Birçok sakal onaylama anlamında inip kalktı. "Ayrıca da," diye devam etti Talanton, "Kendi kişiliğine bakarak onun hakkında hüküm vermek gerekirse, daha iki yıl önce, üç yüz bin drahmi borç yüzünden, Tiberius'un emirleriyle zincire vurulmuş olduğunu İskenderiye'de

bilmeyen yoktur. Yok eğer onun hakkında, koruyucusuna bakarak hüküm vermek gerekirse, o, geçen yıl Tanrı düzeyine yükseltildiğini veya kendi kendine yükseldiğini, -kimse bunun nasıl olduğunu bilmiyor,- iddia eden ve Yahudiler dahil, tebasından kendisine Tanrı'ya davranır gibi davranmalarını isteyen -ki bu tasavvur edilebilecek en büyük günahtır,- bir adam olan Caligula'nın emrindedir. Ben, mümkün olduğu kadar Hérode Agrippa'yı tanımamak ve hemen ona gidip saygılarımızı sunarak Yunanlıların gözünde kendimizi lekelememek gerekir, diye düşünüyorum."

"Anlıyorum," dedi Saltiel, "Ama nihayet bu, bizden zaten nefret eden bir hükümdarın gözdesi. Eğer biz ona hakaratvari bir şekilde davranırsak, bu hakaret koruyucuya yönelecektir. Caligula bize karşı zaten büyük bir düşmanlık beslemektedir, çünkü biz ona Tanrı'ya gösterilecek saygıyı göstermeyi, onu Tanrı'ymış gibi kabul etmeyi reddettik. Onu öfkelendirirsek, bu, bizi vergi kazançlarımızdan mahrum edebilir. Değerli Talanton'umuzun fikrindeyim ve bu meselede ılımlılıkla hareket etmek, bizden istenecek her ödünü pazarlık etmek ve özen göstermekten çok küçümseme göstermemek gerekir diye düşünüyorum."

Yapılan oylamada, Saltiel'in diyalektik rezervinin kabul edilecek en akıllıca davranış olduğunda mutabakata varıldı. Bunu izleyen saatler, ne yazık ki, bu sağduyuyu eleştirecek ve gittikçe yaralayacaktı.

Oradan bir milden daha az bir uzaklıkta, Delia bu kavgaların kaderini büyük ölçüde değiştireceğinden hiç şüphe etmiyordu. Bir cehennem makinesini haberi olmadan karıştırıp harekete geçiren bir çocuk gibi, o da, Anaxo'nun intikam arzusunu devreye sokan çarkları, Mısırlı din adamlarının araştırmalarını, onun mahvını hazırlamış olan adamın, genç Johannân'ın endişelerini, onun suç ortağı Cornelia'nın

şaşkınlığını ve harekete geçirdiği diğer birçok şeyi hiç bilmiyordu. Bu trajik kişilik, bu büyük entrika ve onun etrafında düğümlenmiş olan en az onun kadar büyük bir karşı entrika içinde zırh olarak sadece güzelliğini taşıyordu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Sinirli Bir Akşamda Çok Hoş Bir Karşılaşma

Yunanlılarda ve Yahudilerde o büyük öfke ve heyecan gününü izleyen saatler de çok hareketli ve çalkantılı oldu. Delta Mahallesi'nde, güneşin batışından itibaren Yahudiler kendi sınırlarına çekilip kapandıklarından, şehir Yunanlılara ve diğerlerine kalıyordu. İskenderiye'nin batı mahallelerinde, yani eğlence yerlerinin olduğu mahallelerinde, kalabalık her zamankinden daha fazlaydı. Yani, en çok zengin evlerin, genelevlerin ve hanların bulunduğu mahallelerde. Öfke, Yunanlıların hormonlarını ısıtmıştı; bu, önce onların iştahlarını, sonra da dillerini kamçıladı. O akşam pek çok kızartma yapıldı, çok şarap satıldı, diğer şeylerden hiç söz etmiyorum artık. Örneğin, Canopique Sokağı'nın en büyük kebapçısı olan İannis Charalambis'in yerinde, önce bıldırcınlar tükendi, sonra içi doldurulmuş kümes hayvanları bitti, sonra da balıklar tükendi, ki İskenderiye'de balıktan bol bir şey yoktu. O saatte sepetlerinde kalan son balıkları satmak için zar atıp tavla oynayan, doğu limanının balıkçılarına koşmak gerekti. Onlardan, ahtapot, sardalye ve daha bir sürü ne olduğu belli olmayan balık alındı; bunları aşçılar iştah verici bir şekilde sunmak için uğraşıp didindiler. Sezar Caddesi'nin bardakta şarap satan en ünlü satıcısı Statis'in, güneşin batışından bir

saat sonra susamlı ekmeği bitmişti ve depolardan şarap aratmak üzere iki yardımcısını göndermek zorunda kaldı; insanların o derece hararetleri vardı. Pompeus sütununa birkaç adım uzaklıkta, Rhakotis'in aşağı kısmında, Bruchion, Menderes, Regia genelevlerinin önünde ise kuyruklar oluştu.

Hérode Agrippa'nın gelişi kendilerini hiç ilgilendirmeyen, kökenleri itibariyle Mısırlı olanlar bile kendilerini bu heyecana kaptırdılar. Her yerde dalgalanan bu sinirlilik havasından hem biraz pimpiriklenen, aynı zamanda biraz gıcık kapıp bu havanın pek iyiye alamet olmadığını sezinleyen İsis ve Ra tapınaklarının rahipleri sokaklara dağıldılar. Hatta sanki martılar her zamankinden daha kuvvetli bağırıyorlar ve fenerin ışığı da daha fazla parlıyordu.

Hemen hemen her zaman olduğu gibi Alexianus akşam yemeğini şehirde yediğinden, villasında yalnız olan Cornelia sıkıntıdan patlıyordu. Gündüz vaftizcilerine yeni katılmış olan cılız, solgun Albus, ona, günlerce kocasının kendisini izlettiğini haber vermişti. Böylece Cornelia, Alexianus'un onun mistik sevgilisini ve hatip Betilius'u da öğrenmiş olduğunu biliyordu. Albus bu sırrı saklayacağına ona yemin ettirmişti, zira yaptığı bu talihsiz davranışın tek bileninin Cornelia olmasını, başkalarına yayılmamasını istiyordu. Ona ağzını sıkı tutmasını, kimseye sır vermemesini buyurmuştu, ama bunu yaptığına çok üzülmüş, boşboğazlığına bin pişman olmuştu, zira Cornelia sırrı öğrenince dehşete kapılarak çığlıklar atmıştı. Cornelia hiç şüphe yok, mahvolmuştu! Kaçmayı, intihar etmeyi ve diğer delilikleri düşünmüştü. "Ne zalim bir kadermiş benimki! Johannân! Johannân! neredesin?" diye inliyordu. Fakat güzel Johannân'a nasıl ulaşabileceği

konusunda hiçbir fikri yoktu. Onu araması için biçimsiz Albus'u gönderdi ve Albus da, iç sıkıntısı veren bu oyundan kaçıp kurtulacağından çok memnun, hemen sıvıştı, kaçtı gitti. Hanımının, iskemlelere, geridonlara, üç ayaklı sehpalara çarparak çıkardığı büyük gürültü patırtıdan endişe eden hizmetçisi, hemen koşup gitti ve ona afyonlu şarap verdi.

Aynı saatte, her zaman yaptığı gibi, hancı lokantacısında, önce çorbasını içmiş olan, eski kurbanı Delia, fevkalade yoğun olan bir kalabalıkla dirsek dirseğe, Sezar Caddesi'nde yürüyordu. Onun da kafasında bin türlü düşünce vardı zira insan zihni de çoğu zaman kalabalığa benzer; fikirler de dirsek dirseğe, yan yanadırlar, ama çoğu zaman birbirlerini hiç tanımazlar, yabancıdırlar birbirlerine, bazen birbirlerine yanaşırlar, aralarında bilgi alışverişi olur, birbirleriyle itişip kakışırlar veya birbirlerine hakaret ederler. Bazen bir düşüncenin öbürünü öldürdüğü bile olur. Delia'nın kafasındaki ana düşünce, o akşam da diğer birçok akşamlardaki gibi, Arverneliydi. O, onun için, her tarafı tamam bir mozaikteki noksan taş gibiydi; sadece bu noksan taşın bıraktığı delik görülür ya, işte öyle. Randevuya niye gelmemişti? Gelseydi, belki de onun kaderi değişmiş olacaktı; belki de, adamın geldiği, bilinmeyen ufuklara doğru onunla gitmiş olacaktı. Anıda kalan her şey gibi, adamın şimdi daha da güzel olan yüzünü, evinde verdiği gece yemeğinde hafifçe gösterdiği kaslı omzunu anımsadı. Ve Delia o zaman, onun hep beklediği adam olduğunu düşünmüştü. Niçin? Nasıl? Delia onun hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmiyordu. Ama buna rağmen, Delia, hayatının onunla başka bir değer kazanacağına emindi. Zevk aracı bir et yığını, zengin adamların hayatında bu hayata paralel bir gölge ve fakirlerin hayatında ise bir düş

olmayacaktı artık. Canlı bir eşya, içinde istediğin gibi hareket edebileceğin, dökülüp saçılabileceğin bir heykel.

Peki, onu niye seviyordu, kalabalıkların içinde bu kaybolup gitmiş adamın yüzünü ısrarla aradığı zaman, onu tahrik eden his neydi? Peki, hayatta ne arıyordu insan? Zevk mi? Zevkten bol bir şey olmamıştı onun hayatında; insanın varlığının anahtarı bu olmuş olsaydı eğer, Mandulis'e dönerdi. Orada hatın sayılır bir değişime uğramıştı: Vücudunun her parmak karesi, bir zevk alma sebebi olmuştu ve genç Ramose kendi cinsel becerilerini kardeşininkiyle birleştirdiği zaman, ikisinden alınan zevkte aynı zamanda hissediliyordu ve bu iki zevk bir arada adeta insanın kaldıramayacağı kadar büyük oluyor, insan zevkten boğuluyordu. Fakat o bunlara hiçbir özlem duymuyordu. Geçen akşamki genç sürtüğün ona tattırdığı heyecanlar da onu öbüründen daha fazla etkilememişti ve halk tabakasından gelen bu Afrodit'ten kurtulmak için özel itina göstermişti. "Bir kere yapılan bir şey her zaman olacak demek değildir," diye kesin tavrını ona açıklamıştı bir başka akşam ona rastladığında. Alexianus'un tatlı sözlerini de, ne olursa olsun gene de insanı rahatlatan şefkatini de gerçekten özlüyor, arıyor değildi; Alexianus onun için sadece endişesiz yaşanan bir refah anını temsil ediyordu ve imajı da hiçbir şekilde Arverne Sacrovir'inkiyle mukayese edilemezdi. Arverne'in anısı onu niye bu kadar çok heyecanlandırıyordu ve onu neden ümitsizliğin kenarına getiriyordu? İnsan denilen varlıkların yaşamlarının dönüm noktalarında onları bekleyen bir ikinci kişilikleri mi vardı? Arverne bu dublör müydü? Aralarında ne gibi bir iletişim vardı? Onun hayal gücünü beslemiş olduğu için miydi? Ve bir kez daha soruyordu kendi kendine, niye?

Birden, bir erkeğin onu izlediğini hissetti, gözlerini ona dikmişti. İçgüdüsel olarak, kalçasına yakın bir yerde tuttuğu bıçağını yokladı. Sonra başını çevirdi ve kel kafalı bir yabancıyı gördü. Sevimli ve gülen bir yüzü vardı.

"Komplimanlar ve zevkler saatinde, nasıl oluyor da, bir güzellik böyle tek başına gidiyor?" diye sordu adam.

"Güzellik bir köpek midir?" diye yanıt verdi Delia. "Daima zincirlenmiş olarak mı gitmesi gerekir?"

Yabancı gülmeye başladı ve bu davranış ona, Delia'nın hoşuna giden bir gençlik verdi. Gülmesinde, Delia'yı birden çarpan, derinden etkileyen bir sevinç ışıyordu: Günlerdir hep ciddi durmuştu. Bir parça mizaha, iğneleyici bir söze, mayanın ekmeği kabarttığı gibi, onun da hayatını kabartacak, içini açacak nükteli bir sözcüğe ne kadar hasretti, bunlar olsa ne iyi olurdu. O güne kadar, o sadece, ona hiçbir zaman hafiflik etme, gönlünce davranma hakkı vermeden, başkalarının yoğurduğu bir hamur olmuştu. Yabancı, düpedüz, oğlana kur yapıyordu, ama bunu hiç olmazsa zarafetle yapıyordu.

"Hayır, bir köpek olan, güzellik değildir," diye yanıtladı adam, "Ona boyun eğdirendir."

"Peki, sen köpek oldun mu?" diye sordu Delia, kaşları saygısız bir ifade sergiliyordu.

"Zeus aşkına, evet, konuşan bir köpek! Üstelik, sen benim dilimi de çözdün." Delia gülmeye başladı. "Ben melankoliktim, kimseyle konuşmak istemiyordum, fakat seni gördüm, izledim, kelimeler ağzımdan dökülüverdi ve işte gülüyoruz."

"Şüphesiz, sen kuyruk salladın," dedi Delia. Adam çocuksu bir gülüşle güldü. "Dinle, arkadaşlığın hoşuma gidiyor, fakat zevkin incelikleri, zenginlikleri konusunda tecrübeli

değilim. Senin kadar büyüleyici bir erkeği hayal kınklığına uğratmak, benim için hoş bir şey değil."

"Bu durumdan hep rahatsız olmuşumdur; benim arkadaşlığım senin hoşuna gidiyorsa, senin arkadaşlığın da acaba benim hoşuma gidiyor mu diye hiç düşünüyor musun?"

"Pek tabi."

"Seninle yürümeme izin verir misin?"

"Tabi."

"Adımlarımızın bizi fenere doğru götürdüğünü kabul ediyor musun?"

"Tabi."

"Ve fenerin de ötesinde denizden başka bir şey olmadığını da?"

"Tabi."

"Zengin bir dostum beni geç saatlerde yenilen bir gece yemeğine davet etti. Sandığın gibi değil. Bu dostum icatlara meraklı bir adamdır. Benimle birlikte gelirsen, garip şeyler, müzik çalan makineler ve canlanan heykeller görürsün. Bir kere daha denize doğru yürümektense, belki bu, senin ilgini çeker."

"Yani ne demek oluyor şimdi bu?" diye sordu Delia.

"İskenderiye bir hapishanedir. Cazip bir hapishane, ama gene de hapishane işte. Nereye gidersen git, hep denize toslarsın. Bu, bir filozofun düşüncesi gibidir: Düşünce hangi yönde gelişirse gelişsin, sonunda mutlaka ölümle karşılaşır. Deniz ve ölüm, ortak özelliğe sahiptir, her ikisi de ufku kaplar. Seni yalnız görüyorum, bir terslik olduğunu, bir şeylerin yolunda gitmediğini de hissediyorum. Üstelik, sen, denize doğru, yani hiçliğe doğru gidiyorsun." Delia tek kelime söylemedi. Yabancı, ondan daha uzağı görmüştü; gerçekten de hiçliğe doğru ilerliyordu. Ciddi, endişeli bakışlarını adama doğru çevirdi. "Senin yaşında," diye devam etti yabancı,

"Bu yalnız yürüyüşlere, insanın içindeki özel altüst oluşlar, özel karmaşalar sebep olur: Hayatındaki bir eksikliğin sebep olduğu altüst oluş, iç karmaşasıdır bu. Hayatında eksik olan, olmasını çok istediğin bir erkek, değil mi?"

"Gerçekten de öyle," diye uysalca kabul etti Delia.

"Güzel mi?"

"Evet."

"Özlediğin güzelliği mi?"

"Bilmiyorum. Güzelliğini onun kişiliğinden, varlığının özünden nasıl ayırabilirim ki?"

"İlahi yanıt!" diye bağırdı yabancı. "Ah! Varlığı özden ve şekli varlığın derinliğinden ayırmak isteyen bütün bu filozoflardan daha sağlıklı düşünüyorsun. Tanrı seni korusun! Gerçekten de, bir vücudu çıkardığı sesten ve ona can veren fikirlerden nasıl ayırabilirsin? Senin filozof bir öğretmenin var mı?" Delia başını hayır anlamında sallıyordu. "Felsefe yapmalıydın, bu şehri aydınlatırdın!"

"Şu anda şehri aydınlatan Philon diye biri yok mu zaten?" diye sordu Delia. Muhatabını, melankolinin pençesindeki biri için fazla heyecanlı buluyordu.

"Ah, Philon! Sen onun öğretmeni olursun!" dedi adam tumturaklı bir hareketle. "O, kendiliğinden var olan bilinmeyeni, olumsal bilinenle karıştırmak isteyen biridir! Delilik!"

"Biraz önce söz ettiğin melankoli sana nereden geliyor?" diye sordu Delia, dalgakıranda durmuş, gemi direklerinin tepesinde dans eden borda fenerlerinin ışıklarını seyrederlerken.

"Karmaşık, karanlık şeyleri tarif etmek için çok büyük dehaya sahip olmak gerekir. Genç bir adamı seviyordum. Bütün vasıfların onda olduğunu düşünüyordum. O, gerçekten de, onlara sahipti, ama bir tanesi hariç. Endişe, kaygı. Kendimi ondan kurtardım, benim deliliğimi mi yoksa onun

bilgeliğini mi lanetlemek gerekiyordu, bilmiyorum. Sen susamadın mı? Şu söz ettiğim davete gidebiliriz, oradaki şarap, burada limanda bulabileceğimizden çok daha iyi kalitelidir."

Delia kabul etti. "Endişe, kaygı, vasıftan mı sayılır?" diye sordu Delia, bir yandan ona ayak uydururken.

"Vasıflara değer kazandıran tek hatadır," diye yanıtladı gülerek. "Endişeli, kaygılı adam, vasıflardan hiçbir zaman emin değildir. Böyle olunca da, kendini sürekli olarak mükemmelleştirir." Bir süre sonra, adam adının Ctémidore olduğunu söyledi, Delia da, buna karşılık, isminin Delio olduğunu söyledi.

Pembe granitten kaidesinin üzerinde çıplak olan, sanki bir tepenin üstünden bakıyormuş gibi, gözleriyle kaybolmuş başarılı bir aşkı gözetleyen jimnastikçi Lykarion'un heykelinin önünden geçtiler; ve kraliyet mahallesinin sınırında, annesi Arsinoé'nin anısına Ptolémée III tarafından yaptırılmış ve Junon'a ithaf edilmiş Arsinoeion Tapınağı'nın yanındaki Kör Talih Sokağı'na girdiler; bu tapınak, meşalelerin valinin emriyle her gece aydınlattığı anıtlardan biriydi, aydınlatılıyordu, zira köşesi bucağı pek çok olduğundan, içinde dilencileri, hırsızları barındırabilirdi. Sonunda, görkemli bir peronun önünde davetlileri getiren yatakların, tahtırevanların karmakarışık bırakıldığı bir meydana vardılar, bu sırada, bunların taşıyıcıları, muhafızları ve bitişikteki meşaleciler gürültülü bir şekilde şakalaşarak şarap içiyorlardı; Delia ve kılavuzu gelecekleri yere varmışlardı; davetin verildiği ev burasıydı.

Gürültülü ve neşeli selamlaşmalarla karşılandılar. "Ctémidore bir Tanrı'ya rastlamış!" Bitmekte olan yemek için,

onlara masada yer açtılar; hizmetçiler Delia'nın üstündekileri almak istediler, o reddetti ve henüz yemeğini yemiş olduğunu, sadece bir salkım üzümle yetineceğini söyledi. "Güzellik sadece Ctémidore'un gözlerine mi hasredilecek?" dedi sakalı kısa kesilmiş ve açık renk gözlü olan ev sahibi Philoxenos.

"Yenmeyecek bir gece yemeği için giyinmenin bir anlamı yok," diye yanıtladı Delia yüzünde bir tebessümle. Cevap birçok anlama geliyordu, bu, Philoxenos'u güldürdü. Bu toplantıda eli yüzü düzgün, bayağı güzel birçok genç adam olduğu halde, bütün gözler ona bakıyordu; hele, özellikle, onu gözleriyle kemiren, şüphesiz oradakilerin en güzeli olan bir genç adam vardı, ki Delia bundan rahatsız oldu. Konuşmalardan kulaklarına çalınan parçaları, yaşanan bir sürü çirkinlikleri, açık saçık, yılışık imaları dinledikçe, şaşkınlığı gittikçe artıyordu: Kadınlardan vazgeçip onlara kuvvetli erkek kollarını tercih eden birçok erkek vardı demek ki. Rhakotis'teki villasında çok seyrek olarak rastladığı, o zamanlar, ahlaksızca, sapık kaprisler olarak kabul ettiği bu tür davranışlar, demek ki, sürekli ve kararlı bir yaşam tarzı imiş. Birden, kaçma arzusu duydu, onu oraya getiren Ctémidore'un, yüzü muzip bir ifade taşıyan maskeli bir ihtiyar olan komşusuyla paylaştığı sözlerini artık yarım yamalak dinliyordu.

"Héron," dedi Ctémidore, "Delio'ya sihirli heykelinin mucizelerini göstersene!"

Héron işte o ihtiyar adamdı. Yerinden kalktı, duvardaki bir nişe yerleştirilmiş olan, tabi büyüklükte bir bronz heykele doğru yürüdü; bu, güzel bir hamam oğlanını temsil ediyordu. Bir testi su aldı, kaidedeki küçük yuvarlak kapıyı açtı ve oraya suyu döktü, sonra yaptığından memnun bir halde,

dönüp yerine oturdu. Öncekinden daha alaycı olan topluluğun gözleri tamamen heykele çevrilmişti; Delia da aynı şeyi yaptı. Bir süre sonra, hamam oğlanının cinsel organı kalktı, sonra büyüdü, heykel bir yandan da kolunu kaldırıyordu. Topluluk alkışladı ve Delia, bu gösterinin beğenmediği yanları olmasına rağmen, gülmekten katıldı.

"Bu nasıl oluyor?" diye sordu Héron'a.

"Oh, aşağı yukarı bizim vücudumuzda olduğu gibi," diye yanıtladı ihtiyar, "Sıvıların yer değiştirmesi ile. Şu farkla ki, bir sürü diğerleri gibi kalpsiz olan bu genç adamda, sistemi çalıştıran ve heyecan görüntüsünü veren, suyun ağırlığıyla harekete geçen kitleler ve kaldıraçlar sistemidir."

"Genç oğlanların kalpleri yok mu?" diye sordu şaşırmış olan Delia.

"Kalp nedir?" diye öbürü, yorgun bir ses tonuyla tekrar söze girdi. "Kadın olsun erkek olsun, diğerinin hissettiğini hayal edebilme kapasitesidir. Halbuki, deneyim olmadan, bir başkasının hisleri nasıl bilinebilir? İnsan, kendi hislerini bile ancak güç bela tanıyabiliyorken, nerede kaldı başkalarınınkileri tahmin edebilsin! Sen kendine niye bir kalp atfediyordun ki bugüne kadar?" diye sordu dudaklarında bir yan tebessümle.

"Kimsenin kalbi yok mu yani?" diye ısrar etti Delia, kendine sorulan soruyu es geçerek.

"Ah, olmaz mı, var tabi, ama saçlar dökülüp ümit yok olduğu zaman ancak gelir bu kalp denen şey. İnsan sevebildiği zaman, kalp yoktur işin içinde. Bu, bir hidrolik mekanizmadır; bir kap boşalır, diğeri dolar."

"Her şeyi böyle mi açıklıyorsun?"

"Her şeyi açıklayan bir adam hali var mı bende?"

Ctémidore gözlerini Delia'dan ayırmayan genç adama hitap ettiği zaman, Delia düşünceli düşünceli oturuyordu yerinde. "Güzel İon, şimdi, ilahi Delio'muza, ev sahibimiz Philoxenos'un orgunda bir şeyler gösterir misin?"

Genç adam kalktı, salonun öbür ucundan bir perde çekti ve orada, duvarın önünde, Delia'nın daha önce hiç görmediği bir mobilya ortaya çıktı. Bu, üzerine çeşitli boylarda tunçtan boruların kendine has bir şekilde yerleştirildiği bir küçük sandıktı. Her biri bir işaretle işaretlenmiş küçük küplerle kaplı büyük bir tablet, bu küçük sandığa tespit edilmişti. Hizmetçiler, bir kısmı, öbürüne olduğu gibi bu alete de su dökmeye, diğerleri, -fakat Delia onları görmüyordu,- bir hidrolik emme basma tulumbayı harekete geçirmek için koşup geldiler. Kulakları sağır edici bir hırıltı havayı doldurdu, sonra genç adam tabletin başına oturdu ve parmakları tuştan tuşa koştu. Bir kısmı tatlı ve ince, diğerleri derin ve etkileyici, yumuşacık, hoş sesler yükseldi ve yüzünde tebessüm, büyük bir hayranlık içindeki Delia, Sezar Caddesi'ndeki sürtüklerin ve haytaların dilinden düşmeyen moda bir şarkının nakaratını tanıdı: Dokunursan dudağıma gözüm kayar hem soluna sağına, ama dokunursan tuşuma sonunda düşersin döşüme."[10] Delia deli gibi bir gülme nöbetine tutuldu ve İon gelip yanına oturduğunda o hâlâ gülüyordu.

"Bir kere daha," diye onun neşesinden neşelenen Héron'a sordu, "Bu nasıl mümkün oluyor?"

"Dinle," dedi ihtiyar, "Bir mekanik dersiyle dünyası kararılmayacak, canı sıkılmayacak kadar güzelsin, çok güzelsin.

10 Şarkının aslında çok popüler bir ses uyumu var: "Si tu touches – à ma bouche – mon oeil louche, si tu touches "à ma touches – tu finis sur ma couche." (Tuş, buş, luş, tuş, kuş seslerindeki uyum türkçede aynen korunamamıştır.) Esas anlamı: Dudağıma dokunursan gözüm şaşılaşır, ama tuşuma dokunursan, sonunda yatağıma düşersin. (Ç.N.)

Olayı basitleştirerek anlatacağım: Hizmetçiler emme basma bir tulumbayı harekete geçirdiler. Bu tulumba kasadaki havayı sıkıştırır, bu kasa, üstte gördüğün borulara sıkıştırılmış havayı ileten bir aracıdır. Şu açıklıklardan hava kaçabilir aslında, ama borular alt kısımlarında supaplarla kapanmıştır. Supaplara da, dostumuz İon'un harekete geçirdiği tuşlar kumanda etmektedir. Bir tuşa parmağını bastığı her seferinde, belli bir boruya tekabül eden supap açılır ve hava, işittiğin sesi oluşturarak, oradan şiddetle girer. Bu ses, borunun ve orada ayarlanmış, dil denilen küçük yarığın yüksekliğine göre farklıdır."

"Bu harikulade makineyi sen mi icat ettin?"

"Hayır, bir asırdan daha fazla bir zaman önce, Ctésibios adlı bir başka Yunanlı. Ben sadece onun icadını geliştirmek ve benim destekleyicim, koruyucum olan, ev sahibimizin evine yerleştirmekle yetindim. Sadece heykel benim icadımdır. Onun bir tapınağa yerleştirilmesi gerektiğini düşünmüyor musun?" diye sordu gözleri muzipçe parlayarak.

"Sen niçin cinsel sertleşmenin bir mucize olduğunu düşünüyorsun?"

Héron gülmeye başladı. "Bazı ihtiyarlar için, evet!"

"Oğlanlar da bu orga benzetilebilir mi?" diye sordu Delia da yüzünde muzip bir ifadeyle.

"Tamamen," diye yanıtladı ihtiyar. "Vücutlarının, elimi koyduğum noktasına göre farklı sesler verirler." Ve sözünü fiile dökerek, elini Delia'nın baldırına koydu. Delia bir, "Ah!" çığlığı attı ve buna güldü. İhtiyar elini sonra Delia'nın göğsüne koydu ve Delia bir, "Oh!" çığlığı attı ve bu, onu daha çok güldürdü. "Bu genç adamın göğüsleri çok sert," diye homurdandı Héron.

Bu arada, İon gittikçe Delia'ya yaklaşıyordu. Dudakları hemen hemen yanağındaydı. Elini onunkinin üstüne koydu. Delia başını ona doğru çevirdi; göz kamaştıran bir güzelliği vardı; fakat gözlerinin boyalı olmasına üzüldü ve dudaklarında da kırmızı boyayı fark etti.

"Hey, Krysorrapis!" diye bağırdı Ctémidore. "Yaşlıların ekmeğini mi çalıyorsun?"

"Ekmek çalmaktan kim bahsediyor?" diye karşılık verdi İon. "Senin Tanrı'na tapınıyorum."

Yanıt gülüşlerle karşılandı. Delia paniğe kapıldığını hissetti. Hayranından yumuşakça sıyrıldı ve heykelleri ve kuyumculuk işlerini aldırmaz bir tavırla inceliyormuş gibi davrandı; sonra da, geldiği perona bitişik bir terasa geçiverdi. Orada, karanlıkta bir merdiven buldu, onu aceleyle indi ve kendini seyrek bir korulukta buldu. Ağaçların arasından geçip gitti, birkaç sıynkla atlatmıştı bu işi, sokağa ulaştı ve koşmaya başladı.

Oradan epeyi uzaklaştığında, kurtulduğunu sanıyordu, ki arkasından ona seslendiklerini duydu; geriye dönüp baktı, İon idi bu.

ONUNCU BÖLÜM

Zorbalık veya Kargaşalık

Henüz uyanmış ve nihayet yorgunluğunu üstünden atmış olan Hérode Agrippa, ilk gecesini geçirdiği Ptoléméeler Sarayı'nı inceledi. Onu soğuk ve ıssız buldu; bahçeler kuru, odalar çıplaktı. Mabeynciye bu binanın ne binası olduğunu sordu; mabeynci, bunun, Vali Flaccus tarafından kendisine tahsis edilen bina olduğu yanıtını verdi. "Tahsis edilmiş! Bana! Bana ikametgâh tahsis edilmesin! Bu ev korkunç," dedi Agrippa. "Dostum Lysimacos Alexander'a git ve beni hemen kendi evinde oturtur mu, bunu iste ondan." Mabeynci, bunun, akşam bir ziyafet vermiş olan valiye hakaret olacağına işaret etti. Agrippa hiçbir şey duymak istemedi. "Flaccus," dedi, "Caligula'nın dostlarından değil; halbuki Lysimacos benim dostlarımdan. Tercih apaçık, besbelli."

Öğleden bir saat önce, mabeynci, alabarque Lysimacos Alexander'ın dostu Agrippa'yı evinde ağırlayacağı için sevinçten çılgına döndüğü ve evinin onun emrine amade kılınması için hemen emir verdiği haberini getirdi. Tam öğle saatinde de, Lysimacos, tetrark'ı alıp evine götürmek üzere, Ptoléméeler Sarayı'na bizzat geldi. İki adam arasında, hükümdara bağlılık gösterileri ve bitmez tükenmez kucaklaşmalar yaşandı. Yarım saat sonra, bu yer değişikliğinden valinin

haberi olmuştu ve bürosunda küplere bindi. Bu Yahudilerin hepsi birbirinin aynı; onlarda kan bağları yurttaşlık mefhumundan çok daha kuvvetli. "Durum apaçık ortada," diye sekreterine itiraf etti, "Agrippa buraya beni Sezar'ın hükümdarın gözünde küçük düşürmeye geldi ve şu anda bana karşı bir Yahudi komplosu düzenlemekte. Bunu ödeyecek ama!"

Valiliğin ajanları biraz sonra şehre dağıldılar, Yahudilerin kralı Agrippa'nın, imparatorluk lütfu kisvesi altında, kendi Filistin krallığına değil, İskenderiye şehrini ele geçirmeye geldiğini her tarafa yaydılar. Tapınakları, her iki limandaki işyerlerini, aynı zamanda küçük kahveleri, hamamları ve günün fiyatlarının saptandığı üç resmî pazar yerini, ringa fıçılarının, purpura balığının, gemi teçhizatının alınıp satıldığı pazar yerlerini de dolaştılar. Yunanlılar, zaten Yahudilerle araları iyi olmadığından ve belli bir konuda valilik nezdinde yaptıkları başvurular dinlenip pek dikkate alınmış olmadığından, bu söylenenleri dikkatle dinlediler. Yahudiler, aslında, şehrin diğer yurttaşlarına tanınmayan vergi ayrıcalıklarından yararlanıyorlardı. Öğleden sonra, hamamlarda komplo söylentileri almış yürümüş, ayyuka çıkmıştı. "O halde, Flaccus buna niye tepki göstermiyordu?" diye hamamın her tarafında, ılık bölümünde -tepidarium'da-, sıcak bölümünde -kaldariumda,- soğuk bölümünde -frigidarium'da- ve Nubyalıların göbekli tüccarlara, kaslarını esnek tutmaya dikkat eden genç atletlere hiç durup dinlenmeden masaj yaptığı masaj salonlarında insanlar birbirlerine soruyorlardı. Ah, fakat harekete geçmek için yasal bir sebebi yoktu ki. Ve üstelik de, tetrark Hérode Agrippa Caligula tarafından korunan bir kişiydi! Korkunç bir ikilemdi bu, Roma Roma'ya karşıydı! İmparatorluğun temsilcisi, İmparatorun gözdesi tarafından güç duruma

düşürülmüştü! Böyle bir saçmalığı ancak İskenderiye üretebilirdi!

Alexianus, Philon ve onların iki sekreteri kaldarium'da buluştular.

"Nedir bu tahrik, bu kışkırtma?" diye sordu Alexianus. "Artık hiçbir şey anlamıyorum!"

"İskenderiye kızışmış bir dişi aslan," diye yanıtladı canı sıkkın bir vaziyette Philon. "Ortaya bir av atıyor ve atılan bu avın Yahudiler olmasından çok korkuyorum."

Yarım asırdır Yahudilikle Helenizm'i uzlaştırmaya çalışan bir adam için, hayal kırıklığı acıydı. Birkaç günde, birkaç yıl yaşlanmıştı. Bu, sadece sanki zayıf vücudundan seller gibi yol yol akan ve göbeğinin kıvrımlarında kaybolan ve bankonun mermeri üstüne damlayan ter değildi, bu, onun hayatıydı.

"Niçin?" diye sordu Alexianus.

Philon'un etrafı halkalı gözleri onun üzerine çevrildi, fakat ağzı uzun süre sessiz kaldı. "Boş bakışla bakan bir göz için, bu, bir vergi meselesidir," diye yanıtladı soruyu. Görmesine engel olan terini kuruladı. "Gerçek yanıt, Tanrı'dır."

Alexianus bir açıklama bekledi. "Tanrı mı?" diye sordu sonunda.

"Tanrı. Bizim bir tek Tanrı'mız var. O, içinde kendiliğinden var olur ve üstün otoriteyi temsil eder. Sizde bu Tanrı'lardan birçok var, bir süredir de Caligula'da başınıza Tanrı kesildi. Bu, bir kargaşalıktır." Yıkılmış görünüyordu. Sekreteri ona gayet sulandırılmış bir bardak şarap uzattı. "Biz, sizin Tanrı'lar meclisinize ve hükümdarınızın geçici otoritesine tabi olmayı reddediyoruz, bunu çok iyi biliyorsunuz. Siz de, bizim Tanrı'mıza tabi olmayı reddediyorsunuz, biz de bunu

gayet iyi biliyoruz. Aramızda bir anlaşma olması mümkün değil. Sadece bir mola olacak, o kadar. İşte bu kışkırtmanın, bu çalkantının açıklaması."

"Fakat bütün bu meselede sizin Tanrı'nız hiç söz konusu olmadı," diye itiraz etti Alexianus.

"Satırların arasında ifade edilmeye çalışılan, çoğu zaman söylenenden daha önemlidir. Yunanlıların bize karşı duydukları düşmanlık, sana biraz önce tarif ettiğim farklardan ileri gelmektedir. Dinle beni, Alexianus, sana bir hediye sunacağım: Hayatta sadece bir tek ikilem vardır. Zorbalıkla kargaşalık arasında bir seçim yapmak gerekir. Biz Yahudiler Tanrısal krallığı ve Tanrısal zorbalığı (mutlak hâkimiyeti) seçtik. Sizler ise, dünyasal parlamentarizmi seçtiniz. Ben bütün hayatım boyunca bir orta yol bulmaya çalıştım. Böyle bir çözüm yolu yok."

"Peki, ya şimdi?" diye sordu Alexianus, endişeli endişeli.

"Bir kargaşalık olacak ve entrikalar ayyuka çıkacak." Şaşırıp kalmış olan Alexianus, bu sözleri düşünmek için yaslandı. Philon ona doğru eğildi ve şiddetle şöyle diyerek onun bileğini yakaladı: "Hiçbir şey, beni işitiyor musun, bizim Tann'yla ilişkilerimizin yansıması olmayan hiçbir şey vukua gelemez!"

Ayakta bir adam, bir süreden beri onları dinliyordu. Dört adam gözlerini ona doğru kaldırdı. Koyu renkli teninden, geniş omuzlarından, dar kalçalarından hemen bir Mısırlı olduğu anlaşılıyordu. Yüzünden zekâsı okunuyordu. Çıplak olmasına rağmen, heybetinden, otoritesi hissediliyordu.

"İsis Tapınağı rahibiyim," dedi. "Adım Mandulis. Sizi tanıyorum. Sen Alexianus'sun, Kibotos keresteleri tüccarı; sen de Philon Alexander'sın, banker ve filozof. Ay gökyüzünde olduğundan beri, biz Mısırlılar, oturduğumuz bu ülkeye sanki hep ihanet etmişiz gibi konuştun. Seni dinleyen, sadece Roma ve Yahudiler var sanacak dünyada! Ama benim de söyleyecek bir çift sözüm var: Biz tanrılarımızla uyum halinde yaşadık ve hâlâ da onlarla böyle yaşıyoruz; ama onlar çok sayıdadırlar ve otoriterdirler. Fakat Philon, onlar bizim işlerimize hiç karışmazlar. Sana gelince Alexianus, şunu bil ki, Tanrı'larımız, Yunan ve Romanınkilerden kat be kat daha canlıdırlar: Biz onları onurlandırdıkça, onlar canlı kalır. Eğer onlara şarap ve süt dökmekten vazgeçersek, onlar ölür, Ra bile, İsis bile, Osiris bile ölür!"

Philon, Mandulis'e, ona katılmadığını belirten ve ıstırap dolu acı bir bakış yöneltti. Şaşkın bir vaziyetteki Alexianus'un alnından oluk oluk ter akıyordu. Bir sessizlik oldu, bu sessizliği sekreterler de bozmadılar. Mısırlı, başının hareketiyle onları selamladı ve havuza doğru gitti. Diğerleri sadece bir kafa oluncaya kadar, onu gözleriyle izlediler.

"Belki bir sırrı vardı," diye mırıldandı Philon.

"Artık onları düşünmediğimiz gerçek," diye, altüst olmuş Alexianus görüşünü belirtti. Cornelia'yı, tam olarak kavrayamadığı o Yahudi mezhebine katılışını ve sevdiği kadının kayboluşunu düşündü. "Delia'nın elimden alınışı da bu çatışma yüzünden mi?" diye sordu Philon'a.

"Sanıyorum," diye cevap verdi Philon, endişeli bir şekilde.

"Ne biliyorsun?" diye adeta bağırdı Alexianus.

"Sadece senin bildiğini," diye yanıtladı Philon. "Karının, Delia'nın etrafında bir komplo düzenleyen sapkın bir Yahudi tarikatına girmiş olduğunu."

"Niçin?" diye bağırdı Alexianus.

"Çünkü o Delia, tiksindikleri her şeyin sembolü idi," diye açıkladı Philon. "O, Yahudi dininin, hiç değilse bu gündüz vaftizcileri denilen sapkın mezhebin reddettiği hiç engel, sınır tanımayan zevki temsil ediyordu. Onlara göre ahlaka meydan okuma olan serveti temsil ediyordu. Zira onlar, kalktıkları saatten uyudukları saate kadar göksel cezayı bekliyorlar ve kısa bir zaman sonra dünyanın sonunun geleceğine inanıyorlar. Delia'nın ölümüyle, göksel cezanın bir örneğini vermek istiyorlardı. Gördüğün gibi, Delia'nın kaybolması bile, bir inanç sistemindeki karşıt anlayışlar arasındaki bir çatışmanın meyvesidir."

"Bunu nasıl biliyorsun?" diye sordu, altüst olmuş bir vaziyette Alexianus.

"Bu adamlar Yahudilere büyük sıkıntı veriyorlar. Haklarında, yasaya sadık kalmayanlar, hükmünü verdikleri geleneksel Yahudilerden gerçekten nefret ediyorlar. Dokuz yıl önce Kudüs'te çarmıha gerilmiş olan ve hakkında pek anlaşılmaz, karmakarışık şeyler söyledikleri, Tanrı'ya tarif edilemez hakaretlerle dolu şeyler ileri sürdükleri, bunun Tanrı'nın gönderdiği biri, bir peygamber ya da Tanrı'nın oğlu gibi şeyler yakıştırdıkları, İsa adlı birini, pek anlaşılamayan bir şekilde, kendilerine yol gösterici olarak kabul ediyorlar. Gerisi benim tahminim. Fakat bu tahminlerin mesnetsiz olmadığını sanıyorum."

"Geçen gün, sana gündüz vaftizcileri hakkında sorduğum zaman, bütün bunları bana niçin söylemedin?"

"Çünkü sen siniri burnunda, hemen feveran eden birisin ve ben bir rezalet çıkarmandan korkuyordum. Şimdi, senin

bu konuda bilgilendirilmiş olduğunu biliyorum, bu durumda sana bildiğimi açıklayabilirim."

"Benim bilgi edinmiş olduğumu nereden biliyorsun?" O gece Philon ilk defa tebessüm etti. Tebessümü çok bilmiş, şeytanca bir tebessüm idi. "Roma'ya kayınpederine, üç yüz bin sesterceyi bizim gözetimimiz altında gönderdin, bir yandan da, bizim Hekamede Bankası'ndaki casuslarımız, Cornelia'nın, senin para ihtiyacını karşılamak üzere diye, yüz bin sesterce istediğini bize haber verdiler. Kayınpederin, yüz bin sestercenin senin için olmadığını kolayca anlayacak ve onlan kızına göndermeyi reddedecektir. Böylece sen, onun ve aynı zamanda bu sapkınların da para kaynağını keserek Cornelia'yı güç duruma sokmuş oldun." Gülmeye başladı. Gülmesi Alexianus'a da bulaştı. Sekreterler de gülmeye başladılar.

"Ne yüze gülücü, ne içten pazarlıklı bir şehir bu!" diye haykırdı Romalı ayağa kalkarken. "Herkes herkes hakkında her şeyi biliyor ve herkes herkesi ispiyonluyor." Sonra döndü: "Fakat Delia'nın da nerede olduğunu biliyor musun?"

Philon başını salladı. "Belki Mandulis onu biliyordur. Ya da biliyor idi."

Alexianus Mısırlıyı aramaya gitti. Onu bulamadı. Öbürü hiç şüphe yok, gitmişti.

Ertesi gün de, Delia'nın kaderi hakkında daha başka tahminler getirmedi. Sabahın ilk saatlerinde, üç yüz veya dört yüz kararlı Yunanlıdan oluşan bir grup, Neapolis'in jimnastik salonunda bulunan ve Kleopatra resmi geçitlerinden beri kullanılmamış olan eski bronz bir savaş arabasını gidip alıp getirdiler. Üstüne Carabas adında, doğuştan aptal, saçma sapan hareketleriyle mahalleyi güldüren salyalı bir yaratık oturttular, omuzlarını kıpkırmızı bir mantoyla örttüler, eline

kamıştan bir krallık asası verdiler alnına da defne dallarından bir taç oturttular. Arabaya, harcadıkları gayrete rağmen güleç yüzlü on adam koşuldu. Sonra, "Yahudilerin kralı Hérode Agrippa'yı selamlayın!" diye bağırarak Canopique Sokağı'na girdiler. Ahmak Carabas, gıcırdayan arabasının üstünde halkı selamlayarak gülüyordu, bu da İskenderiyelileri eğlendiriyordu. Bu kaba saba manzara önce aylak gezenleri güldürdü, sonra bundan hoşlananlar bunun anlamını kavradılar: Şehri ele geçirmek için kurulduğu düşünülen Yahudi komplosuna bir reaksiyondu. Canopique Sokağı'nın yarısına gelindiğinde, göstericilerin sayısı bin kişiyi aşmıştı ve sokağın sonuna geldiklerinde, Rhakotis tepesinin eteğinde, belki bin kişiydiler. Oradan, geriye dönüp aksi yönde sokağı bir kere daha baştan başa geçtiler, geçerken onlara tüccarlar, tayfalar, bütün bir işsiz güçsüz takımı ve köylüler, kasabalılar da, Mısırlılar dahil olmak üzere katıldılar. Yahudiler üzerine ne kadar edepsizce söz varsa hepsini şarkı şeklinde söyleyerek ve bağırarak, Delta Mahallesi'ne sınırına ulaştılar; orada tehlikeyi sezmiş olan nöbetçiler kapıları kapattırdılar.

Bu kalabalık daha sonra, jimnastik salonuna doğru döndü. Orada, Carabas'ı hayali bir tahta oturttular ve akşama kadar, bir sürü edepsizce doğmaca pandomimler yapıldı, saldırgan nutuklar atıldı ve avaz avaz bağırarak komiklikler yapmaya çalışıldı. Kısa iğneleyici konuşmalar yapanlar ve akrobatlar, yeteneklerini göstermeye çalıştılar, çıplak dans eden hafif kadınlar tüllerini döndürüp durdular; ve bütün bunların sonucunda, alandan havaya sarı bir kum bulutu kalkmaya başladı; insanlar öksürdüler, sonra susadılar ve şarap, bira ve bal şerbeti satıcıları en parlak günlerini yaşadılar. Herkes kendinde bir palyaço, kısa iğneleyici söz söyleme,

dönme veya takla atma yeteneği keşfetti; kimileri kıçını gösterdi kimileri de başını. Gece ilerledi, yenildi, içildi, sarhoş olundu, herkes önüne gelen her yere işedi, sokaklarda setler üstünde uyundu. Jimnastikçiler de bu beklenmedik eğlenceden pek memnun kaldılar ve kalabalığa katılmak için onlar da dairelerinden çıktılar. Onlar da en az göstericiler kadar Yahudilere karşıydılar, çünkü Yahudiler hiçbir zaman onların egzersizlerine ve oyunlarına katılmazlar, hatta onları küçük görürlerdi; zira onlar çıplak görünmek zorunda kalırlardı ve bu da Yahudilerin dinlerine aykırıydı. Jimnastikçiler bununla epeyi dalga geçiyorlardı, zira 'crocote' denilen sarı elbiseleriyle, gözleri boyalı, göğüsleri göbeklerine kadar açık kolsuz tünikleriyle Sezar Caddesi'nde dolaşan genç Yahudiler, bundan hiç utanmıyorlardı. Akşamın başarısını bir ölçüde, birbirleriyle yarışırcasına bıldırcın, piliç ve besi piliçlerinden alıp bol bol yiyen, kalabalığa karışan bu jimnastikçilerin katılımı sağlamıştı; diskçi, boksör ve bir kısmı da halterci olan bu genç erkeklerin yaptıkları hareketleri halk hayranlık çığlıkları atarak izliyordu. Delta Mahallesi insanlarının sırtından, insanlar birbirlerine kenetlenmişler, aralarında sımsıkı bir kardeşlik kurulmuştu. Yahudilerle alay etmek eğlendirici, neşeli bir iş olmuştu!

Carabas'a gelince, o da kendince hayatından memnundu, hayatında hiç bu kadar dikkatlerin odağı olmamıştı, bir sürü aptalca şeyler anırdı. Ağustos ayında bulunulduğundan ve kıyıdan uzaklaşıldıkça sıcaklık tahammül edilmez olduğundan, özellikle evlerde, birçok insan açık havada uyumaya karar verdi. Kısacası, jimnazyum büyük bir buluşma yeri haline geldi ve jimnazyumun sorumlusu, öğrencilerinin disiplini açısından bundan endişe duydu. Ama nihayet,

Yahudilere olan öfkelerinin kusulması da her gün olan bir şey değildi.

Bu taşkınlıklar Yunanlıların ve Romalıların öfkelerini hiç mi hiç yatıştırmadı. Sabahın ilk saatlerinden itibaren, gürültüler patırtılar yeniden başladı ve göstericiler, Yahudilere karşı bir gün öncekinden daha da saldırgan olmaya başladılar. Her iki limanın para değiştiricileri ve diğer tüccarları, hedefi olduklan bu tahrikler karşısında soğukkanlılıklarını çok güç korudular. Bu olaylar, geliştikçe, aynı anda, ispiyonculara tarafından Delta Mahallesi'ne din kuruluna rapor ediliyordu. Öğle vakti, Saltiel, Philon'a bir haberci gönderdi ve ondan valilik nezdinde temaslarda bulunarak araya girmesini rica etti.

Philon hemen yola koyuldu, isyancılar da aynı süratle evinin önüne gelmiş, tahrik edici çığlıklar atıyorlardı; hizmetçiler de, Lysimacos'un ikametgâhının da aynı şekilde kuşatılmış olduğunu haber verdiler. Bütün gece uyumamış olan ve jimnazyumda cereyan edenleri görmüş olan bu hizmetçilerden çoğu, halkın taşkınlıklarıyla ilgili olarak korkunç şeyler anlatıyorlardı. Philon, gizli bir kapıdan, sekreteriyle beraber, dört muhafızla korunmuş olarak, yürüyerek evden çıktı. Valiliğe gelip de Flaccus'u görmek istediğinde, onu önce oyalayıp beklettiler, ki bu onun seviyesinde bir ziyaretçi için alışılmadık bir şeydi. "Vali çok meşgul," dedi memurlar onu küçümser bir halde. Fakat nihayet Flaccus onu kabul etmeye razı oldu. İlk andan itibaren, Philon, Romalının kendisine düşmanca davrandığını anladı. Buna rağmen, ona kamu düzeninin tehlikede olduğunu ve Roma'nın ototritesinin, faillerin böyle hiçbir cezaya çarptırılmadan, ayaklar altına alınıp rezil edilemeyeceğini, Roma'nın otoritesinin görevinin ise

şehrin sakinlerini korumak olduğunu belirtti. Bu durumda, ondan, Sezar'ın Ordugâhı'nda karargâhı olan 8. lejyonu göndererek duruma müdahale etmesini istedi.

"Yahudiler yurttaş değildir," diye yanıtladı Flaccus, "Bunu onlar da biliyor, biz de. Uzun süre şehirde varlıklarına tahammül etmemizi kötüye kullanıyorlar ve sanki imparatorluğun vatandaşıymışlar gibi davranmaya başlıyorlar. Ayrıca da, Roma'ya karşı düşmanlık besledikleri de bir gerçek. Roma otoritesini rezil etmek, ayaklar altına almak için bir Yahudi başkaldırısı sürdürülmektedir ve halk eğer senin ve seninkilerin yakındığı şekilde tepki gösteriyorsa, ben burada onun sadece yurttaşlık güdüsüyle hareket etmiş olduğunu görüyorum. Bu durumda, birliği harekete geçirmem için hiçbir sebebim yok."

"Hangi Yahudi başkaldırısından söz ediyorsun?" diye sordu Philon.

"Hérode Agrippa'nın düzenlemiş olduğundan. Benim Ptoléméeler Sarayı'nı ona sunarak göstermiş olduğum konukseverliği, o, gidip kardeşin Lysimacos'un evine yerleşerek, ayaklar altına aldı. Onun zihnindekileri ve Yahudilerin siyasi iktidarını Yahudilerin şehirdeki zenginlikleriyle birleştirmeyi temsil edecek olan bir parti düzenlemek suretiyle suç ortaklarının zihninde neler olduğunu da gayet iyi görüyorum. Ve bu da, valiliğin otoritesini güç durumda bırakacak bir karşı otorite kurmak amacına yöneliktir."

"Böyle bir şeyin uygulanması söz konusu değil!" diye itiraz etti Philon. "Bir başkaldırma varsa, bu, Yunanlıların marifeti. Hérode Agrippa, hükümdarın özel iradesiyle, Filistin'in üç eyaletine tetrark olarak atanmıştı ve senin bunu bildiğini gayet iyi biliyorum ki, geçerken İskenderiye'ye sadece uğramıştır. Şehirde cereyan eden, hem kamu düzenini, hem

de Yahudilerin güvenliğini tehlikeye sokan utanç verici gösterilerle hiçbir ilgisi yoktur. Bu gösteriler bizzat onu gülünç duruma düşürüyor; bunları düzenleyen o nasıl olabilir?"

"İmparatorun kararı hakkında konuşmak Yahudilere düşmez. Karar Roma'da alınmıştır; biz ise, burada İskenderiye'deyiz. Hükümdarın iyi niyeti şaşırtılmıştır," diye yanıt verdi Flaccus buz gibi bir tonda. "İskenderiye'yi tanımıyor ve böyle olunca da, bu Yahudi kralın Yahudilerin suç ortaklığıyla girişebilecekleri entrikaları tahmin etmesi de mümkün değil."

"Fakat Yahudilerin temsilcilerini bile görmedi!" diye bağırdı Philon. "Kafasında bir komplo olsaydı, işe oradan başlardı!"

"Onun varlığından dolayı, Yahudiler gizlice birbirlerini kutluyorlar, herkes bunu biliyor," diye yanıtladı Flaccus gözlerini yere indirerek.

"Hükümdar bu olanlardan hiç memnun olmayacak," dedi Philon.

"Bana meydan mı okuyorsun?" diye sordu Flaccus gözlerini muhatabına dikerek. "Bu durumda, bu konuşma bitmiştir."

Philon çok endişeli bir vaziyette valinin bürosundan ayrıldı ve bekleme odasında, biri, batı limanında başlıca gemi yükleyicileri organizasyonunun şefi ve güçlü bir armatör, jimnazyumlar başsorumlusu, yani üç jimnazyumun müdürü ve şehir oyunları organizatörü ve üçüncüsü de güya edebiyatçı ve yergi yazarı olan ve üçü de Yahudilere şiddetle karşı oluşlarıyla tanınan üç Yunanlı şahsiyeti, Denys, Lampon ve İsodoros'u görünce, endişesi bir o kadar daha arttı.

Aynı gün öğleden sonra, valilik bir bildiri yayınlayarak, Yahudilere, sinagoglarının üstüne Caligula'nın heykellerini dikmelerini emretti. Karşı karşıya bırakıldıkları kavgalar, şehrin Yahudilerini dükkânlarını kapatmaya ve Delta Mahallesi'nde sığınak aramaya mecbur etti.

Alınan bu tedbirlerden haberdar olan Alexianus ve Sylvestrus endişelendiler. "Bütün bunlar, işler için çok olumsuz, çok kötüdür; zira Yahudiler olmazsa biz ne yaparız?"

"Demek ki, Philon haklıydı, zorbalıkla yönetim ile kargaşalık arasında bir seçim yapmak zorundayız," diye mırıldandı Alexianus. "Eğer zorba yönetim olsaydı, kargaşalık, kaos olmayacaktı. Flaccus bir eşektir."

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Karaleyleklerin Kayıtsızlığı

Gizli hareketlere başkanlık eden Nahip Nebseni'nin Setir'in isteği üzerine düzenlediği sınırlı konsey, Yunanlıların Yahudilere karşı gösteri yaptığı akşam, Nicopolis Tapınağı'nda, gurup vakti başladı. Bu, karaleyleklerin geceyi geçirmek için ağaçlara yerleştiği saatti. Nebseni, İsis, Ra ve Serapis tapınaklarından yirmi kadar rahip ve görevli çağırmıştı. Deniz rüzgân, toplantı salonundaki meşalelerin, büyük şamdanların ve dikme fenerlerin alevlerini oynatıyor ve tapınağın kubbesinden sarkan üç baş yanan üç alevli bronz şamdanları sallıyordu; doğal ışık azaldıkça, bu alevlerin titreşmesinden doğan dans eden gölgeler, toplantıya gittikçe daha çok bir görüntü oyunuymuş gibi bir hava veriyordu; casuslar Yahudilere karşı gösterilerin seyri hakkında Nebseni'ye bilgi vermek için nefes nefese tapınağa geldikleri zaman Mısırlı rahiplerin dans eden gölgeleri, sanki İskenderiye'nin ruhundaki o olağanüstü kıpır kıpırlığı, taşkınlığı aynen aksettiriyormuş gibiydi. Zira şehirlerin bir ruhu vardır. Yabancı rüzgârların getirdiği yeni kıpırtılar, yeni taşkınlıklar. Gerçekten, şehir İskender'den önce de, Rhakotis isimli küçük bir kasabadan ibaret iken de vardı. O zaman daha sakindi; eski Mısır'ın uyuyan ve gülen tanrılarını denizden esen ılık rüzgârların salladığı ve yabani muhabbet çiçeği hurma ağacı ve çiçeğe

durmuş hintkirazı ağacı kokularının okşadığı zamanlardı o devirler. Ama o devirler aynı zamanda, Batının ve Yahudilerin ihtiraslarını ve bunu izleyen kavgalarını ülkeye sokmadan önceki zamanlardı.

"Sizi burada," dedi Nebseni, "Bildiğiniz olaydan söz etmek ve görünüşe göre, tek başına Yunan ve Roma toplumlanna heyecan eken genç adamı bulmanızı rica etmek için toplamıştım. Ama korkanm ki, bu bölümü hiç üzerinde durmaya gerek kalmadan, hemen kapatmak zorundayız, zira şehirdeki ajanlarımızdan, Yunanlıların Yahudilere karşı ayaklanmalarının başlamış ve şu anda sürmekte olduğunu öğrenmiş bulunuyorum."

Hiç aksansız, mükemmel bir Yunanca ile konuşuyordu. Bu eski dili hiç kimse daha akıcı konuşmuyordu. Mısırlı rahip bile olsanız, şehrin diliyle konuşmak gerekiyordu ve demek ki İskenderiye artık bir Mısır şehri değildi.

"Sonuç olarak, başrahip, bilgileri bizzat senin için ve değerli meslektaşlarım için sunmak istiyorum," dedi Mandulis'in görev yaptığı İsis Tapınağı'nın başrahibi Anoser. "Bu bilgiler bana, bizim cemaatimizi ilgilendirecek nitelikte görünmemişti. Ama öyle olmadığını görüyorum. İki hafta önce, sistrat[11] Mandulis, -şu anda aramızda bulunan- kaçak bir Yunanlı kadını evinde kabul etti. Onun kaybolan yosma olduğunu hemen anladı ve bunu bana, yalnız bana açıkladı." Topluluktaki bütün gözler Mandulis'e çevrildi; o bir baş işaretiyle söyleneni doğruladı. "Ben ona sırrı korumasını öğütledim. Bu kadının Romalı koruyucusu, bu kadını bulmasını sağlayacak kişiye yirmi bin sesterce ödül vaat ediyordu. Mandulis böyle bir şeyi, hiç şüphe yok, asla düşünmedi."

11 Adını 'sistre' (eski Mısır udu) tenilen İsis ayinlerinde kullanılan bir müzik aletinden alan İsis rahibi.

"Mandulis iyi yapmış," dedi Nebseni. "Bu tür işlere biz hiç bulaşmayız."

Mandulis eğildi. Anoser sözüne devam etti: "Bir yosma Afrodit'in parayla satın alınabilen bir tür rahibesi olduğuna göre, Mandulis bu kadına layık olduğu şekilde davrandı ve onu nikâhsız karısı yaptı. Ondan, erkek kardeşi Ramose'ye de kendi uzmanlık konusunda ilk bilgileri vermesini rica etti." Orada hazır bulunanların bazılarının dudaklarından hafif bir tebessüm belirip geçti.

"Mandulis iyi yapmış," dedi Nebseni. "Afrodit İsis'in kız kardeşidir."

Mandulis'in onuru böylece kırılmaktan kurtulunca, Anoser konuşmasına devam etti: "Altı gün önce, Mandulis evine dönünce, bir bıçakla öldürülmüş iki Yahudi cesedi buldu. Yunanlı kadın da kaybolmuştu. Bu iki adamı, şüphesiz ona kötülük yapmak istedikleri veya onu kaçırmaya geldikleri için, kadının öldürdüğü sonucuna vardı."

"Cesur, yürekli kadın!" diye yorum yaptı Nebseni. "Demek ki silahlıymış?"

"Gerçekten çok kaliteli bir bıçağı vardı. Şam bıçağı. Çıkınını incelerken bulmuştum onu."

"Cesur, yürekli kadınmış," diye tekrarladı Nebseni hayranlıkla. "İki adamın Yahudi olduğu nereden biliniyor?"

"Tiplerinden, giysilerinden ve sünnetli oluşlarından," diye yanıtladı Mandulis.

"Mandulis iki cesedi hemen denize atmış," dedi Anoser. "Aynı gece gelip bunu bana anlattı. Ona bu sırrı saklamasını öğütledim."

"Mandulis iyi yapmış," dedi Nebseni. "Ona söyledim, bizi tehdit etmedikçe, bu hikâyelere biz hiç bulaşmayız." Ellerini çırptı, bir içki dağıtıcısı göründü, gizli ayinlere başkanlık eden rahibin bir hareketi üzerine, gümüş bir kadehe bira

doldurdu. Nebseni eliyle dairesel bir hareket yaparak topluluğu gösterdi ve içki dağıtıcısı bütün oradakilere bira sundu. Hizmetkârın çıkmasını beklediler ve tartışmalarına devam etmek için kapıyı kapadılar. "Şimdi, bu Yahudilerin yosmayı kaçırmak üzere gelmiş oldukları, gerçeğe yakın görünüyor. Demek ki ona çok büyük bir düşmanlık hissediyorlardı?"

"Onun mesleğindeki kadınlar, bildiğimiz gibi, onlar için dayanılmaz bir skandalın temsilcisidirler," dedi Anoser.

"Şüphesiz," diye kabul etti Nebseni, "Her ne kadar Yahudilerde orospu kadın hiçbir zaman olmadığına ve bugün de İskenderiye'de orospu Yahudi bulunmadığına inanmakta çok büyük güçlük çeksek de." Küçük küçük, oradan buradan patlak veren gülüşler topluluğu titretti. "Fakat İskenderiye'de başka yosmalar da var, ama kimse onlardan rahatsız olmuyor, sanıyorum. Bir de, İştar ve Afrodit'in kutsal orospuları var ve onlar da bu Yahudilerin hedef tahtasında görünmüyorlar. Demek ki, işin içinde bir başka sebep var ve biz bunu bilmiyoruz. Yosma Delia'nın, adı bu kadının, kişisel bir kine hedef olduğunu düşünmek için pek çok sebep var. Koruyucusu Romalı Alexianus'un karısı, kendi Yahudi olmadığına göre, bu iş, saygın, yüce meslektaşım Anoser'in belirttiğinden çok daha karmaşık gibi görünüyor. Gerçekten de, Romalının karısının kişisel öfkesinin sapkın Yahudileri bu işin içine nasıl sokmuş olabileceğine akıl erdirmek mümkün değil; bu Yahudilerin hassasiyetinin neden özellikle söz konusu bu yosmaya yöneldiğini de anlamak bir o kadar zor. Hepimizi ilgilendiren, kesin olarak bildiğimiz sadece bir tek şey var, o da şu: Yosma, aynı şekilde, gene kendisi gibi kaybolmuş olan büyücü kadın Anaxo'nun yaptığı büyünün kurbanı olmuştur. Herkesin bildiği gibi, bu kadın da, bizim meslektaşlarımız, Crocodilopolis ve Prosopis rahipleri tarafından eğitilmiştir. Bu durumda, biz de, bu işte suç ortaklığı

yapmakla suçlanma tehlikesiyle karşı karşıyayız. İşte, Prosopis başrahibi Setir'in, güzel yüzlü genç bir Yahudi olan başlıca şüpheliyi bulmaya daveti bu yüzdendir. Ben de, bu meseleyi açıklığa kavuşturabilmek için, bu düzenbazı yakalamak üzere elinizden geleni yapmanızı istiyorum. Bu konu böylece noktalandığına göre, şimdi, Yahudilere karşı hali hazırda yürütülmekte olan ayaklanma gibi çok acil bir konuyu tartışmaya açmak istiyorum."

"Sebep gerçekten Hérode sülalesinden Agrippa'nın ziyareti mi?" diye sordu İsis Tapınağı ketenlilerinin başı olan rahip.[12]

"Ben bunun sadece bir bahane olduğunu düşünüyorum," diye yanıtladı Nebseni. "Sorunun temelinde, Yunanlılarla Yahudiler arasındaki, kısmen Yahudilerin Yunan dinine karşı duydukları küçümsemeden ve Yahudilerin, Roma vatandaşı düzeyinde olmadıkları halde, vergi muafiyetlerinden yararlanmalarından kaynaklanan, eski bir anlaşmazlık, eski bir zıddiyet yatmaktadır."

"Senin hissettiğin ne?" diye sordu Anoser, bu sorusuyla, kendisinin bu konudaki hislerinin belli olduğunu, bunu en son açıklayacağını belirtmiş oluyordu.

Gizli ayin yöneticisi rahip bu soruyu yanıtlamak için acele etmedi. Kupasını boşalttı, elini yüzünde gezdirdi, yakınındaki bir geridonun üzerine konmuş olan yelpazeyi aldı ve onunla kendini yelledi. Sonra yanıt verdi: "Bu kavga bizi ilgilendirmez." O zamana kadar hareketsiz olan dinleyicilerde şaşkınlık belirtisi bir hareketlenme oldu. "Bu, yabancıların kavgasıdır. Ülkemiz konukseverdir, fakat suç ortağı değildir. Yunanlıların Yahudilere karşı duydukları düşmanlık bizi hiç mi

12 Bunlar, İsis rahiplerinin, sadece basit bir keten etek giyen, isimleri de buradan gelen ve kafaları kazınmış olan bir diğer sınıfıydı.

hiç ilgilendirmez. Bunların kavgalarını görmezden, bilmezden geldiğimizi açıkça görülecek şekilde belirtmemizde menfaatimiz olduğunu sanıyorum." Bu sefer, yüzlerde onaylayıcı tebessümler belirdi açıkça.

"Ama bu kavga bizim topraklarımızda cereyan ediyor," diye işaret etti Anoser.

"Evet, burası doğru, fakat bunu biz çıkarmadık ve aktörleri de fazla bir ilgi göstermeye değmezler. Vali Flaccus, kinci herifin biridir; huysuzlukları er veya geç onu kötü bir kadere mahkûm edecektir. Yahudiler, kutsal kitaplarında, bizim geçmiş krallarımıza kin dolu aptalca şeyler yazmışlardır. Onlardan biri ve diğerleri hakkında hissettiklerimizi açığa vurmak bize hiçbir şey kazandırmayacaktır." Gizli ayin düzenleyicisi rahip ellerini göbeğinde kavuşturdu ve ayaklarını kımıldattı. "Bütün bu insanlar, doğru dürüst eğitim görmemiş davetlilere benzerler. Bizim topraklarımızdadırlar ve bizimkilere saygı göstermeksizin, kendi yasalarını ve kendi Tanrı'larını getirmişlerdir. Onlar bir gün gidecekler ve bizim Tanrı'larımız kalacak."

"Yani, sonuçta?" diye sordu bir başka rahip.

"Hiçbir şey, sonuç sıfır. Hiçbir şey bilmiyoruz. Fakat, biraz önce bahsettiğimiz, bütün entrikaların kaynağı olan genç adamı bulmaya çalışalım."

Ayağa kalktı; diğerleri de aynı şeyi yaptı. Tapınağın güneyinde uzanan geniş alanda, onlarca beyaz ibis (karaleylek), ölülerin ruhlarına benzer şekilde, muhteşem bir kayıtsızlıkla onların geçişine baktılar. Bunlar, bilgi tanrısı ve tabi dolayısıyla bilgelik, aklı selim tanrısı, aynı zamanda ölenlerin tanrısı Thot'un kuşlarıydı. Ölümden başka hiçbir şeyin onları ilgilendirmesi mümkün değildi. Devam edegelen sadece ölümdür.

ON İKİNCİ BÖLÜM

İskenderiye'nin Talihi Üzerine Bir Konuşma

İsis Tapınağı'nın biraz ilerisinde, Mısırlı rahiplerin birbirlerinden ayrıldıkları saatte, deniz kenarındaki küçük bir kahvede üç adam buluşuyordu. Gayet iddialı bir şekilde İskenderiye'nin Talihi adı verilmiş olan buluşma yeri, çakıllı ve vahşi otlar bürümüş bir sahada, deniz kıyısında, Mısır anıtkabirinin harabeleriyle asalet kazanmış, ağaçtan bir barakadan ibaretti. Çatlak bir kaide üzerinde yarı yıkılmış birkaç sütun, kaybolmuş bir avluyu çevreliyordu; martılar bunları gözlemevi olarak seçmişlerdi kendilerine. Tuzlu deniz serpintileriyle aşındırılmış hafif kabartmalarla süslü bir duvar parçası ise, soğukkanlı yılanlara barınaklık ediyordu; ne yazık ki çok çabuk ufalanıp un ufak olan bir taşa oyulmuş, Tanrı Horus'u temsil eden koca bir şahin, belki de muhteşem başına, o da kaybolmuş olan, Aşağı Mısır tacını yerleştirmesi için, İsis'in dönüşünü bekleyerek, daima dikkatle ufka bakıyordu.

Bu küçük kahvede, Roma Garnizonu'nun, Sezar'ın Ordugâhı'nın askerleri buluşuyordu. İki yoklama arasında sıkıntılarını dağıtmaya çalışan nöbetçiler, ordugâhın monotonluğundan bir ya da iki saat kaçmaya çalışan lejyonerler, iki el tavla atıyorlar ya da susuzluklarını gideriyorlardı. İskenderiye'nin Talihi'nin birası hafifti ve daima soğuktu; Thâni isimli

bir Arap olan patron, bira küplerini, pişmiş kilden büyük kanallar sayesinde denizle irtibatı olan bir havuzun içinde muhafaza ediyordu. Ve birayı, mesamatından yavaş yavaş buharlaştıran ve buharlaştırdıkça da içkiyi soğutan kilden maşrapalarda veriyordu.

Üç adamın ikisi askerdi, biri ise uzun boylu, ensesinde yele gibi, gür sarı saçlarıyla bir sivildi. Thâni, onu gülerek: "Altın aslan, Khryssoleon," diye çağırdı. Esas ismi İskender Sacrovir idi; Arverneli. Askerler başlıklarının kayışlarını çözdüler ve onları yavaşça yere koydular. İlgilenenler, onların alınlarında kızgın demirle dağlanarak hak edilmiş küçük bir M harfini kolayca fark edebilirlerdi, bu bir şeyin baş harfiydi Roma garnizonlarının Doğulu askerlerinin büyük çoğunluklarıyla, 24 Aralık'ta, boğanın fedakârlığıyla ışığın yeniden doğuşunu başlatan Tanrı Mitraş mezhebine mensup olduklarını kimse için sır değildi. Kahvenin sahibi Thâni de aynı işareti taşıyordu.

"Bu ayda seni aramızda görmek bizim için bir sürpriz," dedi Arverneliye iki askerden en yaşlısı olan teğmen. "Marsilya'ya dönmüş olduğunu sanmıştım, zira öyle söylemiştin."

"Programda bir değişiklik oldu," dedi Arverneli kararsız, pek anlaşılmaz bir ses tonuyla. "Ordugâha yeni askerler mi alındı?" diye sordu daha sonra.

"Üç gün önce, iki kişi alındı. Sanıyorum ordugâhın tamamı bizimkilerden," diye yanıtladı teğmen. "Diğer tanrılara tapan Araplar bile artık bizimle beraberler. Mitraş kraldır."

"Mitraş kraldır," diye tekrarladı Arverneli düşünceli bir halde. Birasından bir yudum aldı. Köpük parçacıkları üst dudağında parlıyordu.

"Ses tonunda heyecan yok," diye fikrini belirtti teğmen. En gençleri olan öbür asker merakla başını Arverneliye çevirdi.

"Şehirde durum endişe verici," diye yanıtladı Arverneli.

"Evet, bunu Flaccus'un seyislerinden duydum. Yahudi kral Agrippa'nın ziyareti dolayısıyla, Yunanlılarla Yahudiler arasında bir kavga. Aradaki ilişkiyi pek kavrayabilmiş değilim."

"İkisinden hangisi haklı?" diye sordu en genç olan asker.

"Yahudiler ve Yunanlılar," diye cevap verdi Arverneli, "Kedi köpek gibidirler. Birinciler vergi muafiyetlerinden yararlanırlar, bu, Yunanlıları kıskandırmaktadır, fakat Romalılar Yahudilere vatandaşlık hakkı vermeyi reddediyorlar, Yahudileri de bu, küplere bindiriyor. Hangisinin haklı olduğunu kim söyleyebilir? Sardalye az çıksa, Yunanlılar bundan hemen Yahudileri suçlar; az çıkan dülger balığı ise, Yahudiler bundan Yunanlıları suçlar. Her şey onlar için bir kavga sebebidir. Durum bu merkezdeyken, Caligula'nın koruduğu bir Yahudi kralın gelişi haber veriliyor, Yunanlılar bundan alev alıyorlar ve Yahudilerden nefret eden Flaccus, Roma entrikalarına girişiyor ve Yunanlıların yanında yer alıyor..."

"Şu sıralarda, hiç şüphe yok, İskenderiye'de garip şeyler oluyor," dedi teğmen. "On gün kadar önce, deniz bizim önümüzdeki plaja iki ceset getirdi. İki Yahudi. Bıçaklanarak öldürülmüşler. Nereden geldiklerini kimse bilmiyor." Arverneli bu bilgiyi kaydeder. "Her halükârda, bütün bunlar bizi ilgilendirmez," diye sözü bağladı teğmen.

"Bundan pek emin olmamak lazım," diye itiraz etti Arverneli. "Kısa bir sürede bir iç savaş çıkması mümkün ve Flaccus da buna birlik vermek zorunda kalacaktır."

Biralar buğulanmıştı, Arverneli bir servis daha yapılmasını istedi. Gece yemeği saatiydi, fakat iki adam, öyle pek yemekle araları olmadığından, Thâni'nin hazırladığı, ne olursa olsun normal olarak ordugâhta verdiklerinden daha lezzetli olan şeylerle yetindiler. Kızarmış balık ve salata sipariş ettiler. Arap onlara, Galile bağlarından, içilebilir, çok pahalı olmayan bir şarabı da emirlerine amade tutacağını söyledi; onlar da kabul ettiler.

"Senin yardımına ihtiyacım var, Marcus," dedi Arverneli teğmene bakarak.

"Emrine amadeyim."

"Bu, diğerlerinden ayrılmış olan Yahudiler Tanrı'larının yeryüzüne inmiş olduğunu söylüyorlar. Ve bu Tanrı kendisini ışığın yeniden doğmasının sağlanmasına adamış."

İki asker kaşlarını kaldırdı. "Bu, hem yeni, hem de aynı zamanda eski bir şeydir," dedi teğmen. "Yahudilerin böyle bir fikri beslediklerini bilmiyordum ve bu beni şaşırtıyor, zira bu, Mitraş'ın kendini adadığı düşünceyi hatırlatıyor."

"Bu, bana da bir yerden kopya edilmiş gibi görünüyor," dedi askerlerin en genç olanı.

"Bu fikirleri besleyenleri bulup soruşturmak isterim."

"Niye yapmıyorsun?"

"Onları bulmak zor, ancak Maréotis gölündeki cemaatlerine gidilirse bu mümkün. Romalılar, Yunanlılar ve Ortodoks Yahudiler onlara karşı olduklarından, bunlar gizlilik içinde yaşıyorlar."

"Roma polisi içinde bizim kardeşlerimiz var," dedi teğmen bir parça ekmeği dövülmüş susam tanelerine batırarak. "Onlardan bize yardım etmeleri istenebilir."

"Tamam oldu bu iş. Biraz önce sana söz ettiğim zehirleme komplosunu yönetenlerden birinin eşkali ile ilgili bilgi de elime geçti."

Thâni balık servisini yaptı, gümüşi derisinde siyah ateş izleri bulunan üç büyük dülgerbalığı idi gelen. Bir hizmetkâr da masanın üzerine salata kâselerini ve bir sürahi soğuk şarap testisini bıraktı. Üç adam onun tadına baktı ve şarabın bu sıcaklıkta fevkalade lezzetli olduğunda hemfikir oldular. Serin bir rüzgâr esti, bütün kahveyi doldurdu. Bu, şarabı daha da serinletti. Her biri bıçağını aldı ve balığını kesmeye koyuldu.

"Demek ki bu, bir söylenti değil, bir gerçek," dedi teğmen.

"Mantıklı bir gerçek," diye kabul etti, elde ettiği bilgilerin bir iş konuşması sırasında Alexianus'tan alındığını açıklamaktan kaçınan Arverneli.

"Peki, biz nasıl yardım edebiliriz?"

"Şehirde dolaşan bu insanları araştırmak için adama ihtiyacım var."

Teğmen balığını büyük bir iştahla yiyip dördüncü filetoyu da bitirdi ve her akşam onlarca lejyonerin izinli çıktığını, bunların ya yapılacak bir iş aradığını ya da zevk peşinde koştuğunu anlattı. "Şehirde bir akşam yemeği onları büyüleyecektir," dedi. Fakat bunlar nasıl tanınacaktı? Arverneli, bunlardan birinin tarifinin elinde olduğunu, bunun çok hoş, çok yakışıklı bir delikanlı olduğunu hatırlattı. Bu adamların Delia'yı kaçırdıklarına ve hatta belki de öldürdüklerine kesin gözüyle baktığını sözlerine eklemedi. Bir kere daha, kaçırdığı randevuyu esefle düşündü: O akşam, dine yeni giren beş kişi için yapılacak dini töreni yönetmek zorundaydı; zira bu işle görevli rahip aniden rahatsızlanmıştı. İskender Sacrovir de, İskenderiye'de, bu işi yüklenebilecek aynı düzeydeki tek kişiydi. Randevusuna gitmiş olsaydı, şu anda belki de Delia'yı unutmuş olacaktı. Ama ona kavuşamamış olduğu için, o, sürekli, düşüncelerini işgal etmiş, bir türlü aklından

çıkmamıştı. Âşık mıydı? Bu soru onun zihnini daha önce de kuşatmıştı ve o, her zaman olduğu gibi, olaylara kelimelerle yanıt vermemeye karar vermişti. Delia'nın ona verdiği korkuları kovdu ve içinde yüzdüğü düşüncelerden kendini çekti çıkardı. Genç asker ona bir şeyler söylüyordu: Yahudiler neden hiçbir dini kabul etmiyorlardı? Mitraş Yunanlılar ve Romalılar ve başka birçok insan tarafından kabul edilmişti. Birçok tanrıya tapılamaz mıydı? Arverneli elini kaldırdı ve tebessüm etti. Bu kadar az kelimeyle bu kadar çok soru! Sadece büyük gençliğin, ancak bu, az kelimeyle çok şey ifade edebilme ayrıcalığına sahip olduğunu söyledi, sesinde hafifften bir mizah seziliyordu. Yanıt olarak, Yahudilerin, asırlarca hep zulüm altında yaşadıklarını, bunun da onları yabancılarla ilişki kurmamaya sevk ettiğini, zira bu yabancıların onlara zulüm yapanlar olduğunu anlattı. Bunun en güzel kanıtı da, Caligula'nın, ne Mısırlılardan, ne Mitraş mezhebine inananlardan, ibadet yerlerine kendi heykellerinin dikilmesini istememiş olmasıydı: Hedef tahtası ve kurban olarak Yahudileri seçmişti, çünkü bunlar, imparatorluğun gözünde zaten diğerlerinden ayırt edilmiş kişilerdi. "Bazen, yenmek için, savaştan kaçınmak gerekir," dedi. "Taze, güçlü birliklerle hücuma kalkan ve savaş meydanına gelip de orada, birliklerin yerine, sadece rüzgârın çiğnediği otları bulan bir düşman, soğukkanlılığını, direnme gücünü yitirir."

Teğmen gülümsedi.

"Eğer Mitraş inanışı Roma dünyasının tamamını fethetmiş olsaydı," diye sözünü sürdürdü Arverneli, "Diğer tanrıların dinlerini tukaka etmez, bu dinlere hiçbir şekilde düşmanca davranmazdı."

"Bizi diğerlerinden ayıran nedir peki?" diye sordu genç asker.

"Biz gece nöbetçilerine benzeriz," diye yanıtladı Arverneli. "Işık bir kere bize verildi mi, onu söndürmemek zorundayızdır. Bu ışık daha uzaklara kadar parlasın diye, onu diğer insanlara vermek zorundayızdır. Bu ışık bizim faziletimizdir erdemimizdir."

Bu sözleri bir sessizlik izledi. Mitraş inancının bütün rahipleri gibi, çıplak ayaklı olan Arverneli, bundan dolayı, dininin bütün cemaatinden daha az saygı görüyor değildi. Söyleyeceğini en basit şekilde ifade eder ve kararlı ve kesin konuşurdu.

"Fakat, bizi tukaka etmek, pabucumuzu dama atmak isteyen bu mezhep nedir?" diye sordu gene genç asker.

"Bizi tukaka etmek iddiasında olduğunu söylemedim," diye açıkladı Arverneli. "Sadece onun hakkında bilgi toplamak istediğimi söyledim." Çok yüksek konuşuyordu ve yakındaki bir masadan bir müşterinin onu dinlediğini fark etti; kazınmış başından, onun Mısırlı bir rahip olduğu anlaşılıyordu. Gerçekten de, Ra mezhebine tahsis edilmiş bir tapınak oradan çok uzakta değildi. Bu adamın yanında, ona benzeyen genç bir adam vardı.

Rahatsız olmaktan çok uzak, rahip, doğrudan, bitişik masadaki üç adama döndü ve Arverneliye hitap etti: "Seni işittim," dedi. "Ve sözlerini onaylıyorum. Biz, diğerleri, Mısırlılar," dedi, belli belirsiz 'Mısırlılar' üzerine basarak, "Biz de, senin söz ettiğin bu mezheple ilgileniyoruz." Ve ekledi: "Benim adım Mandulis, fenerdeki İsis Tapınağı'nın rahibiyim."

Arverneli başını iki yana salladı. "Siz onlarla niye ilgileniyorsunuz?" diye sordu.

Mısırlı gülümsedi ve yumuşacık bir sesle; "Çok sabırsız ve çok girişimci görünüyorlar, çıkan kargaşalığın sebebi

olabilirler. Eski tanrılar, ziyafetlerine, davet edilmeden gelinip oturulmasından hoşlanmazlar."

Teğmen açıkça güldü.

Birden aklı karışmış olan Arverneli, sordu: "Acaba tesadüfen aynı adamlarla ilgileniyor olabilir miyiz?"

"Çok çekici, çok güzel genç bir adamdan mı söz ediyoruz?" diye yanıtladı Mısırlı.

Gülümseme sırası Arvernelideydi. "İnsan avı başlamış demektir," dedi.

"Oh, insan, bu, çok büyük bir kelime," diye yanıtladı Mısırlı.

Ve iki masada oturanlar da gülmeye başladılar. Thâni çekilmek istediği için, Arverneli de Mısırlı da hesabı ödediler. Sonra Arverneli, araştırmalarında ona yardım edebilecek en yetenekli gibi görünen askerlerden seçmek için, teğmen ile birlikte ordugâha kadar gitti. Seçtiği askerlere, ertesi akşam için eski kraliyet sarayı önünde randevu verdi.

Ay dolunaydı. Arverneli atını aldı ve İskenderiye'ye deniz kenarından girdi. Gemiciler için kutup yıldızı ve İskenderiye'ye yaklaşan gemiler için fener neyse, diye düşündü, insanlar için de tanrılar odur. Onlar olmasa, insanlar hangi erdeme sahip olurlardı? Simsiyah, kapkaranlık bir gecede yönünü tayin edemeden kaybolmuş bir denizcinin hayalini gözlerinin önüne getirdi ve kapıldığı dehşetten titredi. Böyle olmasına böyleydi de, o kendini kaybolmuş bir yosmayı aramaya iten bu hissin nasıl bir his olduğuna akıl erdiremiyor ve kendini yoldan çıkmış hissediyordu. Neden o kadın? O. O kadar insan arasından onu seçmiş ve baştan çıkarmış olduğu için mi? O halde kadın, erkeğin kutup yıldızı mıydı? Ve aslında, bu kadın hâlâ hayatta mıydı? Atını ahıra koydu, demir halkaya bağladı ve yatmaya çıktı. Bir anda uykuya daldı

ve rüyasında, elinde dünyayı aydınlatan bir meşale tuttuğunu gördü.

Bütün bunlar, Delia'nın Philoxenos'un evine gitmeyi kabul ettiği akşamdan bir önceki gece oluyordu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Canopique Sokağı'nda Yapılan Araştırmalar Birden Düğümleniyor

Delia, Philoxenos'un evinden kaçtığı ve arkasından da İon koştuğu zaman, Delia, Canopique Sokağı'ndaki birkaç küçük karanlık sokağa dalmıştı; bu sokaklarda jimnazyuma doğru giden yoğun insan kalabalığına karışmıştı ve bu durumdan pek memnundu. Önceleri nereye gideceğini bilemiyordu, ama görünüşe bakılırsa, kalabalığın aktığı yönde bir şeyler oluyordu Hem merak ettiği kadar, kalabalığa karışıp bilinmez olunca kendini güvende hissedeceği için, öbür insanları izlemeye karar verdi. İnsanların konuşmalarından, jimnazyumda Yahudiler aleyhine parasız bir gösteri düzenlendiğini anladı. Aylak takımının kendilerine bunları nakledenlere dayanarak anlattıkları kaba saba esprilere, kaba saba hikâyelere bakarak hüküm verilecek olursa, açık saçık, pek nezih olmayan bir gösteriydi bu. Gösteri beklentisine cevap vermemişti; zira o, belden aşağıya ilişkin, kıçla ya da kadın, erkek cinsel organlarıyla ilgili konular üzerine kurulan bu hikâyelerden nefret ediyordu. Cinsel zevke düşkün olan Delia, onun bir aşağılanma vasıtası olmasını reddediyordu. İlk gençliğinden beri böyleydi o; kaba davranışları içgüdüsel olarak affediyordu, fakat zihniyetteki bayağılığı, bu konuyu dile düşürme bayağılığını asla; buradan da, annesinin temel

ilkesini esas kabul ediyordu: "İstediğini yap, ama bundan söz etme, hele hele alay etmek için hiç söz etme."

Halbuki bu adamlar alay ediyorlardı ve alay ettikleri konular Delia'ya ters düşüyordu ve neden alay ettiklerini de anlayamıyordu. Yıllarca Rhakotis'teki villasından hiç dışarı çıkmamış olduğundan, İskenderiyelilerin kavgalarını da, Yunanlıların Yahudilere karşı olan hislerini de bilmiyordu. Yahudiler hakkında bildiği pek az şey vardı, fakat bunlar ona çoğu zaman ağırbaşlılık, ölçülülük konusunda çok dikkatli ve hatta bu konuda son derece titiz insanlar olarak görünmüşlerdi. Cinsel konulardaki ününe kavuştuğu zaman, Rhakotis'teki villasına iki tane zengin ve kısa süreli iki Yahudi müşteri atmıştı. Bunlar garip bir şekilde ciddi davranmışlardı. Vücutlarıyla barışık değildiler, çıplaklığı reddetmelerinden ve onun vücudu karşısında duydukları sıkıntıdan bu, açıkça belli oluyordu. Ama bununla birlikte, sevgili olarak, hem büyük bir ateşlilik sergileyerek, hem de orada hiç yokmuş gibi davranarak, bu iki davranış karışımıyla, onu çok etkilemişlerdi. Aşk yaptıkları o, Delia değildi sanki, bir hayal ile aşk yapıyor gibiydiler. Ama bu böyledir diye, nasıl, Afrikalılarla, Araplarla veya hangisi olursa olsun bir başka milletle alay edilemez ve edilmemeli ise bunlarla da alay edilmesi kesinlikle söz konusu değildi Delia'ya göre.

Jimnazyuma ulaştığı zaman, yüksek kahkahalar göklere çıkıyordu. Delia, üst basamaklara götüren merdivende, itişip kakışan kalabalık arasında kaç kere düşme tehlikesi geçirdi. Bir kere oraya gelince, herkesi bu kadar eğlendiren şeyi görebilmek için, sağa sola dirsek ve omuz vurup, onu bunu itip kakmak zorunda kalmıştı. Arenada bir cüce, biri pek tiz, diğeri kuyu dibinden gelir gibi boğuk, kısık, iki farklı sesle konuşuyordu, bir Yahudi kadının Tanrısı'yla konuşmasıydı bu.

Yahudi kadın Tanrı'dan bir çocuk istiyordu, Tanrı'nın öğütleri edep ve hayâ sınırlarını aşıyordu. "Cinsel organı tam bir erkek al!" diye bağırdı cüce. Kalabalık kahkahaya boğuldu. Delia, bu kalabalıktan, bu bayağılıktan, üstüne yapılan baskıdan, gürültüden ve kokulardan rahatsız oldu. Yerlerde kızarmış balık kılçıkları, elma kabukları, peynir ve ballı galeta kırıntıları ve üzüm taneleri vardı, insanlar bunların üzerinde tepiniyorlardı; bu yüzden yerdeki taşlar yapış yapıştı. Bir el kıçına dokundu; döndü baktı, gelip kalabalığın arasına karışmış olan ve dudaklarını şehvetli şehvetli yalayarak ona göz işaretleri yapan jimnastikçilerden biriydi. Kasıntı bir ahmak! Yapılan sarkıntılığı sessizce itti ve oradan ayrılmaya karar verdi. Bu genel iğrençlikten, bu çenelerine vurmuş kinle deforme olmuş ve meşalelerin ışığıyla kaba saba, korkunç maskelere dönüşmüş yüzlerden midesi bulanmış, altüst olmuş olan Delia, kendisinden üç adım ötede, uzun boyuyla kalabalığa hakim olan ve onu görünce şaşkınlıktan donup kalmış olan Arverneliyi görmemişti. Arverneli belli belirsiz başını salladı ve arkadaşına işaret etti. Düzmece genç adamın peşine düştüler.

Merdivende, bir başka el, şiddetle değil ama kararlılıkla, Delia'nın kolunu yakaladı. Delia bir kere daha dönüp baktı; İon idi bu. Delia korktu ve kurtulmaya çalıştı, fakat yapışkan âşık daha Delia'nın kolunu bırakmadan, Canopique Caddesi'ne gelmişlerdi.

"Ben düşman değilim," dedi gülümseyerek, "Sadece bir hayranımızdan başka bir şey değilim. Niçin benden korkuyorsun? Benim hakkımda bu kadar kötü şeyler mi söylendi sana?"

Çok yoğun olan kalabalık yeniden kaçmasına izin vermiyordu. "Bana senin hakkında hiçbir şey söylenmiş değil. Seni tanımıyorum. Başka yere gidelim," diye yanıt vermekle yetindi.

Daha az hareketli, daha az yoğun olan paralel sokaklardan geri döndüler.

"Bana, hiçbir erkeğin sana sarkıntılık etmediğini söyleme sakın," dedi İon. "Erdemini de abartma. Böyle yaparsan daha da baştan çıkarıcı olursun." Delia gülümsedi. "Belki senin zevkine göre değilim ben, belki esmerler, belki de güzel oğlanları veya ne bileyim, olgun erkekleri tercih edersin. Olabilir, fakat lütfen kaçmaya çalışma. Öncelikle, en az senin kadar hızlı koştuğum için, bu bir sonra, hileyle kaçmış olsan da, seni nasılsa bulabileceğim için ve nihayet, senin kötülüğünü istemediğim için. Seni baştan çıkarmak için, şüphesiz, şiddete başvuracak değilim. Sadece seni görme ve seninle birkaç saat geçirme zevkini tatmak istiyorum."

Kendini sevimli, cana yakın bir şekilde ifade ediyordu, kaçmak suretiyle düştüğü bayağılıkla tam tezat teşkil eden bir tonda konuşuyordu. Delia başını ona doğru çevirdi ve onu, özentili, yapmacık haline rağmen, sevimli buldu; onun şu, kendini güzel sananlardan olduğunu düşünmüştü, fakat yumuşaklığından etkilendi. Ayrıca da, yüzünde parlayan ter ve saçlarının karmakarışıklığı, onu doğal kılıyordu.

"Geceyi, beni takip etmek için mi terk ettin?" diye sordu.

"Evet. Seni kaybetmeyi göze alamazdım".

"Ama beni çok az gördün!" diye bağırdı Delia. O anda da, kalabalığın içinde hemen ayırt edilen üç kişilik bir grubun onu takip ettiklerini fark etti.

"O kadın bu," dedi onlardan biri ve Delia büyük bir korkuya kapıldı.

"Ama bu, bir erkek," dedi öbürü ve Delia kesinlikle tanınmış olduğunu anladı.

Neyse ki İon, aşk nutku çekerken, bütün bu konuşmalara dikkat etmemişti, hatta belki onları görmemişti bile. Delia, bu kısa karşılaşmalarının başını döndürdüğüne onu inandırmaya çalışan delikanlıyı yarı dinledi, yarı dinlemedi. İçgüdüsü uyarılmış bir vaziyette, tuniğinin altındaki bıçağını yokladıktan sonra, Delia bir kaçış planı hazırlamaya çalıştı. Önce, İon'un varlığının onun için bir koruma oluşturduğunu düşündü; sonra, içinde kaybolmak ve onu takip eden esrarengiz insanlardan kaçabilmek için, bir başka yoğun kalabalığa karışmak gerekiyordu.

"Sezar Caddesi'ne gidelim," dedi Delia, "Açık bir bina buluruz."

"Ben buraya çok yakın oturuyorum," dedi İon, "Benim evime gelip şarap ya da bira içmek istemez misin?"

"Akşamın serin rüzgârında bir parça serinlemekten çok mutlu olacağım," dedi Delia adımlarını sıklaştırarak.

"Doğru, gerçekten sıcak."

Ona gülümsemek içinmiş gibi başını ona doğru çevirdi, aslında maksadı, göz ucuyla, kendisini takip edenlerin hâlâ orada olup olmadıklarını kontrol etmekti. Oradaydılar. Konuştuklarının birkaç kelimesini olsun duyabilmek için kulak kabarttı; fakat başaramadı.

"Tam olarak nerede oturuyorsun?" diye sordu Delia.

"Sezaryum'un hemen arkasında bir evim var."

Arkasında açık seçik, "Orospu," kelimesini işitti. "Fakat bu esrarengiz düşmanlar benden ne istiyorlar?" diye sordu kendi kendine. Birden içini ani ve şiddetli bir iç sıkıntısı kaplamıştı. Bunu kafasından silip atarak elini İon'un kolunun üzerine koydu.

"Fakat ellerin buz gibi!" dedi şaşırmış olan oğlan. "Çok sıcak olduğunu söylüyordun?"

Sezar Caddesi'ne geliyorlardı, Delia, İon'u, otoriter bir şekilde, üzüm, bira ve ballı galeta satan bir kulübenin etrafında toplanmış bir kalabalığa doğru sürükledi.

"Ne yapıyorsun?" diye şaşkınlıkla sordu.

Orada, onu gözden kaçırmış olan eli böğründe kalmış ve bakışlarıyla onu arayan, takipçilerini gördü.

"Burası çok kalabalık!" diye bağırdı Delia."Hemen senin evine gidelim!"

İon gülmeye başladı. "Çok âlemsin!" Sezaryum'a kadar, geniş bir daire parçası çizdi, yol boyunca neredeyse İon'un önünden gidiyordu ve devamlı sokağı gözetliyordu. "Sen birinden kaçıyormuşun gibi geliyor bana," dedi oğlan.

"Can sıkıcı biri, gerçekten."

Çocuğun evinin kapısından girdikleri anda, Delia rahat bir nefes aldı, zira şimdi gerçekten bir evi vardı. Kapı kolunun halka içinde gıcırdayan kayışı akşamı ikiye böldü: Delia fiziksel bir tehlikeyi manevi bir tehlikeyle değiştirmişti.

Hayatta görmek isteyebileceği tek varlığı, hatırası bir yara izi gibi ruhuna kazınmış olan varlığı: Arverneliyi görmemişti. Zira bu varlık onu tanıdığı andan itibaren hep var olmuştu, belleğinden hiç çıkmamıştı. Jimnazyumdan itibaren, arkadaşları ile Sezar Ordugâhı askerleri ile birlikte Delia'yı uzaktan izlerken, adam, kadını izleyenlerin bir dümen döndürebileceklerini de düşünmüştü. Koruyucu bir deha gibi, duruma hakim vaziyette, her şeyi dikkatle izliyordu. Delia onlardan kaçtıktan sonra da, Arverneli ve arkadaşları, bu kötü kişileri göz hapsinde tutmaya devam etmişlerdi. Açıkça öfkeli oldukları görülen bu meçhul kişiler, sert, kaba

hareketlerle ve sinirli ifadelerle, Sezar Caddesi'ndeki büfenin önünde, -avlarını tam orada kaçırmışlardı,- tartışıyorlardı. Esas yöneten gibi görünen onlardan biri, çok hoş genç bir adamdı. Arverneli, Delia'nın sığındığı evi tespit etmek için, kısa bir süre uzaklaştı; sonra iş ortaklarının yanına giderek onlara katıldı. Ve, avları kadar esrarengiz niyetlerle dolu olarak şimdi üçü, sokaktakilerin arasına katılıp gittiler.

Onların haberleri olmadan, aralarında Mandulis ile genç Ramose'nin de bulunduğu üç Mısırlı da aynı şekilde bu takipçileri izliyordu. Rodoslu Phineas'ın dediği gibi, iplik eğirici Parque, bazen birçok ipliği karıştırıp arapsaçına döndürerek eğlenir.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Küçük Kaşıklar ve Büyük İfşaat

Aynı akşam, şehri altüst eden ateşe aldırmayan Héron ve Ctédimore, her zamanki gibi hamama gittiler ve orada bir salondan öbürüne yayılan dedikoduları öylesine bir dinleyip geçtiler, zira artık bu haberlerden bıkmışlardı; sonra da gece yemeği yemeye Aristopompos'un yerine gittiler. Bademdoldurulmuş kızarmış dilbalığı ve salata olarak da, aynı şekilde susam doldurulmuş yeşil zeytin seçtiler. Yemek üstüne soğukluk olarak da, Prosopis hintkirazı dondurmasından kallavi porsiyonlar ayırttılar. Sokaklarda, grup grup, bir sürü sefih insan, bir sürü haydut ağza alınmayacak sözler bağırıyor, lanet olası orospu şarkılarını tekrarlayıp duruyorlar ve kaba saba ayı gibi kahkahalar atıyorlardı; bu, İskenderiye sokaklarının normal manzarası değildi.

"Ne kışkırtma bu!" diye yakındı Héron.

"Halk da kavgaya bayılır," dedi Ctémidore dilini şaklatarak; 'priverne' atmıştı ağzına bir parça, mis gibi kokularla kokulandırılmış, hatta baharat konmuş, hafif, ama gene de ayaklarının üstünde duran, ama sonunda yumuşayıp erimeye yüz tutmuş, isteğe bağlı olarak soğuk yenen bir şeydi bu. "Karılarıyla ya da kaynanalarıyla kavga etmezlerse, mutlaka Yahudilere kızarlar."

"Ben Yunanlıyım, Yahudilerle hiçbir kavgam yok," dedi Héron. "Bu şarap bir şaheser! Benim Mısırlılarla da, Araplarla da, Afrikalılarla da hiçbir kavgam yok. Onlar benim tanrılarıma inanmıyorlar; ben de onlarınkine; buna da hiç aldırdığım bile yok! Rica ederim şu zeytin salatasından bir tat, şarapla birlikte. İnsanı kendinden geçiren, doyulmaz bir tat!"

Ctédimore gülümsedi. "Senin makaralarından ve çarklarından başka tanrın yok ki, Héron."

"Bu makaralar ve çarklar, senin de söylediğin gibi, doğanın yasalarını keşfedip bunları kullanmama yarıyor. Bu yasaları, tanrılar koymadıysa kim koydu, peki? Ben tapınaklara gidip erdem gösterisi yapan o insanlardan daha çok dindarım."

"Her an kavga, hır gür çıktı çıkacak gibi."

"Ve İskenderiye'de işler aylarca ters gidecek. Zira Yahudiler olmadan biz ne yaparız? Limanlara bırakılmış ve şehri zenginleştiren yabancı paraları bizim paramıza değiştirmekle onlar meşgul olur; ticareti finanse ederler; bu akşam içtiğimiz şu şarabı borçlu olduğumuz ithalat antrepolarını organize eden de onlardır hep. Kardeşlerimin hırçınlıklarını, huysuzluklarını hiç anlayamıyorum."

"Hükümdar tarafından besleniyor."

"O kadın kılıklı tarafından mı!" diye homurdandı Héron sakalını kurulayarak.

"Dikkatli ol," diye fısıldadı Ctémidore.

Birbirlerini boyunlarından tutan çakırkeyif bir gençler grubu onlara seslendi: "Hey, ihtiyarlar, bizimle jimnazyuma gelin!"

"Jimnazyuma gitmek için, senin de söylediğin gibi, ben çok yaşlıyım," diye cevap verdi Héron.

"Yahudilere karşı bir gösteri var!"

"Bu, yeni bir şey değil," dedi Ctémidore.

"Yahudi misiniz?" diye sordu gençlerden biri küstahça.

"Görmek ister misin?" diye sordu Héron tüniği kaldırmak ister gibi bir hareket yaparak. Kafasız kaçıklar gülmeye başladılar, edepsizce sözler söyleyip bağırıp çağırarak yollarına devam ettiler.

"Berbat şeyler," dedi Héron.

"Özellikle de sarhoşlar."

"Sarhoş ve berbat şeyler. Bu kavgalar olmadan yaşanacaktı İskenderiye'de!" diye yakındı Héron. "İki yıl önce Roma'daydım, orada ahım şahım bir hayat yaşamış değilim. Yazın, şehir sinek kaynıyor ve insanların yarısı bataklık hummasından sıtmadan sapsarı."

Dilbalıkları geldi. Héron, bademlerin bir tekini bile ziyan etmemek için bir kaşık istedi. Aristopompos buna şaşırmış göründü.

"Onları ekmekle toparlayın," dedi.

"Bana akıl vereceğine, açıkça kaşığın olmadığını söylesene," diye yanıtladı Héron.

"Kaşığım var ama mutfak için. Burada kimse benden kaşık istemez."

"O halde, işin tekniğini öğren ve bana mutfağın bir kaşığını ver!"

Aristopompos söyleneni yaptı ve geri geldiğinde, Héron'un doldurulmuş bademleri kaşıkla toplayarak usulca ekmeğin üzerine döktüğünü gördü. Gülmeye başladı. "İşte bu da bir fikir!"

"Senin bir mühendise ihtiyacın var, Aristo," dedi Héron şaka yollu. "Sana fikir olarak bir başkasını daha vereyim: Meyveli dondurma için, onu, her dakika kırılan ve elbiseye dökülen yassı çöreklerle insanlara gıdım gıdım yedirmek

yerine, küçük kaşıklar yaptır. Bu fikir için, bana akşam yemeğimden başka bir şey ödemeyeceksin."

Aristopompos gene gülmeye başladı. "Meyveli dondurmaların gözenekli topraktan kaplarda yaptırılması fikrine sana yeterince pahalı bir bedel ödedim zaten!"

"Ama pişman değilsin!" dedi Ctémidore. "Héron bilge kişidir, sadece yararlı olmak için konuşur."

"Kime ama?" diyerek Aristopompos sözünü bağladı ve bir başka masayla ilgilenmek üzere bu iki kafadarı terk etti.

"Bu akşam kesinlikle Philon'u görmedik," diye sözü aldı Ctémidore.

"Kafam kaldırmıyor onu," dedi Héron. Dilbalığı filetosundan bir parça attı ağzına ve sözüne devam etti: "Onunla bir saat içimi karartmaya yetiyor. Ona felsefesinin ne olduğunu ve ona neden bu kadar şan şeref sağladığını sordum. Bana koca bir nutuk attı; bu nutukta, Tanrı'sının kelamının aynı zamanda hem bu Tanrı, hem de dünyayı yöneten güç, yöneten varlık olduğunu ileri sürüyordu. Sonuçta, bu Tanrı, hem gayrimaddi, hem maddi oluyordu, ki bu da bana anlaşılmaz göründü. Ayrıca da, Philon'un dünya ile neyi kastettiğini de bilmiyorum. Cansız şeyleri mi kastediyor yoksa denizi, karayı, havayı mı, hayvanları ve bitkileri mi kastediyor? Fakat insanlar niçin bunların dışında bırakılmış? Hoş, insanlar dahil edilmiş olsalar bile, bu nutuk bana gene de çapraşık, anlaşılmaz ve uzun görünecekti; zira böyle bir üstün gücün, insanları yönetmesindeki mantığı anlayamıyorum, işte bak biz bu akşam onun hakkında hüküm verebiliyor, fikir yürütebiliyoruz!" diye heyecanla bağırdı Héron, kadehini kaldırarak. "Philon, dünyanın fikirler, yani anlamını bilmedikleri açıkça görülen kelimeler üzerine kurulu bir dünyanın temsil edilmesi gibi bir sistemi kurmayı kendine iş edinmiş bu adamlardan biridir. Bir Tanrı nedir? Olağanüstü güç

-yönetici varlık- nedir? Yoksa anlaşılmayanın, zaten anlamı yok mu, anlamı olmayınca, var olması için mantığı da mı yok yoksa böyle bir gücün?" diye öyle kuvvetli bağırdı ki, çevre masalardaki müşteriler başlarını onlara çevirdiler. Bardağını boşalttı ve yuvarlak kocaman açılmış gözleriyle meraklılara meydan okudu. "Bu ne büyüklük, bu ne gurur! İskender ve Ptolémée bu şehri bu tür boş laflarla uğraşılsın diye mi kurdu?" Ctémidore gülümsüyordu. "Halbuki, Philon bu kadar zengin olduğuna göre, bu saçmalıkları, bu boş lafları üreteceğine, zamanının büyük kısmını, tıpkı böcekler gibi, neden mevcutlarını yiyip bitirmekle geçirmediğini anlayamıyorum."

"Ama, ne olursa olsun o gene de saygı gören bir filozoftur," dedi Ctémidore, dil balığından bir parça kesmek için öne doğru eğilmişti, zira uzağı gözleri pek iyi görmüyordu.

"Bir filozof!" dedi Héron iyice abartılı bir ifadeyle. "Kelimenin anlamı, bilgeliğin dostudur; halbuki benim tanıdığım bütün filozoflar, ne sağduyu sahibi, bilgedirler, ne de dostça davranan kişilerdir! Bu insanlar, ya dünyaya keyiflerince yön vermek ya da kendilerini tanrıların yorumcusu olarak kabul ettirmek isterler. Yani açıkça söylemek gerekirse, bunlar pekâlâ tirandırlar. Örneğin, Platon ideal cumhuriyeti tarif etmek gibi delice bir fikre kapılmıştır; bu, çılgınca, budalaca bir girişimdir."

"Sen alışılagelmişi yadsıyan tam bir 'kinik'sin," dedi Ctémidore bıkkın bir tonda ve bir 'priverne' şarabı daha istedi.

"Kinik diye, yararsız şeyleri kullanmayan insanlara denir. Felsefe de bu yararsız şeylerdendir. Boş laf bezirgânlığı. Meşhur bir oğlan geçti."

"Onu gördüm, onunla konuşmuştum daha önce. Kelleri sevmez. Philon isimsiz Tanrı'sıyla meşgul."

"Ah, işte! Bu da bir idealist! Bir fanatik! Bir Platoncu."

"Senin söylediklerine bakınca insan platonculuğun bir kusur olduğunu sanıyor."

"Bu, bir çocuksuluk belirtisidir. Bir yandan, dünya hakkında hiçbir şey bilmiyoruz iddiasında olan ve öte yandan, yasalarıyla onu dilediğince yönetme iddiasında olan birine güvenmemi benden nasıl beklersin? Hakkında bir şey bilmediği bir şeyi nasıl düzenleyip çekidüzen verebilir insan? Bu, yarın, benim gidip Sezar Caddesi'nde kendimi balıkların kralı ilan etmeme benzer! İşte Philon için de durum aynen budur."

Ve sözüne devam etti: "Sokrat'ın etrafını yeni yetişmekte olan, henüz daha olgunlaşmamış tiranlar çevirmişti: Öncelikle, Aigos Potamoi'da Atina'nın yenilgisini kullanan şu maceracı Alkibiades; sonra, gidip bir başka tiran olan Sirakuzalı Denys'in hizmetine giren ve sanki daha önce hiç yasası yokmuş gibi, Atina'ya yasaları getirdiğini iddia eden, Platonun şu boksörü!" 'Priverne' şarabından bir yudum aldı, ağzında uzun süre tutarak tadına vardı ve sonunda bu şarabın, bütün yemek boyunca yemekle ve yemek üstüne alınan soğuklukla birlikte içilebilecek nadir şaraplardan biri olduğuna karar verdi zira hafifti ve dilde bir fazla gelmişlik hissi bırakmıyor, her an henüz içilmeye başlanmış keyfini veriyordu. "Buraya dikkat et," diye sözünü sürdürdü, "Gerçek filozof, insanlara, hiç kimsenin asla haklı olmadığını öğretecek olan kişidir."

"Sen, o halde, hiçbir şeye inanmıyorsun?" diye inledi masa arkadaşı.

"Ctémidore, bu şehri yırtan, paramparça eden, birtakım kesin hükümler değilse nedir? Mısırlılar kendilerinin doğru düşündüklerini sanıyor ve kendilerini haklı görüyorlar, çünkü

onlar kendi ülkelerindeler; Romalılar da, imparatorluk güçlü olduğu için, kendilerini haklı buluyorlar; Yunanlılar ise, her şeyi görmüş oldukları için; Yahudilere gelince, onlar, kimseden hiçbir şey duymak istemiyorlar ve onlara Tann'larının tek ve en büyük Tanrı olmadığı itiraf ettirilemeyince, parça parça doğranacaklarına inanmışlar, ne yaparsan yap bundan vazgeçiremezsin! Bir şeyden emin olmak, onu kesin doğru kabul etmek, işte insan türünün düşmanı!" Ctémidore, aklı iyice karışmış bir vaziyette, gözlerini iri iri açıp döndürüyordu ve Héron'a itiraz etmeye çalışan birtakım sözler geveliyordu ağzının içinde, Héron bunları dinlemiyordu bile. "Durum bu, şimdi gelelim senin sorunu yanıtlamaya, hiçbir şeye inanmıyor muyum, evet, güzel bir çift sandal, bütün günler serin tutan bir tunik, gayet güzel çalışan bir boşaltım sistemi ve şu yemek kadar hoş yemekler gibi, zevkin ana öğeleri olduğuna inanıyorum," diye sözünü noktaladı Héron.

Bir hizmetçi geldi, tabakları kaldırdı ve sıcak kokulu peçeteler getirdi. Héron ona sakalını ve parmaklarını sildi; moda olmadığı için sakal bırakmamış olan Ctémidore peçeteye sadece ağzını ve çenesini, sonra da parmaklarını sildi.

"Ve aşk," diye ekledi bu sonuncusu.

"Ne?" diye bağırdı Héron tiyatrovari bir tonda. Ctédimore gülmeye başladı. Hizmetçi, bir sürahi 'priverne' şarabı ve meyveli dondurmaları getirdi. "Meyveli dondurma aşkıysa, evet."

"Hadi, Héron, sen de âşık oldun, değil mi!"

"Geçmişte bende idrar torbası iltihabı, kanlanması ve şişmesi, bir gut krizi ve bacağımda bir abse vardı. Aşk bir abse gibidir: Neşter deriyi yarıp iltihabı akıttığı anda, insan rahatlar." Yuvarlak yuvarlak açtığı gözlerini, deli gibi bir gülme

krizine tutulmuş plan Ctémidore'a çevirdi. "Sırası gelmişken, senin geçen akşamki oğlan nasıl gidiyor?"

"Onu bir daha görmedim. Sanıyorum İon'un kollarında."

"Ona âşık mısın?"

"Abse yanılmadı, eğer bilmek istediğin buysa."

"Bir oğlan için pek edepliydi," dedi hülyalı bir şekilde Héron.

"Şimdi düşünüyorum da, sanki bir sır saklıyormuş gibiydi," dedi Ctémidore.

"Bir oğlan daima vücudunun güzelliğini göstermekten gurur duyar, halbuki o öyle değildi."

"Gerçekten de."

"Hatta onu gizlemeye çalışıyordu. Jimnazyumun müdavimlerinden değildi, hele jimnastik salonunun hiç..."

Ctémidore meyveli dondurmasının tadını çıkanrken bunu yanda bıraktı "Ne demek istiyorsun?"

"Yahudi değilse eğer, o bir kadındı.

"Bir kadın mı?" diye bağırdı allak bullak olmuş bir durumdaki Ctémidore.

"Senin gözünden kaçmış, Ctémidore. Ben onun bir kadın olduğuna inanıyorum, hatta daha da ileri giderek, evinde bir asansör yaptırmak için bana para veren şu tüccar Retator'un sevgilisi, kaybolan yosma Delia olduğunu sanıyorum."

"Bir kadın!" diye tekrarladı çok şaşırmış olan Ctémidore. "Onun peşine düştüm! Bir kadının!"

"Kabul etmek gerekir ki, Ctémidore, sen olaylara derinlemesine nüfuz eden bir görüşe sahip değilsin," dedi Héron. "Geçen akşam da, genç, güzel delikanlı diye bir pinpona yanaştın!"

"Peki, İon'a ne demeli? Onun görüşü keskin!"

"Orası muhakkak, servet sahiplerini hemen tanır."

"O, Delia idi, diyorsun!" diye gene bağırdı şaşkınlık içinde Ctémidore.

"Biraz mantığını kullan: Aranan bir kadından başka kim bir oğlan kılığına girmeyi düşünebilir?"

"Fakat onun bulunmasını sağlayacak kişiye yirmi bin sestercelik bir ödül verildiğini biliyor musun?"

"Bak, Ctémidore, yerinde olsam, bu yirmi bin sesterceden vazgeçerdim. Bu işin içinde, bir hayatı mahvedecek kadar çok aşk ve ideal var."

"Ne kinik bir adam!" diye mırıldandı Ctémidore.

"Yaşlı ve sakin bir hayat yaşamak istiyorsan, felsefeden, idealden ve aşktan ve bunlarla ilgili gibi görünen işlerden uzak dur." Ve Héron arkadaşına doğru eğildi, elini arkadaşının koluna koydu ve akşamdan beri ilk defa ciddi bir tonda: "Beni iyi dinle, Ctémidore, bu tür işlerde, hayvanî arzu, gurur ve parlama iradesi alabildiğine görülür. Bunlar, başkaları için olduğu kadar insanın kendisi için de tehlikeli tutkulardır. Onlara çok yakından yaklaşmak, hem kendini sıkıntılı duruma düşürmenin ve aynı zamanda kendine düşman yaratmanın da en iyi yoludur! Âşıklar, alabildiğine başıboş bırakılmış arabalara benzeyen ihtiraslı politikacılar gibidir! Ana baba kim rastlarsa ezer geçerler! Ben bir âşığa rastladığım zaman, hemen sıvışırım. Bir sürü iç çekişlerden ve tatsız tuzsuz, tekrarlanıp duran hep aynı şeylerden oluşmuş ahmakça bir konuşmayla karşılaşacağımı bilirim. Onu cesaretlendirirsem, hayal kırıklığına uğradığı zaman bana hakaret edecektir ve bana aracı muamelesi yapacaktır; eğer onu dikkatli olması için uyarırsam, zevkinin içine limon sıkmakla suçlayacaktır beni; ve uyarılarım haklı çıkarsa, bana şom ağızlı, uğursuz kişi muamelesi yapacaktır."

Bu tiraddan sonra, Héron arkasına yaslandı ve meyveli dondurmasının kalan son parçasını küçük yassı bir çörekle sıyırıp ağzına attı ve tadını çıkararak ağır ağır yuttu onu. Héron'un düşüncelerini kesmeye cesaret edemediği için sessiz kalan Ctémidore, serin akşam rüzgârının girmesi için ardına kadar açık bırakılmış pencereye doğru döndü. "Ne düzenbaz orospu bir şehir bu! Herkesi baştan çıkarıyor, ama kimseye kendini vermiyor! Güzellik gerçek bir talih, Ctémidore! İskenderiye de güzel bir şehir! İşte, kahramanların en güzeli de bunun için onu seçti."

Ctémidore ise, Héron'un söylediklerinin altında ezilmiş gibiydi; sadece gırtlağından birtakım sesler çıkarmakla yetindi. Ancak hesabı ödemek gerektiği zaman, soğukkanlılığını bir parça olsun yeniden bulabildi. Dışarı çıktıkları zaman, Sezar Caddesi hemen hemen boştu. Héron evine dönüp yatacağını söyledi. Ctémidore biraz dolaşacaklarını ummuştu, fakat Delia hakkında yapılan açıklamalar, onun kolunu kanadını kırmıştı; misafirinden izin isteyip ayrıldı. Vakit geç olmuştu, fakat sokaklar anormal bir şekilde kalabalıktı. Kalabalığın görünümü hiç de hoş değildi, hırpani ve zırlayıp duran bir halleri vardı. Yahudilere karşı sövüp saymaları onu rahatsız etti; hayatında hiçbir zaman Yahudilere sitem edebileceği bir olayla karşılaşmamıştı. "Bireye yabancı, fakat toplu oldukları zaman halka çok yerinde, çok haklı gelen bu öfke nedir peki?" diye mırıldandı. Güzel bir oğlan diye gördüğü kişinin sadece kaçak bir yosma olması fikriyle de kafası bozulmuş olan, kısacası, kendini şehrine yabancılaşmış, ilgiyle ve sevgiyle bağlandığı şeylerde de kendini aldatılmış hisseden Ctémidore keyfi pek yerinde olmadığı halde yatağına uzandı. "Héron haklı," diye düşündü, "Bu şehir gerçekten de bir orospu!" Ve daha şimdiden uykuya geçmiş olan zihninde, Delia'yı İskenderiye ile özdeşleştirdi.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Yanılma ve Şaşırma

İon'un evi hoş, süslü, temiz ve mis kokuluydu. Müşterileri veya koruyucuları ona, konsollar, kaideler, geridonlar üzerinde sanatkârane bir şekilde değerlendirilmiş, güzel hediyeler, ipekli kumaşlar, heykeller, mücevherler hediye etmişlerdi. Hâlâ takip edilmesinden endişeli olan Delia'yı bu lüks hiç ilgilendirmiyordu. Bundan böyle, tek kelimeyle söylemek gerekirse, bir erkek orospu olan genç bir adamın tutsağı idi. Üçkâğıdını keşfettiği zaman, onu mutlaka kapının önüne koyacaktı.

"Otur," dedi ona İon kürkle kaplı bir yatak göstererek. "Suratın çok asık! Şu moruğu gördüğün için mi?"

"Hangi moruk?" diye sordu Delia şaşırmış bir halde.

"İzini kaybettirmek için çizdiğin, yönü belli olmayan kavislerle kaçıp kurtulmayı başardığın pinpondan." Yalanını hatırladı ve başını salladı. "Bir küp hafif bira getirdiler. Bira sarhoş etmeden insana keyif verir. Bir bardak istemez misin?" Delia gene başını salladı, zira susamıştı. İon birayı getirmeye gitti. Delia dokunsalar ağlayacak durumdaydı ve kalktı ve pencereye gitti. Sokak, Sezar Caddesi'ni dik olarak kesiyordu; sokağa gizlice bir göz attı ve onu takip edenlere benzer kimseyi göremedi. İon geri gelmişti, elinde dikkatle

taşıdığı, boynuz şeklinde iki büyük kadeh vardı; birini ona uzattı ve onu oturmaya davet etti. "Adam herhalde gitmiş olacak," dedi Delia'ya takılarak.

"Kim?"

"Şu moruk. Ya da onlardan biri miydi?" Delia cevap vermekten kaçınmak için içti. İon yanına oturmuştu ve çıplak baldırı çıplak baldırına değiyor, vücudunun sıcaklığı Delia'ya kadar yayılıyordu. Zoraki beraberliklerin, para için dudaklara kondurulan o takma gülücüklerin, belli edilmeyen aşağılanmaların kullandığı o maskenin altında, Delia, bir kere daha, insanca bir davranış buldu. Baştan çıkarıcı birtakım ince oyunları uygularken, oğlan, bu hareketlerdeki yapaylığı örtmeye çalışan cila niteliğinde bir davranış göstermeye çalışmıştı. Kısaca, bu bir erkek yosmaydı ve onunla aynı meslektendi; ve eğer Delia onu baştan çıkarmış idiyse, şüphesiz, bu, para için değildi. Yosmalar da güzelliğe, çekiciliğe teslim oluyorlardı ve Delia acı acı, Arverneli onun için neyse, ben de bu oğlan için oyum," diye düşündü acı acı.

"Erkekleri sevmiyor musun?" diye sordu oğlan, elini Delia'nın baldırına koyarak. Delia alaylı bir iç çekişle yanıt verdi. "Beni güzel bulmuyor musun?"

"Evet," diye yanıtlamaya karar verdi Delia. "Hem de çok güzelsin."

"Bir sevgilin var mı?" Delia gene alaylı alaylı içini çekti. "Sen burada, benim evimde olduğuna göre, devamlı, ciddi bir şey değil anlaşılan. Bu da bir sevgilin yok demektir." İkisi de içkilerini yudumladı. Delia belli belirsiz vücudunu gevşetti; fakat bu, ümitsizlikten değilse bile yorgunluktandı. Bu adam onun son siperiydi. "Hep böyle melankolik misindir?" diye sordu oğlan.

"Eskiden bu kadar değildim."

"Peki, ne oldu?"

"Bana kötülük yapmak istediler."

"Kötülük mü? Sana?" diye bağırdı oğlan. "Ama neden?"

"Kesinlikle bu konuda hiçbir şey bilmiyorum."

Oğlan onu inanmayan bakışlarla sorguluyordu. "Turşusu çıkmış bir moruktan başka, bu kadar güzel bir oğlana kim kızabilir?"

"Turşusu çıkmış moruk falan yok."

"Ama biraz önce kaçtığın adam?"

"Şüphesiz kaçtığım o değil."

"Çok esrarengizsin," dedi İon. "Seni kucaklamamı kabul edecek misin?"

Delia yaşlarla dolmaya hazır gözlerini ona doğru kaldırdı. Oğlan ona doğru eğildi ve onu kucakladı. Delia, Alexianus'tan beri hiçbir erkeğe sarılmamıştı. Bir hamle yapmaktan kendini alamadı. Oğlan elini onun cinsel organına doğru uzattı. Delia elini oğlanın cinsel organına doğru uzatarak, oğlanın hareketini engelledi. Oğlan müthiş tahrik olmuştu. İlk hareketinde ısrar etti, elini tuniğin altına kaydırdı, karnına ulaştı, öpücüklere boğdu; Delia hissettiği heyecanı saklayamadı. Oğlan peştemalını aşağı kaydırdı, bir an dudaklarını açtı, tuniğini çıkardı ve çıplak kaldı. Her haliyle güzeldi ve bu haliyle yapılacak şeye daha hazırdı. Delia onu okşadı ve o, hücumu sürdürdü, fakat daha büyük bir kararlılıkla.

"Sen giyinik olarak mı aşk yapacaksın?" diye sordu.

"Aşk mı yapacağım?" diye sordu Delia.

"Ne demek istiyorsun?"

"Ya sen ne demek istiyorsun, sen aşk mı yapacaksın?"

"Fakat sen ne demek istiyorsun, kuzum?" dedi oğlan nefes nefese.

"Ben senin sevmediklerindenim."

"Fakat durumu görüyorsun..."

"Sen, benim bir kadın olduğumu görmüyor musun?"

"Bir kadın?" diye tekrarladı inanmaz bir halde. "Bir kadın?" Delia göğüslerini bastıran bantı yavaş yavaş açıyordu ve bantı nihayet çıkardı attı. Tuniğini de çıkardı ve o da tamamen çıplak kaldı. Oğlan onu şaşkınlıktan donmuş bir bakışla, ağzı yarı açık, inceliyordu. Elini çekinerek, tereddüt ederek Delia'nın göğüslerine götürdü. "Fakat güzel bir kadın," diye mırıldandı. "Çok güzel bir kadın!" Aşk makinesi bir kere harekete geçmişti, onu durduramıyor, durdurmayı bilmiyor ya da durdurmak istemiyordu. Öpücüklere doymayan oğlan, dudaklarını yeniden Delia'nın dudaklarına götürdü; bu, Delia için bir kurtuluş kapısıydı. Delia bu öpücüğü öncekinden daha da ateşli bir şekilde karşıladı. Oğlan elini, pek bilmediği bu cinsel organ üzerine kaydırdı, hemen hemen kendinden geçti ve şöyle dedi: "Bir kadın, hemen hemen ters çevrilmiş bir oğlan!" Delia gülmemek için kendini zor tuttu. O zaman, birbirlerine karşılıklı olarak yapılması gereken hareketleri yaptılar. Delia, İon'un güzelliğinin onu heyecanlandırdığını anlamakta bir güçlük çekmedi veya belki de, oğlan acemiliğiyle onu heyecanlandırmıştı ya da ikisi birden etkili olmuştu. Bir erkeğin bekâretini yok etmek, onun ırzına geçmek ve ona sahip olmaktır; bu fetih, Delia'da uzun zamandır uyumakta olan hayvansal ruhu uyandırıyordu. Bu sefer, elindeki malzeme, fethedeceği şey, erkek idi. Ve Delia oğlana bilinmeyen bir imaj sunduğu ölçüde, oğlan onun malzemesi oluyor, fethedilmeye amade bir hale geliyordu; böylece Delia oğlanın ruhunu da zaptediyor, ruhuna da hakim oluyordu. Delia bütün yeteneklerini sergiledi ve İon'un ona sahip olduğu tam o andakinden çok daha fazla o, İon'a sahip oldu. Zira, bir diğerini zapteden kendi cinsel organıydı; genç adamın soluğunu soluyan onun ağzıydı; oğlanın gövdesini tutan onun elleriydi. Sonunda, Delia artık bu

oyunun içindeydi. Oğlan inatçıydı, bu işte direniyordu ve Delia'ya, karnının sıcaklığı İon'un kalbine çıkmış gibi geldi. Heyecan ve zevk, yinelendikçe, oğlanı yordu, tüketti ve İon uyudu kaldı; Delia yanında uzanmış bu adama, kasları sünmüş, hiç korunmasız, çaresiz, titrek ışıklar altında hafifçe parlayan bu vücuda, deniz çekilince kumsalda kalmış bir demet yosun gibi dağılmış saçlarına uzun zaman baktı. Bu vücudu, kalçasının üstündeki bir bere izinden yanaklarının ve çenesinin üzerine sakalının düşürdüğü gölgelere, cansız cinsel organından ayak topuğunda sandallarının kayışının bıraktığı kırmızı ize kadar, tek tek inceledi. Güzelliğin ayrıcalıkları nereden ileri geliyordu? Bu şekilde düşünerek aslında Delia kendini sorguluyordu. O eğer çirkin olsaydı, çok şişman veya zayıf bir sevgili için aynı şefkati hissetmeyecek miydi? Güzelliğinin sadece bir tesadüf eseri olduğunu ve bunu hak edecek hiçbir şey yapmamış olduğunu kendi kendine itiraf ettiği zaman, onu neredeyse bir bıkkınlık, bir yorgunluk hissi kaplıyordu. Sonra hemen İon'un onu cehennemden çekip çıkardığını ve ona karşı duyduğu şefkatin, evet şefkatin, sebebinin de bu olduğunu hatırladı. Zira hissettiği duygu buydu ve Delia buna çok şaşırdı. Ve bu şefkatin gururla karıştığını, zenginleştiğini ve zaman zaman da onu altüst ettiğini, kafasını karıştırdığını fark etmesi onu daha da fazla şaşırttı: Evet gurur vardı şefkatle beraber, çünkü Delia bu oğlanı adamların açgözlülüğünden çekip kurtarmıştı; şefkat hissinin yanında kafası da allak bullak olmuştu, çünkü kendini hemen hemen bir erkek gibi hissediyordu, zira hayatında ilk defa bir erkeğin yerini tutuyordu.

Sonuç olarak, neydi o, Mandulis ve kardeşinin oldukça alışılmış, şiddetli cinsel isteklerine tabi bir dişi mi; yoksa alelade bir sokak orospusunun hayranlıkla baktığı bir süper kadın

mı, kadınların şahı mı; yahut da, bu akşam okuduğu gibi, yarısı erkek biri mi? İskenderiye ve büyücüler, geçen haftalar boyunca onu, kişiliğinin en derindeki, en ulaşılamayacak bölgesine, kalbine kadar değiştirmiş, bambaşka biri yapmıştı. Bu şehir aslında, uçsuz bucaksız, koca bir yosma idi; orada insanın değişmeden, kendisi olarak kalması mümkün değildi. Seks orada, güneş saatinin kadranındaki çubuğun gölgesi gibi değişiyordu.

Bu düşünceleri sürdürmesine fırsat kalmadı; hafif bir uykuya daldı ya da o bunun hafif bir uyku olduğu izlenimini edindi; zira, ayaklarının tabanını, ellerini, dizlerini birçok kez, İon'un, -doğal olarak mı yoksa suni olarak mı, bunu söyleyemeyecekti,- tüysüz olan pürüzsüz vücudu üzerinde gezdirdi. Ve, altlarındaki kürkün üstünde, Onları örten hafif örtülerin altında, oğlan, uykusunun içinde, ona yaklaştı, Delia kendi bacağının üstüne atılmış tüy gibi hafif bir bacağın ağırlığını pek hissetmedi bile: Bu bacak, sandalın bulunduğu yerden başını alıp gitmemesi için deniz dibine atılan taşa benziyordu. Ağzının üstünde bir salkım üzümle, ilk uyanışı da Delia'ya yumuşacık bir his verdi. Dudaklarının üstündeki üzüm tanesinin dokunuşu ona gözlerini açtırdı. İon elinde salkımla Delia'nın üzerinde duruyordu. Oğlan bir kahkaha attı. "Bu, sadece üzüm," dedi oğlan, ve bu kadar şakacı, afacanca bir davranışla karşılaşmak Delia'yı şaşırttı. Oğlan da Delia'nın yanına uzandı, o sabahki ruh hali gün gibi ortadaydı. Bir gece önce Delia'nın onun üzerinde kurduğu hakimiyeti ele geçirmiş bir vaziyette, genç bir erkek olduğunu kanıtlamak için Delia'yı tekrar kollarına aldı. Hayvan avından emindi ve uygulamanın sonunda zevke ulaşıldığına göre, Delia güzelliğinin ve ateşliliğinin oğlanda tecrübenin yerine geçen bir işlev gördüğünü anladı.

"Sen hamama da gidemezsin," dedi oğlan biraz sonra, neşeli bir tonda. "Neyse ki benim bir banyon var." Oraya gitmeden önce Delia elbiselerini ve içine en güzel mücevherleriyle bıçağını koyduğu torbasını da dikkatle, itinalı bir şekilde topladı. Banyo, duvarları mermerden, gayri muntazam bir mozaikle süslenmiş, bir yeraltı gömütü gibiydi. Su soğuktu, "Çünkü köleler kazanı yakmamışlardı," diye açıkladı gelip ona katılan oğlan. İon, hem o Delia'ya hem de, şüphesiz, Delia ona hayran olsun diye, beraber aptes almalarını istedi.

"Demek bütün şehrin aradığı Delia sensin," dedi oğlan böğürlerini sabunla köpürtülmüş bir lifle ovuşturarak. Delia çekingen bir vaziyette sustu ve korkulan yeniden canlandı. Fakat gerçeği inkâr etmenin bir yararı yoktu. "Sırtımı sabunlar mısın? Senin bulunmanı sağlayacak olana yirmi bin sesterce verileceğini biliyor musun?" Kadına kışkırtıcı bir bakış attı. Kadın, bıçağını düşündü; fakat tam olarak ikna olmuş değildi kararsızdı; ona karşı birtakım hisler beslemek üzereydi. "Beni terk etmek istediğin zaman," dedi ağır ağır oğlan, "Ben de gider onları alırım." Bu, bir güvence idi ve oğlan bunu bir tebessümle sunuyordu; Delia rahatlamış bir şekilde bir, "Oh!" çekmekten kendini alamadı. Oğlanı, hiç yapmacıksız bir şekilde, içinden gelerek, ateşli bir vaziyette kucakladı. "Bu fiyatı vermelerini anlıyorum," dedi oğlan, gene mizahi bir şekilde. "Fakat sen niye kaçtın? Nasıl bir suç işledin?"

"Ben hiçbir suç işlemedim. İnsanlar beni zehirlemek istediler"

"Niçin?"

"Ah, bunu bir öğrenebilsem!" Zarlar atılmıştı, dönüş yoktu artık; İon'u müttefik olarak seçmekten onun ancak yaran olabilirdi; dün akşamki kıvırtmaların, kaçmaların, izini

kaybettirmeye çalışmaların, o esrarengiz takipçileri şaşırtmak olduğunu ona izah etti. Onları teşhis edememiş miydi? Hayır, onları ilk defa görüyordu. "Aralarından biri," dedi Delia, "Bana güzel görünmüştü." İon'un bu hikâyeden kafası karışmıştı.

"Burada güvendesin," dedi. "Ama dışarı çıkmaman şartıyla. Bu muamma, sonunda çözülecek mutlaka. Ve sonra, şehrin en güzel iki orospusunun bu işi birlikte bitirmeleri adil bir son, değil mi?" Oğlanın tarzı buydu; Atinalı kökeninden gelen bir özellikti bu, her şeyi, özellikle hislerinin keşfedilmesinden korktuğu zaman, alaya alarak söylüyordu.

Giyinme zamanı geldiğinde, İon, Delia'ya, kölelerden ötürü, gene erkek kılığına bürünmesini öğütledi. Gerçekten de, biraz sonra köleler gelip onlara, badem sütü, nar suyu, bir ballı galetadan ibaret ilk hafif yemeklerini getirdiler.

"Çayı biliyor musun?" diye sordu Delia. Oğlan bilmiyordu. "Bir gün sana tattıracağım."

Ama şimdi çay zamanı değildi. Sokak, göstericilerin çığlıklarıyla çınlıyordu. Bir gün önceki dava bitmemişti, hatta yeni başlıyordu. Köleler dehşete kapılmış bir vaziyette göründüler: Korkunç şeyler gördüklerini söylediler.

ON ALTINCI BÖLÜM

İğrençlik Tarihinde Bir Sayfa

Aslında, jimnazyumdaki gece, sadece o melun gösterilerle sınırlı kalmamıştı. Şafak vaktine doğru, bu taşkınlıklara katılmış olan ayaktakımının bir kısmı, bu küstah Yahudi soyunun işini kesin olarak bitirmek üzere, jimnazyuma ve çevresindeki sokaklara çağırdı. Bu ayaktakımı, bir gece önceden kalma, doğru dürüst ayılmamış birkaç yüz kadar sarhoşu, ikinci sınıf sayılanlardan bu insanları ve bunlarla birlikte Yahudi karşıtı oldukları Agrippa'nın ziyareti münasebetiyle açığa çıkmış olan diğer birtakım insanları da toplayıp bir araya getirdi. Bu gruplaşma şüphesiz kendiliğinden, insanların içinden geldiği için olmadı; Flaccus'un dinarlarıyla bu işi finanse eden Denys, İsodoros ve Lampon'un adamlarının parmağı olduğunu herkes anladı. Elebaşıların eline paralar veriyorlar ve daha sonra daha da fazla vereceklerini vaat ediyorlardı. Bu sürü, bu çete, evleri Delta Mahallesi'nde olmayan Yahudilerin, büyük tüccarların, armatörlerin, yabancı paraları kendi paralarıyla değiştiren zengin Yahudilerin evlerine doğru yürüdü. Kapıları zorla kırıp içeri girdiler, evlerin içine dağıldılar; şaşkınlıktan yararlanarak, adamları pencereden attılar ya da başlarına coplarla, sopalarla vurarak onları öldürdüler, kadınların ve genç kızların ırzına geçtiler ve eğer direnirlerse onları da öldürdüler. Çok doğal ki, bütün bu

öldürmeler, ırza geçmelerle birlikte tam bir çapul da yaşandı; isyancılar ceplerine atabildiklerini attılar, geriye kalanları da tahrip ettiler. Bu iğrençliklerden geri kalanlar ise, zincire vurulmuş olarak, Krallar kanalının ötesine, Delta Mahallesi'ne doğru sürüklendiler.

Çatılardaki nöbetçiler, bu çapulcu güruhunun ve tutsaklarının geldiğini gördüler ve anında yan resmi milis kuvvetine haber verdiler. Milis kuvveti bu adamları kapılarda durdurdu.

"Ne istiyorsunuz?" diye bağırdı çatıdan, milis kuvvetinin şeflerinden biri. "Bu adamları derhal serbest bırakın!"

"Size, sizin gibi köpekleri getiriyoruz! Alın! Onları serbest bırakıyoruz! İşte!" diye yanıtladı bu sürünün elebaşı olarak görünen biri. Ve isyancılar, uykularından çekip aldıkları ve babalarının, kardeşlerinin ve oğullarının öldürülmesi, kanlarının ve çocuklarının ırzına geçilmesi gibi iğrenç manzaraları seyrettirdikleri adamları ayaklarıyla ve yumruklarıyla itip kaktılar. Serbest bırakılır bırakılmaz, Yahudi rehineler, ardına kadar açılan ve sonra hemen kapanan kapılara doğru koştular.

"İyi kapatın!" diye bağırdı isyancıların elebaşısı. "Zira inlerinizden sağ çıkmayacaksınız!"

Ve, kanal tarafından, güney ve kuzey mezarlıklarından, denizden ve d'Éleusis-sur-Mer tarafından mahalleyi kuşatmaya başladılar. Kim olursa olsun, tüccarların veya yiyecek içecek satıcılarının yaklaşmasını yasaklıyorlar, Yahudi olarak gördükleri kimseleri de tartaklıyorlardı. Kuşatılmış Yahudilerin dışarı çıkmasını da, ilk çıkmaya teşebbüs edenin üstüne atılıp onu taş veya sopa darbeleriyle anında öldürerek, aynı şekilde yasaklıyorlardı.

Bu rezil, bu kepaze sefer dolayısıyla bir an boşalmış olan jimnazyum, birden tekrar doldu. Gerçekten de, ilk saatlerin kıyımından kurtulabilmiş olan diğer Yahudiler, kendilerini buraya sürüklenmiş ve şeref basamaklarına zorla yerleştirilmiş buldular. Dünkünden daha da salyalı olan, –zira ona bol bol içki verilip sarhoş edilmişti,– geri zekâlı, ahmak Carabas, Yahudilerin kralı olduğunu avaz avaz bağırarak, oraya getirilmişti. İsyancılar yarı pişmiş domuzları getirdiler ve onları kestiler; sonra bunları Yahudi mahallelerine, Yahudileri bunları yemeye zorlayarak, dağıttılar. Bunları yemeyi reddeden erkeklere dayak atıldığı veya bıçak darbeleriyle bıçaklandıkları; yasalarını çiğnemeyi reddeden kadınların ise elbiselerinin çekilip çıkarıldığı ve çırılçıplak olarak jimnastik salonlarına sürüklenip getirildikleri ve orada halka teslim edildikleri görülüyordu.

Birkaç kişi karşı koymaya kalktı. Polisler onlara, hükümdara başkaldırmaya teşebbüs edenlere örnek teşkil etsin diye, Yahudilerin tutuklanmalarını emreden ve Flaccus'un imzasını taşıyan emirleri uzattı.

Şehirde, isyancılar, Lysmacos'un evine de girmeye teşebbüs ettiler; fakat orası kendi kumandası altındaki üçlü bir liman polisi kordonuyla korunuyordu; ve kardeşi Philon'un villasını da aynı şekilde koruma altına almıştı. Bazıları polislere nutuk çekmeye kalktılar; onlara, Romalılar için bir Yahudiyi korumanın onur kırıcı olduğunu söylüyorlardı; bu zahmetleri karşılığında hiç beklemedikleri birkaç sopa darbesiyle yere serildiler. Oldukça çelişkili bir şekilde, Denys, İsodoros veya Lampon tarafından, yani Romalı Vali Flaccus tarafından kendilerine para ödenen adamların da, gene bir

Romalı olan polislerin şefiyle tartıştıkları görüldü. Polislerin şefinin yanıtı kesin ve netti:

"Ben, Roma İmparatorluğu'nun bir görevlisi olan alabarque'ı koruyorum. Sen, parası fesatçılar tarafından ödenen bir paralı askersin. Haydi, git işine; yoksa seni tutuklar, hapse atarım, keyfim isteyinceye kadar da oradan çıkarmam."

"Gene görüşeceğiz," dedi öbürü tehdit eder bir tonda..

"Keyfin bilir," diye yanıtladı Romalı, "Bunu hatırlamaya vaktin bile olmayacak. Senin o fare suratını ben hatırlayacağım."

Zira bütün Romalılar, başkalarının oyuncağı olan bu insanlar tarafından kandırılmış değildiler; herkes Flaccus'un kişisel davasını yürüttüğünü biliyordu ve eğer Yahudileri korumak için araya giremiyorsa, bu kargaşalığı bastırmak için de hiçbir şey yapmıyordu. Üstelik, resmi düzenin garantisi, o da göreceli bir şekilde, Mithra disipliniydi. Arverne'de sabahın ilk saatlerinden itibaren, Sezar Ordugâhı'nda mevzilenmiş lejyonun kumandanı ve şehir polisinin şefi tarafından sorulan soru şuydu: "Ne yapmalıyız?" Yanıt hemen geliyordu ve bu yanıt olgun bir düşüncenin kanıtıydı: "Şu anda, disiplinle ordunun onurunu kurtarmaktan başka yapacak hiçbir şey yok. Çok geçmeden, onursuzluk kendini gösterecektir. Bu durumda, olaylar karşısında bir tavır takınmaktan kaçınmak zorunda kalacağız."

Herkes, gerçekten de, her an Flaccus'un emir vererek isyancıları durdurmasını ve imparatorluğun ikinci büyük şehrinde sükûneti sağlamasını bekliyordu. Lysimacos'un villasına yerleşmiş olan ve pencerelerde bile görünmeye cesaret

edemeyen Agrippa, sıkıntıdan odasını bir baştan bir başa arşınlarken ellerini eğip büküyordu. "Flaccus ne yapıyor?" Görevliler, sorumlular, saray musahipleri ne yanıt verecekleri bilemiyorlardı; kısa bir süre içinde, alabarque'ın evi de saldırıya uğrayıp ele geçirilebilir ve öbür Yahudiler gibi onlar da katledilebilirdi. Zira, Yunanlıların vahşet raporları her saat geliyor, Lysimacos'un hizmetçileri, yakınları ve yandaşları tarafından odadan odaya, kattan kata yayılıyordu. Yaşlı bir Yahudi dadı krala yaklaştı ve yaşın etkisiyle rengini kaybetmiş olan gözleriyle ve kırış kırış yüzüyle, ona şöyle dedi:

"Romalılara güven telkin ettin. Ama Yahudi olduğunu unuttun. Nasıl kral olacaksın?"

Kral bir çığlık attı ve yüzünü elleriyle kapadı. Görevliler, öfkeli dadıyı küfürlerle, lanetlerle, oradan uzaklaştırdılar.

On bire doğru, evde bir hareket oldu. İnsanların bağırdığı duyuldu ve herkes bir şeylere, kimi kılıcına, kimi bıçağına davrandı. Agrippa, bu heyecan yaratan şeyin ne olduğunu anlamak için, şeref merdiveninin başına koştu. Koridoru geçmekte olan Philon'u tanıdı. Aceleyle merdivenleri indi.

"Peki, nedir? Peki, nedir?" diye nefes nefese bağırdı, gözleri yuvalarından fırlamış bir halde.

"Beni izleyin," diye yanıtladı Philon. "Kardeşimle konuşacağım." Bu arada, kardeşi de gelmişti; uzun uzun kucaklaştılar. Lysimacos'un çalışma odasına çekildiler. "Yahudilerin din mahkemesinden bir delegasyon geldi bana..." diye başladı Philon.

"Sana kadar nasıl ulaşabilmişler?"

"Denizden," diye yanıtladı Philon. "Flaccus nezdinde ağırlığımızı koyup aracılık yapmamızı istiyorlar."

Lysimacos bu isteği yanıtlamadan dinledi. Gözlerini pencereye kaldırdı; pencere doğuya bakıyordu; pırıl pırıl

gökyüzüne, çıkarılan yangınların dumanları yükselmeye başlamıştı bile. "Oraya gitmemiz gerek. Ama bu, bir işe yaramayacak," dedi.

"Hiçbir işe mi?" diye bağırdı Agrippa.

Lysimacos ona acıyan gözlerle baktı. "Hiçbir işe," diye tekrarladı. "Bizimle birlikte gelmek ister misin?"

Ve, sıkı bir koruma altında, valiliğe gittiler; onlara bir bozgun, bir perişanlık havası hakimdi. Üzgün yüzlerinden okunuyordu bu. Memurlar, köşelerde, bucaklarda, alçak sesle, kısa cümlelerle tartışıyorlardı. Üç ziyaretçi, Flaccus tarafından hemen kabul edilmelerini istediler ve kabul edildiler. Valiyi koltuğunda oturur vaziyette buldular, sakalları uzamıştı, başı öne eğikti, önündeki masada, kâğıt ruloları, Roma'dan gelen veya Roma'ya ve Roma yargısına tabi Mısır eyaletlerine gidecek olan kuryeler duruyordu. Afallamış gözlerle bakan sekreteri yanındaydı. Flaccus, ziyaretçilerini karşılamak için ayağa bile kalkmadı; sadece başını kaldırdı. Önce Lysimacos ilerledi ve ciddi bakışlarla ona tepeden bakarak, baştan aşağı süzdü.

"Bu kargaşalığı hemen durdurmak lazım," dedi ona kaygı dolu bir sesle.

"Bana emir mi veriyorsun, Lysimacos?"

"Bu isyancılar İmparatorluğa zararlıdır."

"Burada vali benim," diye yanıtladı Flaccus.

"Sen ne imparatorluksun, ne de imparator, Flaccus," diye yanıtladı Lysimacos.

Philon ve Agrippa, Romalıyı endişeli gözlerle izliyorlardı. Vali elini kararsızca, ne yaptığının pek farkında olmadan, sürahiye doğru uzattı, bir kupa şarap koydu ve yarısını içti. Sekreter elini göğsüne götürdü.

"Ne imparatorluk, ne imparator hiçbir şey yapamaz. Eğer üstlerine bir birlik gönderirsem, halk bize karşı dönecektir. Bu da bir kan gölü yaratacaktır."

"Zaten şu anda şehir kan gölüne dönmüş vaziyette," dedi Philon. "Ve bunu kışkırtan, sensin. Yahudileri tutuklama, onları domuz eti yemeye zorlama ve onları kamçılatma emri veren sensin."

"Öyle mi sanıyorsun?" diye sordu umursamaz bir halde Flaccus.

Lysimacos, yapılan katliamdan mideleri bulanmış ve çok üzgün olan bazı askerlerin ona vermiş olduğu ve Flaccus'un imzasını taşıyan emirlerden birini ona uzattı. "İşte, kanıtı, Flaccus. Ayrıca da, Denys, İsodoros ve Lampon'u halkı Yahudilere karşı kışkırtmak için araya senin sokmuş olduğunu kanıtlayacak tanıklarım da var."

"İskenderiye'de çok Yahudi var," diye yanıtladı Flaccus, kan bürümüş gözlerle Philon'a bakarak.

"Burada üç Yahudiyiz, Flaccus."

"Bana vali diye hitap et."

"Sana Flaccus diyorum, burada üç Yahudiyiz ve sen, binlerce kardeşimizin öldürülmesi emrini verdin!"

"Senin din kardeşlerin," dedi Flaccus güçlükle yerinden kalkarak, "Hükümdarın tanrılığını kabul etmeyi reddettiler. O halde onlar hükümdarın imparatorluğunun düşmanıdırlar. Hak ettikleri kadere sahip oldular. Ve ben bunu anlamayı niçin reddettiğinizi anlayamıyorum."

"Bu katliamı benim ziyaretim münasebetiyle düzenledin, Flaccus," dedi Agrippa alçak bir sesle, valiye doğru ilerleyerek. "Caius'un önünde bunun hesabını vereceksin."

"Uydurma bir kralsın, senin krallığın bir maskaralıktan ibaret," dedi Flaccus. "Beni tehdit etmeyi kes. Ben bir Romalıyım, sen ise gerçek bir Yahudi bile değilsin. Sen ancak

aşağı sınıftan bir jurnalcisin. Caligula'nın nezdindeki itibarın, koyun bağırsağından yapılmış bir prezervatif kadar dayanıklıdır ve kıçın şüphesiz söylediğimi bilir. Sana cevap verecek değilim. Sizin ikinize gelince, Lysimacos ve Philon, gösterici-lere karşı hiçbir şey yapamam. Yaparsam, bu, en son, en büyük katliama yol açar. Şimdi, üçünüz de çıkın dışarı, canımı sıkıyorsunuz."

Onlar ona uzun uzun baktılar; o, yerine oturdu ve şarap bardağını boşalttı. Onları kovmasını, küçümseyen, hor gören bir el hareketiyle de tamamladı. Onlar kapıyı boyladılar.

Kargaşa devam ediyordu. İsyancılar, ne Flaccus'un, ne imparatorun kendilerini durdurmayacağını biliyorlardı.

Lysimacos'un villasına döner dönmez, Agrippa onunla konuştu. Ondan, hemen Filistin'e hareket etmek üzere, dört kürekli süratli bir tekne istedi. Bu tekne, daha sonra da, Caligula'ya bir mesaj götürecekti. Bu mevsimde, teknenin Ostie'ye ulaşması on gün bile tutmazdı.

Tüccarlar halkın öfkesinden korktuklarından, işyerlerinin büyük kısmı açılmamıştı. Alabarque, antrepoların önüne nöbetçi koymuştu. Hemen hemen boş bir şehre akşam indi, ılımlı Yunanlılar gözünü kan bürümüş bir halkla karşılaşmaktan korkuyorlardı. Fener, büyük üzüntünün üzerine parladı. Şehir, şimdi, yanık kokuyordu. Sadece yanık odunlar değildi kokan.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Yargılama Yetkisi Olan Karanlık Kişiler

Cehennemden çıkmış, acımasız bir şekilde harekete geçirilmiş bir makine İskenderiye üzerinde ilerliyordu..

Delta Mahallesi'ne hapsolmuş olan ve son saldırıdan çok endişe duyan Yahudiler, geceleyin mezarlıklar tarafına kaçmaya kalkıştılar. İsyancılar onları, mezarlarda gizlenmiş, bekliyorlardı. Kaçakları yakaladılar, bağladılar ve odun yığınları hazırladıklan belirsiz bir yere kadar sürüklediler. Bu odun yığınları, plajdan toplanmış denizin getirdiği gemi enkaz parçalanndan, çalı çırpılardan, ot parçalarından oluşmuştu. Bu yığınları gayet acemice, çok duman çıkararak yaktılar, fakat bu yığın, ne kadar acemice yakılmış olursa olsun, kandan gözü dönmüş, kana susamış isyancıların uluyan kurbanlarını içine atabilmelerine yetiyordu. Kurbanların elbiseleri alev alıyordu, fakat tahtalar yaş, otlar yeşil, çalı çırpı kuru olmadığından iyi alev almıyor ve meşaleciler ateşi durmadan yeniden yakmak zorunda kalıyorlardı ve bazen de ellerindeki yanan bezler kurbanlarının yüzüne rastlıyor, onları kavurup geçiyordu. Böylece bu ıstıraplı can çekişme uzuyordu. O zaman, isyancılar can çekişenlere vuruyorlar, kendi elbiselerine de sirayet eden alevleri söndürmek için kurbanları çiğniyorlar ve sonra da onları eşeklere bağlayıp, bu cesetlerden,

usulüne uygun bir şekilde gömülmeyi gerektirmeyecek hale gelip, geriye hiçbir şey kalmayıncaya kadar sürüklüyorlardı.

Bu kıyım gece geç saatlere kadar devam etti. Vahşi, canhıraş çığlıklar, kan gurultularının, henüz düşmüş vücutlara vurulan darbelerin ve katillerin lanetlemeleri içinde yerini alıyor, hepsi birbirini tamamlıyor, birbirine karışıyordu. Fakat bu arada, karanlık sahilde, bilinmeyen gözlemciler gözleriyle bu vahşeti izliyorlardı. Kimse onlan teşhis edemedi; zira sırtlarında koyu renk mantoları vardı. Haklarında bütün söylenebilecek şey, erkek olduklarıydı.

Daha sonra kimsenin çözemediği bir emir üzerine, kısık ve kısa bir çığlıkla, bir yandan kuzey mezarlığındaki denizden, diğer yandan, güney mezarlığındaki Juliopolis yolundan gelmiş olan bu adamlar ilerlediler. İğrenç işleriyle çok meşgul olan isyancılar onlara dikkat etmediler; hatta bazıları bunları takviye kuvveti sandılar. Fakat önce şaşırdılar, sonra da yüksek sesle kızgınlıklarını dile getirdiler. Otoriter bir şekilde, bu meçhul kişiler, kargı ve lobutların yardımıyla, kıvılcımlar halinde etrafa saçılan ateşi söndürdüler. İsyancılar öfkeyle bağırdılar ve kim olduklan bilinmeyen bu kişilerin üzerine atıldılar. Yanan ateşi dağıtmış ve söndürmüş olan sopalar bu sefer de onları iyice dövmeye yaradı. Ateşler birer birer söndükçe, iyice karanlık çöküyordu; sahnede, sönmeden kalmış bir iki odun parçasından başka hiçbir şey fark edilmiyordu. Sonra kısa çığlıklar duyuldu; fakat bunlar ilkinden farklıydı. Birçok isyancının bir anda kafası kesilivermişti. Onlar kinlerini kusuyorlardı ve hemen izleyen anda ise kafaları yerde yuvarlanıyordu ve sövgüleri de tozların içinde sönüp gidiyordu. Öfkeden kudurmuş birkaç isyancı, esrarengiz saldırganlarına hücum etmekte direniyordu; onların da bir vuruşta kolları kesilip atılıyordu ve böğürmeleri, ulumaları

insanda sanki cehennemin kapıları açılmış izlenimi yaratıyordu. Bunlar silahlı olmadıklarından ve şaşkın bir şekilde hazırlıksız yakalandıklarından, bu meçhul düşmanlar karşısında süratle yeniliyorlardı. Kim oldukları bilinmeyen bu kişiler, çok da kalabalık idiler, zira her taraftan fışkırıyor gibiydiler. Kuzey mezarlığı böylece, bir saatten daha kısa bir sürede sükûnete kavuşturulmuştu ve son isyancılar da bağırarak kaçtılar. Güney mezarlığı da aynı şekilde sakinleştirildi. Taze kana bulanmış olan ve üzerinde, masum insanlarla onlara işkence edenlerin cesetlerinin yan yana saçılmış olduğu bu mezarlıklara gece indi. Katillerinin elinden kurtulmuş olan Yahudiler, ne olduğunu belirleyemedikleri bir paniğin pençesinde, Delta Mahallesi kapılarına geri geldiler. Ve tabi, kuzey mezarlığında, uzun boylu bir adamın sandalıyla, yarı sönmüş bir odun parçasını ezdiğini ve sonra da, ağır adımlarla sahile geldiğini, arkadaşlarının arkasına takıldığını görmediler. Bu mehtapsız gecede, ezilenin yanında yer alıp onları koruyan bu esrarengiz insanların kılıçlarını denizde yıkadıklarını da görmediler.

Delta Mahallesi'ne duvarlarının yüksek kısımlarından bakarak, nöbetçiler ne olduğunu anlamaya çalıştılar; ama boşuna. Ertesi gün, Yahudiler ölülerine mezar kazmak üzere çıktıkları zaman, her iki mezarlıkta, Yahudilere ait olmayan altı yüzden fazla ceset saydılar. Bunlar, askerlere has şekilde öldürülmüşlerdi. Fakat şüphesiz bunlara mezar kaçak değillerdi. Yahudiler, kiminin karnı deşilmiş, kiminin kafası uçurulmuş olan bu cesetleri ağustos güneşinde çürümeye bıraktılar; kendi ölülerine ağlamak onlara yeter de artardı bile.

Yunanlıların anlaşılmaz bir şekilde kıyıma uğradıkları söylentisi sabahtan itibaren şehirde yayıldı. Canopique

Sokağı boyunca bir cenaze alayı düzenlendi: Bu sefer ölülerini gömme sırası, çoğunluğu yaşlı erkek ve yaşlı kadınlardan oluşan Yunanlılardaydı. Muhafızlar, duvarların üstünden, gözleri kısık, bu manzarayı izlediler. Terör efsaneleri, Yunanlılar arasında yayıldı bunları üretenler yaşlı kadınlar, batıl inançları olanlar ve çok doğal olarak, büyücülerdi: Yahudiler, kendilerine işkence edenlerin katledilmesi için şeytanlarına yalvarmışlardı! Bu, Delta Mahallesi sakinlerine olan nefreti şüphesiz daha da arttırdı; fakat ateşli bir şekilde kendini gösteren kan dökme çılgınlığını da bir parça yatıştırdı. İsyancılar artık bir daha mezarlıklara gitmeye cesaret edemediler; sadece kuşatılmış Yahudilerle uğraşmayı sürdürdüler. İsyancılar hep, mahalleyi Krallar kanalı tarafından kuşattıklarını iddia ediyorlardı. Fakat şafaktan önce, lejyonerlerden bir müfreze gelip onları kararlı bir şekilde yerlerinden söküp attı: Askerler silahlarını kullanma emri almışlardı ve gerçekten de, emirlere uymayan saldırgan birkaç dik kafalının canları cehenneme gönderildi ve bunlar ibret teşkil ettiler.

Alabildiğine serbest bıraktığı, en ufak bir dizginlemeye gerek görmeden sergilediği ihtiraslarından dehşete kapılmış olan Flaccus, odasında yalnız kalınca, sonunda, şehrin yıkılmaya doğru gittiği konusunda onu uyaran, Yunanlı ve Romalı tüccarların ve Mısırlı ve Arap tüccarların da sertçe çıkışlarına boyun eğmek zorunda kaldı. Üstelik, gizli raporlar da, ona, iki gün önce meydana gelen olayları lejyonun tasvip etmediğini bildirmişti. Kendi hayatından korktu ve bir de, doğu mezarlıklarının ikisinde de işkenceci zorbaların yaptığı katliam söylentileri de sabahın ilk saatlerinden itibaren ona ulaşmıştı; bu noktada, lejyonun müdahale etmesi gerektiğini gördü, fakat bunu kabul etmekten çok korkuyordu ve azarlanmaktan, hata ettiği konusunda dikkatinin çekilip

uyanlmasından da bir o kadar daha korkuyordu; yenilmez bir dayanışma ile birleşmiş olan teğmenlerin ve lejyonerlerin hepsinin Mithra dininden olduklarını biliyordu; halbuki o, daha bu dinin müptedilerinden bile değildi. Agrippa'nın nerede olduğunu öğrenmek için casuslar göndererek, onun İskenderiye'yi terk etmiş olduğunu öğrenmişti. Öfkeyle, Lysimacos'a karşı bir tutuklama emri imzaladı. Diğerlerinin yerine o ödeyecekti, kabak onun başına patlamıştı! Küstahlığının onu nereye götüreceğini görecekti bakalım! Bu sırada, İsidoros ve Lampon, ondan bir açıklama almak için, görüşme talebinde bulundukları zaman, Flaccus, işlerinin çok yoğun olduğu bahanesiyle, onları kabul etmeyi reddetti.

Fakat her şey Flaccus'un aleyhine gelişiyordu. İsyanı kışkırtmıştı, sonra, kendi aleyhine döner endişesiyle, müdahale etmekten korkmuştu ve şimdi de isyanın gücünü yitirip fos çıkmasından ödü kopuyordu. Kendilerinden altı yüzden fazla kişinin, nasıl olduğu belirsiz bir şekilde, katledilmiş olmasından gıcık alan isyancılar, rüzgârın yön değiştirdiğini anlamışlardı; halkın arasına karışıp kaybolmayı denediler; ama tüccarlardan çoğu onları tanıdı ve bundan dolayı onlara fena halde öfkeliydiler. İskenderiye'de hayat devam etmeye başladı, ama buna ne derece hayat denebilirse. Aristopompos dükkânını açtı; birkaç müşteri gelip bir maceraya attı kendini. Fakat işin şakası yoktu, şehirde uğursuz bir büyük korku ve şaşkınlık hüküm sürüyordu. Jimnazyumda, sonra da mezarlıklarda işlenen o korkunç suçların hikâyeleri, saatler ilerledikçe yayılıyordu. Bunlara katılmamış olanlar, bu kadar yumuşak, sakin bir şehrin bu kadar şiddeti nasıl yaratabildiğini kendi kendilerine sordular. İnsan denilen bu varlıklar birbirleriyle barış içinde yaşayamazlar mıydı? Fenerin ışığı birden soğuk göründü. Yıldızlar ise acı içinde, çok uzak görünmekteydiler.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Şimdi Zulüm Gören Zalim

Aynı gece, özel bir şahıs olan Johannân için de uğursuz bir geceydi. O zamana kadar o ve her zamanki arkadaşlarının fark edilmeden kalmayı başarmalarından -bunu başarabiliyorlardı çünkü Yahudilerden ziyade Mısırlı veya Yunanlılara benzer şekilde giyiniyorlardı ve üstelik de başı açık geziyorlardı, halbuki Yahudiler dışarı çıkarken başlarını örterlerdi,- yüreklenen Johannân sokaklarda dolaşmaya devam etmişti. Garip bir mantık onları buna sevk ediyordu. Johannân ve arkadaşları ve diğer gündüz vaftizcileri, kendilerini İskenderiye'nin, hatta ve hatta dünyanın diğer Yahudilerinden farklı görüyorlardı, zira, onlara bakılacak olursa, diğer Yahudiler hahamları aracılığıyla, Kudüs Tapınağı'ndaki din adamlarına tabi idiler. Kudüs Tapınağı'ndaki din adamları ise onlar için iğrençliği temsil ediyordu, çünkü bu Kudüs Tapınağı din adamları bir zamanlar, bunların Essenli kuzenlerinin başını öldürtmüştü. Bunlar, Talanton tarafından açıklanan inançlarıyla da Yahudilerin büyük bir çoğunluğundan ayrılıyorlardı. Talanton tarafından açıklanan inanç şuydu: Onlar için zamanın sonu çok yakındı; normal Yahudiler bu fikri saçma buluyordu.

İskenderiye Sokakları'nda Johannân'ın ve onun üç arkadaşının yanına yanaşacak ve onların sözlerine kulak kabartacak olanlar, bunların, Yahudilerinkinden farklı bir dinden olduklarından hiç şüphe etmezlerdi. Delta Mahallesi'nin kuşatılması, gerçekten de, Johannân'ın bir öfke çığlığı atmasına sebep olmuştu: "Bu, hatada ısrar edenlerin cezalarındılmasıdır!" Ve sadık çömezlerinden biri de hemen eklemişti: "Onlar zamanın sonunun geldiğine inanmamışlardı, İşte şimdi bunun ister istemez kabul etmek zorundalar!"

Johannân ile birkaç hafta öncesinden kalmış, görülecek bir hesabı olan biri, Sezar Caddesi'nde, belediye başkanlık divanı üyeleri tarafından yerleştirilmiş meşalelerin kötü ışığına rağmen, Canopique Sokağı'nı dolduran halkın içinde onu tanıdığı zaman, Johannân için cezasız kalan o şanslı günlerin birden sonu gelivermişti: "Bir Yahudi!" diye bağırmıştı. "Bir Yahudi! Onu, bu adamı tanıyorum! O, bir sünnetli!" Başlar birden bu ek kurbana doğru çevrildi. Dehşet içinde kalmış olan Johannân, gençliğinin ve çevikliğinin verdiği süratle dönüp kaçmaya başladı. Onu izleyenlerle arayı epeyi açtıktan sonra, bildiği karanlık bir sokağa daldı ve orada bir kapıdan girip önüne gelen ilk evin merdivenlerini tırmandı. Bu kadar basamak merdiveni deli gibi tırmandıktan sonra nefes nefese kalmış bir halde, bir dama ulaştı ve oradan komşu evin damına sıçradı. Çok dikkatli hareket etmeye çalıştı, zira, İskenderiye'de yazın alışılagelmiş olduğu gibi, insanlar, serinlemek için, evlerin teraslarında, yıldızların altında uyurlardı; gece yemeğini yedikten sonra, insanlar, şaraplarını, salatalıklarını, kayısılarını veya bademlerini alır, hemen teraslarına çekilirlerdi; bir evden diğerine koşan bir insanın gölgesinin her zaman şüpheleri çekme tehlikesi vardı; bu durumda, adımlarını yavaşlatarak kendine yatacak yer

arayan biri süsünü vermeye çalıştı. Bu arada uykulu bir ses ona: "Nihayet gelebildin, Critos! Artık yatma zamanın! Yarın çalışacağız!" dedi. Bu, çırağına seslendiğini sanan bir tüccardı şüphesiz. Görünmemek ve bir an düşünmek için diz çöktü. Bu şekilde şüphesiz damdan dama geçebilirdi; ama sonunda aşağı inmesi gerekecekti. Evine dönmeyi düşündü, fakat diğerleri onu Yahudi olarak açıklamışlarsa, orada da güvende olmayacaktı. Kafasında bir fikir canlandı: Alexianus'un evi güvenliydi. Metresi dönmelerden biri olan bir Romalının evinde, zulüm ve zorbalıklardan şüphesiz korunmuş olacaktı. Terasın kenarından aşağı sarkarak, yönünü tayin etti ve planını yaptı: Sadece, çoğunlukla karanlık olan dar ara sokakları izleyerek bu eve ulaşabilirdi.

Planladığı gibi, Alexianus'un evine varmak için, aşağı indi. Birtakım yollara girip çıkarak, zekice bir yol izleyerek, yarım saatin sonunda eve vardı ve hizmetçilerin bölümünün kapısını çaldı. Nihayet biri geldi ve gözetleme deliğinden ona baktı.

"Cornelia'yı görmek istiyorum," dedi onu gözetleyen yüze, o da dikkatle bakmaya çalışarak; bu yüzü tanımıyordu.

"Bu saatte hanımım uyuyor," diye yanıtladı ona alaycı gibi gelen bir tonda, bu ton hiç hoşuna gitmemişti.

"Hizmetçilerin başı..." dedi Johannân.

"Benim."

"Seni tanımıyorum."

"Ama ben seni tanıyorum," dedi öteki bu sefer tehdit eder bir tonda.

"Fakat... Lupus yok mu?"

"Lupus ve bütün suç ortakları işten atıldılar," diye yanıtladı öteki. "Yeraltı hücreleri de kapatıldı! Hades seni yutsun! Cehennemin dibine git!" Ve gözetleme deliğini kapattı.

Johannân, yeniden dehşete düşmüş bir halde, karanlığın ortasında kalakaldı. Biri evden çıkıp da onu enselemeden, mümkün olduğu kadar çabuk oradan sıvışması gerekiyordu. Sonra da kendine sığınacak bir yer bulması lazımdı; bulacağı sığınak ancak bir Yunan veya Roma evi olabilirdi. Zihnini toparlayabilmek için, çok yakındaki Apollon Tapınağı'na kadar yürüdü. "Şansım döndü mü ne?" diye sordu kendi kendine, bir sütunun gölgesine sığınmış olduğu halde. Çevresine örülmüş olan ağ her yerinden yırtılıyordu. Bu kadar gayret, bu kadar hile, bu kadar şans ve işte şimdi kendisi tuzağa düşmüştü! Arkadaşlarını düşündü. Halk onların da Yahudi olduklarını anlamış mıydı? Onlar da katledilmiş miydi? İsyan geçinceye kadar, güney mezarlığına giden yeraltı yoluna saklanmak için, Rozet kapısına gitmeyi düşündü. Fakat oraya gidinceye kadar geçeceği yol çok tehlikeli idi çünkü bu yol onu Delta Mahallesi çevrelerine götürecekti, ki buraları da gözünü kan bürümüş insanların işgaline maruzdu. Oralarda, ya kafasına bir şey vurulup öldürülür, ya bıçaklanır veya kolu ya da bacağı kesilirdi... Dehşet içinde titredi! Gözlerini farkında olmadan Apollon heykeline doğru kaldırdı. İşte o zaman Tanrı ona ilham verdi: İon'a benziyordu. Arkadaşlarının Delia olduğunu sandıkları bir delikanlının yanında daha dün gördüğü İon'a. İon bir kadınla beraber! Yok canım, onlar yanlış haber almışlardı!

Johannân kalktı ve Sezar Caddesi'ne yöneldi. Oraya pek kullanılmayan küçük sokaklardan gitti, zira gece ilerliyordu ve burası bir Yunan ve Roma mahallesiydi; isyancıların oralarda bir işleri yoktu. İon! Onu daha önce nasıl düşünememişti! Baştan çıkarıcı bakışlarla, kapısını çalacak ve onu bir arkadaşının gönderdiğini söyleyecekti. Bu oğlanlann amatörü, onun evine sığınmasını reddedemeyecek, diğer

benzerleri gibi, ayağına gelmiş fırsatı tepemeyecekti. Zihninde, hareketlerini kontrol ediyor, onlara çekidüzen veriyordu güya ama Johannân'ın adımları hızlı ve neşeli bir havaya bürünmüştü bile. Gideceği yere gece yarısına doğru vardı. Pencerelerde ışıklar parlıyordu, Johannân adımlarını yavaşlattı, aniden bir korkuya kapılmıştı. İon'un misafirlerine görünmek çok tedbirsizce bir davranış olurdu; zira belki de bir veya daha çok, aralarında sünnetlinin de bulunduğu, konuğu vardı. Bu durumda, hepsi de mutlaka hafifmeşrep olan misafirleri görebilmek için, yolun karşı tarafına mevzilendi. Önce, birinci kattaki dairenin duvarlarına lambaların aksettirdiği gölgeleri gördü; kalabalık değildi, sadece bir ya da iki kişi. Sabırsızlanan Johannân bir oluğa tırmandı, böylece, İon'un dairesiyle aynı seviyeye gelmiş oldu. Orada, neredeyse şaşkınlıktan, tutunduğu oluğu koyverip yere yuvarlanacaktı. Bir kadın! Çünkü bu, gerçekten bir kadındı, omzu çıplak, bir göğsü görünen... Ve bu, kısa saçlarına rağmen, Delia idi... Bir önceki akşam İon'un yanında gördüğü aynı delikanlı! Gözleri şaşkınlıktan büyümüş, ağzı koca bir delik gibi açılmış bir halde Johannân yere atladı. Yoldan bir gece kuşu geçti. Johannân bir kere daha tabanları yağladı. Bir hırsız diye yakalanması eksikti!

Delia, İon'un evinde! Ve vakit ilerliyordu! Johannân uzunca bir süre, ne yapacağını bilmez adımlarla öyle, serseri serseri dolaştı. Her şey yerli yerine oturuyordu, zira, bir gün önce Delia tam bu evin yakınlarında kaybolmuştu! Arkadaşları doğru görmüştü! Bir duvara dayandı, birden enerjisi boşalmıştı. Acıkmış ve susamıştı, yorgundu, hemen hemen bütün kuvvetini yitirmişti. Ne yapacağını ve nereye gideceğini bilmez bir vaziyette, içini çekti ve arkadaşları doğru görmüştü! Bir duvara dayandı, birden enerjisi tükenmişti. Acıkmış

ve susamıştı, yorgundu, hemen hemen bütün kuvvetini yitirmişti. Ne yapacağını ve nereye gideceğini bilmez bir vaziyette, içini çekti ve hüngür hüngür ağladı. Yakındaki bir çeşmenin suyunun mırıltısı duyuldu; Johannân çeşmenin bilezik taşına dayandı, bütün susuzluğuyla sudan içti ve yüzünü yıkadı. Sonra aklına başka bir şey geldi: Delia'nın evi! Kapalıydı! Son kuvvetini tepeyi tırmanmakta harcadı, eve giden çakıllı yolda ayakları yaralandı. Bütün entrikalarının hedef tahtası olan ve son sığınak olarak kaderin cilvesinin onu sürüklediği bu eve uzaktan baktı; ölü görünüyordu. Yabanileşmeye başlamış olan bu karanlık bahçelerde başıboş dolaştı. Girişi tırmandı ve toz toprak içindeki mermer üzerinde gıcırdayan adımları bir fareyi ürküttü, ürküttüğü fareden kendi de korkmuştu. Ana kapıyı açmaya çalıştı, ama boşuna. Girişten geri döndü, evin etrafını dolaştı ve günün solgun ilk ışıklarında, bir incir ağacını fark etti; meyveleri çatlamaya başlamıştı; Onu kopardı ve zayıf bir nokta bulup, bir yerden içeri girebilmek için araştırmasına devam etti. Panjurlarla sımsıkı kapanmış pencerelerden girme imkânı olmayacaktı herhalde. Nihayet bir kapı açıldı; haftalardır boş olan, rutubetli, küf ve pis bir şarap kokusu sinmiş hizmetçilerin bölümüne, kapının açılmasıyla paldır küldür daldı. Bir iç merdiven, onu villanın terk edilmiş ihtişamına götürdü. Yorgunluktan bitap sendeliyordu; yolunun üstündeki ilk yatak, kendini oraya attığı zaman, tahtalarıyla inledi. Ve elinde bir incir, bir anda uykuya daldı.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

İskenderiye'de Kaybolanlar

Alexianus sıkıntıdan patlıyordu. Hafif bir gece yemeğinden sonra, evinin terasının korkuluklarına dayanmış ve yanında Sylvestrus olduğu halde, limanı seyrederken, Sylvestrus'a doğru dönmüş yüksek sesle düşünüyordu: "Üç hafta önce, hayat bayramdı. Nefis ve seven bir metresim vardı. İskenderiye bir bayramdı. Hiçbirinden şüphelenmeden ve hiçbirine sitem etmeden, dosttan dosta koşuyordum. Bugün yapayalnızım, esrarengiz şartlarda metresim kaybolmuş, bu şehrin ruhunu kötü bir melek zaptetmiş ve onu delirtmiş. Sezar Caddesi'nden gülerek geçen aylaklar, zevk ve sefa düşkünleri şimdi hep, katillere, hırsızlara ve kundakçılara dönüşmüş. Sokakta karşılaştığınızda hiç dikkat bile etmediğiniz kişilerin şimdi nefret nehirleri kustuklarını düşünüyor insanlar. Vali Flaccus, bütün hayvanlar gibi aptal ve bütün entrikacılar gibi aşağılık, entrikacı bir hayvan niteliği sergilemiştir. Bu akşam, binlerce İskenderiyeli gözyaşı dökmektedir, ölülerini gömmüşlerdir onlar ve ölülerinin cesetlerine, savaş alanlarında bile riayet edilen saygı gösterme esası uygulanmamıştır. Ve ben, en yakın arkadaşımı, belki bir iğrençliği, adiliği, zalimliği ve insanlık dışılığı örten bir maske olarak algılama noktasına gelmiş bulunuyorum. Sylvestrus,

büyüye inanmam ve bana da İskenderiye'ye de büyü yapıldığını düşünmem gerekiyor!"

Sylvestrus üzgün bir vaziyette, tek kelime etmeden bu sözleri dinliyordu. Üç bekli lambalar terasın tavanında hafif hafif sallanıyordu ve terası çevreleyen duvarlara yerleştirilmiş büyük taş saksılardan, akşamın serin rüzgârını kokulandıran üstü pıtrak gibi çiçek dolu yasemin çağlayanı dökülüyordu. Tepenin eteğinde, Krallar limanı ve Sezar Caddesi ışıklarıyla pırıl pırıldı. Her akşamki gibi, hava, uçarı küçük periler misali ışığın etrafında dans eden pervane ve sinekçiklerle doluydu. Bu, insana üzüntü veren bir dekor değildi, ama yaşama şevkinin onu bir aya yakın bir zamandır terk etmiş olduğunu kabul etmek gerekiyordu. Sylvestrus, yakındaki meyve tabağından, Alexianus'un Delia'nın evinden getirttiği altın kakmalı nefis gümüş tabaktan bir incir aldı, soydu ve sanki onu saran acıyı bir ölçüde de olsa örtmek istermiş gibi, ağır ağır yedi onu.

"Tanrılar çoktan çizmişler kaderimizi," dedi nihayet. "Fakat hangi tanrılar, İskenderiye'nin yazgısını değiştirmek isteyecek, onu bambaşka bir şehir yapacak kadar zalim olabilir acaba?"

"Gerçekten de, hangi tanrılar?" diye soruyu yineledi Alexianus. "Bizimkilere tapınaklar ve sunaklar yaptırdık, onlara kurbanlar sunduk, onlara saygı gösterdik. Niye bu kadar celallendiler ve bize karşı niye bu kadar kötü olsunlar? Hayır, bunlar bizim tanrılarımız değil, Sylvestrus. Bunlar, Yahudilerin tanrıları!"

"Buna seve seve inanmak isterdim," diye itiraz etti Sylvestrus, "Fakat hepimiz biliyoruz ki, bu tanrıların ya da daha doğrusu onların Tanrı'sının, zira onlar sadece tek Tanrı tanıdıklarını iddia ediyorlar,- öfkesinin ilk kurbanları gene kendileri oldu. O halde onların Tanrı'sının onlara karşı

korkunç bir cezalandırma hissiyle dolu olduğunu kabul etmek gerekir. Bu Tanrı'nın, onun öfkesine aynı şekilde biz de maruz kaldığımıza göre, bizimkilerden daha güçlü olduğunu da kabul etmek gerekir. İskenderiye mahvoldu, ticaret hayatının bu fırtınanın olumsuz etkilerini onarıp, yaralarını sarıp sarmalayabilmesi için haftalar ve aylar geçmesi gerekecek. Ama, ben, herhangi bir Tanrı'nın diğerinden daha güçlü olduğuna inanmayı reddediyorum, Alexianus. Bence, bu, tanrılara hakarettir."

"Git de, bunu Cornelia'ya anlat!" dedi acı acı Alexianus, istirahat etmesi için denize karşı yerleştirilmiş bir yataktan onu ayıran birkaç adımlık mesafeyi aşabilmek için koltuk değneklerine sarılarak. "Şimdi ben hizmetçileri kovdum, eklenti binalarda oturanların başına güvenilir bir adam getirdim, bu işbirlikçilerin benim kendi evimde kazma küstahlığını gösterdikleri şu tünelleri tıkattım ya, karım, yeni Yahudi din kardeşlerini kaybetmiş olduğu için ve o deli gibi tutkun olduğu şu esrarengiz genç adam için, odasında durmadan ağlıyor," diye bağırdı Alexianus yatağına uzanarak. "Ve artık babasından da para ümidi yok, zira ben oyunu meydana çıkardım!"

"Bunun önemi yok, Alexianus, özür dilerim, tekrar tekrar söylüyorum, ama bu işte heyecana kaptırdın kendini, acele ettin. Eğer durumu bilmiyormuş gibi davransaydın, belki de şu ünlü genç adamı enseleyecektik ve geçen gün Philon'un hamamda bize söylediği gibi, Delia'ya karşı girişilen komplonun içinde olup olmadığını da öğrenmiş olacaktık."

"Sen istediğin gibi konuşuyorsun!" diye itiraz etti Alexianus. "Cornelia'nın ondan para çekmeyi sürdürmesi için, kayınpederimin benim işlerimin iyi gitmediğini sanmaya devam etmesine izin veremezdim! Bu itin, kopuğun, bu ciğeri

beş para etmez adamların çoğalıp benim evime kadar girmelerine, orada beyaz karıncalar gibi tüneller kazmalarına hele, daha hiç izin veremezdim! Bu kargaşaya bir son vermek gerekiyordu." Sekreter cevap vermekten kaçındı ve bir çilek kabına şarap boşalttı ve bu soğukluğu büyük bir iştahla yedi. "Philon'un dediği," diye sürdürdü Alexianus, "Bana gerçeğe yakın görünmüyor. Cornelia'nın aptal olduğuna inanmak istiyorum, fakat onun Delia'yı zehirlemeye çalışacak kadar kötü olduğuna inanmıyorum. Komployu bir başka şekilde açıklamak mümkün. Niye sen hiçbir şey söylemiyorsun?" diye sordu sabırsız bir tonda. "Rica ederim, şu hurma kâsesini ver ve niye sessiz kaldığını da söyle bana."

Sylvestrus, efendisinin soran bakışları altında, hislerini yüzüne yansıtmamaya çalışarak, söyleneni yaptı, sonra yerine oturdu.

"Şüphesiz haksızlık ettim, çünkü ben senin hizmetkânınım," dedi hislerini hiç belli etmeyen bir tonda; "Fakat, hiçbir şey, benim kafamdan, daha sabırlı olsaydın ve karından yüz elli bin sesterce hortumlamış olan şu esrarengiz delikanlıyı ele geçirmiş olsaydın, neredeyse Delia'nın hayatına mal olacak olan ve sonunda onu kaçmaya zorlayan bu komplo hakkında çok değerli bilgilere sahip olabilirdik düşüncesini çıkaramayacak."

"Olsun, tamam," diye kabul etti Alexianus. "Sabırsız davrandım. Fakat daha fazla ne öğrenecektik?"

"Bazen, hata, başarıya ulaşmış doğru bir hareketten çok daha fazla şey söyler, çok daha fazla şey öğretir," dedi bilmece gibi konuşan Sylvestrus.

"Ne bu, böyle karman çorman, çorba gibi ifade?" diye isyan etti Alexianus. "Konuşacaksan, doğru dürüst konuş!"

"İzninle sana, istediğinden daha fazlasını öğrenmemen için olayların seyrini hızlandırıp hızlandırmadığını sormak

istiyorum. İşte örneğin şu olayı alalım: sen, sabırsızlığını bahane ederek, karının bu adamların dinine geçmiş olduğunu açıkça ifade etmeyi es geçtin, bu konuyu hiç ağzına almadın. Yani şurası açık ki, karın resmen Yahudi veya kendini öyle sayıyor ve sen bunu görmezden geliyorsun. Şimdi bu görmezden geliş rastlantısal mı?"

Alexianus bir an düşündü, yanına konmuş kâseden bir hurma daha aldı, onu ağır ağır yedi ve çekirdeğini teras duvarının üstünden fırlatı. "Cornelia'nın din değiştirmesi, yarını olmayan delice, geçici bir heves, hiçbir sonuca ulaşmayacak bir delilik."

"Bir senatör kızı olan ve eli de pek açık olmayan bir Romalı kadının, birkaç hafta içinde bir Yahudiye, sadece geçici bir heves uğruna, elli bin sesterce vereceğine inanıyor musun?" diye görüşünü belirtti Sylvestrus.

"Cornelia Yahudi olduğuna tamamen ikna olmuş mu demek istiyorsun?"

"Bu, benim kanaatim ve Alexianus, onun yaptığı masraflan babasına bildirmendeki acelenin de, her şeyi hemen olduğu yerde durdurmak ve bir skandalı önlemek arzusundan kaynaklandığını düşünüyorum; bu da gene benim fikrim. Zira, sen eğer şu ünlü genç adama el koymuş, onu yakalamış olsaydın, bu, büyük bir skandal olurdu. O zaman ne yapacaktın? Adaleti sen sağlamayacağına göre, onu polise teslim edecektin. Ya o ne yapacaktı? O da, Roma vatandaşı olan Alexianus Retator'un karısının, Caligula'nın nefret ettiği din olan Yahudiliğe dönmüş olduğunu Roma makamlarına açıklayacaktı."

"Çok doğru, rezil herif!" diye kabul etti yüzünde bir gülümsemeyle Alsxianus. "Düşüncelerimi okuyorsun, söyleyeceğimi biliyorsun! Daha az içimi okuyabilen bir sekreter bulmam gerekecek!"

"O zaman da, böyle bir sekreter daha az etkili olurdu," dedi Sylvestrus. "Pekâlâ, şimdi, demek ki, Roma vatandaşı olarak taşıdığın saygınlık, bunun yanındaki diğer duygulara, sevgine galebe çaldı. İşin gerçeği, tek kelimeyle, Delia'dan vazgeçtin."

"Hayır!" diye itiraz etti Alexianus yerinde doğrularak. "Bu akşam onun evinde bir akşam yemeği yiyebilmek için, Afrodit Tapınağı'na bin sesterce bağışlardım!"

"Evet," dedi Sylvestrus sesinde zeki bir ifadeyle. "Delia mutlu günlerin mücevheriydi. Ama bir tarafta senin onurun bir tarafta o olduğu zaman, onun yıldızı söndü."

"Bütün bunlar bana, Cornelia'nın nasıl ve niçin bu zehirleme komplosuna bulaşmış olduğunu açıklamıyor," dedi suratı asık olan Alexianus, bir üçüncü hurmayı daha alarak. Bunlar bütün bir gün hurma balına yatırılmış, kırmızı Nubya hurmalarıydı; böyle bala yatırıldıkları zaman ağızda erir, lokum gibi olurlardı, ama bunları hemen tüketmek gerekiyordu, zira ikinci günden itibaren, hoş olmayan bir şekilde ekşiyorlardı.

"İşte terk edilmiş, bırakılıvermiş bir hanımefendi," dedi Sylvestrus kendine şarap doldurarak. "İktidarı, onun sağladığı prestijleri, şanı şerefi ve yüklediği görevleri çok iyi bilen Romalı bir kadın. Onun nazarında para kazanma hırsına ve ahlaksızlığa hasredilmiş bir doğu şehrine sürülmüş bir kadın. Burada şan ve şeref dolu hiçbir şey olmaz; burada onun için fethedecek hiçbir şey yoktur. Ondan uzakta mesleklerini kazanmakta olan çocukları Roma'dadır. O, kendini, bir batakhaneler şehrine sürülmüş bir kraliçe gibi görmektedir. Para kazanma işlerini bitirince, İskenderiyeliler sarhoş olur ve vücutlarının her zerresiyle aşk yaparlar. Roma'da olsa, iktidar sahipleriyle birlikte eğlenir, entrikalara katılır, imparatorluk törenlerine iştirak eder ve saygı görürdü. Burada ise

hizmetçileri ve kendi gibi, ama ondan daha düşük sınıftan diğer hanımefendilerin arkadaşlığı ile sınırlı bir çevrenin içinde tıkılıp kalmıştır; bu kadınlar bir incir çekirdeği doldurmaz boş laflarla günlerini geçirmektedirler ve hatta şüphesiz zaman zaman ona kocasının bir yosmayı, bir bütçeyi mahvedebilecek servetlere gark ettiğini de laf arasında ihsas etmektedirler. Can sıkıntısının içinde, bu gözden düşme, beğenilmeme hissini de yaşamaktadır."

"Anlaşıldı!" diye bağırdı Alexianus düşünceli düşünceli. "Bana şarap ver ve devam et!"

"Pekâlâ," dedi Sylvestrus. "Ve nasıl olduğunu bilmediğimiz bir rastlantıyla, ahlak konuşmaları yapan, çok hoş bir delikanlıya tesadüf eder. Adamın güzelliği, onda çoktandır kullanılmayan telleri titretir. Üstelik, bu kavalyenin söyledikleri de akıl karıştırıcıdır: Bütün kölelerin geri satın alınıp serbest bırakılmasından, insani bir şarttan söz etmektedir. Bütün insanların kaderi, kısmeti olan ıstırabın ötesinde, ilahî, üstün bir ışık var, demektedir; Zeus'un, Ra'nın veya bilinen başka herhangi bir tanrınınkinden mukayese edilemeyecek derecede çok daha üstün bir gücün ışığı. Bu güç, birkaç yıl önce Romalılar tarafından çarmıha gerilmiş olan bir adamda şekillenmiş, kişileşmiştir. Bu adam, babası, Tanrı'nın nuruna, parlaklığına ulaşılabilmesi için, bütün zevklerden, bütün zenginliklerden, bütün iktidarlardan vazgeçilmesi öğretisini yaymıştır. Açıkça görülebileceği gibi, Cornelia'nın kafası karışmıştır. O, zevk olarak zaten pek bir şey tanımamaktadır; zenginlik ise ona sadece erkekler tarafından sağlanan bir şeydir ve ancak kıyısından köşesinden bir iki kırıntı düşmektedir ona; iktidara gelince, kanaati odur ki iktidar ondan hep uzak kalmıştır. Zaten hiç sahip olmadığı ya da hemen hemen sahip olmadığı şeylerden vazgeçmekten daha kolay ne olabilirdi onun için."

"Bütün bunları nasıl biliyorsun?" diye sordu Alexianus hayran olmuş, büyülenmiş bir şekilde.

"Yol verdiğin hizmetçilere haklarını ödemekle beni görevlendirmemiş miydin?" dedi Sylvestrus. "Bu arada ben, hizmetçilerin, Cornelia'nın yeni girdiği dine mensup olan şeflerini sorguladım. O, bana, gerçeğe tamamen vakıf olan ve zavallı bir cahile hitap eden bir adam edasıyla, konu hakkında bilgi verdi, bana çok şey öğretti. Çok sinir bozucu olabilirdi, işin içine biraz mizah katınca bayağı eğlenceli oldu. Bu terasın iki kat altında, hizmetçiler bölümünde toplanan, –bir ayakkabı tamircisini, bir demirciyi ve hırsızlardan bir yarı melezi saymazsak– Cornelia'nın ve senin hizmetçilerinin büyük bir hevesle girdikleri bu din, cinsel saflığı vaat etmektedir. Bu dine göre, Tanrısı'nın seçtiği varlık, sadece bedensel zevklerden değil, fakat aynı zamanda dölleme, dünyaya getirmeden de vazgeçmiştir..."

"Bedbaht, zavallı!" diye bağırdı Alexianus.

"Bedbaht, şüphesiz. Fakat, sonuçta onlar zamanın sonunun çok yakın olduğuna inanmışlar. Bu durumda, ilahi mutluluğa girmeyi umanlar için kendini saf bir şekilde muhafaza etmek fevkalade doğru bir şey. 'Artık sonuna yaklaştığımız bu zamanların gurup vaktinde,' diye açıklıyorlar, kösnül istekler, tenin istekleri, oburluk ve zina, yıkımın iğrençlikleridir. Bütün bunlar kimi özetler? Bir yosmayı!" Alexianus gözünü bile kırpmıyordu, sekreterinin söylevine kendini o kadar kaptırmıştı. Sekreter yeniden şarap aldı. "Gerçekten de, işin aslı şudur: Bir yosma, buradaki, parayı dağıtan hanımefendinin kocasının ilgi ve sevgisini sömürür, onu yer bitirir. Bu tarif edilemez bir skandaldır! Bu orospu, büyük servetini sergilemekte ve açık saçık muhteşem davetler vermektedir! Bu ün artık kokuşmuş bir Babil olan İskenderiye'ye bir ibret teşkil etmesi için, bu kadının defterini dürmek

çok yerinde olur. Onun ölmesi ve ölümünün ilahi bir cezalandırma görünümüne bürünmesi gerekmektedir. Bu da zehir olacaktır."

Sylvestrus bardağının yarısını boşalttı. Küçük sinekler ve gece kelebekleri, sanki sekreterin konuşmasıyla hareketlenmişler gibi, birden lambaların etrafına toplanıp uçuşmaya başladılar. Alexianus yıkılmış görünüyordu.

"Ve bütün bunlar benim evimde cereyan ediyordu!" dedi acı acı. "Ve cinayet benim evimde tohumlandı!" Derin derin içini çekti. "Peki, söyle bana, Anaxo'yu bu komplonun neresinde işin içine sokuyorsun?"

"Bu da, şayet bu kadar sabırsız olmasaydın, açıklığa kavuşturabileceğimiz noktalardan biriydi," dedi Sylvestrus. "Fakat şimdi bu şehirde, kaybolanları sayma noktasına gelip takılmış bulunuyoruz. Yalnız ölüleri değil, buharlaşmış gibi görünenleri, Delia'yı, Anaxo'yu, genç din vaizini de saymak noktasındayız. Cornelia da kaybolursa hiç şaşmam!"

Alexianus bir kahkaha attı. "Cornelia'nın bu kadar çabuk kaybolacağını sanmıyorum!"

Sylvestrus terasın korkuluklarına, bir yasemin saksısının yanına dayandı. "En garip olanı da şu: Eğer Philon'un geçen gün hamamda bize söylediğine inanacak olursak, bu Yahudiler tam Yahudi değil, çünkü onlar Yahudilerden nefret ediyorlar."

"Nefret etsinler, ya da etmesinler, bunlar melun bir soy!" diye açıkladı Alexianus. "Normal Yahudilerden, sözleri Philon'unki kadar çapraşık ve uzun olsa bile, ne geleceğini bilirsin, ona göre davranırsın. Ama bunlar tehlikeli şeyler zırvalıyorlar ve karışıklık tohumları ekiyorlar."

Bastonunu aldı, Sylvestrus ayağa kalkmasına yardım etmek için hemen koştu. Héron tarafından kurulmuş asansör boşluğuna doğru ilerlediler, orada yerlerini aldılar, küçük bir

çanı çaldılar ve zemin katındaki köleler makaraları harekete geçirdiler; üstünde durdukları platform bu iş için yapılmış kafesin içinde yavaşça alçaldı.

"Hâlâ bir parça titreme yapıyor," dedi Alexianus.

Oturma odalarının katı olan birinci katta, Alexianus, öğleden sonra posta kadırgasından almış olduğu, oğullarıyla ilgili haberleri vermek için, önce Cornelia'nın odasına yöneldi. Kapıyı açtı. Oda boştu. Şaşırdı. Belki bahçedeydi? Bir köleye onu araması emredildi. Hayır, Cornelia bahçede değildi, başhizmetçisi de yoktu. Onları bütün evde, bodrumdan terasa kadar, bütün evde aradılar, hizmetçiler sorgulandı, ama boşuna.

Cornelia da kaybolmuştu. İki adam, şaşkın, birbirlerine baktılar.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Birilerinin Büyük Acısı, Diğerlerinin Hor Görmesi

Kalbi ve zihni ölüler için dualarla dolu olan Philon evine döndü, muhafızları kapıya bıraktı, onlara yiyecek ve içecek getirilmesini emretti ve odasına kapandı. Bu kadar ceset, bu kadar ıstırap, bu kadar utanç! Ve, içinde, kömürleşmiş insan eti kokusunu almamaya çalıştığı o iğrenç yanık kokusu! Ağlaya ağlaya artık gözyaşlarının tükendiğini düşünüyordu. Job'un Kitabı'nın rulosunu raflardan çekti ve okuduğu kelimeleri hafifçe mırıldandı: "Bana yüzünüzü dönün, büyük üzüntü duyun ve elinizi ağzınıza koyun. Hatırladığım zaman, çılgına dönüyorum; vücudum dehşet içinde kalıyor. Caniler niçin yaşıyorlar? Onlar başanlı oluyorlar ve hatta güçlerini arttırıyorlar. Onların soyundan gelenler, onların karşısında güç buluyorlar..." Gözlerini kaldırdı, çünkü hâlâ gözlerinde yaş vardı. Rulo kendiliğinden bükülüp kapandı.

Zulme uğramış bir Yahudi kolonisi; uzun zamandır tanıdığı insanlar en iğrenç şekilde öldürülmüş, cesetleri sokaklarda sürüklenmiş, karıları, kız kardeşleri, kızları herkesin gözü önünde aşağılanmış, kirletilmiş, erkek kardeşi tutuklanmış... Fakat niçin? Onun halkı hangi esrarengiz suçu işlemişti? Bunda Yahova'nın parmağı mı vardı? Maruz kaldıkları

bütün musibetler, onun inkâr etmeyi reddetmelerinden ileri geliyordu. İlahi bilgelik onları böyle mi ödüllendiriyordu? Ya Philon, o, acaba yanılmış mıydı? Roma'dan beklenebilecek hiçbir barış ümidi yok muydu? Felsefesinde ona yol göstermiş olan prensip, yani Yunan düşüncesiyle Yahudiliğin uzlaştırılması yanlış mıydı o halde? Birkaç gün önce Alexianus'a, her insan için yapılacak tek şeyin tiranlıkla kargaşa, anarşi arasında bir seçim yapmak olduğunu söylemiş olan Philon çok mu erken konuşmuştu? Zira, işte ispatı ortaydı: Roma tiranlığı Yahudilere tahammül edemiyor, onları hiç sevmiyordu. Yapılacak gerçek seçim özgürlükle ölüm arasında olacaktı! Ve ihtiyar adam titredi: Ölüm gelmişti işte, ama özgürlük yoktu görünürlerde. Roma, dedi kendi kendine, bundan böyle kaderi temsil ediyordu, Fakat bu düşünceyi hemen itti bir kenara; zira Yahova'dan gelenden başka bir kader yoktu, olamazdı; o, dine, Tanrı'ya saygısızlık etmişti böyle düşünmekle! Pagan zalimlik, Tanrı'nın yüzü olamazdı! Hemen hemen bükülüp kapanmış olan ruloyu uzun süre inceledi durdu; bu, sanki kendi hayatıydı, sanki sözler söylenmiş bundan sonra artık önünde tek hedef öbür dünya idi. İhtiyar adam ağladı. Böyle giderse, yeryüzünde hiç Yahudi kalmayacaktı, onlar aynı zamanda hem yeraltında, hem de gökyüzünde olacaklardı.

Kapısı çalındı; gelenler, Lysimacos'un çocukları, hizmetçiler, sırdaşları, kısacası, onda teselli aramaya gelen bütün ev halkıydı. Onlara ne sunabilirdi? İntikam sözleri mi? Şimdi sırası değildi bunların. Peki, ya ümit sözleri mi? Onun da hiç sırası değildi, ümit kaynağı kurumuş gibiydi. Sıkıntılı, durumu sorgular bir halde, kollarını havaya kaldırarak, odadan çıktı. Ev, boğuk gözyaşı ve sevgi çığlıklarıyla, sorgulayan çığlıklarla ve açılıp kapanan kapıların boğuk sesleriyle çınladı...

"Hayır," diye güvence verdi, bu durum devam etmeyecekti. Bu konuda hiçbir şey bilmediğini ve durumu sorgulamaya cesareti olmadığını da biliyordu. Tanrı, Roma'nın çehresine bürünmüştü ve uzun yaşayanlar, Roma'nın tanrıçası olan Fortuna'nın (Kader'in), bir tekerleğin üstüne çıkmış olan bu beyinsiz, kör kadının kaprisli biri olduğunu da biliyorlardı. Kısacası, bu Fortuna, Tanrı'nın yerini tutuyordu, Tanrı kendisine yapılan bu hakareti affetsindi. Bunu böyle düşünmek için artık Yahudi olmak gerekmiyordu, bu tarif edilemez bozulmayı, kokuşmayı, çürümeyi başarabilmek için, İskenderiye olmak yeterliydi!

Aynı saatte, gizli ayinlere başkanlık eden Rahip Nebseni Başrahip Anoser ile baş başa gece yemeği yiyordu. Üstüne yerleştirilmiş tabaklarla süslenmiş, ortada, içinde üç lotüs çiçeği bulunan bir kâsenin süslediği alçak bir masanın başında, birbirlerinin karşısına diz çökmüşlerdi. Kuru üzümle ve yeşil buğdayla doldurulmuş bıldırcınlar, taze soğanla pişirilmiş bakla, rezene ve tere otu salatası, şarap ve hurma. Hepsi buydu, parlak bir yanı yoktu yemeklerin.

"Korkunç!" dedi Nebseni bıldırcını parçalarken.

"İnsan nasıl niteleyeceğini şaşırıyor, kelimeler yetersiz kalıyor," diye Anoser daha da üstüne basarak olayın korkunçluğunu belirtmeye çalıştı. "Bu bıldırcınlar nefis."

"Delta bataklıkları. Düzeni hakim kıldıklarını iddia ediyorlar, halbuki kargaşanın, karışıklığın müsebbibi kendileri," dedi Nebseni, başparmağıyla işaretparmağı arasına yeşil buğdayla kuru üzümleri alıp onları ağzına götürerek.

"Onlar buna imparatorluk diyorlar!" dedi Anoser şarabından bir yudum aldıktan sonra. "Belli fikirleri yoksa, bir imparatorluk olduklarını nasıl iddia edebilirler?"

"Bu konuda Yunanlılara güveniyorlar. Fakat, Anoser, sana sormak istiyorum, kimdir bu Yunanlılar? Lidyalılar, Likyalılar, Frigyalılar, Kilikyalılar, Bitinyalılar gibi, bir kısmı Asya'dan gelmiş, diğer bir kısmı ise, Trakyalılar, Makedonyalılar, Giritliler, Kıbrıslılar gibi yabancı topraklardan gelmiş bir halklar karışımı... Bir kısmı Kuzey'den, diğerleri Asya'dan gelmiş, birbirine karışmış dinler. Onların Dyonisos'ları, adı Siva olan Asyalı bir tanrı; Apollon'ları bir Trakyalı. Ve bütün bunlar bize ithal edilip kabul ettiriliyor! Halbuki biz her şeyi ne güzel düzenlemiştik, bizim kendimize has, yerli tanrılarımız vardı..."

"Silahların yaptığı şey, işte bu," dedi canı sıkkın bir halde Anoser, kendine bir parça bakla alarak. Baklayı çiğnedi ve neşeli bir tonda ekledi: "Bakla olmasa ne yapardık?" Nebseni gülmeye başladı. "Silahların yaptığı şey bu," diye tekrarladı Anoser. Bronz teni lambaların altında parlıyordu, gözleri yarı kapalıydı; kendisine hemen konuşma yeteneği bahşedilliverecek bir heykel gibiydi. "O silahların gücü bize hep ihanet etti. Beş asırda, üst üste üç kere, bir kere Pers Cambyse, bir başka kere Makedonyalı İskender ve üçüncü kez de Romalı Augustus tarafından olmak üzere, üç kez topraklarımız fethedildi. Biz ne olmuştuk bu durumda? Roma İmparatorluğu'nun tahıl ambarı, bir de inek olmuştuk, ne olacaktık başka! Yüz kapılı Teb'den, bugün toz toprak içinde kasabalar kalmıştır geriye, İskender bu şehirden başkent yapmıştı ve bu şehir başkent olarak da kaldı. İskender, ordunun ve donanmanın kontrolünü Yunanlılara vermişti. Augustus, ne büyük hakaret, bütün Mısırlıları Roma vatandaşı yaptı, bu, sadece bizi daha iyi vergilendirebilmek içindi, başka bir şey için değil yoksa. İşte, şimdi biz, kendi ülkemizde yabancılarız!"

"Bu akşam çok karamsarsın, çok acı konuşuyorsun," diye düşüncesini belirtti Nebseni. "Romalılara karşı silaha sarılmayı düşünür müsün?"

"Eğer böyle bir şey yapsaydım," diye yanıtladı ciddi bir tonda Anoser, "Kaldıracağım, Amon'un kılıcı olurdu. Ancak kılıçta ilahi güç vardır!"

Nebseni ona soru dolu ve sonra da şaşkın bakışlarla baktı. Yüzü gibi bronz renkli kolunu salata tabağına doğru uzatmasını ve rezene salatasından almasını izledi. "Bu Anoser ilginç bir adam," diye düşündü Nebseni. Bir baş, bir gövde, bir karakter. Fakat tek bir adam kaderin yolunu değiştiremez!

III

DENİZİN VE AŞKIN DALGALARI

BİRİNCİ BÖLÜM

Hapisteki Kadın

İon, gezip dolaşmak için evden çıkarken, dört adamın, yere koydukları bir sedyenin yanında, sokağın köşesinde dolanıp durduklarını görmemişti. O gözden kaybolunca, bu dört adam sedyeyi evinin önüne getirdiler ve gidip kapıyı çaldılar. Kapıyı bir köle açtı. Onu etkisiz hale getirdiler, ağzını tıkadılar, sımsıkı bağladılar ve bir köşeye attılar; bu sırada bilinmeyen birtakım adamlar eve dalıyorlardı. Kapı acele kapandı. Saldırganlardan biri İon'un görkemli dairesinin olduğu kata giden merdiveni hızla tırmandı. Sırtı kapıya dönük, saç tuvaletini yapan Delia ancak Johannân'ı tanıyabildi. Üzerine bir örtü atıldı. Delia bağırdı.

"Bir çığlık daha atarsan," dedi buyurgan bir ses, "Kendini ölmüş bil! Bıçağımın ucu örtünün üstünde!"

Gerçekten de, Delia onun sivri ucunu sırtında hissetti. Onun da kendi bıçağı daima kalçasının üstündeydi; ama nereye vuracağını bilmediği için, onu kullanamazdı. Bir sucuk gibi çarşafa sarılmıştı ve hiç hareket alanı kalmamıştı. Bir adam onu ayaklarından yakaladı, diğeri omuzlarından; onu kaçıranlar merdivenden iniyorlardı. Düşündü ve kendi kendine, bunların, Mandulis'in evinde giriştikleri darbeyi şimdi başarmış olduklarına ve niyetlerinin o zaman da onu öldürmek olmadığına, öyle olsaydı, onu şimdi öldürmüş olacaklarına

ve bu durumda, onu bu kadar uzun zamandır rahatsız edenlerin kimliklerini saptamanın daha doğru olacağına karar verdi. "Basamağa dikkat," diye fısıldadı bir ses, Delia birinin inlediğini fark etti, giriş kapısı gıcırdadı ve kendini bir şeyin üzerine uzatılmış buldu; şüphesiz onu bir sedyeye koymuşlardı. Fakat nereye gideceklerdi? Kulağına çalınan kelime parçacıklarından hiçbiri, ona bu konuda ipucu vermiyordu. Zorlukla nefes alıyordu; acaba onu havasızlıktan boğmayı mı düşünüyorlardı?

Yarım saat kadar olduğunu tahmin ettiği bir sürenin sonunda, sedye yere kondu. Onu yeniden karga tulumba aldılar ve saman üzerine yatırdılar. "Biraz hava!" diye bağırdı. Biri, yüzünün üstündeki örtüyü yakaladı ve orada bir yarık açtı; bıçağın keskin yüzü burnunun dibinden geçti ve o aradan bir kırıntı gökyüzü görebildi. Gelecekleri yere, üç saat mi, dört saat mi, beş saat mi sonra vardılar? Yolculuk ona bitmez tükenmez gelmişti. Susamıştı, acıkmıştı ve doğal ihtiyaçları da onu sıkıştırıyordu. Bir çınlama ardından menteşeleri üzerinde bir kapı gıcırdadı. Onu yeniden yakaladılar ve ayakları üzerine diktiler ve biri onu sıkıca bağlayan ipleri çözdü. Delia üzerindeki örtüyü çekti çıkardı ve kendini, aynen onu kaçırdıkları andaki gibi buldu; üzerinde tuniği, ayağında bir tek sandal vardı, diğeri bir adamın arabalığa doğru götürdüğü arabada kalmıştı. Gösterişsiz, ne oldukları belli olmayan binalar topluluğuyla çevrilip kapatılmış bir avluda bulunuyordu. Etrafını erkekler çeviriyordu. Onların arasında, Canopique Sokağı'nda onu izleyenleri tanıdı. Ter içinde, ellisine gelmiş bir adam ve bir kadın hariç, bunların hemen hemen hepsi gençti. Yüzlerindeki ifadeleri çözmeye çalışarak, hiç de sevimli olmayan bakışlarla, bir bir hepsinin yüzüne baktı. Bazılarının yüzünde şaşkınlık, diğer bir

kısmınınkindeyse kötü niyet, düşmanlık okunuyordu, fakat şurda burda serpiştirilmiş cinsel istekler de vardı belki, Delia bunları da sezinliyordu. Uzaktan en düşmanca görünen yüz, bir kadınınkiydi. Delia nihayet kararlı bir ses tonuyla şöyle dedi:

"Sandallarımdan biri el arabasında kalmış olmalı." Onun çıplak ayağına baktılar, ama hiç kımıldamadılar. "Siz onu bulup getirmezseniz, ben gideceğim," dedi. "Çıplak ayakla gezmeyi düşünmüyorum." Canopique Sokağı'nda da o grubun içinde yer alan en gençleri, güzel oğlan, sonunda arabaya doğru gitti, üstüne tırmandı ve samanın içinde araştırdı.

"Hemen hemen çıplak," dedi kadın. "Bu hiç de hoş olmayan bir durum."

"Ona bir elbise git, bul, getir," dedi yaşlı adam.

"Benden ne istiyorsunuz?" diye sordu kadın buyurgan bir tonda. "Sizi tanımıyorum, sizinle daha önce karşılaşmışlığım da yok!"

"Tanrı'nın yaratığına hakaret ediyorsun," dedi sonunda yaşlı adam.

"Tanrıların yaratığı sizin özel mülkünüz değildir," diye cevap verdi kadın.

"Küstah! Hayatını bağışladığımız için kendini şanslı say," dedi Delia'yı takip etmiş gruptan olan adamlardan biri.

"Beni zehirlemeye çalıştınız!" diye bağırdı Delia.

Genç adam elinde sandalla geri gelmişti; onu yere fırlattı; Delia onu ayağına geçirdi ve bağlamak için eğildi.

"Bu, senin o dişi domuz icatlarından biri!" diye bağırdı aynı adam.

"Daha sonra, Jeremi!" diye bağırdı yaşlı adam.

"Bu yalancı kadın, bizi, kendisini zehirlemek istemekle suçluyor!"

Yaşlı kadın kaşlarını çatıyordu, yüzü gerilmiş allak bullak olmuştu.

"Şu anda, bütün bildiğim, katillerin tutsağı olduğum ve tabi ihtiyaçlarım olduğudur," dedi Delia.

"Onu tarlaya götür," diye emretti yaşlı adam. "Sen değil, Jeremi. Sen hiç değil, Cornelia," dedi hareketiyle kadını engelleyerek. "Sen, Abel."

Cornelia! diye düşündü şaşırmış olan Delia. Cornelia, Alexianus'un karısı! Çok heyecanlanmıştı. Genç adam avlunun kapısını açtı, etrafı çevrili bir çiftliğe benzeyen bu evlerden belli bir mesafede bir yere onu götürdü ve ona bir tarlanın içinde boş bir yer gösterdi. "Kaçmayı deneme, seni çarçabuk yakalarım." Sırtını döndü. Çok yorgun, bitkin olan uzuvlarının ona verdiği sıkıntı içinde, çömeldi; saatlerdir tuttuğu tabi ihtiyaçlarının defiyle rahatlamış, fakat simdi de Cornelia isminin onda yarattığı şaşkınlıkla bir yanma hissi belirmişti içinde. Kalktığı zaman, Abel denilen adam onu öne geçirdi ve kendisi onu izledi. Delia manzaraya göz gezdirdi; ama görebildiği sadece, otlarla kaplı geniş bir arazi ve biraz uzakta harelenen bir göl idi. Kapı arkasından kapandı. O ve Abel gene aynı gruba doğru geldiler. Güzel oğlan, Cornelia ile kaçamak bir şekilde işaretleşmişti; Cornelia elinde kaba saba bir elbise tutuyordu; onu Delia'ya uzattı.

"Sen Alexianus'un karısısın," dedi ona Delia, elinden elbiseyi alırken.

"Ben artık burada Tanrı'nın hizmetkârından başka bir şey değilim," diye yanıtladı Cornelia.

"O zaman, onun intikamından kork!" diye mırıldandı Delia.

Cornelia onu tokatladı ve yaşlı adam onu azarladı.

"Sözlerine dikkat et!" dedi Cornelia kaşlarını çatarak.

"Sen de kadere dikkat et, Romalı kadın!" diye karşılık verdi Delia.

"Onu odasına götürün," diye emretti ihtiyar adam. "Ve sen de, Cornelia, dilini tut! Onun odasının anahtarının bana getirilmesini istiyorum."

Basılıp sıkıştırılmış toprak üzerine konmuş basit bir yatağın bulunduğu bir hücreye doğru Delia'yı götüren gene Abel oldu. Dar ve odanın tavanına yakın bir yerdeki bir açıklıktan bu zavallı odaya ışık giriyordu. Adam, yatağın üzerine bir çarşaf attı.

"Karnım aç ve susadım," dedi Delia. "Bu hücrede beni ölmeye mi terk edeceksiniz?

"Sana su ve ekmek getireceğim. Daha iyi bir şey bekleme. İhtiyaçlarını karşılamak üzere seni götürmek için, bir kere sabah geleceğim; bir kere de, seni aptest almaya götürmek için ve gene ihtiyaçlarını gidermen için, akşam geleceğim. Yiyeceğini de ben getireceğim."

Adam kapıyı kapattı ve Delia yalnız kaldı. Demek ki, Yahudilerin tutsağıydı. Onu, Cornelia'nın kışkırtmasıyla, önce zehirlemeye teşebbüs edenler, sonra kaçırmaya çalışanlar onlardı. Bu sefer başarmışlardı. Fakat onu niye kaçırmışlardı? Ve, Cornelia, bir Romalı kadın, Yahudilerin saflarına niye katılmıştı? Fakat bu Yahudiler neyin nesiydi; zira bunlar öbürlerinden kesinlikle farklıydı. Ve İskenderiye'de onu bulup kurtarabilecek bir Tanrı'ın kulu yok muydu? Zira, kaderin onu sürükleyip getirdiği bu garip binada güvende olmadığı kesindi. Cornelia'nın gözlerinde, sadece bir kadının bir başka kadın için besleyebileceği türden, ölümcül bir nefret okumuştu.

Biraz sonra, Rhakotis'ten bu çöle gidenden çok daha başka bir yol izlemiş olduğunu düşündü. Bir elma soyulur gibi, parça parça, yaşadığı serüvenler önceki kimliğini ondan söküp almıştı. O, artık, sevgilisinin boş zamanlarını doldurmak için türlü düzenlemeler yapan kadın değildi artık; hatta ve hatta, çevresindeki erkeklerin onu tasavvur ettikleri, onu her zaman görmeye alışık oldukları, kendinin de yaşayıp alışık olduğu o kadın özelliğinden bile vazgeçmişti. Onu şu anda biri gelip hemen kurtarsa, artık o Rhakotis'teki kişiliğine bürünemezdi. Bu adamlar yanılmışlardı, onlar bir hayaleti, eski Delia Hyperhynnia'nın bir hayalini, aslında mevcut olmayan bir görüntüsünü kaçırmışlardı. Fakat, sonuçta, kimdi o, artık o da bunu bilmiyordu ve bilirse, sanki o taptaze özgürlüğüne gölge düşecekmiş gibi, bunu bilmeyi de reddediyor, öğrenmek istemiyordu. Bilincine varmayı kabul ettiği tek değişiklik, yeni kararlılığıydı. Hâlâ baldırında taşıdığı bıçağını yokladı: Belki de bu, onun en iyi koruyucusu idi. Zira, gerekirse, yeniden öldürmekte hiç tereddüt etmezdi. Evet, öldürürdü!

İKİNCİ BÖLÜM

Basit Bir Kır Kahvesinde Bir Cesaret Dersi

Eve dönüp de, hizmetçisini merdivenin başında ağzı tıkanmış ve sımsıkı bağlanmış olarak bulduğu zaman, İon, olan biteni hemen anladı. Hizmetçisini çözüp serbest bıraktı ve hizmetçinin kısaca anlattıklarından sonra ve evi araştırıp inceleyince, gerçeği anladı. Ona hakim olan ilk his, acı ve keder oldu ve daha sonra, bu büyük üzüntüye ve bunun bu kadar uzamasına, -zira çok uzun sürmüştü- şaşırmak ve hayran olmak zorunda kalmıştı.

Bunu yakından izleyen his, şaşkınlık olmuştu: Kaybolan kadını bulabilmek için ne gibi tedbirler almalıydı veya alabilirdi? Sağduyu, süratle, böyle bir tedbirin olmadığına onu ikna etti: Bir kaçağı barındırmış olduğunu söyleyerek hiçbir merciye başvuramazdı, zira o zaman kanunsuz bir iş yaptığını itiraf ederek kendini suçlu ilan etmiş olurdu ve dahası, onun esas tercihlerini bilenlere de alay konusu olurdu. İnsanlar bu işin içinde bir entrika olduğuna inanırlar ve onu alaya alırlardı. Bütün bunların hiçbiri de Delia'yı bulmaya yardımcı olmazdı. Bu, onun hayatından gelip geçen hayal gibi bir görüntü, bir efsaneye layık ve kendinde tanıdığı kendini altüst eden, onda bambaşka bir kişiliği ortaya çıkaran, büyüleyici

bir ziyaret olmuştu. Hiçbir kadın, bu ilk kadının yerini tutamayacaktı, hiçbir oğlan da onun yokluğunu dolduramayacaktı.

Bu düşünceler, bir kadeh şarabı bitirmek için gerekli olan zamandan daha az zaman aldı. Bu arada, hizmetçi olağanüstü bir öfkeyle sokaklarda koşarak, önüne gelene, efendisinin evinde kendine saldıran dört adamın hangi yöne doğru gittiğini soruyordu. Çevredeki onu dinleyen birkaç kişi omuz silkti; adamın sorduğu şey pek ilgilerini çekmemişti. Sonunda, komşu bir fırıncı, bir saatten daha az bir zaman önce, dört adam tarafından taşınan bir sedyenin dikkatini çektiğini ona söyledi. Fakat hizmetçi, bu dalgın tanıktan, işe yarar başka bir bilgi alamadı.

Bunu yaparken, evin kapısını açık bırakmıştı; bir efendinin evi için bu, alışılmış bir şey değildi. Bu çok öfkeli hizmetçinin gidiş gelişleri bir adamın dikkatini çekti ve bu işte bir terslik, bir anormallik olduğunu anladı. Hizmetçiye yanaştı ve ne aradığını sordu; hizmetçi olanları anlattı ama adamın ilgisi hizmetçinin yüreğine kurt düşürdü. Casus muydu yoksa? "Evine gir, kapıyı kapat ve dilini tut," dedi ona öteki adam emreder bir tonda. "Tehlikeli adamlarla karşılaşmışsın." Hizmetçinin tavrı, ahmaklarda hep böyledir ya, saldırganlıktan ödlekliğe geçti birden; bu esrarengiz yabancının söylediği konuşmama emrine öyle bir uydu ki, İon'un bu kısa konuşmadan hiç haberi olmadı.

Biraz daha yukarda, Kraliyet Mahallesi'ne doğru, başka bir esrar ve başka bir nahoş durum, Alexianus'un evini sarsıyordu. Bir taraftan, hizmetçiler hanımlarının bu kadar akıl erdirilemez bir şekilde kaybolmasını fark edemedikleri için

kendilerini affetmiyorlardı ve öte yandan, kapının önüne konulma tehlikesinden tir tir titriyorlardı. Aslında Alexianus da kesin olarak nasıl davranacağını tayin edebilmiş değildi; ne de salim kafayla, aklı başında düşünebiliyordu. Son hesapta, Delia'nın açıklanamaz kayboluşu, isyancılar ve onların, insan ırkını nefret ettiren zalimlikleri, sonra, döndürülen entrikalar, çözmekte aciz kaldığını itiraf ettiği dinî yalanlar ve komplolar sonucunda kendi karısının kaybolması, bunlar büyük sarsıntılardı.

Sabahın ilk saatlerinden itibaren, o ve sekreteri, Cornelia'nın kayboluşunu haber vermek üzere, Flaccus'a gitmişlerdi; fakat, valiye ulaşamadıklan için, ancak, valinin astı olan, Suriyeli bir kâtiple görüşebilmişlerdi. Dolaşan söylentilerden anlaşılabildiği kadanyla, Flaccus oldukça kederli bir ruh hali içine düşmüştü; bu ruh hali içinde onda öfke ve bezginlik şaşırtıcı bir biçimde birbirine karışıyor, kâh biri, kâh öteki görülüyordu. Bu durumda, Alexianus sadece karısının kaybolduğunu haber vermekle yetindi; bu, kâtibi pek heyecanlandırmış görünmedi. Gerçekten de, şu son bir iki gün içinde bunca insan ölmüşken, Romalı da olsa, asil sınıfa da mensup olsa, bir kadının kaybolması pek çok kişiyi heyecanlandırmıyordu. Başlıca şeflerinin arasında dostlarının bulunduğunu düşündüğü poliste, Alexianus şüphesiz daha çok ilgiyle karşılandı; ama bu karşılamanın daha etkin olduğu kesinlikle söylenemezdi. Ona, Cornelia'nın kaçmış olabileceği yer hakkında yürütebileceği herhangi bir faraziyesi olup olmadığını sordular; o da cevap olarak, Yahudilerin bir tarikatının yuvası olabileceğini söyledi; zira karısı bu tarikat mensuplarının davalarına yakın ilgi duyuyor gibiydi, onlara katılmış gibiydi. Polisin buna gösterdiği reaksiyon hiç de beklendiği gibi değildi: "Bir senatörün kızı olan Romalı bir kadının!.. diye

görüşünü ileri sürdü polis ve bunda hiç de haksız değildi, imparatorun, en hafif ifadesiyle, hiç de sevgi beslemediği bir dinin müridi olması çok can sıkıcı bir durum yaratırdı.

"Bunu sana söylemekten hiç hoşlanmıyorum, Alexianus, ama karını bir Yahudi ininde bulacağına, ondan artık bir daha hiç haber almamanı tercih ederdim," dedi ona polis şefi. "Ve bu şekilde düşünmemin dek sebebinin sadece sana duyduğum dostluk olduğunu anlamanı istiyorum senden."

Alexianus sonra Philon'a gitti, onu üzüntüden kahrolmuş, ürkmüş ve gözyaşları içinde buldu. Son olaylar ve kardeşinin tutuklanması, onda, çektiği acıya yabancı bir dostu kabul etmeye yetecek kadar bir akıl bırakmıştı gene de. Panjurları kapalı bir odada konuştular ve Philon, ne ziyaretçisine, ne de onun sekreterine bir bardak şarap bile ikram etmedi. Alexianus, eski dostu olan bu bankacının ruhundaki büyük yıkıntıyı anlamakta zorluk çekmedi ve sanki ona üzüntülerini bildirmek için gelmiş gibi davrandı ve Cornelia'nın kaybolduğunu da hemen laf arasında söyleyivermiş gibi sıkıştırdı bir araya. Philon'un bakışları birden canlandı.

"Özellikle," diye tavsiyede bulundu ona, "Bu olayı dallandırıp budaklandırma! Karının, Roma'ya babasını görmeye gittiğini veya son olaylardan da etkilenmiş olduğu için, buradan birkaç mil uzaklıktaki bir sayfiyeye gittiğini söyle, ama asla gündüz vaftizcilerine gitmiş olduğunu söyleme! Asla, Alexianus! Roma bunlarla diğer Yahudiler arasında hiç fark gözetmez! Ve sen de, hükümdarın ve onun polislerinin öfkesine maruz kalırsın!"

Alexianus yanıtın doğruluğuna ve süratine hayran oldu, çok etkilendi. Fakat bu yanıtla birlikte üzerine, bacaklarını ve kollarını kurşun gibi ağırlaştıran bir çöküntü, bir bezginlik hali geldi: Kaderin avaz avaz bağırma hakkına vanncaya kadar elinden aldığı sırada bu dürüst adam böyle bir ruh hali içindeydi. Philon uyarılarına devam ediyordu, fakat Alexianus artık onlan doğru dürüst kavrayamıyordu; zihni karmakarışıktı; Senatör Paterculus, uğrunda büyük paralar harcadığı bir yosma uğruna karısını terk etmek suretiyle, Cornelia'nın yoldan çıkmasında rolü olduğunu ileri sürerek damadını suçlayacaktı; bunun ucu, Alexianus'un ticaret hayatına kadar dokunacaktı ve Cornelia'nın kaybolmasıyla ilgili olarak yapılacak her araştırma, birtakım sakıncalı sırları da açıklama tehlikesi taşıyacaktı hep...

"Senin kaderin ağlarını örüyor!" diye bağırdı Philon.

Alexianus, defalarca kucaklaştıktan ve iyi dileklerde bulunduktan sonra, ev sahibinden izin istedi. Daha sonra, Sylvestrus ile birlikte hamama gitti, fakat orada da hiç gevşemedi.

İon'un hizmetçisiyle kısacık konuşmasından sonra, Sezar'ın Ordugâhı'na geri dönen haberci, atının ayaklarından çıkan toz görünür görünmez, yarı yolda karşılandı. Atından iner inmez, atı geminden tutan Arvernelinin soru dolu bakışlarıyla karşılaştı.

"Kaçırılmış," dedi nefes nefese haberci. "Dört adam hizmetçiyi bağlamışlar. Komşu fırıncının bütün gördüğü ise bir sedyeymiş."

Arverneli bir an hareketsiz kaldı. Dizginleri kıstı. Sonra Sezar'ın Ordugâhı'nın kapısını aşıp içeri girdi.

Gün, eğer, Yunanlılarla, limanda gene eski işlerinin başına dönmüş olan para değiştiriciler arasındaki bir iki yumruklaşma sayılmazsa, her zamanki gibi geçti. İskenderiye son birkaç günün yaralarını sarıyordu. Yunanlılar, sonunda, bütün Delta Mahallesi'nin büründüğü yasa, isyan sırasındaki o korkunç olaylar sağduyusu olan vatandaşları son derece rencide ettiği için ve şimdi isyancılar, onların o ölüm saçan öfkelerine sonunda karşı taraftan bir tepki gelmesinden korktukları için, hürmet etmeye karar vermiş gibiydiler; üstelik, ünlü elebaşılar, doğu mezarlıklarında gerçekleştirdikleri kıyımlardan sonra, şimdi kendilerini dikkatli ve ihtiyatlı olmak zorunda hissediyorlardı.

İskenderiye akşamlarında hava, günlerdir eğlenceler ve ziyafetler düzenlemeye müsait değildi; en kafasızları bile böyle bir şey yapmaktan kaçınıyordu. İşsizliğe mahkûm edilmiş olan şairler ve dansçıların suratları asıktı. İğneleyici küçük şiirlerin yaratıcısı olan cüceler ve Nubya dansçıları, Kilikyalı jonglörler ve şarkı söyleyen kuşlarla gösteri yapan Araplar da pek parlak durumda değillerdi. Bu durumda, gösterişsiz kır lokantaları, sadece kızarmış balık, öyle lükse kaçmayan soğuk mezeler ve kaliteli ama kaba saba bardaklar içinde sunulan şaraplardan oluşmuş sade dost sofralarıyla yetinen zevk ve sefaya düşkün insanlarla çok iyi iş yaptı; Aristopompos'un yeri de şüphesiz bunlardan biriydi. Delia'nın, odasında sıkıntıdan patladığı ve İon'un da Euridice'ine (Öridiçe'sine) ağladığı o akşam, Alexianus ve Sylvestrus bir masada, Héron ve Citémidore bir diğerinde oturuyorlardı; biraz sonra birbirlerine yaklaştılar, masaları birleştirdiler. Bir süre sonra da, Khrysokhoas, Démétrios ve Charicleios onlara katıldı. Her biri diğerinin yüzünü, işaretparmağının ucuyla bağırsaklarını boşaltmadan önce bir barbunya

balığının karnını yaran bir aşçının usta bıçak darbesine benzer, ölçülü bir bakışla değerlendirmeye çalıştı. Konuşma, önlerinde çok uzun bir soğuk meze tabağı olduğu halde, havadan sudan şeylerle başladı.

"Ortalık biraz sakinleşiyor," dedi Khrysokhoas.

"Cenaze töreninden sonra, mezarlıkların büründüğü sessizlik bu," dedi Héron.

Bir iki gülüş bu tespiti selamladı.

"Kendi cenazesine hazırlanıyor gibi görünen biri varsa o da, şu Flaccus sosisidir," diye bir durum saptaması yaptı Démétrios tabağına jambondan bir parça alırken.

"Ama o sadece imparatorun nefretlerine tercüman olmuş oldu," diye yanıtladı Charicleios.

"Ama aynı zamanda da, Agrippa'ya hakaret edilmesine izin vererek İmparatora da hakaret etmiş oldu," diye itiraz etti Démétrios. "Agrippa Roma'ya şikâyette bulunacak ve Flaccus da bunu seviyesini çekecektir."

"Ama bu işte bir tezat var," diye görüşünü belirtti Khrysokhoas. "Bir yandan İmparator Yahudilerden nefret ediyor, öte yandan, onların krallarına saygı göstermesini istiyor. Sosislere gelince, rica ederim onların tadına bir bakın, şu küçük kızarmış sosislerin."

"Agrippa Yahudi değil," diye karşılık verdi Charicleios. "O, Yahudi eyaletlerinin kralı, bütün fark burada."

"Dostumuz Alexianus hiçbir şey söylemiyor," dedi Khrysokhoas.

"Sizin gevezeliklerinizi dinliyorum," diye yanıtladı Alexianus.

"Bakın, hele, işte dostumuz Ctémidore'un rakibi," dedi Héron oradan geçmekte olan İon'u burnuyla işaret ederek.

"Bu akşam, yalnız," diye belirtti Khrysokhoas. "Geçen akşamki yakışıklı delikanlısı onu atlatmış olacak."

"Bu yakışıklı delikanlı masalından kurtulalım artık," dedi Héron iki küçük sosisi birden ağzına atarak ve arkasından da, bunun yemek borusundan geçmesini kolaylaştırmak için de, bir bardak şarabı birden dikerek. "Bunun bir delikanlı olduğuna inanan, gözleri pek iyi görmediğinden, sadece Ctémidore."

Bu küstahça ifade, tutulan, belli edilmeyen gülüşlerle karşılandı. Alexianus sıkılmaya başlıyordu.

"Héron, tavladığım delikanlının bir kadın olduğunu iddia ediyor," diye inledi Ctémidore.

"Sen onun çükünü gördün mü, Ctémidore?" diye bağırdı Héron. "Hayır. Çünkü o kadında böyle bir şey yoktu. Onun baldırını elledim ve bak sana ne diyorum, ağdayla tüyleri alınmış bile olsa, bir oğlanın kalçasını tanırım ben. Mezgiti dülger balığı diye kimse yutturamaz bana, biz kaçın kur'asıyız!"

"O bir kadın mıydı?" diye sordu Sylvestrus, birden meraklanmıştı.

"Oğlan kılığına girmiş bir kadın," diye doğruladı Héron, Alexianus'a doğru kaçamak bir bakış atfederek.

"Bir kadın niye oğlan kılığına girsin ki?" diye sordu birden canlanmış ve heyecanlanmış olan Alexianus.

"Kaçmakta olduğu için, Alexianus," diye yanıtladı Héron, hâlâ yağı içinde cızırdayan, tavadan yeni çıkmış kızarmış küçük barbunya balığı tabağına eğilerek.

"Oğlan kılığına girmiş kaçmakta olan bir kadından bahsediyorsunuz, değil mi?" diye neredeyse avaz avaz bağırdı Alexianus.

Bu soruyu tuhaf, sıkıntılı bir sessizlik izledi.

"Héron'un kendine özgü görüşleri vardır böyle," dedi Ctémidore canı sıkkın bir vaziyette.

"Peki, bu sahte oğlan kiminle beraberdi?" diye sordu Alexianus.

"Oğlanların amatörlerinden biriyle, Krysorrapis, Sezar Caddesi Apollonu da denen, bizim sevgili İon Mavrodamis'imizle," diye yanıtladı, bir talihsiz balıkçının tuttuğu bütün balıkları çalan bir hırsız kedi havasına bürünerek, bir barbunya balığını bir seferde midesine indiriveren Héron.

"Benimle alay mı ediyorsunuz?" diye bağırdı Alexianus.

"Kimse seninle alay etmiyor, Alexianus," dedi Héron. "Kendimizi bir koruyucudan, bir dosttan ve harika bir ev sahibinden mahrum ettiğimiz için hayıflanıyoruz."

"Peki, o halde, bunu bana daha önce niye hiçbiriniz söylemedi?" diye sordu Alexianus gergin bir vaziyette.

"Çünkü gerçek skandal, Delia'nın, çünkü söz konusu olan o, senden korumanı istememiş olmasıdır, Alexianus," diye cevap verdi Héron birden ciddileşerek, "Bir kavşakta rastladığı herhangi prense sığınmış olmasıdır." Alexianus, Sylvestrus'un üzgün bakışları altında, arkasına dayandı. Sylvestrus onun bardağına şarap koydu ve ona uzattı. Masadakilerden çıt çıkmıyordu, yüzleri birden kararmıştı. "Biz burada, trajedilerdeki koronun görevini yapıyoruz," diye tekrar söze girdi Héron. "Halka, anlamamaları ihtimali olan şeyleri anlatıyoruz."

"Peki, Delia'nın şu konukseverliğini kabul edip sığındığı tip nerede?" diye sordu Alexianus kırık bir sesle.

"İon mu? Zengin bir sevgiliyle meşgul olmadığı zamanlar, her akşam Sezar Caddesi'nde sürter durur," diye yanıtladı Khrysokhoas.

Alexianus başını ellerinin arasına aldı. "Ne zamandan beri bunu biliyorsunuz?" diye sordu

"En fazla üç gündür."

"Peki şu anda Delia nerede?

"Bunu bilmiyoruz, sanıyorum," diye yanıtladı Ctémidore.

"Gemi yol alır, rüzgâr bazen müsaittir ve bazen de geminin aleyhine eser. Kaptan, kader kısmet kendine ne sunmuşsa yelkeni ona göre ayarlar," diye cevap verdi Héron. "Olgun ve saygın bir adam olan sen, metresin olmuş bir kadın hakkında böyle bir oğlandan bilgi almaya gider miydin? Gerçekten gider miydin, Alexianus? Toplumdaki yerinin, saygınlığının, sevgi bağından daha az mı kuvvetli olduğunu sanıyorsun? Sen de çok iyi biliyorsun ki, hayır. Sen bizi, sana değersiz, önemsiz, gereksiz bir gerçeği açıklamaya zorladın. Sen derin üzüntünü sergileyerek bizi kötü bir şekilde ödüllendiriyorsun. Ama, hayır, sen kendini toparlayacaksın ve İon'u sorgulamaya gitmeyeceksin. Onunla beraberken Delia'nın nasıl olduğu, ona sunduğu veya reddettiği lütuflar, senin acın ve onun acısı, onun güzelliği ve sihri hakkında, onunla karşılıklı geçip konuşmaya gitmeyeceksin. Hayır, cesur bir adam olarak, uzun zamandır hazırlanmış biri olarak sen, kayıplarına tebessüm etmeyi ve seni terk edip ufka doğru kaçıp gittiği zaman servetini selamlayıp ona el sallamayı bilirsin." Alexianus içini çekti. "Burada önemli olan, Delia'nın senin yardımını istememiş olmasıdır. O, günlerce ve gecelerce İskenderiye'de bir oğlan görünümünde dolaştı durdu ve muhakkak senin onu bulmana yardım edecek olana bir ödül vaat ettiğin afişleri de okudu. Fakat senden onu korumanı istemedi. Şimdi, senin daima ana çizgin olan incelik, nezaket ve çelebilik, bu kızartmayı, bu şarabı ve bu salataları bizimle paylaşmanı ve bize güler yüz göstermeni, surat asmamanı gerektiriyor."

Hiçbiri bir süre hiç konuşmadı ve hiçbir hareket yapmadı. Alexianus'un başı önüne eğilmişti. Bir süre sonra, başını

kaldırdı: "Héron, cesaret, yenildiğini itiraf etmekten mi ibarettir?"

"Hayır," diye yanıtladı Héron kararlı bir şekilde. "Cesaret, onurun elde edilmiş mallara bağlı olduğunu ve bir insanın değerinin sahip olduğu mal ve mülkte olduğunu asla düşünmemekten ibarettir."

Alexianus başını sallayarak onayladı: "Siz Yunanlısınız ve ben bu sözlerde stoacıların ruhunu buluyorum. Roma'da, biz bu fikirleri paylaşmayız. Fakat benim İskenderiye'de bulunduğum ve bu şehrin de son hesapta sizin olduğu, bir gerçek." Kendine şarap koydu ve ondan koca bir yudum aldı.

"İşte bunun için, siz Romalılar, bu şehre asla sahip olamayacaksınız," dedi Héron. "Silahlarınız kan akıtabilir; fakat onlar bir tek fikri kesip yok etmeye muktedir değildirler. Bu şehir Yunanlıdır ve işte Yahudilerle kavgamızın sebebinin temelinde de bu yatmaktadır."

"Stoa felsefesi hakkında, Charicleios'un, beyaz peynir üzerine olan kıtayı okumasından korkuyorum," dedi Démétrios.

Hepsi gülmeye başladı. Ama, Charicleios, bunu bilmeyen Alexianus ile Sylvestrus'a gene de kıtasını okudu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Mithra'nın Koruması

"Elimde yeterli adamım yok, korkarım," dedi teğmen, bacaklarını uzatarak ve İskenderiye'nin Talihi hanını işleten hancı Thâni'nin ona doldurduğu bir bardak şarabı hemen kaparak. Gecenin serin rüzgârı, alnında boncuk boncuk biriken teri yavaş yavaş kurutuyordu. "Ve ordugâhtan bu kadar uzaklara kuvvet gönderilmesi ise hiç tartışmasız, ancak en yetkili, büyük komutanın onayıyla gerçekleşebilir.

"Benim emrime ne kadar verebilirsin?" diye sordu Arverneli.

"En fazla on beş," diye yanıtladı teğmen. "Fakat ben senin projeni onaylayıp destekleyemem. Zira Yahudiler söz konusu ve şu an durum buna hiç uygun değil. Eğer bir olay çıksa ve benim adamlarımdan biri ölse, ben bunun hesabını vermek zorunda kalırım. Soruşturma açılır ve diğer on dört arkadaşıyla birlikte bir sefere gittiği öğrenilir ve o zaman da bunların hangi sebeple gönderilmiş oldukları sorulur."

Arverneli düşünceli ve canı sıkkın olduğu açıkça belli olan bir halde, ileri sürülen bu argümanları düşündü, ölçtü, biçti. Bunlar üzerinde uzun süre düşündü, kendine şarap koydu ve Thâni'nin tabağına koyduğu sarmısaklı kuzu yahnisinin tadına baktı ve onu çok lezzetli buldu. Bütün gün hiçbir şey yemediği ve haberci gittiğinden beri de sudan başka hiçbir şey içmediği için, acıkmıştı. "O halde üç," dedi en sonunda.

Teğmen soran bakışlarla ona baktı, şaşırmış olduğu açıkça görülüyordu. "Üç mü?"

"Üç. Bu yeterli olabilir."

"Fakat ya onlar silahlıysa?"

"Üç," diye tekrarladı Arverneli kararlı bir ses tonuyla.

"Üç kişiyle ne yapacaksın?"

"Bir.... kişiyi kaçıracağım."

"Bir kişiyi mi," dedi teğmen.

"Evet bir kişiyi."

"Bir kadını."

"Pekâlâ, bir kadını."

Teğmen parmaklarının arasına bir parça kuzudan aldı ve onu ağzına götürdü ve uzun süre çiğnedi; sonra şarabını içti. "Tutkuyla bağlı olduğun biri mi?"

"Birine ne zaman tutkuyla bağlandığını hiç bilebilir misin?" diye yanıtladı Arverneli. "Birine birden çılgın gibi kaptırırsın kendini ve sonra bu, bir saatin, bir günün, bir yılın sonunda geçer, biter, bu tutkudan eser kalmaz. Şimdi bu tutkunun hangi anda varolduğunu ya da yok olduğunu kim söyleyebilir? Bir yıllık bir ilişki uzun sürmüş bir tutku olabilir, fakat bir saatlik bir aşk da derin bir ihtiras, derin bir tutku olabilir. O bir anlık cinsel arzu, gelip geçse de, diğerinden daha aşağı değildir, bu da başka bir şeydir (ama aynı şiddette). Bir gecelik bir orospu, uzun zamandır sevilen bir kadından (insanın karısından) çok daha yakıcı, daha unutulmaz bir anı bırakabilir; bunu sana mı öğreteceğim?"

Teğmen gülümsedi. "Ah, siz, Keltler..." dedi, cümlesini bitirmemek üzere başlamıştı zaten.

"Evet, biz Keltler," dedi Arverneli, şaha kalkan bir atınkini andıran bir şekilde anlaşılamaz bir sıçrama belirtisi göstererek, "Sizden farklıyız. Devletimiz yok, biz hep kabileler ve küçük krallıklar halinde yaşadık. Sizler, her biriniz

imparatorluğun hizmetkârlarısınız. Bizler, hepimiz kabilenin bir bireyiyiz. Kadınlar daima bizimle birlikte savaştılar. Bizim onlar hakkındaki görüşümüz tamamen farklı."

"Bir kadının, yarı resmi de olsa, bir askeri harekâta değeceğine gerçekten inanıyor musun?"

"O benim görünmez korumam altındaydı, tıpkı benim de Mithra'nın koruması altında olduğum gibi," diye yanıt verdi Arverneli.

"Bunu sana sorduğum için özür dilerim, ona bu kadar sevgi ve bağlılık gösterdiğine göre, senin metresin oldu mu bu kadın?

"Hayır," diye cevap verdi Arverneli. Onun kanlı canlı doğasını meydana çıkaran şaraptan yüzü kıpkırmızı oluyordu ve saçlarını hafifçe karıştıran bu serin rüzgâr, onun altın sarısı saçlarını hiç şüphe yok, bir yeleye dönüştüren o kuvvetli kuzey rüzgârlarını hatırlatıyordu.

"Tanımadığın bir kadın için bu kadar zahmete girmek demek ki seni rahatsız etmiyor?" diye sordu teğmen.

"Hissettiğim arzuya sadık olmamak beni çok daha fazla rahatsız ederdi. Sen de ne kadar Romalı olursan ol, arzu denilen şeyi hiç tanımadın mı?"

Teğmen yanıt vermedi. Böyle bir soruyu o ana kadar hiç şüphe yok, kendine hiç sormamıştı veya sormuş olsa bile, cevabını bilmiyordu. Sonunda, yanıt olarak, bunun ona asla önemli görünmemiş olduğunu söyledi.

"Eşyanın doğasına takılıp kalmamak, bunu önemsememek gibi kendimize has bir özelliğimiz vardır bizim," dedi hülyalı bir şekilde Arverneli. "Şarap, bizim için kandır ve bunun tersi de doğrudur, kan da şaraptır. Rüzgâr bizim için sözlerden dokunmuştur fakat, bazen de, sözler sadece rüzgârdır. Ağaçlara, yaşayan varlıklar olarak bakanz ve hasada da kadınların saçları olarak. Bir araya geldiğimiz zaman, bir

ormandaki meşelerin kendi aralannda kardeşlik hissettikleri gibi, biz de aramızda kardeşlik hissederiz. Bütün bunları, ağaçları, nehirleri, hasadı, av etini, yağmuru ve rüzgân kendinde toplayan canlı bir bütünün, küçük birer parçasından başka bir şey değiliz biz. Ekmek, av eti ve kadınların teni hepsi birdir. Ocağındaki ateşi, biz bunu göğüste alev alev yanan kalbe benzetiriz." Bardağına şarap koydu ve onu dudaklarına götürmeden evvel ağzını elinin tersiyle sildi. "Taşlar bile, bize göre, içlerinde bir ruh taşırlar, canlıdırlar. Cesareti bulduğunuz yerde, biz, gücü, kuvveti görürüz. Bize Mithra kadar uyan başka bir tanrı olamazdı. O, masum ve berrak, içinde kötülük taşımayan kuvvetin tanrısıdır."

"O, benim de tanrım değil mi?" diye sordu teğmen şaşırmış olarak.

"Onun sizin de tanrınız olmuş olmasından mutluyum," diye yanıtladı Arverneli. "Böylece biz de kardeş olmuş oluyoruz. Zira Mithra dini öyle vaaz etmiştir ki, ülkemizde, biz Roma tabiiyetinde değiliz, fakat siz ve biz aynı zamanda onun oğullarıyız."

Romalı, bir taraftan yemeğini yerken, bu kelimeleri düşündü. Gökyüzünde hilal şeklinde bir ay, zaten nadir olan yıldızları biçmek tehdidinde bulunuyor gibiydi. "Bu adamlar onu niye kaçırdılar?" diye sordu.

"Mithra'nın bir kopyası gibi görünen yeni bir tanrının diniyle güdülenen, karanlık maksatlarla. Fakat, iğrenç bir delikanlı tarafından tohumlanan bir entrika da işin içine karışmış görünüyor." Bir testi şarap daha istediler. "Üç adam, tamam, o halde," diye sözü bitirdi Arverneli. "Zamanı geldiğinde, ki gecikmeyecektir, onları senden isteyeceğim. İki gün, iki gece ortalıktan kaybolacağız."

"Truva Savaşı da böyle başlamıştı," dedi Romalı latife ederek.

Arverneli gülmeye başladı. Bembeyaz dişleri görünüyordu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hareketli Bir Hüküm

Bir hafta boyunca, her şey Abel denilen adamın ona söylediği gibi oldu: hücresinden günde iki defa çıkanlıyordu, biri doğal ihtiyaçlan için, diğeri, gurup vakti, kapalı bir havuzda, tanımadığı bir kadının gözetiminde yıkanmak için. Bıçağını saklamak için yaptığı kurnazca oyunlar etkili oldu, bıçağını saklamayı başardı. Çok az yiyecek veriyorlardı, ekmek, su, akşam, buğday çorbası, birkaç balık kınntısı, birkaç hurma. Bu monotonluk iki defa kesilmişti. Birincisi, oraya getirildiğinde hazır bulunan ve bütün diğer üyeler üzerinde hiç tartışmasız bir otoritesi bulunan yaşlı adamın ziyareti oldu; kapının eşiğinde kaldı; arkasında Abel duruyordu. Ziyaretçi onu, nüfuz eden veya bu izlenimi vermek isteyen bakışlarla, bir an süzdü.

"Bir Tann'ya inanıyor musun?" diye sordu sonunda.

"Kendi dinimin tanrılarına inanıyorum," diye yanıtladı kadın.

"Ahlaksız yaşamınla onlara hakaret etmiş olmaktan hiç korkmadın mı?

"Hayatım ne bakımdan ahlaksızdı?" diye sordu kadın.

"Sapkınlığın o noktada ki, insan olmanın gerektirdiği en temel ilkeleri, en temel din buyruklarını dahi bilmiyorsun demek ki?"

"Hangi buyruklardan, hangi temel kaidelerden söz ettiğini bilmiyorum. İskenderiye vatandaşıyım ve kimsenin, çiğnediğim için hayatımın ahlaksız olarak nitelenmesine sebep olacak buyrukları, kaideleri bana hatırlattığını duymadım. Roma otoritesine tabiyim ve senin ve seninkilerin beni özgürlüğümden mahrum eterken dayandığınız sebepleri de bilmiyorum. Hesap vermek zorunda kalacağınız bir suç var ortada," dedi kadın.

"Küstah!" diye bağırdı öbürü. "Karşısında, Roma otoritesinin bir saman çöpü seviyesine indiği çok büyük bir Tanrı'nın olduğunu bilmiyor musun?"

"Herkesin tanrıları kendine," diye yanıt verdi kadın. "Hiçbir tanrı bir başkasını özgürlüğünden yoksun bırakmaya izin vermez."

"Ya sizin kölеleriniz?" dedi yaşlı adam.

"İskenderiye ve Roma davasını ortaya getirmeyi amaçlıyorsan, bunu yapmak için, bu konuda yetkili olanlara git. Bu, benim işim değil. Sen bana özgürlüğümü geri ver."

"Bir Yunanlı kadın!" diye homurdandı yaşlı adam. "Diğerleri gibi mantıklı ve ince düşüncelerle uğraşan biri! Nedamet getir, kadın!"

"Neden nedamet getireyim," diye yanıtladı kadın omuzlarını silkerek.

Adam kadına uzun uzun baktı ve çekti gitti. Kapı yeniden sürgülendi.

İkinci kere, hücresinin kapısının arkasında hararetli bir konuşma işitti. Bu sesleri işitmek için koştu ve Cornelia ile kaçırılmasına karışmış olan genç adamın, Johannân'ın seslerini tanıdı. Kilidi zorlayıp açmaya çalıştılar. Delia elini bıçağına götürdü, kalbi küt küt atıyordu. Onlar kapıyı şiddetle sarstılar, fakat boşuna.

"Orospu!" diye bağırdı Cornelia. "Senin derini yüzeceğim!"

Sonra bir akşam, güneşin batışından biraz sonra, Abel ve bir başka adam tarafından hücresinden çıkarıldı.

"Beni nereye götürüyorsunuz?" diye sordu, başına gelebileceğin en kötüsünden korkarak. Fakat onlar cevap vermediler ve onu önlerinde iterek götürdüler. Ve onu, bankolara oturmuş bir tür mahkeme heyetinin bulunduğu bir salona kadar ittiler. Birinci sırada on iki kişiydiler; bunlar, daha önce hiç görmediği bir ihtiyarın etrafını çeviriyorlardı ve onun sağında da, daha önce onu ziyarete gelmiş olan öbür yaşlı adam oturuyordu. Delia bakışlarıyla topluluğun diğer bütün elemanlarını taradı; topluluk, çoğunlukla, hemen hemen hepsi genç olan erkeklerden oluşuyordu. Aralarında sadece üç kadın vardı; bunlardan biri olan Cornelia öfke dolu bakışlarını mahkûm kadından hiç ayırmıyordu. Delia'nın iki gardiyanı, iki yanındaydı ve onu, onun yargıçları gibi görünen adamların önüne getirip diktiler. İhtiyar adam İbranice bir dua okudu, sonra bir süre onu süzdü.

"Mahkûm Delia Hyperhynnia," dedi ihtiyar, "Sen buradasın, çünkü, ilahi sabrın sınırlarını aşacak derecede, İskenderiyeli inananlar (müminler) topluluğuna hakaret ettin. Günahkâr kadın, sen bir aile ocağını yıktın ve bir skandal yarattın. Zina ve orospuluk içinde yaşadın. Tanrı'nın kutsal yasalarını hiçe saydın. Bizim yasamıza göre senin kaderin recim olmalıydı. Burada, herkesin önünde, nedamet getirerek, ölünceye kadar namuslu ve dindar bir hayat yaşayacağına yemin ederek, son olarak da, sadece bir dek Tanrı, Yahova olduğunu kabul ederek, bu cezadan kurtulabilirsin. Burada,

senden, bugüne kadar sürdüğün bu iğrenç hayata seni sevk etmiş olan o sahte tanrılarını, törensel olarak reddetmeni istiyoruz."

Delia bir an onları süzdü ve cevap verdi: "Benim bir İskenderiye vatandaşı olarak taşıdığım onur ve saygınlık, aşağı sınıftan ve üstelik de ödlek katiller karşısında her ne olursa olsun herhangi bir taahhütte bulunmamı men eder! Zira zehir korkakların ve kadınsıların silahıdır!"

Bağırışmalar yükseldi: "Ölüm! Ölüm! Recmedin (taşlayarak öldürün) onu!" Aslında on üç olan on ikiler, sıraların üstüne çıkıp tepindiler. İhtiyar sessiz olmalarını emretti.

"Eğer bu söz ettiğin, senin dilinin zehri değilse, hangi zehirden bahsediyorsun?" diye sordu ihtiyar adam sonunda, heyecandan titreyen bir sesle.

"Benim, talihin korumasıyla kurtulduğum, fakat sırdaşım İsis'i anında öldürmüş olan ve bilinmeyen bir el tarafından benim yiyeceğime konulmuş olan zehirden!" diye bağırdı Delia. "Zira burada bir zehirleyici, bir katil var ve o bir kadınsı olduğu için meydana çıkmayacaktır!"

"Yiyeceğine zehir mi kondu?" diye sordu ihtiyar.

"Onu dinlemeyin, o, yalancı bir pagandır!" diye bağırdı Cornelia.

"Sen sus, Cornelia! Sen, devam et!

"Bu zehirleme girişiminden sonra, evimi terk ettim, saklandım, zira bu iki yüzlülerin benim ölümümü istediklerini biliyordum!"

İhtiyar önce şaşırmış göründü, sonra yıkılmış. "Johannân yargı önüne çıksın," dedi. Toplulukta bir hareket oldu. Yanındakiler genç adamı ayağa kalkmaya ve mahkeme başkanının emrine uymaya zorladılar. O, yıkılmış bir vaziyette ilerledi ve mahkeme başkanının önüne geldi, ama Delia'dan uzaktaydı.

"Bu kadının yiyeceğine zehir koydun mu?" diye sordu ihtiyar.

"Asla!" diye bağırdı Johannân. "Bu kadın, bütün yalan yere yemin edenler gibi, yalan söylüyor!"

"O halde, d'Éleusis-sur -Mer'de, gidip, ondan zehir istemek için, büyücü Anaxo'yu gören ve bana büyü yaptıran kim?" diye kükredi Delia. Zira, Johannân'ı görür görmez, o uğursuz jimnazyum akşamında, Canopique Sokağı'nda kendisini izleyenlerden biri olarak tanımıştı ve kaçırılması olayından sorumlu olmasından da, onun bu komplonun düzenleyicisi olduğunu nihayet anlamıştı Delia. Cornelia bir çığlık attı ve bayıldı.

Johannân yenilmiş görünüyordu. "Yalan söylüyorsun," diye kekeledi.

"Bir büyücünün suç ortaklığıyla, benim zehirlenmemi ayarlayan, sonra da kaçınlmamı düzenleyen, o ve cadaloz Cornelia'dır!" diye bağırdı Delia. "Ve siz, huzurunuzda birtakım şeyleri taahhüt etmemi istiyorsunuz? Fakat siz bir sefihler ve katiller topluluğusunuz!" Delia, yuhalamalar, sövgüler ve öfke ifadelerine maruz kalarak, onu hemen öldürmelerini bekledi, ama o, hayatını savunacak, bunu onlara pahalıya ödetecekti. Yanından hiç ayrılmayan iki muhafızından birinden sadece bir tokat yedi. Fakat salonu saran heyecan büyüyordu, orada bulunanlar, günahkâr kadının öldürülmesini ve hemen recmedilmesini istemek için ayağa kalkmışlardı. İhtiyar doğruldu ve sessizlik emretti

"Bu zehirleme hikâyesi nedir?" diye Johannân'a sordu.

Johannân, böyle bir şeyden haberi olmadığını ağzının içinde geveleyerek, sessiz kaldı. Canopique Sokağı'nda Delia'yı izleyenlerden biri el kaldırdı. "Benim bilgim var, İskenderiye'deydim, efendim bana söz verirse, bildiğimi anlatabilirim." Söz verildi. "Gerçek adına konuşuyorum, bu kadının

nedimesi, gerçekten, zehirlenmiştir. Büyücü kadın Anaxo hapse atılmıştır. Olay, Romalılarda heyecan yaratmıştır. Ve şu anda burada hapiste olan bu kadın da o zaman evinden kaçmıştır."

İhtiyar ona yerine oturmasını söyledi.

"Bu hikâye hakkında hiçbir şey bilmiyorum!" diye bağırdı Johannân.

"Siz İskenderiye'de beraber olduğunuza göre, Simon'un söylediklerini sen nasıl bilmezsin?" diye sordu ihtiyar adam.

"Bilmiyorum!"

"Gayet iyi biliyordun," dedi Simon. "Bu kadını bulmak gerektiğini bana sen kendin söyledin, zira kadın evinden kaçmıştı."

"Yalan söylüyorsun!" diye bağırdı Johannân. "Sana bunu asla söylemedim!

"Oğlan kılığına girmiş olduğu zaman, onu senin tanımış olduğunu pekâlâ biliyorsun," diye karşılık verdi sakin sakin Simon.

"Yalan söylüyorsun" diye böğürdü adeta Johannân.

"Bir kardeşine yalan söylüyorsun demeye hakkın yok," dedi Johannân'a ihtiyar.

"Onun yalan söylememesi lazım!" diye bağırdı Johannân.

"Ben bir yalancı muamelesi görmek istemiyorum," diye itiraz etti Simon büyük bir heyecanla. "Peki, onun oğlan kılığına girdiğini bilmiyorduysak, bu kadını nasıl yakalayıp getirdik?"

Johannân tamamen şaşkın, ne yapacağını bilemez durumda idi. İhtiyar başını eğdi.

"Benim burada işim ne?" diye sordu Delia.

"Cornelia'yı getirin," dedi ihtiyar.

Delia'nın ve Johannân'ın yanına Cornelia'yı getirdiler. Şaşkın ve altüst olmuş durumda, Cornelia ayakta ancak durabiliyordu.

"Bu büyücü hikâyesi nedir?" diye sordu ihtiyar. "Johannân'ı bu kadını kaçırmaya ikna eden sen misin? Johannân'ın bir skandal dediği şeye son vermek için, bu kadını seçen sen misin? İnancımız adına bu kadını kaçırmaya bizi ikna etmek için, dava savunmasını Johannân'a ilham eden sen misin?"

Cornelia hiç cevap vermiyordu; bayılmak üzereydi. Delia'nın iki muhafızı onu tutmak zorunda kaldılar.

İhtiyar çevresindekilere danıştı. Bu konuşup tartışma bir müddet sürdü. "Cornelia'yı hücresine götürün," dedi ihtiyar. "Johannân'ı, anahtarını bana vereceğiniz bir hücreye koyun. Mahkûmu da hücresine götürün."

Delia, bir lambayla paylaştığı tecrit edilmişliğine geri döndü. Ve hissettiği şey onda şaşkınlık yarattı: Bu adamlar belli bir dürüstlük örneği sergiliyorlardı. Fakat hatalarını keşfettikleri zaman ne olacaktı? Bu korku, bütün gece yakasını bırakmadı. Bulunduğu yer, her ne kadar belli değilse de, gene de ne olursa olsun, imparatorluğun bir eyaletine aitti herhalde. Bir skandal patlak verecekti. Bu insanlar bundan acı çekecekti. Sadece sebebini anlamaya başladığı bir entrikanın merkezinde bulunuyordu. Bu esrarengiz insanlar, bu kadar tehlikeli bir tanığın ellerinden kaçmasına izin vermeyeceklerdi. Abel'in ona getirdiği, içinde av eti kırıntıları mı yoksa piliç kırıntıları mı, bunu bilemeyecekti, bulunan buğday çorbasını içerken çok düşünceliydi. Doğru dürüst uyuyamadı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Bıçak Yarası

Dört kişiydiler. Maréotis gölü kıyısında, gündüz vaftizcilerinin yerleşim merkezine bin 'coudée' kadar kala bir mesafeye ulaştıklarında, atlarını ağaçlara bağlamaya başladılar ve bir gözcünün görebileceği mesafeye gelinceye kadar yayan ilerlediler. Bu mesafeye girdiklerinde ise iki büklüm bir vaziyette, yüksek otların ve papirüslerin içinden, gölün karşısındaki duvarlara doğru yaklaştılar. Küçük yerleşim merkezini bir turladılar. Doğuda, adamlar tarlalan belliyorlardı. Batıda, kimse yoktu. Kimsenin onları görmediğinden emin olmak için etrafı kollayarak, duvarlara kadar yüzükoyun ilerlemeye devam ettiler. Çevrede ne var ne yok, anlayabilmek için, orada, avluya göz gezdirdiler. Ortalığı süpüren genç bir adamdan ve kuyudan su çeken bir kadından başka kimse yoktu. Arkada, ne için kullanıldıklarını ve içinde kimlerin oturduğunu bilmedikleri binalar vardı. Sonra, yüksek otların içinde diz çökmüş olarak, Arvernelinin bir işareti üzerine toplandılar. Süratle, duvarların üzerinden atlama ve mekânı araştırıp, inceleme kararını aldılar.

Ortalığı süpüren genç adam onların duvardan atlayıp yuvarlandıklarını görünce, gözleri yuvalarından dışarı fırladı ve ağzı koca bir dehşet deliği gibi açıldı. Onu hemen etkisiz hale getirdiler, ağzını tıkadılar, bağladılar ve bir binanın gerisine

çektiler. Kuyudan su çeken kadın artık orada değildi. Bir kapıyı ayaklarıyla iterek açtılar ve bir dizi bölmelerin olduğu bir yere, görünüşe bakılırsa mutfaklara girdiler. Zincirlere asılı koca tencereler doğrudan doğruya yerdeki ocakların üstünde kaynıyordu. Bir kadın kümes hayvanını yoluyordu. Onları görünce, şaşkın bir vaziyette, birden durdu. Keskin bir çığlık attıktan sonra çırpındı; tam o sırada, hemen elbisesinden koparıverdikleri bir bez parçasıyla kadının da ağzını tıkadılar ve bir başkasıyla onu bir araya bağladılar. Bir adam koştu; ağır bir şeyle başına vurularak bu adam etkisiz hale getirildi, zira saldırgandı ve diğerleri gibi, tuniğinden yırttıkları parçalarla, onun da ağzını tıkadılar ve bağladılar. Kadının çığlığı, şüphesiz, adamları uyarmıştı; zira kapı açıldı ve bir adam tedbirli bir şekilde başını içeri uzattı. İltifatlarla karşılanmadı tabi ki; önce elle ağzı tıkandı, sonra da diğerleriyle aynı şekilde bağlandı. Bir koridor, binanın, üstleri açık küçük avlularla ayrılmış, geri kalan bölümüne gidiyordu. Bu davetsiz konuklardan birinin üzerine, gökten bir adam düştü; onun da kafasına ağır bir şeyle vuruldu, ağzı tıkandı ve diğerleri tarafından bağlandı. Şüphesiz, bu adam ya gözetlemeciydi ya da oradan geçiyordu; ama her neyse, bunun pek önemi yoktu. Badem ağaçlarının gölgelendirdiği iç avluların ortasında, diğer binalardan bir parça daha öne çıkmış olan bir binaya kadar ilerlediler. Onun kapısını ittiler. Burası, ortasında, içinde karanlık bir suyun hafifçe titrediği bir yüzme havuzu bulunan bir salondu. Boştu. Sesler duydular ve acele salona girdiler; fakat kapısını kapatmayı ihmal ettiler, kapı aralık kaldı. Hadi hırslı, öfkeli demeyelim, ama heyecanlı, hararetli bir şekilde Sami dili konuşan üç kişi geçti. Bunlardan biri kapıdan başını uzattı; şüphesiz onu açık bulduğu için şaşırmıştı. Salonun içine çekti onu bir el. Atabileceği çığlığın ancak yarısını atabildi. Arverneli onun ağzını tıkamıştı; arkadaşları da, elleri arkasında olmak üzere

onu bağladılar. Genç ve güçlü kuvvetli bir adamdı, fakat, neye yarar, tutsaktı ve sesi de çıkmıyordu. Dehşet içinde bir bakış, Arvernelinin elinin üstünde bir kuş gibi heyecanla dolaştı durdu.

"Şefiniz nerede?" diye sordu Arverneli Yunanca, yüzünü tutsağın yüzüne yaklaştırıp çıplak bıçağı ona göstererek. Adam acele gözlerini kırpıştırdı. Başını döndürmek zorunda kaldı. Arverneli yavaş yavaş tutsağın ağzındaki parmaklarını gevşetti. Tutsak ağzını alabildiğine açtı ve parmaklardan tıkaç aşağı doğru kaydı. "Bir çığlık attın mı, öldün demek," dedi Arverneli. "Hemen yanıt vermezsen de, aynı şey olacak. Evet?" Parmaklarını yeniden gevşetti.

"Büyük salonda," dedi öbürü nefes nefese.

"Ne yanda?"

Öbürü başıyla işaret etti.

"Yalnız mı?"

"Hayır, kâtipleriyle."

"Ne yapıyorlar?"

"Yazıyorlar."

Derin derin soluk alıyordu. Onun zihnini toparlamasına meydan vermemek lazımdı. Arverneli bıçağını adamın burnuna dayadı. "Şefin nerede oturuyor?

"Kapının sağında," diye yanıtladı öbürü, gözü bıçaktaydı. Arverneli, arkadaşlarına doğru dönerek, bir çene hareketi yaptı. Tutsak bağırmaya hazırlandı. Tuniğinin eteklerini ağzına tıkadılar. Adam onu öldüreceklerini sanmıştı. Topukları bağlı olduğu halde, kapının arkasına attılar onu. Salonun kapısı tekrar kapandı. Dört adam, büyük salona giden koridorda ilerlediler. Kapıyı ittiler, kapı hafifçe gıcırdadı. Bir adam onların girdiğini gördü ve bağırdı, ama artık çok geçti. Arverneli, ihtiyarın arkasında yerini almıştı ve acımasız bir

bilek gücüyle boynunu sıkıyordu ve bıçağını da çenesinin altına dayamıştı. Oradakilerin hepsi, saygısızca, küstahça olduğu kadar tehditkâr da olan bu manzara karşısında, yazı masalarının başında felç olmuş gibiydiler. Bazıları hâlâ kalemlerini ellerinde tutuyorlardı. Bir tek kelime edilmemişti. Hepsi ne olduğunu anlamıştı ve hareketsiz duruyorlardı...

"Hapsettiğiniz kadın nerede?" diye sordu Arverneli.

"Hücresinde," diye yanıtladı ihtiyar adam.

"Hücresinin anahtarı kimde?"

"Elinin altındaki adamda."

İhtiyar adam elini tuniğinin cebine sokmuş ve anahtarı yazı masasının üstüne koymuştu. Arvernelinin arkadaşlarından biri onu hemen kaptı. "Hücre nerede?" Ona hücrenin yeri açıklandı. "Git onu bul getir," dedi ona Arverneli.

"Onu niye kaçırdınız?" diye sordu Arverneli.

Uzun bir sessizlik oldu. "Bir günahkâr kadın," diye yanıtladı nihayet, Arvernelinin bıçağının tehdidi altında tuttuğu ihtiyar adam.

"Sizin dininiz dünyanın hakimi değil. Adaleti tecelli ettirmek size kalmamış."

Tam o sırada adamlardan biri çok süratli bir hareket yaptı. Arvernelinin salonda kalmış iki adamından biri ona doğru sıçradı. "Bir hareket daha yaparsanız, hepinizin son günü olacak bu," dedi.

Ne kadar zaman geçti bilinmez. Sonra tülden elbisesi içinde Delia göründü, adımları müteredditti, kurtarıcısının yanında ve himayesinde idi. Sahneyi şaşkın bir bakışla kat etti. Arverneliyi gördü. Uzun uzun bakıştılar.

"Aranızdan biri bizi izlemeye kalkışırsa, o adamı ölmüş bilin," dedi Arverneli. İhtiyar üzerindeki baskısını kaldırdı; bu arada ihtiyar ağır ağır boynunu ovuşturdu. "Eğer bu hanım tekrar izlenip tutuklanacak olursa, hepiniz Sezar'ın lejyonları

tarafından kırılıp geçirileceksiniz. Eğer yeniden kendi yasanızı zorla kabul ettirmeye teşebbüs edecek olursanız, son insanınıza kadar hepiniz öleceksiniz." Bıçağını kınına soktu.

"Bizi bir zehir torbasından kurtarıyorsun," dedi o zaman ihtiyar adam. "Romalının karısını da götürsen bizi çok rahatlatmış olurdun."

"Romalının karısı mı?" diye sordu Arverneli.

"Alexianus."

Gene bir sessizlik oldu.

"Yeni bir tanrı ortaya attığınızı iddia ediyorsunuz ve yaşlı kadınların entrikalarının kurbanı oluyorsunuz."

"Johannân'ın hücresinin anahtarını istiyorum," dedi Delia, ihtiyara doğru ilerleyerek. İhtiyar cam gibi gözlerle ona uzun uzun baktı, fakat cevap vermedi. Delia ona doğru gitti. "Anahtar!" diye buyurgan bir tonda emretti.

"Sen serbestsin, geçmişi unut," dedi ihtiyar. "Adaleti gerçekleştirmek bize düşer."

"Anahtar!" diye tekrarladı Delia, ihtiyarı tuniğinden yakalamak için yazı masasının üstünden eğilerek. İhtiyar bağırdı ve bu kadının kendisine dokunmasından dehşete kapılmış bir şekilde onu itti ve büyük bir heyecan ve nefret içinde elini cebine daldırdı. Anahtarı yazı masasının üzerine fırlattı. Arverneli ve diğer üç adam, hiçbir şey anlamadan sahneyi seyrediyorlardı. Delia dışarı çıktı. Arverneli de onun arkasından. Delia, Johannân'ın hücresine kadar gitti, anahtarı kilitte döndürdü ve kapıyı çekti. Genç adamın gözleri ölümcül bir dehşetle doldu. Delia ona doğru ilerledi, hiç yanından ayırmadığı bıçağını elbisesinin altından çekti çıkardı ve batırmaya hazır hale geldi.

"Hayır!" diye uludu genç adam. "İmdat! Kardeşlerim!"

Bakışları sadece, dışarıda, güneşin altındaki Arvernelinin siluetiyle karşılaştı. Duvara kadar geriledi. Kuru bir

hareketle, Delia onun yanağına batırdı bıçağını. Johannân keskin, tiz bir çığlık attı, elini yaranın üstüne koydu, onu yokladı, parmaklarının kana bulandığını gördü ve hıçkırmaya başladı. Delia bıçağının ucunu elbisesine sildi ve hücrenin kapısını açık bırakarak dışarı çıktı.

"Gidelim," dedi Arverneliye. Arverneli emir verdi. Üç arkadaşı, gündüz vaftizcilerini kontrol altında tuttukları salondan çıktılar. Kapıyı açtılar ve atlarına doğru yöneldiler. Çığlıklar, son derecede keskin çığlıklar, cinsiyeti belli olmayan bir sesin hıçkırıklarla kesilen, lanet ve küfür dolu, uluyan çığlıkları onlara ulaştığı zaman, onlar uzaklaşmışlardı. Delia, kan revan içinde olan yüzü, hem öfkeden hem de kandan şeklini şemalini kaybetmiş Johannân'ın tarlalarda koştuğunu fark ettiği zaman, Arvernelinin atına henüz binmişti. Ata Arverneli de bindi. Diğerleri de atlarına binmişlerdi. Tarlalara ekim yapanlar, kollarını kaldırarak koşuyorlardı. Onlar gölün kıyısı boyunca dörtnala gittiler, sonra İskenderiye yoluna girdiler.

Bütün yol boyunca Delia tek kelime etmedi. O, ikinci mahsulü vermeye hazırlanan yeşeren buğday tarlalarını, ışıl ışıl ışığı aksettiren kanallar boyunca beyaz ibislerle (karaleyleklerle) süslenmiş yalancı çınarlan (Mısır kökenli bir tür incir ağaçlarını), kurutulmuş çamurdan evleri, çaylak ve atmacaların uçuştuğu gümüşten gökyüzünü seyrediyordu. Ekip, güney kapılarını aştığı zaman, Arverneli ona nereye gitmek istediğini sordu.

"Artık benim evim yok ve Delia da öldü," dedi ona.

Adam onu işitmemiş gibi davrandı. Sezar'ın Ordugâhı'na doğru yöneldiler ve adam mütevazı bir evin önünde atından indi. Onun inmesine de yardım etti.

"Benim evimdeyiz," dedi.

ALTINCI BÖLÜM

Güzel Kör Kadın

Kızarmış küçük balıklarla dolu bir tabak önlerinde, Aristopompos'un yerinde bir masada otururlarken, Héron, Démétrios, Charicleios ve Khrysokhoas, onu, halktan insanların ya da izne çıktıklarında askerlerin giydikleri türden kapşonlu pelerinimsi, siyah bir manto içinde gördükleri zaman, şaşkınlıkları çok büyük oldu. Kapşonunu çıkardı ve sordu: "Sizinle oturabilir miyim?" Diğer müşteriler başlarını çevirdiler, onu diğerlerinden daha yırtık bir sürtük olarak gören Aristopompos hemen koştu geldi. Zira, herhangi bir meyhaneci veya hancının yerinde olduğu gibi, Aristopompos'un yerinde de hiçbir kadın gelip oturamazdı. Böyle bir şey yapsalar hanımefendiler alaya maruz kalır, sürtükler ise kovulurdu.

"Delia," dedi sadece Héron ve bir iskemle çekip ona uzattı.

Delia oturdu. Diğer üç kişi sessiz kaldı. Aristopompos bu durumdan şaşkına dönmüş, katılıp kalmıştı. Binada bir süre can sıkıcı sessizlik hüküm sürdü. Yoldan geçenler de bu alışılmadık manzarayı görmek için başlarını çevirip baktılar. Delia, yüzüne bir parça gölge yapabilmek için, kapşonu biraz başının üzerine çekti. Ama gene de, bir iki müşteri, hancı gelip onları ikaz edinceye kadar, onun yüzüne yakından

bakmaktan kendilerini alamadılar. Héron bir bardak istedi; Aristopompos ona gümüş, özel bir kap getirdi; getirdiği kap, şüphesiz özel müşterileri için sakladığı, kuyumcu elinden çıkmış zarif bir parçaydı. Héron onu doldurdu ve Delia'ya uzattı. Sonra ona uzun uzun baktı ve gülmeye başladı.

"Neşenin sebebi ne?" diye sordu Delia.

"Geçen akşam, seni tebdili kıyafetli halinle tanımıştım."

"Ve hiçbir şey söylemedin mi?"

"Hemen hemen hiçbir şey."

"Evet başka?"

"Ctémidore sana deli gibi âşık olmuştu. Onu o büyülenmiş halinden çekip çıkarmak zorunda kaldım. Belki kızartmalarımızı paylaşmak istersin, ha?"

"Sizi güç durumda bırakmazsam, saygınlığınıza gölge düşürmezsem."

Gülmeye başladılar.

"Alexianus'un haberi var mı?" diye sordu Khrysokhoas.

"Benim tarafımdan hayır," diye cevapladı Delia.

Héron'un dışında, üçünün de canları sıkılmıştı; merak ettiklerini soramıyorlar, ama sormak için de yanıp tutuşuyorlardı. Şaşılacak şey, artık yemiyorlardı.

"Kendi kendinize, bana ne olduğunu soruyorsunuz," dedi Delia. "Beni zehirlemeye çalıştılar, sonra da kaçırmaya. Ama ben kurtuldum, sonra kılık değiştirdim, daha sonra da, sonunda kaçırıldım. Ama nihayet özgürlüğüme kavuştum. Komplocuların oyunu bozuldu."

"İşte gerçekten yürek isteyen, heyecanlı bir öykü," dedi Charicleios. "Peki, suçlular kimlerdi?"

"Bütün suçlular gibi, düşüncesiz, kafasız insanlar," diye cevap verdi Delia, küçük balıklardan bir parça almak için kapşonunu geriye iterek. İştahı vardı. "Fakat şurası muhakkak

ki, amaçlarından birine ulaştılar." Héron'a dönerek, "Delia öldü," diye ekledi.

"Bu ölüm seni pek üzmüş görünmüyor," diye gözlemini belirtti Héron.

"O beni şaşırttı."

"Belki de bu, vakitsiz bir ölüme vaat edilmiş, uçucu, kaçıcı bir gölgeydi," dedi Héron gülümseyerek. "Söyle bana, sence, onun kaybolmasına içmeli miyiz yoksa buna sevinmeli miyiz?"

"Bundan acı duymayacağım kesin. Sevinmeye gelince, buna sevinmem gerekip gerekmediğini bana söyleyecek olan belki de sensin, Héron. Buraya seni görmeye ve senin görüşünü almaya geldim."

"Beni şımartıyorsun, Delia. Biz, güzelliklerle süslenmiş, servetle taçlanmış, servet saman sahibi Alexianus tarafından sevilmiş, muzaffer bir yosmayı tanıdık. Sanıyorum onun matemini tutacağız," dedi Héron. Delia'nın bardağını yeniden doldurdu, zira Delia da susamıştı. "Fakat, onun arkasından gelen, yeni doğmuş olanın da bir kutlamaya layık olup olmadığını bilmek gerek. Ne görüyoruz? Erkeklere mahsus bir mekânda, hafif bir gece yemeğini onlarla paylaşmak üzere bir maceraya atılan, kaba saba bir mantonun içinde, çok güzel bir kadın ve bu onun, İskenderiye'de halka tekrar göründüğü ilk akşam oluyor. Onu tekrar bulana yirmi bin sesterce ödül sunulmuştur, şehir büyük bir heyecan yaşamıştır, valilik durumdan haberdar edilmiştir, bir büyücü, komploya karışmış olduğundan şüphe edildiği için, hapse atılmış ve oradan olağanüstü bir şekilde kaçmıştır ve bütün bunlar Delia'nın umurunda bile olmamıştır!" Gülmeye başladı ve şarap bardağını dudaklarına götürdü. "Bize söylediğine göre, bir hapisten kurtarılmıştır, ama o bize hangi hapisten kurtarıldığını ve kurtarıcısının kim olduğunu söylememiştir! İşte tam sto-

acı bir davranış ve ben sadece bunun için bile, yeni Delia'ya kadehimi kaldırırım!"

Diğer üç kişi de aynı şeyi yaptı. Hatta, komşu masalardakiler de aynı şeyi yaptı.

"Söyler misin bana, Héron, bütün düşündüğün ve söyleyeceğin bu mu? Philoxenos'taki gecede, bana orglann mekanizmasını açıkladığın zaman, çok daha rahat ve güzel konuşuyordun!" dedi Delia.

"Ah, Delia, şimdi de benden, kalbinin mekanizmasını açıklamamı istiyorsun! Fakat ben mütevazı bir zanaatkârım!" dedi Héron yüksek sesle, gözlerinin içi gülüyordu, hafif bir alay vardı. "Sana belki bir şair ya da bir filozof gerek! Bize, Delf Adası'ndaki Apollon Tapınağı rahibesi havasında, Delia'nın ölmüş olduğunu haber verdiğin zaman, bunu, çektiğin sıkıntılar, yaşadığın serüvenler sırasında, Alexianus'tan kopmuş olduğun ve onun sevmiş olduğu kadının artık mevcut olmadığı şeklinde anlamak gerekiyordu şüphesiz. Tamam, buraya kadar çok iyi. Ama bir de şu var: Yalnız geliyorsun; yani tam anlamıyla özgürsün, bu demektir ki, Alexianus'un bir halefi yok. Artık bir erkek için bir eğilim duymaman, bir şey hissetmemen seni şaşırtmış olabilir. Fakat bu, bir ölüm değil, bilgeliktir, belli bir olgunluğa ulaşmış olmadır, Delia." Ve Héron kadehini Delia'ya kaldırdı, sonra da aynı şeyi, gözleri şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmış diğer üç kişi de yaptı.

Delia ise düşünceliydi. Sonunda şunlan söyledi: "Bir şölen gecesi, Héron, bir adam görüyorum. Çok güzel bir adam ve bana cesaret dolu görünüyor. Ona tutuluyorum ve onu bir daha görmüyorum, bu benim için büyük bir hayal kırıklığı oluyor. Ama, haftalar sonra, beni hapsedildiğim yerden kurtaran, o oluyor. O, benim nazarımda, beni, hem de kahramanca bir şekilde kurtarmış olduğu için, daha da

hayranlık uyandırıcı oluyor. Güzelliğinin, cesaretinin ve aşkının beni onun kollarına atması gerekirdi. Onun varlığı beni büyülüyor, kendine kul köle ediyor, güzelliği beni deli gibi cezbediyor, fakat ona karşı soğuk kalıyorum. Senin o göksel mekanizman bunu nasıl açıklıyor?"

"Hayatımda ilk kez, bir kadının kalbini dört adama açtığını işitiyorum!" diye bağırdı Khrysokhoas. "Oğlan kılığına girdiğin zamanlardan sende hâlâ derin izler kalmadığından emin misin?"

"Böyle bir şey olsaydı," dedi Héron, "Bize söz ettiği, tanımadığımız bu şanslı adam tarafından daha çok cezbedilirdi. Ama senin tamamen de haksız olmadığını düşünüyorum, Khrysokhoas. Onu zehirlemeye teşebbüs ettiklerinden beri, Delia bir erkek gibi yaşadı. Hayatının bu haftalarında Delia, kısa sürede çok şeyi birden yaşadı; ama, sonuçta, oğlan kılığına girmenin ve önce onu zehirlemeye teşebbüs eden, sonra da onu kaçırmak isteyen düşmanları tarafından takip edildiği, şüphesiz, tehlikeli bir hayat yaşamanın ona neye mal olduğunu gayet güzel tasavvur edebiliriz. Erkek erkeğe sevişmenin, şahsında tatmin edilmeye çalışıldığı bir obje olmuş, bu yolda kullanılmıştır. Hayatı, üzerine boşalınacak bir yumuşak yastıktan ibaret olmuştur. Şimdi de, birden bire yapayalnız ve himayesiz kalmıştır. Bir erkek gibi, kendini yalnız savunmayı öğreniyor. Artık bir başka erkeğin hizmetkârı olması mümkün değildir. Özgürlüğü tatmıştır bir kere! Şehrin âdetlerine meydan okuyor ve bir meyhanede erkeklerle oturmak üzere, bir asker kaputu içinde, dek başına geliyor." Bir kere daha, kadehini kaldırdı. Delia gülümsüyordu, başı eğikti.

Balık kızartması tabağında sadece kırıntılar kalmıştı. Charicleios meşhur meyveli dondurmaları ve bir testi şarap daha istedi.

"Bir kadın, o halde, sadece bir köle olacaktır," dedi Démétrios. "Onun gözünü açıp azat ettiniz mi, erkeklere olan ilgisini kaybediyor. Eğer seni iyi anlayabildimse, Héron, kadınlan köle olarak muhafaza etmek gerekir!"

"Köle zaten onlar," diye yanıtladı Héron. "Fakat çok hızlı gidiyorsun, Démétrios. Delia erkeklere olan ilgisini kaybetmiş değil. Fark, onlar tarafından boyunduruk altına alınmaya izin vermemesinde. Sevdiği adamın hatası, zira onu seviyor ve bahse girerim ki bu akşam üstünde olan şu manto o bilinmeyen adamdan ödünç alınmıştır, evet bu adamın hatası, onu özgürlüğüne kavuşturmuş olmasıdır. Delia ona hayatını borçlu. Delia onun ganimeti olsa ona kendini verir miydi verirdi. Ama gel gör ki, o, onunla eşit olmak istiyor (eksikli olduğu için vermek değil). Şimdi bakalım bu adam, fedakârlığından dolayı kendini affettirebilecek kıvrak bir zekâyı gösterebilecek mi, bütün mesele burada!"

Delia gülmeye başladı. "Gerçekten, Héron, benim sevgilim sen olmalıydın!"

"İkimiz de çok zekiyiz, Delia. Fazla zekâ kanı soğutur. Söyle bana bakayım, bu adam İskenderiye'de mi?"

"Devamlı seyahat ediyor. Hareket tarihini benim için değiştirmiş.

"Ne zaman dönecek?"

"Rüzgârlara ve işlerine göre, altı veya sekiz haftada."

O anda, binada bir kargaşalık oldu. Alexianus gelmişti, arkasında da sekreteri. Aristopompos'un müşterilerinden biri, açık ki, vaat edilen ödülü almak ümidiyle, gidip ona haber vermişti. "Delia!" diye bağırdı, sevinç ve şaşkınlık arasında gidip gelen bir durumda. "Delia! Ne kıyafet bu!" Koltuk değneklerinin yerine şimdi kullandığı bastonun müsaade ettiği ölçüde, ona doğru hareket etti. Elini eline aldı, kuvvetle

sıktı ve ona sıkıca sarıldı. "Delia! Burada, Aristopompos'un yerinde! Erkeklerle birlikte... Seni Rhakotis'e geri götüreceğim, hizmetçiler ve köleler göz açıp kapayıncaya kadar orada olacaklar...

"Otur," dedi yavaşçacık Delia. Ve adam oturunca: "Artık senin tanıdığın kadın değilim ben," diye devam etti.

"Benim için aynısın! Yeryüzüne inmiş bir güzellik, bir başka fener..."

"Önemli olan, Alexianus, benim açımdan, artık senin tanıdığın Delia olmadığımdır." Alexianus, yuvalarından dışarı fırlamış gözleriyle, onu sorguladı. "Rhakotis'e dönmeyeceğim. O dündü."

"Héron," dedi Alexianus, makine uzmanına dönerek, "Héron, bana yardım et! Ona kölesi olduğumu söyle..."

"Delia, biraz önce bize, tanıdığımız Delia'nın ölmüş olduğunu söyledi," dedi Héron.

"Fakat bu, bir büyü!" diye bağırdı Alexianus, dokunsalar ağlayacaktı. "Karım kayboldu, sevgilim öldüğünü söylüyor..."

"Belki de, gerçekten bir büyüydü bu," diye düşündü Delia. Anaxo cehennem güçleriyle yaptığı pazarlık sonucu büyüyü bozamamıştı.

"Karın kaybolmadı, Alexianus," dedi Delia. "Maréotis gölü kıyısında, garip Yahudilerin kurmuş olduğu küçük bir yerleşim merkezinde. Her şeyi, zehirlenme olayını ve benim kaçırılmamı harekete geçiren, ayarlayan, o ve bundan böyle yanağında bir yara izi taşıyacak olan, genç bir adam."

Alexianus öfkeli bir çığlık attı. "Kaçırıldın ha!" diye bağırdı ve o kadar şiddetle bağırdı ki müşteriler başlarını çevirip ona baktılar. "Kaçırıldın! Sen! Bu gelişmeden Flaccus'u haberdar edip onu uykusundan uyandıracağım ve bunların hepsini öldürtmesini isteyeceğim!" Sylvestrus efendisinin

heyecanından rahatsız oldu ve ona doğru eğilerek sakinleştirici sözler fısıldadı. Khrysokhoas ona bir bardak şarap uzattı.

"İlk öldürülmesi gereken, Alexianus, senin karın ve tabi Flaccus böyle bir şeyi aklından bile geçirmeyecektir," dedi gayet sakin bir şekilde Delia. "Sonra, doğrudan doğruya sen bu skandalın ilk kurbanı olursun. Ölüm Cornelia'ya hiçbir şey öğretmeyecektir, sadece hayat onu eğitecek ve bu Yahudilerin dinine onu katılmaya sevk eden kötü kalplilikten, düşmanlık hissinden ve delilikten çekip çıkaracaktır. Öbür adamlara gelince, onlar, karının ve o genç adamın kurduklarını entrikayla aldatılmışlardır. Onları ölüme mahkûm etmek, Yahudilerin bugüne kadar çektikleri acılara bir yenisini eklemekten başka bir işe yaramayacaktır." Bir yudum şarap aldı. "Her şeyi unutmanın en akıllıca şey olduğu kanaatindeyim. Bir fırtına geçti. Gemiler battı, masum insanlar telef oldu. İntikam adalet değil."

"Fakat şu söz ettiğin, yüzünde bıçak yarası olan genç adam... Hiç olmazsa o..."

"O, bıçakla yaralandı. Yanağını haşat eden benim." Ve bıçağı, baldırına bağlı kılıfından çıkarmak için eğildi. Bütün bu erkekler silaha dehşet ve şaşkınlıkla baktılar. "O, güzelliğine mağrurdu," diye devam etti Delia. "Şimdi artık kırılmış bir heykelden başka bir şey değildir. Muzafferdi. Bundan sonra artık kaderi, bir köleninkinden daha kötü olacak. Eğer ölüm cezasına çarptırılmadıysa, kendi cemiyetinden kovulmuş olacaktır mutlaka. Yahudiler ve Yunanlılar ona sırtlarını döneceklerdir. Zaten cezalandırılmış olmaktadır. Senin yapabileceğin yararlı bir şey varsa o da, orada, Maréotis gölü kıyısında, Cornélia'yı gidip bulmak ve ona affı ve unutmayı bahşetmektir. Öyle uzun boylu bir muhafız ordusuna, seninle birlikte gelecek atlılara, ne de okçulara falan ihtiyacın

olmayacak. Onu sana hiç itirazsız, hiç direnmeden iade edeceklerdir; zira onlar da onun deliliğini anlamış bulunuyorlar ve bu tür çılgınlıklarla onların bir ilişkisi yok."

Alexianus onu uzun uzun inceledi. "Sen gerçekten değişmişsin," diye mırıldandı. "Aklı selim sahibi bir erkek gibi konuşuyorsun. Fakat gerçekten ne oldu?"

"Talih, kader yolunu değiştirdi. Fakat, geçerken o, evet o, kör güzel kadın benim gözlerimi örten bantı çekip çıkardı."

"Fakat şimdi ne yapacaksın?"

Delia bir an düşündü. "Şu anda yaptığımı. Özgür bir kadın olmayı." Kapşon Delia'nın başından aşağı kaymıştı, yumuşak ve aynı zamanda kararlı ve dik bir enseyi örten kısa sarı saçları ve lambaların ışığının altın sarısına boyadığı nefis, ince profili de meydana çıkmıştı. "Evine dön, Alexianus. Pişmanlığı, esefi bir tarafa it. Dalgaların akışını hiçbir şey değiştiremez."

Alexianus uzun süre öylece, başı öne eğik kaldı. Nihayet kalktı ve bir zamanlar bütün dünyası ve serveti olmuş olan bu kadının başına bir öpücük kondurdu. Sylvestrus ona destek oldu.

"Seni tekrar görecek miyim?"

"Bir oğlan olduğum zaman sığınmış olduğum, Heptastade yakınındaki aynı odada oturuyorum," diye cevap verdi bir gülümsemeyle. "Hancı Xenion'un evinin son katında bu oda."

Adam yavaşça başını salladı. Olanlara akıl erdirememek ve büyük üzüntü, onu yıkmıştı. Hep Sylvestrus'un desteğinde, taşıyıcı yatağına uzandı. Delia onun gidişini görmek için başını çevirmedi. Bakışları, gururlu ve neşeli, yolcuların yol göstericisi, fenere kadar uzandı; bu bakış, Arvernelinin üstünde yol aldığı denize kadar gitti. Zihninde, akışını kimsenin

değiştiremediği dalgaları canlandırdı. Ve, aşkın deniz gibi olduğunu düşündü. Gözyaşları yanaklarından süzüldü. Charicleios ona doğru eğildi ve gümüşten, o kuyumcu işi işlemeli nadide kadehi doldurdu.

"Kader' talihe içelim," dedi usulca.

Delia kadehini kaldırdı. İnce ve hafif bir sesle, limanda tutup kızarttığı balıkları satmaya çalışan bir çocuk geçti. Ellerinde ballı galetalar, onları kıtır kıtır yiyen sürtükler yerlerini almışlardı. Delia'ya sanki bunları ilk defa görüyormuş gibi geldi.

"Bu kadar geç doğmak garip," dedi Delia.

"Bu şansı yakalayamamış bir sürü insan var!" diye görüşünü belirtti Héron, dudaklarında alaylı bir ifadeyle. "Delia adlı yeni doğmuş bebeğe içiyorum. Ve şimdi, meyveli dondurmalar!"

YEDİNCİ BÖLÜM

Saf Aşk

Yedi hafta bazen sonsuz bir zaman gibidir; kalpte gizlice yol alan, damla damla damlayan ince sızıntıların orada birikmesi; birikip göller oluşturması için ve birden kabaran bu göllerin, bir fırtına sayesinde, bir bakışı, bir ürküntüyü ve belki de yersiz bir kelimeyi aşıp geçmesi ve uzak ülkelerden gelen yolcuların tarif ettikleri gibi olaylar, uğuldayan çağlayanlar ya da öfkeli seller meydana getirmesi için yeterlidir. Kalbindeki bakirenin, akıllı uslu oturmuş ketenini eğirirken, ırzına geçilmiştir. Hayal kırıklığına uğramış kadın, birden, çılgınca bir ümide kapılmıştır, çünkü bir güneş ışını toprağı yaldızlamıştır. Daha gelişmesini tamamlamamış bir yeniyetme, okşamalarla dolu bir gecede olgunlaşmıştır ve yaşlı adam ise o kaçınılmaz, o mukadder ihtiyarlığın çukuruna yuvarlanmıştır. Yedi hafta sonra, onlar bakıştılar, alaylı gülümseme, onların his makinelerinin ilk hareketi oldu.

"Delia!
"Philon!"

Her ikisinin de gözleri ışıl ışıldı; kadınınki sevgi dolu bir sevinçle, erkeğinki ise şaşkınlık ve zevkle doluydu.

"Kaybolmuş pagan bir kadın!" dedi adam ve bu gülüş, uzun zamandır ilk kez yüzündeki kırışıklıkları allak bullak etti, sakalını ikiye bölerek küçük sarı dişlerini meydana çıkardı.

"Ertelenmiş bir intihar!" diye cevap verdi kadın da gülerek.

İki erkek gibi kucaklaştılar. Olayın özel bir evde, Philoxenos'un evinde geçtiğini de bu arada söylemek gerekir; Héron da hazır bulunuyordu, zira, çocuklar nasıl birini baba kabul ederlerse, Delia da onu öyle kabul etmişti, onsuz hiçbir yere çıkmıyordu. Orada, bütün diğerleri de, Démétrios, Khrysokhoas, Charicleios ve hatta nasıl davranacağını bilemeyen İon da vardı. Philoxenos onların her birine, altın yaldızla süslü mavi kristalden bir deniz kabuğu kopyası bir kadeh uzattı ve bunları en iyi 'falerne' şarabıyla doldurdu. "Hemen masaya geçeceğiz," dedi evin sahibi.

"Maréotis gölünde tutsaktın demek ki!" dedi Philon. "Söyler misin, nefret dolu musun onlara karşı? Onlardan bana söz edebilir misin?"

"Onlara karşı kin ve nefret duymuyorum," dedi Delia. "Söylencelere, masallara inanan safça insanlar."

"Masallara, söylencelere mi?" diye tekrarladı şaşırmış olan Philon.

"İlahi adalete, örneğin, Philon," dedi Delia, yüzü gayet ciddi bir ifadeye bürünmüş olarak.

"Delia!" diye bağırdı Philon. "Dikkat et!"

"Gördüklerimden ve bedelini ödediklerimden bahsedebilirim," dedi Delia.

"İlahi adalet... Sen, onu inkâr etmeye cesaret edebilir misin, cesaret edebilir misin buna?"

"Peki ya sen, buna inanmaya cesaret edebilir misin? Mezarlıklarda cinayetler, insanların aşağılanması, işkenceler ve ölülerle dolu o tarlalar, bu, hangi tanrının adaleti ola ki, acaba?"

"Delia!" diye bağırdı Philon. "Konuşma..."

"Ama ben konuşuyorum ve senin verecek cevabın yok."

Philon bardağını koydu ve ellerini yüzünde gezdirdi.

"Korkunç!" diye mırıldandı.

"Ben bunu gördüm," diye yanıtladı büyük bir acıma hissiyle Delia. "Bunların, zafer kazanan bizim tanrılarımız olduğunu bana söyleme sakın. Onların hiçbiri bu kadar zalim değildir. Sizin Tanrı'nızın uyuduğunu da bana sakın söyleme."

"Orada sana ne söylüyorlardı?" diye sordu Philon, yorgun bir sesle ve konuyu değiştirmek için.

"Benden bir şey istemiyorlardı. Beni günahkâr bir kadın olmakla suçluyorlardı; günahkâr kadın, bu, onların kullandığı kelime."

"Değil misin?"

"Bu kelimenin anlamını bilmiyorum. Sizin ona verdiğiniz anlamı keşfedebiliyorum. Fakat sen de bir kadının iki bacağının arasından doğmadın mı?"

"Delia!"

"Sen de o halde bir günahkar kadının oğlu değil misin? Yoksa suçlu olan zevk mi?"

"Delia, yalvarırım, yarın sana izah edeceğim... O halde, onlar sana günahkar kadın muamelesi yapıyorlardı?"

"Onlar durumu beni recmetmeleri gereken bir durum olarak değerlendiriyorlardı; fakat mahkemelerine başkanlık eden bir ihtiyar, nedamet getirmem ve onların inançlarına katılmam şartıyla bu cezadan kurtulma seçeneğini bana sunuyordu. Ben de onlara katil muamelesi yaptım ve Cornelia

ile güzel Johannân tarafından hazırlanmış zehirleme komplosundan söz ettim."

"Bir mahkeme mi?"

"Bu yargıcın etrafında on iki adam vardı."

"Tıpkı Kumran gibi on iki," diye mırıldandı Philon.

"Salon benim ölümümü istiyordu; fakat bana yapılan suçlamalarda, yargıcın içine şüphe düştü. O önce Johannân'ı sorguladı, o yalan söyledi, sonra da, yalan söylemeyi bilmeyen Cornelia'yı. Ha, bu arada, Alexianus acaba gidip onu orada buldu mu?"

"Gitti," dedi Philon, suratı asıktı. "Sonra da, onu Prosopis'te sahip olduğu bir eve sürdü, Cornelia şimdi orada hapis."

Topluluk masaya geçti. Philoxenos, Philon'u sağına oturttu, Delia'yı soluna, onun yanına da Héron'u. Ve daha uzağa da, başını durmadan Delia'ya çeviren İon'u oturttu.

"Ben bir hücreye atıldım, Johannân ve Cornelia da başka iki hücreye."

"Ve bize hâlâ seni kimin kurtardığını söylemedin, Delia," dedi Héron.

"Bir tanrı, şüphesiz," diye yanıtladı Delia.

"Güzel mi bu adam?"

"Vücudu fildişinden, saçları altından ve gözleri gökyakuttan."

"Buyrun, insanların nankörlüğüne buyrun bakalım!" diye bağırdı Héron. "Bir tanrı, bir ölümlüyü kurtarmak için, en güzel görünüme bürünerek arzı endam ediyor! Ve kadın onu küçümsüyor ve bu konuda bir karar alıncaya kadar, onu Olimpos'a geri gönderiyor!" Philon, Héron'a düşünceli bir bakışla baktı, bu bakışın ne anlattığı pek belli olmuyordu.

"Ee, ne diyorsun, Philon, benimle aynı fikirde değilmiş gibi görünüyorsun?"

"Sevgili Héron," dedi öbürü, küçük bir patlıcanın içine sokulup sarılmış dil balığından bir parça ağzına atarak, tanrılarınızdan söz ederken kullandığınız dil özgürlüğü konusuna girmeyeceğim burada, ama Delia'nın bu kadar nankör olduğunu sanmıyorum. Onu kurtaran gerçekten bir tanrıysa, ona saygıda kusur etmemiş olmalı."

"Saygı!" diye bağırdı Philoxenos, kızgınlık ve hoşnutsuzluk belirten bir ifade takınarak. "Tasavvur et, Philon, sen arzu edilen ve tutsak, hapsedilmiş bir kadınsın, ben seni kurtarıyorum ve sen beni, hiçbir ödül vermeden, haydi git işine, diye gönderiyorsun?"

"Bak, Philoxenos! Sana karşılığını maddî olarak ödeseydim, bu, seni çıkar karşılığı iş gören biri yerine koyduğum anlamına gelirdi. Bu tanrının biraz ince, hassas biri olduğunu kabul edelim; bu durumda, bu tanrı hakarete uğramış olurdu! Hayran olunacak bir hareket yapmıştır; onu en kolay ve en rahat bir şekilde, vücudunu kullanarak ödemek mi gerekirdi! Delia ince, hassas bir kadındır ve tarif ettiği kadar hayran olunacak bir tanrıyla böyle sıradan bir al gülüm ver gülüm muamelesine girmeye asla razı olmayacaktır."

Masadakiler gülmeye başladılar.

"Çok iyi," dedi o zaman Khrysokhoas. "Eğer ben tanrı olsaydım, onlardan hiçbir fedakârlık ümidim olamayacağına göre, ölümlüleri bırakırdım, kendi başlarına kurtulsunlar!"

"Ah, yoo, hayır!" diye yanıtladı Philon. "Tanr'ların esas görevi, ölümlüler onların yarattıkları varlıklar olduğuna göre, doğal olarak, bunların sorunlarıyla meşgul olmaktır. Delia ruh yüceliği göstererek, bu ölümlüler arasında temayüz etmiştir. Hepimizin onun sağlığına içmesini öneriyorum."

Hepsi kadehlerini kaldırdı. "Delia, Philon'un savunmasından memnun kaldı mı acaba?" diye sordu Philoxenos.

"Philon'un görüşü doğru," diye yanıtladı Delia dudaklarında küçük bir gülümsemeyle. Ama sanki kafasının içinde gizli düşüncelerinin seyrini izliyormuş gibi bir hali vardı.

"Bu tanrı sevdiğin ilk adam mı?" diye bağırdı İon büyük bir heyecanla. Soru, bazı gülüşmelere neden oldu, zira herkes onun Delia ile bir gecelik macerasını biliyordu. Delia'nın sözlerinde iz bırakmamış olmaktan dolayı genç adamın izzeti nefsi rencide oluyordu.

"Açık konuşmak gerekirse, Delia, İon senin tanrın olmamasına şaşırıyor," dedi Philoxenos. "Öyle ya, güzel, genç, tek kusuru seni kurtarmış olmaması."

"İon bir soru sordu!" diye bağırdı İon, bu sefer oldukça ihtiraslı bir şekilde.

"Evet, İon," diye yanıtladı Delia, "Ben de sana bir soru soracağım: Senin en çok sevdiğin adam kim?

Bunun üzerine İon çok bozuldu. Gözler ona çevrildi.

"Bilmiyorum," diye itiraf etti, acınacak durumdaydı.

"Sen güzel adamlar, kafalı adamlar, ateşli, coşkulu adamlar ve deneyimli adamlar tanıdın. Bunlardan hiç belleğinde kalan biri yok mu?" diye sordu Delia yumuşak bir sesle.

"Hayır," dedi İon.

"Bu durumda sen, hiç kendi kendine, bu kadar maceradan, kucaklaştığın, seviştiğin bu kadar nefis vücuttan, zeki insandan, seven, güçlü bu kadar insandan hiçbirinin sende değerli bir anı bırakmamış olmasının garip bir şey olup olmadığını düşünüp sorgulamadın mı?"

"Evet, sorguladım."

"Aşklarında senin en çok aradığın, kendine duyduğun aşkın teyidi olmasındı sakın?"

Héron, bir yandan radika salatasını atıştırırken, konuşmayı düşünceli bir şekilde dinliyordu. "Şehrimiz, dostlarım, bu akşamdan itibaren, cinsinin ilki olan, bir filozof daha kazanmış bulunuyor." Philon'a gelince, o, düşüncelerine o derece gömülmüştü ki, bu ona nezaket kurallarını bile unutturmuştu. Bu konuşma diğerlerini şaşırtmıştı; onlar tek kelime etmiyorlardı.

Sonunda İon dedi ki: "Aşklarımda, gerçekten de, sadece, kendime duyduğum aşkın teyidini aramış olmam çok mümkündür, Delia."

"O halde," dedi Delia, "Sorunun yanıtını aldın. Sevdiğim tek adam, bana, onun aşkına kendimi bırakıp teslim olmadan önce, kendime duyduğum aşkı aşmam gerekir gibi geldiği için kendimi vermeyi reddettiğim adamdır."

"Delia!" diye bağırdı birden daldığı hayal âleminden çıkmış olan Philon. "Delia, bundan daha güzel bir şey hiç duymadım!" Sıkıntının etkisiyle, oradaki davetliler ona bakmaya cesaret edemediler; gerçekten de, hiç kimse Philon'un böyle övgü yağdırdığını daha önce hiç duymamıştı. Fakat filozof yarattığı heyecana hiç aldırmadan, sanki bunun hiç farkında değilmiş gibi, kadehini genç kadına kaldırdı. Delia da bu jeste aynen mukabele etti.

"Bütün bunlar çok hoş şeyler," diyerek Héron sözü aldı. "Fakat aşk, bulutların düzenlenmesi gibidir, bunu bilmiyor muyuz? Bir an aralarında işbirliği yapıyorlarmış gibi bir araya toplanırlar ve hemen akabinde, esen rüzgârla birbirlerinden ayrılırlar ve onlar yer yer yırtılmış parça parça kumaşlar gibidir artık. Bir an, tanrıların bütün öfkesini taşıyorlarmış gibi toplanırlar, hemen sonra, bu sefer de yağmura dönüşürler.

Delia'nın sevdiği tanrı çok uzun bir bekleyişten sıkılır, bıkarsa ne olacaktır?"

"Durumu anlamamış olacaktır," diye yanıtladı Delia.

"O zaman, sen onu kaybetmiş olacaksın," diye açıkladı Héron son derece ciddi bir tonda.

"Ya da o beni kaybetmiş olacak," dedi Delia belli belirsiz bir şekilde içini çekerek. '"Beni seviyor mu? Ama nasıl? Ele geçirdiği bir eşya gibi mi? Fethetme sevincinden daha geçici, görünmesiyle kaybolması bir olan bir şey yoktur; bu sevinç, sadece fatihleri daha ileri uçmaya yüreklendirmeye yarar. O, kendini sevdiği ve bana sahip oldukça daha da çok seveceği için mi beni arzuluyor? Eğer durum buysa, onun seveceği, ben değilim; İon'a verdiğim yanıta da dönecek olursak durum açıklığa kavuşmaktadır."

"Seni nasıl sevmek gerek?" diye sordu Philoxenos.

"Kendimi vereyim ya da vermeyeyim, bunun önemi yokmuş gibi davranarak," diye yanıtladı Delia. "Sadece benimle yetinerek hiçbir güvence beklemeden."

"Peki, ya sen, onun sadece hayaliyle yetinebilir misin?" diye bağırdı İon.

"Evet," diye temin etti Delia.

"Fakat sadece kafada yaşayan bir aşk nedir ki?" diye bu sefer daha da yüksek sesle bağırdı İon.

"Şüphesiz, çok az şey. Ama biraz daha fazlası, sadece vücutta yaşayan bir aşk olur!" diye yanıtladı Delia.

Philon, Philoxenos'un önünden eğildi ve Delia'nın elini tutarak ona bir öpücük konurdu. "Bu kadın benden daha büyük!" diye bağırdı.

"Zavallı pagan, Philon," dedi Delia, bunu söylerken yüzünde bir tebessüm belirmişti.

"İlahi aşkı anlamışsın, Delia."

"Bu konuda bayağı mesafe aldım," dedi Delia bir sır veriyormuş gibi bir tonda.

"Fakat ben, ben!" diye bağırdı İon. Bayağı güzel görünüyordu İon, ama bu güzellik, onun ilk gençliğinden beri İskenderiye'de sergilediği, dudakları, ipek tunikleri ve kokulanyla süslenmiş güzellikten çok daha başka bir güzellikti. Hissettiği o büyük sıkıntının, acının içinde, baştan çıkarmaya çalışmıyordu. Bir kolu üzerine dayanarak doğrulmuştu, gövdesi hemen hemen çıplaktı, çünkü tuniği kayıp düşmüştü, her zaman oynadığı o tiyatrovari havayı terk etmişti. "Ben, Delia, seni sevdim ve seviyorum! Ve sen de gayet iyi biliyorsun ki, senden beklediğim bir şey olduğu için değil, seni sen olduğun için, olduğun gibi sevdim. Zira bana bir oğlan olarak göründün ve benim sevdiğim, bir kadın! Hayatımda ilk kadın! Senin nazarında hiçbir şey ifade etmiyor muyum?"

"Söylediğin doğru, İon," diye kabul ett.i Delia ciddi bir ses tonuyla "Ve bunu ben de sık sık düşündüm. Seni sevmem mümkün."

"Mümkün mü?" diye bağırdı İon. "Sadece mümkün mü?"

"İon, sen şaşırtıcı bir sevgili oldun. Senin gibi sadece yansımalarla oyalanmaya alışmış bir genç adamda bu kadar ateşlilik ve aşk konusunda böyle bir deha tahayyül edemiyordum. Bana aynı zamanda bir zafer hissi de verdin sen, bunu inkâr edebilir miyim?" Orada bulunanlar, bir erkekler meclisinde düşünceleriyle, zekâsıyla pırıl pırıl parlayan bu kadının dudaklarına takılıp kalmışlar, şaşkınlıktan donmuşlardı. "Oğlanlardan bir amatörü ateşli bir sevgiliye dönüştüren her kadın, gerçekten de, kadınların davasını kazanmış olduğuna inanmak eğilimindedir. İşte benim canımı sıkan da, bu zafer hissi. Seni bir av olarak görmek istemiyorum,

İon. Ve senin de beni bir başka kadın olarak görmeni istemiyorum."

"Delia seni özgür bir kadın olarak sevmek istiyor," dedi Héron, onda hiç alışılmamış alçak bir sesle "Ve senin de onu özgür bir adam olarak sevmeni istiyor."

"Peki, ya ben, bana dönmesi için, beni bir av olarak görmekten vazgeçmesini beklemek zorunda mıyım?" dedi üzüntülü bir şekilde İon, tekrar koltuğa uzanarak

"Seni sevmem sana yetmiyor mu?" diye sordu Delia. "Yoksa ilk gelen fatih gibi ganimetini mi istiyorsun?"

"Bana ganimeti ver, o zaman şehrin anahtarlarını daha kolay beklerim," dedi alaylı bir tonda.

Delia gülümsedi ve diğerleri kahkahayla güldüler.

"Kutsanmış bir akşamdı, Philoxenos," dedi Philon, ev sahibine doğru gülümseyerek.

"İskenderiye'nin ruhu tarafından kutsanmış bir akşam," diye yanıtladı Philoxenos.

"Bu gibi durumlarda yardıma çağıracağınız tanrılar yok mu?" diye sordu alaylı alaylı Philon.

"Biz, insanların da birtakım üstün değerleri, saygıya layık nitelikleri olduğunu kabul ederiz."

SEKİZİNCİ BÖLÜM

İyi Yağlanmış Bir Tekerlek

Flaccus bir ziyafet veriyordu. Hemen hemen fenerin karşısında, Büyük Liman'daki valilik konağı, yanan binlerce alevle ışıl ışıldı. Pharos Adası, Taureau dar boğazının her iki yanındaki, Diamant ve Diabathra dalgakıranlarıyla çevrilmiş sular, bütün bu ışıklardan dökülen ışık parçacıklarıyla ışıldıyordu ve bu ışık gölü üzerinde, kadırgalar, şehvetli vücutlar gibi, suları şıpırdatarak hafif hafif sallanıyordu. Eski Kraliyet Sarayı'na bitişik olan vilayet konağında, meşaleler, yapraklar ya da çiçeklerle bezenmiş teraslar insan kaynıyordu. Her zaman olduğu gibi, orkestrionlar (bir tür çalgı), kadın ve erkek dansçılar, akrobatlar ve cüceler, dalkavuklar, hizmetçiler, davetlilerin bir an bile sıkılmaması için dikkat ediyor, her şeyi yapıyorlardı. Elli kadar ayrıcalıklı özel davetli, Yunan, Suriye, Kıbns, Malta veya İzmir kökenli Romalı devlet görevlileri, yüksek rütbeli askerler, zengin tüccarlar, saray nedimleri ve sarayda çeşitli görevlerde olanlar vardı; bunların hepsi de önemlerinin farkında idi, Pax Romana'nın (Roma Barışı'nın) hem koruyucuları hem de bundan yararlanan insanlardı bütün bunlar. Orada Alexianus ve sekreteri Sylvestrus da vardı.

"Dostumuz Sacrovir'e ne oldu?" diye sordu Roma'nın doğusundaki en zengin altın tüccarlarından biri olan ve İskenderiye'ye henüz gelmiş olan Lucius Arimnestos.

"Uzun zamandır ondan haber almıyorum," diye yanıtladı Alexianus, onu son defa, Rhakotis'e, Delia'nın evine davet ettiği zaman görmüş olduğunu hatırladı birden. Ve Arimnestos, Alexianus'un hiç hoşuna gitmeyen bir bakış fırlattı muhatabına; zira bu bakışta açıkça alay vardı.

"Güzel Delia'mızın kendine arkadaş olarak, Héron ve Philon gibi filozofları seçtiği ve bir erkek gibi şehre çıktığı yolunda haberler geliyor kulağıma;" dedi Arimnestos, Alexianus'u rahatsız etmeye başlayan o aynı alaycı, çok bilmiş tebessümle.

"Evet," diye onayladı Alexianus, gerçekten de, ona Delia'nın, İskenderiye'nin en derin, en sağlıklı düşünen kafalarından biri olarak ün yapmaya başladığı yolunda haberler gelmişti. "Felsefe alanında bir deha daha doğmuş bulunuyor ve o bu alanda özel bir ışıkla pırıl pırıl parlıyor." Alexianus, muhatabının hangi fikirler çağrışımıyla Sacrovir'den Delia'ya geçmiş olduğunu kendi kendine sordu.

"Sen felsefeyi sevmiyor musun?" diye sordu, vazgeçmeye niyetli görünmediği gene o aynı alaylı, bir şeyler ima etmeye çalışan tonda.

"Delia kendine hakim olanı değiştirdi," diye yanıt verdi Alexianus ilgisiz görünerek. "Yeni tanrıçası Athena ve ben de ona kesinlikle karşı çıkmak istemiyorum." Bu arada Khrysokhoas'ın gelişi onunla bir konuşmaya girmesi ve bu can sıkıcı adamdan kurtulması için bir bahane teşkil etti. "Sonuçta, Arimnestos ne demek istiyor?" diye sordu bir köşeye çektiği Sylvestrus'a gizlice.

"Bilmiyorum, ama bu adam itici geldi bana."

"Bana Sacrovir ile ilgili haberler sorarak başladı söze, sonra da Delia ile. İkisi arasında ne ilişki var?"

"Bir söylentiye göre, Delia'yı kurtaranın o olduğu söyleniyor, bilemem?"

"Sacrovir mi?" diye bağırdı Alexianus.

"Bu sadece bir söylenti," dedi ihtiyatla Sylvestrus.

"Delia, Sacrovir'e tutulmuş olabilir mi?" diye sordu Alexianus. "Fakat o halde niye yalnız dolaşıyor?"

"Doğruluğu da çok şüpheli olan bir söylentiye, yerinizde olsam, bu kadar önem vermezdim. İskenderiye'ye henüz gelmiş olan Arimnestos'un bu söylentiyi duyduğunu ve şimdi onu allayıp pullayıp işlediğini düşünüyorum."

"Bu konuyu iyice araştıracağım, hiç şüphe kalmasın," dedi Alexianus canı sıkkın bir halde. "Bu arada, Maréotis gölü Yahudilerinin cezalandırıldığı haberleri geliyor." Ve saraya mensup insanların ortasında nutuk atan Flaccus'a yaklaştı: "... imparatorluğun ikinci şehrini İmparatorun hoşuna gitmeyen etkilerden, er ya da geç, kurtarmak uygun olacaktır..."

Görünüşe bakılırsa, Yahudiler söz konusuydu. Bunlara karşı bir araştırma açmanın tam sırasıydı. Aşkı hüsranla sonuçlanmış olan Romalı, hiç olmazsa izzeti nefsini korumayı düşünüyordu; o izzeti nefsi ki şu gündüz vaftizcileri tarafından iki kere ayaklar altına alınmıştı: Birincisi Delia'yı kaçırdıkları zaman ve ikincisi de, Cornelia onların saflarına katıldığı zaman. Yahudiliğe dönmüş olan Cornelia! Maréotis gölüne doğru giderek giriştiği o çılgınca serüveni, gündüz vaftizcilerinin şefiyle yaptığı görüşmeyi, bu adamın kendisine Cornelia'yı verirken takındığı o küçümseyici tavrı ve Retator çiftinin İskenderiye'ye doğru o suratı asık, üzgün dönüşlerini hatırladığı her seferinde kanı beynine çıkıyordu. Alexianus'u özellikle yaralayan şey, elinden hiçbir şey gelmemesi, elinin

kolunun bağlı oluşuydu: Gerçekten de, bir skandal korkusuyla, bunun Caligula'nın hoşuna gitmeyecek olması ve şüphesiz çok acı verecek olan bir gözden düşme korkusuyla, Cornelia'nın Yahudiliğe döndüğünü açıkça söyleyemiyordu. Fakat validen bir intikam isteyebilirdi.

"Söylediklerini işittim ve sana katılma fırsatı bulamayacaktım neredeyse, Aulus Avilius," dedi Alexianus, valinin etrafını çevirmiş dinleyicileri arasında sesini yükselterek.

Vali boğazını temizledi: "İşte, bakın, şehrin ileri gelenlerinden, benim fikrimi paylaşan bir başka yurttaş daha!"

Bu şekilde cesaretlendirilmiş olan Alexianus sözü aldı: "Tanrılarımızı ve örf ve âdetlerimizi küçümsemekle kalmayan bu insanlar, fikirlerini ve sözüm ona adaletlerini de zorla kabul ettirme hakkını elde etmek istiyorlar ve yol kesen haydutlar gibi, kendi deliliklerine tabi kılmak üzere, yurttaşları kaçırıyorlar!" Flaccus, Alexianus'un söylediğine katıldığını belirten ve bunların altını çizen çok anlamlı, pek çok şey ifade eden bir hareket yaptı. Ama, her şeye rağmen, Alexianus'a gene de güvenmeyen bakışlarla bakıyordu: Cornelia'nın macerasından casusları vasıtasıyla haberdar olmuş olan vali, bunun alenen açıklanmasını düşünmüyordu ve Alexianus'un bunu açıklamak gibi bir tedbirsizlik yapması halinde, hemen onun ağzını kapatmaya hazırlanıyordu.

"Üstelik birbirlerine de düşman olan bu insanlar, bana söylendiğine göre, aralarında tarikatlara bölünmüşler," diye Alexianus'un görüşünü destekledi davetlilerden biri. "Bu tarikatlardan biri komşu bir gölün yakınındaymış..."

"Maréotis gölü," diyerek kesinliğe kavuşturdu Alexianus.

"Maréotis, evet bu göl! Bu, tahammül edilmez bir şey! imparator müdahale emri vermek için ne bekliyor?"

"İmparatordan sert davranma, sorunu kökünden çözme emri istemek konusunda sana güvenimiz sonsuz, Aulus Avilius," dedi bir üçüncüsü.

Flaccus yapılan övgülerden son derece memnun, bunun tadını çıkarıyordu.

"Aulus Avilius, bu Maréotis gölü Yahudilerini durdurmak için ordu göndermek gerek!" diye bağırdı Alexianus. "Görünen o ki, yanağında bıçak yarası olan bir erkek orospu (giton)[1] yönetiyor bunları... Bütün bunlar bir imparatorluk eyaletine yakışmayan, aşağılayıcı şeyler!"

"Haklı!" diye onayladı bir başka davetli.

"Bunu düşüneceğim," diye açıkladı Flaccus tumturaklı bir tonda.

"Sana rica ediyoruz," dedi Alexianus.

"Bana güvenin, imparatorluğun saygınlığı ayaklar altına alınmayacaktır. Muzaffer olunduğu zaman bağışlayıcılık büyüklüktür, iyi bir şeydir; ama tehdit altında olunduğu zaman, bu bir zaaftır, hatadır. Bugün ise, Yahudilerin kanunlarımızı tehdit ettiği çok açıktır!"

Bunun üzerine masaya geçildi. Güllerden ve yasemin-lerden bezek kordonları altında lavtalardan tatsız tuzsuz, yavan melodiler dökülüyordu; köleler tarafından tunikleri giydirilen ve gerektiği gibi, ayakkabıları çıkarılan davetliler yataklara uzandılar. Gut hastalığı olan, mafsal romatizmalı bazı davetliler ve diğer bazı çarpık bacaklılar, yastıklara yaslanıp doğrulabilmek için adaleli kölelerin yardımını istediler, eklemleri çok zorlandı, ama sonunda başardılar. Burada kendini gösteren meşhur akşam başlıyordu! Ah, tebasına bu kadar şatafatlı ziyafetler sunan İmparatorluk ne kadar güzeldi!

1 Giton: Bir homoseksüelin kullandığı genç oğlan.

Önce, sanatkârane bir şekilde üstlerine karanfiller batırılmış küçük sosisler servis yapıldı, bu karanfil o kadar nadir bir baharattı ki, bazı davetliler onları evlerinde hazırladıkları normal soğuk meze tabaklarını süslerken kullanmak için bir kenarlarına koyup sakladılar. Sonra, küçük güllere benzeyecek şekilde kesilmiş radikalara hayran olundu. Daha sonra da, yağda kızartılmış, balık kremalı küçük börekler geldi. Şarap akıyordu...

Sonra olmayacak şey oldu.

Başı miğferli güzel bir teğmenin komutasında yirmi lejyoner, -savaşta olunmadığına göre, burada, bu saatte hiç alışılmadık bir şeydi bu -kararlı asker adımlarıyla valiliğin büyük yemek salonunun mermer plakalarını çınlattılar; arkalarından da, Nübyalı kölelerin yusyuvarlak açılmış gözleri altında, şaşkına dönmüş hizmetçiler geliyordu. Ortadaki yatağa, bizzat Flaccus'un yatağına doğru yöneldiler.

"Aulus Avilius Flaccus, Mısır eyaleti valisi," dedi kuvvetli bir sesle teğmen, hiç acele etmeden.

"Benim," dedi Flaccus, teğmene doğru dönerek, bu sırada lavtalar da o vıcık vıcık arpejlerini döktürmeyi sürdürüyorlardı. Kaşlarını kaldırdı, bardağını bıraktı ve sonra kaşlarını çatarak: "Bu ne küstahlık sizin..."

"Aulus Avilius Flaccus, imparatorluk emriyle bütün görevlerinizden derhal şu anda alınmış ve tutuklanmış bulunuyorsunuz."

"Ne?" diye bağırdı gözleri yuvalarından dışarı fırlamış olan Flaccus.

En yakındaki davetliler başlarını çevirdiler, yemeyi bıraktılar ve betleri benizleri attı; zira, bilinir mi, aralarından bazıları da aynı furyada tutuklanma tehlikesiyle karşı karşıyaydı belki

de. Fakat uzaktaki davetliler yiyip içmeye ve gülmeye devam ediyorlardı ve lavtacıların, onlara eşlik eden flütçülerin ve kitara çalanların hiçbir şeyden haberleri yokmuş gibiydi.

"Bu bir hakaret!" diye bağırdı Flaccus. "Siz yalancı sahtekârlarsınız! Ben Mısır Valisi'yim!"

Teğmen elinde tuttuğu İmparatorluk emrinin rulosunu açtı ve onu Flaccus'a, eline vermeden gösterdi. Flaccus önce hiçbir şey demedi, benzi soldu ve sonra orkestrionlardan daha kuvvetli bir çığlık attı. Müzisyenler nihayet bir şeylerin yolunda gitmediğini anladılar ve bu sesli saçmalıklarını kestiler. Birden endişeye kapılan Alexianus bardağını elinden bıraktı. Lejyonerlerin, teğmen komutasında, Flaccus'u bileğinden yakaladığını ve tuniğinin içinde, çıplak ayaklarla ayağa kalkmaya zorladığını açık seçik gördü. Sonra Flaccus giyinmeye götürüldü. Hizmetçiler beyinlerinden vurulmuş gibiydiler. Valilik görevlileri efendilerinin arkasından koştular. Davetliler valinin boş yerine baktılar. Toplantıya kurşun gibi ağır bir ölüm sessizliği çöktü. Pervaneler lambaların etrafında dans ettiler. Akşam yemeği davetlileri oturup bakışlarıyla birbirlerine ne yapacaklarını sordular. Merdivenlerden Flaccus'un sesinin yankıları onlara ulaştı. Şüphesiz, Flaccus gerçekten tutuklanmıştı.

"Şu anda başımızda bir otorite yok demek ki," diye çınlayan bir sesle duruma açıklık getirdi Arimnestos.

"Katiyen bir otorite boşluğu söz konusu değil, yurttaşlar," dedi salona yeni giren bir adam, kenarı kırmızı bir bantla çevrili bir tolga taşıyordu üstünde.

Herkes şaşkınlıktan donakalmış bir halde ona baktı. O da yukardan bakan bir şekilde onları izliyordu. Kare şeklindeki yüzü kınş kırıştı; başına yer yer gümüşi pırıltılar serpilmişti, zira saçları çok kısa kesilmişti; bu adam buram buram

gerçek bir valilik otoritesi kokuyordu. Söylediği doğru olmalıydı. İki adam onun iki yanında yer aldı. Onlardan biri bir başka papirüs rulosunu açtı:

"İmparator, Caius Claudius Caligula'nın emriyle, Claudius Vitrasius Pollio bugün Aulus Avilius Flaccus'un halefi ve Mısır Valisi olarak, imparator ve Roma Senatosu'nun kendisine verdiği bütün görev ve yetkilerle donatılmış olarak atanmıştır."

Davetliler gözlerini kırptılar, şaşkınlıkla bir şeyler geveledeler, içlerini çektiler. İki üç ihtiyar fenalaştı.

"Devam edin, yurttaşlar," dedi yeni vali dudağında bir tebessümle. "Bu ziyafet size valilik makamı tarafından verilmiştir, bir kişi tarafından değil." Hizmetçiler hemen koşup onun tolgasını çıkarmasına yardım ettiler. Tuniğini giydi ve Flaccus'un yerini aldı. Bardağı acele şarapla doldurudu; o, kadehini sağa ve sola, topluluğun şerefine kaldırdı. Herkes de hemen onu taklit etti. Konuşmalar yeniden başladı, ama bir parça zorlanıyorlardı. Müzisyenler de müziğe yeniden başladılar, duruma pek alıştıkları söylenemezdi, pek gönülden çalmıyorlardı. Herkes, Arimnestos'un o alaycı, hınzır sesiyle: "İskenderiye'nin kaderinde kesinlikle çok iyi yağlanmış bir tekerlek var!" dediğini açıkça duydu.

Bıyık altından birkaç kişinin güldüğü görüldü. Pollio bu nükteyi duydu ve gülümsedi. Alexianus burnunu bardağına soktu adeta: Gündüz vaftizcilerinden intikam alma planı suya düşmüştü.

Aynı saatte, Flaccus hücreye konuyordu.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Bilinmeyen Sözler ve Zoka

Zincire vurulmuş olan Flaccus, askeri koruma altında, iki gün sonra üç kürekli bir imparatorluk teknesine bindirildi. Büyük üzüntülere boğulmuş olan karısı ve çocukları, onu yok olmaya götüren tekneye, giriş köprüsünden geçtiğini gördüler. Rıhtımdaki Yahudi para değiştiriciler, eylülün o parlak güneşinde, düşünülemez bir şeyi belleklerine nakşetmek üzere, gözlerini kıstılar, kırpıştırdılar: onlara zulmeden, kıçının üstüne oturtulmuştu! İktidar ve şan ve şeref un ufak olmuştu, parlak kırmızı çamurla lekelenmişti, bir melanet bir başka melanetle yenilmişti! Hiçbir sevinç gösterisinde bulunmadılar. Kader öyle acı bir şekilde tezatlar sunuyordu ki, dünya malının boşluğu üzerine felsefi bir ders çıkarmanın bir anlamı yoktu artık bu durumda. En mürekkep yalamışları bir dize veya 'Ecclésiaste'[2]dan bir şeyler okudular: "... Ve işte her şey bir dumandır, boştur, anlamsızdır, bitmiş tükenmiş bir nefestir. Güneşin altında daha fazla bir şey yok!" veya "Buharlaşıp gökyüzüne çıktığım günlerde her şeyi gördüm, adaletiyle birlikte kaybolan adil birini, hâlâ kötülük içinde yaşamını sürdüren suçluyu..." Diğer birtakım insanlar ise işin

2 Süleyman için yazılmış kitap olup kilise tarafından kilise yasalarına uygun kitaplar arasında kabul edilmiştir.

edebiyatına kaçmadan, basitçe, yeni valinin nasıl biri olduğunu sordular birbirlerine. Bunu çok yakında öğreneceklerdi.

Gerçekten de, önceleri bir belirsizlik hüküm sürdüyse de bu çok uzun sürmedi. Flaccus'un tutuklanmasının akisleri günlerce, şehrin çeşitli kesimlerinde, vilayet idaresi çevrelerinde, sonra Sezar'ın Ordugâhı'nın askerleri arasında, sonra da tüccarlar, saray mensupları arasında ve doğal olarak da, bütün Delta Mahallesi'nde yayıldı durdu. Flaccus'un gölgesinde hazırlanmış birleşmeler, düzenler, dümenler, rüşvet tezgâhları birdenbire suya düşmüş, oyunlar bozulmuştu. Yapılan pazarlıklar suya düşmüştü, tanınan ayrıcalıkların, yapılan vaatlerin birden iptal edildiği görüldü. Fakat Pollio'nun niyetleri aydınlanmaya başladı; Flaccus'un muhbirleri bundan endişe duydular; örneğin, önceki haftalardaki o vahşice zulümleri Denys ve Lampon ile beraber düzenlemiş olan İsodoros bunlardan biriydi. Valiliğe, bir görüşme için randevu alabilmek üzere gittiğinde, hiç de iyiye alamet olmayan bir soğuklukla karşılandı, sonra da, valinin bir sekreteri, ona, valinin çok meşgul olduğunu, onu kabul edemeyeceğini ve İskenderiye'yi terk etmemesini rica ettiğini, zira insanların kıyımı olayında onun rolünü araştırdığını bildirdi. İsodoros o zaman, ağız kalabalığıyla olduğu kadar bir o kadar da ahlanıp vahlanmalarla dolu açıklamalara girişti; bunun üzerine sekreter sabırsızlandı ve ona sırtını dönüverdi. Arkadaşlarının düştüğü durumu öğrenince, izleyen günlerde rahatları kaçan şüphesiz iki kişi daha vardı, Denys ve Lampon.

Bunlar, Pollio'nun göreve geldiğinin ertesi günü ilk iş olarak Lysimacos'u serbest bıraktığını öğrenince daha da çok endişelendiler. Hiç şüphesiz, Lysimacos İskenderiye alabarque'ı idi ve bu kadar yüksek mevkideki, ileri gelen birinin

serbest bırakılması, valinin bağışlayıcılığının bütün şehre uzanacağı, bütün şehri kapsayacağı anlamına gelmiyordu. Fakat bunu izleyen birçok olay, valinin Yahudiler hakkında korkulduğundan daha iyi düşündüğünü herkese açıkça gösterdi. Örneğin, Denys ile Lampon'un, Pollio'ya gözdağı verecek şekilde, Yahudilere en düşman Yunanlıları tahrik ederek ayaklandırmaya teşebbüs etmeleri olayında, sorgusuz sualsiz derhal tutuklanıp hapse atıldılar ve tedbir olsun diye, İsodoros da onlarla beraber içeri tıkıldı. Durumu şüphe ile karşılayan ve alayla, Pollio'nun Yunanlıların iradesi karşısında boyun eğeceğini iddia edenler, boşuna konuşmuş olduklarını anladılar: Pollio sokaktan yönetilecek bir adam değildi.

Daha da kötüsü, Pollio'nun Roma'dan gelirken beraberinde getirdiği imparatorluk emri, Flaccus'un bütün mallarına da el konmasını sağlıyordu. Vazolar, heykeller, altın ve gümüş kap kacak, ipekliler ve düşürülmüş zorbaya verilmiş bütün hediyeler valilik görevlileri tarafından paketlendi ve Roma'ya gönderilmek üzere bir kadırgaya yüklendi.

Bu, kaderin Yahudilere sunduğu bir nefes alma süresinden daha fazla bir şeydi: Kasvetli bir havada kısa bir süre güneşin gerçekten açmasıydı bu. Pollio, Akteniz'in incisine eski parlaklığını yeniden kazandırmaya kararlıydı ve bu ışık sadece barış içinde ışıyabilirdi. Şüphesiz Caligula Yahova'nın cazibesine kapılmış ve birden Yahudilere hayran biri durumuna gelmiş değildi; ama nihayet bunlar rahatça soluk alabilirlerdi. Bir şükran kutlaması ve bir arınma ayini yapılması gerektiği onaylandı; fakat sinagoglar saldırıya uğramış veya tahrip edilmişlerdi, buralarda kutsal kitaplardan bir tek söz bile söylemek mümkün değildi. Gelin görün ki, bu güçlük harikulade bir olay yarattı. Gerçekten de, Pollio'nun gelişini izleyen ilk şabat günü için, Haham Saltiel, Talanton

konseyinin tavsiyesi üzerine, yapılacak ayini denizde kutlamaya karar verdi. Bu, belki de, İskenderiye kurulduğundan beri yaşadığı en olağanüstü an oldu; bir milyona yakın Yahudi kumsalda, Regia'ya bitişik mezarlıkta, dikili taşları ve ölüleri gömdükleri mahzenleriyle Serapis Tapınağı'nda (bu tapınağı sfenksler ve çifte Horus[3] koruyordu, bunlar bundan böyle, Sezar'ın Ordugâhı'nın önünde sembolik bir çelenk olmuşlardı ve kutsal ve inanca ilişkin konulara saygı duyan lejyonerler de, isteyerek olmasa da, bunlara karşı şaşkın bir sessizliği koruyorlardı.) buluştu. İki yüze yakın haham, kutsal kitaplardan aynı pasajı okuyordu ve bir milyon Yahudi, hep bir ağızdan, putperest dedikleri insanlar için son derece esrarengiz olan o tek Tanrı'larını kutladılar.

Oturduğu binanın zemin katındaki hancı tarafından bu olağanüstü toplantıdan haberdar edilen Delia da oraya gitti. Her zamanki gibi gene siyah giyinmişti, ancak öğleyin yapılan kurban törenine yetişti; plajda, alelacele kuruluvermiş bir sunakta, sabahleyin de bir kurban töreni yapılmıştı. Adamların üç adım ilerlediklerini ve ayaklarının ucunda yükseldiklerini ve sanki uçmak istermiş gibi, kollarını göğe kaldırdıklarını gördü. Bilmediği bir dilde ahenkle söylenen cümleleri dinledi ve gündüz vaftizcilerini düşündü. İmparatorluğun kolunu kanadını bu kadar zalimce kırmaya çalıştığı ve cesetleri daha birkaç gün önce sokakları ve mezarlıkları dolduran bir halkı birbirine bağlamak, kenetlemek için yeterince güçlü olan bu sözlerin kendisine tercüme edilmesini isterdi. Delia, bu sözlerin: "Burada, mutlaka Tanrı mevcuttur, hazır ve nazırdır ve ben bunu bilmiyordum..." dediğini bilmiyordu. Tabi bu

3 Horus: Bir Mısır Tanrı'sı, bir atmaca veya atmaca başlı bir adam tarafından temsil edilir.

törenden hiçbir şey anlamıyordu; fakat bir tür korku hissetti. Bu Yahudilerin, onları bu kadar vahşice zalim bir kadere terk etmiş olduğu için, Tanrı'larına karşı bir hınç duyacaklarını tahmin ediyordu; ama gerçek hiç de öyle değildi; sanki hiçbir şey olmamış gibi onu kutluyorlardı. Çektikleri ıstırap ve iğrençliklerden dolayı onu suçlamıyor, bağışlıyorlardı, bu, onların temel noktasıydı. Cornelia'yı da yoldan çıkmaya sevk etmiş olan, acaba bu kendi hissettiğine benzer bir his miydi? Delia, zihninde onu tedirgin eden fikirlerle şehre döndü. Yolda, Sylvestrus ile karşılaştı; birbirlerini selamlamak için durdular. Delia ona Alexianus'un sağlığını sordu; Sylvestrus'un tereddüdünden, bir şeylerin yolunda gitmediğini hissetti.

"Benden bir şeyler sakladığını, ama belli etmek istemediğini görüyorum. Hasta mı?" diye sordu Delia.

"O hem üzgün, hem de kin dolu," diye yanıtladı Sylvestrus.

"Üzgün oluşunu anlıyorum, ama kin dolu oluşu, kime karşı?"

"Şüphesiz üzgün, çünkü seni kaybetti. Kin dolu, çünkü o, kaybının Yahudiler, özellikle Maréotis gölü Yahudileri yüzünden olduğunu söylüyor ve onlar hakkında gösterdiğin hoşgörü ve bağışlayıcılığın, ancak karısı gibi senin de onların saflarına katılmış olmanla ancak açıklanabilir, diye düşünüyor. Flaccus'un gidişinden hiç memnun değil; bunu bir Yahudi entrikasına, özellikle de Hérode Agrippa'nın entrikasına bağlıyor; görünüşe bakılırsa, bu görüş doğru görünüyor. Bu adamları tutuklatmak ve yargı önüne çıkarmak konusunda Flaccus'u ikna edebileceğini umuyordu gerçekten. Bu intikam projesini yeni valinin önüne getirip ona kabul ettirmeye

çalışıyor. Bütün bunlar ise onun keyfini fena halde kaçırıyor."

"Onun üzüntüsü beni de üzüyor," dedi Delia. "Yüreğindeki bu çalkantılar da. İntikam sadece zayıfları rahatlatmıştır."

"Ona teselli kâr etmiyor," diye açıkladı Sylvestrus. "Bir büyünün senin aklını başına getireceğinden ve Rhakotis'teki evine döneceğinden ümidini kesmiyor."

"Bir büyü, sahi mi bu!" diye bağırdı Delia gülerek. Sonra düşünceye daldı. "Demek, Alexianus benim aklımı kaybettiğime inanıyor?"

"Gerçekten de, durum bu."

"Halbuki ben onu şimdi buldum esas."

"Bana, gerçekten neler olup bittiğini anlatacak mısın?"

"Dünyayı tarif etmenin pek çok tarzı vardır, Sylvestrus. Rhakotis'teki o evde ben, dünyayı ne görüyordum, ne de dünya hakkında bir şey biliyordum. Tatlı canıma dert ettiğim bir sürü gereksiz şeylere tasalanan, tutsak bir kuştum. Kafes açıldı. Dünyayı gördüm. O hayatın gereksizliğini, boşluğunu fark ettim. O hayat artık bana göre değil."

"Zenginliğin, refahın birini rahatsız ettiği hiç görülmüş bir şey mi?" diye sordu şüpheyle dolu olan Sylvestrus.

"Kuş kafesinin altınını değil, fakat yalnızca onu hapseden parmaklıklarını görüyor."

"Söylentiler, senin bir başka adama tutulduğunu söylüyor," dedi Sylvestrus. "Arverneliye. Seni kurtaran o, değil mi?"

"Evet, gerçekten de, bir başka kafesten. Ama beni Rhakotis'ten çekip çıkaran o değil. O benim sevgilim değil. Ben tek başıma yaşıyorum."

"Kanatlanan kalbin hiçbir yere konmayacak mı?"

"Kalp ile kader birbirine benzer, Sylvestrus. Nereye gittiklerini kim söyleyebilir?"

"Senin filozof olduğun söyleniyor."

"Henüz ders vermiyorum," diye yanıtladı gülerek.

"Büyük bir kalabalık seni dinlemeye can atardı şüphesiz."

Birbirlerine iyi dileklerde bulunup ayrıldılar.

Flaccus'un eski yandaşlarının hayal kırıklığına rağmen, Flaccus'un gidişini ve Pollio'nun gelişini izleyen bir hafta, İskenderiye'de barışın süratle tesis edildiği hızlı bir hafta oldu. Şehir eski ritmine, zevku sefaya ve adalete olan tutkunluğuna yeniden kavuştu. Heyecan durulup, zihinler yatışınca, özellikle Yunanlılar arasında, bu büyük değişikliğin esas sebepleri sorulup araştırılmaya başlandı. Flaccus'un gözden düşmesine sebep olan neydi? Bunu ilk öğrenen Philon oldu; Agrippa, yeni krallığına varır varmaz, kendisinin İskenderiye ziyareti vesilesiyle, Flaccus'un kışkırtmasıyla ve Yunanlılar tarafından başlatılan kargaşalığı bildirmek üzere, Caligula'ya hemen bir ulak göndermişti. Agrippa, İmparatora, onun koruduğu birine Yunanlıların bu kadar kötü bir kabul göstererek, dolaylı olarak ona yaptıkları hakareti ve imparatorluğun ikinci büyük şehrinde korkunç bir şekilde karşılaşmış olduğu o iğrenç kargaşalığı bildirmişti. Caligula buna fena halde öfkelenmişti. Flaccus'un senatoda imparatora karşı grubun temsilcisi olmasına duyduğu öfkenin çok daha ötesinde bir öfkeydi bu. Böylelikle bir taşla iki kuş vurmuş olacak, iki intikamı birden almış olacaktı.

Bu bilgiler, açıkça ifade edilmeyen bir memnuniyetsizlik yarattı. İşin içyüzü, dışardan göründüğü gibi değildi demek ki, bu dış görünüş yapaydı, bu işte bir çelişki vardı. Görünen

oydu ki, İskenderiye bir kere daha, imparatorun ellerinde sadece bir oyuncak oluyordu: Flaccus'un tutuklanmasını adalet fikrinin zaferi olarak yorumlayabileceklerini sananlar, yanıldıklarını anlamışlardı; bu tutuklama, sadece, iç çekişmelerin ve imparatorluk duygularının tatmin edilme isteğinin bir meyvesiydi.

"Roma dünyanın kraliçesidir ve işte onu mahvedecek de budur," dedi, akşam yemeğini Delia ve İon da dahil olmak üzere artık her zaman onlarla birlikte olan diğer dostlarla paylaşan Héron.

"Bunu nasıl anlamak gerek?" diye sordu Khrysokhoas.

"Güç, zavallıları çeker. Tarlasında güçsüz, kolu kanadı kırık köylüler, Roma'da sütten ırmakların aktığını ve evlerin baharat ekmeğinden olduğunu hayal ederler. Oraya koşarlar ve orada tarlalarında olduğundan daha büyük bir sefalete düşerler. Sayıları sefaletleriyle birlikte ve çılgınlıkları da ihtiraslarının hayal kırıklığına uğramasıyla birlikte artar. Bu dünyada teselli bulamayan bu insanlar, onu batıl inançlarda ararlar. Artık şehrin tanrıları onlara yetmez olur, başka yerde, daha esrarengiz, daha güçlü, daha gizli başka tanrılar aramaya kalkarlar. Dış kaynaklı dinler pıtrak gibi çoğalır, ulus değerleri tukaka olur, yurttaşlar artık yasalara itaat etmezler, kargaşa, asayişsizlik başlar." Normalde müstehzi bir şekilde gülümseyen Héron, bu sefer çok ciddi bir tonda konuşmuştu. "Bu kargaşa zihinleri de istila eder: Ahenk çağının melankoli doğurduğu; bu melankolinin de efemine hayallere götürdüğü hissi doğar. Kuvvetli ruhların işareti olan mantık fikri kaybolmaya yüz tutar, onun yerine duygusallık galebe çalar, insanlar heyecanlarının esiridirler, mantıktan kopmuşlardır ve üç mısra dinleyince ya da bir lirin arpejlerini duyunca ağlamaya başlarlar. Etrafı şairlerle, müzisyenlerle,

aktörlerle çevrilmiş olan, içip sarhoş olan ve kafasını işgal eden ilk kaprise boyun eğen Caligula'da işte bunu görüyoruz. İnsanı insan yapan his onu terk etmiştir, tıpkı sadece kendi duygusallıklarının işgali altındaki bütün kalpleri de terk etmiş olduğu gibi. Onu heyecanlandıramıyorsa, bir başkasının kaderi onun umurunda bile değildir, sitenin duyduğu endişe ona yabancıdır ve sadece kendi şan ve şerefi, ona, gayret sarf etmeye değer görünür."

"Yani şimdi sen, çok hassas, çok duygusal insanlar en az hassas olanlardır mı demek istiyorsun?" diye sordu Delia, şaşırmıştı.

"Tamamen böyle, Delia. Hassas bir adam bir zorbaya çok yakındır. Müphem şeylerin şeytanı onu ele geçirmiştir ve o artık geleceğini nazarı itibara almayı bilmez. Nefret gibi aşk da onun zihnini bulandırır, artık o sadece kendini düşünür, gülden yapılmış bir bezek kordonuna acıdığı görülen bu aynı adam, kölesini, aynı bezek kordonunu rahatsız etti diye, kanlar içinde bırakıncaya kadar kamçılattıracaktır! Erkekler de, döl verme yeteneğinin bitmesinin deliliğin sınırına getirdiği o kadınlara benzerler. İskenderiye'de bunu görmüyor muyuz? Roma'da da böyle: Büyücüler büyük başarı sağlarlar, çok revaçtadırlar, çünkü herkes fethedilecek veya yeniden fethedilecek bir aşk objesine tutkundur ve üç ayaklı bir masada, dumanlar arasında söylenen sözlerin, bir yarasayı veya bir fareyi kurban etmek suretiyle, girişimlerinin sonucunu garanti edeceğini hayal eder." Delia bu tasvire gülümsedi.

"Gülümsüyorsun," dedi Héron.

"Senin hislerle ilgili olarak yaptığın tahlil, gerçekten de, bana bazı anıları hatırlattı," dedi Delia. İon kulak kesildi. "Aşk yeminlerine önem vermekten artık vazgeçtiğim zaman ben acaba çok mu uyanık veya bu sözlerden bıkmış usanmış

biriydim?" diye sordu. Ve İon buna öyle bir tepki gösterdi ki diğer davetliler buna güldüler.

"Sen zekiydin, Delia, aklı selim yolunda, aramızdan pek çoğundan, daha çok mesafeyi, daha az zamanda kat ettin," dedi Démétrios. "Alexianus'un aşk yeminlerinden söz ediyorsan, onlara çok az önem vermiş olduğun bir sır değil. Onun için sen ödediği fiyata bağlı bir objeydin; sana ne kadar çok para harcarsa, onun için o kadar değerli oluyordun. İşte ben, bunun için, sevilen varlığa, çok güzel hediyeler vermenin, hakaret anlamına geldiğini hep düşünmüşümdür. Sonuç olarak, Alexianus, olağanüstü armağanlarıyla seni küçük düşürüyor, yaralıyordu ve senin bundan bıkmış usanmış olmanı çok iyi anlıyorum. Fakat dostumuz İon için taşıdığın aşk alevinden söz ediyorsan..." İon'un reaksiyonu öyle bir doruğa ulaştı ki, Héron sakalının altından gülmeye başladı "Evet, İon'dan söz ediyorsan eğer," diye sözüne devam etti Démétrios, "Burada durumun farklı olduğunu düşünüyorum; çünkü ne o, ne de sen önceden hiç düşünmediğiniz halde, hiç hesapta yokken, sen onun kalbine ulaştın. Onun sana duyduğu aşk, kaderin bir cilvesi. Bu çocuğun seninle ilgili olarak gösterdiği hassasiyet abartılı, aşırı olabilir; ama dikkate değer." Ve İon iskemlesinde kımıldadı, bir yudum şarap içti, tuniğini düzeltti ve kendine hakim olmak için gayret sarf ettiğini kanıtlayan başka bir sürü gereksiz hareket yaptı. "İon'un senin bilgeliğine ihtiyacı olduğu kesin, sende mevcut olduğunu eskiden hiç bilmediğimiz bilgeliğine."

"Onun danışmanı olmam gerekecek," dedi Delia.

"Delia!" diye bağırdı İon. "Seni bir danışman olarak sevmiyorum ben!"

Yeniden şarap servisi yapıldı. Gece, sonbaharın serinliklerine doğru ilerliyordu. Gerçekten de, eylül, sonuna yaklaşıyordu.

"Ya sen, İon," diye sordu ellerini göbeğinde kavuşturmuş olan Héron, "Delia eğer senin aşk alevine ram olursa, ona ne vereceksin? Bize biraz bundan söz et. Zira o, bilge, ince, kahraman bir kadın ve onun bu erdemleri, hangi erkek olursa olsun onun için bir şanstır ve ona şan, şöhret getirir. Sen, şüphesiz güzelsin, ama o, güzelliğe önem vermiyor ve ayrıca, bu sahada da sana eşit.

"Armağanlar hakkında söylediklerinizden sonra, Delia'ya hediye vermekten kaçınacağım. Ona sadece kendimi, vücut ve ruh olarak, sunabilirim. Onun kölesi olurum."

"Delia bir köleye sahip olmak ister mi acaba," dedi Charicleios.

"Delia ile onu kurtaran Tanrı arasındaki ilişkinin gerçek niteliğini de, bunun nasıl bir ilişki olduğunu da bilmek gerekir," dedi Héron.

Gözler Delia'ya çevrildi. "Sorularınızı anlıyorum," dedi ağır ağır konuşarak. "Aralarından sadece bir tanesi beni ilgilendiriyor. Biz hepimiz sadece başlangıçlar ve sonlardan ibaret değil miyiz, projeleri, intikamları, aşkları besleyen bir objeden başka bir şey yok bizde, yoksa bir özümüz var mı, anlamlı bir şey var mı içimizde? Sevdiğim ve hâlâ sevmekte olduğum, bir Tanrı mı, yoksa, başlıca marifeti, başlıca üstünlüğü sadece cesaret ve güzellikten ibaret olan, aynı zamanda hem muhteşem ve hem de unutkan bir kişilik mi? İon sadece, benim tarafımdan baştan çıkarılmış olmanın aklını başından aldığı o güzel oğlan mı, yoksa bizim gözlerimizden kaçan, bizim nüfuz edemediğimiz başka bir İon var mı? Güzelliği bir anı olduğu zaman da, kalacak mı bu İon, hâlâ mevcut olacak mı?"

Bu söylevi çaktırmadan dinleyen ve hayran olan Aristopompos, koca bir kayısı şekerlemesi tabağı getirip, hayatında

rastladığı en hayran olunacak kadın olarak nitelendirdiği kadının şerefine, masaya koydu. "Bakın, size söylüyorum, İskenderiye sadece bu kadının doğumuna sebep olmak için yaratılmıştır!" diye bağırdı ateşli bir şekilde. Hanındaki diğer müşteriler de başlarını çevirdiler. Onlardan birçoğu alkışladı.

"İşte, benim de söylediğim buydu," dedi Héron, "Aristopompos çok hassas bir adamdır. O hancıydı, işte şimdi bir şair!"

İon kelimelerini arıyordu. Nihayet, zihnini yeterince toparlayıp şöyle dedi: "Bir başka İon'un olup olmadığını, onu arama zahmetine katlanmazsan eğer, ben nasıl bilebilirim, Delia ve sen nasıl bilebilirsin?"

"Onu aramak bana mı düşer?" diye yanıtladı Delia şaşırmış bir tonda. "Yoksa, böyle bir İon'un olduğunu bana söylemek ve onu tarif etmek asıl sana düşmez mi?

"Nasıl olacak bu, peki?" diye sordu İon.

"Birçok cevap tasarlayabilirim, İon. Örneğin, bu İon'un, güzelliği solsa da hâlâ güzel kalacak biri olacağını söyleyebilirsin."

"Peki, başka?"

"Benim güzelliğim denilen o şey solduğu zaman da, o İon'un beni güzel bulacağını."

"Peki, ya senin için, güzellik nedir?" diye sordu Charicleios.

"Bir zoka," diye yanıtladı Delia.

Kahkahayı bastılar.

"Beni yeniyor!" diye bağırdı Héron. "Beni alt ediyor!"

"Ve bu zokayla ne yakalanır?"

"Canlı bir kurtla ölü bir kurdu ayırt etmesini bilmeyen balık."

Yeniden gülüşmeler. Delia kendi de gülüyordu. Diğer müşteriler de, sanki davet edilmişler gibi, konuşmayı izliyorlardı.

"Ben bir balık mıyım?" diye sordu İon.

"Fakat hayır, seni kendime kul köle etmeye çalışmadığıma göre, hayır."

"Senin hiç hoşuna gitmedim mi?

"Evet, lambalar sönük olduğu zaman."

Bu sefer, gülmekten katılan müşterilerdi. Epeyi hırpalanmış olan İon gülmesini engelleyemiyordu.

"Şunu anlıyor musun, Delia, sen Delia oldukça, ben sana tutkunum."

"Ah, şimdi işte gerçek Delia'yı gördün! İşte kavrama kabiliyetinin, zekânın başlangıcı! Şimdi ben, gerçek İon'u görmek isterdim!"

Gece ilerliyordu, birlikte yemek yiyenler kalktılar, keyifleri fevkalade yerindeydi. Sokakta buluştular.

ONUNCU BÖLÜM

Komik Bir Sahne ve Bundan Daha Az Komik Olmayan Bir Çalkantı ve Karışıklık

Delia, Heptastade Mahallesi'ndeki odasının yolunu tuttu.

Tam kendi sokağına geliyordu ki, hancının kapalı kepenklerine geçerken bir göz attığı sırada, dört adam üzerine çullandı, onu bir mantoyla sardılar ve bir sedyeye götürüp koydular. Delia çırpınıp debelenmedi. Sadece; "Gene!" diye düşündü Kaçıranın kim olduğunu tahmin ediyordu. Ve yanılmıyordu.

Onu değerli bir paket gibi bir evin birinci katına götürdüler, -bunu basamaklara çarpan ağır adımlardan, sonra da, sahanlık üzerinde ayaklann kaymasından anladı- ve nihayet onu oturtmadan önce örtüyü çekip aldılar. Bir konsol üzerinde gördüğü ilk şey, ona hiç yabancı değildi: Bir zamanlar Rhakotis'teki evini süslemiş olan ve ona Alexianus'un hediye etmiş olduğu altın ve gümüşten çorba kâsesi. Kulpları altından oyulmuş akrobatlar şeklinde ve kapağı koca bir yakuttan oyulup şekil verilmiş, gümüşten çok güzel bir çorba kâsesi. Salonda altı adam bulunuyordu: Alexianus, canı sıkkın

görünen Sylvestrus ve kaçırmakla görevli dört adam. Bu son dört adam, Sylvestrus'un bir işareti üzerine hemen orayı terk ettiler; Sylvestrus da hemen onların arkasından, aynı şeyi yaptı. Delia bacak bacak üstüne attı.

"Sen de Yahudilerin kötü davranışlarını taklit ediyorsun," dedi Delia alay dolu bir şüpheyle.

"Delia!" diye bağırdı Alexianus. "Deliliğinden kurtul artık!

"Hangi delilik?" diye sordu alaylı bir ifadeyle.

"Seni bir erkeğe değiştiren, bir asker kaputu giydiren, sana pinpon adamlarla arkadaşlık kurduran, Sezar Caddesi'nin kabarelerinde bir filozof olarak kendini ortaya attıran delilikten... Kendini gülünçleştirdiğinin, hayatını mahvettiğinin, kendine, kendinin içten düşmanıymışcasına bir barbar gibi davrandığının farkında değil misin?"

Delia onu bir an soğuk bir şekilde süzdü. "Alexianus, senin sevdiğin bir eşya gibi, altın kafes içinde Asya muhabbet kuşun gibi davranmayan bir kadının deli olduğuna sahiden inanıyor musun? Yoksa, eski metresin okumuş insanların arkadaşlığını sana tercih ettiği için, gülünç bir duruma düştüğünü düşünen sakın sen olmayasın?"

"Seni büyülemişler!" diye bağırdı Alexianus.

"Demek ki, şimdi sen büyülere inanıyorsun, Alexianus?"

"Sen, o cehennemden çıkma Anaxo isimli cadaloz tarafından büyülendin, bunu biliyorum! Ben biliyorum, valilikte bunun kanıtları var! Ve bu büyü benim karım tarafından yaptırıldı! Şeytanların bu iğrenç hizmetkârının yaptığı büyüyü bozdurmak için, İskenderiye'nin bütün büyücülerine baş vuracağım! Ama, önce, Delia, senin mantığına sesleniyorum! Sana duyduğum aşkı ciddiye alman ve senin gibi bir kadının bu şahesere, yani kendine göstermek zorunda olduğu ihtimamı göstermen için sana yalvarıyorum!"

Delia, çok üzgün, yıkılmış bir vaziyette, tek kelime etmeden dinliyordu; sonra, sonunda, bu adamın, aşkını ne kadar ilan ederse Delia'nın da ona ilgisinin o oranda azaldığını anlamamasından bıktı, yoruldu.

"Ben büyüye inanmıyorum. Bu, aklı selimini yitirmiş insanların saçmalıklarından, budalalıklarından ibarettir. Şimdi, burada konuşan, senin izzeti nefsindir, kendine beslediğin aşktır, Alexianus, bana duyduğun aşk değil."

"Sen beni herkesin gözleri önünde maskaraya çevirdin, bu doğru, ama sözlerimi bana telkin eden, izzeti nefsim değil, Delia. Senin bir.. bir.. şeye... normal hayata döndüğünü görmek endişesidir!"

"Normal," diye tekrarladı Delia uyanık, hayatta her şeyi kavramış bir tonda. "Normal bir hayat nedir, Alexianus? Parlak, mükellef bir evde yaşayan, hazinelere ve hizmetçilere boğulmuş bir yosmanın hayatı mı? Normal bir hayat! Mal gibi, altın gibi, fildişi, baharat, erguvan, mücevher gibi muamele yapan insanlarla yaşanan görkemli gecelerden başka bir şey için ilgi duymaya, başka bir şeyden zevk almaya hakkım yok... Aklını yitirmiş gibi görünmeyi göze almadan, zeytin, beyaz peynir ve hamsiden ibaret bir gece yemeği yemek istemeye hakkım yok. Eğitilmiş, ince, zarif insanlarla konuşup tartışmaya hakkım yok benim..."

"Onları Rhakotis'teki evine davet edebilirsin!" diye Delia'nın sözünü kesti Alexianus. "Erkekler için olan binalarda onlarla ve gülünç jigololarla bir gece yemeğine gitmek için bir erkek orospu veya bir genelev patröniçesi kılığına girmene gerek yok!"

"Onları Rhakotis'e davet etmek istemiyorum, Alexianus. Onlarla ilişkim, Aristopompos'un yerinde, bir zamanlar evim olmuş olan bir yerde olacağından çok daha samimi şimdi..."

"Artık beni sevmiyor musun?'

"Aşk özgür insanlara has bir duygudur."

"Fakat Rhakotis'e dönersen, kimi istersen kabul etmekte serbest olacaksın. Sana tekrar soruyorum. Artık beni sevmiyor musun? Senin için iğrenç biri miyim?"

"Benim için iğrenç biri olmadın, Alexianus. Beni rahatsız eden, kâbus gibi üzerime çöken, bana sahip olduğundan son derece emin olman."

Alexianus öfkeli bir çığlık attı. "Fakat bir erkek, bir kadının kalbinin efendisi olduğu hissine sahip olmazsa eğer, o kadını nasıl sevebilir!" Kendi etrafında fırıldak gibi döndü, büyük bir işkencenin pençesindeydi, sesi kırılmak üzere olduğunu gösteriyordu. Konsolun üstündeki bir karafayı aldı, bir bardak doldurdu, yansını yanındaki bardağa boşalttı ve onu Delia'ya uzattı ve sonra kendine de bir başka bardak doldurdu. "Başka bir erkek mi var?" diye sordu kırık bir sesle.

"Hayır, sevgilim yok."

"Söylentilere bakılırsa, seni Sacrovir, Arverneli kurtarmış."

"Doğru, beni Arverneli kurtardı. Ama onun benim sevgilim olmadığı da bir o kadar doğru. Faraziyelerin çok basit, Alexianus. Ben kafese konacak bir kanarya değilim."

"Arverneliyi seviyor musun?"

"Ona karşı hissettiğim duyguları sorguluyorum kendi kendime belki de. Bana ne herhangi bir şeyi zorla kabul ettirdi ne de benden bir şey istedi. Bana özgürlüğümü geri verdi ve benden onun karşılığını istemedi."

"Özgürlüğün!" diye homurdandı Alexianus. "Fakat bu yeni delilik de ne? Bunu senin zihnine nakşeden o Yahudiler mi?"

Delia omuzlarını silkti. "Sadece üç gün tutsak kaldım ve istediğim şey hakkında bana fikir değiştirtmek için üç günlük hücre hapsinden çok daha uzun zaman gerekir."

"İstediğin şey ne senin?"

"Artık erkek arzularının esiri olmamak."

"Rhakotis'e geri dön, senden bana vermek istemediğin hiçbir şeyi istemeyeceğim."

Delia gözkapaklarını indirdi. "Bu, taraflardan birinin diğerini aldattığı anlamsız bir pazarlık, Alexianus. Zira ben eğer Arverneli için yanıp tutuşsam, kendimi özgür hissetmeyeceğim. Ve o beni gene bir yosma, yani bir mahpus olarak görecektir."

"Arverneli, hep Arverneli! Ben sadece seni görmek, sesinin, gözlerinin, varlığının, güzelliğinin zevkini çıkarmak, tadına varmak istiyorum..."

"Sen eğer, bu akşam benim burada, senin evinde, irademi hilafına bulanmamı sağlayan bu kaba yöntemleri kullanmamış olsaydın, belki sana daha kolaylıkla kanardım. Bir çocuk gibi davranıyorsun, Alexianus, küçük bir zorba gibi. Bunun, beni baştan çıkarmanın, kandırmanın en iyi yolu olduğundan kuşkuluyum."

"Sen büyülüsün!" diye bağırdı Alexianus. "Sen Yahudilerin büyülerinin kurbanısın!"

"Yahudilere karşı olan hıncın delilik derecesine varıyor. Ben onlardan kurtuldum, fakat sen kendini onlardan kurtaramıyorsun, öyle görünüyor. Senin de Flaccus'un yolunda yürüyeceğin ve onlara karşı bir baskın düzenleyeceğin yolunda bana haberler geliyor."

"Niyetim bu! Bu kötülük kumkumalarının yaptıklarına bir son vereceğim!" diye bağırdı; zira bu akşam bildiği tek şey bağırmaktı. "Onlar hem benim mutsuzluğumun sorumlusu, hem de kamu barışını tehdit ediyorlar!"

Delia ona, inatçı despotluğunun bir kanıtını verdiği yolunda yanıt verecekti ki, tam o sırada,evde birden bir gürültü patırtı koptu. Hepsi de çok genç ve güzel oğlanlardan oluşan çetenin başında, İon birden odaya girdi. Şiddetle debelenip karşı koymaya çalışan Alexianus'un üstüne atladılar. Ağzını tıkadılar ve onu bağladılar, sonra bir köşeye attılar. Delia sahneyi, iskemlesini terk etmeden, soğuk bir bakışla, büyük bir hayal kırıklığı içinde izledi. Anlaşılan oydu ki, İon, Sezar Caddesi'nde sürtüp duran boş gezenin baş kalfalarını, sevdiği kadının alıkonulduğu eve hücum etmek için toplayıp kışkırtmıştı. Girişilen bu hareketin asaletle hiçbir ilişkisi yoktu; sonuçta komik oluyordu.

İon, muzaffer bir tavrı bastırmaktan, bunu belli etmemekten bile aciz, Delia'nın önünde arzı endam etti.

"Özgürsün, Delia," dedi.

"Benim burada olduğumu nereden biliyordun?" diye sordu Delia gözlerini ona doğru kaldırarak.

"Seni izlemiştim."

Delia, yorgun ve düşünceli, ayağa kalktı ve mantosunun kapşonunu başına geçirdi. İon, gözlerini yuvalarında deli gibi döndüren Alexianus'u haşlamak üzere onun yanına gitti: "Seni uyarıyorum, Alexianus. Delia'ya bir kere daha dokun, bir dahaki sefere, seni eşek sudan gelinceye kadar dövmek üzere, bütün şehir evine gelecek."

Delia, kahramanca bir sefer olarak gördükleri böyle bir harekete katılmış olmaktan dolayı son derece heyecanlı olan bu oğlanların ve İon'un koruması altında, kapıdan çıktı. Bağlanmış ve ağızları tıkanmış olan hizmetçiler, merdivenlerde oraya buraya serilmiş yatıyorlardı. Bu kortej nihayet, Delia'nın oturduğu Heptastade'daki evine sessizce vardı.

Kapının eşiğinde, oğlanlara ve İon'a dönerek, başını eğdi ve: "Size teşekkür ederim," dedi.

İon ona gözleri yaşlarla dolu olarak baktı. "Hepsi bu mu?

"Benim bilmem nerem için bu kadar gürültü patırtı," diye cevap verdi Delia. Sonra kapıyı itti ve merdivenleri tek başına çıktı. Kapının arkasında İon'un çığlıklarını duydu: "Senin göbek altında bilmem neren için değil, senin için! Senin!" Dünya komikleşiyordu. Gerçekten, abartılı hisler, kötü davranışlara dönüyordu. Dünyanın orgazm tarafından yönetilmesine izin verilecek mi? diye düşündü odasının kapısının sürgüsünü açarken. Terasa açılan kapıyı açık bırakmıştı limanı seyretmek üzere terasa çıktı. Zayıf bir kedi, bir okşama bekleyerek gelip ona sokuldu, o da düşünceli düşünceli onu hafif hafif okşadı. Deniz feneri, şu yeniyetmelerin yaptıkları bu hareketlerden çok daha değerliydi.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

İlk Dava

Ertesi günden itibaren, Alexianus'un becerdiği iş, İon tarafından bütün şehre yayıldı. Kibotos'taki liman çarşısında ve Bruchion'daki çarşıda, dilden dile dolaşan ve anlatıldıkça allanıp pullanan bu macera, herkesin nazarında Romalıyı gülünç duruma düşürdü. İon'un fiyaka yaptığı açıktı, bu görülüyordu; fakat Alexianus'un inadı ve ısrarı da itici oluyordu. Kötü niyet, zaten istenmeyen, dışlanmış bir sevgilinin itibarını iyice düşürür. Delia'nın kaçınılması olayı da can sıkıcı bir adama yakışır bir tutum olarak değerlendirildi. İon'un her yerde konuşması, Delia için bir avantaj oluşturuyordu, o, bu şekilde halkın korumasına tevdi edilmiş oluyordu. Bu durumda, Alexianus günlerce ortalıkta hiç görünmedi. Hamamda bile onu gören olmadı.

Ama Alexianus'un öfkesi dinmiş değildi; bu, valilikten sızan haberlerden anlaşıldı, zira kurumlar ne kadar görkemli iseler o kadar çok laf üretir ve her şeyi dışarı sızdırırlar: Alexianus, Maréotis gölü Yahudilerine karşı bir hücum başlatmak konusunda, görünüşe bakılırsa, Philon'un da uygun görmesiyle, yeni valiyi ikna etmişti. Philon alınan karardaki etkisinde kesin bir tavır takınmamış, kaçamak davranmıştı; ama ne olursa olsun, herkes, Delta Mahallesi hahamlarının,

onları alenen yerin dibine batıran ve gelmiş ya da gelecek, orası bilinmiyordu, kurtarıcı bir Mesih'ten söz eden bu sapkınlardan hiç hoşlanmadıklarını biliyordu.

Bu söylentinin ortaya çıktığı günün -ki Ay günü, yani pazartesi idi- hemen ertesi günü, tesadüfmüş gibi Mars günü, salı günü öğleye doğru, Serpeum Mahallesi sakinleri, Pompeus sütunu yanında, etrafları lejyonerlerle çevrili, zincire vurulmuş kırk kadar mahkûmun Kibotos Hapishanesi'ne doğru götürüldüklerini gördüler. Bunlar gündüz vaftizcileriydi. İskender'in anıt mezarının yükseldiği Heros Caddesi'nden başları önde geçtiler. Hurma tüccarları ve demirhindi suyu satanlar, küçük kır lokantalarının müşterileri, salatayı ve salatalığı tartışan ev hanımları, basit işlerini bırakıp o zamana kadar büyük ilgi uyandırmamış olan (o zamana kadar onların fevkalade eczacıları olarak ilgi odağı olmuşlardı) bu Yahudileri izlemeye koştular. Normal olarak mahkûmların geçişinde hep duyulan alaylar ve hakaretler bu sefer çok az duyuldu. Acaba Pollio, kendisinden önceki valiye bunca acıya mal olan Yahudilere işkenceyi yeniden başlatmayı mı düşünüyordu, diye insanlar birbirlerine sordular; olayı böyle yorumlamaya çalıştılar. Fakat çok az insan, bunların, bir karıdan -hoş, bunun o kadar önemi yoktu ya- ve özel mülkü gibi gördüğü bir yosmadan olduğu için öfkeli olan, Kibotos'ta kereste tüccarı Alexianus Retator'un aşk öfkesinin kurbanları olduğunu fark edebildi. Bunlar Yahudi oldukları için ve Yunanlıların çoğu da bunların daima suçlu olduğunu düşündüğü için, herkes birbirine bunların hatasının ne olduğunu ve nereden geldiklerini sordu, ancak bunu sorguladı.

Ama bu sorgulama, bu merak uzun sürmedi: Aynı akşam, güneş batmadan, kamu hukuku suçlarından,

zehirlemeden, büyücülükten, İskenderiye yurttaşlarını baştan çıkarmaktan ve kaçırmaktan suçlu, Maréotis gölü Yahudilerinin bir tarikatı hakkında açılan davayı haber vermek üzere bildiriler asıldı. Valilikten iki görevli, Delia'ya, zehirlemeye teşebbüs olayının tanığı ve kurbanı olarak mahkemeye davet edildiğini haber verdiler. O, davada hazır bulunacağını bildirdi ve Alexianus Retator'un karısı yurttaş Cornelia'nın da hazır bulunup bulunmayacağını sordu. Görevliler şaşkınlıklarını belirttiler: Bu hanımefendinin hazır bulunacağından haberleri yoktu.

Dava iki gün sonra, Jüpiter günü, perşembe günü, sabahın ilk saatlerinde başladı. Bir kısmını kapalı bir amfiteatrın işgal ettiği geniş bir salon olan Sezaryum Mahkemesi, lejyonerler tarafından korunan parmaklıklara kadar halkın girmesine izin veren sütunlu girişin karşısındaydı. Bina, şüphesiz, şehrin en çok girilip çıkılan binasıydı: İskenderiye hileli davaların da pek çok olduğu, bir davacılar şehriydi. Herkesin bir diğeri ile mutlaka görülecek bir hesabı vardı; armatörün, gönderilişi sırasında telef olmuş bir mal ile ilgili olarak hatalı ödeme yapmış olan bir sigorta şirketiyle; kuyumcunun verdiği matenin bir kısmını çalmakla suçladığı varakçı ile; ringa fıçısı satan toptancının, kendisine bir başkasını tercih etmiş olan perakendeci ile; bir köylünün kendisine hakaret etmiş olan bir başka köylü ile; moruğun, kendisinden bir mücevher çalmakla suçladığı erkek orospu ile; ev sahibinin, evi harap teslim eden kiracısı ile bir davası vardı mutlaka ve bu listeyi böylece uzatmak mümkündü.

Sokağa kadar yansıyan sesler, yapılan konuşmalar, konuşmaların son bölümleri, yüreklendirme konuşmaları, iki tarafın avukatlarının birtakım iddialar taşıyan ve suçlayan

öfkeli konuşmaları, bağırıp çağırmalar, acı alaylı sözler, davacı ve davalıların ve onların tanıklarının birbirlerine hakaretleri ve sövüp saymaları, dinleyicilerin mahkeme heyetini etkilemek için hiç geri durmadıkları alkışlayarak yuhalamaları, protestoları, oradan geçenleri ne olursa olsun, mutlaka çekiyordu; zira herkes kendi dışındakiler arasındaki anlaşmazlıklarla dalga geçer, bu bir gerçek. Mahkemeler gün doğmasından gün batımına kadar devam ettiğinden, herkes nasıl olsa, bu davalardan beleş bir manzara yakalayabileceğinden ve bundan da zengin bir dedikodu malzemesi çıkarabileceğinden emindi her zaman.

Dava günü, mahkemenin iki tarafı da, güzel Delia'nın mahkemede hazır bulunacağı söylentisi yayılmış olduğundan, her zamankinden daha doluydu. Halkın her zaman böyle güzellikleri görme fırsatı olmuyordu, hele davalarda böyle ince, kibar kadınları görme fırsatı hiç de bulunmuyordu. İnsanlar, Delia'nın kurbanı olduğu suçlarla ilgili olarak, açık saçık ifşaatta bulunulacağı ve saçma sapan açıklamalar yapılacağını hayal ediyordu.

Delia ise mahkemeyi hayatında ilk defa görüyordu; doğal boyutlarından daha büyük bir Sezar heykeli mahkeme amfiteatrının sıralarına hakimdi. Kendisine bildirilen saatte geldi ve mübaşir tarafından gösterilen, sağ tarafta, en alttaki sıraların ikincisindeki yerine oturdu. Kendisine çevrilmiş, yiyecek gibi bakışların altında, tam yerine oturmuştu ki, kenarları al bordürle çevrili tolgalan içinde, idaresindeki görevliler ve yakın çalışma arkadaşları ile birlikte, kendisi de tamamen al renkli tolga içinde, vali girdi; askerler ona halkın içinden yol açtılar, sonra, sıraların ortasına, imparatorluk locası denilen locanın bulunduğu yere doğru, onu, korumalarına

alarak, refakat ettiler. On sıra aşağıda, bir set üzerinde, fildişi bir koltukta, hastarius yargıç oturuyordu; sağında ve solunda, İskenderiye adliyesinin dört dairesinden biri olan ceza dairesinin -ki bu dava onun yetkisindeydi- otuz yargıç yardımcısı vardı. Hemen sağında, teamüle uygun olarak, bir zamanlar Rhakotis'teki görkemli ziyafetlerden birinde konuk olmuş olan, yargıç yardımcılarının şefi, onlar kurulu üyesi Vetilius oturuyordu. Üst sıralar halka tahsis edilmişti; bu sıralar demir bir trabzan ile esas mahkeme salonundan ayrılmıştı; oraya, yüksek mevkideki kişilerin girdiği merdivenlerden başka merdivenlerle giriliyordu. Düzeni lejyonerler sağlıyordu; zira her gün mahkemeye vali gelmiyordu.

Delia, valinin çevresinde Alexianus'u ve Philon'u tanıdı. Halkın içinde, yukarıda, şüphesiz, kendilerine lanet ve küfür yağdıran kişilerin davalarında hazır bulunmaya gelmiş olan hahamları teşhis etti. Tutsakların salona getirilişlerinde bir hareketlenme, bir dalgalanma oldu; onlar, arkalarındaki yirmi kadar lejyonerin göz hapsinde, sol uca yerleştirildiler; Delia, bunların arasında, kendi davasına başkanlık etmiş olan ihtiyarı, sonra Johannân'ı, sonra öbür ihtiyarı ve diğer birkaç kişiyi daha tanımakta güçlük çekmedi; bunların hepsi de içine düşürüldükleri iğrenç durum yüzünden çökmüşlerdi. Gözleriyle Cornelia'yı aradı, mahkeme salonunda hiçbir yerde onu bulamadı; fakat, halka ayrılmış sıralarda, sevgili Héron'unu, Démétrios'u, Khrysokhoas'ı, Charicleios'u ve çok doğal olarak İon'u hemen tanıdı, bunlar kaçamak olarak, etrafa çaktırmadan, Yahudi baklası yiyorlardı, bu Delia'yı güldürdü. Gözleri, kimsenin fark etmediği bir hareketle ve göz kırparak onu selamlayan Héron'unkiyle karşılaştı. Cornelia'nın orada bulunmayışı ilk bakışta, Alexianus ile

Pollio'nun durumu, skandalı önleyecek şekilde ayarlamış olduklarını gösteriyordu.

Onlar kurulu üyesi, gündüz vaftizcileri davasını açtığını ilan etti. Yargıç başını sallayarak onayladı ve bacak bacak üstüne attı; yıpranmış, gergin ve sıkkın yüzü daha uyanık bir ifadeye büründü. Gerçekten, üç saat bir sürü bağımşıp çağırışma, gürültü patırtı dinlemekten yorgun ve bıkkın olan yargıç, nihayet kendi düzeyine layık bir dava buluyordu. İmparatorluk savcısı ayağa kalktı ve doğrudan doğruya İskenderiye şehrini temsil ettiğini beyan etti, sonra, sanıklara isnat edilen suçların listesini okudu ve yerine oturdu. Dava, bu durumda, zımnen Pollio'nun imzasını taşıyordu, zira ondan başka sivil bir taraf yoktu davada; savcının suçlamalarında ne Cornelia'dan, ne de onun, sanıkların mensup olduğu Yahudiliğin sapkın mezhebine dönmüş olduğundan ve Maréotis gölü kıyısındaki yerleşme merkezindeki mevcudiyetinden hiç söz edilmiş olmadığına ve Delia'dan da hiç söz edilmemiş olduğuna göre, dava isteğini getiren imparatorluk makamlarıydı. Buradaki dümen, döndürülen dolap açıktı: savcı, sadece, Cornelia ve kocasının isimlerini gündeme getirmeyecek olan suçlan ortaya sürecekti. Hiç şüphe yok, diye düşündü Delia, Alexianus intikamını aldığından emindi. Yargıç, suçlananlara karşısına gelmelerini emretti; birer birer yargıcın önüne geldiler; yargıç onları sorguladı; onlar Sezar'ın kanunlarına cevap vermek zorunda olmadıklarını, fakat sadece kendi tek Tanrı'larının kanunlarına karşı sorumlu olduklarını ileri sürerek bu sorgulamayı reddettiler.

"Avukatınız yok mu?" diye sordu yargıç.

Şefleri olan ihtiyar, Sezar'ın kanunlarına göre kendilerini savunmak için para vermeye akıl erdiremediklerini söyledi. Onları sıralarına geri götürdüler. Yargıç, Delia

Hyperhynnia'nın huzuruna getirilmesini istedi ve Delia o zaman tek tanığın kendisi olduğunu anladı. Siyah kapşonu kafasında, yargıcın önüne gitti. Bütün salonun gözleri bir kere daha, iki kere kaçınılmış olan ve büründüğü ciddi hava ile güzelliği daha da belirginleşen yosmaya çevrildi.

"Bu adamlar avukatsız mı yargılanacak?" diye sordu Delia.

"Onlar bir avukat tutmak için çok fakirler," diye cevap verdi şaşırmış olan yargıç.

"İmparatorluğun kanunları, bir vatandaş, hakkında bilgi sahibi olduğu bir davada avukatlık yapmak isterse, ona bu hakkı veriyor," dedi Delia. "Bu adamların davaları hakkında ben bilgi sahibiyim. İmparatorluk yargıcı, onların savunmasını almama izin verir misin?"

Salondan bir uğultu yükseldi. Héron sakalının altından güldü. Vali ve Alexianus oturdukları yerde doğruldular, sonra öne doğru eğildiler, kulaklarına inanamamışlardı. Yargıç, onlar meclis üyesi ve yargıç yardımcıları sessiz kaldılar. Mahpuslar, gözleri fal taşı gibi açılmış olduğu halde, hepsi başlarını kaldırdılar.

"Sen mi?" diye bağırdı nihayet yargıç. "Onların kurbanı olan sen, onların avukatlığını yapmak istiyorsun?"

"Evet, ben, hâkim bey. Eğer tanık olmak vasfım varsa, avukat olmak için de gerekli vasfım var demektir."

Delia, Alexianus'un Pollio'ya doğru eğildiğini, onun da, duyamadığı bir itirazda bulunmak için, yargıca doğru eğildiğini süratle fark etti. Kısa bir tartışma onları karşı karşıya getirmiş gibiydi; bu tartışmanın sonunda Pollio ve Alexianus'un memnun olmadıkları görülüyordu.

"Ne sebeple böyle bir şey talep ediyorsun?" diye sordu hâkim.

"İmparatorluğun bir yurttaşı olarak, onun yasalarına saygı göstermeye çok önem veririm. Bu konuda bilgi sahibi olan bir yurttaş olarak, bu kanunların herkes için eşit olduğunu göstermek üzere, bu yasaların bana verdiği hakkı kullanmak istiyorum. Sana soruyorum, yargıç bey, sanık savunmadan yararlanmadan verilecek bir hükmün adil olacağına inanıyor musun?"

Yargıç soruyu düşündü ve yardımcılarıyla müzakere etti. Vetilius'un ve yanındakinin neşeli yüzünden, izin çıkmasının mümkün olduğunu anladı. Sıçramaya hazırlanmış yaşlı bir tilki gibi, oturduğu yerde eğilmiş olan Philon, gözünü hiç ayırmadan Delia'ya bakıyordu.

"Hem yargıç hem taraf olamazsın," diye yanıt verdi yargıç. "Onların avukatı olmak için, onlara karşı bütün şikâyetinden vazgeçmen gerekir."

"Ben hiçbir şikâyette bulunmadım ve böyle bir şeye niyetim olmadığını da yeminli olarak beyan ederim."

Alexianus ellerini kaldırdı ve öfkeli bir çığlık attı. Sonra Pollio'ya doğru eğildi, ona heyecanlı olduğu açıkça görülen sözler söyledi ve Pollio da, Onlar Meclis üyesine eğildi. Pollio, yargıç, meclis üyesi ve yargıç yardımcıları arasında hareketli, heyecanlı bir istişare yapıldı.

"İstişarenin sonunda, meclis üyesi, yasanın, bir avukatın onur kırıcı bir meslek icra etmemesi gerektiğini vaaz ettiğini açıkladı. Halbuki bu kadın bir yosmadır."

"Yasa, tam olarak," diye yanıt verdi Delia, "Avukatın, savunmaya girmeden en az iki ay önce, görevi ile bağdaşmayacak her türlü faaliyeti bırakmış olması gerektiğini vaaz eder. Yosmalık mesleğini icra ettiğim Rhakotis'teki evi terk edeli on bir hafta oldu. Ve bundan tamamen vazgeçmiş olduğumu da burada yeminli olarak açıklıyorum. Yargıç, ahlak konusunda tanık ister mi?"

Üst tribünlerden heyecanlı bağırışlar fışkırdı ve Delia, Héron'un bir kukla gösterisindeki bir çocuk gibi hareket ettiğini görünce, gülmekten kendini güç alıkoydu. Ayağa kalkmış olan İon, o kadar büyük, abartılı bir heyecan ile sevincini gösteriyordu ki, lejyonerlerden biri ona oturmasını rica etmek zorunda kaldı. Yargıç arkasına dayandı, yüzünde hiç de memnuniyetsiz bir hava sezilmiyordu, fakat gene de aklı karışmıştı, ama o da daha çok neşeli görünüyordu. "Bu, doğru," dedi en sonunda. "Yurttaş Delia Hyperhynnia yasalarımızı iyi bildiği gibi, onlara karşı saygı da duymaktadır. Mahkeme tanık istemeyecektir. Önceden sözü edilenlerin avukatlığını yapmasına izin veriyorum."

Alexianus'un göğsünden yeni bir öfke çığlığı fışkırdı. "Delilik bu! Bu kadın cinlerin, perilerin tutsağı!" Vali onu da yerine oturttu. Delia, bakışıyla da olsa, ona yanıt vermekten kaçındı.

"Müşterilerine, senin tarafından savunulmak isteyip istemediklerini sormak gerek," dedi yargıç Delia'ya, önemsemiyormuş gibi görünmek isteyen bir tonda. Şüphesiz, bu kadın tarafından organize edilmiş bu tiyatroya bir son verecek olan gizli bir manevra yaptığını sanıyordu.

Onlar Meclis üyesi, mahpuslara, bu kadın tarafından savunulmak isteyip istemediklerini sormak üzere ayağa kalktı. Hepsi aynı fikirdeydi.

"Sizin yasalarınıza göre, savunulmak gerekiyorsa, biz onu onaylıyoruz, fakat önceden şunu tekrar açıkça belirtmek istiyoruz: Bu yasalar bizim yasalarımız değil."

"Onlar kabul ediyor," dedi onlar Meclis üyesi yüksek ve görkemli bir sesle, fakat hali tavrı hayal kırıklığı ifade ediyordu.

"Delia Hyperhynnia, savunmana başlayabilirsin," dedi yargıç.

Alınıp verilen nefesler bile neredeyse işitiliyordu. Normal olarak gürültücü olan sokaktaki insanlar bile nefesini tutmuştu.

"Bana söylendiğine göre, geceleyin banyo almayı alışkanlık haline getirdikleri için, gündüz vaftizcileri denilen bu Yahudilerin sorumlusuna hitap etmek istiyorum," dedi Delia.

Yaşlı adamı getirdiler. O, ayaklarını sürüyerek, elleri bağlı bir vaziyette mahkeme salonunda ilerledi.

"Adın ne?" diye sordu Delia.

"Salomon."

"Soyadın yok mu?"

"Salomon ben Azaya."

"Yahudi misin?"

"Evet."

"İskenderiye Yahudilerinin senin tarikatına önem vermedikleri doğru mu?"

"Bu doğru! Biz de onlara, onların bize verdiğinden daha fazla önem vermiyoruz"

"Bunun sebebi ne?"

"Onlar bizim efendimizi öldürttüler."

"Ne zaman?"

"İki asırdan fazla bir zaman önce."

"Bu tür şeyler Roma adaletinin yargılama alanına girmez, burada mutabık mıyız?" diye sordu Delia yargıca dönerek.

"Biz mutabıkız," dedi yargıç.

"Maréotis gölündeki yere yerleştiğiniz zaman," diye sözüne devam etti Delia, "İskenderiye yasalarına karşı gelmeyi düşünüyor muydunuz?"

"Hayır."

"Amacınız neydi?"

"Çölde mesihin gelişine kendimizi hazırlamak."

"Mesih nedir?"

"Bizim Tanrı'mızın oğlu."

"Bu mesih neyi gerçekleştirmek zorundaydı?"

"Adaletin üstünlüğünü, her şeye hakim olmasını."

"O halde amacınız adaleti aramaktı?" diye sordu Delia.

"Evet, aynen öyle."

"Niçin şehrin sınırlarının ötesinde yaşıyorsunuz?"

"Şehrin sakinlerinin sahip olduğu dinsizlik fikriyle bulaşmamak, kirlenmemek, para kazanma hırsı, ahlaksızlık, namussuzluk ve melanet fikriyle kirlenmemek için," diye cevap verdi ihtiyar büyük bir ateşlilik ve coşkuyla.

"Faaliyetlerinizin amaçları neydi?"

"Diğer ruhları da Tanrı'ya hürmete kazandırıp fethetmek."

"O halde dindar insanlardınız?" diye sordu Delia.

İhtiyar omuzlarını silkti. "Soru anlamsız," diye mırıldandı. "Dindar olmadan, Tanrı'ya nasıl hürmet edilir?"

Delia yargıca ve sıralarda oturan bütün halka döndü. "Gördüğünüz gibi, burada karşımızda, dindar, Tanrı'sının dinine tutkun ve sanığa göre, şehirde oturanlarda egemen olan, ahlaki değerlerin küçümsenmesine düşman bir topluluk var. Onların tutuklanmalarına ve suçlanmalarına sebep olan olaylara kadar, bu topluluğun hiçbir üyesinin imparatorluğun yasalarına karşı gelmediği gün gibi aşikârdır. O zamana kadar onlara karşı hiçbir şikâyet vaki olmamıştır."

Yargıç onayladığını ifade eder şekilde başını salladı. Locasında, vali düşünceye dalmış gibiydi; en ufak bir hareket yapmıyordu.

"Siz," dedi Delia, "İmparatorluğun yasalarına ve hiç şüphe yok sizin yasalarınıza göre de suç sayılan fiilleri işlediğiniz için tutuklandınız, Salomon ben Azaya. Yapılan suçlamalardan birincisi, Rhakotis tepesi üzerinde, Âşıklar villasın-

da oturan, şu anda sizin avukatınız olan, serbest kadın, yurttaş Delia Hyperhynnia'yı zehirleme teşebbüsüdür. Bu teşebbüs, ne yazık ki, sözü edilen kadının sırdaşı olan ve zehirli balıkları yer yemez derhal ölen İsis üzerinde etkili olmuştur. Kullanılan zehirin ne olduğunu biliyor musun?"

"Hayır."

"Bu komplodan haberin var mıydı?"

"Hayır."

"Bu cinayet hakkında bilgin olmadığına Allah'ın adına yemin edebilir misin? Benim bildiğim, senin yasaların, ana suçla ilgili olarak suçsuzluğunu kanıtlaman söz konusu olduğu zaman, yemin etmene izin verir."

"Bu komplodan haberim olmadığına yemin ederim."

"Sizin kardeşlik topluluğunuzun yöneticileri bu komplodan haberdar mıydılar?"

"Bunun için yemin edemem, fakat ruhum ve bilincimle haberdar olmadıklarına inanıyorum."

"Bu komplonun sizin kardeşlik topluluğunuzdan biri tarafından düzenlendiğini biliyor musun?"

İhtiyar sessiz kaldı. Sıralarda, Alexianus pozisyon değiştirdi. Philon ise biraz önceki düşünceli pozisyonunu koruyordu.

"Yanıt vermiyorsun, çünkü kardeşlik topluluğunuzdan herhangi birini suçlamak istemiyorsun, Salomon ben Azaya; fakat topluluğunuzdan birinin bu ölümcül komployu düzenlediğinin ve bütün topluluğunuzun kaderini işin içine soktuğunun bilincindesin. Bir caninin arkasında, ona destek olmaya devam etmeyi içine sindiriyor musun?"

İhtiyar iltihaplı gözkapaklarını Delia'ya kaldırdı. Alt dudağı her zamankinden daha fazla sarktı. "Benim Roma adaletine teslim edeceğim bir suçlu yok."

"O zaman," Delia yargıca döndü. "Burada, şahitlik etmek üzere çağırılmış Salomon ben Azaya'nın tanıklığını dinledik; cemaat kardeşlerinden hiçbiri, suçlanmalarına sebep olan komployа bulaşmamışlardır. Tanıklıkları bana inanılır nitelikte görünüyor. Onlar suçlunun adını biliyorlar, fakat felsefi inançlarından ileri gelen sebeplerle, onu açıklamak istemiyorlar."

"Burada suçluların birbirini koruması söz konusu!" diye bağırdı imparatorluk savcısı, aniden yerinden fırlayarak.

"Burada, savcı bey, suçsuz insanlarla sadece bir tek suçlu arasında bilinçli bir dayanışma, ki bu sizin söylediğinizden çok farklıdır," diye yanıtladı Delia.

"Bu kadın kendini savcı yerine koyuyor!" diye bağırdı öteki.

"Senin dediğin gibi, bu kadın, savcı bey, suçtan sorumlu olanlarla suçsuz insanları birbirinden ayırmaya çalışıyor," diye yanıtladı Delia. "Yargıç, tartışmayı kesmeni rica ediyorum."

"Mahkeme avukatın devam etmesini istemektedir," dedi yargıç.

Savcı, cüppesini savurarak ve yüzünde hakarete uğramış bir adam ifadesiyle, yerine oturdu.

"Sen hiç, bir başkasının hayatına kastetme teşebbüsüne önderlik ettin mi?" diye sordu Delia, Ben Azaya'ya hitap ederek.

"Asla."

"Böyle bir teşebbüsü onaylar mıydın?"

"Asla!" diye bağırdı ihtiyar şiddet ve dehşetle. "Bu en ağır suç! Tanrı'nın emrine aykırı!"

"Kardeşlerin böyle bir şeyi tasvip ederler miydi?"

"Asla!" diye bağırdı gene ihtiyar şaşırtıcı bir canlılık ifade eden inanmışlıktan ileri gelen bir kuvvetle. "Benim bu konuda onlara karşı en sert biçimde davranacağımı bilirler!"

"Çok iyi," dedi Delia. "Yerine gidip oturabilirsin."

Delia üç adım bir yöne ve üç adım öbür yöne atarak hiç düşünmediği halde, düşünüyormuş gibi göründü. Kartlarını hemen açmak istiyor gibi görünmek istemiyordu; fakat öte yandan da, yapacağı ani bir çıkışla mahkeme üzerinde şaşırtıcı bir etki yapmanın uygun olacağını düşünüyordu. Gerçekten, o anda, bütün bakışların, sadece yargıcın, meclis üyesinin ve yargıç yardımcılarının değil, imparatorluk locasını işgal edenlerin ve bütün halkın bakışlarının da üzerinde toplandığını, bu bakışların ağırlığını hissediyordu. Gündüz vaftizcilerinin sıralarına doğru ilerledi, görünüşte hiç aldırmıyormuş, ilgisizmiş gibi bir havada, onların yüzlerine baktı tek tek. Onlar Delia'ya şaşkınlık, korku ve hatta büyük bir sıkıntıyla bakıyorlardı. Salomon ben Azaya'yı ve topluluklarının tamamını aklamıştı; onların tutsağı olan bu kadının ruhundaki onu harekete getiren güç neydi acaba? Bir Yunanlı kadın, onların suçsuzluğunu herkesin önünde ortaya koyabilmek üzere, her türlü intikam hissini nasıl bu derece terk etmiş olabilirdi? Delia durdu ve birden Johannân'la karşı karşıya geldi. Demek ki, kardeşleri, Delia'nın korktuğu gibi, onu öldürmemişlerdi. Ona soğuk ve ağır bir bakış fırlattı. Hayvani bir korkuya kapılmış olan Johannân da Delia'ya aynı şekilde baktı.

"Şimdi Yahudi Johannân'ı sorgulamak istiyorum," dedi Delia yargıca doğru dönerek.

"Hayır!" diye uludu adeta Johannân, son derece tiz ve keskin bir sesle. Fakat iki lejyoner onu oturduğu sıradan zorla çekip çıkardılar ve yargıcın önüne sürükleyip getirdiler. Tepeden tırnağa titriyordu.

"İsmin?" diye sordu Delia.

Cevap vermek için bir süre bekledi ve cevap verdiği zaman da, işitilmeyecek kadar alçak sesle konuştu.

"Johannân," diye Delia kuvvetli bir sesle, mahkemeye ve halka karşı tekrarladı. Gözlerini imparatorluk locasına kaldırdı; Alexianus'un beti benzi atmış, yıkılmıştı, yok hayır yıkılmış değil, sanki iskemlesi yarılmış da o içine gömülmüştü. "Bıçak yarası izi taşıyorsun," dedi Delia. "Onu sana kim yaptı?"

Delikanlı Delia'nın üzerine atıldı ve bir heyecan uğultusu mahkemeye yayıldı. "Sen! Sen! Şeytan orospu!" diye uludu delikanlı.

Delia onu kararlı bir şekilde şiddetle itti. "Kendine gel, adam! Burada Roma adaleti önündesin!" Adam dehşetten kendini kaybetmiş bir vaziyette, elini defalarca yüzünde gezdirdi. "Sen bu bıçak yarasını benim yaptığımı söylüyorsun, Johannân. Ve gerçeği söylüyorsun," diye dinleyicilere dönerek açıkça beyan etti Delia. "Sana bu yarayı işte bu hançerle açtım." Ve hiçbir zaman yanından ayırmadığı hançeri elbisesinin altından çıkararak halka gösterdi. Yargıç şaşkınlıktan donup kalmıştı. Alexianus'un gözleri dehşetten büyümüştü. Onlar Meclis üyesinin ağzı bir karış açık kalmıştı. Lejyonerler bile, olağanüstü bir ilgiyle, gözleriyle bu kadını izliyorlardı. "Bu yarayı senin yüzünde hangi nedenle açtım?"

Cevap verinceye kadar çok uzun süre geçti. "Sen.... sen kurtarıldığın.... zaman...." diye mırıldandı.

"Yargıç seni duymuyor. Daha yüksek sesle konuş."

Delikanlı sözlerini tekrarladı.

"Ben neden kurtarıldığım zaman?

"Tutsaklığından," dedi.

"Peki, yurttaş Delia Hyperhynnia nerede tutsaktı?"

"Bizim Maréotis gölü yakınındaki yerleşme merkezimizde."

"Bu sorgulamayı durdurun!" diye bağırdı Alexianus. "Bu kadın cinlerin perilerin esiridir!"

Bütün gözler, bu arada şaşkın ve kınayıcı bakışlarla bakan valinin gözleri de Alexianus'a çevrildi.

"Buradaki yurttaş buraya sorgulanmak üzere çağırılmış Johannân'ın cevaplarını duymak istemez mi?" diye olağanüstü kuvvetli bir sesle sordu Delia. Alexianus kemiksiz bir vücut gibi iskemlesine oturdu. Delia bu sefer ona ağır bir bakışla baktı. Topluluktan mırıltılar yükseldi. Yargıç ve meclis üyesi aralarında acele bir şeyler konuştular. "Söyle bize, Johannân, adaletin yasaları olan imparatorluk yasalarına saygıyı sağlamakla yükümlü bu mahkemeye hitaben yüksek sesle, yüksek sesle diyorum, bu zehirleme komplosunu senin düzenleyip düzenlemediğini söyle, sen misin bu komployu düzenleyen?"

"Bir kere daha, sayın yargıç, bu kadın kendini imparatorluk savcısının yerine koyuyor!" diye bağırdı savcı. "O, avukat mı, savcı mı? İmparatorluğun yasalarıyla alay edilmesine izin vermiş olmuyor muyuz?"

"Otur yerine," diye karşılık verdi yargıç canı sıkkın bir halde. "Nasıl senin rolün şüphelileri suçlamak ve onlara gerçeği itiraf ettirmekse, bir avukatın rolü de suçsuzları savunmak ve suçluları bulup ortaya çıkarmaktır. İkinizin rolleri birbirini tamamlar niteliktedir. Avukat Delia Hyperhynnia, sorgulamana devam et."

Savcı bir süre ayakta kaldı. Bu sefer, gerçekten ciddi bir şekilde aşağılanmış hissediyordu kendini. Yuhalamalar yükseldi; bu yuhalamalar, olayın devamını en ufak bir şey bile kaçırmadan duymak isteyenler tarafından süratle bastırıldı.

Savcı, yargıç yardımcılarının kınayıcı bakışları altında yerine oturdu. Yukarda Pollio gözlerini kısmış bakıyordu.

"Johannân, tekrar soruyorum. Zehirleme komplosunu düzenleyen sen değil misin? Senin yapacağın kötülüklerden, kıyafet değiştirmiş bir şekilde, kaçmaya çalışan yurttaş Delia Hyperhynnia'yı izleyen sen değil misin?" Johannân, ağlayarak ve titremelerle sarsılarak, dizlerinin üstüne çöktü. "Davranışın, hislerini gayet güzel anlatıyor, Johannân. Hepimiz, Roma adaleti adına senin sözlerini işitmek istiyoruz. Sen misin, değil misin?"

"Benim!" diye hıçkırdı Johannân.

Yargıç inanılmaz sözleri işitebilmek için eğildi.

"Tekrarla, Johannân," dedi Delia. "Yargıcın, meclis üyesinin ve yargıç yardımcılarının seni iyice işitebilecekleri bir şekilde, anlaşılır bir şekilde tekrarla; tekrarla ki, suçsuzlar senin hatalarının sorumluluğunu taşımasınlar."

"Benim," diye tekrarladı gözyaşlarından kırık ve boğuk bir sesle.

"Yurttaş Delia Hyperhynnia'yı, Mısırlı rahip Mandulis'in Sezar'ın Ordugâhı'nın yakınındaki evinde saklandığı sırada, kaçırma olayını düzenleyip örgütleyen de sen, değil misin?"

"Evet, benim."

"Daha sonra, aynı yurttaşın, yurttaş İon Peristatos'un evine sığındığı sırada, ikinci defa kaçırılması olayını da düzenleyip örgütleyen sensin?"

"Evet, benim," dedi Johannân, başı o kadar öne eğilmişti ki, neredeyse yere değecekti.

Delia bu itirafın yankısının vicdanlara aksetmesini bekledi. "Yargıçtan, burada sorgulanan Johannân hariç, sanıkları beraat ettirip serbest bırakmasını ve duruşmayı yarına ertelemesini isteyebilir miyim?" dedi Delia.

Şaşırmış olan yargıç, uzun uzun Delia'ya baktı, sonra meclis üyesine doğru eğildi ve onunla konuştu. Yargıç yardımcıları da aralarında müzakere etmek için kalktılar. Savcı başıyla ve elleriyle büyük büyük hareketler yaptı. Orada hazır bulunanlardan bir uğultu yükseldi. Kimisi davanın sonucu hakkında bahse giriyordu; kimisi küstahça sözler sarf ederek bağırıyordu ve çoğu da terini kuruluyordu, zira saatler ilerledikçe binada sıcaklık artmıştı. Philon oturduğu yerde donup kalmış gibiydi. Alexianus da kendi iskemlesindeydi. Vali ise şaşkın görünüyordu. Mahkemenin karar vermesi uzun sürdü. Delia sonucu ayakta bekledi, sanki bir rüyaya dalmış gibiydi.

Fakat, sonunda, savcı, yargıç yardımcıları ve meclis üyesi tekrar yerlerine oturdular. Yargıç gırtlağını demizledi. "Mahkeme heyeti, Johannân hariç, Maréotis gölü kıyısında yaşayan ve buraya sanık olarak getirilmiş Yahudilerin suçsuzluğu sonucuna varmıştır!" diye açıkladı. Zabıt kâtibi hemen tabletlerinin üzerine mahkemenin vardığı sonucu yazdı. Birden bir uğultu ve ne olduğu belirsiz çığlıklar yükseldi. Sıraların yukarı kısmında Héron, ayakta, şaşkınlıkla Delia'ya bakıyordu. İon cezbeye kapılmış bir papaz gibi, kollarını bacaklarını oynatıyordu. Yargıç gürültü patırtı içinde oturumu erteledi. Heyecan, halkın hâlâ bağırıp çağırdığı sokaklara kadar yayıldı ve Delia, oradan ayrılmak için, gizli bir kapıyı kullanmak zorunda kaldı; bu sırada lejyonerler gündüz vaftizcilerinin bağlarını çözüyorlardı...

ON İKİNCİ BÖLÜM

Aşk Üzerine
Aşırı Derecede Serbest Sözler

Delia hiç beklenmediği bir yerde kendine sığınak aradı: Philoxenos'un evinde. Ne hayran olanlarla, ne eleştirenlerle, ne de meraklılarla karşılaşmak istemiyordu. Ne gündüz vaftizcilerinin minnattarlığıyla ne de Yunanlılann düşmanlığıyla. Bir Yunanlı olan Philoxenos, onu biraz alayla karışık bir tatlılık ve yumuşaklıkla karşıladı, bu, Delia'yı ona minnettar bıraktı; Philoxenos'un davranışında ne bir merhamet ifadesi, ne de acımasızlık vardı. Yahudilere düşman olanlardandı; ama gene de ona, seve seve, büyük bir incelikle, yatağını, sofrasını açıyordu ve adını açıklamıyordu. Baş başa bir akşam yemeği yediler, yemekte hemen hemen hiçbir şey yok gibiydi, çünkü bütün hizmetçilere ve kölelere izin vermişti; yedikleri, jambon, beyaz peynir, zeytin, marul salatası, bir testi 'falerne' şarabı ve hurmadan ibaretti. Delia'nın da, ertesi günkü savunmanın öncesinde ihtiyacı olan şey, tam da buydu.

Philoxenos duruşmada bulunmuştu.

"Çok şaşırtıcıydı," dedi lafı dolaştırmadan. "Kendini sadece ihtirasların girdabına bırakmış olduğu sanılan, hakkında

hep böyle düşünülen bir kadında böylesine bir gerçek tutkusu olsun, hayret doğrusu. Her şeyin, haklarında ebediyen iğrenme, tiksinti besleyeceğin kanısını verdiği bu insanları savundun."

"Gerçeğin zevki de bir ihtirastır," diye yanıtladı Delia.

"Ama alelade bir ihtiras değil."

"Belki ben güzelliğe doymuşum da, bu yüzden gerçek bende bir ayrıcalık etkisi yaptı."

Adam saf, masum gözlerini kaldırdı ve Delia onda bir çekicilik buldu. "Uzun zamandır böyle bir şey işitmemiştim."

Delia gülmeye başladı. "Gerçeğin tadına varmanın yaşı yoktur, Philoxenos."

"Yarın da mutlaka seni zehirleyeni savunacaksın. Bunu, bütün ruhun ve bilincinle nasıl yapacaksın?

"Ruhum ve bilincimde yapacağım."

"Orası muhakkak. Ama mahkeme önünde?"

"Bu, gerçekten de, güç olacak."

Hiç konuşmadan yediler yemeklerini.

"Erkeklerde gerçeği bulmadın mı?"

Delia adamın bakışlarına meydan okudu ve önce yanıt vermedi. "Gerçeğin bir deniz feneri gibi olduğunu düşünüyorum. Kâh parlar, kâh söner. Bu iki parlaklık arasıyla yetinilebilir mi?"

"Mutlak karanlık daha iyi değil mi?"

"Bu, bana, yazarını bilmediğim bir mugalatayı (yanıltmacayı, safsata sözü) hatırlatıyor," diye yanıtladı Delia bir marul yaprağını alıp yemeye başlayarak. "En acınacak durumda olan kimdir, mutsuzluğun içinde, mutlu günlere ilişkin hatırası olan mı, yoksa hiç böyle bir hatırası olmayan mı?"

"Peki, sana göre hangisi?"

"Buna cevap vermek için, önce sana şunu sormak istiyorum: Bir adamın sadece yarısına sahip olmak tahammül edilebilir bir şey mi?"

"Alexianus bir adamın yarısı mıydı?"

"O bir imajdı ve ben, bir kadının yarısıydım."

"Peki, İon? "

Delia gene güldü. "O, bende erkekliğini seviyor."

"Peki ya senin Tanrın, Arverneli?"

"Onda mükemmel olmayan bir şey keşfetmekten korkuyorum."

"Sen bana, çadırında, lamba ışığında bir hurma torbası açan Arap'ın hikâyesini hatırlatıyorsun. İlk hurma kurtludur, onu atar. İkinci hurma da aynı şekilde kurtludur, onu da atar. Üçüncü hurma gene kurtludur, onu da atar ve sonra lambayı söndürür ve geri kalan hurmaları yer."

"Ama bu hurmalar kurtlu değil," dedi, Delia, ilk hurmayı ısırırken.

"Bunlar sadece hurma. Bütün erkekler kurtludur."

"İşte Johannân'ı bunun için savunacağım," dedi Delia belli bir yorgunluk ve bıkkınlık içinde.

"Ya sen?"

"Ne olmuş bana?"

"Sonunda gerçeğin tutkusuna, gerçeğe ulaşmak uğruna, kendini feda etmiş olacaksın. Ama hiçbir erkeğe feda etmeyeceksin."

"Bu tutku benim etimde, benim tenimde değilse, neye yarayacak ki?"

"Kendini büyük görmekten, etrafı küçümser duruma düşmekten endişe etmiyor musun?"

"Gene mi bu?"

"Sen de kurtlu değil misin acaba?"

"Sanmıyorum!" diye bağırdı Delia. Bardağına şarap boşalttı ve anlaşılmaz sözler mırıldandı. "Ne diyordun, Philoxenos?"

"Suçsuzların zalimliği benzersizdir, diyordum."

"Ben senin nazarında zalim miyim?"

"Athena. Adalet tanrıçası. Soğuk ve ne düşündüğü belli olmayan bir kadın. Sadece omzunda bir gece kuşun eksik. Yahudilerin o küçük kusuru, mutlak adalet tutkuları cezbetti seni. Onun için onları bu kadar iyi savundun."

Uzun bir süre yanıt vermedi. "Şüphesiz görüşün doğru, Philoxenos. Benim adalet tutkusundan etkilenmiş olmam mümkün. Gerçekten de, beni bu konuda kesinlikle eğitmiş olmadıkları halde ve ben durmadan onların davranışlarını düşünmüş olduğum halde, onu bana Yahudilerin ilham etmiş olması mümkün tabi. Bu tutku bir kusur mu, peki?"

"Hem de kusurların en büyüğü," diye yanıtladı yüzünde bir tebessümle.

"Adalet tutkusu bir hata mı?"

"Sonuçta, herkesi mahkûm etmeye götürür."

"Hiç kimseyi sevmiyor musun sen?"

"Evet seviyorum. İon'u."

"Senin olsun."

"O artık bana ait değil. Bu sabahtan beri, sadece, senin üzerine ve senin kadar hiç kimseyi sevmeyeceği üzerine yemin ediyor."

"Niçin?"

"Çünkü sen onun için güzelliği, adaleti ve fazileti temsil ediyorsun."

"Bir sefihi baştan çıkaran eski bir yosma; duruma bakın, ne kadar çarpıcı," dedi hurmanın çekirdeğini tabağına bırakırken.

"Üstelik, durum, kinikte (edep kurallarını hiçe sayan bir durum)," diye duruma daha da açıklık getirdi Piloxenos.

"Durum açık, hiçbir karanlık yanı yok. Lütfen bana biraz şarap koyar mısın."

"Hayal kırıklığına uğramış insanların ıstırabı. Önce Alexianus, sonra İon, sonra Arvernelive ve muhakkak, başkaların da olacak. Ve senin kayıtsızlığın!"

"Keşke daha az güzel olsaydım ve daha hoşgörülü olsaydım."

"Şimdi değil de başka bir devirde gelmiş olsaydın, bir efsaneye, bir tanrıçaya esin kaynağı olurdun."

"Bütün bunlar, benim Johannân'ı savunmam mı yoksa savunmamam mı gerektiği hakkında bir şey ifade ediyor mu? Bir ipucu veriyor mu?"

"Sana cevap vermek isterdim," dedi Philoxenos üzüntülü bir şekilde, "Fakat sadece şunu görüyorum: Bir katili savunmak için bir ustalık hazinesi harcayacaksın, fakat seni öldürmeye çalışmış olmayanların onun kadar şansları olmayacak."

İleri sürülen bu mantık Delia'ya bir kırbaç gibi inmişti. "Yani şimdi bu durumda, ben yalan söylemeli ve aşk numarası yapmaya devam mı etmeliyim," diye sordu kendini toparladığı zaman. "Aşk, böyle bir komedi midir?"

"Mükemmel olmayışı kabul etmekten ibarettir," diye yanıtladı Philoxenos.

"Bunu başarıp başaramayacağımı bilmiyorum," diye mırıldandı Delia.

Terastan, sonbahar güneşi altında ışıl ışıl yanan şehri hayranlıkla seyrettiler. Delia hafif bir şekerleme yapmak üzere uzandı ve deniz fenerini hayal etti. Bu hayal içinde, deniz feneri devamlı bir ateşle parlıyordu.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmetçinin Dediği

En itinalı yapılan hesaplar daima en kınlgan olanlardır; çünkü bunlar tesadüfe hiç yer bırakmazlar, -şu tesadüf dediğimiz şey, insanların kaprisleriyle tanrıların kaprislerinin birbirine karışmasından meydana gelen şeyden ibarettir- Delia, ertesi gün, kimileri onu yüreklendiren, kimileri ona küfreden kalabalığın arasından geçerek, mahkeme heyetindeki yerini aldığı zaman, henüz zafer havasında değildi. Fakat, Mandulis'i, Setir'i, Nebseni'yi ve tanımadığı diğer Mısırlı rahipleri gördüğü zaman, gerçek bir dehşete kapıldı. Bu ani korkunun sebebinin ne olduğunu bilmiyordu ve bu korku onun yüzüne vurmuştu: Onu kemirip yiyip bitiren bir bakış vardı bir de: Anaxo! Buraya ne yapmaya gelmişti? Ona yardım etmeye mi? Ya da tam tersi, ona karşı tanıklık etmeye mi? Delia uzaktan büyücü kadının yüzünü sorguladı ve orada en ufak bir tebessüm bile bulamadı. O zaman gözlerini imparatorluk locasına doğru kaldırdı: Vali orada değildi, ama Akexianus, Sylvestrus ve Philon, onlar, orada yerlerini almışlardı. Alexianus'un yüzünde aşikâr bir tutku, bir hırs alev alevdi. İkinci celsede intikam almaya gelmişti ve kolundan gizli bir kart çıkardığı gün gibi aşikârdı; bu kart, Anaxo'nun şahitliği idi. Ancak onun sayesinde Anaxo, mahkeme sıralarında, zincire vurulmuş olarak değil, serbest bir kadın olarak

yer alabilirdi: Alexianus validen, şüphesiz Roma adaleti adına, böyle bir ayrıcalık koparabilmişti.

Fakat gene büyük bir titizlikle yapılmış bu hesap da kader tarafından bozulacaktı.

Yargıç, gündüz vaftizcisi tarikatından Yahudi Johannân'ın duruşmasının bu celsesini açtığını bildirdi. Savcı, meclis üyesi ve yargıç yardımcıları localarında yerlerini aldılar.

"Savcı, söz senin," dedi yargıç.

"Maréotis gölü kıyısında yerleşmiş olan ve gündüz vaftizcileri veya sağıltımcılar diye anılan bir tarikata mensup Yahudi Johannân'ın cinayetleri hakkında hüküm vermemiz söz konusu. Bu mahpus, iki ay önce, serbest iradesiyle, Anaxo isimli bir büyücü kadına gitmiş ve ondan, şimdi burada çelişkili bir durum olarak bu aynı Johannân'ın avukatı olan, yurttaş Delia Hyperhynnia'ya kötülük yapması için yardım istemiştir. Büyüler ona yeterli derecede etkili görünmediği için, Johannân, yurttaş Hyperhynnia'yı öldüreceği varsayılan bir zehire en sonunda başvurmuştur. Fakat, bir ya da birçok hizmetçinin suç ortaklığıyla yiyeceklere karıştırılan bu zehir, hedeflenen kurbanı değil, onun sırdaşı İsis'i öldürmüştür. Yurttaş Hyperhynnia o zaman evinden kaçmış, çeşitli kılıklara girerek, ki bunlardan biri de oğlan kılığı idi, yaşamıştır." Bir uğultu yükseldi, Delia'nın itiban sarsılsın diye, savcı bu uğultunun sürmesine izin verdi. "Başarısızlığına öfkelenen delikanlı, daha sonra onu kaçırmaya teşebbüs etti, Delia İsis Tapınağı hazinedan Rahip Mandulis'in evinde otururken gerçekleştirilen bu ilk kaçırma teşebbüsü boşa çıktı; bir başka girişim, Delia, yurttaş İon Mavrodamis'in evinde

otururken gerçekleştirildi ve bu sefer başarıya ulaştı. Bir zehirleme ve bir zehirleme teşebbüsüne, Yahudi Johannân'ın bir de adam kaçırma suçu eklenmiştir. Büyücü kadın Anaxo'dan başlamak üzere, tanıkların çağırılıp dinlenmesini istiyorum."

Anaxo sıralardan aşağı doğru indi ve tanık yerine kadar geldi. Tamamen siyahlar içinde, oldukça iç karartıcı bir tablo oluşturuyordu. Halkın oturduğu sıralardan, ıslık sesleriyle karışık alaylı sözler gelmeye başladı. Delia'nın çok hoşuna giden şey de, Héron'un ve İon'un büyücü kadın hakkında en ateşli şekilde hakaretler yağdırmaları oldu.

"Anaxo, tanık," dedi savcı ve yerine oturdu.

"İki ay önce, genç bir adam, bir kadının sevgilisine olan büyük bağlılığını, tutkusunu kaybetmesi için, büyü yapmamı benden istemek üzere, Éleusis-sur-Mer'deki evime geldi. Atlatılmış, artık istenmeyen sevgililerin bu tür taleplerle gelmesine çok rastlanır; çok güzel olan fakat fakir olduğu için bu kadına kendini sevdiremeyen genç bir adamdan kaynaklanan bu hikâye bana çok etkileyici görünüyordu."

"Bu genç adamı hazır bulunanlar arasında belirleyebilir misin?"

Anaxo, Johannân'ın iki muhafız arasında oturduğu sıraya kadar gitti. "İşte bu!" dedi. Johannân solgun ve ölü gibiydi.

"Bu, sanık Johannân," dedi savcı.

"Adını bilmiyordum," dedi Anaxo.

"Yalnız mıydı?" diye sordu Delia.

"Hayır, beraberinde bir kadın vardı," diye yanıtladı Anaxo.

"Adını biliyor musun?" diye sordu bu sefer Delia.

"Sen, bana, büyüyü bozmamı istemeye geldiğin zaman, yanında olan kadındı," diye yanıtladı Anaxo.

Delia'nın beti benzi attı. İsis komplonun içindeydi demek ki! Büyüyü yapan büyücünün ismini bilmesi bundandı! Zavallı İsis, ihanetinin kurbanı olmuştu! Bunu hayatıyla ödemişti.

"Johannân ile beraber gelmesine bir sebep gösterdi mi?" diye sordu Delia kendine hakim olmak için büyük çaba sarf ederek.

"Kız kardeşi olduğunu söylüyordu."

"Bu müşteriye zehir verdin mi?"

"Hayır, ben hiç zehir satmam. Ben insanları zehirleyen bir kadın değilim. İftiraya dayanan şüpheler üzerine haksız yere tutuklanıp hapsedildim. Ben ona sadece, cinsel isteği azaltan ve benim nefesimin, dualarımın da gücüyle birlikte sevgiliye olan aşkı tamamen yok eden ve benim defalarca denediğim bir toz verdim."

Alexianus'un yüzü vahşi bir ifadeyle gerildi. Hiç şüphe yok, Anaxo'nun şahitliğinden yararlanma hakkını o da pahalı ödüyordu! Ah, bu şahitlik olmasa, onun boynunu seve seve koparırdı ya!

"Zehir, o halde, bu büyücü kadından başka bir kaynaktan gelmiş," dedi savcı. "Büyücü kadın, yerine dönebilirsin."

Bundan sonra, Delia'yı yaşlı bir kadın kılığındayken, evinde misafir ettiğini anlatan Mandulis, daha sonra da, Delia'nın bir oğlan kılığındayken evine sığındığını açıklayan İon gelip ifade verdiler. Burada da, halk sıralarından ıslıklar geldi ve alaylı sözler atıldı. Mandulis, bir akşam eve döndüğünde Delia'yı evde bulamadığını ifade etti; İon da aynı şeyi anlattı ve buna bir de, hizmetçisini merdivende bağlanmış olarak bulduğunu ve onu çözdüğü zaman, kaçırılma hikâyesini öğrendiğini de ekledi.

"Olaylar yerli yerine oturuyor," dedi savcı.

"Hayır, oturmuyor," dedi gayet sakin bir şekilde Delia, yerinden kalkıp yargıca doğru ilerleyerek.

"Bu tanıklıkları ret mi ediyorsun?"

"Kesinlikle hayır, onlar tamamen doğru. Sadece tam değiller."

"Nasıl?" diye bağırdı savcı. "Yargıç, biz burada, esas üzerinde tartışıyoruz. Esasta hiçbir şeyi değiştirmeyecek olan ufak ayrıntılarla vakit mi kaybedeceğiz?"

"Bu, avukatın hakkıdır," diye yargıç itiraz etti.

"Johannân'ın çağırılmasını istiyorum," dedi Delia. Muhafızlar onu yargıçların önüne getirmediler, adeta sürüklediler, zira bacakları onu güçlükle taşıyordu; sanki kemikleri yok gibiydi. "Yurttaş Delia Hyperhynnia'yı yok etme fikrine nasıl vardın?" diye sordu Delia.

Tükürüğünü yuttu, muhafıza tutundu ve; "Bizim inancımıza döndürdüğüm bir kadın tarafından etkilendim," dedi.

"Bu kadının adı ne?"

"Cornelia Retator."

Mahkemede korkunç bir uğultu yükseldi. Savcı ve yargıç yardımcıları oturdukları yerde kımıldadılar. "Yargıç, suçluların uydurmalarıyla, dedikodularıyla, evimin şerefinin lekelenmesini men ediyorum!" diye bağırdı Alexianus, ayağa kalkmış ve ellerini yargıca doğru uzatmıştı.

Yargıç, Alexianus'a döndü. "Bizim yerimize adalete müdahale etmeye kalkışırsan, yüce mahkeme heyetine hakaret etmekten suçlu olursun ve ben seni tutuklatmak zorunda kalırım," dedi.

"Bu adamın suçları kanıtlanmıştır!" diye yanıtladı Alexianus. "Şerefli, saygın yurttaşlara çamur atmasına izin mi verilecek?"

"Duruşma başlamıştır," diye yanıtladı yargıç. "Sonuna kadar gidecektir. Ok yaydan çıkmıştır, sonucuna katlanmak gerek. Muhafızlar, şu adamı susturun. Avukat, devam et."

"Cornelia Retator'u ne zaman kendi inancına döndürdün?" diye sordu Delia.

"Yaklaşık beş ay kadar önce, kardeşlerimden dördünün de yardımıyla. Onun inandığı putlar dini üzerine bizim yaptığımız uyarıları haklı ve doğru buldu ve insanların günahlarını satın almaya gelmiş bir mesihin haber verilmesini de büyük bir mutlulukla karşıladı."

"Benimle ilgili olarak, Cornelia Retator senden ne istedi?" diye sordu Delia, açıklamalarına gelen tepkilerin şiddetinden dehşete kapılmış olan Johannân'a.

"O, önce, Delia Hyperhynnia'nın seks ticaretinin İskenderiye şehrinde bir skandal yarattığını ve bu skandalın kamu erdemini ve kendi evini lekelediğini ileri sürdü."

"Yalan!" diye bağırdı Akexianus son derece keskin, kulak tırmalayıcı bir sesle. Muhafızlar onu azarladılar.

"Sana para verdi mi?"

"Evet."

"Ne kadar?"

Hazır bulunanlar olağanüstü bir sessizliğe büründüler.

"İlk defa mı, yoksa toplam olarak mı?"

"İlk keresinde ve toplam olarak."

"Yirmi beş bin sesterce ve toplam olarak yüz elli bin sesterce."

"Yargıç, böyle iddialarla, bu tür suçluların, saygıdeğer hanımların adlarını kirletmelerine müsaade etmek mümkün değildir!" diye bağırdı savcı ayağa kalkarak. "Bu sözlerin ve rakamların doğruluğunun kontrolü mümkün değildir."

"Tam tersine hepsi kontrol edilebilir," dedi Delia öfkeli bir şekilde. "Bunun kanıtını bir değil, üç tanıkla göstereceğim."

Ve Démétrios, Charicleios ve Khrysokhoas'ın çağırılmalarını istedi. Bunlar, yüzlerinde babacan bir ifadeyle, yukarıdan tanık yerine indiler. Philon gözlerini onlara dikti. Alexianus ise yeniden yıkılmış, olduğu yere yığılmıştı adeta.

"Bu yurttaşlar Hekamede Bankası sorumlularıdır," diye tanıttı onları Delia. "Bütün şehirde tanınmış, hürmet gören kişilerdir. Aralarında en önemlisi olan Khrysokhoas Aristophilein'e yönelteceğim sorularımı." Ve ona doğru dönerek: "Nerede çalışıyorsun?"

"Hekamede Bankası'nın mevduatından sorumluyum."

"Bu sıfatınla, Cornelia Retator'u tanıyor musun?"

"Bir müşteridir."

"Hesabında bir anormallik dikkatini çekti mi?"

"Bu yurttaş hesabından çok nadir para çekerdi ve genellikle de, emre muharrer senetle yapardı bunu. Ama beş ay önce, ilk defa olarak, yirmi beş bin sesterce çekmek üzere bizzat kendi geldi. Sonra birçok kez çektiği paralarla hesapta hiçbir şey kalmadı; bunun üzerine hesaba emre muharrer senetlerle, Roma'dan para geldi, hesap böylece takviye edildi."

"Beş ayda çekilen toplam meblağ nedir?"

"Yüz elli bin sesterce."

"Saygın yurttaşların harcamalarının bu şekilde kontrol edilmesi kabul edilebilir bir şey değildir!" diye bağırdı savcı. "Bu hanım bu parayı, suçlu Johannân'ın ifade ettiği sebeplerden başka sebeplerle de kullanmış olabilir! Yurttaş Cornelia Retator'un bu Yahudiyi bir kere olsun görmüş olduğunu gösterecek, bu kanıyı verecek hiçbir şey yok ortada."

"Cornelia Retator'u tanıdığını kanıtlayacak bir delil yok mu sende?"

"Var, bu yüzük," dedi Johannân yüzüğü Delia'ya uzatarak.

"Üzerine kazılmış olan yazıyı okuyorum: Cornelia'dan, İsa'daki kardeşi Johannân'a."

Mahkemede kulakları sağır edici bir gürültü patırtı koptu. "Bu, bir komplo!" diye bağırdı Alexianus. "Bu yalancı, iki yüzlü sahtekâra karım hiçbir zaman böyle bir mücevher veremez! Bunu kim üretebilir!"

"Her şey ortada, bu, yeterli değil mi?" diye bağırdı Delia, bu sırada yargıç yüzüğü inceliyordu. "Daha iyi kanıtlar sunacağım."

"Bana öyle geliyor ki," dedi yargıç, "Bizi en sağlıklı sonuca götürecek en iyi tanık Cornelia Retator'un kendisi."

"Buna karşı çıkıyorum!" diye bağırdı Alexianus. "Resmen karşı çıkıyorum! Hakkınız yok..."

"Burada bir ceza davası söz konusu," dedi yargıç. "Adaletin önünü tıkayamazsın. On lejyoner, hemen Cornelia Retator'u sorgulanması için getirmek üzere gitsinler." Şaşkın vaziyetteki savcı nasıl davranacağına karar vermeye çalışıyordu.

"Yargıç, valiyi durumdan haberdar edeceğim!" diye bağırdı Alexianus. Ve Sylvestrus ile Philon'a doğru döndü.

"Bu dava valilik emri üzerine, sayılan olaylan tamamen aydınlatmak emriyle, açılmıştır," diye yanıt verdi yargıç.

Sylvestrus aceleyle mahkemeyi terk etti, şüphesiz, validen davayı durdurma emri istemek üzere gitmişti. Bu arada, Khrysokhoas, Démétrios ve Charicleios yerlerine geri döndüler. Bunun üzerine, Delia diğer on tanığı çağırttı.

"Ne meslek icra ediyorsunuz?"

"Hizmetçilik."

"İşte buyrun, hizmetkârların tanıklığıyla saygın yurttaşlannki aynı kefeye konuyor!" diye bağırdı Alexianus.

"Muhafızlar, yurttaş Retator'u ya susturun ya da dışarı atın!" diye bağırdı yargıç. Philon, Alexianus'a eğildi ve onun hiç olmazsa sessiz kalmasını sağladı.

"Mesleğinizi nerede icra ediyorsunuz?" diye sordu Delia.

Her biri bir isim saydı.

"Bir ay önce kimin hizmetinde çalıştınız?

"Alexianus Retator'un."

"Onu niye terk ettiniz?"

"Kovulduk."

"Ne sebeple?"

"Yahudilerin inancını benimsediğimiz için"

"Ne kadar zamandır bu inanca katıldınız?"

"Beş aydır."

"Sizi kim döndürdü?"

Parmaklarıyla Johannân'ı gösterdiler.

"Sizin dininizde eğitiminize yönelik toplantılar yapılmıyor mu?"

"Evet, yapılıyor."

"Bu toplantılar nerede yapılıyor?"

"Retator evinin hizmetçiler bölümünde."

Yeniden bir uğultu yükseldi.

"Bu toplantılarda kim hazır bulunuyordu?"

"Yargıç, bu olayların, Johannân isimli bu adam tarafından işlenen suçlarla hiçbir ilgisi yok!" diye itiraz etti savcı.

"Ben bu fikirde değilim," dedi yargıç. "Tanıklar cevap verin: Bu toplantılarda kim hazır bulunuyordu?"

"Alexianus Retator'un karısı, Cornelia Retator, Johannân ve gündüz vaftizcileri tarikatının diğer üyeleri," diye yanıtladı otuz yaşlarında bir oğlan olan hizmetçilerin en yaşlısı.

Alexianus kâğıt gibi bembeyazdı. Anaxo şaşkın görünüyordu. Mısırlı rahipler aralarında konuşuyorlardı.

"Delia Hyperhynnia'ya karşı hazırlanmış bir komplodan haberiniz oldu mu?" diye sordu yargıç birden canı sıkılmış bir tonda.

"Evet," dedi hizmetçilerden biri. "İskenderiye'de onu aramakla görevlendirildik, zira onun orada zekice büründüğü değişik bir kılık içinde yaşadığı söylentileri dolaşıyordu."

"Cornelia Retator bu komplonun içinde miydi?"

"İçindeydi, çünkü bizim bütün girişimlerimizi o ödüyordu ve Johannân ona bütün projelerini ve düşüncelerini söylüyordu."

Johannân ise dikey bir yıkıntıdan ibaretti.

"Delia Hyperhynnia'nın kaçırılmasını finanse edenin Cornelia Retator olduğunu söyleyebilir misin?" diye sordu yargıç.

"Aşağı yukarı böyle."

"Fikir kimindi?"

"Onu söyleyemeyeceğim. Cornelia ve Johannân tek kişi gibiydiler."

"Delia'yı bulduğunuz zaman ne yapmanız gerekiyordu?" diye sordu bir süre sonra yargıç.

Hizmetçi şaşırmış göründü. "Kaçıracaktık, zaten kaçırdık da."

"Ne sebeple? "

"Günahkâr hayatını terk etmesi için, Maréotis gölü manastırına götürmek üzere."

"Fakat bir zehirleme teşebbüsüyle adam kaçırma arasında fark var!" dedi yargıç heyecanla ve şiddetle. "Zehirlemeyi kim organize etti?"

"Zehirleme diye bir olay yok," dedi ağır ağır hizmetçi. "Söz ettiğin İsis ise zehiri bilerek ve isteyerek içen kendisidir."

Yeni bir uğultu, bağırışmalar, ıslıklar. Anaxo sadece yuvalarından fırlamış bir çift göz olmuştu. Savcı neredeyse beyin kanaması geçirecekti, Delia taş kesilmişti. Alexianus, sanki büyülerin yadsınması büyülerin kendisinden daha kötüymüş gibi, sahneye doğru başını uzatıyor, büyülenmiş gibi olanları anlamaya çalışıyordu. Delia, İsis'in öldüğü akşamı yeniden yaşadı; kendini birdenbire iki ihanetin arasında bulmuş olan bu zavallı kızın tereddütlerini, sıkıntılarını ve o iki yüzlü, evet, ikiyüzlü halini yeniden görür gibi oldu. İki ihanetin arasında kalmıştı, zira önce çok sevdiği hanımı Delia'ya ihanet etmişti, sonra da, onu dininden döndürmüş olan Yahudilere ihanet etmişti!

"İsis neden intihar etmiş olsun?" diye sordu yargıç.

"Nereden bileyim? Ben büyücü değilim," diye cevap verdi hizmetçi. "Sadece, kendini bir çıkmazda bulduğunu tahmin edebilirim. Son hesapta, herkese ihanet etmişti."

Bunun üzerine, iki lejyoner ilerlediler ve yargıca doğru eğilip kulağına bir şeyler fısıldadılar. Delia kendi kendine, bunların ne diyebileceklerini düşündü ve en kötüsünden korktu. Ve bu en kötü şey gerçekleşmişti. Gerçekten de, yargıç yüksek sesle açıkladı: "Yurttaş Cornelia Retator tanık olarak buraya gelmeyecek. Askerler onu almaya gittikleri zaman, o intihar etmişti." Alexianus olduğu yere yığıldı ve Philon, bir tespihböceği gibi, kendi üzerine katlandı. Uğultu bir gök gürültüsüne dönüştü. "Duruşma ertelenmiştir!" diye bağırdı yargıç ciğerlerinin var gücüyle. "Avukat Delia Hyperhynnia, savunmanızın sonu yarına!" Meclis üyesi ve yargıç yardımcıları artık onu dinlemiyorlardı bile. Şaşkın bir vaziyette bulunan Delia, giden tanıkların, Johannân'ı almaya gelen lejyonerlerin ve Alexianus'u salonun dışına çıkarmaya çalışanların seline kapılmış buldu kendini. Gözlerini ümitsiz bir çağırışla Héron'a kaldırdı. O, parmağıyla ona birini

veya bir şeyi gösteriyordu; o zaman onu büyük bir incelikle kolundan tutup, İon'un, Khrysokhoas'ın ve diğerlerinin de yardımıyla, mahkeme salonundan çıkaran Philoxenos oldu. Kendini fena hissetmeye başlıyordu. Mahkemeden çıkarken, tarif edilemez bir gürültü patırtı içinde, bir ses ona fısıldadı: "Gerçek büyücü sensin, Delia." Başını çevirdi. Ne düşündüğü hiçbir zaman anlaşılmayan ve daima güzel, fakat aynı zamanda alaycı ve zalim olan Mandulis idi bu.

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

... Aşkla Onun İzinde

Delia, öğleden sonranın büyük bir kısmını, Philoxenos'un onun kullanımına tahsis ettiği odada uzanarak geçirdi. Bu sonbahar başlangıcının çok şiddetli ışığından korumak için kapalı tutulan panjurların gerisinde, uykulu ama zihni açık, yorgun, bitkin ve aynı zamanda kendi kendine kanıtladığı gücün kuvvetin bilincinde, üzüm atıştırıyordu. Bilinmeyen güçler, onun damarlarını, dokularını, vücudundaki her türlü sıvıyı ezerek, değişime uğratarak, kavurarak, vücudunun diğer bir kısımlarını da akkor hale getirerek, eski hisleri onları yorgun, bitkin düşürünceye kadar kamçılayarak, tanımadığı başka hisleri tahrik ederek, onu zaptetmişti... Sevgilisi Alexianus en yakın düşmanı; yeminli düşmanı Johannân ise korunan biri olmuştu. Anaxo'dan nefret etmesi gerekirken, şimdi sadece onunla konuşmak arzusu taşıyordu; Mandulis'i unutmanın karanlıklarına atmıştı, o şimdi alaycı bir çekicilikle kuvvetli olarak tekrar sahneye çıkmıştı...

Cornelia da kendini öldürmüş, tıpkı İsis gibi, çok kuvvetli mekanizmalara ram olan çok zayıf ruhların kaderini yaşamıştı. Fakat Delia, Cornelia için, sadece hüzünlü bir küçümseme; İsis için ise, derin bir acı duyuyordu. Birbirine benzer bazı kaderler acaba niçin sizi farklı şekilde

heyecanlandırırlar? Acaba varlıkların esasları birbirinden farklı olduğu için mi? Cornelia hiçbir zaman toplumdaki yeri itibariyle olması gereken yükseklikte olmamıştı; halbuki zavallı İsis, hiçbir zaman bir Romalı hanımefendi düzeyinde olduğunu iddia etmemişti ve zayıflığı onu hiç savunmasız olarak birtakım aykırı akımlara maruz bırakmıştı. Şerefini korumuş olan bahtsız kahraman affedilir ve galip gelenle gurur duyulmaz, o sadece küçümsenir. Sonra, tamamen rastlantı eseri, bazen aptal, hayran olunacak, kahramansı gülünç biri gibi görünür. İon'u hatırladı; artık İon, İon değildi, çünkü ona deli gibi tutkundu. Sonra Arverneliyi ve... bu düşünce silsilesi deniz kadar engindi. Fakat galiba, insan, durmadan ufku itip onun ötesine geçenlere bağlanıyor sadece.

Roma'da bir aile kurmak için onu terk etmiş olan adamın, ilk aşkının yüzü, o mis kokulu, yalanlarla bezenmiş, arasına belirsizlikler katılmış o çekiciliğiyle, birden gözlerinin önüne geldi. Sevişmelerinde coşkun, fakat kısa soluklu olan bu adamın bacakları arasında his vardı. Hatıraları karıştırdı, belleğini yokladı, fakat bu sadakatsiz yeniyetmenin imajı, ona buna gösterile gösterile dokunan parmaklardan yıpranan ve artık hiçbir şeye benzemeyen şu madalyalar gibi, aşınmıştı. Onunla evlenmiş olsaydı, şüphesiz bugün sorduğu bu soruları sormayacaktı kendine. Roma'ya yerleşmiş ve bir sürü veledi olan, Yunanlı bir hanımefendi olacaktı. Kader acaba insanlardan daha mı bilgeydi? Yoksa sadece bilgeleri mi kayırıyordu? Delia bu boş sorudan sonra uykuya daldı; düşünce silsilesi kesildi ve uyandıktan sonra da artık aynı düşünceleri sürdürmeye devam etmedi. Delia pencereyi açtı ve Eunostos limanını, deniz fenerini, hayatı görmek, fark etmek için eğildi. Gurubun altın renkleri çok hafifti ve hızla pas rengine dönüştü. Dükkân sahipleri dükkânlarını tahta

panjurlarla kapatıyorlardı. Anneler çocuklarını sokaktan çağırıyorlardı.

Teninin üzerinden su akıtma ihtiyacı hissetti, zira geçmiş, toza benzer. Bir hizmetçi ona banyoyu gösterdi ve yıkanmasında ona yardım etmesi için karısını çağırdı. Karısı yuvarlak yüzlü, tatlı, Mısırlı bir kadındı; süngerler, yağlar ve birçok da sıcak peçete getirdi ve güzel yabancının omuzlarına sıcak su dökmek için, mermer küvetin kenarında çömeldi. Yıkanma sırasında tek kelime etmedi, fakat Delia'nın çalkalanmasına, sonra da kurulanmasına yardım ederken, karşı konulmaz bir heyecana kapılmış gibi birden Delia'ya şöyle deyiverdi: "Sen bir Tanrı olmalısın!" Delia gülmeye başladı. "Bu kadar güzellik ve bu kadar kafa! Kocam bu sabah mahkemedeydi. Senin, hayatında rastladığı yegâne adam olduğunu söylüyor!" Bu sefer, yapılan iltifat Delia'da delice bir gülme krizine sebep oldu, bu kriz Mısırlı kadına da sirayet etti.

Henüz yağlar ve kokular sürünmüş olarak banyodan çıktığında, o da hamamdan dönen Philoxenos tarafından karşılandı. Ona arkadaşlarıyla bir gece yemeği yemeyi kabul edip etmeyeceğini sordu. Delia kabul etti. Hepsi oradaydı, Héron şüphesiz, sonra İon, Khrysokhoas, Démétrios, Charicleios. Ne kadar sesleri kalmışsa, onunla, o anda uydurdukları bir şarkıyı içlerinden geldiği gibi söylediler. Tabi pek uyumlu olmadı.

"Aşk yüzünü değiştirdi,
Dün Afrodit idi,
ve bu akşam Athena.
İlahi değişim,
Delia aynı zamanda iki kadındır!"

Sonra onun ayaklarının altına gül yaprakları attılar. Héron, yemek salonuna kadar ona refakat etmek için kolunu uzattı, önce gülerek koluna girdi, fakat sonra heyecanlandı ve ağlamaya başladı. Ve onların hepsini kucakladı.

"Siz benim için bütün sevgililerimden daha değerlisiniz!" dedi gözyaşları arasında.

"Ve sen de bizim için bütün oğlanlardan daha değerlisin," diye yanıtladı Philoxenos. "Bu akşam İskenderiye sadece senin üstüne ant içiyor. Sen bütün İskenderiye halkına adalet fikrini hatırlattın. Yargıç seni öve öve bitiremiyor. Valinin gözleri kamaştı ve dünkü müttefiklerini unuttu."

Masada yerlerini aldılar.

"Fakat bu adalet fikri kurbanlar verdirdi," dedi Delia, Philoxenos onun bardağını doldururken. "Onlara içelim. Üzgün bir kalple içelim. Nefret fikrinin, hıncın mezara sürüklediği, ne kalbi ne de kafası olan bu kadına içelim, Cornelia'yı kastediyorum. Bilgince yaptığı hesapları bozulan ve gururu ayaklar altına düşen, kocası Alexianus'a içelim. Maréotis gölü kıyısındaki düşmanlarını görkemli bir şekilde mahkûm ettirememiş oldukları için onurları incinmiş olan Delta Mahallesi Yahudilerine içelim."

İçtiler. İştah açıcı çerez şeklinde, domuz yağlı ve üzümlü kızarmış ortolan (yelvekuşu) servisi yapıldı.

"Nasıl," diye sordu Delia hüzünle, "Sevgilileri düşmana, dostları kardeşe, düşmanları korunan insanlara dönüştürme noktasına nasıl geliniyor?

"Fortuna," diye yanıtladı Héron. "Şans, rastlantı, tanrıların kaprisi, işte cahil adama verilecek yanıt. Ben sana, bunun, insanların doğasının derinliğinde mevcut olan şeyin açığa vurulmasıdır, diyeceğim."

"Söyle bize Delia, ruhlara gönül yüceliği nasıl gelir," diye sordu Charicleios.

"Kadınlara akıl nasıl gelir, ben sana bunu söyleyeyim, daha iyi, Charicleios: Erkekleri bu kadar yakından tanıyarak."

"Sen de Sokrat gibi, bilgeliğin vücutların temasından geldiğini mi söylemek istiyorsun?" diye sordu Héron. "Ve bir yosma olmamış olan benim, felsefeyi öğrenmek için daha az şansım olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

Hepsi kahkahayı bastı. "Şimdi, Héron, sen makineler üreten birisin, hiç şüphe yok, bir vücutla düşüp kalkmanın, yakın temasın, onun işleyişi hakkında birçok felsefe nutku dinlemek kadar öğretici olacağını anlarsın sanırım," diye yanıtladı Delia.

"Alexianus hakkında bu şekilde ne öğrenmiştin?" diye sordu Philoxenos.

"Onun doğal olarak bir galip gibi davrandığını ve kibarlığının kudretinin bir işareti olduğunu, yoksa herkese gösterilmesi gereken saygının içten gelen bir yansıması olmadığını. Böyle olunca da, onun bağışlayıcılık, horgörürlük gibi duyguları hissetmekte çok zorlanacağını."

"Aslında hiçbir değeri olmadığı halde kendini beğenmiş, budala bir karakterin bu kadar incelikle tasvir edildiğini daha önce hiç duymadım," diye görüşünü belirtti Héron.

"O halde, sen erkeklerde ahlakı nitelikleri sevmiyor musun?" diye sordu İon.

Soru birden kahkahaların yükselmesine sebep oldu. İon bile bu kahkahalara kendini kaptırdı.

"Şimdi," diye Delia sözü tekrar aldı, "Çarşıya gidiyorsun. İncir alıyorsun. Onların iyi mi, kötü mü olduğunu nasıl anlarsın? Kabuğu kırmızı ve diri, pörsümemiş, kimi yeri ipeksi kimi yeri buğulu, meyvenin altındaki yanktan parlak

kırmızı etli kısmı görünüyor, demek ki olmuş ve tam kıvamında tatlı olacak, ona bakarsın. Yani görünüşü içerikle, meyvenin güzelliğini kendine özgü erdemiyle, -ki bu, onun iyiliğidir, kalitesidir,- birleştiriyorsun, bir tutuyorsun. Peki insanların incirden farkı var mı? Eğer güzel iseler, mutlaka iyidirler. Mükemmel görünüşte ama tatsız bir meyvenin sende yaratacağı hayal kırıklığını tasavvur et!"

Delia'yı alkışladılar.

"Ya ben, Delia, benim tadım var mı?" diye sordu İon.

"İnatçı, vazgeçmiyor katiyen," diye görüşünü belirtti Philoxenos.

"Belki biraz olgunlaşsan iyi olur," diye açıkladı Delia bir tebessümle.

Sonra konuşma Cornelia'nın intiharına, bunu izleyecek skandala ve valinin reaksiyonuna, Anaxo'nun beklenmeyen dönüşüne ve Mısırlı rahiplerle yakın ilişki içinde oluşuna geldi.

"Ne sene!" diye mırıldandı Delia. "Önce bana büyü yapmaya, sonra beni kaçırmaya teşebbüs edildi, sonra ben iki adamı öldürdüm, bir ihtiyar kadın oldum, sonra bir oğlan. Şehrin sokaklarında dereler gibi kan aktı, rüzgâr, nefretin hâlâ sıcak olan küllerini savurdu ve ben hapsedildim..."

"İskenderiye'nin kaderi dalgalar üstünde koşup gidiyor," dedi Philoxenos.

"Aşkla kendi izinde," diye mırıldandı Delia.

Bunun üzerine İon yatağında doğruldu, bir örtüyü çekip şöyle dedi: "Ben de hava alıyormuşum gibi bir his var içimde!"

Biraz sarhoştu. Netice itibariyle, insanın kollarına alıp sarmalaması gereken çocuklardan biriydi o.

ON BEŞİNCİ BÖLÜM

Dalgalar

Gene bir önceki günkü aynı kalabalık vardı, her kesimden insanlar; alaycı dedikoducular ve düşünceli bir şekilde oturan yüksek makamdaki kişiler, genç işsizler ve can sıkıntılarını akşamı bekleyerek avutan kaldırım sürtükleri, daha sonra etrafa satmak üzere kendilerine haber toplayan küçük büfe işletmecileri ve gecikmiş olarak gelen davacılar. Fakat bu sefer, savunmanın son kısmı için, sadece Philon, imparatorluk locasında yerini almıştı. Cenaze hazırlıkları ve aşağılanmış olması, Alexianus'u evinde alıkoymuştu. Delia sıraları gözleriyle taradı, orada, sadece, gözlerini bir an bile ondan ayırmayan Anaxo'yu tanıdı. Mısırlı rahiplerin, her gün mahkemeye giderek, liyakatlarını, ağırlıklarını öyle bol keseden harcamaya niyetleri yoktu.

"Avukat," dedi yargıç, "Savunmanın son kısmını dinlemeye hazırız."

"Mahkeme heyeti olayları ve onların vechesini değiştiren hataları tespit edebilmiştir," dedi Delia. "Bir zehirleme olayına inanılmıştır. Hata anlaşılabilir. Neredeyse kurbanı olacağım ben bile buna inanmıştım. Bu, bir intihardı. Bu durumda bir suçlama ortadan kalkmıştır. Geriye adam kaçırma teşebbüsü ve sonra da gerçekleşmiş bir adam kaçırma olayı

kalıyor. Bunun sebebi neydi? Hanımefendi berraklığını bulandırmış olan genç bir adamın hatası yüzünden, yabancı bir inanışa intisap etmiş olan bir kadının nefret ve hıncı. Bu genç adam, aşk uğraşının suç sayıldığı tarikatının saflık, temizlik idealini bu kadına aksettirmişti. Müteveffa hanım için, bu işi yapan kadın, onu metres olarak tutan kendi kocası kadar suçludur. Bu hanım bu delikanlıya büyük miktarlarda para vermişti. Mensup olduğu ve para işlerini yürüttüğü tarikatta, zengin bir kadın üzerinde kendisine birden duyulmamış bir iktidar ve yetki verilen bu uçarı delikanlının başının nasıl dönmüş olacağı bir tasavvur edilsin lütfen. Delikanlı, bir büyücü kadının hizmetlerine başvurmakla işe başlar; ama bunlar çok yavaş yürümektedir ve belki de etkisizdir. Yosma için örnek teşkil edecek bir ceza ister. Yosma Delia Hyperhynnia'yı kaçırmak, o zaman ona, çok yeni olan iktidarını perçinleme ve kim bilir, belki de bir zafer vasıtası olarak görünür. Şüphesiz, o da, tarikatın diğer mensupları gibi, günahkâr kadın dedikleri bu kadını kendi dinlerine döndürmeyi ummaktadır. Eğer yosma Delia Hyperhynnia İskenderiye'ye pişman olmuş, nedamet getirmiş bir şekilde dönseydi, bu, gündüz vaftizcisi tarikatından Yahudiler için ne büyük bir başarı olurdu!" Salonda bir mırıltı yükseldi. "Fakat öte yandan, bir de, ailesinin Romalı bir kadın sorumluluklarıyla yetiştirdiği bir hanımefendinin şu sorumsuzca davranışına, düşüncesizliğine bakın. İçinde bulunduğu şartların, yaşının, servetinin ona sağladığı itibar var. İmparatorluğun yasalarına göre suç sayılan, bir yurttaşı özgürlüğünden mahrum etmek gibi, bir projenin altına imzasını atıyor, imzasını atmak ne kelime, böyle bir projeyi yüreklendiriyor. Hatasını hayatıyla ödedi. Onu aşikâr bir şekilde görülenden daha ağır olarak suçlamak yakışık almaz." Delia bir süre sustu. "Fakat sonunda ne tespit ediyoruz? Komplonun başı müteveffa bayandı,

sanık Johannân onun kolu idi. Bu durumda hangisi cezalandırılır? Baş mı yoksa kol mu? Mahpus, hatalarının bedelini ödedi: Tarikatından atıldı, suç sayılan bir olaya karıştığı için. Hapis tutabileceğini sandığı kadın tarafından bıçaklanarak yüzünden yaralandı. Yirmi yaşındadır ve hayatı bitmiştir. Bundan sonra artık herkes tarafından itilecektir. Bu olayın dönüştüğü şekille, hüküm verilmiştir. Mahkemeden, bağışlayıcılık ve gönül yüceliği talep ediyorum ve Yahudi Johannân'ın sürülmesini istiyorum.»

Her zamanki alkışlar, ıslıklar ve sövüp saymalar bu sonucu selamladı. Sanki fırtınayla sarsılmış gibi olan sıralarda, yalnız Philon hareketsiz duruyordu. Delia kolunu kaldırdı.

"Yargıç," dedi Delia, "Sadece birkaç kelime eklemek istiyorum. Bu şehir son haftalarda, nefret ve inadın çılgınlıklarından çok ıstırap çekti. Masum insanların kanı, bu şehrin şanını şöhretini gölgeledi. Senin hüküm vereceğin bu olay da, bir başka çılgınlık tarafından esinlendi. Bundan acı çeken, zarar gören biri varsa, o da benim. İntikam alma hissime hakim olduğumu çok iyi görebiliyorsun. Senden sadece güçlülerden istenen bir lütfu istiyorum: Yürek yüceliği ve bağışlayıcılık. Bu kadar, sözüm bitti."

İskenderiye tarihinde, en şaşırtıcı heyecan ve öfke seli mahkemeyi istila etti. Delia bundan dehşete kapıldı. Lejyonerler düzeni sağlamak için yerlerinden kalktılar, takviye kuvvetler geldi ve savcı nihayet ancak söz alabildi; sanığın masumiyetini gösterecek hiçbir resmi kanıt sunulmamış olduğunu ve savunmanın, doğru olup olmadığı kontrol edilemeyecek birtakım söylentiler ve beyanlar üzerine inşa edildiğini iddia etti. Ölüm cezası istiyordu. Karar zamanı geldi.

Delia başını önüne eğmiş, kararın çıkmasını bekliyordu; tam o sırada bir el omzuna dokundu: Döndü, Arverneliyi gördü. Gülümsüyor, hiçbir şey söylemiyordu, gözleri gözlerindeydi. denizin dalgaları onu tam zamanında getirmişti.

"Mahkeme heyeti kararını açıklıyor!" diye bağırdı bir mübaşir. Bir sessizlik oldu. Delia güçlükle duyuyordu, yargıcın sözcükleri dalgaların rüzgârında yitiyordu. Ama gene de şunları duydu Delia... "Buraya sanık olarak getirilmiş Johannân serbesttir ve İskenderiye hayatına sürgün edilmiştir!" Arverneli, bir fırtınanın gürlemesine benzer bir gürleme içinde onu aldı götürdü. Onu kollarıyla sarıyordu. O ve Arverneli nihayet kapıya ulaştıkları sırada, yüzü takallüs etmiş bir adamın, üstüne atıldığını Delia görmedi; acıyla bir çığlık attı, bir hançer tutan ve Arvernelinin sımsıkı zaptettiği ve hemen hemen yere kadar eğdiği bir kol gördü Delia. Katilin dehşet içinde uluduğuna sonra da Arvernelinin onu, kolunu aynı şiddetle sıkmaya devam ederek, bir çuval gibi yere sürüklediğine ve nihayet oradaki lejyonerlerin ayaklarının dibine attığına ve orada adamın çenesine bir tekme atarak hareketsiz hale getirdiğine şahit oldu. Lejyonerler onu yakaladılar. İnsanlar, Delia'nın etrafında çığlık atıyorlardı.

"Senin bir yerin kanıyor!" diye ona bağırdı bir adam.

Gerçekten de, kan tuniğini lekelemiş, yere damlıyordu. Delia yarayı aradı ve onu sırtında, sol küreğinde buldu. Bıçağın ucu kaymıştı. Arverneli tam Delia sallanıp yıkılmak üzereyken geri gelip yetişti. Onu tuttu, kollarına aldı. Delia, dalgaların üstünde dalgalanıp, sallanıp gitme hissine kendini bırakarak, gözlerini kapadı.

ON ALTINCI BÖLÜM

Güllerden Bir Süs Kordonu

Arvernelinin gözleri, Delia'nın önce zannetmiş olduğu gibi, denizin üzerinde dalgalanmıyordu: Onlar denizin ta kendisiydiler. O halde, yüzüne doğru gelen denizdi. Üstünde güneş parlıyordu.

"Kendini nasıl hissediyorsun?"

Güneş, Arvernelinin saçlarıydı. Delia başucunda başka birini fark etti, tanımadığı, sakallı bir yüz.

"Bu kim?"

"Ben Doktor Epistrophos'um."

Delia biraz düşündü ve otomatik olarak sordu: "Ne oldu?"

"Bir deli, bir yara, şimdi iyisin."

Arverneli elini Delia'nın alnına koydu. Denizden babası geri gelmişti demek. Hayatında daha önceden bir yeri olanların sevildiğini anlamak için Delia sayıklama durumunun içinden geçti. İnsan sevmeden önce sever (sevmenin yeri hazırlanmıştır önceden). Bir heykel için kemer önceden hazırlanmıştır. Eller onun elini yakaladı.

"Bu kim?" diye gene sordu Delia.

Bir başka göz üzerine eğildi. Anaxo! Fakat Anaxo ne kadar güzeldi!

"Zafer kazandın," dedi Anaxo. "Şimdi, akan kanınla birlikte büyü seni terk etti. Hekate'nin kaideleri."

Hekate'nin kuralları. Köpekler tanrıçasının kaideleri. Delia başını çevirdi ve orada bulunanları, Héron'u, Philoxenos'u, İon'u, Khrysokhoas'ı, Démétrios'u, Charicleios'u fark etti. Kolunu kaldırmaya çalıştı ve omzunun bantlanmış olduğunu anladı.

"Onu bırakın, uyusun," dedi Epistrophos.

Onlar onu denize iade ettiler. İlk defa olarak Arvernelinin dudakları onun alnına dokundu. Kâh sıcak, kâh soğuk dalgalar üzerinde sallandı durdu ve rüyalara has o kesinlikle, denizin aşk olduğunu ve kalbin de, yükseklerde kıvılcım kıvılcım parlayan bir deniz feneri gibi olduğunu anladı.

İki gün sonra, odaya güneş ve onun elçisi Arverneli ve Epistrophos girdi. Doktor pansumanı yaptı ve memnuniyetini ifade eden bir çığlık attı. "Ne kadar güzel!" diye bağırdı. "Ne kadar güzel bir yara izi!" Ve Delia bu münasebetsizliğe gülmeye başladı. "Ona beyaz et, ıspanak ve pazı verilecek, bir parmak şarap ve ballı hurma."

"Banyo yapabilir miyim?

"Ilık suda sadece," dedi Epistrophos.

Uykulu bir rehavet içinde ağır ağır yaptığı banyodan sonra, diğerleri ya hep beraber, ya da teker teker başucuna gelip oturdular. Delia onlara öğrenmek istediklerini sordu. Ona kim saldırmıştı? Bir cani. Dahası? Bir kiralık katil. Kimin tarafından tutulmuş? "Alexianus," diye sonunda Khrysokhoas baklayı ağzından çıkardı. Bunu bir sessizlik izledi.

"Ya Alexianus?"

"Hapiste."

"Niçin?

"Kiralık katil, kendisini tutanın o olduğunu itiraf etti."

Héron onu şeytanca bir bakışla izliyordu.

"Şu anda, insan ihtirasları üzerine en anlamlı, en çok şey ifade eden bir nutuk dinlemiş bulunuyorsun," dedi Héron. "Buhar çok fazla ısıttığı zaman, makine bozulur!" Héron yalnız kendi güldü, Delia da onun gülmesine güldü.

"Zavallı Alexianus!" dedi Delia.

"Çok öfkeli bir ata binmiş kötü bir süvari. Boynunu kırdı."

"İhtirassız mı yaşamalı?" diye sordu Delia.

"Şüphesiz hayır!" diye bağırdı Héron teatral bir ses tonuyla. "O vakit makine soğuyacaktır! Eli supabın ayar mekanizmasından hiç çekmemek gerek!"

Delia gene güldü, bu, yarayı biraz zorladı. Héron ona bir bardak 'rhétique' şarabı verdi.

"Hiç sevmedin mi, Héron?"

"Evet, seni seviyorum."

"Başkaları?"

"Geçen akşam incirlerin faziletinden söz ediyordun. Hadi, Delia, bir inciri seyrederek mi aşktan öleceğim? Ya da onu yediğim zaman onun tatlı, lezzetli olduğu konusunda beni kandırsın diye onu boyatmam mı gerekecek?"

Arverneli orada değildi. "Arverneli bir incir mi?" diye sordu Delia.

"Niye olmasın!"

O konuşmada hazır bulunan herkes, Delia, Héron ve Khrysokhoas hep birlikte güldüler. "Sana yalan mı söyleyeceğim, sana?" diye bağırdı Héron. "İnsanın zayıf düştüğü günlerde yatak arkadaşı, bir koltuk değneğidir."

"Ben şu anda zayıf düşmüş durumda mıyım?"

"Sana karşı çıkmak istemem, bu, beni rahatsız eder, ama korkarım ki, zayıf değilsin."

"Onu sevmediğimi mi söylemek istiyorsun?"

"Hepimizin zaafları var. Onu minnettarlıktan dolayı mı seveceksin?"

"Seni dinlemek için insanın çok kuvvetli olması gerek, Héron."

"Seni sevmek için bu kadar kuvvete gerek yok."

"Peki, İon nerede?"

"Istırap çekiyor," diye yanıtladı Khrysokhoas.

"Arverneli yüzünden mi?"

"Senin yüzünden. Gerçeği söylemek gerekirse, ümitsiz bir durumda," dedi Khrysokhoas. "Sezar Caddesi oğlanları, daha da kötü durumdalar! O, onlarla konuşmayı reddediyor ve sen onu büyülemiş olduğun için, onlar ona büyücü muamelesi yapıyorlar."

Gene kahkahayı bastılar. "Gerçek şu ki, onların ikisini de seviyorum," dedi Delia. "Farklı şekillerde, şüphesiz. Fakat birini diğerine tercih edemem. Onların aynı evde olmalarını ve birbirlerini sevmelerini isterdim."

"Proje tehlikeli," dedi Héron.

Gülmekten katıldılar. Delia gayet ciddi bir şekilde, "Bana Anaxo'yu çağırın," dedi.

Sevmek, özgür bir kadın olduğu şu anda, bu terim ona yabancı görünüyordu. Bitmez tükenmez sorular sormadan, bu sahip olma hayali olmaksızın, bu kadar insanı harekete getiren, heyecanlandıran şu vücutların birleşmesi olayı olmadan yaşanamaz mıydı? Ağır ve biçimsiz kalçalarıyla, siyahlara bürünmüş olarak, büyücü kadın akşama doğru geldi.

"Sen bundan sonra artık benim hayatımın deniz fenerisin," dedi Delia'ya.

"Neden?"

"Tanrıların cesareti."

"Tanrılar var mı, Anaxo?"

"Ona senin gibi inanıyorum. Zira sen de inanıyorsun."

"Büyülerin, o halde, gerçek miydi? Ve etkili miydi?"

"Bir büyünün nerede başladığı bilinir, fakat nerede durduğu asla bilinmez. Bu, bir ateştir! Kırılgan olanı yakar ve kuvvetli olana hürmet eder. Alexianus'u da, bu büyüyü yapmamı isteyen düşüncesizleri de küle dönüştürmüştür. Sen ise bir kere daha, yeniden, hiç olamayacağın kadar daha genç ve daha güzel olarak doğdun."

Ve o ateşli bakış!

"Yıkmak niye?" diye sordu Delia.

"Gerçek ateştedir! O, hayattır! Sadece yanan yaşar!"

Sadece yanan yaşar! Peki ama o, kimin için veya ne için yanıyordu? Arverneli için mi? İon için mi?

"Kimi sevmeliyim, Anaxo?"

"Tanrıları! Sadece bir Tanrı senin kocan olacak!"

Delia güldü. "Anaxo, ben Tanrı tanımıyorum."

"O vakit, rahipler olacak."

Arverneli, İon, rahipler! Delia gene güldü, sonra düşünceli bir hale büründü. "Hayatında hangi adam var?" diye sordu büyücü kadın.

"Hiç." Ve bir süre sonra, Anaxo uyanık ve meraklı gözlerle onu izlerken, o şöyle dedi: "Erkeklerden bıktım. Alabildiğine gurur ve ateşlilikten başka bir şey yok! Bu sahip olma tutkusu, bu sonsuz kavgalar, bu kan sevgisi, kan tutkusu! Ve o bitmez tükenmez zevk arayışı! Beni sevdiklerini söylüyorlar, fakat bu, benden zevk aldıkları veya alacaklarını umduklan içindir aslında ve eğer ben onları sevmezsem, beni öldürmek istiyorlar... Erkekler sonsuz kasılma, sonsuz gerginliktirler! Tek dinlenmeleri, tek gevşemeleri uyku ve ölümdür! Sen kendin söyledin, yalnız bir Tanrı benim kocam olacak."

"Yeni Yahudiler seni döndürmüş olacaklar? Onlarda kadınlar, sadece tanrılannın kocaları olacağını söyler."

"Hayır ben hiçbir şeye döndürülmüş değilim; sadece etrafa ilgimi kaybettim."

"Büyümün bozulmuş olduğunu sanıyordum," diye mırıldandı Anaxo. "Bozulmamış olabilir mi?"

"Sen yaptığın işe inanıyor musun, Anaxo?"

"Ona inanmasam, onu yapmak için deli olmam gerekir. Sen kendin benim büyümün kudretini deneyip görmedin mi?" Delia sadece şüpheci ve kuşkusuz alaylı bir bakışla yanıt veriyordu. "Biz birbirimize bağlıyız, hepimiz de üstün güçlere bağlıyız."

"Şimdi Yahudiler gibi konuşan sensin, Anaxo. Onlar, melek dedikleri maddi olmayan varlıklara inanıyorlar."

"Senden yalnız yaşamamanı rica ederim!"

"Neden?"

"Çünkü bir arkadaşın nefesi, seni kötü ruhlardan korur."

"Sen benim annem mi oluyorsun?"

"Doğurma yaşını geçince, insan bütün dünyanın annesi oluyor. Sen benim korumam altındasın," dedi Anaxo ayağa kalkarak.

Uyanıkken görülen bir düş gibi gitti. Kanıt olarak bir geridonun üzerindeki bal kabı olmasa, gerçekten de bir düş olarak düşünecekti onu. Akşama doğru, valilikten bir ulak ona güllerden bir taç, bir bezek kordonu ve İskenderiye mahkemesine avukat olduğunu gösterir bir belge getirdi. Pollio imzalı idi.

ON YEDİNCİ BÖLÜM

Deniz Feneri ve Tanrı

Alçak Flaccus'un gitmesi ve vali Pollio'nun gelmesiyle gökleri aydınlanmış gibi görünen Delta Mahallesi Yahudileri, sinagoglarını temizleyip arındırmışlardı; vahşi günlerin son izleri de, belleklerden değilse bile, maddi dünyadan silindiğine göre, Yahudilere, Héron'un iğneleyici bir şekilde gayet güzel özetlediği gibi, 'kader'leriyle ilgili güvence almaktan başka bir şey kalmıyordu artık. Hahamlar ve ileri gelen önemli kişiler, gerçekten de, imparatorun nezdinde bir elçinin, çektikleri bunca ıstıraplardan sonra, onlara imparatorluğun bağışlayıcılığını ve yürek yüceliğini sağlayabileceğine inanmışlardı. Caligula'nın gözdesi olan Héron Agrippa'nın desteğinin, katliama uğramadan dinlerini uygulama şansını sonunda elde edebilmelerini garanti edebileceğini düşünüyor ve buna inanıyorlardı.

Roma dünyasının geri kalan yerlerindekiler gibi İskenderiye Yahudileri de bir imparatorluk emrinin tehdidi altında yaşadıklarına göre, bunun için gerekli adımları atmak gerekli görünüyordu; bu imparatorluk emri, Caligula'nın bir heykelinin sinagoglarına konulması idi; bu ise dini inançlara saygısızlığın saygısızlığı idi, çünkü kendi Tanrı'larından başka bir Tanrı'yı tanımak anlamına geliyordu ve üstelik, bir insanın başını, Yahudi dininin icra edildiği bir mekâna koymak, bu, düşünülemez bir şeydi.

Kaynak olarak daima verimli olan Talanton, bir hahamlar toplantısına, ayinlerin, hiçbir şekilde ulaşılıp emirlerin kabul ettirilemeyeceği sinagog olan açık havada yapılacağını ve Yahudilerin, şaşının (budala Caligula gerçekten de şaşı bakıyordu.) heykellerinin dünyasının dışında, Yahova'ya saygılarını sunabilmek için daima bir yer bulabileceklerini duyuran bir bildiri yayınladı. Teklif tebessümle karşılandı. Bir kere, tiranın mantıklı olmasını sağlamaya çalışmak daha akıllıcaydı. Bunun için de, Philon, onların kendisine yanaştıklarını görüyordu: Roma'ya gidip davalarını o savunmalıydı. Bu proje onun aklına tam olarak yatmıyordu. İskenderiye'de bir Yahudi, Roma'da, bir milyon Yahudinin resmi temsilcisi olsun, yok, olacak şey değildi bu.

Sonunda, kış gelip çatmıştı ve Akdeniz kış yolculuklarına hiç hazır değildi. Gelen bir bilgi bu Roma'ya gitme işini ileri atmasına sebep olmuştu: Flaccus kış gündönümünden iki ay kadar sonra idam edilmişti. Bundan, bazılarının dediği gibi, şu elçilik projesinin o kadar acelesi olmadığı sonucunu çıkardı. Flaccus'un gözden düşmesi, imparatorluk katında, İskenderiye'deki veya başka yerlerdeki Yahudilere karşı öfkenin azaldığını gösteriyordu.

İskenderiye'de, kışın, deniz, büyük bir diplomatik çaba harcamadan, haklarını kabul ettirir. Kuzey rüzgârlarıyla birlikte, birçok yerin mülkiyetini ele geçirir. Bazı akşamlar, dalga savruntuları Sezar Caddesi'ni sert bir şekilde süpürür ve dalgalar deniz fenerine saldırır, onun tepesine kadar tırmanır. Evlerde mangallar yakılır. Küçük lokantalar, kahveler panjurlarını çekerler ve kızartma kokuları, onları sarsan garbın dalgalarında çarçabuk kaybolur. Kaldırım sürtükleri, kadınları olsun, erkekleri olsun, işlerin bol olduğu mevsimde

biriktirdiklerini yiyerek yaşarlar. Kibotos ve Regia büfeleri erken kapatırlar zira bu büfeler artık sadece tayfalara hizmet vermektedirler ve tayfalar da bu mevsimde artık geceleri hiçbir yere takılmazlar. Herkes, genellikle, gece yemeğini kendi evinde veya bir başkasının evinde yer. İşte Philon da böyle yapanlardan biriydi.

Dostlarını sık sık Philoxenos'un evine çağıran Delia, onu da oraya davet etti. Philoxenos'un evinde, kendisinden neşrolan doğal otorite ve tesir edici güzellikle, ev sahibesi gibi hüküm sürüyordu ve bu, konuğun da hoşuna gidiyor, onu rahatlatıyordu. Philon daveti bir miktar endişe ve biraz da sabırsızlıkla kabul etti. Birinci his, Delia'nın onun bütün prensiplerini altüst etmiş olmasından kaynaklanıyordu: Uçarılık onu adalete götürmüştü. İkinci his, kolayca açıklanıyordu: Bir yosma, zamanının en saygı gören filozoflarından birini nasıl hatalı bulabilmişti?

Akşam yemeğinde, onu karakterize eden o muhteşem sabrıyla, Delia'nın arzularını yerine getirmeye hep amade olan Arverneli ve hep sonunda partiyi kazanacağını uman İon vardı. Sonra, diğerleri de, bütün konuşmaların tuzu biberi, vazgeçilmez Héron, Khrysokhoas, Démétrios ve Charicleios da vardı; ayrıca, şehrin en ünlü kadınıyla akşam yemeği yediklerini söyleyebildikleri için çok mutlu olacak olan birkaç genç adam daha vardı. Zira hayatının ikilemleri İskenderiye'yi özetlemişti: Yunanlı kadın, Yahudileri büyülemişti; Yahudilerin avukatı olan kadın, Yunanlıları, kafaca üstünlüklerini bir kere daha kesinlikle ortaya koyarak, baştan çıkarmıştı. Prensip olarak para ile alınıp satılan, çıkarına düşkün bu kadın, maddi zenginliği reddetmiş, anlamsızlığını ileri sürmüş ve kesin bir kuvveti ellerinde tuttuğunu sanan

erkeklere taş çıkartmış, onların pabucunu dama atmıştı. Bütün şehrin kalbi olan, bütün şehri heyecana getiren bu alevin ana kaynağı olmuştu bu kadın. Çenesi düşük kadınlar, kendilerine bir avukatlık mesleği kazandırmadıkları ve onları göz kamaştırıcı savunmalarla davaları sonuçlandırmaktan mahrum ettikleri için kocalarını suçluyorlar ve hep onu hayal ediyorlardı. Diğer yosmalar, bilgiççe nutuklardan dolayı müşterilerini kaybediyorlardı. Bazı ağzı laf yapan âşıklar onu hediyelere boğuyorlardı; fakat o en değerlilerini geri çeviriyor, sadece çiçekleri kabul ediyordu. Ama, gündüz vaftizcilerinin şefinin ona gönderdiği bir torba buğdayı ve bir kap dolusu Arapların kokulu reçinesini alıkoydu; bu hediyelere şu ibare iliştirilmişti: "Tann'nın niyetlerine akıl sır ermez ve belki O'nun iyiliklerinden, lütuflarından bir damla senin üstünde kaybolmuştur." Bir hafifmeşrep kadın konuşup bir şeyler söylemeye kalksa, laf hemen ağzına tıkanıyor, susturuluyor; "Kendini Delia mı sanıyorsun?" diye ona bağırılıyordu. Kısacası, o, Yunancada dendiği gibi, bir efsaneye dönüştürülmüştü. Bir akşamda üç kez davet alıyordu, haftada bir kere kabul ediyordu ve hemen hemen daima, davet edenin Philoxenos'un evinde gece yemeğine gelmesini rica ediyordu.

Sadık Alabaster'i ile birlikte, Philon geldi, eskiden olduğundan, yani birkaç ay öncesine nazaran, belki biraz daha az canlı idi. Kafası daha mı fazla parlıyordu? Sırtı biraz daha mı kamburlaşmıştı? Vücudu cılızlaşmamış mıydı? Şüphesiz öyleydi; fakat acının, üzüntünün kalpleri olduğu kadar vücutları da yıprattığını kim inkâr edebilirdi? Delia onu, Philoxenos'un yanında, kapıda karşıladı. Kucaklaşmalar uzun sürdü ve neredeyse gözyaşlarıyla sırılsıklam bir karşılamaydı bu. Philon orada bulunanları bakışlarıyla kucakladı, Arverneliyi, Héron'u ve diğer bazı Yunanlıları tanıdı; yaşının verdiği

nazik bir ağırbaşlılıkla selamladı ve ev sahibinin kendisine uzattığı kadehi aldı.

Philoxenos'un sağına oturmuş olan Delia, Philon'u kendi sağına aldı. Önden verilen soğuk meze tabağı olarak, zeytinyağlı küçük yavru enginarlar, zencefil kırıntıları serpilmiş yumurtalar, çekirdekleri çıkarılıp içlerine balık doldurulmuş zeytinler, doldurulmuş balık, siyah zeytin doldurulmuş bıldırcınlar ve şarap olarak da, içimi ipek gibi, sert, fakat içene çok tatlı bir hoşluk veren, eski 'formies' şarabı vardı.

Davetliler haberlerden konuştular. Alexianus, valiliğin lütfu ile hapisten kurtulmuştu ve Roma'ya geri gönderilmişti. Rhakotis villası Sur'lu zengin bir tüccar tarafından satın alınmıştı. Hérode Agrippa, karısı Hérodeiad ile birlikte Galya'ya sürülmüştü. Gündüz vaftizcilerinin yandaşları, çarmıha gerilmiş bir kralı Tanrı olarak tahta oturtarak, Kudüs'te kaynaşıyorlar, rahat durmuyorlardı...

"Zaman ne kadar değişiyor," dedi Khrysokhoas.

"İnsanların kalpleri kadar değil," dedi Philon.

"Mevsimlerin geçişini bir incir ağacı üzerinde izleyen karıncaların düşünceleri," dedi Héron.

Herkes güldü. "Senin geleceğini okumak için, herhalde bir kâhin gerekecek, Delia," dedi Philon, boğum boğum olmuş parmaklarıyla bir bıldırcını parçalamaya çalışarak.

"Bir büyücü kadın bile onu okuyamamıştı," diye yanıtladı Delia. "Anaxo bana büyü yapmıştı. Benim kalbimi yok etmeyi hedefliyordu. Ama işin başında, sonunun nereye varacağını görememişti. Büyüyü bozdu. Bana kalbimi geri vermeyi hedefliyordu. Ama sonuç, onu daha da fazla şaşırtıyor."

"Peki, şimdi sen kalbini buldun mu, bulmadın mı?" diye sordu Philon.

"Nasıl anlayacağım bunu?"

"Severek."

"Sevmek nedir?"

"Bir başkasının mutluluğunu istemek."

"Mutluluk nedir?"

"Istırap olmaması."

"Burada dur!" diye bağırdı Héron, kötü bir oyuncu edasıyla. "Burada taşlara methiye mi düzüyoruz?" Parmaklarını sildi, bardağını bıraktı ve sordu: "Taşlar ıstırap çekmezler, bunda mutabıkız. O halde, aşkın insanları taşlara dönüştürmeyi mi hedeflemesi gerekiyor? "

"O halde, insanlara ıstırap çektirmek mi gerekiyor?" diye sordu İon hırçın ve gergin bir vaziyette.

"Ama niye ıstırap çekiyorlar?" diye yanıtladı Héron.

Üzerinde mavi camdan bir balığın kurulup uzandığı, yarı balık yarı insan, altın su perileriyle süslü, gümüş, büyük bir tabak geldi ortaya. Bununla konuşma kesildi. Hizmetçilerin şefi, badem kremasıyla doldurulmuş tonbalığının geldiğini haber verdi. Daha ilk lokma alınır alınmaz övgüler yağmaya başladı, sonra ikinci lokmada da devam etti, bu arada İon sorusunun yanıtını bekliyordu. Arkadan gelen şarap için, kokulu 'sorrente' şarabı için bardaklar değiştirildi.

"Niçin ıstırap çekiyorlar, sevgili İon?" diye tekrar etti Héron. "Çünkü onlar hayallerindeki bir şeyi isterler! Bir tanrı veya tanrıçaya göz dikerler; halbuki, zaman zaman öfkelenen, yağlı veya kuru saçları, kokan ayakları, pürüzlü bir cildi olan ve hatta bazen sindirim bozukluğu ve zaman zaman uykusuzluk çeken ölümlü bir kadın veya erkekle karşı karşıya kalırlar. Zihinlerinde, banyodan yeni çıkmış, saçları biryantinli ve ciltleri pırıl pırıl, en güzel giysileri içinde canlandırmış

oldukları sevilen nesne, en basit gerçek şekli içinde karşılarına çıkıverir. Bu zihindeki, sahte ve böyle olunca da, yalan söyleyen bir tablodur. İşte, hayal kırıklığına uğramış ve ıstırap çeken ve başka bir tanrı veya tanrıçayı aramaya koyulan aşk. Ve her seferinde bu böylece sürer gider."

"Ama buna rağmen, mutlu birliktelikler var," diye itiraz etti Philon, bu sırada Delia gülüyordu ve Arverneli de Delia'yı izliyordu. "Ben on sekiz yaşından beri aynı kadınla evliyim ve şimdi altmış yedi yaşındayım."

"Ah, Philon, fakat sen erdemli bir yurttaşsın, öyle değil mi? Seni gençliğinden beri tanırım; sen, Sezar Caddesi'nde gördüğün bir güzelliğe tutulup peşinden gidecek bir erkek değilsin. Sen bir aile kurmak zorundaydın ve bunun için de, ciddi ve mütevazı bir kadın seçtin, fakat, burada sana hakaret etmek gibi bir niyetim yok kesinlikle, Philon, -bu kadının başları kendine çevirtecek bir güzelliği yoktu." Philoxenos, Khrysokhoas, Démétrios ve diğerleri, gülümsemelerini nezaket çerçevesi içinde tutmaya çalışıyorlardı. "Kann ayrıca seninki kadar zengin bir aileden de geliyordu. Sosyal sorumluluklannızı müdriktiniz ve bunları çocuklarınıza da verdiniz; kardeşin Lysimacos da kendininkiler için aynı şeyleri yaptı. Yahudi, yani prensip itibariyle Roma'nın nefret ettiği kişiler olduğunuz halde, imparatorluğun işleyişi için değerli yurttaşlar olma mucizesini başardınız. Sen son derece zenginsin, Philon, fakat sana aşkta boş ve hoş vakit geçirmek üzere bir yosmayla gönül eğlendirmeni teklif etmek ölümcül bir hakaret olurdu. Şimdi senden burada, herkesin önünde, aşk işlerinden hiçbir şey anlamadığını kabul etmeni istiyorum!"

Philon gülmeye başladı ve ancak o zaman, herkes de Héron'un küstahça sözlerine gülme cesareti bulabildi.

"İnsan bir kadını sevdiği zaman ve hayalinizde başka hiçbir kadın onun yerini alamıyorsa eğer, o zaman ne

yapılır, peki, Héron?" dedi o zamana kadar sessizliğiyle ışıldamış olan Arverneli.

"Sevmeye devam edilir, İskender Sacrovir, sanki hiçbir şey olmamış gibi," diye cevap verdi Héron. "Eğer kadın, kazara, kabul eder de teslim olursa, bundan dolayı ona kızıp sinirlenmeyeceksiniz. Zira o nasıl olsa hayal kırıklığına uğratacaktır, bunu başından kabullenmiş olacaksınız, işte bunu yapamayan birtakım erkeklerin, sahip oldukları kadınlara veya oğlanlara bazen çok kaba davranmaları bu yüzdendir. Uğranılan hayal kırıklığını dışa vurmamak için yeterince kibar ve ölçülü olmak gerekecektir. Yok, kadın teslim olmazsa, o zaman, hayal kırıklığını hiç dışa vurmamak gerekecektir; bu takdirde kadın da akıllıca davranmaya yönelecektir."

"Ya kadın başkasını seviyor olsaydı?"

"Gene aynı şey olacaktı, kadın hayal kırıklığına uğradığı zaman, ona aynı yakınlık, aynı candanlık gösterilecektir. Sevilen bir kadına veya oğlana teşekkür borçlu olunan şeydir bu, size arzunun ilham ettiği şeydir bu."

"Alexianus, Delia'yı hayal kırıklığına uğratmış olduğu için mi, mahvoldu?" diye sordu Arverneli.

Soru, ağırlığıyla şaşırttı Bu Arvernelilerin Yunanlılardan öğrenecekleri pek çok şey vardı ve özellikle de, nereye kadar gidilebileceğini bilmek sanatını öğrenmeleri gerekirdi. Sıkıntılı bir sessizlik soruyu izledi ve bunu dağıtmak için, Delia soruyu kendisi cevapladı: "Bu akşamki konuşmamız, İskender, özgür, İskenderiyeli erkeklerin olabildiği gibi, ideal olarak özgür insanların konuşmasıdır. Alexianus bizim özgürlüğümüzden hoşlanmıyordu. O, bir Romalı ve onun için, ben bir köleydim, üst düzeyde şüphesiz, ama gene de bir köleydim. Ona âşık olamayabileceğimi tahayyül edemiyordu, çünkü efendi oydu. Beni bir kaçak durumuna getiren sistemi sorgulayabileceğimi ise daha hiç tasavvur edemiyordu.

Karısını, Cornelia'yı sevmiyordu, fakat onun saygınlığını korumakta kararlıydı, çünkü kendi saygınlığı da işin içine giriyor, söz konusu oluyordu. Ben, onun için bir kadın değildim, bir zevk metası idim."

Zeytinyağı ve sirkeyle lezzetlendirilmiş taze soğanlı pırasa salatası servisi yapıldı. Delia'nın açıklamasını bir sessizlik izledi.

"Alexianus'u sevmiyor muydun?" diye sordu İon. "Hiç mi sevmiyordun?"

"Ona acıyordum. O da bizim gibi özgür olsaydı, bu akşamki konuşmamızdan zevk alabilir, bu konuşmanın tadına varabilirdi, diyordum kendi kendime. Ama o, bunu yapamazdı, böyle bir konuşmada bulunmaktan o, kendini hakarete uğramış hissederdi. Benim özgürlüğüm onun onuruna dokunuyor, onu incitiyordu; benim adalet tutkum onun daha da çok onuruna dokunuyor, onu daha da çok incitiyordu; işte bunun için beni öldürtmeye kalkıştı ya." Ağzına bir parça pırasayı, sonra da küçük soğanları atıp yutuverdi. "İşin aslı, aslında son derece basit: Ben İskenderiyeli bir kadınım, o Romalı bir erkek."

"Bazen kendi kendime senin Yahudi olup olmadığını soruyorum," dedi Philon.

"Nasıl?" diye sordu Héron memnun olmayan bir tonda.

"Senin hakkında da aynı şeyi düşünüyorum, Héron. Aşkın bu şekilde, hiçbir karşılık beklemeyen, hiçbir karşılık gerektirmeyen bir his olarak algılanması, bana bir Yunanlıdan çok bir Yahudiyi hatırlatıyor. Gündüz vaftizcilerini savunman, bir Yahudiye yaraşır şekildeydi. Hiçbir Yunanlı kadın böyle bir riske girmezdi."

"Belki," dedi Philoxenos, "Hepimiz sonuçta Yunanlı veya Yahudi olmaktan çok doğuluyuz."

"Bunun için mi," dedi Héron güçlükle yumuşatılmış bir sesle, "Sen, Yahudiden çok Yunanlısın?"

"Héron, biz İskenderiyeliyiz. Aslında kavga etmememiz gerekir. Siz Yunanlılar, sizin deniz feneriniz var ve biz Yahudiler, bizim Tanrı'mız var. Ama bunlar o kadar birbirine benzer ki! Hepimizin ışığa ihtiyacı var!"

"Biz, bizim Delia'mız var," dedi İon.

"Buna sahiden inanıyor musun?" diye sordu Philon yumuşak bir sesle.

Buna kimse cevap vermedi. Bir süre sonra, Arverneli kayıtsız görünmek isteyen bir sesle şöyle dedi: "Sizler gibi okumuş insanların meclisinde bulunmaktan onur ve gurur duydum. Okumuş ve ince, nazik insanların meclisinde. O kadar ince ki, bir örümcek ağındaki bir tel bile dikkatinizden kaçmıyor." Şaşırmış olan Philoxenos ve Delia birbirlerine gizlice baktılar; fakat Arverneli gözleri bardağında öylece duruyordu.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu sonunda Héron.

"Aranızdan hiçbiri, Delia'ya, Rhakotis'in zevklerinden mahkemedeki görünüşüne, bir yosmanın egoizminden bir filozofun âlicenaplığına nasıl geçtiğini sormayı düşünmedi. Fakat belki size bunu izah etmiştir, ama ben yoktum." Şaşkınlığın renklerine bürünmüş gözlerini kaldırdı. Oradakiler yatakların üstünde kımıldadılar, Héron sakalının altından güldü, Philoxenos'un kafası karışmış gibiydi ve İon'un da canı sıkkın. "Bana öyle geliyor ki," diye sürdürdü Arverneli, "Bu, Delia'nın hayatının başlıca olayıdır ve burada aramızda bulunmasının sebebidir. Sonuçta, abartmak istemiyorum, ama belki de bu, son yıllarda bu şehre damgasını vurmuş önemli olaylardan biridir."

Delia gülümsedi.

"Evet, bunu sormadık, bu doğru," diyerek kabul etti Héron. "Belki kendimize fazla güveniyorduk ya da aklımız havalardaydı, akıl etmedik; çünkü bunu bildiğimizi düşünüyorduk. Ama soru gerçekten çok çarpıcı. Buna cevap vermek ister misin, Delia?"

Bakışlar onun etrafında düğümlenmişti. "Şüphesiz, bir İskenderiyeli kadın olduğum için," diye yanıtladı Delia, bademleri ağzına atarken. "Biz İskenderiyelileri ayıran özellik nedir? Konforsuzluk. Evlerimizden çıkıyoruz ve çıkar çıkmaz, hemen, bizim yanılgı içinde olduğumuzu düşünen insanlarla karşılaşıyoruz. İsis'e tapan, Zeus'a tapanın aslında bir ahmak olduğunu düşünür ve gelen ilk Yahudi bunların her ikisinin de eşek olduğunu düşünür. Değil mi, Philon?" Filozof onayladı. "Oğlanları sevenler, sokaklardaki bütün bu kadınların lüzumsuz, can sıkıcı şeyler olduğunu düşünür," diye sürdürdü sözünü Delia "Ve karılarına sadık olanlar, oğlanlarla düşüp kalkanların ölüm cezasına çarptırılmaları gerektiğini düşünürler; bu da doğru değil mi, Philon?" Ve bu sefer filozof açıkça gülmeye başladı. "İnatçılar, sonunda kendilerinin haklı çıkacağını düşünürler. Ama işte asırlardır Zeus'a ve İsis'e tapılır ve kadınları sevenler vardır ve oğlanları seven diğer bir kısım insanlar da. Gene aynı şekilde, asırlardır, Yahudiler dünyada haklı olanın sadece kendileri olduğunu düşünürler; bu da böyle değil mi, Philon?" Héron ve Philoxenos gülmekten kırılıyorlardı. Arverneli gülümsüyordu, ama büyük bir dikkat ve ölçülülük içinde. "Şimdi bu durumda ben, fikirlerine ters düştüğümü düşünen adamlar tarafından Rhakotis'ten kovuldum. Hayatımı korumak için, bir Budisten bir Mısırlıya ve bir Mısırlıdan bir Yunanlıya koşuyor, sonunda gündüz vaftizcilerinin hapishanesine düşüyorum. Bu arada başka şeyler de görüyorum. Bu arada, ben artık Delia değildim, kimliği olmayan bir kaçak, bir tür uçan kaçan bir

ruh idim. Hayatımdan korkan biri olarak, Rhakotis'in lüksü içinde olduğumdan çok daha özgürdüm. Tarafsız bir gözle insanları gözlemliyordum; bazen şaşkınlıkla, bazen eğlenerek. Oğlan kılığında, Sezar Caddesi sürtüklerinden biri tarafından baştan çıkarıldım, sonra da bir oğlan sevici tarafından. Şimdi kendi kendime düşünüyorum da, onlardan bazılarını sevmek zorunda olsaydım, onlardan bir parçayı severdim ve eğer onlardan nefret etmek zorunda olsaydım, gene aynı şekilde, bir parçalarından nefret ederdim. Bu durumda, ben gerçek bir şeytan olmuştum, insanlara bir kuş gibi, bir dâhi gibi, çok yükseklerden bakmak üzere, bir şeytan olmuştum."

"Kaldırım sürtüğüyle karşılaşman nasıl oldu?" diye sordu İon.

Bu soru genel bir gülüşmeye yol açtı. "Geçerken, yol üstü basit bir kahvede bir bardak soğuk şarap içecektim," diye yanıtladı Delia.

"Ya, gündüz vaftizcilerini savunma kararını nasıl aldın?" diye sordu Arverneli.

"Kurbanların savunması nasıl alınmazdı ki?" diye yanıt verdi Delia.

"Bunlar senin nazarında kurban mıydılar?" diye sordu Philon şaşırmış olarak.

"İnançların esiri olan bu insanlar başka ne olabilirlerdi ki?" dedi Delia.

"İnançları olan bütün insanlar o halde senin nazarında esirdir?" diye ısrar etti filozof.

"Fakat, inanç dediğiniz şey, eğer gerçeğin sadece ufak bir parçası değilse, nedir?" dedi Delia.

"Senin için bütün diye bir şey yok mu, Delia?" diye sordu Philon.

"Hayır, Philon ve işin en kötüsü de, onu bulabileceğini, Bütün'ün olduğunu sanmaktır."

"O halde yasa da yok?"

"Yok tabi. Yasa denen şeyi nereden bulup çıkaracaksın? Hadi, buldun çıkardın diyelim, o zaman diğerlerini yargılama hakkını, haksız olarak ele geçirmiş olacaksın." Bakışları karşılaştı; gözbebeklerinin etrafında yaşın bozmaya başladığı sararmış gözakı, Delia'nın altın yaldızlı gözlerine takıldı kaldı. Sonunda birbirlerine gülümsediler. "Felsefe ne bir intihardır, ne de bir ölüm ruhsatı, Philon."

Philon cevap verecekti. Herkes kulak kesilmiş dikkatle dinliyordu. Philon ağzını kapadı. "Asırlar gerekir...," diye mırıldandı izleyen sessizliğin içinde.

"Bunlar geldi geçti, Philon," dedi Delia.

Arvernelinin gözleri Delia'dan bir türlü ayrılmıyordu. Gece ilerliyordu.

Delia'nın tercihi olan limonlu dondurma servisi yapıldı. Ona bir damla 'sorrente' şarabı ve bir damla da bal dökülse, geceye fevkalade yakışan buzlu bir soğukluk olurdu.

ON SEKİZİNCİ BÖLÜM

Şarap, Testi, Bağlar...

"Şarap susuzluğu giderir," dedi Delia ve birçok gün sonraydı, bir akşamın sonunda, Delia kendini ilk defa bir erkeğe, daha doğrusu genç bir adama yeniden vermişti. "Sarhoşluk ve onunla birlikte de mantıksızlık gelir. Önce bir bardak daha istenir, sonra testi, daha sonra da bağ istenir. En sonunda, insan tepeyi satın almak ister ve ülkeyi zaptetmeyi aklına koyar." O zamana kadar, bacakları kollarının arasında, yatağında oturmuş olan İon, yatağa uzandı ve solgun amberden vücudunu sere serpe bıraktı. Yüzünün ifadesi hüzünlendi ve gözleri, tavandaki kornişdeki kenger yaprağı biçimindeki oymalara takıldı.

"Delia'nın kendinden daha kötü bir düşmanı yok. O kendini veriyor, titriyor, eriyor, sonra da bunun, yarını olmayan bir heyecan olduğunu iddia ediyor. Benim vücudum senin hoşuna gidiyor, peki o halde hoşuna gitmeyen, benim kafam mı, düşüncelerim mi?"

"Sen bir kaynak gibi içtensin ve at gibi büyüleyici bir güzelliğin var. Ateşli, canlı, şefkatli ve yumuşacıksın da. Güzelliğine ek olarak bunları da değerlendirebilecek kadar feraseti olanlara ne mutlu." Kalktı, kendine bir bardak şarap aldı, içine birkaç damla nar suyu damlattı, sonra, İon'un bir

iskemleye atılmış tuniğini üzerine geçirdi. Rüzgâr kapıların altından üflüyordu ve ayak parmaklarını donduruyordu. Delia pencereden baktığında, aradan, eğik olarak, çünkü İon'un evi Sezar Caddesi'ne hemen hemen dik olan sokaklardan birindeydi, Eunostos limanına henüz girmiş ve rıhtımda kendine bir yer bulmak için büyük yelkenini istinga etmekte olan bir gemiyi, Galyalı bir gemiyi gördü.

"Anlamıyorum!" diye bağırdı İon. "Benim sevme tarzım mı o halde?"

"Gülünç bir şüphe! Benim bütün sevgililerimin en tatlısı, en incesi, en dikkatlisi! Ben kâh bir lir idim, kâh parçalara ayrılmış bir kuzu. Bu sabah ayaklarımın üstünde güçlükle duruyorum!"

"Delia, dur!" dedi yataktan çıkıp pencereye onun yanına giderek. "Hem bana, hem kendine işkence ediyorsun! Bu bir oyun! Sen oyun oynuyorsun!"

Delia'nın üstündeki tuniği kaldırdı, elleriyle halka parçacıkları çizdi ve bu hareketi göğüslerine kadar sürdürdü. Orada, sertleştirip dikleştirinceye kadar meme başlarını okşadı. Yüzünü Delia'nınkine yaklaştırdı. Eliyle onu daha da yaklaştırdı ve onu sımsıkı sardı. Ateş almıştı, elini Delia'nın cinsel organına kadar indirdi ve her şey yeniden başladı.

Öğleye kadar uyudular. Uyandıklarında, Afrika meyveleri yediler; Delia bir hintarmudu, İon bir hintkirazı.

"Gamlion evlenme ayıdır," dedi İon.

"İşte bak, görüyor musun, bağı satın almak isteme aşaması!" diye Delia gülerek.

"Delia! Benimle evleneceksin!"

"İşte bu hata!"

"Ama beni seviyorsun!"

"Çılgın gibi!"

"Fakat bu, anlamsız!"

"Yolunda gitmeyen her şey anlamsızdır."

"Paradoks bunlar!"

"Çocukça şeyler!"

"Ben Alexianus değilim!"

"Onun yolunu izliyorsun."

"Şaka ediyorsun!"

"Daima ve asla!"

"Böyle arada bir felekten gün çalarak ömrümüzü geçirmeyeceğiz herhalde?"

"İşte, şimdi tepeyi istiyor!"

"Delia!"

"İon, sıkıcı olmaya başladın. Ben gidiyorum."

"Hayır, kalıyorsun!"

"Gardiyanlardan hoşlanmam."

"Ben senin âşığınım."

"Şüphesiz, ama efendim değilsin."

"Sen bana sahip oluyorsun."

"Bak, ben üzülüyorum, inciniyorum."

"Nereye gidiyorsun?"

"Sana söyledim, gidiyorum. Evime dönmem, bana ihtiyacı olanları arayıp sormam gerek..."

"Ne zaman gece yemeği yiyeceğiz beraber?"

"Yarın, belki."

"Hayır, bu akşam! Bu akşam ne yapıyorsun?"

"Arverneliyle yemek yiyorum."

"Arverneli!" İon yıkılmış göründü. Delia kendi tuniğini, kendi sandaletlerini giymişti ve mantosunu alıyordu. "Delia, ciddi olamazsın!"

"İşte, mülkiyet denilen şey bu; sonra da, şüphesiz, şiddet gelecek. Sonra, senin emrine amade olmadığım geceler, haklarını öne süreceksin."

"Arverneliyle mi akşam yemeği yiyorsun?"

"Alexianus gibi davranma n'olursun, olur mu?"

"O, sana kur yapacak."

"Yapsaydı, n'olurdu?

"Sen yelkenleri suya indirir miydin?"

"Hiç bilmiyorum; fakat sen benim sahibim değilsin, İon."

"O, senin sahibin olmak isteyecek."

"Senden daha fazla sahibim olamayacak."

"Oğlanlarla daha mutluydum!"

"Seni onlardan mahrum ettiğim için gerçekten çok üzgünüm."

"O halde beni sevmiyor musun?"

"Evet, seviyorum ve diğerlerinden aldığın zevki de bir o kadar seviyorum."

"Sen beni deli edeceksin!" diye bağırdı İon ve kendine, bir parçacık şarapla renklendirilmiş koca bir bardak su almaya gitti.

"Seni akıllı uslu biri haline getirmek isterdim," dedi Delia kapının eşiğinde.

Delia, sevgilisinin inanmayan bakışları altında kapıyı açtı ve merdivene giden koridora çıktı. İskenderiye kış güneşine uyanıyordu. Denizin ve gece balıkçılarının karaya çıkardıkları taze balıkların kokusunu ciğerlerine çekti. Düşünceli, belki biraz hüzünlü, ama her halükârda umursamaz, aldırmaz bir halde, Sezar Caddesi'nde, rüzgârın katlanmış yünden tuniğini kaldırdığı, Heptastade'a yönelmiş, pişmiş topraktan bir modeldi o.

ON DOKUZUNCU BÖLÜM

"Yıldızların Arasında Neyim Ben?"

Egzotizm, bunu herkes bilir, ek bir cinsel cazibedir. Arverneliye, tarladan kaldırılmış ürün, kökleri ve saplan hepsi bir aradaymış gibi, hayvanlara has o altın sarısı uzun saçlanyla, hafif çekik gözleri, bir meyve gibi kırmızı ağzı ve hiçbir şey yapmadığı zamanlarda bile ondan neşrolan o meydan okuma havası ile bir Makedonyalı denebilirdi. Bir tek kalem darbesiyle yontuluvermiş, üst dudağının gülümseyen kenarlarına kadar inen, hafif kemerli burnunun üst tarafındaki çıkıntıdan ileri geliyor gibi görünen bu kendine güven hissi, ona İskenderiye'nin kurucusuyla bir benzerlik sağlıyordu. Fakat Makedonyalılar sonunda Yunanlı olmuşlardı; arzu edip ele geçirdikleri şeyin, onlara sahip olması, onlara hakim olması fatihlerin kaderidir: Achaïe'de[4] alaycı bakışları ve dildeki süslemeleri öğrendiler; güzel söz söyleme sanatıyla yatıp, güzel söz söyleme sanatıyla kalktılar. Arverneli hiçbir şey yapmadığı zamanlarda bile, deli bir rüzgâr Arvernelinin saçlarını devamlı dağıtıyordu ve çekik gözleri, bir dalın üzerine sinmiş, uyuklayan veya yediklerini hazmeden ya da şaşkın avını gözetleyen bir kediyi veya kedi türünden herhangi bir hayvanı hatırlatıyordu. Sonra, onun fildişinden,

---

4 Yunanistan'ın Peloponez Yarımadası'nın kuzeyindeki bölümü. (Ç.N.)

kaslarının kasılmasıyla mavileşen ve meşalelerin ışığında sedefleşen bir fildişinden omzunun anısı Delia'nın belleğinde duruyordu.

Arverneli onu almaya atla geldi ve onu önüne bindirdi. Bu şekilde Delia, onları akşam yemeğini yiyecekleri yerden ayıran mesafeyi, bir Zeus'un göğsü sırtına yaslanmış olarak kat etti. Bu, önceden hesaplanmış mıydı? Bu teması kabul etmek, zaten baştan teslim olmak demekti ve Delia'nın, vakti geldiğinde, vücudunu ona her şeyiyle teslim edeceğinden hiç şüphesi yoktu.

Yuları çekerek atı Rhakotis'in aşağı kısmında bir eve doğru sürdü; evin dört sütunlu cephesinin üst kısmında oymalı, kabartmalı bir alınlık vardı, binaya ancak Isparta tarzı bir perondan geçilip girilebiliyordu. Meşaleler, mersinleri aydınlatıyordu. İki köle Delia'nın attan inmesine yardım etti; diğer ikisi de hemen koşup atı ahıra aldılar; başka iki köle de demir kapının iki koca kanadını açtı. Arverneli attan inerken, Delia gözlerini alnına doğru kaldırdı ve onda bir güneş tanrısının imajını gördüğünü sandı. Delia bu tanrıyı, sedeften gözlerini görünmeyen bir ufka dikmiş, yaldızlı bronzdan bir güneşle taçlanmış profilden bir heykel olarak koridorda yeniden buldu. Burası hem ciddi hem muhteşem bir evdi. İpek halılar ve hayvan postları, mermer plakalarla teması kesiyordu. Diğer köleler, dört maltızla ısıtılmış bir salonun kapılarını açtılar. Arverneli, Delia'ya mantosunu çıkarması için yardım etti ve hizmetçiler bu asker mantosunu sanki bir imparatorluk prensinin al giysisiymiş gibi, alıp götürdüler.

"Senin evinde miyiz?" diye sordu Delia, ev sahibi bir bardak şarap doldurup ona uzatırken.

"Hayır. Bu, kiraladığım bir ev."

"Fakat sen nerede oturuyorsun?"

Gülümsedi. "Bu, bir yerde oturmak fikri..." dedi. "Hepimiz Dünya'da oturmuyor muyuz?" Kendi bardağını da doldurdu ve Delia'nın sağlığına kaldırdı.

Delia odaya göz gezdirdi; çok süslü değildi, duvarda halılar vardı, bunlar şüphesiz ilkbaharda çıkarılıyordu, iki divan, sonra karşı karşıya konmuş iki yatakla masa vardı. Mekânı aydınlatmak için meşaleler vardı, heykel ve sofra takımı masalarının üstünde kuyumculuk işleri yoktu. Konfor olarak, sosyal patlamaya sebep olabilecek hiçbir şey yoktu. İki kadın, akşam yemeği elbisesini giydirmek üzere Delia'yı alıp götürdüler; bu giydirdikleri, Delia'nın eşini emsalini görmediği, mikroskopik incilerle işlenmiş ipekten file bir elbiseydi. Ama buna karşılık yemek son derece sadeydi: Salata, soğanlı ızgara balık, kızarmış peynir, ballı kızarmış ekmek. Bu, şüphesiz Arverneli için lüks bir yemekti. Örtüler ve sofra takımları sadeydi, içinde ballı ekmeğin servis yapıldığı, kıymetli taşlarla kakmalı ayaklı akik tabak hariç.

"Bir dostun hediyesi," dedi Arverneli, üstünde durmaz, önemsemez bir hava içinde, Delia'nın hayranlığına karşılık olarak. "Onu ister misin?"

Delia başını salladı. "Bana çok hediye verildi; bana kendinden bir şey veren çok az oldu," dedi Delia. Gözlerini ona doğru kaldırdı; Arverneli onu izliyordu. "Beni özgürlüğüme kavuşturdun, sonra hayatımı kurtardın. Bunlar çok büyük hediyelerdi. Bunları niye yaptın?"

"Onları nasıl yapmazdım?" diye sordu şaşkınlıkla.

Samimi miydi? Delia'ya, şaşırmış olmasına şaşırmış gibi, büyük saflıkla bakıyordu ve şüphesiz, bu his onu güldürdü. O, hiçbir zaman hiçbir şey istememişti, fakat gerektiği

zaman hep yardıma hazır olmuştu. "Senin için ben neydim?" diye sordu Delia, canı sıkılmış bir halde.

"Mutlaka Tanrı soyundan gelmiş ve bir akşam beni ertesi gün için davet etmiş, fakat benim bu davetine gidemediğim çok güzel bir kadın."

Delia gülmeye başladı. "Beraberce, baş başa bir gece yemeği yememiz için demek altı ay geçmesi gerekecekmiş."

"Ben buraya döndüğümden itibaren, beni hangi akşam istesen davet edebilirdin, ben her an hazırdım."

En şaşırtıcı olan, diye düşündü Delia, bir erkeğin hiçbir şey istemediği ve her şeyi verdiği zamandır. "Fakat... ne düşünüyordun?"

Adam yeniden güldü ve bir çocuğunkine benzeyen bu gülüşle dişleri ışıl ışıl parladı. "Siz Yunanlılar garipsiniz! Basit şeyler esrarengiz oluyor! İşte, diye düşünüyordum, en müşkülpesent bir erkeğin arzularını tatmin edebilecek bir kadın. Sadece size zaman ayırmasını beklemek gerek. Mantıksız mı?"

"Ya sana, benim için bir şey ifade etmediğini söyleseydim?"

"Buna inanmazdım," dedi gülen gözleriyle.

"Benden bu kadar emin misin?"

"Bunu hiç düşünmedim, hayır, bu, bana böyle görünmüyor. Benim görüşüme göre, biz, istesek da istemesek de, birbirimize bağlıyız. Birbirimizi kaybetmeye çalışacağız, ama bunu başaramayacağız."

Delia, ona bir büyüyü tarif eder gibi görünen bu sözcükleri düşündü. Arverneli haklıydı, Delia'nın onu kaybetmesi mümkün olmayacaktı, o, hayatının en kritik anlarında hep hazır ve nazır olmuştu. Delia'nın bu durumdan çok canı sıkıldı. Hayatı bu sihirli bağlarla kuşatılmıştı ve bunlara inanmak istememesi boşunaydı, büyülerin etkili olması olasılığını

reddetmeyi başaramıyordu. Adam ona şarap koydu, sorgulayan gözlerle bakıyordu.

"Biz birbirimize tanrılar tarafından adanmış olacağız herhalde," dedi Delia düşünceli düşünceli.

"Bu tanrılar o kadar da kötü yapmamışlar," dedi gülümseyerek.

"Hayatında bu şekilde başka kadınlara da bağlanmış mıydın?"

"Diğerlerinden daha kırılgan bağlar vardır. Ben sürekli olarak başka kadınları özgürlüğüne kavuşturmadım, ne de başka kadınların vücutlarına yönelmiş bir hançerin oraya saplanmasını engelledim."

"Bu kadınlar ne oldu?"

"Karım öldü. Çocuklarımız, kız kardeşimle Massilia'dalar. Seni ilgilendiren bu tür ayrıntılar mı? Diğer kadınlara gelince, onların nerede olduklarını ve başlarına neler geldiğini bilmem niye gereksin ki? Yollar birleşir, ayrılır, sonra gene karşılaşır, insan gereken zamanda oradadır ve yolda bir süre beraber yürünür veya insan oradadır ama yollar farklıdır ve bakışlar birbirine bağlanmaz, birbiriyle karşılaşmaz. Sadece erdemin önemi vardır, geçerli olan odur."

"Erdem?" diye sordu Delia.

"Eğer bir aldırmazlık ve ilgisizlik, umursamazlık içinde yürünüyor ise beraber yürümek neye yarar? Tanrılarına layık olmak gerek. İşte benim erdem dediğim bu."

"Senin tanrıların hangileri?" Adam başını eğdi; bu bir yanıt mıydı? Yıllar önce dövmeyle çıkarılmış küçük M harfi, altının içinde kaybolmuş bir bakır kırıntısı gibi, saç tutamlarının arasından göründü. "Mithra," dedi Delia. Ve adam gülümsedi. "Yenilmez güneş," dedi Delia. "Kış gündönümü haftası boyunca kaybolduğun zaman bunu düşünmüştüm.

Mithra'nın kudretini ve o andan itibaren günleri uzatarak, karanlıkların gücü üzerinde kazandığı zaferini kutluyordun."

"O, göğün çarkını döndürüyor. Ben onun hizmetkârıyım, yıldızlar arasında bir yıldız değilsem neyim?" Bu adamdaki yumuşaklığı ilk defa fark ediyordu. "Siz İskenderiyeliler, dünyada yalnız kendinizin olduğuna inanıyor görünüyorsunuz. Bizler ise tanrıların bakışı altında daima çıplağız ve hiç üşümeyiz," diye ilave etti, sanki kendisi için söylüyormuş gibi.

"Senin ırkınla benimki arasında ikinci defa bir fark olduğunu gösteriyorsun."

"Biz şarkı söyleriz, siz konuşuyorsunuz. Bu durumda ben de konuşacağım. Sana bağlandım, çünkü sen, benim ülkemin kadınlarının cesaretini gösterdin. Bizde, kadınlar erkeklerle beraber savaşa giderler. Seni gördüğüm ilk akşam, Rhakotis'teki o görkemli evinde, mutlaka zayıf biri olduğunu düşündüm kendi kendime. Altınlarla süslenmiş bir köle, altınlarla süslenmiş ama gene de bir köle işte. Sonra, bir erkeğin bir kadını çağırdığı gibi, sen beni çağırdın ve bu, beni şaşırttı. Gelemedim. Daha sonra evine gittiğimde, sen ortadan kaybolmuştun. Sonra, jimnazyumda, seni, oğlan kılığına girmiş olduğun halde tanıdığım zaman, yeniden buldum ve bu, beni baştan çıkardı. Çünkü bunun için cesaret gerekirdi. Arkadaşları uyardım; seni izledik ve yaşadığın evi tespit ettik. Düşmanlarının da kimliğini saptadık. Bu Yahudiler, izlememizi aşıp da seni kaçırdıkları zaman, seni nerede bulacağımızı biliyordum. Seni özgürlüğüne kavuşturdum."

"Beni jimnazyumda gördüğün zaman, benim kaçmakta ve tehlikede olduğumu biliyordun, beni niye o zaman kurtarmadın? Bunu yapacak gücün vardı!"

"Bunu sana söylesem," diye yanıt verdi adam, "Bana inanır mısın? İnanırsan, hâlâ benimle dostluğunu sürdürür müsün?"

"Demek ki bu kadar ciddi?"

"Sınavı nasıl geçeceğini görmek istedim," dedi Arverneli.

"Anlamıyorum."

"Biz Mithra kültüne bağlı olanlar, kahramanlığı ve şatafatı severiz, Delia. Senin de kahramanlığı sevip sevmediğini bilmek istedim." Mavi bakışını Delia'ya çevirdi ve Delia kendi kendine, bu mavinin belki de, onun ticaretini yaptığı değerli taşların, tam ortalarında daima bir yıldızın parladığı, o soluk Taprobane gökyakutlarının mavisi olduğunu düşündü. "Benim arkadaşım olmak için parlak olmak gerek. Sadece kahraman arkadaşlara sahip olabilirim."

"Beni ölmeye mi bırakacaktın?"

"Senin öldürüleceğine hiç inanmadım, hele bu şapşal, ürkek Yahudiler tarafından öldürüleceğine hiç. Ama ne olursa olsun, o andan itibaren, daima gözüm üzerindeydi. Bizim gözetimimiz altındaydın. Gündüz vaftizcilerinin deliliklerinin gemiyi azıya almasından korktuğum zaman, seni kurtarmak üzere harekete geçtim."

Delia açıklamayı uzun uzun düşündü. Demek ki, sadece parlak bir arkadaş istiyordu. O akşam onun karşısında olması olayı, bu basit olay, bir saygıdan ibaretti. Bunun kendisini çok etkilediğini gizleyemiyordu. Ama avantajı da ona bırakmak, hiç olmazsa, kolayca bırakmak da istemiyordu. "Kendini çok yüksek görüyorsun," dedi Delia.

"Ruhunun derinliklerinde kendini imparator gibi hissetmeden yaşayan bir insani varlık tanıyor musun?" Delia güldü. "Hele bir de," diye ekledi, "Kendini benim gibi, asil bir davaya adamışsa?"

"Demek ki, benimle gurur duyuyorsun, Sacrovir," dedi Delia. Fakat Arverneli Delia'nın ses tonunda birden bir alay sezdi.

"Evet, gurur duyuyorum. Fakat niçin alay ediyorsun? Gururu olmayan bir adam mı isterdin?" diye sordu şarap doldururken bardaklara.

Delia, adam amforayı kaldırıp bardaklara doğru eğerken, balıkları tutarken, fildişi teninin altında, çıplak kolunun kaslarının oyununu izledi. Şarabı onun suratına fırlatıp onu tokatlamak fikrine, bu çılgınca fikre, bu kahramanlık dolu, yaldızlı deve üstünlüğü kaptırmamak için, onun karşısında küçük düşmemek için, direndi. Şüphesiz, daha basit şeyler, bir kompliman gibi, mesela bir okşama, bir gülümseme gibi daha basit şeyler isterdi, ama bunların yerine bu gösterişli görkemle karşılaşıyordu. Fakat sonunda o da bu ilahî mekanizmaya ram oluyordu: Tanrı bir tanrıça istiyordu ve tanrıça da buna kendini inandırıyordu. Dünyada ona layık başka bir erkek yoktu. Delia içinde, hiçbir kurbanın celladın kılıcı altında hiçbir zaman hissetmediği, korkunç bir teslim olma hissi duydu. O akşam, Rhakotis'te onu seçmekle iyi etmişti! "O halde, sen benden hiçbir şey.... istemedin," dedi Delia düşünceli gibi görünerek, ballı bir ekmek parçasını yemekten vazgeçip bırakmıştı.

"Ne isteyecektim? Vücudunu mu? Fakat bir vücuttan ne umulabilir? Spazmlar ve başka spazmlar? Birbirimize bağlı olduğumuzu biliyordum. Bu bağları düğümlemekte niye acele etseydim ki; böylece belki de seni ürkütmüş olacaktım? Eğer bana layık idiysen, seni gene bulacaktım. Sen savunmanı yaptığın zaman, sana hayran oldum. Benim erdem dediğim şeyi gösteriyordun. O genç adamı yaraladığın zaman beni baştan çıkarmıştın. Onu öldürebilirdin, onu sadece yaralayıp iz bırakmakla yetindin. Olağanüstü olan şey,

onun ve onun mensup olduğu topluluğun savunmasını üstlendiğin zaman oldu. Nefretine hakim olmuştun. Bir galip gibi davranıyordun. Aramızdaki bağ iyice sıkıldı. İşte böyle."

"Senin için neyim ben?" diye sordu Delia endişeli bir halde.

"Bir kız kardeş." Ve Delia gözlerini iri iri açtığı sırada, dudaklarında bir gülümsemeyle şunu ekledi: "Mahremiyle sevişen bir kadınsın sen. Mahremiyle yapılan aşkta sadece gerçek aşk vardır. İnsan sadece kendi yakınlarıyla yatar!"

Mahremiyle yatan bir kadındı, gerçekten. Her şey o, kolunu Delia'ya uzattığı zaman başladı ve çok sonra, vücutlarından şeytanları, bacakların arasına sinmiş bu sarhoş ve çılgın cinleri dünyanın merkezine kovdukları zaman bitti. İlk uyanan Delia oldu ve ona doğru eğildi. Sırtüstü uyuyordu, saçları dağınıktı ve Delia güneşi gördü. Ve kendi kendine, o acaba tanrı, Mithra'nın insan şekline dönüşmüş hali mi, diye sordu. Zira, tanrıların zaman zaman, kendilerini ölümlülere göstermek için, insan şekline girmemeleri tahammül edilmez bir şey olurdu.

"Uyumuyorum," dedi gözlerini açmadan.

Delia güldü ve tekrar onun yanına uzandı. "Güneş asla uyumaz, o sadece Dünya'nın öbür yanındadır." Hep uzanmış vaziyette, elini Delia'nınkinin üzerine koydu. Bu onu sahiplenmenin bir şekli miydi? Eli daima hem kuvvetli aynı zamanda da hafifti. "Bu gece İskenderiye'de değildim," dedi Delia elini çekerek.

"Ben oradaydım," diye yanıtladı Arverneli kısa ve özlü bir şekilde. "Bizde, biz böyle şeyler yapmayız." Adam itiraz edinceye kadar, Delia'nın ona alabildiğine sağladığı zevkleri kastediyordu. Fildişinden bu devin güçsüzlüğün eşiğinde olduğunu görmek de ayrı bir zevk olmuştu. "Kimse benim göğüslerimin hassas olduğunu bana söylememişti ve hiçbir

kadın ayak parmaklarımla, dizlerimle, omuzlarımla, kulaklarımla ilgilenmemiş, onları kendine dert etmemişti. Kıçımla da ilgilenmemişti! Zaman zaman bir kadın olduğumu düşünmüşümdür." Delia güldü. "Bu, tehlikeli bir cinsel zevk alma."

"Cinsel ilişkide çok hantalsın. Seni yumuşatmak, kıvraklaştırmak gerekirdi. Bir kadın olsan bile," dedi Delia.

"Olunacaksa senin gibi bir kadın olmak gerek. Eğer bütün kadınlar senin gibi aşk yapsalardı, İskenderiye'de pek erkek kalmayacaktı kesinlikle..."

Daha sonraki anda, kadın gene Delia idi. Adam onu yere çekti ve diriltip canlandırdı, onu kurban etti, onu parçalara ayırdı, onu bir çocuk gibi kucağına alıp taşıdı ve yeni doğmuş bir bebek gibi çarşafların üzerine bıraktı. Hiç belleği olmayan, büyük bir açlıkla havayı ciğerlerine çeken bir bebek gibi.

"Onu seviyor muyum?" diye sordu Delia kendi kendine daha sonra kalkarken ve sadece bir kereye mahsus olmak üzere, evin bütün diğer kısımları gibi Isparta tarzında yapılmış banyoda. "Hayır, bu, daha kuvvetli bir şey. Fakat aşkta aşktan daha kuvvetli olan nedir? Aklımı kaçırıyorum!"

"Saf şarap gibisin, sarhoş ediyorsun," dedi ona Delia banyodan çıktığı zaman. "Seni bu akşam görmeyeceğim. Başka bir erkek var."

Arverneli bir kahkaha attı. Gülen, Zeus'un kendisiydi. Kahkaha tufanıyla sarsılan bu gövde, bu parlayan dişler, kahkahanın hareketlendirdiği bu saçlar... "Bu bir itiraf, Delia!"

"Neyin itirafı?" dedi Delia üzülmüş bir halde.

"Zayıflığın! İon'u terk edemiyorsun, çünkü o senin kölen! İskenderiyeli kadın!"

"Vahşi küstah!"

"Ben seni sahiplenmek zorunda değilim, sen benim kız kardeşimsin," dedi Delia'nın kolunun ucundan tutarak.

"Sana söyledim, sen insanı sarhoş ediyorsun," diye mırıldandı Delia.

"Demek oluyor ki, yarın akşam beraber yemek yiyeceğiz," dedi. "İon'a benden selam söyle."

Delia merdivenlerden inerken hem kızgındı, hem de gülmemek için kendisini zor tutuyordu. Fakat neredeyse geri dönecekti. İskender Sacrovir! Cehennemin Arvernelisi! Yenilmez güneş! Göksel güzellik! Ayak parmaklarının her biri, tanrıların var olduğunun kanıtı! Bana altınını ve sütünü ver, bana lali ver, fildişini ve erguvanı ver, bana ipeği ve bakırdan yelenin bir kılını ver! İskender! Beni ye, ben balığım, ben kuzuyum, gülüm ve balım!

İskender! Dünya bizim için yaratılmış! Dünya biz var olalım diye yaratılmış! Ve kış rüzgârı, birden ölümlü olduğunu fark eden bir kadının bu deliliğine bayılıyordu. Bu rüzgâr, basamakları inmiş, üstü sivri tepelerle dolu dağları dolaşmıştı, denizin üzerinde buzdan parıltılar gibi, donmuş adaların üzerinde koşup esmişti, İskenderiye'ye varmak için, ruhların kulak tırmalayıcı çığlıklarını, dalgakıranda yayın balığı ve sardalye tutan çocukların gürültülerini, baldırlarındaki tüyler iyice alınmamış kaldırım sürtüklerine ve tentelerini açmaya çalışan büfecilere sıkıntı verdiğini, eziyet ettiğini duymazlıktan, görmezlikten gelmiş, şimdi de ona: "İskender! İskender!" diye fısıldayarak, Delia'nın peşinde koşuyordu.

O akşam İon'un canı biraz sıkkındı. Delia onun için sadece bir şefkatten daha fazla bir şey olmamıştı. "Arverneli benden daha iyi bir âşık, değil mi?" diye sordu. İşte o zaman Delia, İon'u da sevdi, ama bu, farklıydı.

YİRMİNCİ BÖLÜM

Hipodromdaki Olay

Haziran, İskenderiye'nin üzerine, gümüşle dokunmuş mavi örtüler germişti; deniz ise maviyle dokunmuş gümüş idi. Rhakotis tepesinin güneyinde, hipodromun basamakları insan kaynıyordu. O gün yirmi beş at koşacaktı. On dokuzu, kısa sırtlarından, yay gibi böğürlerinden, ipek gibi yeleleri ve kuyruklarından ve nihayet kocaman yumuşak bakışlı gözlerinden tanınan Arap atlarıydı. Sahipleri, bazılarının, bütün tanrıların yerine sadece güneşi koyduğunu iddia eden deli Kral Amenofis IV'ün haralarından geldiğini söylüyordu. Atların diğer altısı, çok zengin Yunanlılar ve Romalılar tarafından büyük paralarla ithal edilmişti. Aralarında, Asya'dan, Aşkabad'dan gelmiş, vücudu kupkuru, bacakları şaşılacak derecede uzun, adını ipeksi ve ince donuna borçlu olan, bakırımsı altın renginde bir altın at vardı. Sonra, dört tane de, vücutları dar ve hafif, uzun ve yay gibi boyunları olan ve kısa kafalı Hazar atı vardı. Nihayet, uzun omuzlan olan ve bu omuzlara bağlı ayakları dörtnala koşmaya son derecede uygun, benekli ilginç bir midilli vardı.

Bahis oynayanlar, içleri kemikten jetonlar, gümüş paralar ve emre yazılı çeklerle dolu deriden çantaları bellerinden sarkar vaziyette, basamakların arasından geçiyorlardı. Favori

Astarks isimli bir Arap atıydı; bu at üzerine oynanan toplam para, söylendiğine göre, bir milyon sesterceye yakındı. Yarışın başladığını haber verecek boru sesini beklerken insanlar, birbirleriyle konuşuyorlar, kavrulmuş kabak çekirdeği çitliyorlar, kabuklarını gelişigüzel atıyorlardı; yiyorlar içiyorlardı, kimileri özellikle yanlarında mataraları içinde getirdikleri şarabı içiyordu, kimileri seyyar satıcıların bardağını bir bakır paraya verdikleri demirhindi suyu veya hurma şarabı içiyorlardı, bir çomağa geçirilmiş hurma şekerlemesi, küçük hıyarlar, susamlı ekmek bagetleri yiyorlardı.

İleri gelen kişiler, zengin tüccarlar ve gösteriş yapmayı sevenler, metresleri veya oğlan sevgilileriyle gelmişlerdi; hanımefendiler hiçbir zaman hipodroma gitmezlerdi, ancak artık dedikodu konusu olacak yaşı aşmış olan ve bütün grenalarını, safirlerini, ametistlerini ve diğer değerli taşlarını, hatta ışıl ışıl parlayan taşlarla ve rüzgârda uçuşan kurdelelerle süslü peruklarını takmış, bunların altında pırıl pırıl ışıldayan bazı dullar bu kuralın dışındaydı. Delia'dan sonra gelen büyük yosmalar da yarışta hazır bulunuyordu ve hem seyrediyorlar hem de atlar üzerine oynuyorlardı. Saçaklar, volanlar, brode işlemeler, Roma veya Trabzon tarzı peruklar, bukleler, buklecikler, meçler, zülüfler ve hafif dökülen saçlar, aralarına inci katılarak toparlanmış, altın zincirciklerle boğulmuş veya değerli taşlarla süslenmiş topuzlar, bütün bunlardan oluşuyordu bu sıralar; kısacası, daha üst sıralardaki seyircilerin ayak bileklerine kadar yükselen bir saç cümbüşüydü bu; bu saç yumaklarına zaman zaman pek de kazara olmayan bir tekme gelirdi üst sıralardan, bu vesileyle kızgın bağırışıp çağırışmalar yayılırdı etrafa. Ellerinde devamlı sallayıp durdukları yelpazeler ve el çantaları, bu kadınlar kankan dansı yaparlar ve etraftakileri neşelendirir, keyifsizleri de keyiflendirirlerdi.

"Callisto'yu gördün mü, karşıda, Maltalısıyla beraber! Onunla birlikte olduğu üç aydan beri on yaş ihtiyarladı!"

"Bu normal, adam bir at yapısında gibi görünüyor!"

"Kadın onu arenada koşturmalı! Bak, bak! İşte Melpi, oğlanıyla beraber! Kadının onu altına boğduğu söyleniyor!"

"Kadın onun sevgililerini çalıyor gibi görünüyor!"

"Atları bile korkutacak kadın!"

"Bak sen, Delia geldi! Bak, bak, etrafında bütün erkekler! Yaşlısı, Héron ve uzun boylu sarışın olanı bir Kelt ve vallahi de billahi de, İon onlarla beraber!"

"Kadın üçgen ilişkiyi uyguluyor şüphesiz. İon'un ona çılgınca âşık olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Peki Delia ile birlikte olan o siyahlar içindeki kadın kim?"

"Büyücü kadın, Anaxo. Sözlerine dikkat et, senden hoşlanmazsa, seni tavşana dönüştürebilir. Kelt sahiden güzel bir adam."

"Bana sorarsan, Delia da bir büyücü ve bunun için Anaxo ile beraber çıkıyor. Sevgililerinin kaderlerine baksana: Biri öldü, öteki sürgünde. Sen bunu normal mi buluyorsun? Ve nasıl giyinmiş, kıyafetine baksana! Sanki bir asker. Bir tek mücevher yok."

"Bu şimdi yeni moda. Delia şu anda milyoner olmalı."

Bu, gerçekten Delia idi, Arverneli, o oturmadan oturacağı yere bir minder koydu. İon da Anaxo için aynı şeyi yaptı. Delia, hemen hemen, Anaxo, Arverneli, ne de doğal olarak, İon olmadan dışarı çıkmıyordu. Héron da genellikle onların ekibindeydi. Delia hafifçe eğilmiş, çıkışa hazır atları inceliyordu.

"Seninki Epimuros,[5] gri donlu Arap atı," dedi Arverneli, "Doru olan birinciden itibaren dördüncü."

5 Kaderin verdiği.

Beşi de eğildi.

"O kadar güzel ki, onu Apollon'un arabasına koşmak gerekir," dedi Héron.

İon ise hiçbir şey demiyordu: At, Arvernelinin Delia'ya hediyesiydi. Kafasının içinde, bununla rekabet edebilecek bir hediye düşünüyordu. Nihayet boru yarışın başladığını haber verdi. Atlar, sarı toprak dökülmüş pistin uzunluğunu on kere kat etmek zorundaydılar. Kısa gömlek ve ışıl ışıl parlayan renklerde pantolon giymiş olan jokeyler atlarını harekete geçirdiler. Binicilerin çoğunu genç Mısırlılar veya ince yapılı, fakat güçlülükleriyle ünlü Afrikalılar oluşturuyordu. Çıkıştan itibaren, favori Astaraks ve Khrysotişe isimli altın at, yarışı önde götürüyordu. Epimuros birçok boyun geriden izliyordu. Delia daha da çok eğilerek, elini Anaxo'nun bileğine koydu. Héron bile heyecanlanmıştı. Sıralardan çığlıklar fışkırıyordu. Pistten kalkan toz hayvanların üstüne kadar yükseliyor, onları yaldızlı bir sise bürüyordu. "Haydi Epimuros!" diye bağırdı Arverneli. Atın, parlak kükürt renkli binici ceketi içindeki zenci binicisi, üzengiler üzerinde ayakta gibiydi, o kadar hafifti ki, hiç yok gibiydi. Epimuros öne geçiyordu. Yosmalar da bir yandan yelpazeleniyorlar ve ciyak ciyak bağırıyorlardı zira onlar da bahis oynamışlardı.

Üçüncü turda, Epimuros, Astaraks ve Khrysotişe'ye yetişmişti. Delia'nın eli bir yandan Anaxo'nun bileğini daha kuvvetli sıktı, öte yandan da Arvernelininkini. "Cesaret Epimuros!" diye bağırdı Héron, o da birden kazanmanın sarhoşluğuna kapılmıştı. Pistin ortasındaki kulübelerinde, hakemler kendi etraflarında dönüyorlardı, tozdan yan boğulmuş haldeydiler. Dördüncü turda, Epimuros altın atla arayı iyice kapatmıştı. "Artık dayanamayacağım," diye içini çekti Delia. Beşinci turda, iki at başa baştılar, Astaraks ile Epimuros.

"Haydi kader adına, Epimuros!" diye uludu adeta İon, kolunu germiş bir halde. Sıralardan kopan çığlıklar göğe yükseliyordu. Altıncı turun ortasında, zenci çocuk, sanki kulağına cesaret fısıldar gibi, atının üstüne yatmıştı sanki. Anaxo ayağa kalktı ve ellerini ata doğru uzattı. "Epimuros!" diye bağırdı ve çığlığı bütün öbür bağırışların üstüne çıktı. Sonra tekrar yerine oturdu. Bronzdan defne dallarıyla taçlanmış bir direkle işaretlenmiş varış çizgisini ilk geçen Epimuros oldu. Ne olduğu belli olmayan bir gürültü patırtı koptu.

"Galip, Delia Hyperhynnia'ya ait Epimuros'tur!" diye megafonlarıyla bağırdılar hakemler.

Neşeden ışıl ışıl olan Arverneli, İon, Héron ve Anaxo, Delia'ya döndüler. O, solgun, çökmüş, yarı yarıya Anaxo'ya dayanmış bir durumdaydı.

"Delia!" diye bağırdılar hepsi bir ağızdan.

"Heyecandan!" dedi İon.

Delia, dudaklarına bir tebessüm kondurmaya çalışarak, yavaşça başını salladı. Anaxo onu yelpazeliyor ve destekliyordu.

"Hayır," diye mırıldandı Delia, "Bu, dördüncü ay."

"Delia!" diye bağırdılar Arverneli ve İon.

Anaxo'nun yardımıyla tekrar oturur vaziyete geldi. "Hiçbiriniz babanın kim olduğunu bilmeyecek," dedi Delia.

"Ama bir baba seçmek lazım," dedi Arverneli.

"Evet, seçmek;" diye geveledi ağzının içinde İon.

Delia onları bir an süzdü, sonra hâlâ zayıf bir sesle, şöyle dedi: "Biriniz benim kuvvetimsiniz, diğeriniz zayıflığım. Kuvvetsiz, güçsüz bir kadın nedir? Bir köle. Ya zayıflığı

olmayan bir kadın? Bir heykel. Eğer beni seviyorsanız, buna razı olun, sevmiyorsanız, hiçbiriniz, ne biriniz ne ötekiniz, kalmayacaksınız. Her şeyin tek olmasını isterdiniz; ama buyrun işte çiftli bir durum bu karşımızdaki. Bir kolu elimde tutmak için diğerini kaybetmeyi reddediyorum." Héron bir kahkaha attı. Arverneli ve İon bir süre, kararsız bir şekilde birbirlerine baktılar. Sonra, heyecanlı ve neşeli olan Anaxo'nun teşvik ve daveti üzerine, birbirlerine sarıldılar. Sıraları terk ederken gülüyorlardı.

O akşam, Aristopompos'un bütün dükkânını kapattılar. Khrysokhoas, Démétrios, Charicleios ve Philoxenos da davetliydi. Philon, Roma'ya gitmişti. Gece yemeğini Delia'nın istediği gibi, bilgelerin lüksü olan sadelik içinde yediler. Han sahibi, küçük balıkların kızardığı koca tavayı getirdiği zaman, Héron, "Bunlar balık değil, kızarmış altın," diye bağırdı.

'Rhetique' şarabının verdiği biraz çakırkeyif, fakat mutluluğun her türlü şartta insana verdiği o uyanıklığın netleştirdiği gerektiği gibi görebilen gözlerle bakan, bakmasını bilen bir gözlemci, orada, deniz fenerinin ötesinde, ayağı bir çarkın üstünde, arkasında beyaz bir iz bırakarak dalgaların üstünde koşan bir kadını görebilecektir.

İskenderiye Tarihine Genel Bir Bakış

Bu sayfalarda tasvir edilmiş tarihi olaylar, Flavius Joseph ve Dion Cassius'un hikâyelerinden alınmıştır. Yunanlılar tarafından, Hérode Agrippa'yı gülünçleştirmek için seçilmiş olan zihinsel özürlü Carabas gerçekten yaşamıştır ve genellikle bilinmez ama, Perrault'nun, başında çok güzel bir başlık taşıyan bir geri zekâlı prototipi çizen, Çizmeli Kedi adlı masalındaki ünlü Carabas Markisinin modelidir.

İskenderiyeli Héron tarihi bir kişiliktir ve buhar makinesinin (ve bir dişlinin devinimini değiştirerek iletmeye yarayan dişlisi olan, bir tür dişli kaması olan eksen milinin, dişli çarklarla hız azaltmaya yarayan aletlerin, otomatların, hidrolik pompaların, buhar türbininin, güneşin ve ayın görünen çaplarını ölçmeye yarayan su seviyeli dioptrun[6] ve diğer birçok mekanik yeniliğin de) mucidi de gerçekten odur. O, şüphesiz, İskenderiye mühendisler okulunun en ünlü -ama tek değildir o,- temsilcisidir; zira ustası, termometre ve orgun mucidi olan Ctésibios'tur, bu icatlara Héron vurmalı klavyeyi ve tuşu eklemiş, böylece piyanonun mucidi olmuştur. Bugünün kültürsüzlüğü, onun en az Leonardo da Vinci ve Faraday kadar parlayan adının, bugün içinde bulunduğu göreceli karanlığın sebebidir.

---

6 Dioptr: Eşit olmayan bir şekilde ışık kırıcı iki saydam ortamı ayıran optik yüzey

Philon, I. asırda, Doğu Akdeniz'in en ünlü filozofu olmuştur. 41 yılında, Caligula nezdinde Yahudilerin davasını savunmaya gitmiş, fakat çok kötü karşılanmıştır ve seferinden hayal kırıklığı içinde geri dönmüştür. 24 Ocak 41'de, Caligula, Senato'nun da suça iştirakiyle, öldürülmüştür. Ondan kaynaklanan vahşet bu şekilde durdurulmuş oldu. İskenderiye, İmparator Konstantin'in din değiştirmesine kadar, felsefede ve bilimde benzersiz bir ışıkla parladı. Onun ünlü Serapeum Kütüphanesi'nin, 417'de, Doğu Roma'nın Hıristiyan İmparatoru'nun emri üzerine Hıristiyan rahiplerince (efsaneye göre, iki asır sonra, Araplar tarafından değil) yağmalanması, düşüşünün başlangıcı oldu.

İskenderiye, onu kıskanan Roma ile, Bağdat ve Benares ile birlikte, dünyanın en büyük şehirlerinden biri idi. Talihi, onun, bugün kültürler adı verilen, dünyanın bütün yorumlama tarzlarının, olaylara bakış tarzlarının bir buluşma noktası olmasındaydı. Milattan önce XV. yüzyıldan beri, İskenderiye'nin bulunduğu yerde küçük bir kasaba vardı; bu Rhakotis sitesiydi. Milattan önce 332'de Mısır'a geldiği zaman, Büyük İskender, batıda Neapolis'te küçük bir kasaba inşa ettirdi ve Rhakotis ile Neapolis'i İskenderiye adı altında bir çatıda toplamaya karar verdi; antik dünyanın sekiz İskenderiye'sinden biri, ama muhakkak ki en ünlüsü olacaktı bu. Kahramanlık olarak, bu İskenderiye, ondan çok önce kurulmuş bir Yunan kolonisi olan bugünkü Rozet'in batısındaki antik Yunan sitesi Naucratis'i mutlaka gölgede bırakacaktı. İskender, yeni kurulmuş bu şehri, Perslere düzenlemeyi düşündüğü akınlarda deniz üssü olarak kullanmak ve Makedonya'nın kardeş sitesi yapmak istiyordu. Kral naibi Kleomen onun eserini sürdürdü ve şehri, Kartaca ve Sur ile rekabet edebilecek kadar geliştirdi; bir yüzyıldan daha kısa bir

zamanda, site, Doğu Akdeniz'in en büyük ticaret sitesi olarak kendini kabul ettirdi: Afrika, Arabistan ve Asya'nın bütün ticareti onun iki limanından geçiyordu.

Zenginlik göçmenleri çekti: İskenderiye hem dev bir Yunan sitesi oldu, hem de içinde yaşayan bir milyon Yahudiyle, dünyanın birinci Yahudi sitesi oldu. Refah, hiç şüphesiz, kültür getirdi. Ptoléméelerin birincisi, antik dünyanın en zengin kütüphanesi olan ünlü kütüphaneyi kurdu. İskenderiye'de, Yunan üniversitelerinin en ünlüsü kuruldu. Felsefe, matematik, geometri, astronomi ve doğa tarihi orada yerlerini aldılar. Héron ünlü ve parlak bir öncüydü; Öklid (Euclide) milattan önce 330 ile 320 arasında, on üç ciltlik meşhur Elemanlar kitabını İskenderiye'de yazdı.

Roma hiçbir zaman onu istediği gibi yönetememiştir. Şehirde pek çok yabancı ve Roma düşüncesine aykırı, imparatorluğun temsilcilerinin çalımları, zart avurtları karşısında boyun eğmeyecek olan insan yaşıyordu. Mısırlılar orada, Romulus ve Remus, bir dişi kurdun memesini emmeden çok önce muhteşem bir uygarlık geliştirmişlerdi; Yunanlılar da, felsefeyi ve sanatı, çizmenin halkları daha bunları denemeye kalkmadan çok önce tekellerine almışlar, bunlara hakim olmuşlardı ve Yahudilerin de, karı kız peşinde koşan Olimpos tanrılarından daha derin, daha anlamlı bir Tanrı'sı vardı. İskenderiye, öyle kolay boyun eğmeyen, taşlayıcı, eleştirici bir şehirdi. İşgal edilmiş de olsa, olsun, o daima küstah ve kafa tutan bir şehir idi. Deniz feneri, bir dünya harikası olduğu kadar bir semboldü de.

Birbirinden çok farklı dinlerin birbirine etkisinin, İskenderiye'nin zihinsel zenginliğine ve bağımsızlığına çok katkısı

olmuştur. Örneğin, Mısırlı tanrıça İsis'in kültü, orada ta başlangıçtan itibaren Afrika dinleriyle, milattan önce IV. yüzyıldan itibaren orada filizlenmiş olan Yahudilikle ve şüphesiz Yunan ve Roma dinleriyle ve özellikle, Akdeniz dünyasının en kudretli dini olan ve okuduğunuz sayfalarda da şöyle bir temas edilmiş olan Mithra diniyle hep yan yana yaşamış ve etkileşim halinde olmuştur. Hint Kralı Aşoka, Akdeniz'e Budist misyonerler göndermişti ve metropolde Budist okulları vardı. Arabistan ve Yakın Doğu'daki diğer dinler de orada mevcuttu; bu dinler de buraya, Kızıl Deniz'den, baharat, fildişi, mercan ve Hint Denizi yoluyla Hindistan'dan ve Taprobane'dan, bugünkü Sri Lanka'dan gelmiş değerli taşlar getiren tüccarlar ve kervancılar tarafından getirilmişti.

Bir Essenli kolonisi de, gündüz vaftizcileri veya şifa dağıttıkları için, kendilerine Mısırlı tedavi ediciler de denilen ve şefleri Théudas diye biri olan bu koloni, tam Rhakotis'in güneyinde, bugün Mariout tenilen, Maréotis gölü kıyılarında refah ve mutluluk içinde yaşamıştır. Essen diasporasının bu üyeleri hakkında, özellikle cinsellik konusundaki uygulamalarıyla ilgili olarak şaşırtıcı çok şey söylenebilir; daha da haklarında keşfedilecek çok şey vardır. Hıristiyanlığın Mısır'da yayılışında oynadıklan tarihi rol bugün bile hâlâ tam anlamıyla anlaşılabilmiş değildir.

Bu inançlar mozaiği içinde, Mithra dinine özel bir dikkat yöneltmek gerekir, bu din bunu hak etmektedir. Esas itibariyle Mazdeizm'in tek tanrısı Ahura Mazda'nın büyük değişikliklerinden biri olan güneş tanrı Mithra'nın kültüne hasredilmiş bu din, milattan önce II. asırdan milattan sonra IV. asra kadar Akdeniz dünyasına gerçekten hakim olmuştur: Bütün Roma lejyonları Mithra dinine bağlıydı; alınlarında

kızgın demirle dövme yapılmış küçük bir M harfi vardı. Bir kahramanlık dini olan Mithra dini, ilk yenilgisini, Konstantin'in ölüm döşeğinde, 337'de din değiştirmesiyle tattı. Hıristiyanlık o zaman Roma İmparatorluğu'nun tek dini oluyordu. Fakat 361'de, İmparatorluk tacını giyen Julien, Hıristiyanlığı ilga etti ve Mithra dinini yeniden imparatorluk dini yaptı. Hıristiyanlık, İsa'nın doğum tarihi olmuş olan, kış gündönümü kutsal tarihini, 24 Aralık'ı -ki bu tarihte yenilmez güneş tanrı Mithra karanlıkların gücünü yenerek karanlıklara karşı zafer kazanır- Mithra dininden almıştır. Bugünün dünyası, XX. asırda hâlâ Mithra dinini kutlamaktadır, ama haberi olmadan; zira gündönümünde hayatın yeniden doğuşunu kutlamak için o zamanlar bir fidan dikiliyordu, bu, şimdi bizim Noel ağacımız olmuştur.

Güneş gibi bir kahraman tarafından kurulmuş olan şehir, dini etkilemekten geri durmuyordu. Septante'lar (Yediler) İncil'in bir versiyonunu burada yazmışlardır; 230 veya 231'e doğru, düşünüp taşınıp paganizme dönmeye karar vermiş olan, kendi kendini yetiştirmiş bir Hıristiyan olan esrarengiz Amonius Saccas da ünlü Plotin'e, Hıristiyanlığın aslında Platon'un öğretisiyle eşdeğerli olduğunu orada kanıtlamıştır. (Plotin aksini desteklemiştir ve özetlemek gerekirse, Platon'u hemen hemen bir ön Hıristiyan olarak göstermiştir, aynen Philon gibi, Philon da onu, Nietzsche'nin şu öfkeli sorusuna yol açarak, bir ön Yahudi olarak göstermişti: "Sokrat Yahudi miydi?" 318'e doğru, presbit Arius, Arianist sapkınlığı orada açıklamıştır; bu arianizme göre, İsa, madem ki yaratılmıştır, Tanrı'nın mükemmelliğine bürünemezdi ve aslında sadece bir yarı Tanrı idi, bu ise, asırlardır süregelen teolojiyi altüst eden günahkâr bir düşünce tarzıydı. Ve nihayet,

efsaneye göre, Kutsal Marcus'un (San Marco) kalıntıları Venedik'e götürülmek üzere, gene de orada çalınmıştır.

İskenderiye bir Capri olmamıştır: Birçok din orada bir arada yaşıyordu, bunun, komşuların öfkesini uyandırmaması mümkün değildi. Bu çatışmalarda, her seferinde faturayı Yahudiler ödedi: Okuduğunuz sayfalarda tasvir edilmiş olan, 38 çatışmalarından sonra, 215'te, Caracalla yönetiminde, öncekileri dehşet ve şiddet bakımından hiç aratmayan başka çatışmalar da olmuştur.

İskenderiye, nihayet, birçok bellekte, silik bir şekilde de olsa, oldukça politize edilmiş Kleopatra aşklarının tiyatrosu olarak yaşamaktadır. Gerçekten de, milattan önce 47'de, İskenderiye eyaleti Roma yargısının hakimiyetindeyken (milattan önce 80'den itibaren), ünlü kraliçe, Julius Céasar ile arasında sıkı bir ilişki kurmuştur ve ertesi yıl da Marcus Antonius ile. Görünen o ki, bu ilk aşktan, Ptoléméelerin sonuncusu ve en karanlığı olan bahtsız Césarion doğdu, ezici ve üzücü bir kalıtımsal ağırlığın altında kalarak on sekiz yaşında ölen, zihinsel özürlü, aşırı derecede şişman bir prensti o.

Benim başvurduğum, antik İskenderiye'nin topoğrafyası, Breccia tarafından yayınlanmış ve Büyük İskenderiye (Arthaud, 1983) adlı kitabında André Bernand tarafından tekrar gözden geçirilmiş, Bartocci'nin topoğrafyasıdır. Yapılmakta olan arkeolojik araştırmalar sonucunda daha da kesin bilgiler mutlaka elde edilecek gibi görünmektedir.

Kahire ile birlikte İskenderiye, benim iki çocukluk şehrimden biridir. Beni şehirden plaja götüren tramvay, isimleri

beni hayallere daldıran istasyonlarda duruyordu: Sôter, Kleopatra, Sezar'ın Ordugâhı. Biz, İskender'in mezarının hâlâ şehirde olduğuna ve kahramanın orada, tasvir edilmiş camdan bir tabut içinde, altın zırhına bürünmüş olarak, değerli taşlarla süslü kılıcı yanında, yattığına inananlardanız. Çocukların bugün, bu efsanevi mezarın üstünde kaydırak oynadıklarını düşünmek o kadar güzel ki.

Paris, Ocak 1996.

İskenderiye M.S. 38 yıllarında, Akdeniz'in en büyük şehridir. Roma bile bu şehri kıskanmaktadır. Dünyanın yedi harikasından biri olan İskenderiye Feneri, zamanın bilgin ve filozoflarını adeta etrafında toplamaktadır. Orada dünyada mevcut bütün dinler ve yeni yeni yayılmakta olan Hıristiyanlık iç içe yaşamakta, zaman zaman da sürtüşmektedir. İskenderiye'nin ileri gelen zengin erkeklrinin dostluğunu kazanmak için yarıştığı, emrindeki hizmetkar ve kölelerle ihtişam içinde yaşayan ve dostlarının dünyanın dört bir yanından gelen misafirlerini muhteşem ziyafetlerle ağırlayan; onların hatırlarından bile geçmeyen tarzda eğlenceler düzenleyen; zevk ve sefa aleminin vazgeçilmez kraliçesi Delia, birden kendini bir tuzağın; entrika ağının ortasında bulur. Yaşamını sürdürebilmek ve kendisine tuzak kuranları bulabilmek için savaşır. Bu savaş kendi ihtişamlı yaşamı dışındaki hayatı öğrenmesine, kendini tanımasına ve yeni bir kimlik kazanmasına; içindeki dehanın uyanmasına yardımcı olur...

Olaylar sürükleyici bir üslupla anlatılırken aynı zamanda o devrin yaşam tarzı; İskenderiye'de mevcut siyasi yapı ve entrikalar, hissi ilişkiler anlatılmıştır. Roma İmparatorluğu'ndaki diğer topluluklara bakış açıları ve Hıristiyanlığın ilk yayılış hamleleri oldukça detaylı olarak ele alınmıştır.

Gerald Messadie 1931'de doğdu. Çocukluğunun geçtiği şehirlerden biri de İskenderiye'dir. İlk romanı 20 yaşında yayınlandı. Devamında bilimsel konularda gazeteci olarak çalıştı ve çok sayıda kitap yazdı. "İsa Adında Bir İnsan" yayınlanır yayınlanmaz uluslar arası bestseller listesinde yer buldu. "İskenderiye'nin Yazgısı" ile Fransa'da 1996'da kendi alanında en iyi roman ödülünü kazanmıştır.

ISBN: 975-571-089-2

9 789755 710891

